

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

ЕВММММММ

ТОТ

ВВВВВВВВ

ММММММММММММ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

ΥΠΟ

Γ. Α. ΡΑΛΛΗ.

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ
ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΕΙΩ

Ο Θ Ω Ν Ο Σ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Εκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος.

1848.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΛΙΟΝ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΠΛΑΤΩΝ

Πᾶν ἀρτίτυπον μὴ φέρον τὴν ιδιόχειρον ὑπογραφὴν μου
θεωρεῖται κλοπιμαῖον καὶ καταδίδωκεται κατὰ τὸν νόμον.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

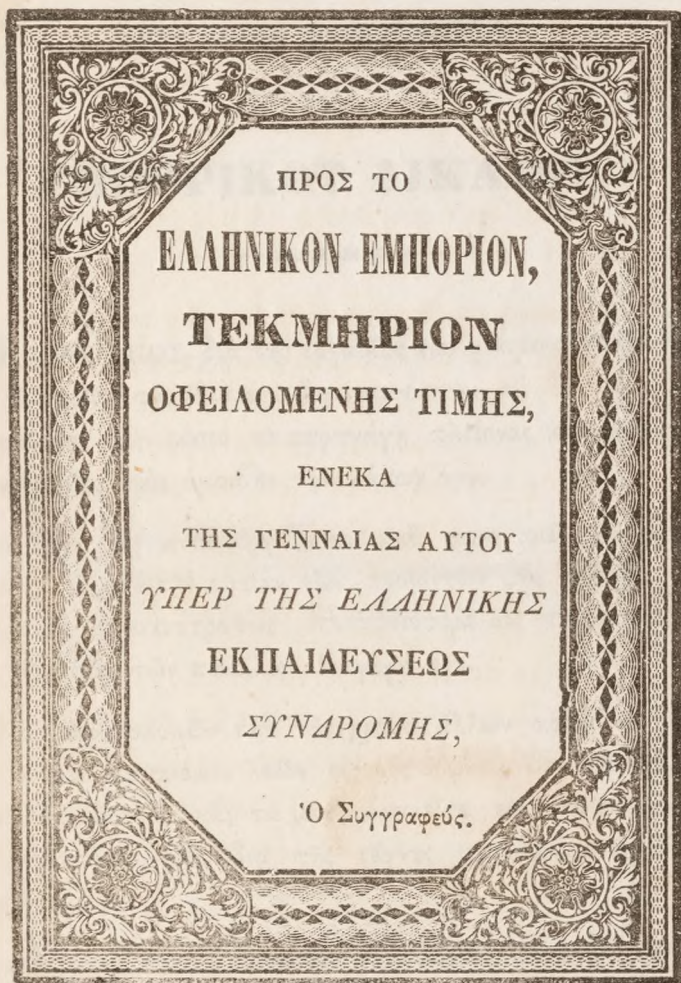
P. A. L.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

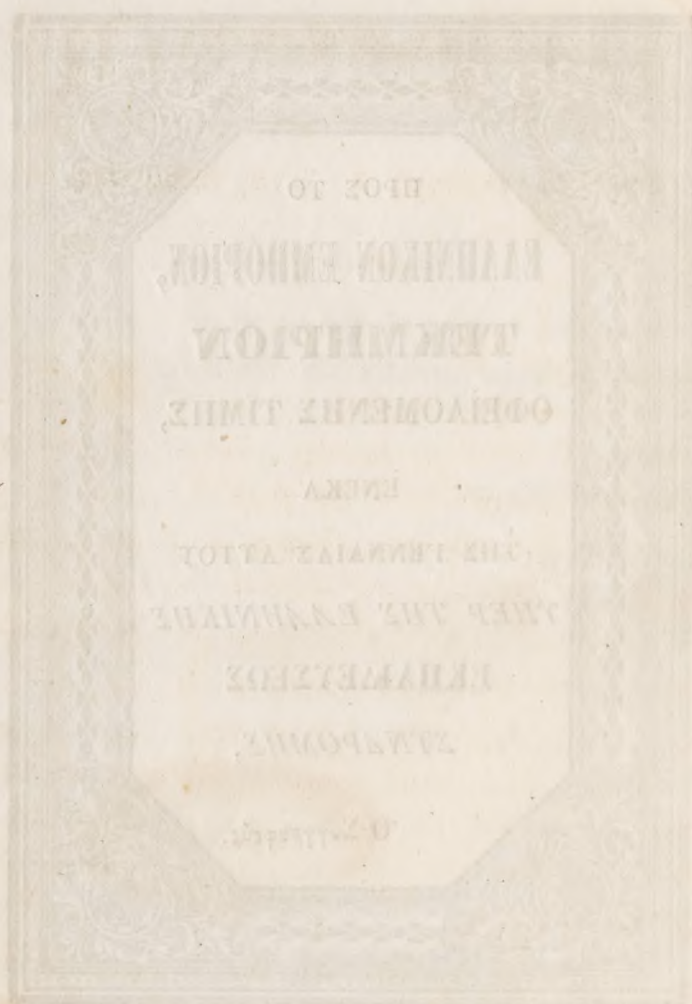

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΛΙΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ,
ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ
ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗΣ ΤΙΜΗΣ,
ΕΝΕΚΑ
ΤΗΣ ΓΕΝΝΑΙΑΣ ΑΥΤΟΥ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ,
Ὁ Συγγραφεύς.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ

ΤΟΥ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ διὰ τῆς ἐργασίας του γονιμοποιεῖ τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸν ἔθεσαν ὁ δημιουργὸς του, αἱ δὲ προσπάθειαι του πείθουσι τὴν φύσιν νὰ παραγάγῃ πλείονας καὶ ἐκλεκτοτέρους καρποὺς, πρὸς ἀμοιβὴν τῶν κόπων του.

Διὰ τῆς τέχνης κατεργάζεται καὶ τροποποιεῖ τὴν μορφήν, πολλάκις δὲ καὶ τὴν οὐσίαν τῶν προϊόντων τῆς φύσεως, καθιστῶν αὐτὰ τοιοῦτοτρόπως ἐπιτηδειότερα εἰς τὴν χρῆσίν του, πρὸς θεραπείαν τῶν ποικίλων ἀναγκῶν του.

Τέλος κερδοσκοπῶν ἐπὶ τῆς χρείας ἄλλων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεμακρυσμένων λαῶν, εἰς οὓς ἡ φύσις δὲν ἐπέδαψίλευσε τὰ αὐτὰ προϊόντα, τοῖς τὰ μεταφέρει εἴτε εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν, εἴτε διὰ τῆς τέχνης μετεσχηματισμένα καὶ τροποποιημένα.

Ἐντεῦθεν εἰς πᾶσαν κοινωνίαν ἀπαντῶνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνεπτυγμένοι οἱ τρεῖς οὗτοι τῆς ἀνθρωπίνης βιομηχανίας κλάδοι, ἡ γεωργικὴ, ἡ χειροτεχνικὴ, καὶ ἡ ἐμπορικὴ βιομηχανία.

Καὶ ἡ μὲν γεωργικὴ βιομηχανία διέπεται ἀπὸ τοὺς κανόνας τοῦ κοινοῦ δικαίου τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν, εἰς τὰς διαφόρους τροποποιήσεις τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, οἷον τὰς δουλείας, τὴν ἐπικαρπίαν, καὶ τινὰ συναλλάγματα, οἷον

(TOM. Α.)

τὰ τῶν ὑποθηκῶν, τῆς ἐμφυτεύσεως, τῆς μισθώσεως, τῆς ἀντι-
χρήσεως, κτλ.

Ἡ χειροτεχνικὴ καὶ ἡ ἐμπορικὴ βιομηχανία διέπονται ἐν μέ-
ρει ἀπὸ κανόνας ἰδιαιτέρους εἰς ἑκατέραν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ δια-
τάξεις κοινὰς καὶ εἰς τὰς δύο. Οἱ κανόνες οὗτοι διαγράφονται
εἰς νόμους, Β. Διατάγματα, κανονισμοὺς καὶ τέλος εἰς τὸν ἐμ-
πορικὸν νόμον, ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ κύριον ἀντικείμε-
νον τοῦ παρόντος βιβλίου.

Ἀλλὰ πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἐμπορικῆς νο-
μοθεσίας, δὲν νομίζομεν ἀπὸ σκοποῦ νὰ ρίψωμεν προηγουμένως ἐν
βλέμμα εἰς τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς μέρος.

Ὀλίγα λείψανα περιῆλθον εἰς ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐμπορικῶν νομοθε-
σιῶν τῶν ἀρχαίων. Ἀπὸ τὰ παλαιὰ βασίλεια τῆς Αἰγύπτου, τῆς
Ἀσσυρίας, τῆς Βαβυλῶνος, τῶν ὁποίων τὰ ἄπειρα πλούτη καὶ ἡ
ὕλική δύναμις ὠφέλιοντο εἰς τὴν ἐμπορίαν, δὲν ἔφθασεν εἰς
ἡμᾶς οὐδὲν ἔχνος τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας των, ὡς οὐδ' ἐκ τῆς
νομοθεσίας τῆς Τύρου καὶ τῆς Καρχηδόνας, τῶν ἰσχυροτάτων
τούτων δύο ἀρχαίων ἐμπορευομένων πολιτειῶν.

Τὴν ἐμπορίαν τῶν Φοινίκων διεδέχθησαν καὶ ἐκληρονόμησαν
οἱ Ἕλληνες, ἰδίως δὲ αἱ Ἀθῆναι, τῶν ὁποίων οἱ λιμένες κατέ-
στησαν κέντρον ζωηροτάτης ἐμπορικῆς καὶ ναυτικῆς κινήσεως.
Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν νόμων ὀλίγιστα μόνον
τεμάχια διεσώθησαν μὲ τοὺς λόγους τῶν ῥητόρων καὶ ἰδίως τοῦ
Δημοσθένους, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Ἰσαίου καὶ τοῦ Λυσίου.

Οἱ ναυτικοὶ νόμοι τῶν Ῥοδίων ἐθεωρήθησαν ὡς οἱ ἐντελέ-
στατοι τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν. Ἐξ αὐτῶν σῴζεται συλλογὴ τις γνω-
στὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα νόμος Ῥοδίων, ἧς ὅμως τὴν γνησιότητα οἱ
πλείστοι τῶν συγγραφέων διαμφισβητοῦσιν.

Ἐκ τῶν νόμων τούτων ἐρανίσθη ἡ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία τὰς
πλείστας περὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου διατάξεις της, αἵτινες ὅμως
συνίστανται εἰς ὀλίγα τινὰ τεμάχια, ἄνευ συνεχείας ἢ ἐνότητος
καὶ ἐπομένως μικροῦ λόγου ἄξια.

Εἰς τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἤρξατο νέα ἐποχὴ διὰ τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν. Ἐθιμα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ χρόνος καὶ ἡ γενικὴ συναινέσις τῶν ἐμπορευομένων ἐθνῶν εἶχον δώσει ἰσχὺν νόμου, συνήχθησαν εἰς συλλογὴν καὶ συνετάχθησαν ἐγγράφως. Αἱ δύο κυριώτεραι αὐτῶν συλλογαὶ εἶναι ἡ τοῦ λεγομένου Θαλασσίου Δικαστηρίου (Consolato del mare), καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Ὀλαρίας.

Ἡ πρώτη τῶν συλλογῶν τούτων ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ἐντελέστατον τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἔργον, καὶ ἅπαντες τοῦ Μεσαιῶνος οἱ νομοδιδάσκαλοι, ἐκθειάζοντες τὸ βιβλίον τοῦτο, βεβαιοῦσι τὴν γενικὴν αὐτοῦ ἀποδοχὴν εἰς ὅλα τὰ ναυτιλλόμενα ἔθνη. Δὲν γνωρίζομεν μολαταῦτα οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ ἐρανιστοῦ, οὔτε τὴν χρονολογίαν τῆς συντάξεώς του, οὔτε τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεώς του αὐτῆς.

Αἱ αὐταὶ ἀμφιβολίαι περικαλύπτουσι τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας συλλογῆς, ἥτις, κατὰ τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς, εἶναι γαλλικὴ, συνταχθεῖσα κατὰ διαταγὴν τῆς Βασιλίσσης Ἐλεονόρης τῆς Γουιένης, συζύγου τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Ζ', μετὰ τὴν ἐκ τῶν σταυροφορικῶν πολέμων ἐπάνοδόν της.

Ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι ἐλήφθη ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδοὺς. ἄλλοι τὴν ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς Ἄγγλους, καὶ τέλος ὁ Δειδνίτιος διῴσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ Ὁθωνός τῆς Σαξωνίας, ὅταν οὗτος ἦτον κύριος τῆς Ὀλαρίας, νήσου εὐφωρωτάτης κειμένης εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, δύο λεύγας μακρὰν τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Γαλλίας, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καραντανίου ποταμοῦ.

Δευτερεύουσιν ἀξίαν ἔσχον ἄλλαι τινὲς νεώτεραι συλλογαί, γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κανονισμοὶ τῆς Ἀμάλφιδος καὶ τοῦ Οὐῆσ-βούργου (Wishy), πρωτευούσης τῆς Γοθλανδίας, νήσου τῆς Σουηδικίας, καὶ αἱ συλλογαὶ τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐθίμων τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων, ἥτοι τῆς Γερμανικῆς Συμπολιτείας (Anse Teuto-nique), συνδεδεμένης ἐπὶ σκοπῷ ἐμπορικῶν ὠφελειῶν ὑπὸ τινὰς καταστατικούς ὄρους.

Ἀλλ' εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸ πάντων θέλομεν ἀνέυρει τὰς πη-

γὰς τῆς διεπούσης σήμερον τὴν Ἑλλάδα, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο Εὐρωπαϊκὸν ἔθνος, ἐμπορικῆς νομοθεσίας.

Ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἡ ἱστορία μᾶς παριστᾷ τὰς ἐπισημότερας Ἰταλικὰς πόλεις τῆς Ἑνετίας, τῆς Γενούης, τῆς Πίσσας, τῆς Ἀμόλφιδος, συμμαχοῦσας πρὸς ἀλλήλας καὶ κατακτώσας τὴν ἐλευθερίαν των κατὰ τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Γερμανίας, τὴν δ' ἐμπορίαν ἐνεργουμένην διὰ τῶν ἰσχυροτέρων αὐτῶν πολιτῶν μὲ ἀπαράδειγμάτιστον ἐπιτυχίαν καὶ δραστηριότητα (1).

Ἡ μετὰ τῶν κατοίκων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης ἐπιμιξία τῶν Ἰταλικῶν λαῶν, συνέπεια ἀναγκαία τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἐμπορίας καὶ μάλιστα τῆς ναυτικῆς, εἰσήγαγε κατ' ὀλίγον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ πλεῖστον γεννηθείσας καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην αὐτῆς ἐμπορικὴν κίνησιν ἀναπτυχθείσας ἐξαιρετικὰς τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀρχάς. Αἱ δὲ ἐμπορικαὶ πανηγύρεις, τοσοῦτον κοινὰ κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἐχρησίμευσαν ὡς σχολαὶ πρακτικαὶ ἐμπορικοῦ δικαίου, ὅπου οἱ ἔμποροι τῆς Ἰταλίας εἰσήγον μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων των καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐθίμων καὶ τῶν κανόνων τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ Βασιλεὺς Φίλιππος Βαλοᾶς κατέστησε κατὰ τὸ ἔτος 1349 εἰδικὴν δικαιοδοσίαν εἰς ἣν ἀνέθεσε τὴν ἐκδίκασιν τῶν μεταξὺ ἐμπόρων διενέξεων. Κάρολος ὁ Ζ'. κατὰ τὸ ἔτος 1419, Ἐρρίκος ὁ Β'. κατὰ τὸ 1549 καὶ 1559, καὶ Κάρολος ὁ Θ'. κατὰ τὸ 1563 καὶ 1566 ἐξέδωκαν διατάγματα ἀναπτύσσοντα τὰς ἐμπορικὰς θεσμοθεσίας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ περιέχοντα τὰ σπέρματα τῆς σήμερον ὑφισταμένης ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας.

Ἀλλὰ μέχρι τοῦ αἰῶνος Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. δὲν ὑπῆρχε κώδῃς ἢ συλλογὴ πλήρης νομοθεσίας ἐμπορικῆς τε συνάμα καὶ ναυτικῆς. Εἰς τὸν μεγαλοφυᾶ τοῦτον ἡγεμόνα καὶ εἰς τὸν ὑπουργὸν αὐτοῦ Κολβέρτον ὀφείλεται ἡ πρώτη συστηματικὴ σύνταξις

(1) Frémery, Études de droit commercial κ.σ. 2.

τοιούτου είδους νομοθετικοῦ βιβλίου. Τὸ Β. Διάταγμα τοῦ ἐμπορίου ἐκδοθὲν τὸ ἔτος 1673 (*Ordonnance de commerce*), καὶ τὸ τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1681 (*Ordonnance de la marine*) ἀνεβίδασαν τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν εἰς τὸ ὕψος τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας καὶ κατέστησαν αὐτὴν ἀπὸ ἀβεβαίου συλλογῆς ἐθίμων, μέρος οὐσιῶδες τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν. Ἄπασα σχεδὸν ἡ Εὐρώπη ἡσπάσθη τὰ Διατάγματα ταῦτα, καὶ παρεδέχθη γενικῶς τὸ περὶ τῆς ναυτικῆς ἐμπορίας, ὡς βάσιν τῆς νομοθεσίας τῆς.

Ὅταν ὁ τὰ πάντα πληρῶν νοῦς τοῦ Ναπολέοντος ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἐνδοξον καὶ δαφνοστεφῇ αὐτοκρατορίαν του καὶ νομοθεσίαν συνάδουσαν μὲ τὰς νεωτέρας κοινωνικὰς ιδέας, συγχωνευμένην δὲ καὶ ὁμοιόμορφον ἀντὶ τῶν ἕως τότε διαιρούστων τὴν Γαλλικὴν ἐπικράτειαν παντοδαπῶν καὶ ἀπηρχαιωμένων ἐθίμων, οἱ συντάκται τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος, πλήρεις σεβασμοῦ πρὸς τὰ δύο ταῦτα Διατάγματα, τὰ συνεχώνευσαν εἰς τὸ νομοσχέδιόν, ἀποκόψαντες μόνον ἀπὸ τὸ Διάταγμα τῶν 1681 τοὺς εἰς τὴν ἀστυνομίαν τοῦ ναυτικοῦ ἀναγομένους διοικητικούς μᾶλλον ὁρισμούς. Ὅστις δὲ παραβάλλει τὰ ἄρθρα τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος μὲ τὰ Διατάγματα ταῦτα θέλει πεισθῇ ὅτι ἐγένοντο ὅσον οἶόν τε ὀλίγισται τροποποιήσεις, καὶ ὅτι οἱ συντάκται ἐπροσπάθησαν ἐν γένει νὰ διατηρήσωσιν οὐ μόνον τὰς διατάξεις ἀλλὰ καὶ τὸ λεκτικὸν αὐτῶν.

Ὁ ἐμπορικὸς Κώδιξ τῆς Γαλλίας, νομοθετηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1807, καὶ τεθεὶς εἰς ἐνέργειαν τὴν α'. τοῦ Ἰανουαρίου 1808 ἰσχύει καὶ εἰς μέγα μέρος τῆς Γερμανίας, οἷον τὴν ἐπικράτειαν τῆς Βάδης, τὴν Ἑσσίαν τοῦ Ῥήνου, καὶ τὰς παραρρήνιους τῆς Πρωσίας ἐπαρχίας. Ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος δὲν περιορίζεται εἰς μόνας τὰς ἀνωτέρω ἐπικρατείας καθότι, ὡς γνωστὸν, ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον ὅλων τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν κωδίκων, τῶν ὁποίων τὴν σύνταξιν καὶ νομοθετικὴν κύρωσιν ἐπροκάλεσαν αἱ νεώτεραι τῶν διχόρων εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν χρεῖαι, εἰς τρόπον ὥστε αἱ διατάξεις αὐτοῦ ἰσχύουσι, κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτῶν μέρος, εἰς τὰ βασίλεια τῆς Νεαπό-

λεως, τῆς Βελγίας, τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλλίας. Εἰς δὲ τὴν Παπικὴν ἐπικράτειαν, ὅπου οἱ Γαλλικοὶ κώδικες εἶχον ἰσχὺν νόμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1810 ἕως τοῦ 1814, εἰσαχθέντες μὲν πρῶτον διὰ τῆς Νεαπολεοντείου ἐξουσίας, ἀποβληθέντες δὲ ἀκολούθως ἐπὶ τινὰ ἔτη οὐχὶ ἕνεκα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀλλὰ τῆς πολιτικῆς παρακμῆς των, ἀπεκατεστάθησαν πάλιν οἱ ὅρισμοι τοῦ νόμου τούτου ἡ βάσις τῆς αὐτόθι σήμερον ἰσχυοῦσης ἐμπορικῆς νομοθεσίας.

Ἐὰν ἀπὸ τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης στρέψωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν πρὸς τὴν Ἑῶαν, ἐν ἐλλείψει ἰδιάζοντος θετικοῦ νόμου, πάλιν τὸν Γαλλικὸν ἐμπορικὸν κώδικα θέλομεν εὖρει διέποντα τὰ πράγματα τοῦ ἐμπορίου.

Τὸ σύστημα τῶν ἐμπόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἵτινες διὰ τῆς ἔμφρονος καὶ συνετῆς διαγωγῆς των, κατώρθωσαν νὰ ἐπιτύχωσι τὴν καθιέρωσιν σπουδαίων ἐμπορικῶν προνομίων, ὡς νὰ πληρόνωσι τοὺς τελωνιακοὺς δασμοὺς καθ' ὃ μέτρον τοὺς ὀφείλουσιν οὐχὶ οἱ λοιποὶ Ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι, ἀλλ' οἱ ὑπήκοοι τῶν μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης διὰ συνθηκῶν συνδεδεμένων Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων, νὰ χαίρωσιν ἰδίαν δικαιοδοσίαν καὶ νὰ δικάζωσι διαιτητικῶς τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἀναφυομένης διενέξεις, αἰσθανθέντες τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διευθετῶνται αἱ νομικαὶ σχέσεις των ἐπὶ τῇ βάσει θετικῆς τινος νομοθεσίας, παρεδέχθησαν κατὰ προτίμησιν τὸν ἐμπορικὸν Κώδικα τῆς Γαλλίας, δις οὕτω μεταφρασθέντα πρὸ τοῦ ἔτους 1821.

Ἐπῆλθε τέλος ἡ Ἑλληνικὴ Ἐθνεγερσία, καὶ ἐν μέσῳ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων δὲν ἐλησμόνησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀνάγκην πολιτικῶν καὶ ἐμπορικῶν θεσμῶν. Ἀμέσως εἰς τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελθοῦσαν πρώτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐκηρύχθη ὁ ἐμπορικὸς κώδιξ τῆς Γαλλίας, ἐμπορικὸς νόμος τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος. Ἡ δὲ συνέλευσις τοῦ Ἄστρους, ἀναθεωρήσασα τὸ προσωρινὸν πολίτευμα, τὸν καὶ Νόμον τῆς Ἐπιδαύρου ὀνομασθέντα, ἡσπάσθη ὡσαύτως καὶ ἐνέκρινε τὴν ὑπὲρ τοῦ ἐμπορίου προνοητικὴν ταύτην ἐθνικὴν ἀπόφασιν. Ἐκτοτε ὁ νόμος οὗτος διετέλεσε

πάντοτε τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς Ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας μὲ ὀλιγίστας τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας ἐπέφεραν εἰς τοὺς ὅρισμούς αὐτοῦ ἡ βασιλικὴ κυβέρνησις εἴτε διὰ τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν συμβολαιογράφων νόμου, εἴτε δι' ἄλλων εἰδικῶν νόμων καὶ διαταγμάτων.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ συνομολογήσωμεν ὅτι ὁ Γαλλικὸς ἐμπορικὸς Κώδῃξ εἶναι μακρὰν τοῦ νὰ φέρῃ παρ' ἡμῖν ὅσην ἐπιστημονικὴν σημασίαν ἔχει εἰς τὴν Γαλλίαν. Ῥυθμιζόντες δι' αὐτοῦ τὰς σχέσεις τῆς ἐμπορίας των, οἱ Γάλλοι ἐκανόνισαν συγχρόνως καὶ τὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου μὲ νομοθεσίαν ὁμοιόμορφον, τὴν τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν Κώδικος. Καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον παρεσκευάσθησαν ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, ἐνομοθετήθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, καὶ παρήχθησαν ἀπὸ τὰς αὐτὰς πολιτικὰς ἢ ἐμπορικὰς περιστάσεις. Ὁ κοινὸς ἐκατέρων νομοθέτης ἠδύνατο ἄλλας μὲν διατάξεις νὰ προϋποθέτῃ, ἄλλας ἀπλῶς νὰ ὑποδεικνύῃ, καὶ οὕτως ἀποφεύγων ματαίως ἐπαναλήψεις, ἀντὶ ὀλοκλήρου, φερεῖν, πραγματείας περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως, νὰ δημοσιεύσῃ ἐν μόνον ἄρθρον περὶ τοῦ πῶς ἀποδεικνύονται αἱ πωλήσεις. Αἱ αὐταὶ ἀρχαί, τὸ αὐτὸ νομοθετικὸν πνεῦμα ὠδήγησαν ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸν νομοθέτην καὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος.

Παρ' ἡμῖν ἀπ' ἐναντίας ἄλλο εἶναι τὸ στοιχεῖον τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας καὶ ἄλλο τὸ τῆς ἐμπορικῆς, καὶ οὕτω πολλαὶ διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ κώδικος ἀναφαίνονται ἢ περιτταὶ ἢ ἀνεφάρμοστοι. Τοιαύτην ἀναφέρω, χάριν παραδείγματος, τὴν περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν γαμικῶν συμφώνων τῶν ἐμπόρων, ἥτις, εἶναι μὲν ἀναγκαία εἰς τὴν Γαλλίαν, ἥς ἡ πολιτικὴ νομοθεσία καθιεροῖ τὴν μεταξὺ συζύγων κοινοκτημοσύνην, ὡς ἄμεσον συνέπειαν τοῦ γάμου, ἂν ἄλλως δὲν συμφωνήσωσιν οἱ σύζυγοι, καὶ διὰ τοῦτο συμφέρει εἰς τοὺς τρίτους νὰ γνωρίσωσιν ὁποῖα δίκαια ἀποκτᾷ δυνάμει τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς συζύγου του ὁ ἀνὴρ, ἂν τὰ κτήματα αὐτῆς πίπτωσιν εἰς τὴν συζυγικὴν κοινοκτημοσύνην, ἢ διατελῶσιν ὑπὸ τὴν προσωπικὴν διάθεσιν τῆς συζύγου, ἢ καθίστανται ἀναπαλ-

λοτρίωτα· δὲν ἔχει ὅμως οὐδ' ἐλαχίστην σημασίαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας, καθ' ἣν ὁ γάμος, καθ' ἑαυτὸν θεωρούμενος, οὐδεμίαν ἐπιφέρει τροποποίησιν εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἰδιαιτέρας περιουσίας τῶν συζύγων δικαιώματα αὐτῶν.

Τοιαῦται καὶ ἄλλαι παρόμοιαι διατάξεις θέλουσι βεβαίως τεθῇ εἰς ἀρμονίαν μετὰ τὸν πολιτικὸν νόμον τῆς Ἑλλάδος, ἅμα τὸ περισπούδαστον τοῦτο ἔργον δυνηθῇ ν' ἀποπερατωθῇ. Δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ μὴ συνομολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐμπορικὴ ἡμῶν νομοθεσία, ὡς ἔργον τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ἐξ ὧν ἀπηρτίζετο ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος τὸ ἔνδοξον ἐκαῖνο συμβούλιον τοῦ κράτους, ὡς στηριγμένη εἰς τοσούτων ἐτῶν πεῖραν, ὡς ἐπιδοκιμασθεῖσα διὰ τῆς παρὰ τοσούτοις ἄλλοις λαοῖς ἐπισήμου ἀποδοχῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κυρώσεως, εἶναι ἀναμφισδότητως ἐν τῶν ὠραιτέρων τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας μερῶν καὶ ἄξιον ἰδιαζούσης καὶ σοβαρᾶς μελέτης.

Εἰς τὴν ἐκδιδομένην ταύτην ἐρμηνείαν τοῦ Ἐμπορικοῦ δικαίου ἠκολούθησα πιστῶς τὴν μέθοδον τὴν ὁποίαν πρὸ χρόνων περεδέχθην καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεις μου. Δέκα ἐτῶν καθηγεσία, συνεχῆς καὶ σύντονος μελέτη τῶν συγγραμμάτων τῶν διδασκάλων ἡμῶν, ἡ ὁμόφωνος τέλος μαρτυρία τῶν πολυαρίθμων φοιτητῶν καὶ ἀκροατῶν, οἵτινες ἠκολούθησαν κατὰ καιροὺς τὰ παρόντα μαθήματα, μ' ἐπεισαν ὅτι ἡ καθ' ὕλην πραγματεία τοῦ δικαίου εἶναι προκριτωτέρα τῆς κατ' ἄρθρα ἐρμηνείας τῶν νομοθετικῶν ὁρισμῶν. Τρόποντι εἰς τὴν κατ' ἄρθρον ἐξήγησιν τῶν νόμων, ὁ καθηγητὴς τοὺς ἀκολουθεῖ λέξιν πρὸς λέξιν, ὑποπίπτει δὲ ἀναγκάτως εἰς παλλιλογίαν καὶ παραπομπὰς, χωρὶς νὰ δύναται νὰ παραστήσῃ τὸ σύνολον τῆς ὕλης, ἢ νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς συνεπείας αὐτῶν εἰς τρόπον εὐκρινῆ καὶ διδακτικόν. Τούναντίον εἰς τὴν καθ' ὕλην ἐρμηνείαν, ὁ καθηγητὴς θέτει πρῶτον τὰς γενικὰς καὶ θεμελιώδεις ἀρχὰς τὰς ὁποίας αἰτιολογεῖ, ἐξ αὐτῶν δὲ συνάγει ὡς συμπεράσματα τὰς κομίμους καὶ φιλοσοφικὰς αὐτῶν συνεπείας. Τὴν τελευταίαν μέθοδον ἠκολούθησα, μετὰ προηγουμέ-

κην καὶ τῆς ἄλλης μεθόδου δοκιμὴν, εἰς τε τὰς παραδόσεις μου καὶ εἰς τὸ παρὸν σύγγραμμα.

Ἄν καὶ ὁ κύριος καὶ ἀρχικὸς τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τοῦτου προορισμὸς ἦτον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κείμενον τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεων, συμφώνως μὲ τὴν ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἅπαντας τοὺς καθηγητὰς τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπευθυνθεῖσαν ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας παιδείας Β. Ὑπουργείου, καὶ ν' ἀπαλλάξῃ οὕτω τὸν μὲν καθηγητὴν τῆς ἀνάγκης νὰ ὑπαγορεύῃ, τοὺς δὲ φοιτητὰς τοῦ νὰ γράφωσι τὰς προτάσεις ἐφ' ὧν στηρίζονται αἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ προφορικαὶ τοῦ καθηγητοῦ ἀναπτύξεις, ἐλπίζω ὅτι διὰ τῆς δοθείσης εἰς τὴν προκειμένην ἐργασίαν μου ἐπεκτάσεως, τὸ βιβλίον τοῦτο θέλει χρησιμεύσει καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κατέχοντας ἤδη τὴν ἐπιστήμην τῶν νόμων, καὶ εἰς τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν ἐφαρμογὴν των, καθὼ συνάπτον ἐν περιλήψει καὶ δυνάμενον προχείρως νὰ τοῖς ὑπενθυμίῃ πᾶν ὅ,τι οἱ ἐπισημότεροι νομοδιδάσκαλοι συνέγραψαν περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου, χωρὶς νὰ παραλειφθῶσιν οὐδ' αὐταὶ τῶν συγγραφέων αἱ διάφοροι ἢ ἀντίθετοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος δόξαι καὶ γνωμοδοτήσεις.

Τέλος οἱ ἔμποροι πάσης τάξεως θέλουσιν ἔχει ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τὸν ἀσφαλέστερον εἰς τὰς πράξεις των σύμβουλον δυνάμενοι, εἰς πᾶσαν ὁπωσοῦν δύσχερῃ ἢ περιπεπλεγμένην ἐμπορικὴν ἐργασίαν, ν' ἀνατρέχωσι προχείρως εἰς τὰς νομικὰς ἀρχὰς δι' ὧν ἡ φύσις αὐτῆς διέπεται, καὶ ν' ἀκολουθῶσι πρὸς σύνταξιν τῶν καθημερινῶν συμβολαίων των τύπους ἀσφαλεῖς καὶ δεδοκιμασμένους, προβλέποντας μὲν πᾶσαν ἀναγκαίαν ρήτραν, προφυλάττοντας δὲ τὰ συναλλάγματα αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἐνδεχομένης παρεξηγήσεως, ἀκυρότητος ἢ στρεψοδικίας.

Μὲ τοιαύτας προσδοκίας παραδίδω τὸ βιβλίον μου εἰς φῶς. Ἡ χρῆσις αὐτοῦ θέλει ἀποδείξει ἂν τὰ ἀναγγελλόμενα πλεονεκτήματα ἦναι ἀληθῆ, καὶ ἂν ἡ ἐπὶ δεκαετίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλία, ἥς τὴν σειρὰν θέλω προσπαθήσει νὰ

μὴ διακόψω οὐδ' ἐφ' ὅσον χρόνον θελήσει ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς νὰ μὲ διατηρήσῃ εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν μου τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, παρέσχε τινὰ εἰς τὴν νεολαίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον ὠφέλειαν.

Ἐν Ἀθήναις 29 Αὐγούστου 1848.

Γ'. Α. Πάλλης.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΓΕΝΙΚΑ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

1. Ὅρισμός τῆς ἐμπορίας, καὶ διαίρεσις αὐτῆς.
 2. Τίς λέγεται ἔμπορος;
 3. Ὅρισμός τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου καὶ διαίρεσις αὐτοῦ.
 4. Πηγὰὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου.
-

1. Ἐμπορία, ἐν γένει, λέγεται τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν, συναλλαγῶν ἢ διαπραγματεύσεων, ὅσας ἐπὶ σκοπῷ κέρδους ἐνεργοῦμεν, εἴτε μεταβάλλοντες διὰ τῆς τέχνης εἰς νέα εἶδη τὰ ἀρχικά τῆς φύσεως προϊόντα, εἴτε πωλοῦντες, ἀνταλλάσσοντες ἢ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταφέροντες τὰ προϊόντα τῆς φύσεως ἢ τῆς τέχνης.

Ἡ ἐμπορία διαιρεῖται εἰς τὴν τῆς ξηρᾶς καὶ εἰς τὴν ναυτικὴν. Καὶ ἐσωτερικὴ μὲν λέγεται ἡ ἀφορῶσα τὰς ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας συναλλαγάς· ἐξωτερικὴ δὲ ἡ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἢ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἐμπορευμάτων εἰς ἄλλας παρὰ τὰς ἐν αἷς παράγονται ἐπικρατείας ἀσχολουμένη. Ἡ τελευταία ὑπο-

διαίρεται εἰς τὴν πρὸς κατανάλωσιν ἐξωτερικὴν ἐμπορίαν, δι' ἧς ἐξάγονται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τὰ ἡμεδαπὰ προϊόντα, ἢ εἰσάγονται εἰς τὴν ἡμεδαπὴν τὰ ἀλλοδαπὰ, καὶ εἰς τὴν μετακομιστικὴν ἐξωτερικὴν ἐμπορίαν, καθ' ἣν ἀλλοδαπὰ προϊόντα ἀγοράζονται καὶ μεταπωλοῦνται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

2. Ἐμπορον ὀνομάζει ὁ νόμος τὸν μετερχόμενον πράξεις ἐμπορικὰς, καὶ συνήθως ἐπαγγελλόμενον τὴν ἐμπορίαν (Ε. Ν. ἄρθρ. 1). Εἰς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, καὶ εἰς τὸ 71 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπαριθμοῦνται τὰ διάφορα τῶν ἐμπόρων εἶδη, οἷον οἱ κυρίως λεγόμενοι ἔμποροι, οἱ τραπέζιται, οἱ πλοίαρχοι, οἱ κολλυθισταὶ καὶ οἱ μεσίται.

3. Καλοῦμεν ἐμπορικὸν δίκαιον τὸ σύνολον τῶν ἐμπορικῶν κανόνων δι' ὧν διέπονται αἱ ἐμπορικαὶ ἐργασίαι καὶ συναλλαγαί, ὀρίζεται τὸ κῦρος καὶ τὰ ἀποτελέσματά των, ἢ κανονίζεται ὁ τρόπος τοῦ δικάζειν τὰς ἐξ αὐτῶν προκυπούσας διενέξεις.

Τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον διαίρεται εἰς δημόσιον καὶ εἰς ἰδιωτικόν. Εἰς τὸ πρῶτον ὑπάγονται αἱ σχετικῶς μὲ τὸ κράτος ἀφορῶσαι τὴν ἐμπορίαν νομικαὶ διατάξεις, εἴτε ἀναφέρονται εἰς τὸ κράτος καθὸ τοιοῦτο(1), (ἐσωτερικὸν δημόσιον ἐμπορικὸν δίκαιον), εἴτε ὡς πρὸς τὰς σχέσεις του μὲ τὰ λοιπὰ κράτη(2), (ἐθνικὸν ἐμπορικὸν δίκαιον). Ἀντικείμενα τοῦ δευτέρου, ἢ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, εἶναι τὰ ἐκ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ συναλλαγῶν μεταξὺ τῶν ἐμπορευομένων, ἢ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἄλλων πηγάζοντα δικαιώματα.

4. Πηγαὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου εἶναι,

Α. Οἱ ἐξῆς εἰδικοὶ νόμοι·

α. Τὰ τρία πρῶτα βιβλία τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος, εἰς α' ἐδόθη παρ' ἡμῖν ἰσχύς νόμου δι' ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἐπι-

(1) Τοιαύτης φύσεως διατάξεις ἔχομεν τὸ ἀπὸ 22 Μαΐου (3 Ἰουνίου) 1836 Β. διάταγμα περὶ συστάσεως ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων καὶ ἐμπορικοῦ συνεδρίου, τὸν ἀπὸ 4 Νοεμβρίου 1837 περὶ τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων νόμον, τὸν ἀπὸ 19 Μαρτίου 1843 περὶ ὀργανισμοῦ τῶν τελωνείων τοῦ κράτους, τὰ ἀπὸ 14 Νοεμβρίου, 15, καὶ 27 Δεκεμβρίου 1836 περὶ ναυτιλίας Β. διατάγματα, κτλ.

(2) Τοιαῦται εἶναι αἱ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1834 πρὸς τοὺς πρεζβέντους τοῦ Βασιλείου εἰς τὰς ξένας ἐπικρατείας ὁδηγαί, αἱ μετὰ διαφόρων ἐπικρατειῶν περὶ ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας συνθήκαι, κτλ.

δαύρω, ἐν Ἀστρεὶ καὶ ἐν Τροϊζῇνι Ἐθνικῶν Συνελεύσεων (1), διὰ τοῦ ἀπὸ 15 Αὐγούστου 1830 ὑπ' ἀριθ. 152 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τέλος διὰ τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου (1 Μαΐου) 1835 νόμου, δι' οὗ ἐνεκρίθη ἡ νέα τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος μετάφρασις καὶ ἔκδοσις.

β'. Τὰ ἄρθρα 1-4, 7, 10-16, 19-26 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων νόμου.

γ'. Ὁ ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1836 περὶ τῶν ἐμποροδικείων νόμος.

δ'. Ὁ ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου 1837 περὶ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρὰ τοῖς ἐμποροδίκαις δικαστῶν.

ε'. Τὰ ἄρθρα 108 καὶ ἐπ., 371, 717-735, 920, 999 καὶ 1003 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

ς'. Ὁ ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1838 περὶ τροπολογήσεως τοῦ ἄρθρου 490 ἐδάφ. 1. καὶ §. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

ζ'. Τὸ ἀπὸ 14 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας Β. διάταγμα.

η'. Τὰ ἀπὸ 15 καὶ 27 Δεκεμβρίου 1836 περὶ ἀστυνομίας τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας Β. διατάγματα.

Β'. Τὸ πολιτικὸν δίκαιον.

Μολονότι ἡ ἐμπορία διέπεται ἰδίως διὰ τῶν προμνησθέντων εἰδικῶν νόμων, δὲν πρέπει νὰ νομίση τις ὅτι τὸ πολιτικὸν δίκαιον μένει ἀλλότριον εἰς αὐτήν· ἀπ' ἐναντίας, αἱ ἀρχαὶ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἐκτείνονται πάντοτε εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς, ἐφαρμόζονται δὲ μόναι εἰς αὐτάς, ὅποτε οἱ εἰδικοὶ περὶ ἐμπορίας νόμοι σιωπῶσι, καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἀντίθετα ἐμπορικὰ ἔθιμα.

Γ'. Τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα.

Τρία εἴδη ἐθίμων δύναται τις νὰ διακρίνη ἐπὶ τῆς ἐμπορίας·

α'. Ἐθιμα ἀντιβαίνοντα εἰς ἀπαγορευτικὴν τοῦ νόμου διάταξιν·

(1) Τὸ ἄρθρον 98 τοῦ κατὰ τὴν 4 Ἰανουαρίου 1822 ὑπὸ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Α'. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ψηφισθέντος Προσωρινοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος, καὶ το ὁποῖον ἔλαβεν ἀριθμὸν π'. εἰς τὸν κατὰ μεσοῦντα Ἀπρίλιον 1823 ὑπὸ τῆς ἐν Ἀστρεὶ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐπιθεωρηθέντα καὶ μετενομασθέντα Νόμον τῆς Ἐπιδαύρου, ὡσαύτως καὶ τὸ ἄρθρον 142 τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Τροϊζῆνος, δίδουσιν ἰσχὴν νόμου εἰς ὁλόκληρον τὸν Γαλλικὸν ἐμπορικὸν Κώδικα.

β'. Ἔθιμα ἀντιβαίνοντα εἰς διατάξεις τοῦ νόμου μὴ ἀπαγορευτικάς.

γ'. Ἔθιμα παρὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ καθιερούμενα.

Ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν ᾦναι τὸ ἔθιμον, ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων, διὰ τὸ νὰ ἔχῃ κύρος, νὰ μὴ ἀπαγορεύεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ εἴτε ρητῶς εἴτε σιωπηλῶς ἀπὸ τὸν νόμον.

Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται τῷ ὄντι ἄνευ ὑπερβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν νὰ ἐφαρμόσωσιν ἔθιμον, τοῦ ὁποίου τὴν διάταξιν ἀναγνωρίσας ὁ νομοθέτης ἐπιβλαβὴ ἢ καταχρηστικὴν ἀπηγόρευσεν. Ἡ καταχρηστικὴ συνήθεια, πρὸς κατάργησιν τῆς ὁποίας εἰσέχθη κυρίως ὁ νόμος, δὲν δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ αὐτοῦ, διότι, κατὰ τὴν ὠραίαν ἐκφρασιν ἐνὸς Ἰταλοῦ συγγραφέως, αἱ διατάξεις τοῦ νόμου φωνάζουσι καὶ διαμαρτύρονται κατὰ τῆς συνηθείας ταύτης. *Non valet consuetudo quando lex expresse damnat consuetudinem, quia lex semper loquitur* (1).

Οὕτω τὸ ἄρθρον 347 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μεταξὺ ἄλλων ἀπαγορευτικῶν διατάξεων, περιέχει καὶ ἐκείνην δι' ἧς τὸ τῆς ἀσφαλείας συναλλάγμα κηρύττεται ἄκυρον, ἂν ἀφορᾷ τὸν ναῦλον τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐμπορευμάτων. Εἶναι βέβαιον ὅτι πολλοὶ ναυτικοὶ δὲν συμμορφοῦνται μὲ τὴν ἀπαγορευτικὴν ταύτην τοῦ νόμου διάταξιν, δι' ἧς ὁ νόμος προέθετο νὰ ταυτίσῃ τὸ συμφέρον τοῦ ἐφοπλιστοῦ μὲ τὸ τοῦ φορτωτοῦ. Καὶ μολαταῦτα τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἀπόδειξιν τοιοῦτου ἔθιμου καταχρηστικοῦ, καὶ ἀντιβαίνοντος εἰς ρητὴν τοῦ νόμου ἀπαγόρευσιν, ἀλλ' ὀφείλουσιν, ἀπαντῶντα τὴν παράβασιν ταύτην τοῦ νόμου, νὰ κηρύττωσι τὸ συναλλάγμα τῆς ἀσφαλείας ἄκυρον. Ὡσαύτως, δυνάμει τοῦ ἁρθρου 135 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, πᾶσα μετὰ τὴν λήξιν τῆς συναλλαγματικῆς κατ' ἔθος ἢ κατὰ τοπικὴν συνήθειαν ἀναβολὴ τῆς πληρωμῆς αὐτῆς θέλει θεωρεῖσθαι παρὰ τῶν δικαστηρίων ὡς ἄκυρος καὶ μὴ οὐσα, διότι ὁ νόμος αὐτὸς ἀπαγορεύει τὸ τοιοῦτο ἔθιμον.

Καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἔθιμα, ἅτινα ἀντιβαίνουν εἰς ρητὰς μὲν

(1) Tuschī Τόμ. 2 σελ. 814. Τοῦτ' αὐτὸ ἐκφράζει καὶ ὁ νόμος 39 Πανδ. 1. 3. de legibus λέγων, *Quod non ratione introductum, sed errore primum, deinde consuetudine obtentum est, in aliis similibus non obtinet.*

ἀλλ' οὐχὶ ἀπαγορευτικὰς τοῦ νόμου διατάξεις, καθεὶς ἐννοεῖ ὅτι ἡ ἰσχὺς αὐτῶν εἶναι πλέον ἀδιαφιλονείκητος, ὅταν προσηκόντως ἀποδειχθῇ ἡ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων πολυχρόνιος καὶ ἀδιάκοπος ἐφαρμογή των. Ἀλλ' ἐὰν ὁ ὅρος οὗτος ἐκλείπῃ, μόνος ὁ νόμος διατηρεῖ τὴν ἰσχύιν του τὸ δ' ἔθιμον θεωρεῖται μὴ ὑπάρχον.

Ὅταν τέλος παρουσιάζεται τι ἐξ ἐκείνων τῶν ἐθίμων, ἅπερ ὁ νόμος αὐτὸς παραδέχεται, εἴτε διὰ γενικῆς τινος αὐτοῦ διατάξεως, εἴτε διὰ τῆς σιωπῆς του, ὡς ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀπαγορευτικὴ αὐτοῦ διατάξις, τοιοῦτο ἔθιμον καθίσταται εἰδικὸς τῆς ἐμπορίας νόμος καὶ ὑπερισχύει οὐ μόνον τῶν γενικῶν τοῦ δικαίου κανόνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ῥητοῦ καὶ θετικοῦ κειμένου τοῦ κοινοῦ δικαίου (1).

(1) Ἴδε Delamarre et Le Poitevin, du contrat de commission, T. 1. σελ. 645. — Ὁ Massé εἰς τὸ σύγγραμμά του τὸ ἐπιγραφόμενον Περὶ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου ὡς πρὸς τὰς σχέσεις του μὲ τὸ ἐθνικὸν καὶ μὲ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, πραγματεύεται ἐν πλάτει περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος, καὶ νομίζομεν ὅτι καὶ τὴν ἐπιστήμην ὑπηρετοῦμεν καὶ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν θέλομεν εὐαρεστήσει, παραθέτοντες ἐναυθὰ τὸ χωρίον τοῦ βιβλίου του, ὅπου καὶ ἱστορικῶς καὶ νομικῶς, ἂν καὶ οὐχὶ καθ' ὅλα συμφῶνως μὲ τὰς ἐν τῷ κειμένῳ τεθείσας ἀρχάς, ὁ Massé πραγματεύεται περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων.

« Συνθήκη ἡ ἔθιμον εἶναι, λέγει, ἡ ἕξις τοῦ πράττειν τι καθ' ὁρισμένον τινα τρόπον. Τὰ πρῶτα ἐμπορικὰ ἔθιμα ἐγεννήθησαν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἐμπορίας, καὶ ἐκεῖθεν διεχύθησαν εἰς τὴν λοιπὴν ἐμπορικὴν Εὐρώπην. Ὅταν ἐφευρέθησαν αἱ συναλλαγματικαί, αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρεῖαι, αἱ ἀσφάλειαι καὶ τὰ λοιπὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα, οἱ τύποι καὶ τὰ ἀποτελέσματα των ἐκανονίσθησαν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων, κατὰ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ σκοπούμενον ἐκάστου αὐτῶν· συγχρόνως δὲ ἡ ἐμπορικὴ συνθήκη ἐτροποποίησε κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐμπορίας, ὅσα συναλλάγματα ἐδανείζετο ἀπὸ τὸ πολιτικὸν δίκαιον. Ἀναγκαίως ἐδόθη τότε εἰς τὰ ἔθιμα ἰσχὺς νόμου ὡς πρὸς συμβάσεις τὰς ὁποίας ὁ νόμος δὲν εἶχε προῖδη διὰ νὰ τὰς κανονίσῃ. Ὅθεν βλέπομεν ὅλους τοὺς παλαιοὺς Ἰταλοὺς συγγραφεῖς ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ ἐμπορικὴ συνθήκη ὑπερισχύει τῶν κανόνων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. »

« Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παρετήρησαν τὰ ἐκ τῆς ἀστασίας καὶ τῆς ποικιλίας τῶν γεγονότων, ἐπὶ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ὁποίων στηρίζονται τὰ ἔθιμα, προκύπτοντα ἄτοπα. Ἦρξαντο νὰ φιλονεικῶσι περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐθίμων, περὶ τοῦ τῶν γεγονότων ἐφ' ὧν αὐτὰ στηρίζονται, περὶ τῆς συνεχείας καὶ τοῦ ὁμοιομόρφου αὐτῶν, ζητήματα περὶ ὧν εὐκολώτερον δύναται τις νὰ πραγματευθῇ κατὰ θεωρίαν παρὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀκριβεῆ λύσιν των εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἀνεγνώρισαν τὸ δυσἀποδείκτον τοῦ ἐθίμου διότι αὐτὸ, ἔλεγον « ποτὲ μὲ εἶναι λευκὸν ποτὲ δὲ μέλαν. » *consuetudo est difficillimae probationis, quia modo est alba, modo nigra.* (Rote de Gènes déc. 19.).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

5. Εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὑπάγονται μόναι αἱ παρ' αὐτοῦ ὀριζόμεναι πράξεις καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ χαρακτηριζόμενα πρόσωπα.
— Διαίρεσις τοῦ παρόντος Μέρους.

5. Τὸ πολιτικὸν δίκαιον διέπει ἐν γένει, ὡς κοινὸν δίκαιον, τὴν

« Ἀφ' ἐτέρου τὰ τοπικὰ ἔθιμα εὐρέθησαν ἀντιβαίνοντα πρὸς ἀλλήλα, καὶ προέκυψε, φαίνεται, ἐντεῦθεν σύγχυσις, τὴν ὅποιαν ἐζήτησαν νὰ διαλύσωσι, καθότι βλέπομεν συγγραφεῖς προσπαθοῦντας ν' ἀποδείξωσιν ὅτι τὰ ἔθιμα δὲν δύνανται νὰ λάθωσι κύρος μεταξὺ ἐμπόρων εἰμὴ διὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας (Santerna de assecurationibus pars 3, ἀρ. 3.)· ἀρχὴ, ἥτις ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ἔθιμα τὸν κύριον αὐτῶν χαρακτήρα, τοῦ νὰ στηρίζονται μᾶλλον εἰς γεγονότα παρὰ εἰς νόμους, καὶ ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐμελλε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἰσχύν τῶν ἐθίμων ὥστε ἕκαστος ἐξήτει νὰ ὑποστηρίξῃ πρὸς ἀτομικὸν αὐτοῦ συμφέρον, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν δυσχερεστέραν ».

« Ἀποτελεσματικωτέραν τοῦ ἀτοπήματος θεραπείαν ἐπέφερε τὸ ὑπὲρ τοῦ συλλόγου (collegium) τῶν ἐμπόρων ἐκάστης πόλεως καθιερωθὲν δικαίωμα νὰ συντάττωσι κανονισμοὺς (statuts) οἵτινες εἶχον ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν μόνον μεταξὺ ἐμπόρων καὶ περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων. Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι, δι' ὧν ἠδύναντο νὰ καθιερωθῶσι καὶ ἐναντίαι εἰς τὸ κοινὸν καὶ τοπικὸν δίκαιον διατάξεις, καθόσον δὲν προσέκρουον εἰς τὸ φυσικὸν δίκαιον, ἦσαν κυρίως συμβάσεις ἰσχύουσαι μόνον μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου, καὶ μὴ δυνάμεναι ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τρίτους. Οἱ τοιοῦτοι κανονισμοὶ, ἐκπηγάζοντες ἐξ αὐτῶν τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων, τὰ ὥριζον μετὰ θετικότητος, καὶ ἐκ τούτων ἤρουντο μάλιστα τὴν βαρύτητα καὶ τὴν σημασίαν των ».

« Ἀλλ' ἐντεῦθεν προέκυψαν νέα ἄτακτα, ἡ μεταξὺ τοῦ ἐθίμου καὶ τοῦ κανονισμοῦ σύγκρουσις, ὡς καὶ ἡ τῶν κανονισμῶν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους· τέλος ἡ σύγκρουσις μεταξὺ τοῦ ἐθίμου καὶ τοῦ κανονισμοῦ ἀφ' ἐνός, τὰ ὅποια ἐπεκαλεῖτο ὁ ἐμπορος, καὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀφ' ἐτέρου, τὸ ὅποιον μόνον ἀνεγνώριζεν ὁ μὴ τοιοῦτος. Τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων νομοδιδασκάλων γέμουσι κανόνων ὡς πρὸς τὰς δι' ἐκάστην περίπτωσιν ἀναγκαίας διακρίσεις, καὶ τὴν ἐνδεχομένην διάφορον τῶν ζητημάτων λύσιν ».

« Ὅθεν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτὴν, τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τῶν ἐθίμων, τοσαύτη ἦτον ἡ διαφωνία ὡς πρὸς τὴν ἰσχύν αὐτῶν, ὥστε ὁ Ρόκκος ἐκφράζει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου δύο διαφόρους γνώμας, καὶ ποτὲ μὲ λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἔθιμον ἂν καὶ ἀντιβαῖνον εἰς τὸν νόμον, etiam contra juris dispositionem, ποτὲ δὲ ὅτι πρέπει νὰ τηρηθῇ μόνον ἂνδεν ἀντιβαίνειν εἰς ῥητὸν νόμον, dummodo

νομικὴν τῶν προσώπων ικανότητα, καὶ ρυθμίζει ὅλας τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας οἰκογενειακὰς ἢ ἐξ ἰδιωτι-

a lege expressa ea non reprobetur. (De navibus σημ. 48. ἀρ. 122. 123. δε καὶ τὸν Straccha ἀρ. 24. 25.).

« Τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα, τῶν ὁποίων ἡ ἐφαρμογὴ δὲν ἐγένετο ποτὲ ἀδιαφιλονεικῆτως, καὶ εἰς ἐκείνους εἰσέτι τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς τόπους καθ' οὓς οἱ ἐμπορικὲς νόμοι ἦσαν πολὺ ὀλιγώτερον θετικοὶ παρὰ σήμερον, καὶ ταῦτα οὐχὶ ἄνευ κινδύνων ἢ ἀτόπων, δύνανται ἀνεξετάστως νὰ γίνωσι δεκτὰ σήμερον, ὅτε καὶ οἱ κίνδυνοι τῆς ἐφαρμογῆς τῶν θέλουσιν εἶναι πρᾶγματικώτεροι καὶ μεγάλητεροι, καὶ διὰ τῆς εἰς τὸν νόμον ἀντιθέσεως αὐτῶν θέλομεν ἐκτεθῆ, ὑψόνοντες δύναμιν κατὰ δυνάμειος, εἰς συγκρούσεις αἰωνίας ; Δὲν τὸ πιστεύω ».

« Καὶ πρῶτον, καθόσον ἀφορᾷ τοὺς ἀπαγορευτικὺς νόμους, εἶναι πρόδηλον ὅτι τὸ ἔθιμον δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὸ ὑπὸ τῶν νόμων ἀπαγορευόμενον. Ὅταν ὁ νόμος ἀπαγορεύῃ τι εἰδικῶς, ἐννοεῖ βεβαίως νὰ μὴ ἐνεργηθῇ τοῦτο ».

« Το αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν ἐπιτακτικῶν ὡς καὶ περὶ τῶν ἐπιτρεπτικῶν νόμων. Καθότι ὅταν ἐκείνοι ἐπιβάλλωσι ἐπὶ τινων περιπτώσεων ἐνοχάς, ἢ ὀρίζωσι τὸν τύπον τῆς δεινῆς ἢ δεινὸς πράξεως, ἐμφαίνουσιν ὅτι ὁ νομοθέτης ἠθέλησεν αἱ μὲν ἐνοχαὶ αὗται νὰ ἐκπληρωθῶσι, οἱ δὲ τύποι νὰ τηρηθῶσι προσηκόντως. Σμικρύνομεν ἄλλως παρὰ πολὺ τὴν ἀπεριόριστον δύναμιν τοῦ νόμου καὶ καταβιβάζομεν τὴν ἀξιοπρέπειάν του, ἐξαρτώντες τὴν ἐφαρμογὴν του ἐκ τῆς ἀστασίας τῶν ἐθίμων ».

« Ἐς πρὸς τοὺς ἐπιτρεπτικὺς νόμους, ἡ παρ' αὐτῶν ἐπιτρεπομένη ἐξουσία καθιερωτὶ δικαίωμα τι ὑπὲρ τοῦ ατόμου εἰς ὃ ἡ ἐξουσία ἐπετράπη, καὶ εἶναι ἐπίσης πρόδηλον ὅτι τὸ ἐκ τῆς ῥητῆς τοῦ νόμου θελήσεως πηγαζόν τοῦτο δικαίωμα δὲν δύναται νὰ κατργηθῇ διὰ τῆς ἀντιθέτου θελήσεως τοῦ ἐθίμου, τὸ ὅποιον ἦλθεν οὕτω σιωπηλῶς καταργεῖ θετικὸν νόμον ».

« Ὁ νόμος τῆς 30 ventose τοῦ 12 ἔτους διατάττει διὰ τοῦ 7 ἄρθρου του, ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ὁ Πολιτικὸς Κώδικς παύσουσι τὰ γενικὰ καὶ τοπικὰ ἔθιμα νὰ ἔχωσιν ἰσχὺν γενικοῦ ἢ εἰδικοῦ νόμου ἐφ' ὅλων τῶν παρὰ τῶν διατάξεων τοῦ Πολιτικοῦ Κώδικος διεπομένων ὑποθέσεων. Ἐντεῦθεν ἐπεται ὅτι εἰς τὰς κυρίως λεγομένας πολιτικὰς ὑποθέσεις τὰ ἔθιμα δὲν ἔχουσι πλέον ἰσχὺν τινα· καὶ ἂν παραδεχθῶμεν μετὰ τοῦ Κ. Τουλλιέρου, ὅτι ὁ νόμος τῆς 30 ventose ἐφαρμόζεται κυρίως μόνον εἰς τὰ γραπτὰ ἔθιμα, οὐχ ἥττον πρέπει καὶ τὰ ἄγραφα ν' ἀκολουθήσωσι τὴν τύχην ἐκείνων, διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηρίξῃ τις ὅτι ἐν ὧς τὰ γραπτὰ ἔθιμα καταργοῦνται, δύναται τὰ ἄγραφα νὰ διαμείνωσιν ἐν ἰσχύϊ, καὶ νὰ λάβωσιν οὕτω δύναμιν ἐκ τῆς περιστάσεως κυρίως ὅτι ὄντα ἄγραφα εἶναι πλέον ἀβεβαία καὶ ἄστατα ».

« Καθ' ὅσας λοιπὸν περιπτώσεις καταφεύγομεν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων εἰς τοὺς πολιτικοὺς νόμους, ἢ διὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου διαταττομένη κατάργησις τῶν εἰς αὐτὸν ἀντιβαίνοντων ἐθίμων πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἐκταθῇ καὶ εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα..... »

« Ἐπεται δὲ ὅτι ἀφ' οὗ κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ ἔθιμα δὲν δύναται νὰ ἔχωσιν ἰσχὺν τινα ἐναντίον τοῦ πολιτικοῦ νόμου, δὲν δύναται, κατὰ μείζονα λόγον, νὰ ἔχωσι τριπλὴν ἐναντίον τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ναι μὲν ὁ ἐμπορικὸς Κώδικς δὲν κη-

κοῦ συμφέροντος σχέσεις. Ἀπ' ἐναντίας, τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον καθιερόνει κανόνας ἐξαιρετικούς, εἰς οὓς ὑπάγονται μόνον αἱ ῥη-

ρύτες, ὡς ὁ πολιτικὸς, τὴν κατάργησιν τῶν παλαιῶν ἐθίμων, ἀλλ' ἡ κατάργησις αὕτη ὑπακούεται ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς παρουσίας τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος, καθότι ἂν τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα ἔμελλον νὰ ἔχωσιν ἰσχὺν νόμου, ἦτον περιττὴ ἡ σύνταξις αὐτοῦ. Ἐν τῶν δύο, ὁ ἐμπιρικός Κώδικς ἡ καλὸς εἶναι ἡ κακός. Ἄν καλὸς, περιέχει τὸ συμπέρασμα τῶν ἀληθῶν καὶ συνετῶν ἐθίμων τῶν ἐμπόρων, τὰ ὅποια τοιοιτοτρόπως κυρόνει, ἡ διορθώνει τὰ κακὰ ἔθιμα, καὶ πρέπει νὰ τηρῆται, καθότι ἡ τήρησις αὐτοῦ εἶναι συγχρόνως τήρησις τῶν καλῶν ἐθίμων. Ἀλλὰ καὶ κακὸς ἂν ᾖναι ὁ νόμος, καὶ ἂν ἀντιβαίνει εἰς καλὸν καὶ συνετὸν ἔθιμον, ὀφείλεται πάλιν οὐχ ἥττον ὑπακοὴ εἰς τὰς διατάξεις του, διότι εἰς κανένα, καὶ ἐπομένως οὐδ' εἰς τοὺς ἐμπόρους ἐδόθη ἡ ἐξουσία νὰ διορθώσῃ κατ' εὐθείαν ἡ πλαγίως τὸν νόμον».

«Τὰ ἔθιμα δὲν ἔχουσι λοιπὸν, εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἰσχὺν νόμου, εἰμὴ ὅταν σιωπᾷ ὁ θετικὸς νόμος, ἡ ὁ ἴδιος τὰ ἐπικαλεῖται πρὸς συμπλήρωσιν τῶν διατάξεών του, (ἴδε τοῦ Πολ. Νόμου τῆς Γαλλίας τὰ ἄρθρα 1153, 1159, 1160). Τότε ὁ δικαστὴς ὅστις εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ νὰ δικάσῃ, εἰς δὲ τὴν δευτέραν εὐρίσκει νέαν νόμιμον βᾶσιν τῆς ἀποφάσεώς του, δύναται νὰ τὰ συμβουλευθῇ καὶ νὰ τὰ ἐφαρμόσῃ...»

«Ἄλλ' ἂν οἱ διὰ τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων εἰσαχθέντες κανόνες δὲν δύνανται νὰ ὑπερισχύσῃσι τῶν νόμων καθὼ ἔθιμα, δύνανται, εἰς τινὰς περιπτώσεις, νὰ τὸν τροποποιήσῃσι καθὼ ἰδιαιτέρα μεταξὺ τῶν συναλλαξαμένων συμφωνία. Ἰδοὺ δὲ πῶς».

«Αἱ ἐμπορικαὶ ἐργασίαι διακρίνονται δι' ὑσιώδους τινος τρόπου ὑπάρξεως ἡ ἐνεργείας, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἤθελαν φαίνονται εἰς τὸν ἔμπορον ἀδύνατοι ἡ ἀνωφελεῖς».

«Οἱ διάφοροι οὔτοι τρόποι, δυνάμει τῶν ὁποίων παράγονται ἐξ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συναλλάγματος διάφοροι συνέπειαι, καθόσον αὐτὸ ἀφορᾷ πολιτικὴν ἡ ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν, εἰσαχθέντες διὰ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων, διετηρήθησαν, καὶ ἐν σιωπῇ τοῦ νόμου, διὰ τῆς συνηθείας, καθόσον οἱ ἔμποροι ἐπιφυλάσσονται διὰ τοῦ συναλλάγματος τὴν ἐφαρμογὴν των, ἐκφράζοντες τὴν περὶ τούτου θέλησιν των μᾶλλον ἢ ἥττον σαφῶς, ὅπερ ἀναμφισβητήτως δὲν ἔχει τι ἀθέμιτον· καθότι καὶ ἂν τὰ ἔθιμα δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι γενικὴν τινὰ δύναμιν καὶ ἐφαρμογὴν, ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τοὺς συμβαλλομένους νὰ συνομολογήσῃσι τὴν εἰδικὴν ἐφαρμογὴν των κατὰ πᾶσαν ἰδιαιτέραν περίπτωσιν, ἀρκεῖ μόνον ἡ σύμβασις αὕτη νὰ μὴ περιέχῃ τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν κοινὴν τάξιν ἡ τὰ χρηστὰ ᾗθη».

«Ἀλλὰ τὸ ἐμπορικὸν ὕψος δὲν εἶναι πάντοτε εὐκρινές, τοῦναντίον εἶναι ἑλλειπτικὸν καὶ πολλάκις ὀλίγον ἀκριβές, ὑποκρύπτον πολλὰ πράγματα ἐν ὀλίγαις λέξεσι, καὶ ὑπακούον συνήθως ὅ,τι εἰς ἀνάλογον περίστασιν γίνεται κατὰ γενικὸν κανόνα. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν σύμβασιν, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἥτις κινδυνεύει νὰ τῷ τὴν παραστήσῃ ἐσφαλμένως, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐμπορικὴν ἐποψιν, ἥτις μόνη δύναται νὰ τῷ τὴν παρουσιάσῃ ὑφ' ὅλας τὰς φάσεις της, νὰ τὸν μυστήσῃ εἰς τοὺς μυστηριώδεις τοῦ ἐμπορικοῦ ὕψους ὅρους καὶ νὰ τῷ ἀνακαλύψῃ τὴν κεκρυμμένην ἐννοίαν των· καὶ οὕτω νὰ θεωρήσῃ· ὡς ῥητῶς συνωμολογημένον πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀναπόφευκτον διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὸ συναλλάγμα τὰς συμφωνίας μὲ τὴν πρόθεσιν τῶν συμβαλλομένων ἐμπορικὰς συ-

τῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμεναι πράξεις (N. περί ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων ἄρθρ. 1, 2, 3,) καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ χαρακτηριζόμενα πρόσωπα (E. N. 1.).

ναπείας, ὅπερ ἄλλως ὁ νόμος ἐπιτρέπει καὶ κατ' αὐτὰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις (Ὅρα τοῦ Πολιτικοῦ Κώδικος τῆς Γαλλίας ἄρθρα 1159 καὶ 1160.)· ἔπειτα δὲ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ ἔθιμον ὁ προδήλως εἶχον ὑπ' ὅψιν κατὰ τὴν σύμβασιν αὐτῶν οἱ συμβαλλόμενοι. (« Solet etiam inter privilegia mercaturæ recenseri quod eorum stilo stare oporteat, ita ut praevalere debeat dispositioni juris communis. » Ansaldo Disc. gén. n. 41. « Cum casus mercantilis præponitur, in eo attendi et servari debet stilus mercatorum. » Straccha, de assecur. Gloss. 38. n. 4. « Verba mercatorum et negotiantium intelligenda veniunt juxta eorum usus et stilos, et prout ipsi intelligunt, non autem juxta sensus grammaticorum, seu linguæ professorum. » Le Card. de Luca, de credito, disc. 65, n. 14.) Πλὴν ἂς παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν ἐπεκράτησεν ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐθίμου, ἀλλ' ἡ σύμβασις τῷ μετέδωκε τὴν ἰδικήν της. Ἐπειδὴ ὅμως πολλάκις δὲν εἶναι φανερά ἡ διὰ τῆς συμβάσεως ἐπαγομένη τροποποίησις τοῦ νόμου, ἂν καὶ πραγματικῶς ὑπάρχῃ, οἱ δὲ δικασταὶ παραδεχόμενοι αὐτὴν φαίνονται ὅτι ὑπακούουσιν εἰς τὸ ἔθιμον, ἐν ᾧ ἀκολουθοῦσι μόνον (ἴσως καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωσι) τὴν σύμβασιν, οἱ ἄνθρωποι ἀποδίδουσιν ἐν γένει εἰς τὸ ἔθιμον τὴν ἰσχύν ἣτις προέρχεται μᾶλλον ἐκ τῆς συμβάσεως, ἢ δὲ σύγχυσις αὕτη εἶναι τόσῳ εὐχερεστερά, καθόσον ἡ σύμβασις στηρίζεται εἰς τὸ ἔθιμον καὶ ἐρμηνεύεται δι' αὐτοῦ ».

« Ἡ ἐκ τῆς συμβάσεως ἐκπηγάζουσα αὕτη ἑμμεσος ἰσχὺς τοῦ ἐθίμου εἶναι ἡ μόνη θετικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ ἰσχὺς τὴν ὁποίαν δύναται σήμερον τὸ ἔθιμον νὰ λάβῃ· φρονῶ μάλιστα ὅτι ἐξαρκεῖ εἰς τὰς πρακτικὰς τῆς ἐμπορίας χρείας, διότι ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν ἐμπόρων ἐξήρτηται νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς συνεπείας της διὰ ῥητρῶν σαφῶν καὶ ὀρισμένων. Ἐνταῦθα ὁ τύπος εἶναι ἡ οὐσία αὐτὴ τοῦ δικαίου. Ἄς διορθώσωσιν οἱ ἐμποροὶ τὸ ὕψος των, καὶ ὅσῳ εὐκρινέστερον κατασταθῇ, τόσῳ μᾶλλον θέλουσιν ἐξασφαλισθῇ καὶ τὰ δικαιώματά των. »

« Ἐν κεφαλαίῳ δὲ νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ δώσω πέρας εἰς ταύτην τὴν περὶ τῆς ἰσχύος τῶν ἐθίμων ἐκθεσίῳ μου διὰ τριῶν κανόνων, οἵτινες εἶναι τὸ ἀκρίβες τῶν ἀναπτυχθέντων συμπέρασμα. »

« Α'. Τὰ ἔθιμα δὲν δύνανται πετῆ καθ' ἑαυτὰ νὰ ὑπερισχύσωσι τῆς ῥητῆς καὶ ἐκπεφρασμένης διατάξεως τοῦ νόμου. »

« Β'. Ὅταν ὁ ἐμπορικὸς νόμος σιωπᾷ, ἢ ὅταν ὁ πολιτικὸς δὲν ἐφαρμόζεται, εἶναι ἐλεύθερος ὁ δικαστὴς ν' ἀναζητήσῃ μεταξὺ τῶν ἐθίμων τὰ στοιχεῖα τῆς ἀποφάσεώς του. »

« Γ'. Καθ' ὅλας τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις, καθ' ἂς ἐπιτρέπεται νὰ συμφωνηθῇ τι ἐναντίον τῶν ῥητρῶν διατάξεων τοῦ νόμου, ἡ φύσις τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ὑποχρεοῖ τὸν δικαστὴν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς συμβάσεως δὲν ἀπαιτεῖται οὐσιωδῶς νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ ἔθιμα, διὰ νὰ λάβῃ τὸ συνάλλαγμα τὰς συνεπείας ἂς τεκμαίρεται ὅτι προετίθεντο οἱ συμβαλλόμενοι. »

Ὁ Massé ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἐθίμων ὑπὸ νομοθεσίαν ῥητῶς αὐτὰ ἀποσκορρίζουσαν, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὰς καθαρῶς πολιτικὰς διενέξεις. Πόσον διάφορος εἶναι

Ανάγκη λαβόν πᾶσα νὰ ἐρευνήσωμεν κατὰ πρῶτον τὰς ὑπὸ τοῦ ἐξαιρετικοῦ τούτου δικαίου διαπομένας πράξεις καὶ τὰ εἰς αὐτὸ ὑπαγόμενα πρόσωπα. Ἐντεῦθεν ἡ διαίρεσις τοῦ παρόντος Μέρους εἰς δύο κεφάλαια, τὸ μὲν περὶ ἐμπορικῶν πράξεων, τὸ δὲ περὶ ἐμπορίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

6. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. — Διαίρεσις τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

6. Ἐμπορικὰς πράξεις ὀνομάζομεν τὰς δι' ὧν ἐξασκεῖται ἡ ἐμπορία ἐργασίας, καθόσον φέρουσι τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενον χαρακτῆρα.

Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν πᾶς ὁ ἔχων τὴν ικανότητα τοῦ συναλλάττεσθαι δύναται νὰ ἐνεργῇ πράξεις ἐμπορικὰς. Ὅθεν ἔπεται ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις διέπονται ὑπὸ τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας, ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητος τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτάς, ὅστις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ἐμπορος.

Ἄλλαι πάλιν ἐνοχαὶ κηρύττονται ἐμπορικαὶ μόνον ὡς ἐκ τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τῶν ἐνεχομένων.

Ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀρχῶν στηριζόμενος ὁ νομοθέτης διήρесе τὰς ἐμπορικὰς πράξεις εἰς δύο κατηγορίας.

Εἰς τὴν πρώτην ὑπάγονται αἱ μεταξὺ ὁποίωνδήποτε προσώπων ἐμπορικαὶ κηρυττόμεναι πράξεις (Ν. ἀρμ. I. 6'), εἴτε διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτῶν φύσιν, ὡς αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ ναυτικὰ συναλλάγματα, εἴτε διὰ τὴν κερδοσκοπικὴν πρόθεσιν ἐφ' ἧς στηρίζονται, ὡς ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορὰ κινητῶν.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν κατὰτάσσονται αἱ μεταξὺ ἐμπο-

ἡ θέσις ἡμῶν ἀφ' οὗ ὁ ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου 1835 νόμος ἐκήρυξεν ὅτι τὰ διὰ πολυχρονίου καὶ ἀδιακόπου συνθεσίας, ἡ δι' ἀποφάσεων δικαστικῶν καθιερωθέντα ἔθιμα ὑπερισχύουσι τῶν πολιτικῶν νόμων ὅπου ἐπεκράτησαν! Τοῦτο μᾶς ἔπεισε νὰ παραδεχθῶμεν ὡς πρὸς τὸ προκείμενον σπουδαῖον ζήτημα τὰς ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθείσας ἀρχάς.

ρων ἐνοχαὶ (Ν. ἀρμ. Ι. α.), αἵτινες κηρύττονται ἐμπορικαὶ ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος μόνον τῶν ἐνεχομένων.

Ἐντεῦθεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰς μεταξὺ ὁποιωνδήποτε προσώπων ἐμπορικὰς κηρυττομένας πράξεις, τὸ δὲ δεύτερον τὰς πράξεις ὅσαι θεωροῦνται ἐμπορικαὶ ὡς ἐκ τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τῶν ἐνεργούντων αὐτάς.

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Περὶ τῶν μεταξὺ ὁποιωνδήποτε προσώπων ἐμπορικῶν κηρυττομένων πράξεων.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

7. Κατάταξις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων.

7. Αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις ἀφορῶσι,

α. Τὴν ἀγορὰν, τὴν πώλησιν καὶ τὴν μίσθωσιν πραγμάτων.

β. Τὴν μίσθωσιν ἐργασίας.

γ. Τὸ συνάλλαγμα τῆς συναλλαγῆς, καὶ τὰς τραπεζιτικὰς ἐργασίας.

δ. Τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν.

Ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς ταύτης κατατάξεως τῶν συναλλαγμάτων, ἐξ ὧν καταρτίζονται αἱ μεταξὺ ὁποιωνδήποτε προσώπων ἐμπορικαὶ κηρυττομέναι πράξεις, τὸ τμήμα τοῦτο ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρας παραγράφους.

§. I.

ΑΓΟΡΑ, ΠΩΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

8. Διάταξις τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου.

9. Ὁ ὅρος ἀγορὰ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν δι' ἀνταλλαγῆς ἀπόκτησιν.

40. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἰδίως.

41. Μόνων τῶν κινητῶν ἡ ἀγορὰ εἶναι πράξις ἐμπορικῇ.

42. Ἡ ἀγορὰ καθίσταται πράξις ἐμπορικῇ ὡς ἐκ τῆς προθέσεως τοῦ ἀγοράζοντος.

43. Ἡ ιδιότης τοῦ ἀγοραστοῦ δὲν καθίστησι τὴν ἀγορὰν ἐμπορικὴν.
44. Ἡ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀγοραστοῦ αὐτοῦ ἀγορὰ δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ ἂν καὶ ἀκολούθως μεταπωληθῶσι τὰ ἀγορασθέντα μὲ κέρδος.
45. Ἡ ἀγορὰ ἐμπορευμάτων πρὸς μεταπώλησιν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ καὶ ἂν δὲν μεταπωληθῶσι.
46. Κύριον τῆς ἀγορᾶς αἷτιον πρέπει νὰ ᾔῃ ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος κερδοσκοπία.
47. Ἄν ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορὰ πραγμάτων ἀσωμάτων εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ.
48. Ἡ ἀγορὰ ἐμπορικοῦ καθιδρύματος μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ.
49. Ὡσαύτως ἡ ἀγορὰ ἐμπορευμάτων πρὸς ἐκμίσθωσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν.
20. Ὁ γεωργός, ὅστις ἀγοράζει ζῶα διὰ νὰ τὰ θρέψῃ καὶ τὰ μεταπωλήσῃ, ἐνεργεῖ κερδοσκοπίαν γεωργικὴν. Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὸν κτηνέμπορον.
21. Ὁ ἀγοράζων πρῶτην ὕλην διὰ νὰ τὴν μεταπωλήσῃ κατεργασμένην κερδοσκοπεῖ καὶ ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἐργατῶν καὶ ἐπὶ τῆς μεταπωλήσεως.
22. Ὁ ἀγοράζων τὰ χρώματα καὶ τὴν ὀθόνην ζωγράφος, ὁ πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ ἀγοράζων χάρτην συγγραφεὺς, δὲν ἐνεργοῦσι πράξεις ἐμπορικές.
23. Ὁ μισθὼν κινητὰ πρὸς ὑπεκμίσθωσιν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν.
24. Ἡ πώλησις ἐκ μέρους τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ πρὸς μεταπώλησιν ἀγοράσαντος εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ.
25. Ὁ πωλὼν τὰ προϊόντα τῶν ἀγρῶν τοῦ δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν.
26. Ἡ αὐτὴ πώλησις δύναται νὰ διέπεται παρὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὸν πωλητὴν, καὶ παρὰ τοῦ ἐμπορικοῦ ὡς πρὸς τὸν ἀγοραστήν.
27. Ἡ ἐπιχειρήσις προμηθείας εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ.
28. Πότε δὲν εἶναι τοιαύτη ὡς πρὸς ἐκεῖνον πρὸς ὃν γίνεσται.
29. Παράδειγμα ἐπιχειρήσεως προμηθείας ἣτις δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ ἐκ μέρους τοῦ προμηθευτοῦ, ἐν ᾧ εἶναι τοιαύτη ἐκ μέρους τοῦ πρὸς ὃν γίνεσται ἢ προμήθεια.
30. Περὶ προμηθειῶν πρὸς τὸ δημόσιον.

8. Τρία εἶναι τὰ κυριώτερα εἶδη τῆς ἐπὶ τῶν κινητῶν πραγμάτων κερδοσκοπίας:

α. Ἀγορὰ κινητῶν πρὸς μεταπώλησιν ἐπὶ κέρδει. Ὁ μὲ πρόθεσιν μεταπωλήσεως ἀγοράζων μεσολαθεῖ μεταξὺ τοῦ παραγωγέως καὶ τοῦ καταναλωτοῦ καὶ εὐκολύγει εἰς ἐκείνον μὲν τὴν

ἐκποιήσιν τῶν περιττῶν προϊόντων του, εἰς τοῦτον δὲ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαίων. Οἱ κόποι του ἀνταμείβονται διὰ τῆς διαφορᾶς τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὸ τίμημα τῆς μεταπωλήσεως.

β'. Ἀγορὰ κινητῶν τὰ ὅποια μεταπωλοῦνται κατεργασμένα, ἀφ' οὗ, δηλονότι, κατασταθῶσι διὰ τῆς τέχνης ἐπιτηδειότερα εἰς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν μας. Ἐνταῦθα ἡ κερδοσκοπία ἐνεργεῖται ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς πρώτης ὕλης, ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν κατεργασμένων προϊόντων.

γ'. Ἀγορὰ κινητῶν πρὸς ἀπλὴν ἐκμίσθωσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ ἐμπορικὸν κέρδος προκύπτει ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἐκμισθώσεως.

Εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ὑποθέσεις, ἡ ἀγορὰ, ἡ πώλησις, ἡ ἐκμίσθωσις γίνονται, ὡς ἐκ τῆς προθέσεως τοῦ ἐνεργοῦντος, συναλλάγματα ἐμπορικὰ, καὶ διέπονται ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου.

Τοῦτο καθιέρωσεν ὁ νομοθέτης, διὰ τοῦ ἄρθρου 2 § 1 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου φέροντος, « ὁ νόμος θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς τὰς ἀγορὰς προϊόντων γῆς ἢ τέχνης, τὰς ὁποίας ἤθελε κάμει τις, εἴτε διὰ νὰ μεταπωλήσῃ ταῦτα ἀκατέργαστα, ὡς τὰ ἠγόρασεν, ἢ κατεργασμένα καὶ μεταποιημένα εἰς χειροτεχνήματα, εἴτε ἐπὶ σκοπῷ νὰ μισθώσῃ ἀπλῶς τὴν χρῆσιν αὐτῶν ».

9. Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ λέξις ἀγορὰ πρέπει νὰ ἐκληφθῇ κατὰ τὴν εὐρυτάτην αὐτῆς ἔννοιαν, καθ' ἣν σημαίνει ὅλους τοὺς τῆς ἀμφοτεροβαροῦς ἀποκτήσεως τρόπους· οὕτως ἡ ἐπὶ σκοπῷ ἐμπορικοῦ κέρδους ἀπόκτησίς τινος πράγματος, ἀνθ' οὗ δίδεται ἄλλο τι, ἂν καὶ ὀνομάζεται κυρίως ἀνταλλαγή, ἀποτελεῖ μολταῦτα πράξιν ἐμπορικὴν (1).

10. Ἀγορὰ καὶ πώλησις ἐκφράζουσι δύο σχετικὰς πράξεις, ἐκ τῆς συρροῆς τῶν ὁποίων καταρτίζεται ἓν καὶ μόνον συνάλλαγμα. Μολταῦτα ὁ νομοθέτης διακρίνει τὰ δύο ταῦτα στοι-

(1) Molinier T. 1. ἀρ. 12. Dumoulin, T. 2. ἀρθρ. 78, Γλῶσσα 1 καὶ 3. καὶ N. 2. Πχνδ, 19. 4. Permutatio vicina emptioni.

χρῆα, ὅταν θέλῃ νὰ ὀρίσῃ τὰ ἰδιαιτέρα ἀποτελέσματα τοῦ συναλλάγματος ὡς πρὸς ἐκάτερον τῶν συναλλαττομένων.

11. Μόνον τῶν προϊόντων τῆς φύσεως ἢ τῆς τέχνης, τῶν κινήτων ἐπομένως, ἡ ἀγορὰ εἶναι κατὰ νόμον πράξις ἐμπορικῇ. Ὅθεν ἡ ἀγορὰ ἀκινήτων, ἂν καὶ γενομένη μὲ πρόθεσιν μεταπωλήσεως αὐτῶν εἴτε ἀκεραίων εἴτε κατὰ τμήματα, δὲν ἔχει τι ἐμπορικόν (1).

12. Διὰ νὰ λάβῃ ἡ ἀγορὰ χαρακτῆρα πράξεως ἐμπορικῆς, ἀπαιτεῖται νὰ προτίθεται ὁ ἀγοράζων νὰ κερδοσκοπήσῃ διὰ τῆς μεταπωλήσεως ἢ τῆς ἐκμισθώσεως τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος. Οὕτως ὅταν τις ἀγοράζῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικαρπίας δάσους ἐπὶ σκοπῷ νὰ πωλήσῃ τὰ ἐκκοπησόμενα δένδρα, ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν, καθότι διὰ τῆς ἐκκοπῆς τὰ δένδρα γίνονται κινήτα (2), καὶ ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορὰ κινήτων εἶναι, ὡς προεῖρηται, ἐργασία ἐμπορικῇ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ιδιώτης ἀγοράζῃ τὴν ἐπικαρπίαν δάσους ἐπὶ σκοπῷ νὰ προμηθεύηται εἰς ἐλάσσονα τιμὴν τὴν εἰς τὰς οἰκιακάς του χρείας ἀναγκαίαν καύσιμον ὕλην. Δὲν λαμβάνει δὲ ἐμπορικὸν χαρακτῆρα ἡ πράξις τοῦ τοιοῦτου ἀγοραστοῦ, οὐδὲ διὰ μεταγενεστερας τυχὸν ἐκποιήσεως τοῦ υπερβάλλοντος τὰς οἰκιακάς ἀνάγκας του μέρους τῆς ξυλείας, ἂν, καθ' ἣν στιγμὴν συνεβάλ-
λετο, ἐσχόπευε μόνον τὴν οἰκιακὴν του προμηθειαν καὶ οὐχὶ ἐμπορικὴν ἐργασίαν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, ἂν τὸ ἐκποιηθὲν μέρος υπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸ διὰ τὰς οἰκιακάς χρείας τοῦ ἀγορα-

(1) Pardessus T. 1. ἀρ. 8. Bravard σελ. 908. Orillard §. 251 καὶ 285 Merlin Questions l'écrit acte de Commerce §. 4. Dageville, T. 1. σελ. 14. Carré de la Compétence T. 7. σελ. 119. Despréaux §. 342. Ἡ ἀγορὰ μετακινήτου πρὸς κατεδάφισιν καὶ πώλησιν τῆς αὐτῆς κινήτης γινομένης ὕλης κατατάσσεται μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων ὑπὸ τοῦ Παρδεδσίου ἀρ. 8. Ὁ Orillard ἀρ. 288, θεωρεῖ ὡσαύτως πράξιν ἐμπορικὴν τὴν ἀγορὰν οἰκοδομῆς μὲ πρόθεσιν κατεδαφίσεως καὶ μεταπωλήσεως τῆς ὕλης ἂν δὲν συναγορασθῇ καὶ τὸ ἔδαφος. — Ὁρα ἀπόφ. 225 Ἐφετείου Ναυπλίας τοῦ 1843 Νομ. ἐφημ. σελ. 3415 κηρύττουσαν πράξιν ἐμπορικὴν τὴν ἀγορὰν καρπῶν ἀσυγκομίστων πρὸς μεταπώλησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 136 τοῦ Ἀρείου Πάγου τῆς 15 Σεπτ. 1847.

(2) Ν. 21 Ἰουνίου 1837 περὶ διακρίσεως κτημάτων ἀρθρ. 8, ἀρ. 2. καὶ Orillard ἀρ. 287.

στοῦ ἐπιφυλαχθὲν, ἡ περίστασις αὕτη θέλει ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀγορά ἐγένετο μὲ πρόθεσιν ἐμπορικῆς κερδοσκοπίας.

13. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ ἀγοράζοντος δὲν ἰσχύει νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν πράξεως ἐμπορικῆς χαρακτῆρα, τὸν ὁποῖον αὕτη λαμβάνει μόνον ἐκ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος. Οὕτως οὐδ' ὁ ἔμπορος αὐτὸς ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν ὅταν ἀγοράζῃ καρποὺς καὶ ἐμπορεύματα πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν (N. ἀρμ. 8). Καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὁ μὴ ἔμπορος, ὅστις, ἂν καὶ ἅπαξ μόνον κερδοσκοπῶν, ἀγοράζει προϊόντα τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης μὲ πρόθεσιν μεταπωλήσεως, ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν, καὶ ὑπόκειται λόγῳ τοῦ συναλλάγματος τούτου εἰς ὅλας τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας τὰς συνεπείας.

14. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι μόνη ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἢ ἐκμίσθωσιν ἀγορά πραγμάτων εἶναι πράξις ἐμπορικὴ, ἔπεται ἀναγκαιῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι μόνη ἡ ἀρχικὴ πρόθεσις τοῦ ἀγοράζοντος ἰσχύει νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν τὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα. Τὰ μετὰ τὸ συνάλλαγμα συμβαίνοντα δὲν δύναται τῷ ὄντι νὰ μεταβάλωσι τὴν φύσιν του. Οὕτως ἂν ἀγοράσω ὑφάσματα μὲ πρόθεσιν νὰ τὰ μεταχειρισθῶ ὁ ἴδιος, καὶ μετὰ ταῦτα τὰ μεταπωλήσω, ἂν καὶ μὲ κέρδος, ἡ ἀγορά αὕτη, μεθ' ἣν ἐπῆλθεν ἐπικερδὴς μεταπώλησις, δὲν εἶναι πράξις ἐμπορικὴ, διότι ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ἐμπορικὴν κερδοσκοπίαν, καὶ ὑπεβλήθη, ὅτε συνηλλάττετο, εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοσίαν.

15. Καὶ τὰνάπαλιν δὲ ἡ μόνη πρόθεσις, καὶ ἄνευ μεταπωλήσεως, ἀρκεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἀγορὰν ἐμπορικὴν. Ὅθεν ἐὰν ἀγοράσω μὲ πρόθεσιν νὰ μεταπωλήσω, πρόθεσις ἥτις δύναται νὰ εἰκασθῇ ἐκ τῆς προσφορᾶς τῶν ἀγορασθέντων ἐμπορευμάτων, ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν εἰς τὴν ἀγορὰν κτλ., ὑπόκειμαι ὡς πρὸς τὴν ἀγορὰν ταύτην, καὶ πρὶν μεταπωλήσω, εἰς τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ μεταπώλησις δὲν πραγματοποιηθῇ ποτὲ, καὶ ἂν μεταμεληθεῖς κάμω αὐτὸς χρῆσιν τῶν ἀγορασθέντων ἐμπορευμάτων.

16. Διὰ νὰ λάβῃ ἡ ἀγορά χαρακτῆρα πράξεως ἐμπορικῆς, κύριον αὐτῆς κινεῖν πρέπει νὰ ᾔηται ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγοραζομένου

πράγματος κερδοσκοπία. Ὅθεν ἔπεται ὅτι, ὅταν ὁ κτηματίας ἀγοράζῃ πίθους διὰ νὰ θέσῃ τὸν οἶνόν του, δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ἂν καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν οἶνον μέλλῃ νὰ τοὺς μεταπωλήσῃ καὶ αὐτούς. Ὁ κτηματίας κερδοσκοπεῖ μόνον ἐπὶ τῆς πωλήσεως τοῦ προϊόντος τῆς ἀμπέλου του, τὸ ὅποῖον θέτει ἐντὸς τῶν ἀπαιτουμένων ἀγγείων, ἡ δὲ ἐκ μέρους τοῦ πώλησις τῶν προϊόντων τῶν κτημάτων του εἶναι ἐξάσκησις κλάδου τῆς γεωργικῆς βιομηχανίας, καὶ οὐχὶ πρᾶξις ἐμπορικὴ (Ν. ἀρμ. 8.). Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν παρὰ τοῦ τεχνίτου ἀγορὰν τῶν εἰς ἐξάσκησιν τῆς τέχνης του ἀναγκαίων ἐργαλείων. Ἀναμφιβόλως ὁ τεχνίτης πληρόνεται ἀπὸ ἐκείνους, ὑπὲρ ὧν ἐργάζεται, ὁμοῦ μὲ τὸ τίμημα τῆς ἐργασίας του καὶ τὸ ἀντίτιμον τῆς χρήσεως τῶν ἐργαλείων του· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἰς τὴν χρῆσιν ταύτην τῶν ἐργαλείων ἀναλογοῦν μέρος τῆς τιμῆς εἶναι παρεπόμενον τῆς ἔνεκα τῆς ἐργασίας του ὀφειλομένης, τὸ κύριον ὑπερникχ τὸ παρεπόμενον, καὶ ὁ προορισμὸς τῶν ἐργαλείων δὲν καθιστᾷ τὴν ἀγορὰν αὐτῶν πρᾶξιν ἐμπορικὴν (1).

17. Τὰ ἀσώματα κτήματα, οἳ εἶναι αἱ χρηματικαὶ πισώσεις, δὲν δύνανται ἐν γένει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐμπορεύματα, εἰμὴ ὅταν ὁ τύπος καθ' ὃν μεταβιβάζονται, ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τραπεζιτικῶν ἢ συναλλαγματικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὅθεν ἔπεται ὅτι ἡ ἀγορὰ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρᾶξις ἐμπορικὴ, ἀφ' οὗ μόνον ἡ ἀγορὰ τῶν προϊόντων τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης, τοῦτέστι τῶν καρπῶν καὶ τῶν ἐμπορευμάτων, φέρει αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα. Ἀλλὰ τὰ τιμολόγια ἐξομοιοῦνται ἀναγκασίως μὲ τὰ ἐμπορεύματα, τὰ ὅποια παριστάνουσιν, ὅθεν καὶ ἡ ἀγορὰ αὐτῶν εἶναι ἀναμφιβόλως πρᾶξις ἐμπορικὴ (2).

18. Ἡ ἀγορὰ ἐμπορικοῦ καθιδρύματος καὶ τῶν παρεπομέ-

(1) Molinier, ἀρ. 19. Pardessus, ἀρ. 19. Orillard, ἀρ. 259. Carré T. 2. σελ. 547.

(2) Pardessus ἀρ. 10. Goujet et Merger ἀρ. 78. Εὐρετήριο τοῦ Ledru-Rollin, acte de commerce ἀρ. 36. Ἐναντίος εἶναι ὁ Molinier, ὅστις θεωρεῖ τὴν ἐπὶ σκοπῷ κέρδους ἀγορὰν αὐτῶν πρᾶξιν ἐμπορικὴν καὶ πολεμεῖ τὴν ἰδέαν ὅτι διὰ τῶν λέξεων προϊόντα τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης, ὁ νόμος ἔννοεῖ μόνον τὰ ἐνσώματα. Ὁ Orillard ἀρ. 284 παραδέχεται ὡς ταιαύτην, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἡμῶν, μόνον ἐπὶ τὴν ἀγορὰν τῶν γραμματίων τοῦ κράτους.

νων αὐτῷ ἐμπορευμάτων καὶ ἐργαλείων περιλαμβάνει δύο δια-
κεκριμένα ἀντικείμενα, τὴν ἐμπορικὴν πελατεῖαν (1) καὶ τὰ
ἐμπορεύματα. Καὶ ἡ μὲν πελατεία δὲν δύναται κυρίως νὰ ὀνο-
μασθῇ ἐμπόρευμα. Ὁ ἀγοραστὴς αὐτῆς ἀποκτᾷ μόνον τὸ δι-
κάσιον ν' ἀντικατασταθῇ εἰς τὴν θέαν τοῦ πωλητοῦ, νὰ ὠφε-
ληθῇ ἐκ τῶν τοπικῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν μὲ τοὺς συνή-
θεις τοῦ καταστήματος ἀγοραστὰς σχέσεων, διὰ τῆς συρροῆς
τῶν ὁποίων ἐλπίζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σημαντικὴν πώ-
λησιν. Ὅθεν ἡ ἀγορὰ τοιαύτης ἐμπορικῆς πελατείας, συνιστάμε-
νη ἀπλῶς εἰς τὴν παραχώρησιν ἀσωμάτου βιομηχανικοῦ κεφα-
λαίου, μὴ προσωρισμένου εἰς κερδοσκοπὸν μεταπώλησιν, δὲν δύ-
νεται καθ' ἑαυτὴν νὰ χαρακτηρισθῇ πρᾶξις ἐμπορικὴ. Τούναν-
τίον εἶναι ἀναμφισβητήτως τοιαύτη ἡ ἀγορὰ τῶν ἐμπορευμάτων.
Ὅθεν ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ἀγορὰ ἐμπορικοῦ καθιδρύ-
ματος, ἥτις, ὡς εἴρηται, περιλαμβάνει τὴν πελατεῖαν καὶ τὰ
ἐμπορεύματα, διέπεται ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν νόμων, προϋποθέ-
τει τὴν λύσιν τοῦ ἐτέρου τούτου ζητήματος ἂν ἡ πελατεία ᾖναι
τὸ κύριον ἢ τὸ δευτερεύον καὶ παρεπόμενον τῆς ἀγορᾶς ἀντικεί-
μενον. Καθότι ἂν δὲν ἐγένοντο δύο διακεκριμένοι πωλήσεις, ἐπὶ
δυσὶ διακεκριμένοις τιμήμασιν, ἡ τοιαύτη ἀγορὰ ἀποτελεῖ ἓν μο-
ναδικὸν συνάλλαγμα, καὶ δὲν δύναται ἐπομένως νὰ διαιρεθῇ οὐ-
τε ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ, οὔτε ὡς πρὸς
τὴν ἀρμοδιότητα τῆς δικαιοδοσίας. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα νὰ
ἐκλέξῃ τις μεταξὺ τῆς πολιτικῆς ἢ τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας.
Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀγοραστὴς τῆς ἐμπορικῆς πελατείας μετὰ τῶν
παρεπομένων ἐμπορευμάτων, προτίθεται ὡς κύριον τῆς κερδο-
σκοπίας του ἀντικείμενον τὴν πώλησιν τῶν ἐμπορευμάτων τού-
των καὶ ὅσων ἄλλων θέλει περιπλέον ἀποκτήσει, ἐν ᾧ ἡ ἀγορὰ
τῆς πελατείας εἶναι ἀπλῶς μέσον τῆς σκοπευομένης ταύτης
πωλήσεως, ἔπεται ὅτι ἡ ἀγορὰ αὕτη εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ (2)
καθόσον τὸ παρεπόμενον ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν τύχην τοῦ κυρίου.

(1) Ὡνόμασα οὕτω τὸ γαλλιστὶ λεγόμενον *achalandage* ἢ *clientelle*, ἧτοι τὸ
σύνολον τῶν συνήθων ἐμπορικοῦ τινος καταστήματος ἀγοραστῶν.

(2) *Molinier* ἀρ. 21. — *Despréaux* ἀρ. 336, 337. — *Orillard* ἀρ. 261. —
Horson Ζήτ. 197.

19 20. Ἡ πρὸς ἐκμίσθωσιν ἀγορὰ εἶναι πράξις ἐμπορικὴ. Τοιαύτη εἶναι ἡ πράξις τοῦ ἀγοράζοντος ἵππους, ἀμάξας πρὸς ἐκμίσθωσιν. Τοιαύτη ἐπίσης ἡ τοῦ ξενοδόχου ὅστις, ἀγοράζων ἐπιπλα πρὸς χρῆσιν τοῦ ξενοδοχείου του, κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων, πληρονόμενος τὴν χρῆσίντων παρὰ τῶν καταλυσόντων εἰς τὸ κατὰστημά του (1).

0 21. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐνεργήσῃ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, πρέπει ὁ ἀγοράζων νὰ προτίθεται ἐμπορικὴν καὶ οὐχὶ γεωργικὴν κερδοσκοπίαν. Ὅθεν ὁ ἀγοράζων ζῶα γεωργὸς διὰ νὰ τὰ μεταπωλήσῃ ἀφ' οὗ τὰ παχύνῃ εἰς τοὺς ἀγρούς του, δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, διότι ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ μεταπώλησις τῶν ζώων του εἶναι τρόπος καλλιέργειας τῶν κτημάτων του, τὰ ὅποια γονιμοποιοῦνται διὰ τῆς κόπρου των, καὶ καθαρίζονται τῶν περιττῶν προϊόντων ἐν ᾧ δι' αὐτῶν τρέφονται τὰ ζῶά του. Οὐδ' αὕτη δὲ ἡ ἀγορὰ τοῦ ἐλλείποντος μέρους τῆς τροφῆς των, ὅταν γίνεται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκ τῶν ἀγρῶν του παραγομένης, εἶναι πράξις ἐμπορικὴ, διότι κύριος σκοπὸς τῆς ἀγορᾶς ταύτης εἶναι μόνον ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀγροῦ, καὶ ἡ ἐξάσκησις τῆς γεωργικῆς βιομηχανίας. Ἄν ὅμως ὁ ἀγοράζων τὰ ζῶα δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ γεωργός, ἀλλ' ἦναι μᾶλλον ἔμπορος, ἀσχολούμενος κυρίως εἰς ἀγορὰν καὶ πώλησιν ζώων, καὶ ὡς πρὸς τὸν ὅποιον οἱ ἀγροὶ του εἶναι παρεπόμενα ἀναγκαῖα τῆς ἐμπορίας του, ἡ πρᾶξις του θέλει εἶναι ἐμπορικὴ (2).

1 22. Ἡ ἀγορὰ εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ, εἴτε τὰ ἀγορασθέντα πράγματα μεταπωληθῶσιν αὐτοῦσια, εἴτε κατεργασμένα καὶ μεταποιημένα (N. ἀρμ. 2). Ὁ βιομήχανος, ὁ χειροτέχνης κερδοσκοποῦσι κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς μεταπωλήσεως τῆς πρώτης ὕλης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐργατῶν των. Ἀγοράζοντες τὴν πρώτην ὕλην καὶ ὅλα τὰ πρὸς ἐξάσκησιν τῆς βιομηχανίας των ἀναγκαῖα κινητὰ, οἷον ἀνθρακας, ξυλειαὶν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἡ ἀξία τῶν ὁποίων εἶναι ἐν τῶν στοιχείων ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται ἡ τι-

(1) Ἰδε ἀπόφασιν Ἐφετ. Ἀθηνῶν 913 τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1838.

(2) Pardessus ἀρ. 14. — Molinier ἀρ. 23. — Despréaux ἀρ. 354, 355.

μη τῶν χειροτεχνημάτων των, ἐνεργοῦσι πρᾶξιν ἐμπορικὴν.

2β. Ἀλλὰ διὰ νὰ λογίζεται ἡ πρᾶξις ἐμπορικὴ, πρέπει ὁ ἀγοράζων τοιαῦτα πράγματα πρὸς μεταποίησιν νὰ κερδοσκοπῇ κυρίως ἐπὶ τῆς μεταπωλήσεως αὐτῶν ἀφ' οὗ κατεργασθῶσιν ἢ μεταποιηθῶσιν. Ὅθεν ὁ ζωγράφος, ὅστις ἀγοράζει τὰ διὰ τὸν πίνακά του ἀναγκαῖα χρώματα καὶ τὴν ὀθόνην, δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, διότι δὲν κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς μεταπωλήσεως τῶν χρωμάτων καὶ τῆς ὀθόνης, ἀλλ' ἀγοράζων αὐτὰ προτίθεται ἀπλῶς τὴν τέχνην του νὰ ἐξασκήσῃ, ὅπερ δὲν ἔχει τι κοινὸν μὲ τὴν ἐμπορίαν (1).

Τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται εἰς τὸν συγγραφέα, ὅστις ἀγοράζει τὸν διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ συγγράμματος του ἀναγκαῖον χάρτην, καὶ ὅστις πωλῶν τὸ σύγγραμμά του ἐξασκεῖ νόμιμον ἰδιοκτῆτου δικαίωμα ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῆς διανοητικῆς ἐργασίας του.

3 2γ. Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου τάττον μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων τὴν πρὸς ἐκμίσθωσιν ἀγορὰν κινητῶν πραγμάτων, σιωπᾷ ὡς πρὸς τὴν μίσθωσιν τούτων πρὸς ὑπεκμίσθωσιν. Ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ νόμου, πρέπει τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι καὶ ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ἐμπορικὴ. Οὕτως ὁ μισθόνων ἐπιπλα ξενοδόχος διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ εἰς τὰ δωμάτια τὰ ὅποια ἐκμισθώνει, ὑπόκειται, λόγῳ τῆς μισθώσεως ἐκείνης, εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν. Ὅθεν πρέπει νὰ τεθῇ ὡς γενικὴ ἀρχὴ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως καὶ τῆς μισθώσεως τῶν κινητῶν κερδοσκοπία εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ. Ὁ Παρδέσσιος T. 1. ἀρ. 32 καὶ ὁ Μερλῆνος λέξει *acte de commerce* §. 6. ὑποστηρίζουσι ῥητῶς ὅτι ὁ μισθόνων πρὸς ὑπεκμίσθωσιν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν ὡς καὶ ὁ ἀγοράζων πρὸς μεταπώλησιν (2).

4 2δ. Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, δι' οὗ ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορὰ κινητῶν κηρύττεται

(1) Pardessus ἀρ. 17. — Molinier ἀρ. 24. — Despréaux 358. — Orillard. 265. Ἀλλ' ὁ βαφεὺς ὅστις ἀγοράζει χρώματα πρὸς χρωματισμὸν τῶν ὁποίων ζωγραφίζει ὀροφῶν, θυρῶν, θυριδίων, κτλ. ἐνεργεῖ ἀληθῆ ἐμπορικὴν πρᾶξιν. Orillard 265.

(2) Molinier ἀρ. 26.

πράξις ἐμπορικὴ, σιωπᾷ ἐντελῶς ὡς πρὸς τὴν πώλησιν αὐτῶν, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρον 3,πραγματευόμενον περὶ τῶν εἰς τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν ἀναφερομένων πράξεων, τάττει ῥητῶς μεταξύ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν πώλησιν τῶν πλοίων. Ἐκ τῆς διαφόρου ταύτης συντάξεως τοῦ 2 καὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ νόμου, ἐξήγαγόν τινες (1) τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ πώλησις κινητῶν δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν πράξις ἐμπορικὴ. Ἀλλ' ὅταν τις σκεφθῇ ὅτι ὁ νομοθέτης ἐκήρυξε τὴν ἀγορὰν πράξιν ἐμπορικὴν, ὡς ἐκ τῆς μελετωμένης μεταπωλήσεως τῶν ἀγοραζομένων, δὲν ἡμπορεῖ νὰ μὴ παραδεχθῇ ὅτι ἐθεώρησε πράξιν ἐμπορικὴν καὶ τὴν πώλησιν, ἥτις ἀπαρτίζει καὶ τελειοποιεῖ τὸ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀγορᾶς μελετηθὲν συνάλλαγμα, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὁποίας καθίστησι μόνος ἐμπορικὴν καὶ τὴν ἀγορὰν. Οὕτως ὁ μὴ ἔμπορος, ὅστις ἀγοράζει διὰ νὰ μεταπωλήσῃ, ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν καὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνον παρ' οὗ ἀγοράζει, καὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνον πρὸς ὃν πωλεῖ τὰ ἀγορασθέντα πράγματα. Ὁ πρὸς αὐτὸν πωλήσας τὰ ἀντικείμενα τῆς κερδοσκοπίας του θέλει τὸν ἐνάξει ἐμπορικῶς, καθὼς δύναται ἐπίσης ἐμπορικῶς νὰ τὸν ἐνάξῃ καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ ἀγοράσας τὰ χάριν κερδοσκοπίας μεταπωληθέντα πράγματα. Ἡ ἐμπορικὴ νομοθεσία διέπει ἀναγκαιῶς ὁλόκληρον τὴν ἐπιχειρήσιν του, ἀπαρτιζομένην ἐκ δύο συναλλαγμάτων.

26. Τότε μόνον ἡ μεταπώλησις ἀποτελεῖ πράξιν ἐμπορικὴν ὅταν τὰ πωλούμενα ἠγοράσθησαν ὡς ἀντικείμενα κερδοσκοπίας.

(1) Dalloz Εὐρετήριον, λέξει acte de commerce σελ. 712, 713. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος στηρίζεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 631, ἀρ. 1 τοῦ Γαλλ. ἐμπορικοῦ νόμου, ὅμοιον μὲ τὴν τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος Ν. καθ' ἣν ἡ ιδιότης τοῦ ἐμπόρου δὲν δίδει τὸν χαρακτηρὰ πράξεως ἐμπορικῆς παρὰ μόνον εἰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγὰς, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρου καὶ μὴ τοιούτου· ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἐνταῦθα εἶναι ἂν ἡ πώλησις πρεσβύτων τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης εἶναι φύσει πράξις ἐμπορικὴ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου, δηλ. ἂν ὁ ἔμπορος ὅστις πωλεῖ τὰ ἐμπορεύματά του εἰς ἰδιώτην ἐνεργῇ πράξιν ἐμπορικὴν.

Ὁ Locré ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 632, ὑποστηρίζει ὡσαύτως ὅτι ὁ νομοθέτης ἐκήρυξε πράξιν ἐμπορικὴν μόνον τὴν ἀγορὰν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πώλησιν. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπορᾷ καὶ ὁ Carré εἰς τὸ περὶ ἀρμοδιότητος σύγγραμμά του Τόμ. 7 σελ. 104. καὶ ἐπ. — Ὁ Pardessus Τ. 1 ἀρ. 20, καὶ ὁ Molinier ἀρ. 27 πρεσβεύουν τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθείσαν γνώμην.

Οὕτω, κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ νόμου, ὁ τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων του πωλῶν ἰδιοκτήμων, γεωργός, ἀμπελουργός κτλ. δὲν ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν.

27. Πᾶσα ἐπιχείρησις προμηθείας εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρον 2 §. 3 τοῦ νόμου πράξις ἐμπορικὴ. Ὀνομάζεται δὲ οὕτως ἡ ἐπιχείρησις ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελμα συνίσταται εἰς τὸ νὰ προμηθεύῃ τρόφιμα, ἐμπορεύματα ἢ ἄλλα τοιαύτης φύσεως ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων πωλεῖ τὴν κυριότητα, ἢ ἐκμισθώνει ἀπλῶς τὴν χρῆσιν (1). Ἡ πράξις αὕτη εἶναι ἐμπορικὴ κατὰ δύο λόγους· ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ μεταξὺ τοῦ προμηθευτοῦ καὶ ἐκείνου πρὸς ὃν γίνονται αἱ προμήθειαι συνάλλαγμα ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸ πράξιν ἐμπορικὴν, ὡς συνιστάμενον εἰς μεταπώλησιν ἐπὶ κερδοσκοπίᾳ ἀγορασθέντων πραγμάτων. Ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ διάφοροι ἀγοραὶ τὰς ὁποίας ὁ προμηθευτὴς ἐνεργεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιχειρήσεώς του εἶναι τοσαῦται πράξεις ἐμπορικαί. Πολλῶς μάλιστα ὁ προμηθευτὴς συμφωνεῖ μὲ ὑποπρομηθευτὰς ἀναδεχομένους νὰ τῷ χορηγῶσι τὰ εἰς τὰς προμηθείας του ἀναγκαῖα ἀντικείμενα. Τὰ συναλλάγματα ταῦτα εἶναι νέαι ἐπιχειρήσεις προμηθείας ὑπαγόμεναι ὡσαύτως εἰς τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν.

28. Ἡ ἐπιχείρησις προμηθείας εἶναι, ἐν γένει, πράξις ἐμπορικὴ ἐκ μέρους τοῦ προμηθευτοῦ. Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν πρὸς ὃν αὕτη χορηγεῖται, ἂν μὲν διὰ τῆς προμηθείας ταύτης προτίθεται κερδοσκοποῦν τινα ἐπιχείρησιν, οἷον τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐμπορίας ἢ τῆς βιομηχανίας του, τὸ συνάλλαγμα εἶναι πράξις ἐμπορικὴ καὶ ἐκ μέρους αὐτοῦ, δὲν φέρει δὲ χαρακτῆρα ἐμπορικόν, ὅταν ἡ προμήθεια ἀφορᾷ τὴν ἀτομικὴν ἢ οἰκιακὴν αὐτοῦ χρῆσιν καὶ κατανάλωσιν.

29. Ἀλλ' ἡ ἐπιχείρησις προμηθείας δὲν εἶναι πράξις ἐμπορικὴ, ὅταν ὁ προμηθευτὴς διχθέτῃ ἐπὶ τούτῳ τὰ δι' ἄλλης ἢ τῆς ἐμπορικῆς ὁδοῦ περιερχόμενα εἰς χεῖράς του ἀντικείμενα. Οὕτως ὁ γεωργός, ὅστις ἀναδέχεται νὰ προμηθεύῃ καρποὺς, τρόφιμα, ξυλείαν καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς γεωργίας του,

(1) Nougier T. 1. σελ. 416. — Pardessus ἀρ. 21. — Molinier ἀρ. 30.

υπόκειται, ὡς πρὸς τὸ συνάλλαγμα τοῦτο, εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ἐξαιρετικὴ, καὶ ἐπομένως, ἂν δὲν ὀρισθῇ ῥητῶς ὅτι αἱ συμφωνούμεναι προμηθεῖαι θέλουσι χορηγηθῇ ἐκ τῶν προϊόντων τῶν κτημάτων τοῦ προμηθευτοῦ, ἡ σύμβασις θέλει νομίμως τεκμαίρεσθαι ἐμπορικὴ (1).

30. Αἱ πράξεις τῶν ἐμπορικῶν υπαλλήλων ἢ πρακτόρων προμηθευόντων κατὰ διαταγὴν τοῦ προϊσταμένου των ἐμπορίου, τὰ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ ἀναγκαῖα ἐμπορεύματα, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπιχειρήσεις προμηθείας. Αὐτοὶ τῷ ὄντι δὲν ἀγοράζουσι διὰ νὰ μεταπωλήσωσι πρὸς τοὺς προϊσταμένους των, ἀλλ' οἱ προϊστάμενοι ἀγοράζουσι διὰ μέσου αὐτῶν, συμφώνως μὲ τὰ ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἐκτεθησόμενα.

Διὰ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν ἀποφασίζονται αἱ ἀναφερόμεναι διενέξεις περὶ τοῦ χαρακτῆρος τὸν ὁποῖον φέρουσιν αἱ ἐνοχαὶ τῶν διὰ λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου ἐνεργούντων ἀγορὰς καὶ προμηθείας. Ἄν οἱ ἀγορασταὶ οὗτοι διωρίσθησαν ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ δημοσίου, ἢ παρά τινος διοικήσεως παρ' αὐτοῦ ὀργανισμένης, αἱ ἀγοραί των δὲν εἶναι πράξεις ἐμπορικαί, διότι δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἀγοράζουσι διὰ νὰ μεταπωλήσωσιν ἢ νὰ ἐνερ-

(1) Despréaux ἀρ. 388, 389. — Pardessus ἀρ. 21. — Molinier ἀρ. 32. — Orillard ἀρ. 335. — 'Ο Carré, Περὶ ἀρμολ. Τ. 7 σελ. 206. πρεσβεύει τὴν ἐναντίαν γνώμην στηριζόμενος εἰς τὸ πολλὰ σπουδαῖον ἐπιχείρημα ὅτι ὁ νόμος κηρύττει πρᾶξιν ἐμπορικὴν τὴν ἐπιχείρησιν, ἀδιαφόρως εἴτε τὰ ἀντικείμενα τῆς προμηθείας ἀγοράζονται παρὰ τοῦ προμηθευτοῦ ἢ προέρχονται ἐκ τῶν κτημάτων του. Διαφέρει πολὺ, λέγει, ἡ θέσις ἐκείνου ὅστις ἀναδέχεται δημοσίως νὰ προμηθεύῃ τροφάς, ἐμπορίας καὶ τὰ τοιαῦτα, εἴτε εἰς ἰδιώτας εἴτε εἰς δημόσια καταστήματα, εἴτε εἰς τὸ δημοσίον, ἀπὸ τὴν τοῦ ιδιοκτῆμονος ἢ τοῦ γεωργοῦ ὅστις πέμπει ἀπλῶς εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ πωλεῖ πρὸς τινὰς ἰδιώτας τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων καὶ τῆς καλλιέργειας του. Δὲν κηρύττεται ἡ ἐπιχείρησις τοῦ προμηθευτοῦ πρᾶξις ἐμπορικὴ ὡς ἐκ τοῦ τεκμηρίου ὅτι οὗτος ἀγοράζει διὰ νὰ μεταπωλήσῃ, ἀλλὰ διότι ἡ ἐπιχείρησις αὕτη καθίσταται ἐπάγγελμα σχεῖσιν ἔχον μᾶλλον μὲ τὸ τοῦ ἐμπορίου παρὰ μὲ τὸ τοῦ ἀπλοῦ γεωργοῦ. Εἶναι βέβαιον ὅτι, ὡς ἐπιτοπλιστον, ὁ προμηθευτὴς ἀγοράζει διὰ νὰ μεταπωλήσῃ, ὅτι ἐνεργεῖ συμφωνίας πολυπληθεῖς καὶ κατ' ἀποκοπὴν, καὶ ὅτι ἀδιακόπως κερδοσκοπεῖ. Ὅταν ἀγοράζῃ πρὸς μεταπώλησιν, ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιχειρήσεώς του· ἀλλὰ δὲν συναλλάττεται λόγω τῆς ἐπιχειρήσεώς του, εἰμὴ ὅταν ὑποχρεοῦται νὰ χορηγῇ εἴτε προϊόντα, εἴτε τῆς καλλιέργειας του, εἴτε προϊόντα ἀγοραζόμενα ἀπὸ ἄλλους.

γήσωσιν ἐπιχείρησιν προμηθείας. Δι' αὐτῶν ἀγοράζει μᾶλλον τὸ δημόσιον, καὶ τὸ δημόσιον ὑποτίθεται πάντοτε ὅτι ἀγοράζει διὰ τὰς ἀνάγκας του, καὶ οὐχὶ μὲ πρόθεσιν ἐμπορικῆς κερδοσκοπίας. Ἄν, τοὺναντίον, οἱ ἀγορασταὶ οὗτοι ὑποχρεωθῶσι πρὸς τὸ δημόσιον νὰ ἐνεργήσωσι προμηθείας ἐπὶ ὠρισμένῳ τιμήματι, ἀντὶ νὰ ᾔναι πράκτορες τοῦ δημοσίου, καθίστανται πραγματικῶς προμηθευταί, καθὼ μεταπωλοῦντες πρὸς τὸ δημόσιον ὅσα ἐπὶ τούτῳ ἀγοράζουσιν ἀπὸ τοὺς ιδιώτας, καὶ τὰ συναλλάγματά των διέπονται ἀπὸ τοὺς ἐμπορικὸς νόμους (1).

§. 2.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

31. Περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ μίσθωσις τῆς ἐργασίας καὶ τῆς βιομηχανίας εἶναι πρᾶξις ἐμπορικῇ.
32. Ἡ ἐπιχείρησις χειροτεχνίας καθίστησι πρᾶξιν ἐμπορικὴν, εἴτε ὁ ἐργολάβος χορηγῇ τὴν ὕλην, εἴτε τὴν ἐργασίαν μόνην.
33. Ἡ ἀγορὰ ἀκινήτου πρὸς σύστασιν χειροτεχνείου δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικῇ.
34. Ἄλλως ὥς πρὸς τὴν ἀγορὰν τῶν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν.
35. Περί ἀγορᾶς καταστήματος χειροτεχνείου περιλαμβανόντος συνάμα ἀκίνητα, μηχανάς, πρώτην ὕλην κτλ.
36. Ἡ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων ἐργασία δὲν ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, εἰμὴ ὅταν ὁ ἐργολάβος μέλλῃ νὰ χορηγήσῃ τὴν ὕλην.
37. Ἐπιχειρήσεις δημοσίων ἔργων.
38. Ὁ ιδιοκτήτης, ὅστις μεταποιεῖ τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων του, εἶναι οὐχ ἥττον ἐργολάβος χειροτεχνίας.
39. Περὶ παραγγελίας, καὶ ἂν μία μόνη πρᾶξις δύναται νὰ θεωρηθῇ πρᾶξις ἐμπορικῇ.
40. Περὶ ἐπιχειρήσεως μετακομίσεως.
41. Περὶ ἐπιχειρήσεωςπρακτορίας.
42. Περὶ ἐπιχειρήσεως πλειστηριάσεως.
43. Περὶ ἐπιχειρήσεως δημοσίων θεαμάτων.
44. Ὁ ὅρος δημόσια θεάματα περιλαμβάνει τὰς αἰθούσας πρὸς συγκρότησιν συναυλίας, χορῶν, κτλ.

(1) Pardessus ἀρ. 21. — Molinier ἀρ. 33. — Despréaux ἀρ. 391. — Orillard 336, 337.

45. Ὁ ἀπέναντι τοῦ διευθυντοῦ θεάτρου τινος ὑποχρεούμενος ὑποκριτὴς ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν.
46. Αἱ μεσιτικαὶ ἐργασίαι ἀποτελοῦσι πράξεις ἐμπορικὰς, εἴτε οἱ ἐνεργοῦντες αὐτὰς μεσιταὶ διωρίσθισαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, εἴτε ἐνεργοῦσιν, ὅπου τοῦτο ἐπιτρέπεται, ἄνευ διορισμοῦ.
47. Ἡ μεσιτικὴ ἐργασία εἶναι πράξις ἐμπορικὴ καὶ ὅταν ἀφορᾷ συνάλλαγμα τὸ ὅποιον δὲν εἶναι ἐμπορικὸν ἀπέναντι οὐδενὸς τῶν συμβαλλομένων

31. Ἡ μίσθωσις ἐργασίας καὶ βιομηχανίας εἶναι ἐν γένει συνάλλαγμα τοῦ πολιτικοῦ δικαίου διεπόμενον ὑπὸ τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Ὅταν ὅμως συνοδεύεται μὲ πρόθεσιν ἐμπορικῆς κερδοσκοπίας, λαμβάνει χαρακτῆρα πράξεως ἐμπορικῆς, κατὰ τὸ ἄρθρον 2, παράγραφον β', τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, ὅστις κατατάττει μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων

Πᾶσαν ἐπιχείρησιν χειροτεχνιῶν, παραγγελίας ἢ μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος,

Πᾶσαν ἐπιχείρησιν πρακτορίας, πλειστηριάσεως καὶ δημοσίων θεαμάτων,

Ὅλας τὰς κολλυβιστικὰς καὶ μεσιτικὰς ἐργασίας.

32. Ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας ὀνομάζεται ἡ κερδοσκοπία ἐργολάβου τινος, ὅστις κατεργάζεται τὴν πρώτην ὕλην καὶ τὴν μεταποιεῖ διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ χρήσιμον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου.

Συνήθως ἡ πρώτη ὕλη χορηγεῖται παρὰ τοῦ ἐργολάβου αὐτοῦ· ἀλλὰ πολλάκις αὐτὸς παρέχει μόνον τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μηχανῶν καὶ τῶν ἐργατῶν του, ὡς ὁ ἐργολάβος μεταξοκλωστοεὺς, ὅστις λαμβάνων τοὺς μεταξοβόμβυκας, ἐξάγει μετάξην διὰ λογαριασμὸν τῶν χορηγησάντων τὴν ὕλην, κερδοσκοπῶν μόνον ἐπὶ τῆς ἐκμισθουμένης οὕτω κινήσεως τῶν μηχανῶν του καὶ τῆς ὑπεκμισθουμένης ὑπηρεσίας τῶν ἐργατῶν του. Ἡ ἐπιχείρησίς του, καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν, διέπεται ὑπὸ τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας, διότι εἶναι οὐχ ἦντον κερδοσκοπία χειροτεχνίας (1).

33. Εἶδομεν ὅτι ὁ χειροτέχνης κερδοσκοπεῖ συνάμα ἐπὶ τε τῆς

(1) Pardessus ἀρ. 35. — Molinier ἀρ. 35. — Orillard ἀρ. 304.

ἐκμισθώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐργατῶν του καὶ ἐπὶ τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων τῶν πρὸς ἀγορὰν καὶ διατήρησιν τῶν μηχανῶν του καταβάλλομένων. Δύναται ὅθεν νὰ ἐγερθῇ τὸ ζήτημα ἂν καὶ ἡ ἀγορὰ τοῦ κτιρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐξασκεῖ τὴν χειροτεχνίαν του, ᾗναι ὡς πρὸς αὐτὸν πράξις ἐμπορικὴ. Εἶναι βέβαιον ὅτι μὲ τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων του ὁ χειροτέχνης πρέπει νὰ ἀνταμείβεται καὶ διὰ τὰ πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ βαθμυδὸν φθειρομένου κτιρίου του καταβληθέντα κεφάλαια. Ἀλλ' ἡ ἀγορὰ τῶν ἀκινήτων δὲν ἀποτελεῖ ποτὲ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, πράξιν ἐμπορικὴν, καὶ ἐὰν ἀκόμη διὰ τῆς ἀγορᾶς ταύτης σκοπεύεται μεταπώλησις ἢ ἐκμίσθωσις πρὸς κερδοσκοπίαν· ἐξ οὗ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ πώλησις ἀκινήτου κτήματος, πρὸς καθιδρυσιν βιομηχανικοῦ καταστήματος, διέπεται καὶ ὡς πρὸς τὸν πωλητὴν καὶ ὡς πρὸς τὸν χειροτέχνην ἀγοραστὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου (1).

34. Ἡ ἀγορὰ ὁμοίως τῶν αἰνῶν τὸ χειροτεχνεῖον ἀναγκαίων ἐργαλείων καὶ μηχανῶν, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πωλήσεως εἶναι κινητὰ καὶ ἀληθῆ ἐμπορεύματα, εἶναι πράξις ἐμπορικὴ ἐκ μέρους τοῦ χειροτέχνου, ὅστις πληρόνεται τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀγοραστὰς τῶν προϊόντων του, εἴτε διότι ἡ ἀγορὰ αὕτη ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ χειροτέχνου, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν τύχην τῆς, εἴτε διότι κατὰ τὸν §. 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος νόμου, εἶναι ἀγορὰ γενομένη παρ' ἐμπόρου χάριν τῆς ἐμπορίας του (2).

35. Ἄν ὁμοίως ἡ ἀγορὰ τοῦ χειροτεχνεῖου περιλαμβάνῃ κεφαλαιωδῶς ἀκίνητα κτήματα, μηχανὰς, ἐργαλεῖα, πρώτην ὕλην, πιστώσεις καὶ ἄλλα τοιαῦτα τοῦ καθιδρύματος παρακολουθήματα, ὁ ἀγοραστὴς, ὅστις ἀντικαθίσταται εἰς τὴν θέσιν τοῦ πωλητοῦ, προτιθέμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν χειροτεχνίαν, συνάπτει βεβαίως σύμβασιν, τῆς ὁποίας ἀντικείμενον εἶναι ἡ ἐπιχείρησις χειροτεχνίας. Ὅθεν ἂν τὰ ἀκίνητα ἐθεωρήθησαν ὡς παρεπόμενα τοῦ βιομηχανικοῦ καθιδρύματος, ἡ ἀγορὰ πρέπει νὰ χαρα-

(1) Molinier ἀρ. 36. — Pardessus ἀρ. 8. — Merlin Questions, acte de Commerce §. 6. 4. 1.

(2) Orillard ἀρ. 359. — Molinier ἀρ. 37.

κτηρισθῇ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πρωτεύοντος ἀντικειμένου, καὶ νὰ κηρυχθῇ πρᾶξις ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸ σύνολον (1).

36. Ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας ὀνομάζεται μόνον ἡ ἐπὶ τῶν κινήτων ἐργασία. Δύναται τις μὴ ταῦτα νὰ κερδοσκοπήσῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων. Οὕτως ὁ ἐπιχειρῶν τὴν οἰκοδομὴν τινος κτιρίου ἢ λιμένος, ὑποχρεοῦται νὰ μισθώσῃ πολυαριθμούς ἐργάτας, τῶν ὁποίων ὑπεκμισθώνει τὴν ἐργασίαν ἐπὶ σκοπῷ κέρδους. Ὅθεν πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἂν τοιαῦται ἐπιχειρήσεις ἀποτελοῦσι πρᾶξεις ἐμπορικάς.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπιδέχεται διάφορον λύσιν κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν τριῶν ἐξῆς ὑποθέσεων.

Α. Ἄν ἡ ἐπιχειρήσις ἐκτελῇται παρὰ τοῦ ἐργάτου αὐτοῦ, παρέχοντος μόνον τὴν ἐργασίαν του, καὶ μισθουμένου καθ' ἡμέραν, κατὰ μῆνα ἢ κατ' ἔτος, τὸ συνάλλαγμα θέλει εἶναι ἀπλῶς μίσθωσις ἐργασίας καὶ διέπεται ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου.

Τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα θέλει φέρεи τὸ συνάλλαγμα καὶ ἂν οἱ ἐργάται συμφωνήσωσιν ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ ιδιοκτῆτου νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐπιχειρήσιν κατ' ἐργολαβίαν, μὲ ὕλην παρὰ τούτου χορηγηθησομένην.

Β'. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ ἐπιχειρήσις ἐκτελεσθῇ ἀπὸ ἐργολάβου, ἀναδεχόμενον νὰ κατεργασθῇ διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ μισθουμένων ἐργατῶν τὴν παρὰ τοῦ ιδιοκτῆτου χορηγουμένην ὕλην, ἡ σύμβασις αὕτη διατηρεῖ οὐχ ἥττον τὸν χαρακτῆρα μισθώσεως ἐργασίας, ἥτις δὲν καθίσταται πρᾶξις ἐμπορικὴ εἰμὴ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ρητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις, ὅταν δηλονότι δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιχειρήσις χειροτεχνίας (2).

(1) Molinier ἀρ. 38. — Despréaux ἀρ. 336.

(2) Ὁ Merlin, Questions de droit λ. Commerce (acte de) §. 6 ἀρ. 3 θεωρεῖ τὴν σύμβασιν ταύτην ἐμπορικὴν, στηριζόμενος εἰς τὸν λόγον ὅτι, καθὼς ἡ ἀγορὰ κινήτων πρὸς ἐκμίσθωσιν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ, οὕτω καὶ ἡ μίσθωσις πρὸς ὑπεκμίσθωσιν, ὁ δὲ ἐπιχειρῶν οἰκοδομὴν τινὰ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο, ἐργολάβος μισθώνει τὴν ἐργασίαν τῶν ἐργατῶν του διὰ νὰ τὴν ὑπεκμισθώσῃ ἐπὶ κέρδει πρὸς τὸν ιδιοκτῆτην. Ἀλλὰ μολονότι τὴν ἀνωτέρω ἐξομοίωσιν παρεδέχθημεν εἰς τὸν ἀρ. 21, ὅσακις πρόκειται μίσθωσις πραγμάτων, διστάζομεν, (ὡς καὶ ὁ Molinier ἀρ. 39) νὰ τὴν ἀκολουθήσωμεν ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας. « Ἄν πολλάκις συγκρίνωμεν τὴν μίσθωσιν τῶν πραγμάτων μὲ τὴν πώλησιν, λέγει καὶ ὁ K. Troplong,

Γ'. Όταν ὅμως ὁ ἐργολάβος οἰκοδομῆς τινος ἀναδέχεται νὰ χορηγήσῃ καὶ τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀγοράζει τὴν ὕλην διὰ νὰ τὴν μεταπωλήσῃ πρὸς τὸν ιδιοκτῆτην, ἐνεργεῖ ἀληθῆ ἐπιχείρησιν προμηθείας, καὶ ἐπομένως πρᾶξιν ἐμπορικὴν. Ὅθεν δύναται νὰ ἐναχθῇ ἐμπορικῶς εἴτε ἀπὸ τοὺς πωλητὰς τῆς ὕλης, εἴτε ἀπὸ τὸν ιδιοκτῆτην μετ' οὗ συνηλλάξατο, ἐν ᾧ ὁ τελευταῖος, μὴ ἐνεργήσας πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ὑπάγεται εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν.

37. Αἱ περὶ τὴν κατασκευὴν, ἐπισκευὴν, κάθαρσιν καὶ διατήρησιν δημοσίων ὁδῶν, γεφυρῶν, διορύγων, ὀχετῶν, ὑδραγωγείων καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων μετὰξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἐργολάβων διαφοραὶ, αἵτινες, κατὰ τὸν ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 περὶ ἀρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητούμενας ὑποθέσεις νόμον, ὑπήγοντο εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, μετὰ τὴν διὰ τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ Συντάγματος κατάργησιν τούτων, ὑπάγονται κατὰ τὸ ἄρθρον Β. τοῦ Στ'. Ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς Τρίτης Σεπτεμβρίου εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὅπου ἀπολαμβάνουσιν

De l'échange et du louage ἀρ. 787, διότι εὐρίσκωμεν εἰς το συναλλάγμα τοῦτο καὶ παράδοσιν τοῦ πράγματος καὶ δικαίωμα ἀπαιτήσεως τῶν καρπῶν αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς πωλήσεως, εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν τὴν σύγχυσιν ταύτην ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας, συνισταμένης εἰς ἀπλὴν μόνον πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν. Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει πλέον πρᾶγμα παραδιδόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ καταλαμβανόμενον. » Δὲν ἔμπορεῖ τις λοιπὸν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῶν πραγμάτων καθιερωθεῖσαν ὡς ἀνωτέρω ἀρχὴν καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν μίσθωσιν τῆς ἐργασίας, ἅφ' οὗ μάλιστα ἡ ἀρχὴ αὕτη στηρίζεται εἰς στοιχεῖον ὡς πρὸς τὸ ὅποιον τὰ δύο συναλλάγματα διαφέρουσιν ἐντελῶς ἀπ' ἀλλήλων. — Ὁ Despréaux μολαταῦτα ἀρ. 372, παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ Μερλίνου. Ὡσαύτως καὶ τὸ λεξικὸν τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου τῶν Goujet et Merger, λέξει *acte de commerce* ἀρ. 112-115.

Τὴν ἐν τῷ κειμένῳ δὲ γνώμην πρεσβεύει ἐκτὸς τοῦ Molinier ἀρ. 39 καὶ ὁ Orillard ἀρ. 308, ὅστις, ἂν καὶ θεωρῇ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι συμφερότερον διὰ τὰ μέρη νὰ ὑπάγονται αἱ περὶ οἰκοδομῶν συμβάσεις ἐν γένει εἰς τὴν ταχεῖαν καὶ δραστηρίαν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν, παραδέχεται ὅμως ὅτι ἡ ἐνεστῶσα τοῦ νομοθέτου θέλησις, κηρύττοντος πρᾶξιν ἐμπορικὴν μόνον τὴν ἐπιχείρησιν κατασκευῆς πλοίων οὐχὶ δὲ καὶ κτιρίων, εἶναι νὰ διέπεται ἡ τελευταία διὰ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας. Ὁ Pardessus ἀρ. 35 καὶ 36 ἐκφράζεται εἰς τρόπον ἀμφίβολον, ἂν καὶ φαίνεται νὰ κλίνει εἰς τὴν γνώμην τοῦ Μερλίνου. — Ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 3 ἀποφάσεώς του τῆς 13 Μαρτίου 1844 καὶ τὸ Ἐφετ. Ναυπλίου διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 77 τοῦ 1845 καθιερώνει τὴν ἐν τῷ κειμένῳ γνώμην.

ὅμως τὸ προνόμιον τοῦ νὰ δικάζωνται ὡς ὑποθέσεις κατεπείγουσαι. Καὶ τὸ μὲν δημόσιον θέλει ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν, οἱ δὲ ἐργολάβοι, εἰς οὓς τὰ δημόσια ἔργα κατεκυρώθησαν, εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ τὴν ἐμπορικὴν, κατὰ τὰς ἐν τῷ ἀρ. 36 διακρίσεις.

38. Ἡ περίπτωσις, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης χειροτεχνείου κατεργάζεται ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ἐκ τῶν κτημάτων του παραγομένην πρώτην ὕλην, δὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ἐπιχείρησίν του τὸν χαρακτῆρα ἐπιχειρήσεως χειροτεχνίας, καὶ ἐπομένως πράξεως ἐμπορικῆς. Ὁ νόμος δὲν διακρίνει παντάπασι μεταξὺ τοῦ ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ προϊόντων ἢ ἐπὶ ἀγοραστῆς ὕλης ἐργαζομένου χειροτέχου.

Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 8 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος νόμου δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν ἀνωτέρω λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος, καθότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς πωλήσεως τῶν ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ ἰδιοκτήμονος παραγομένων προϊόντων, ἀλλὰ περὶ ἰδιοκτήμονος ὅστις καθιδρύει χειροτεχνεῖον πρὸς κατασκευὴν ἐμπορευμάτων.

Ὁ πρῶτος παραδίδει πρὸς τὸν καταναλωτὴν ὅ,τι συνεκόμισεν εἰς τοὺς ἀγρούς του. Ἄν κατασκευάζῃ οἶνον, ἔλαιον κτλ., αἱ ἐργασίαι αὗται ἀποτελοῦσι μέρος τῆς γεωργικῆς του βιομηχανίας, καθόσον ἄλλως δὲν ἤθελεν ἴσως δύναται νὰ συντηρήσῃ ἢ νὰ πωλήσῃ τὰς σταφυλάς, τὰς ἐλαίας του, κτλ.

Ὁ ἕτερος ἔχει, τούναντίον, κατάστημα ἐν ᾧ μεταποιεῖ τὰ προϊόντα του διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἐμπορεύματα πρὸς ἐμπορικὴν κερδοσκοπίαν. Αἱ ἐργασίαι του ὑπάγονται ἰδίως εἰς τὴν ἐμπορικὴν βιομηχανίαν (1).

(1) Carré, περὶ ἀρμ. ἀρ. 501. — Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ ὁ Κ. Bravard, ἐγχειρ. τοῦ Ε Δ. σελ. 912, ἀποκαλῶν ἐπιχείρησιν χειροτεχνίας τὴν πρᾶξιν τοῦ ἰδιοκτήμονος ὅστις καθιδρύει σακχαροποιεῖον, ἐν ᾧ κατασκευάζει σάκχαρον ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ φυγμένων κοκκιογουλίων. — Ὁ Orillard ἀρ. 304 ἐξαρτᾷ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου ἐκ τῆς σημαντικότητος τῶν ἐργασιῶν τοῦ τοιοῦτου καταστήματος, καὶ παραδέχεται ὅτι ἡμπορεῖ τις νὰ συνάπῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἰδιοκτήμονος γεωργοῦ μὲ τὸν τοῦ χειροτέχου. — Ἐναντίαν γνώμην ἐκφράζει ὁ Molinier ἀρ. 41, ὅστις κατὰ τὴν ἀπὸ 21 Ἰουλ. 1830 ἀπόφ. τοῦ Ἐφετ. τῆς Douai δὲν θεωρεῖ ὡς ἐνεργοῦντα ἐπιχείρησιν χειροτεχνίας οὐδὲ πρᾶξιν ἐμπορικὴν ἐπομένως τὸν ἐντὸς ἐργοστασίου του μεταποιοῦντα τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν του παραγόμενα προϊόντα.

39. Ο νόμος κηρύττει πράξιν ἐμπορικὴν πᾶσαν ἐπιχείρησιν παραγγελίας (N. ἀρμ. 2), ὀνομάζει δὲ παραγγελιοδόχον τὸν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι πρὸς λογαριασμὸν παραγγελέως τινὸς ἐνεργοῦντα (E. N. 91). Ο παραγγελιοδόχος κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ιδίας αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν ὑπαλλήλων του ὑπηρεσίας, ἐπὶ τῆς ἐμπορικῆς πίστεως καὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεών του, δι' ὧν δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἀνατιθεμένην διαπραγμάτευσιν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας, συνεχόμενον προδήλως μὲ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας, διέπεται ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

Ἐνταῦθα ἐγείρεται τὸ σοβαρὸν ζήτημα, ἂν μοναδική τις πρᾶξις παραγγελίας ᾖ πρᾶξις ἐμπορικὴ. Περὶ τούτου ἐπιφυλακτῶμενοι νὰ πραγματοποιῶμεν εἰδικώτερον εἰς τὸ περὶ παραγγελιοδόχων Μέρος, ἀκούμεθα νὰ εἴπωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅτι ὁ νόμος κηρύττει πρᾶξιν ἐμπορικὴν μόνον τὴν ἐπιχείρησιν παραγγελίας, ὅτι ὅμως δύναται καὶ ἡ μοναδικὴ παραγγελίας πρᾶξις νὰ λάβῃ ἐμπορικὸν χαρακτῆρα, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῆς ᾖ ἐμπορικὴ ἐργασία (1).

40. Κηρύττεται ὡσαύτως πρᾶξις ἐμπορικὴ πᾶσα ἐπιχείρησις μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος (N. ἀρμ. 2 § 2), καὶ τοιαύτας ἐννοεῖ ὁ νόμος τὰς ἐπιχειρήσεις μετακομίσεως εἴτε ἀνθρώπων, εἴτε πραγμάτων, διὰ ζώων, ἀμαξῶν, λέμβων καὶ τῶν τοιούτων, αἵτινες λαμβάνουσι τὸν ἐμπορικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα ὡς ἐκ τῆς ἐνυπαρχούσης εἰς αὐτὰς κερδοσκοπίας ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας, τῶν ἀμαξῶν, τῶν ζώων κτλ. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι μοναδική τις μετακόμισις, ἂν καὶ ἐπὶ κέρδει ἐνεργουμένη, μὴ δυναμένη δὲ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιχείρησις μετακομίσεως, δὲν εἶναι εἰμὴ συνάλλαγμα μισθώσεως, ὑπαγόμενον εἰς τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν (2).

(1) Carré, περὶ ἀρμ. σελ. 186-187. — Bravard σελ. 914. — Molinier ἀρ. 42. Ὅρα καὶ ὑπόφασιν Εἰρητ. Ἀθηνῶν ἀρ. 22.

(2) Ὡς παράδειγμα τοιαύτης μετακομίσεως μὴ φερούσης χαρακτῆρα ἐμπορικόν, φέρει ὁ Παρθέσιος ἀρ. 39 τὴν πρᾶξιν γεωργοῦ τινος ὅστις, ἀφ' οὗ κομίσαι τὰ προϊόντα τοῦ ἀγροῦ του εἰς τὴν ἀγοράν, φορτώνει καὶ μετακομίζει ἐπὶ τῶν ζώων του ἐμπορεύματα διὰ λογαριασμὸν ἄλλου, ἐπὶ συμφωνηθέντι μισθώματι. Ὅρα καὶ Orillard 324. — Bravard σελ. 914. — Molinier ἀρ. 43.

Αἱ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως τοιούτων ἐργολάβων μετακομίσεως πηγάζουσαι ἐν γένει διενέξεις δικάζονται παρὰ τῶν ἐμποροδικείων, ἐκτὸς μόνον τῶν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ὁδοιπόρων ὡς πρὸς τὰ ἀγώγια ἀναφυομένων, αἵτινες, κατὰ τὸ ἄρθρον 490 ἀρ. ιά, τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ὑπάγονται εἰς τὴν εἰδικὴν τοῦ εἰρηνοδίκου δικαιοδοσίαν.

41. Κηρύττεται ὡσαύτως πρᾶξις ἐμπορικὴ πᾶσα ἐπιχειρήσις πρακτορίας (Ν. ἀρμ. 2. §. 3). Πράκτορες δὲ λέγονται ὅσοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἀναδέχονται ἐπὶ μισθῷ τὴν διαχείρισιν ἀλλοτρίων συμφερόντων, ὑπαγόμενοι ἕνεκα αὐτῆς ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν, πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν τῶν ἐντολοδοτῶν αὐτῶν καὶ ἀκριβεστέραν διάκρισιν τῆς φύσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἀπὸ τὴν τῶν δικηγόρων (1).

42. Αἱ ἐπιχειρήσεις πλειστηριάσεως κατετάχθησαν ὡσαύτως μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων (Ν. ἀρμ. 2. §. 3). Οἱ ἀναδεχόμενοι τὴν πλειστηρίασιν ἀλλοτρίων πραγμάτων καθίστανται θεματοφύλακες αὐτῶν, καὶ κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τῆς μισθώσεως τοῦ καταστήματός των καὶ τῆς ιδίας αὐτῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν ὑπηρεσίας, ὅθεν καὶ τὰ συναλλάγματά των διέπονται ὑπὸ τῶν συνδυασμένων ἀρχῶν τῆς μισθώσεως καὶ τῆς παρακαταθήκης. Εἶναι δὲ ἄλλως ἀληθεῖς πράκτορες ἀλλοτρίων συμφερόντων, καὶ ὁ νόμος ἠθέλησε ν' ἀσφάλισῃ διὰ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας τοὺς εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν παραδίδοντας τὴν περιουσίαν των (2).

43. Πρᾶξιν ἐμπορικὴν κηρύττει ἐπίσης ὁ νόμος τὴν ἐπιχει-

(1) Ἐσφαλμένως ὁ Locré ὑποστηρίζει Τ. 4 σελ. 115 ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν εἰμὴ ὅταν ἀφορῶσι πράξεις ἐμπορικᾶς. Ὁ νόμος ἐκήρυξε πρᾶξιν ἐμπορικὴν τὴν ἐπιχείρησιν πρακτορίας αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἀνεξαρτήτως τῆς φύσεως τῶν οὕτω πως διαφροντιζομένων ἀλλοτρίων ὑποθέσεων. Carré Περὶ ἀρμ. Τ. 7 σελ. 208. — Goujet et Merger Α. acte de Commerce ἀρ. 128. — Pardessus ἀρ. 42, ὅστις παρατηρεῖ ὅτι διὰ νὰ φέρῃ ἡ πρακτορία χαρακτῆρα ἐπιχειρήσεως ἐμπορικῆς ἀπαιτεῖται νὰ ἐνεργῇται δημοσίως, νὰ θεωρῇται ἐνὶ λόγῳ ὁ πράκτωρ ὅτι ἔχει ἐπὶ τούτῳ κατ' ἄστυγμα ἀναγγελθὲν καὶ συστηθὲν δι' ἐγκυκλίων ἢ ἄλλων μέσων δημοσιότητος εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινοῦ.

(2) Goujet et Merger Α. acte de Com. ἀρ. 132. — Molinier ἀρ. 45. — Pardessus ἀρ. 45.

ρησιν δημοσίων θεαμάτων (N. αρμ. 2. §. 3). Ο θεατρώνης κερδοσκοπεί ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν γνώσεων τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν ὑποκριτῶν του, ἐπὶ τοῦ διὰ τὰς παραστάσεις ἀναγκασίου ὀλικοῦ καὶ ἐπὶ τῆς μισθώσεως τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτουμένου καταστήματος.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἐνεργοῦντας πρᾶξιν ἐμπορικὴν εἰμὴ τοὺς ἐπὶ τῶν γνώσεων ἄλλων οὕτω πως κερδοσκοποῦντας ἐργολάβους ἢ θεατρῶνας. Ὁ μουσικὸς δὲ, ἢ ὅποιαςδήποτε ἄλλης τῶν ὠραίων τεχνῶν κάτοχος, ὅστις, μὴ συμπράττοντος ἐργολάβου ἢ διευθυντοῦ τινος, προσφέρει προσωπικῶς πρὸς τὸ κοινὸν τὴν ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τῆς τέχνης καὶ τῶν γνώσεών του ψυχγωγίαν, δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ὡς οὐδ' ὁ τοὺς καρπὸς τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν διὰ τοῦ τύπου διαδίδων συγγραφεὺς (1).

44. Ὑπὸ τὸν ὅρον δημόσια θεάματα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν οὐ μόνον τὰς δραματικὰς παραστάσεις, ἀλλ' ὅλας ἐν γένει ὅσαι γίνονται πρὸς ψυχγωγίαν τοῦ κοινοῦ, οἷον παραστάσεις γυμναστικῆς, ἱππευτικῆς, χοροῦς, συναυλίας (concerts), θηριομαχίας, ἐκθέσεις θηρίων, καὶ τὰ τοιαῦτα (2).

45. Οἱ θεατρίσται ἢ ὑποκριταί, ἂν καὶ λαμβάνοντες ὀρισμένον μισθὸν παρὰ τοῦ θεατρῶνου καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συνεταῖροι αὐτοῦ, συνεισφέρουσιν ὅμως μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ θεάματος, τὸ ὅποῖον δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς συνδρομῆς των, ὥστε ἡμπορεῖ τις νὰ τοὺς θεωρήσῃ ὡς ἀναδεχομένους τρόπον τινὰ τὴν περὶ τῆς

(1) Molinier ἀρ. 46. — Orillard ἀρ. 347. — Pardessus ἀρ. 46. — Ο Bravard σελ. 912 λέγει ὅτι ἡ ἐπιχείρησις δημοσίων θεαμάτων ἡδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν ὅρον ἐπιχειρήσεως χειροτεχνίας, καθόσον καὶ ἐνταῦθα κατασκευάζεται ἢ φιλοτεχνεῖται θέαμα πωλούμενον εἰς τοὺς θεατὰς πρὸς ψυχγωγίαν.

(2) Molinier ἀρ. 48. — Pardessus ἀρ. 46. — Despréaux ἀρ. 400. — Orillard ἀρ. 347. — Goujet et Merger acte de commerce ἀρ. 133 καὶ ἐπ. — Ἐναντίας γνώμης εἶναι ὁ Carré T. 7 σελ. 218 στηριζόμενος εἰς τοὺς στενοὺς ὅρους τοῦ γαλλικοῦ νόμου entreprises théatrales (θεατρικαὶ παραστάσεις). Ἀλλ' ἐκτὸς ὅτι ὅλοι οἱ λοιποὶ Γάλλοι συγγραφεῖς πρεσβεύουν τὸ ἐναντίον, παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει καὶ ὁ λόγος οὗτος, ἀφ' οὗ ὁ Ἑλληνικὸς νόμος φέρει « δημόσια θεάματα » ὅπερ ἐφαρμόζεται εἰς πᾶσαν παράστασιν.

παραστάσεως υποχρέωσιν ἀπέναντι τοῦ κοινοῦ. Τοὺς τοιούτους δὲν δύναται τις νὰ ἐξομοιώσῃ μὲ τοὺς ἐν τῷ ἀρ. 43 μνημονευθέντας μουσικοὺς ἢ τεχνίτας, οἵτινες ἐξασκοῦσι προσωπικῶς καὶ ἐλευθέρως ἀπέναντι τοῦ κοινοῦ τὴν παράστασιν τῆς τέχνης των. Ὅθεν ἡ πρὸς τὸν θεατρῶνην συνομολογηθεῖσα παρ' αὐτῶν σύμ-πραξις καὶ ὑπηρεσία θεωρεῖται εὐλόγως ὡς ἐπιχείρησις ἐμπορικὴ καὶ τοὺς υποβάλλει, καθ' ὅλας τὰς μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἐκείνου ἐν-τεῦθεν πηγαζούσας διενέξεις, εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν (1).

46. Μεσιτεῖαν ὀνομάζει ὁ ἐμπορικὸς νόμος (Ε. Ν. 74) τὴν με-ταξὺ ἐμπόρων, ἢ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ ἰδιωτῶν ἔμμιστον μεσο-λάβησιν πρὸς καταρτισμὸν ἐμπορικοῦ τινος ἐν γένει συναλλάγ-ματος. Ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου ἔπεται ὅτι ἡ τῶν μεσιτῶν ὑπηρεσία συνίσταται εἰς τὸ νὰ θέτωσι τοὺς συμβαλλομένους εἰς συνάφειαν καὶ σχέσιν πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὸ νὰ δέχωνται τὰς προτάσεις τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ τὰς μεταβιβάζωσι πρὸς τὸν ἕτερον πρὸς παραδοχὴν καὶ ἐπιδοκιμασίαν. Εἶναι λοιπὸν μί-σθωσις ὑπηρεσίας, ἥτις ὡς ἐκ τῆς συνήθους αὐτῆς εἰς τὰς ἐμ-πορικὰς ἐργασίας ἐφαρμογῆς, κηρύττεται πρᾶξις ἐμπορικὴ ὑπὸ τοῦ νόμου (Ν. ἀρμ. 2 §. 4).

Αἱ μεσιτικαὶ ἐργασίαι εἶναι πάντοτε πράξεις ἐμπορικαὶ καὶ διέπονται ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἀδιαφόρως εἴτε ἐνεργοῦν-ται παρὰ μεσιτῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διορισμένων, εἴτε, ἐν ἑλλείψει τοιούτου δημοσίου διορισμοῦ, ἐνεργοῦνται παρὰ τοῦ τυχόντος. Ἄς προσθέσωμεν ὅμως ὅτι εἰς μὲν τὴν πρώτην περί-πτωσιν ἐφαρμόζονται αὐστηρῶς ὅλοι οἱ περὶ μεσιτῶν κανόνες τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἐν ᾧ αἱ διατάξεις αὐτῶν τροποποιοῦνται ἀναγκαίως εἰς πολλὰ κατὰ τὴν δευτέραν, ὡς περὶ τούτου εἰδι-κώτερον θέλομεν διακλᾶβη πραγματευόμενοι περὶ κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν (2).

(1) Συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι ὅτι καὶ ἡ παρὰ τοῦ ὑποκριτοῦ ἀγορὰ τῆς εἰς τὴν παράστασιν του ἀναγκαίης ἐνδυμασίας, ἐνεργουμένη χάριν τῆς ἐμπορικῆς του ἐπιχειρήσεως, εἶναι ἐμπορικὴ. — Molinier ἀρ. 49. — Despréaux ἀρ. 230. — Orillard ἀρ. 350. — Ἐναντίας γνώμης εἶναι ὁ Pardessus ἀρ. 46, αἱ Goujet et Merger λεξ. acte de commerce ἀρ. 136, καὶ ὁ Vincens T. 1 ἀρ. 135.

(2) Pardessus ἀρ. 41. — Molinier ἀρ. 51, 52. — Orillard ἀρ. 355 καὶ ἐπ.

47. Ἡ μεσιτεία εἶναι πράξις ἐμπορικὴ, καὶ ὅταν ἀφορᾷ συνάλλαγμα μὴ ἐμπορικόν. Ναὶ μὲν, εἰς τὸ ἄρθρον 74 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου λέγεται ὅτι ὁ νόμος γνωρίζει ὡς πρὸς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς μετολαβούντας πράκτορας τοὺς κολλυθιστὰς καὶ τοὺς μεσίτας. Ἀλλ' ἡ γενικότης τῆς φράσεως τοῦ ἁρθρου 2 ἄρ. 4 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, κηρύττοντος πράξιν ἐμπορικὴν πᾶσαν μεσιτικὴν ἐργασίαν, μᾶς φέρει ἀναγκάτως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος μεσολάβησις τρίτου πρὸς ἀπαρτισμὸν τινος συναλλάγματος χαρακτηρίζεται καθ' ἑαυτὴν ἐμπορικὴ, ἀνεξαρτήτως τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος ἑνεκα τοῦ ὁποίου γίνεται (1).

§. 3.

ΚΟΛΛΥΘΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

48. Περὶ τῆς ἐμπορίας τῶν χρημάτων.

49. Περὶ κολλυθιστικῶν ἐργασιῶν.

50. Περὶ τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν.

51. Περὶ πιστωτικῆς ἐπιστολῆς.

52. Σχέσεις μετὰ τοῦ πιστοδότου, τοῦ ἀνταποκριτοῦ του καὶ τοῦ πιστοῦχου.

53. Ὁ μὴ ἔμπορος πιστοῦχος, λαμβάνων τὴν πιστωτικὴν ἐπιστολὴν, δὲν ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν.

54. Ὁ πιστοῦχος δὲν ὑποχρεοῦται εἰς οὐδεμίαν διατύπωσιν, ἢ ἐπιμέλειαν.

55. Περὶ γύρου.

56. Περὶ προεξοφλήσεως.

57. Περὶ δημοσίων τραπεζῶν.

58. Τράπεζαι γύρου ἢ παρακαταθέσεως.

59. Τράπεζαι κυκλοφορίας.

60. Τράπεζαι προεξοφλητικαί.

61. Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ὄργανισμός καὶ ἐργασίαι αὐτῆς.

48. Ὁ νόμος κηρύττει πράξεις ἐμπορικὰς,

Ὅλας τὰς κολλυθιστικὰς καὶ τραπεζιτικὰς ἐργασίας

Ὅλας τὰς ἐργασίας τῶν δημοσίων τραπεζῶν

(1) Molinier ἄρ. 54.

(TOM. A.)

Τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὰς χρημάτων, ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν ᾦναι οἱ συναλλαττόμενοι (Ν. ἀρμ. 2. §. 4, 5 καὶ 7).

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐργασίαι ἀφορᾷσι τὴν ἐμπορίαν τῶν χρημάτων, τοῦ κοινοῦ τούτου πάσης ἐμπορίας ὄργάνου, δι' οὗ ἐκτελοῦνται αἱ ποικίλαι καὶ ἀπειράριθμοι ἐπιχειρήσεις της.

49. Ὀνομάζουσι κολλυθιστικὰς ἐργασίας τὰς ἀφορώσας τὴν συναλλαγὴν ἐνὸς εἶδους νομισμάτων πρὸς νομίσματα ἄλλου εἶδους· κόλλυθον, τὸ τίμημα ἐφ' ᾧ ἡ συναλλαγή αὕτη γίνεται, καὶ κολλυθιστὰς ἢ ἀργυραμοιβοὺς (1) τοὺς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο μετερχομένους. Αἱ ἐργασίαι αὗται, ὡς ἐκ τῆς εἰς τὴν φύσιν τῶν ἐνυπαρχούσης ἐμπορικῆς κερδοσκοπίας, κατετάχθησαν ὑπὸ τοῦ νόμου μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων.

Ἀλλ' ὁ πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν συναλλάσσων νομίσματα ἐνὸς εἶδους πρὸς νομίσματα ἄλλου εἶδους ἰδιώτης δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, μολονότι ἡ αὕτη ἐργασία φέρει τοῦτον τὸν χαρακτῆρα ὡς πρὸς τὸν μετ' αὐτοῦ συμβαλλόμενον ἀργυραμοιβόν (2).

50. Αἱ χρεῖται τῆς ἐμπορίας εἰσήγαγον καὶ δεύτερον εἶδος συναλλαγῆς, πολλῷ σπουδαιότερον τοῦ προηγουμένου, δι' οὗ σκοπεύεται καὶ ἐνεργεῖται ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἐπὶ τῆς συναλλαγῆς ταύτης ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων δίδει χρήματα ἢ ἄλλο ἀντικείμενον ἀξίας εἰς ἓνα τόπον, καὶ

(1) Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς συναλλαγῆς, τὸ ὑπὸ τῶν συγγραφέων cambium minutum ἢ manuale, ἥτοι μικρὰ ἢ πρόχειρος συναλλαγή ἐπονομασθὲν, εἶναι τὸ ἀρχαιότατον ἔλων· ἐνηργεῖτο δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὑπὸ τραπεζιτῶν ἢ ἀργυραμοιβῶν, οὓς μετὰ ταῦτα κολλυθιστὰς ὠνόμασαν ἀπὸ τοῦ κελύθου, ὅστις κατὰ τινὰς μὲν ἦτον ἀρχαῖον χαλκοῦν νόμισμα, κατ' ἄλλους δὲ ὄνομα κοινὸν τῶν μικρῶν χαλκίνων νομισμάτων. Ἐκ τούτου ὠνόμασαν μετὰ ταῦτα κόλλυθον τὸ πρὸς συναλλαγὴν νόμισμα, καὶ κολλυθιστὴν τὸν ἐνεργούντα τὴν συναλλαγὴν ταύτην τῶν νομισμάτων. Περὶ δεύτους Ὀνομαστικὸν Βιβλ. Γ'. κεφ. θ'. καὶ Βιβλ. Ζ'. κεφ. λγ'. Καὶ Καλὶμάχης δὲ εἶπε περὶ τῶν ἐν ᾧδε,

Ἐκ τῶν ἔκου βεῦν κολλύθου πιπρήσκουσιν,

ὧς ἂν εἴπη τις τοῦ προστυχόντος. Περὶ δὲ Ὀνομαστικὸν Βιβλ. Θ'. κεφ. ς'. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον τοὺς ἀργυραμοιβοὺς numularios καὶ argentarios, τὴν δὲ ἀργυραμοιβικὴν numulariam questuram, τὸ κατὰ τὸν μεταγενέστερον Λατινισμὸν cambium. Ὁρα καὶ Smith λεξικὸν ἀρχαιολογικὸν λ. AES.

(2) Nougier κεφ. 6. ἀρ. 8. — Orillard ἀρ. 352. — Goujet et Merger λ. Acte de commerce ἀρ. 142. — Pardessus ἀρ. 41.

ἀντ' αὐτῶν λαμβάνει ἐπιστολὴν ἢ γραμματίον, δυνάμει τῶν ὁποίων θέλει πληρωθῇ εἰς ἄλλον τὸ ἀντίτιμον ὅσων κατέβαλεν.

Ἡ διαπραγματεύσεις τῶν ἐπιστολῶν τούτων, αἵτινες, ὡς ἐκ τῆς δι' αὐτῶν ἐνεργουμένης συναλλαγῆς, ὠνομάσθησαν συναλλαγματικαί, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῶν ἀποστολῶν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον περιεχόντων γραμματίων, ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῶν τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν καὶ χαρακτηρίζουσι τὸν τραπεζίτην. Τὰς δὲ πράξεις ταύτας ἐκήρυξεν ὁ νόμος ἐμπορικῆς, οὐ μόνον ἐκ μέρους τοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος αὐτὰς ἐνεργοῦντος τραπεζίτου, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους παντὸς ιδιώτου, καθόσον οὗτος δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν προσώπων, τὰ ὅποια εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των, εἴτε ὡς ἐκ τοῦ φύλου των, δὲν δύνανται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ν' ἀναδεχθῶσιν ὑποχρεώσεις ἐκ συναλλαγματικῆς. Ὁ νομοθέτης ἠθέλησεν οὕτω ν' ἀσφαλίσῃ τὴν ταχείαν καὶ ὅσον ἐνεστὶν ἀνεπηρέαστον κυκλοφορίαν τοῦ περισπούδαστου τούτου τῆς ἐμπορίας ὀργάνου, ὑποβάλλων τὰς ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν ἢ τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων πηγαζούσας διενέξεις εἰς τὰς αὐστηρὰς συνεπειὰς τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας.

Ἐκτὸς τῆς κυρίας ταύτης ἐργασίας, περὶ ἧς θέλομεν πραγματευθῇ εἰδικῶς ἐν τῷ περὶ συναλλαγματικῶν Μέρει τοῦ παρόντος βιβλίου, ὁ τραπεζίτης χορηγεῖ πιστωτικὰς ἐπιστολάς, ἐνεργεῖ προεξοφλήσεις, καὶ τίθεται εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν μετ' ἄλλων εἴτε ἐμπόρων, εἴτε ιδιωτῶν (1).

§1. Πιστωτικὴ ἐπιστολὴ λέγεται ἡ ἐπιταγὴ, δι' ἧς τραπεζίτης τις παραγγέλλει τὸν εἰς ἄλλον τόπον διαμένοντα ἀνταποκριτὴν του, νὰ μετρήσῃ διὰ λογαριασμὸν του εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ συνιστώμενον πρόσωπον, ὅσα χρήματα ἤθελε τῷ ζητήσῃ, μέχρι συμπληρώσεως ὁρισμένου τινὸς ποσοῦ, ἢ καὶ ἄνευ περιορισμοῦ τινος. Τοιαῦται πιστώσεις εἶναι χρήσιμοι μάλιστα εἰς ὁδοιπόρους, οἵτινες, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν διάθεσίν των τὰ κατὰ τὰς ἀναφαινομένας χρεῖας των ἀναγκαῖα χρήματα, δὲν θέλουσι νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὴν ἐν ῥητῇ ἡμέρᾳ σὺνάξιν αὐτῶν, ἢ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν νενομισμένων διατυπώσεων.

(1) Orillard ἀρ. 353,

Ἡ ἐπὶ πληρωμῇ κολλύβου ἔκδοσις τῆς πιστωτικῆς ἐπιστολῆς περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ συναλλάγματος τῆς συναλλαγῆς, καὶ εἶναι ὡς πρὸς τὸν ἐνεργοῦντα αὐτὴν τραπεζίτην πρᾶξις ἐμπορικῇ. Ἐπεται δ' ἐντεῦθεν ἀναγκαίως ὅτι οὔτε ἡ εἰσπραξις τοῦ ἐπὶ τούτῳ πληρονομένου κολλύβου, οὔτε ἡ πληρωμὴ τοῦ τιμήματος τῆς παραγγελίας, δύνανται, καὶ ἂν ὑπερβαίνωσι τὸν ὅρον τῶν συνήθων τόκων, νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τόκος παράνομος (1).

Ἡ πιστωτικὴ ἐπιστολὴ καθίστησι τὸν, πρὸς ὃν αὐτὴ ἀπευθύνεται, ἐντολοδόχον τοῦ πιστοδότου, ἐπιφορτιζόμενον οὕτω νὰ μετρήσῃ πρὸς τὸν συνιστώμενον πιστοῦχον, διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐντολοδότου, ὅσα χρήματα ἤθελε ζητήσῃ ἐντὸς τοῦ ρητῶς ὀρισθέντος ποσοῦ, ἢ τῶν προκαταβολῶν τὰς ὁποίας εὐλόγως δύνανται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ πιστοδότης ἐνόησε νὰ μετρηθῶσι διὰ λογαριασμὸν τοῦ πρὸς τὸν συστηθέντα. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ὁ ἐκδότης τῆς πιστωτικῆς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὰς πρότερον δο-

(1) Molinier ἀρ. 57. — Goujet et Merger, λ. Lettre de crédit ἀρ. 1. — Ὁ δὲ Orillard δὲν παραδέχεται ἀπολύτως τὴν γνώμην ταύτην, ὑποστηρίζων ὅτι ἡ πιστωτικὴ ἐπιστολὴ σχηματίζει πρᾶξιν ἐμπορικὴν μόνον ὅταν ἡ αἰτία τῆς ᾗναι φύσεως ἐμπορικῆς.

Ἄλλ' ὁ μὴ ἐμπορος ὅστις ἐκδίδει πιστωτικὴν διὰ νὰ μετρηθῶσι χρήματα εἰς ἄλλον τόπον εἴτε πρὸς ἄλλον τινά, εἴτε πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν; Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει πρᾶξις ἐμπορικῇ, ἂν ὁ πιστοδότης ἐνήργησε πρὸς κερδοσκοπίαν, πληρωθεὶς ἐπὶ τούτῳ τὸν παραστατικὸν τῆς μεταξὺ τῶν δύο τόπων διαφορᾶς καὶ ἀξίας τῶν χρημάτων κόλυβον (droit de change). Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὑπῆρξεν ὡς πρὸς τοὺς συναλλαξαμένους ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀληθὲς πρᾶξις συναλλαγῆς, ἥτις κηρύσσεται ἐμπορικῇ ὑπὸ τοῦ νόμου. Ὁ χαρακτὴρ τῆς πιστωτικῆς θέλει εἶσθαι πάντῃ ἀλλοίως, ἂν ἰδιώτης τις, θέλων νὰ υποχρεώσῃ φίλον τινά, τῷ παραδώσῃ, ἄνευ ἀμοιβῆς, εἰς Ἀθήνας, ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἐπιταγὴν πρὸς συγγενὴ τοῦ ἢ φίλον τοῦ διαμένοντα, φέρ' εἰπεῖν, εἰς Παρίσιους, νὰ τῷ μετρήσῃ τὰ εἰς τὰς χρεῖας τοῦ ἀναγκαῖα χρήματα. Ἄν καὶ ὑπάρχῃ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀποστολὴ χρημάτων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Παρίσιους, ἡ ἔλλειψις πάσης προθέσεως κολλυβιστικῆς κερδοσκοπίας καθιστᾷ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀπλὴν ἀμισθον ἐντολὴν, διεπομένην ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου. Molinier ἀρ. 60.

Ἡ πρὸς τὸν Ἀττικὸν ἐπιστολὴ τοῦ Κικέρωνος, δι' ἧς οὗτος τὸν ἱρωτᾶ ἂν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αὐτουσίου εἰς Ἀθήνας μετακομίσεως χρημάτων παρὰ τοῦ υἱοῦ του, δὲν ᾗναι δυνατόν νὰ μετρηθῶσι τυχῶτα πρὸς κάποιόν τινα Ῥώμην, ὅστις θέλει φροντίσει νὰ δοθῶν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Κικέρωνος εἰς Ἀθήνας, εἶναι ἀληθὲς ζήτησις πιστωτικῆς ἐπιστολῆς καὶ οὐχὶ συνάλλαγμα συναλλαγῆς, ἄγνωστον εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Despréaux, ἀρ. 435.

θείσας διαταγάς. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ πάρος τῶν διαταγῶν τούτων ἀνάκλησις, ἐξ ἧς ἤθελε βλαφθῇ ὁ πιστοῦχος, δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸν τελευταῖον δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν (5).

52. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω τεθείσης ἀρχῆς, ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἡ πιστωτικὴ ἀπευθύνεται πληρόνει τὸ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενον ποσὸν ὡς ἐντολοδόχος τοῦ πιστοδότου, ἔπεται ὅτι ὁ συνιστώμενος πιστοῦχος ὑποχρεοῦται ἀπέναντι μόνον τοῦ ἐκδότου τῆς πιστωτικῆς τραπεζίτου. Ὁ καταβάλλων τὰ χρήματα ἀνταποκριτῆς του δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ πρὸς ἀπώληψιν τῶν προκαταβολῶν του εἰμὴ μόνον τὸν ἐντολοδότῃν του, καὶ ἐπομένως, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως αὐτοῦ, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ προσφύγῃ κατὰ τοῦ εἰσπράξαντος τὰ χρήματα πιστοῦχου. Ἄν ὅμως πρόκειται ἀπλῆ ἐπιστολὴ, δι' ἧς συνιστῶντινα ὁ ἐκδότης τῆς ἐπιστολῆς ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἀποδόσεως ὅσων ποσοτήτων ἤθελαν μετρηθῇ παρὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ του ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὁ τελευταῖος καθίσταται ἄμεσος τοῦ πρὸς ὃν τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν δανειστής, ὁ δ' ἐκδοὺς τὴν ἐπιστολὴν μένει ἀπλοῦς ἐγγυητῆς αὐτοῦ (6).

53. Ἡ ἐκδοσις τῆς πιστωτικῆς δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸν πιστοῦχον, ἂν οὗτος δὲν εἶναι ἐμπορος. Καμμία ἐκ μέρους αὐτοῦ ἐμπορικὴ κερδοσκοπία δὲν ὑπάρχει, καὶ ἐπομένως ἡ πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν λήψις τῆς πιστωτικῆς, καὶ ἡ ἐξόφλησις τῶν εἰς λογαριασμὸν αὐτῆς χορηγούμενων αὐτῷ ποσοτήτων εἶναι πράξεις ὑπαγόμεναι εἰς τὰς περὶ τῶν πολιτικῶν χρεῶν καὶ δανείων διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου.

54. Ὁ λαβὼν τὴν πιστωτικὴν ἐπιστολὴν δὲν ὑποχρεοῦται νὰ κἀμὴ χρῆσιν αὐτῆς, οὐδ' ἡ μὴ ἐμφάνισίς του εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πρὸς ὃν ἡ πιστωτικὴ διευθύνεται, ἐπιφέρει κατ' αὐτοῦ

(5) Molinier ἀρ. 57. — Ὁ Savary, περιστῶν ὡς ἄκρως ἐπικίνδυνον τὴν ἐκδοσιν τῶν πιστωτικῶν ἐπιστολῶν, συμβουλεύει τοὺς πιστοδότας νὰ περιγράφωσιν ἀκριβέστατα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ συνιστωμένου πιστοῦχου. Ἐν τούτῳ, συνετὸν εἶναι νὰ φροντίξῃ ὁ ἐκδίδων τὴν πιστωτικὴν νὰ λαμβᾷ ὑπογραφὴν τοῦ πιστοῦχου ἐπὶ τεμαχίου χάρτου, τὸ ὁποῖον πέμπει πρὸς ἀποκριτὴν του, εἰδοποιῶν αὐτὸν συγχρόνως περὶ τῶν ἐν τῇ λαμβανομένων.

(6) Molinier ἀρ. 58.

ὅποιανδῆποτε ἐπιζήμιον συνέπειαν. Οὕτως ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἀνταποκριτοῦ του, ὁ πιστοδότης δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ προσφύγῃ κατὰ τοῦ πιστούχου καὶ ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὴν μὴ εἰσπραξίν τοῦ ἐν τῇ πιστωτικῇ διαλαμβανομένου ποσοῦ (7).

55. Γύρον ἢ μεταφορὰν (virement, riscontre) ὀνομάζουσι τὴν ἐργασίαν δι' ἧς διάφοροι ἔμποροι, πιστωταὶ καὶ ὀφειλέται πρὸς ἀλλήλους, συνεννοοῦνται πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ἀμοιβαίων λογαριασμῶν των, καὶ, παραχωροῦντες τὰς πιστώσεις των, συμφηφίζουσι τὰς ἀμοιβαίας ἀπαιτήσεις καὶ ὀφειλάς των. Ἰδοὺ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐνεργεῖται ἡ πρόχειρος αὕτη τῶν πλέον πολυαριθμῶν ἀμοιβαίων πιστώσεων καὶ ὀφειλῶν ἐξόφλησις.

Ἰποθέτομεν ὅτι ὁ Πέτρος ὀφείλει 1000 δραχμὰς πρὸς τὸν Παῦλον, ὁ Παῦλος ὀφείλει ἐπίσης 1000 δραχμὰς πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ ὁ Ἰωάννης 1000 πρὸς τὸν Πέτρον, ὥσται αἱ ὀφειλαὶ ὅλαι εἶναι ἐκ δραχμῶν 3000. Ἄν οἱ τρεῖς ὀφειλέται θελήσωσι νὰ ἐξοφλήσωσιν ἀλληλοδιαδόχως τὰ ἀμοιβαία χρέη των διὰ μετρητῶν, δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ μόνον 1000 δραχμῶν κυκλοφορία· ἀλλὰ καὶ ἀφ' οὗ τὸ ποσὸν τοῦτο διατρέξῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἑνὸς εἰς τὰς τοῦ ἄλλου, πάλιν τὰ ταμεία των θέλουν μείνει εἰς τὴν προτέραν των κατάστασιν. Καὶ τῷ ὄντι ὁ μὲν Ἰωάννης θέλει μετρήσῃ 1000 δραχμὰς πρὸς τὸν Πέτρον, ὁ δὲ Πέτρος θέλει ἀποδώσῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ ποσὸν πρὸς τὸν Παῦλον, ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ οὕτω θέλουν ἅπαντες ἐξοφλήσῃ τὰς ἀμοιβαίας πιστώσεις καὶ ὀφειλάς των. Ἀλλὰ καὶ τῶν τριῶν τὸ ταμεῖον θέλει μείνει εἰς ἣν καὶ πρότερον ἦτον κατάστασιν, καὶ μόνον ἀριθμοὶ νέοι θέλουν προστεθῇ εἰς τοὺς λογαριασμοὺς των, τοὺς ὁποίους ἠδύναντο νὰ ἐξοφλήσωσι χωρὶς νὰ θέσωσιν εἰς κυκλοφορίαν τὰς 1000 δραχμὰς μετρητάς. Ἐξήρκει τῷ ὄντι ὁ Πέτρος νὰ παραχωρήσῃ πρὸς τὸν Παῦλον τὴν κατὰ τοῦ Ἰωάννου ἀπαίτησίν του, καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἤθελεν εὐρεθῇ συγχρόνως πιστωτῆς καὶ ὀφειλέτης τοῦ Ἰωάννου. Διὰ τῆς μεταφορᾶς ταύτης οἱ λογαριασμοὶ των ἤθελαν ἰσοζυγισθῇ, καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι ὀφειλαί των ἤθελαν ἀποσβεσθῇ δι' ἀπλοῦ συμφηφισμού (8).

(7) Molinier ἀρ. 61.

(8) Molinier ἀρ. 62. — Meno Pöhls, περὶ τοῦ Γερμανικοῦ ἐμπορικοῦ δι-

56. Προεξόφλησις (escompte) λέγεται ἡ προπληρωμὴ πιστώσεως μὴπω ἀπικιτητῆς ἐνεργουμένη παρὰ τοῦ προεξοφλοῦντος ἐπὶ ἀφαιρέσει τοῦ πρὸς κέρδος αὐτεῦ συνομογουμένου ποσοῦ, ὅπερ ὀνομάζεται τόκος προεξοφλητικὸς ἢ προεξόφλημα.

Διακρίνουν δὲ διάφορα προεξοφλήσεως εἶδη, ἐξ ὧν τὸ κυριώτερον λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ κομιστὴς γραμματίου ὑπὸ προθεσμίαν, ὀπισθογραμμένου εἰς τὴν διαταγὴν του, τὸ μεταβιβάξῃ εἰς τρίτον, ὅστις τὸ ἐξοφλεῖ. Τοιαύτη προεξόφλησις προϋποθέτει τρία πρόσωπα, τὸν πιστωτὴν, τὸν ὀφειλέτην, καὶ τὸν προεξοφλητὴν, ὅστις λαμβάνει ἀπέναντι τοῦ ὀφειλέτου τὴν θέσιν τοῦ προηγούμενου πιστωτοῦ.

Ἄν δέ τις ἔχων χρεῖαν χρημάτων, παραδίδῃ εἰς ἄλλον ἀντὶ τῆς ἀμέσως αὐτῷ καταβαλλομένης χρηματικῆς ποσότητος, γραμματίον παρ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένον καὶ πληρωτέον ὑπὸ προθεσμίαν, ὑπάρχει ἀπλῶς δάνειον καὶ οὐχὶ προεξόφλησις.

Ἔτερον προεξοφλήσεως εἶδος εἶναι τὸ μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ πιστωτοῦ ἐνεργούμενον, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ ὑπὸ προθεσμίαν ὀφειλέτης ἀπαλλάττεται τῆς ὀφειλῆς του πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, παραιτούμενος μὲν αὐτῆς ἀφ' ἑνὸς, πληρώνων δὲ μικρότερον ποσὸν ἀφ' ἑτέρου. Ἡ προεξόφλησις αὕτη λαμβάνει χώραν εἴτε ἐπὶ γραμματίων ὑπὸ προθεσμίαν, εἴτε ἐπὶ πωλήσεων ἐπὶ πιστώσει (1).

Ἡ προεξόφλησις γραμματίων ἐπὶ πληρωμῇ κολλύβου εἶναι ἐργασία τραπεζιτικὴ, καὶ ἐπομένως πρᾶξις ἐμπορικὴ κατὰ τὸν νόμον (Ν. ἄρμ. 2. §. 4).

57. Δημόσιαι τράπεζαι εἶναι ἐταιρίαι κεφαλαίων συνιστάμεναι δι' ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως καὶ διοικούμεναι δυνάμει κανονισμῶν παρ' αὐτῆς ἐγκριμένων.

καίου Τόμ. Α'. σελ. 296. — Goujet et Merger λ. Riscontre. — Pardessus Τόμ. 1. ἀρ. 236. Ὁ γῆρος (virement) ἐπιφέρει, λέγει ὁ Παρδέσσιος, ἐντελῇ τῇ ὀφειλῇ ἀπαλλαγὴν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ συγκατατεθεὶς νὰ πληρωθῇ τοιαυτοτρόπως δανειστῆς δὲν δύναται πλέον νὰ προσφύγῃ κατὰ τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου του, καὶ τρέχει μόνος τὸν κίνδυνον τῆς πτωχεύσεως τοῦ νέου ὀφειλέτου τὸν ὅποιον ἀπεδέχθη, ὡς καὶ ὅλων τῶν νομισματικῶν μεταβολῶν.

(1) Goujet et Merget, λ. Escompte ἀρ. 1. 2. — Molinier ἀρ. 65. — Pardessus ἀρ. 31.

Διὰ τῆς συστάσεως αὐτῶν σκοπεύεται μάλιστα ἡ πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐμπορίας εὐκολωτέρα κυκλοφορία μεγάλων κεφαλαίων. Αἱ ἐργασίαι τῶν συνίστανται·

α. Εἰς τὸ ν' ἀγοράζωσι, νὰ μεταπωλῶσιν ἢ νὰ δέχωνται εἰς παρακαταθήκην μετρητὰ καὶ μεταλλικὰς ὕλας χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, νὰ δανείζωσιν ἐπ' αὐτῶν, καὶ νὰ εὐκολύνωσι τὰς μεταξὺ ὀφειλετῶν καὶ πιστωτῶν διὰ συμφητισμῶν καὶ γύρων ἐξοφλήσεις καὶ πληρωμὰς.

β'. Εἰς τὸ νὰ προεξοφλῶσι γραμμάτια, εἴτε ἐμπορικὰ εἴτε μὴ τοιαῦτα, ὃ ἐστὶν εἰς τὸ ν' ἀγοράζωσι συναλλαγματικὰς, γραμμάτια εἰς διαταγὴν καὶ ἄλλας ἀποδείξεις χρεῶν ὑπὸ προθεσμίαν ὀφειλομένων, εἰς τιμὴν προηγουμένως ὠρισμένην καὶ συνήθως ὑποδεστέραν τῆς τιμῆς τὴν ὁποίαν ἀπαιτοῦσι κατὰ τὰς προεξοφλήσεις οἱ ἰδιωτικοὶ τραπεζίται·

γ'. Εἰς τὸ νὰ ἐκδίδωσι γραμμάτια παραστατικὰ ὠρισμένης χρηματικῆς ἀξίας πληρωτέα ἐν ὕψει πρὸς τὸν κομιστὴν, καὶ ὡς ἐκ τούτου κυκλοφοροῦντα ἀντὶ μετρητῶν.

Διακρίνονται δὲ τρία εἶδη τραπεζῶν·

Α'. Τράπεζαι γύρου ἢ παρακαταθέσεως·

Β'. Τράπεζαι γραμματίων ἢ κυκλοφορίας, καὶ

Γ'. Τράπεζαι προεξοφλητικαί (1).

58. Αἱ τράπεζαι γύρου ἢ παρακαταθέσεως, δεχόμεναι εἰς

(1) Goujet et Merger λ. Banque ἀρ. 1 — 5. Nonguier, des opérations de banque ἀρ. 2. — Pardessus ἀρ. 30. 31. — Molinier ἀρ. 70.

Οἱ πλείους τῶν συγγραφέων παραδέχονται δύο μόνα εἶδη τραπεζῶν, τὰς ἐπὶ γύρῳ ἢ παρακαταθέσει καὶ τὰς ἐπὶ κυκλοφορίᾳ καὶ προεξοφλήσει (Rotteck Staats-Lexicon λέξει Banken). Πολλάκις ἀπεκαλέσθησαν καταχρηστικῶς τράπεζαι καὶ καταστήματα δανειστικά, οἷον ἦτον τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1782 ἐν Μεδρίτῃ συστηθὲν ὑπὸ τὸ ὄνομα τράπεζα τοῦ San Carlos, ἡ ἀσφαλιστικά, οἷα ἡ ἀσφαλιστικὴ τράπεζα τοῦ Ἀρνοσταδίου τῆς Σβαρτξβουργίας· ἀλλὰ τράπεζα κυριολεκτικῶς εἶναι κατάστημα ὅπου κατατίθενται κεφάλαια εἰς μετρητὰ πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἐξαργύρωσιν μέσου τινος ἐμπορικῶν πληρωμῶν. Ἄν τράπεζαί τινες, ὡς ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1835 ἐν Μονάχῳ συστηθεῖσα, καὶ ἡ ἐθνικὴ τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν κυρίων τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν τῶν, δανείζωσι καὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων κτημάτων, αἱ ἐργασίαι τῶν αὗται δὲν μεταβάλλουσι τὸν χαρακτῆρά των, τὸν ὁποῖον λαμβάνουσιν αὗται ὡς ἐκ τῶν λοιπῶν κυρίων τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν των· Rau, Economie nationale, §. 304.

παρακαταθήκην χρηματικᾶς ποσότητος, ἢ ἀκατέργαστα τεμάχια χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὡς καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη ἢ ἄλλα πολυτίμα πράγματα, χρηγοῦσιν εἰς τοὺς παρακαταθέτας, δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, πίστωσιν ἀνάλογον τῆς παρακαταθειμένης ἀξίας, τὸ ποσὸν τῆς ὁποίας καθίσταται οὕτω κεφάλαιον τοῦ πιστοῦχου, δυνάμενον προχείρως νὰ παραχωρηθῇ δι' ἀπλῆς ἐπὶ τῶν βιβλίων τῆς τραπεζῆς ἐγγραφῆς εἰς πίστωσιν τοῦ ἐκδοχέως.

Διὰ τοῦ μέσου τούτου αἱ παρακατατεθειμέναι χρηματικαὶ ἀξίαι κυκλοφοροῦσιν ἄνευ ὕλικῆς μεταθέσεως, καὶ οὕτως ἀποκτῇ ἡ ἐμπορία τὰ πλεονεκτήματα συμβολικῆς τινος παραδόσεως τῶν χρημάτων, ἢ τῶν μεταλλικῶν ὑλῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀκριβοὺς ἀξία βεβαιωθείσα προηγουμένως παρὰ τῆς τραπεζῆς ἀπαλλάττει τοὺς ἐμπόρους ἀπὸ τὴν ἐπὶ τῆς πραγματικῆς παραδόσεως τῶν νομισμάτων ἀνάγκην τῆς ἀριθμήσεως, δοκιμασίας, μετακομίσεως καὶ φυλάξεως αὐτῶν.

Αἱ πρῶται συστηθεῖσαι τράπεζαι ἦσαν τράπεζαι γύρου ἢ παρκαταθέσεως. Ἀρχαιόταται ὅλων εἶναι ἡ ἐν Ἐνετίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1157 ἢ 1174 συστηθεῖσα ὑπὸ τὸ ὄνομα Del Giro, ἥτις διελύθη εἰς τὰ 1797 κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσβολῆς τῶν Γάλλων εἰς τὴν Ἐνετίαν· ἡ τῆς Γενούης τοῦ ἔτους 1407, ὀνομασθεῖσα chambre de Saint Georges, ἥτις ἐξέλιπεν ὁμοῦ μὲ τὴν Γενουϊκὴν Δημοκρατίαν· ἡ τοῦ Ἀμστελδάμου τοῦ ἔτους 1609, ἡ τοῦ Ἀμβούργου τοῦ ἔτους 1619, ἡ τῆς Νυρεμβέργης τοῦ ἔτους 1621, καὶ ἡ τῆς Ροττερδάμης τοῦ ἔτους 1625.

59. Τοιουτοτρόπως ὀργανισμένη τράπεζα συμβάλλει μόνον εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῶν συναλλαγῶν καὶ διαπραγματεύσεων τῶν ἐμπόρων, πρὸς οὓς ἐχορηγήθη πίστωσης. Δύνανται ὅμως τὰ ἐκ τῆς συστάσεώς της πηγάζοντα πλεονεκτήματα νὰ ἐκτανθῶσιν εἰς ἅπαν τὸ κοινόν, ἅμα αἱ εἰς τὰ βιβλία αὐτῆς ἐγγεγραμμέναι πιστώσεις ἀντικατασταθῶσι διὰ γραμματίων παραστατικῶν τῶν εἰς τὸ ταμεῖόν της παρακατατεθέντων χρηματικῆς ἀξίας ἀντικειμένων. Τὰ γραμμάτια ταῦτα εἶναι ἐπιταγαὶ πληρωμῆς πρὸς τὴν τράπεζαν, καὶ ἐξαργυρόνονται ἀπὸ τὸ ταμεῖόν της ἀμέσως εἰς τὴν ἐμφάγισίν των. Ἡ δὲ βεβαιότης, εἰς ἣν οἱ κατέ-

χοντες αὐτὰ εὐρίσκονται, ὅτι δύνανται ἐκάστοτε νὰ τὰ ἀνταλλάξωσι πρὸς μετρητὰ, τὰ διατηρεῖ εἰς κυκλοφορίαν, καθόσον ἕκαστος τὰ προτιμᾷ τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων, καὶ ὡς πλεόν εὐμετακόμιστα, καὶ ὡς παριστάνοντα ὠρισμένην ἀξίαν ἥτις οὐτε ἐλαττοῦται ποτὲ, οὔτε μεταβάλλεται.

Τὰ τραπεζικὰ γραμματία διαφέρουσι τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων καθόσον δὲν εἶναι εἰμὴ τὸ σημεῖον μόνον τῆς παρ' αὐτῶν παριστανομένης ἀξίας, ἐν ᾧ τὸ νόμισμα, ἔχον, καθὸ μέταλλον, ἀξίαν ἐσωτερικὴν, εἶναι συγχρόνως καὶ τὸ σημεῖον καὶ ἡ ἐγγύησις τῆς ἀξίας ταύτης. Διαφέρουσι τῶν χαρτονομισμάτων, καθότι ἡ κυκλοφορία ἐκείνων δὲν εἶναι συνήθως ὑποχρεωτικὴ ὡς ἡ τῶν τελευταίων. Τέλος διακρίνονται τῶν λοιπῶν ἐμπορευσίμων γραμματίων, καθόσον ἡ κυριότης τῶν τοιούτων τραπεζικῶν γραμματίων μεταβιβάζεται ἄνευ ὀπισθογραφήσεως, ἄνευ ὁποιασδήποτε ἐγγυήσεως, διὰ μόνης τῆς παραδόσεως, καὶ περιπλεόν καθόσον ἡ παρ' αὐτῶν παριστανομένη χρηματικὴ ἀξία εὐρίσκεται ἐντὸς δημοσίου καταστήματος παρακατατεθειμένη, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κομιστοῦ (1).

60. Πολυχρόνιος πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ποτὲ δὲν ζητεῖται ἡ σύγχρονος ἐξαργύρωσις ὅλων τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὅποια κυκλοφοροῦσι παριστάνοντα τὰ εἰς τὰς ἐκδούσας αὐτὰ τραπεζὰς παρακατατεθειμένα ἀντικείμενα ἀξίας. Ἐπὶ τῶν καλῶς ὀργανισμένων καὶ ἀποχρώντως ἀνεπτυγμένων τραπεζῶν, ἀρκεῖ συνήθως νὰ εὐρίσκεται ἐναποταμιευμένον εἰς μετρητὰ τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τῶν παρ' αὐτῶν ἐκδεδομένων γραμματίων, ὥστε νὰ προφθάνωσιν ἀνέτως καὶ αὐτὰς τὰς ἐκτάκτως ἐνίοτε συσσωρευομένας ἀπαιτήσεις ἐξαργυρώσεων. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ στηριζόμεναι κερδοσκοποῦσιν αἱ προεξοφλητικαὶ τράπεζαι ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως γραμματίων τριπλασίον συνήθως τῆς εἰς μετρητὰ ἐναποταμιευμένης ἀξίας κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Σχηματίζεται διὰ τῆς συνεννοήσεως διαφόρων μετόχων κεφάλαιον χρηματικὸν τὸ ὅποion ὀφείλει νὰ διατηρηθῇ ἀκέραιον εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ ἡ οὕτω συστηθεῖσα τράπεζα προεξοφλεῖ τὰ βραχυπρόθεσμα

(1) Molinier ἀρ. 72, Goujet et Merget λ. Banque ἀρ. 12, 13.

ἐμπορικὰ γραμμάτια ὅσα παρέχουσι τὰς προηγουμένως ὀρισθεί-
 σας ἐγγυήσεις. Ἀντὶ τῶν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς παραδιδομένων ἐμ-
 πορικῶν γραμματίων, ἡ τράπεζα χορηγεῖ τὰ εἰς τὴν ἐμφάνισιν
 πληρωτέα πρὸς τὸν κομιστὴν τραπεζικὰ γραμμάτια, καὶ τὰ
 κέρδη τῆς συνίστανται εἰς τὸν ὅποιον εἰσπράττει οὕτω προεξο-
 φλητικὸν τόκον ἐπὶ ποσοτήτων τριπλασίων τοῦ ἐκ μετρητῶν
 ἐναποταμιεύματός της. Τοιοῦτοτρόπως μὲ κεφάλαιον πέντε ἐκα-
 τομμυρίων, τράπεζα καλῶς ὀργανισμένη δύναται νὰ εἰσπράξῃ
 διὰ τῶν προεξοφλήσεών της τόκον δεκαπέντε ἐκατομμυρίων. Αἱ
 πρὸς τοὺς κατόχους τῶν γραμματίων τῆς ἐγγυήσεις εἶναι πρῶτον
 μὲν τὰ παρ' αὐτῆς προεξοφλούμενα γραμμάτια, τὰ ὅποια εἶναι
 ἀξίας ἀνωτέρας τῶν εἰς ἀνταλλαγὴν αὐτῶν ἐκδιδομένων τρα-
 πεζικῶν γραμματίων, ἂν οὐ ἡ τράπεζα προεξοφλοῦσα αὐτὰ δὲν
 πληρῶναι ὁλόκληρον τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν των. Δεύτερον τὸ
 πρὸς ἀπάντησιν τῶν συνήθων ἐξαργυρώσεων διατηρούμενον εἰς
 μετρητὰ κεφάλαιόν της, παριστάνον τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τῶν
 κυκλοφορούντων γραμματίων της. Εἰς τρόπον ὥστε ἂν ὑποθέ-
 σωμεν ὅτι τράπεζα πέντε ἐκατομμυρίων προεξώφλησεν ἐμπορικὰ
 γραμμάτια τριπλάσια τοῦ κεφαλαίου της, αὕτη θέλει ἔχει εἰς τὸ
 ταμεῖόν της α'. ἐμπορικὰ γραμμάτια δεκαπέντε ἐκατομμυρίων,
 β'. πέντε ἐκατομμύρια εἰς μετρητὰ, τὸ ὅλον εἴκοσιν ἐκατομ-
 μύρια, τὰ ὅποια θέλουν ἐγγυῶνται τὰ κυκλοφοροῦντα ἐκ δεκα-
 πέντε ἐκατομμυρίων τραπεζικὰ γραμμάτια (1).

Ἀρχαιοτάτη ὄλων τῶν ἐπὶ κυκλοφορίᾳ τραπεζῶν εἶναι ἡ
 Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, συστήθεισα τὸ ἔτος 1694, καὶ πρώτη
 λαβοῦσα παρὰ Κυβερνήσεως τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ γραμμάτια
 πληρωτέα εἰς τὴν ἐμφάνισιν πρὸς τὸν κομιστὴν, μὲ ἄλλας λέξεις
 νὰ χαράττῃ νόμισμα. Ἡ τράπεζα τῆς Στοκχόλμης, συστήθεισα
 κατὰ τὸ 1552, εἶχε μὲν καὶ αὕτη τὴν ἀρχὴν τῶν ἐπὶ κυκλοφο-
 ρίᾳ τραπεζῶν, καθότι τὰ παρ' αὐτῆς ἐκδιδόμενα ἀποδεικτικά
 τῶν παρὰ τῶν ἐμπόρων παρακατατεθειμένων κεφαλαίων ἐκυ-
 κλοφόρουν ὡς μετρητὰ καθ' ὅλην τὴν Σουηδίαν, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ
 αὕτη δὲν ἀνεπτύχθη παντάπασιν.

(1) Molinier ἀρ. 73,-- Pardessus ἀρ. 31.

Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ἐσυστήθησαν, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς τραπεζίης τῆς Ἀγγλίας, ἡ τράπεζα τῆς Σκωτίας τὸ ἔτος 1708, ἡ Βασιλικὴ Τράπεζα τῆς Σκωτίας τὸ 1727, ἡ τῆς Ἰρλανδίας τὸ 1783, ἡ τῆς Πέρθης κτλ. Ὡσαύτως ἐσυστήθησαν τοιαῦται τράπεζαι ἐν Βιέννῃ τὸ 1762, ἐν Βερολίνῳ τὸ 1765, ἐν Πετροπόλει καὶ ἐν Μόσχᾳ τὸ 1770, καὶ εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐσυστήθη κατὰ τὸ 1716 ἡ τράπεζα τοῦ Law τῆς ὁποίας τὰ γραμματῖα ἔλαβον κυκλοφορίαν ὑποχρεωτικὴν διὰ Β. Διατάγματος τῆς 10 Ἀπριλίου 1717, καὶ ἥτις ἀπὸ ἰδιωτικοῦ καταστήματος μετεβλήθη τὸν Δεκέμβριον 1718 εἰς βασιλικὴν τράπεζαν. Μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς ἐσυστήθη κατὰ τὸ ἔτος 1776 τράπεζα προεξοφλητικὴ, ἥτις κατηργήθη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1793. Κατὰ δὲ τὸ ἐνδέκατον ἔτος ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καθιδρύθη ἡ λεγομένη Τράπεζα τῆς Γαλλίας, ἥτις μετέχει τῆς τριττῆς βάσεως τῶν ἐπὶ παρακαταθέσει, ἐπὶ κυκλοφορίᾳ καὶ ἐπὶ προεξοφλήσει τραπεζῶν· ὑπάρχουν δὲ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄλλαι δέκα τράπεζαι κυκλοφορίας εἰς διαφόρους αὐτῆς ἐμπορικὰς πόλεις.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐσυστήθη κατὰ τὸ 1790 ἡ τράπεζα τῆς Φιλαδεφείας, μετονομασθεῖσα κατὰ τὸ 1816 Τράπεζα τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας, ἔχουσα εἰκοσιπέντε ὑποκαταστήματα. Ἐκτὸς τῆς τραπεζίης ταύτης, ὑπῆρχον τὴν α'. Ἰανουαρίου 1835, καθ' ὅλην τὴν Βόρειον Ἀμερικανικὴν Συμπολιτείαν, 558 τράπεζαι μὲ 146 ὑποκαταστήματα, ἔχουσαι ὅλαι δικαίωμα ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων (1).

Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐσυστήθησαν τράπεζαι προεξοφλητικαὶ καὶ κυκλοφορίας εἰς τὸ Ρίον Ἰανέϊρον, ἥτις ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν σύστασίν της ἐπεκυρώθη τὸ 1808 παρὰ τοῦ Βασιλέως, ἐν Ἀμστελδάμῳ τὸ 1814, ἐν Χριστιανίᾳ τὸ 1816, ἐν Λισσαβώνῃ τὸ 1821, ἐν Βρυξέλλαις τὸ 1823, ἐν Στεττίνῃ τῆς Πομερανίας τὸ 1844, καὶ ἐν Βαρσοβίᾳ τὸ 1828.

61. Ἡ Ἐθνικὴ τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐσυστήθη τὸν Μάρτιον 1844, καὶ ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος τῆς 12 (24) Ἰουλίου 1843.

(1) Goujet et Merger λ. Banque ἀρ. 13 καὶ ἐπ.

Τὰ κεφάλαια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος προσδιωρίσθησαν εἰς 5,000,000 δραχμῶν διαιρούμενα εἰς πέντε χιλιάδας μετοχῶν, ἀνὰ 1000 δραχμὰς ἐκάστη. Ἀλλ' ἡ γενικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων δύναται νὰ ψηφίσῃ, μὲ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως, τὴν αὐξήσιν τῶν κεφαλαίων τῆς, δι' ἐκδόσεως νέων μετοχῶν, αἵτινες ὁμῶς δὲν δύνανται νὰ δοθῶσι δι' ὀλιγώτερον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας των. Αἱ μετοχαὶ τῆς εἶναι ἡ ὀνομαστικαὶ ἡ ἀνώνυμοι, καὶ τῶν μὲν ὀνομαστικῶν ἡ μεταβιβάσις γίνεται διὰ δηλώσεως τοῦ ιδιοκτῆτου, ὑπογεγραμμένης ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῶν μεταβιβάσεων, τῶν δὲ ἀνωνύμων, διὰ μόνης τῆς παραδόσεως τοῦ ἐγγράφου (1).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς, αἱ ἐργασίαι τῆς συνίστανται,

Α'. Εἰς προεξοφλήσεις συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν γραμματίων, πληρωτέων ἐντὸς τοῦ Κράτους (2).

Β'. Εἰς δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων κτημάτων κειμένων ἐντὸς τοῦ Κράτους (3).

(1) Ὁρα τοῦς ἀπὸ 30 Μαρτίου καὶ 19 Αὐγούστου 1841, καὶ ἀπὸ 7 (19) Ἰουλίου 1843 περὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος Νόμοις, καὶ τὸ ἀπὸ 22 Ἰουνίου 1843 καταστατικὸν αὐτῆς, ἐγκριθέν διὰ τοῦ ἀπὸ 12 (24) Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Β. Διατ. Ἰδὲ ἐφεξῆς τὰς περὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς καταστατικὰς διατάξεις.

(2) Ἄρθρ. 11. Ἡ τράπεζα δὲν προεξοφλεῖ εἰμὴ γραμμάτια ἐμπορικὰ ἐπὶ σφραγιστοῦ χάρτου μὲ προθεσίαν μὴ υπερβαίνουσιν τοὺς τρεῖς μῆνας, καὶ φέροντα τοὐλάχιστον τρεῖς ὑπογραφάς, ἐξ ὧν αἱ δύο, ἐμπύρων ὁμολογουμένως ἀξιοχρέων, ἐκ τούτων δὲ ὁ εἰς νὰ ᾖναι σταθερῶς καταστημένος εἰς Ἀθήνας, εἴτε εἰς ἄλλην πόλιν ὅπου ὑπάρχει ὑποκατάστημα ἢ πρακτορεῖον τῆς Τραπεζῆς. Ὁ κατάλογος τῶν δεκτῶν εἰς προεξοφλήσιν ἐμπορικῶν ὑπογραφῶν συντάσσεται παρὰ τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 12. Τὸ προεξόφλημα θέλει εἰσπράττεσθαι κατὰ λόγον τοῦ ποσοῦ τῶν ἡμερῶν ἢ καὶ μιᾶς μόνης ἡμέρας.

Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων, ὅσα εἶναι πληρωτέα ἐκτὸς τοῦ τόπου ὅπου ἔγεινεν ἡ προεξοφλήσις, ἐμπορεῖ ν' ἀπαιτηθῇ ποσὸν τι, λόγῳ προμηθείας, κανονιζόμενον μὲν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, μὴ υπερβαῖνον δὲ τὸ 1/2 τοῖς ἑκατόν.

Ἄρθρ. 31. . . . Ὁ διὰ τὰς προεξοφλήσεις τόκος δὲν θέλει υπερβαίνει τὰ ὀκτὼ τοῖς ἑκατόν (κατ' ἔτος), ὁ δὲ διὰ τὰς χορηγήσεις δὲν θέλει υπερβαίνει τὰ δέκα τοῖς ἑκατόν, ἀλλ' οἱ δύο τελευταῖοι οὗτοι ὅροι δύνανται νὰ αὐξηθῶσι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς καὶ συγκαταθέσει τῆς Κυβερνήσεως. Πᾶσα περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ τόκου μεταβολὴ θέλει ἀναγγέλλεσθαι πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν.

(3) Ἄρθρ. 13. Ἡ Τράπεζα δὲν δανείζει ποτὲ ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπέκεινα τοῦ ἡμισέως τῆς

Γ'. Εἰς δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου (1).

ἀγροαίς ἀξίας τῶν προσφερομένων κτημάτων ὡς πρὸς τὴν ἐξέλεξιν δὲ τῶν τίτλων τῆς ιδιοκτησίας, δύναται νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 30 Μαρτίου (11 Ἀπριλίου) 1841 νόμου, περὶ ἀσφαλείας τοῦ τῆς ὑποθήκης δικαιώματος, ὡς αἱ τὰ ἔγγραφα τῆς ιδιοκτησίας δὲν κρίνονται τακτικὰ καὶ ἀναμφισβήτητα.

Ἄρθρ. 14. Ἡ ἀξία τῶν κτημάτων προσδιορίζεται ἀπὸ ἐκτιμητὰς, ἐκλεγομένους ἀπὸ τὸ Συμβούλιον, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἐνεργοῦν τὰς ἐκτιμήσεις σύμφωνα μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἐκδοθησομένου ἰδίου κανονισμοῦ. Τὰ ἔξοδα ἕλα ἐν γένει τῆς ἐκτιμήσεως, τῶν συμβολαίων, τῆς ὑποθήκης κτλ. εἶναι εἰς βάρος τοῦ δανειζομένου.

Ἄρθρ. 15. Ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑποθηκευθέντος κτήματος ἤθελεν αὐξήσει μετὰ τὸ πρῶτον δάνειον, δίδεται καὶ δεύτερον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, ἀλλὰ τηρουμένων τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 13 καὶ 14 ὅρων.

Ἄρθρ. 16. Ἡ διάρκεια τῶν ἐνυποθήκων δανείων δὲν ἐκτείνεται ἐπέκεινα τῶν εἰκοσιν ἐτῶν, ἡ δὲ ἀπόδοσις τῶν γίνεται διὰ χρεωλύσιον πληρωτέου καθ' ἑξαμηνίαν. Τὸ χρεωλύσιον δύναται νὰ πληρόνεται καὶ ἐτησίως, ἀλλὰ διὰ μόνον τὰ ἐπὶ διετίαν διδόμενα δάνεια.

Οἱ τόκοι ὅμως πληρόνονται ἐν γένει εἰς τὸ τέλος ἑκάστης ἑξαμηνίας.

Ἄρθρ. 17. Ὁ ὀφειλέτης δύναται καὶ πρὶν τῆς προθεσμίας νὰ πληρώσῃ τὸ ὅλον ἢ μέρος τοῦ ὀφειλομένου, ἀλλ' ἀφοῦ εἰδοποιήσῃ πρὸ τριήκοντα ἡμερῶν τὴν Τράπεζαν. Ὁ ὀφειλέτης ἀναγγέλλων τοῦτο, πρέπει, ὡς ἐγγύησιν, νὰ παρακαταθέσῃ ἐν ταῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀποδοθησομένης ποσότητος, τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο μένει εἰς ὄφελος τῆς Τραπεζῆς ἐὰν ἡ προαγγελθεῖσα πληρωμὴ δὲν ἤθελε πραγματοποιηθῇ εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν ἐποχὴν.

Ἄρθρ. 18. Ἐὰν ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ ὀφειλέτης δὲν πληρώσῃ ἱμροθέσμως τοὺς τόκους ἢ τοὺς τόκους καὶ τὸ χρεώλυτρον, εἰσπράττονται ταῦτα δυνάμει ἀπογράφου ἐκτελεστοῦ τοῦ συμβολαίου, δι' ἐκποιήσεως τῶν κινητῶν αὐτοῦ πραγμάτων. Ἐὰν δὲ ἡ καθυστέρησις συμβῇ καὶ δεύτερον, ἢ ἅπαξ μὲν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχῃ ἰκανὴ κινητὴ περιουσία πρὸς ἀναγκαστικὴν εἰσπραξίν τῶν καθυστερούντων, τὸ δάνειον ὅλον λογίζεται ἀπαιτητὸν, καὶ ἐνεργεῖται, κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ἡ ἐκποίηση τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος.

Ἡ ἐκποίηση γίνεται καὶ μὲ συμβιβαστικὸν τρόπον, ἂν στέργῃ ὁ ιδιοκτήτης καὶ τὸ συμβούλιον τὸ κρίνῃ συμφέρον.

Ἄρθρ. 19. Τὸ πρὸς χορήγησιν ἐνυποθήκων δανείων ποσὸν δὲν θέλει εἶσθαι οὔτε πλέον τῶν τριῶν τετάρτων, οὔδ' ἑλαττον τῶν δύο τρίτων τοῦ ὁλικοῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου τῆς Τραπεζῆς.

Ἄρθρ. 31. Ὁ τόκος τῶν ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανείων δὲν θέλει ποτὲ υπερβαίνει τὰ δέκα τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος. . . .

(1) Ἄρθρ. 20. Ἡ Τράπεζα δὲν θέλει δανεῖζει ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐπέκεινα τῶν ὀκτὼ δεκάτων τῆς ἀξίας αὐτοῦ προσδιοριζομένης ἀπὸ ἐκτιμητὰς ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, οἵτινες θέλουσι ἐνεργεῖ τὰς ἐκτιμήσεις κατὰ τὰς ὁποίας θέλουσι λάβῃ περὶ αὐτῶν εἰδικὰς ὁδηγίας. Τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ δανειζομένου.

Ἄρθρ. 21. Ἡ προθεσμία τῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανείων δὲν εἶναι μακροτέρα τοῦ ἐνὸς ἔτους, ἀλλ' οἱ τόκοι πληρόνονται καθ' ἑξαμηνίαν.

Δ'. Εἰς πιστώσεις χορηγουμένας δι' ἀνοικτῶν λογαριασμῶν, ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων κτημάτων, ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ ἐπὶ ὁμολογίᾳ μὲ ἐγγύησιν δύο τοῦλάχιστον ἐτέρων ἀξιοχρέων ὑπογραφῶν, ἐξ ὧν ἡ μία θέλει εἶσθαι ἐμπόρου ἢ τραπεζίτου (1).

Ἄρθρ. 22. Ἐὰν ὁ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ὀφειλέτης δὲν πληρώσῃ ἐμπροσθέντος τοῦ τόκου ἢ τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους, τὰ κατατεθέντα ἐν χυρᾷ ἐκτίθενται εἰς δημοπρασίαν παρὰ τῆς Τράπεζας, ἀνευ δικαστικῆς μεσελαθέσεως, φυλαττομένων ὅμως κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν περὶ ἐκποιήσεως κινήτων κτημάτων ὑπαρχουσῶν διατάξεων τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Τὸ περίσσευμα, μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων καὶ τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν Τράπεζαν τόκων ὑπερμερείας, ἀποδίδεται εἰς τὸν ὀφειλέτην.

Ἄρθρ. 23. Τὰ ἐνέχυρα ἅπαξ κατατεθέντα εἰς τὴν Τράπεζαν, θεωροῦνται ὑπέχυα τῆς δανεισθείσης ποσότητος, ὅποισδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἰδιωκτικὴ τῶν.

Ἄρθρ. 24. Πᾶσα δολία ἐκτίμησις ἀκινήτων κτημάτων, ἢ ἐνεχύρων, συνεπιφέρει, ἐκτὸς τῶν ποινικῶν καταδικάσεων, καὶ τὴν διὰ παντός ἀποβολὴν τοῦ ἐκτιμητοῦ ἀπὸ τοιαύτης φύσεως ὑπηρεσίαν.

(Ἴδε καὶ τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου σχολίου τὸ μέρος τοῦ ἄρθρου 31, περὶ τῶν τόκων).

(1) Ἄρθρ. 25. Αἱ δι' ἀνοικτῶν λογαριασμῶν χορηγήσεις γίνονται ἀνοιγομένης πιστώσεως, τῆς ὁποίας ὁ πιστωθεὶς κάμνει χρῆσιν κατ' ἀρέσκειαν, καθόσον καὶ ὅποτε θελήσῃ.

Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐκτελεῖται παρομοίως, καὶ χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς ὀρισμέναν προθεσμίας, ἐντὸς τῶν ἰδιαιτέρων ὅρων, τοὺς ὁποίους ἤθελε τυχὸν θέσει τὸ συμβούλιον· ὀφείλει ὅμως ὁ πιστοῦχος, εἰς τὸ διάστημα ἐνὸς ἔτους, νὰ ἐνεργήσῃ τόσας εἰς τὴν Τράπεζαν πληρωμὰς, ὅσων ἢ ποσότης νὰ ᾖ τὸ ὑλάχιστον ἴση μὲ τὴν πίστωσιν τῆς ὁποίας ἔκαμε χρῆσιν.

Ἄρθρ. 26. Οἱ τόκοι τῶν ἐπὶ πιστῶσει χορηγήσεων λογίζονται καθημέραν, καὶ ἐπὶ μόνων τῶν ποσοτήτων ὅσας πραγματικῶς ἐχορήγησεν ἡ Τράπεζα. Οἱ τόκοι οὗτοι κανονίζονται εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἐξαμηνίας, κατὰ τὴν 30 Ἰουνίου καὶ 31 Δεκεμβρίου, καὶ πληρόνονται ἀμέσως, εἴτε διὰ μετρητῶν, εἴτε καταλογιζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου τυχὸν ποσοῦ τῆς πιστώσεως.

Ἄρθρ. 27. Αἱ πιστώσεις εἶναι πρόσκαιροι, δι' ὀρισμένην περίοδον χρόνου, ἢ διαρκεῖς.

Αἱ πρῶται, ἐὰν δὲν ἀνανεωθῶσι, κλείονται εἰς τὸ τέλος τοῦ ὀρισμένου χρόνου, καὶ τὸ εἰς χρέος τοῦ πιστοῦχου προκύπτει πᾶσι ἀμέσως ἐξοφλεῖται.

Αἱ διαρκεῖς κλείονται κατ' αἴτησιν τοῦ πιστοῦχου, ἀποδίδοντο: συνάμα ὅσα ἤθελεν ὀφείλει πρὸς ἐξόφλησιν κεφαλαίου καὶ τόκων.

Οἱ τοιοῦτοι λογαριασμοὶ καὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου εἶδους, δύνανται ὁμοίως νὰ κλεισθῶσι καὶ εἰς πάντα ἄλλον καιρὸν, ἅμα τὸ συμβούλιον ἤθελε τὸ ἀποφασίσαι, διὰ παράθεσιν τῶν διαγεγραμμένων συμφωνιῶν, ἢ δι' αἰανδήποτε ἄλλην αἰτίαν, τῆς ὁποίας δὲν χρεωστεῖ νὰ δώσῃ λόγον.

Ἀφ' ἧς ἡμέρας δεθῇ εἰς τὸν πιστοῦχον ἡ εἰδησις τῆς περαιώσεως τοῦ λογα-

Ε'. Εἰς τὸ νὰ παραδέχεται παρακαταθέσεις χρημάτων δι' ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἀτόκως, ἢ μὲ τόκον, καὶ νὰ πληρῶνῃ ἀνεξόδως πᾶν ἔνταλμα ἢ ἐπιταγὴν (assignment) πρὸς αὐτὴν μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τῶν εἰς πίστωσιν τοῦ ἐκδότου κατατεθέντων ποσῶν (1).

ρισμοῦ του, ὀφείλει οὗτος νὰ πληρώσῃ τὸ εἰς χρέος του προκύπτον ποσὸν μετὰ τῶν τόκων, λογιζομένων μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς, ἐντὸς μὲν ἑξ μηνῶν, ἐὰν αἱ προκαταβολαὶ ἔγειναν ἐπὶ ὑποθήκῃ, ἐντὸς δὲ ἐνὸς μηνός, ἐὰν αἱ προκαταβολαὶ ἔγειναν ἐπὶ εἰσόδῳ ἄλλῃ ἐγγυήσει.

Ἄρθρ. 28. Ὅλαι αἱ περὶ ἐνυποθήκων καὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανείων διατάξεις (ἄρθ. 18 μέχρι 23) ἐφαρμύζονται καὶ εἰς τὰς πιστώσεις τὰς στηριζομένας εἰς τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν ἐγγυήσεων.

Ἄρθρ. 29. Αἱ ἐπὶ ἀτομικῇ ἐγγυήσει πιστώσεις στηρίζονται εἰς γραμματίον ἐκδιδόμενον κατὰ τύπον ἐμπορικόν, ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν δανειζόμενον καὶ τοὺς ἐγγυητὰς του, καὶ πληρωτέον μετὰ τριάκοντα ἡμέρας, ἀφ' ἧς μετέπειτα παρουσιασθὲν, θεωρηθῇ παρὰ τοῦ ἐκδότου. Τὸ γραμματίον τοῦτο συμπεριλαμβάνει τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους μιᾶς ἐξαμηνίας.

Ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ κατὰ τὴν περαίωσιν λογαριασμοῦ τινος, ἡ Τράπεζα ἐνεργεῖ ἀναγκαστικὴν εἰσπραξίν ἐπὶ τοῦ ὑπεγγύου γραμματίου.

Ἄρθρ. 30. Οἱ ὀφείλεται τῆς Τραπεζῆς καὶ οἱ ἐγγυηταὶ αὐτῶν διατελοῦν ὑπόχρεοι πρὸς αὐτὴν δι' ὁλόκληρον τὸ ὀφειλόμενον ποσόν, ἐποικισδῆποτε φύσεως ἢ θελόν εἶσθαι αἱ δοθεῖσαι ἐγγυήσεις. Ἐὰν δὲ, ἐκποιουμένων τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων, δὲν ἦελε παραχθῇ ἡ ἀρκούσα πρὸς ἐξοφλήσιν τοῦ χρέους ποσότης, οἱ ῥηθέντες ὀφείλεται καὶ οἱ ἐγγυηταὶ αὐτῶν ἀποκαθίστανται ἀτομικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι διὰ τὸ ἐλλείπον, πρὸς ἀπότισιν τοῦ ὁποίου θελεῖ ἐνεργεῖσθαι ἀναγκαστικὴ ἐκποίησης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῶν.

(Ἰδε καὶ τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολίου (15) μέρος τοῦ ἄρθρου 31 περὶ τῶν ἐπὶ τῶν πιστώσεων τόκων).

(1) Ἄρθρ. 32. Εἰς πᾶν ἄτομον ἐμολογουμένως ἀξιόχρεον, ἀνοίγεται, ἂν τὸ Συμβούλιον τὸ ἐγκρίνῃ, πίστωσις ἐπὶ παρακαταθέσει χρημάτων μὲ τόκον ἢ ἀτόκως.

Ὅσα ποσὰ κατατίθενται ἀτόκως, ἀποδίδονται παρὰ τῆς Τραπεζῆς ἀμέσως, κατὰ διαταγὴν τοῦ πιστοῦχου, εἰς μετρητὰ ἢ διὰ μεταφορᾶς ἐπὶ ἄλλου λογαριασμοῦ, τὰ δὲ μετὰ τόκου δὲν ἀποδίδονται, εἰμὴ μετὰ εἰδοποίησης δεθεῖσαν πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν· δύνανται δὲ καὶ νὰ μετακεμισθῶσιν εὐθὺς διὰ μεταφορᾶς εἰς ἄλλον λογαριασμόν. Αἱ ἐπὶ παρακαταθέσει πιστώσεις, μὲ τόκον ἢ ἀτόκως συμπεφωνημέναι, κλείονται κατ' αἴτησιν τοῦ πιστοῦχου, ἢ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 33. Τὸ ποσὸν τοῦ χρηγουμένου παρὰ τῆς Τραπεζῆς τόκου ἐπὶ τῶν κατατιθεμένων ποσοτήτων εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμόν, δὲν ὑπερβαίνει ποτὲ τὰ τρίκα τέταρτα τοῦ λαμβανομένου διὰ τὰς προεξοφλήσεις.

ΣΓ'. Εἰς τὸ νὰ ἐκδίδῃ τραπεζικὰ γραμμάτια ἀνώνυμα, πληρωτέα εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἢ μεθ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, καὶ γραμμάτια εἰς διαταγὴν, πληρωτέα ὁμοίως εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἢ μεθ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως (1).

Ζ'. Εἰς τὸ νὰ δέχεται εἰς τὸ ταμεῖόν της προαιρετικὰς παρακαταθήκας τίτλων, χρημάτων, ἀκατεργάστων τεμαχίων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ παντὸς εἶδους χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων πραγμάτων (2).

Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ Τράπεζα, ἐκτὸς τῶν ἐργασιῶν αἰ-
τινες χαρακτηρίζουσι τὰς ἐπὶ παρακαταθέσει καὶ ἐπὶ γραμμα-
τίοις τραπεζῆς, καὶ τὰς προεξοφλητικὰς, ἐνεργεῖ καὶ δάνεια ἐπὶ

(1) Ἄρθρ. 34. Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια εἶναι 500, 100, 50, καὶ 25 δραχμῶν, πληρωτέα ὅλα εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς Τραπεζῆς εἰς Ἀθήνας.

Τὰ ὑποκαταστήματα δὲν εἶναι κυρίως ὑπόχρεα, εἰμὴ εἰς ἐκείνων τῶν γραμματίων τὴν ἐξαργύρωσιν, τὰ ὅποια αὐτὰ ἤθελον θέσει εἰς κυκλοφορίαν δι' ἰδίᾳς αὐτῶν σημασίσεως.

Εἰς διαταγὴν γραμμάτια δὲν ἐκδίδονται κατώτερα τῶν ἑκατὸν δραχμῶν, εὔτε ἀνώτερα τῶν δέκα χιλιάδων, δύνανται δὲ νὰ κατασταθῶσι πληρωτέα εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐξεδόθησαν, ἢ εἰς πᾶν ἄλλο ταμεῖον τῆς Τραπεζῆς. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν, τὸ Συμβούλιον ἀπαιτεῖ, λόγῳ προμηθείας, ἀμοιβὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὸ ἥμισυ τοῖς ἑκατόν.

Ἄρθρ. 35. Τὰ γραμμάτια πληρωτέα μεθ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, δύνανται νὰ φέρωσι τόκον μὴ ὑπερβαίνοντα τὰ δύο τρίτα τοῦ λαμβανομένου διὰ τὰς προεξοφλήσεις.

Ἄρθρ. 36. Τὸ ἐναποταμίευμα τῆς Τραπεζῆς δὲν πρέπει νὰ ᾔναι ποτὲ ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ εἰς ἐμφάνισιν ἀπαιτητοῦ παθητικοῦ της, συγκαί-
μένου ἐκ γραμματίων καὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν.

Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐν γένει παθητικοῦ τῆς Τραπεζῆς, θέλει ἀντιπροσωπεύεσθαι εἰς τὸ ταμεῖόν της ἀπὸ ἐμπορικὰ γραμμάτια, ἢ ὁμολογίας, μὲ προθεσμίαν ὀχι μακροτέραν τῶν τριῶν μηνῶν, καὶ φέροντα καὶ ἐνὸς τοῦλάχιστον ἐμπορίου ἢ τραπεζίτου ὑπογραφὴν.

Τὸ ὅλον τῶν παρὰ τῆς Τραπεζῆς ὀφειλομένων ποσοτήτων διὰ τὰ εἰς κυκλοφορίαν γραμμάτια, διὰ τὰ παραδοθέντα εἰς αὐτὴν κεφάλαια δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην παρακατάθεσιν χρημάτων, ἀφαίρειται τοῦ ἐναποταμιεύματος, δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὰ πραγματικά της κεφάλαια.

(2) Ἄρθρ. 37. Ἡ Τράπεζα, διὰ τὰς εἰς αὐτὴν γινομένης παρακαταθήκας πραγμάτων, ἐκδίδει ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς ὀνομαστικά, τὰ ὅποια εἶναι ἀνεπίδεκτα μεταβιβάσεως εἰς ἄλλον δι' ὀπισθογραφῆς.

Ἡ Τράπεζα λαμβάνει ἐπὶ τῆς κατ' ἐκτίμησιν ἀξίας τῶν τοιούτων παρακαταθη-
κῶν, δικαίωμα τηρήσεως μὴ ὑπερβαίνον τὸ ἐν τέταρτον τοῖς ἑκατόν δι' ἐκά-
στην τριμηνίαν.

ὑποθήκη ἀκινήτων κτημάτων, καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἐργασιῶν τῆς ἥτον ἀναμφισβητήτως, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης καταστάσεως τῆς ἀκινήτου ιδιοκτησίας ἐν Ἑλλάδι, τὸ εἰς τὸν τόπον ἀναγκαιότατον καὶ ὠφελιμώτατον.

§. 4.

ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΑ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

62. Ναυτική ἐμπορία.
63. Πᾶσα ἐπιχείρησις κατασκευῆς πλοίων εἶναι πράξις ἐμπορική.
64. Ὡσαύτως ἡ ἐκουσία πώλησις τῶν πλοίων εἶναι πράξις ἐμπορική, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἀναγκαστική.
65. Περὶ θαλασσίων ἀποστολῶν.
66. Ἀγορὰ καὶ πώλησις ἀρμένων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφιῶν.
67. Περὶ τῆς μεταξὺ τοῦ ἐφοπλιστοῦ καὶ τοῦ πλοιάρχου συμβάσεων.
68. Περὶ τῆς μισθώσεως τῶν ναυτῶν καὶ τοῦ λοιποῦ πληρώματος τῶν ἐμπορικῶν πλοίων.
69. Περὶ ναυλώσεως πλοίων.
70. Περὶ ναυτικῶν δανείων.
71. Περὶ ἀσφαλείων.

62. Ὁ ἔμπορος κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τοῦ τιμήματος τὸ ὅποιον ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετακόμισις τῶν ἐμπορευμάτων προσθέτει εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἀξίαν. Ἐντεῦθεν ὅλαι αἱ ἐργασίαι καὶ τὰ συναλλάγματα ὅσα ἔχουσι σχέσιν μὲ τὴν διὰ θαλάσσης μετακόμισιν τῶν προϊόντων τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης θεωροῦνται κερδοσκοπικαὶ ἐμπορικαί.

Ὅθεν καὶ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμπορδικείων νόμου κηρύττει πράξεις ἐμπορικὰς,

Πᾶσαν ἐπιχείρησιν κατασκευῆς, καὶ πᾶσαν ἀγορὰν, πώλησιν ἢ μεταπώλησιν πλοίων πρὸς τὴν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ κράτους ναυτιλίαν χρησίμων.

Ὅλας τὰς θαλασσίους ἀποστολάς.

Πᾶσαν ἀγορὰν ἢ πώλησιν ἀρμένων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφιῶν.

Πᾶσαν ναύλωσιν.

Πᾶν ναυτικὸν δάνειον, ὅλα τὰ περὶ ἀσφαλειῶν συναλλάγματα καὶ ὅσα ἄλλα ἀφορῶσι τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν.

Ὅλας τὰς περὶ μισθώσεως τοῦ πληρώματος συμφωνίας καὶ συμβάσεις.

Ὅλας τὰς πρὸς ὑπηρεσίαν ἐμπορικῶν πλοίων μισθώσεις ναυτικῶν.

63. Πᾶσα ἐπιχείρησις κατασκευῆς πλοίων διέπεται ὑπὸ τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας, εἴτε ὁ ἐργολάβος χρηγῇ καὶ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ὕλην, εἴτε χρηγῇ μόνην τὴν ἐργασίαν (Ν. ἄρμ. 3 §. 2). Κατὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν ὁ νομοθέτης ἐκήρυξε τὴν μίσθωσιν τῆς ἐργασίας πρᾶξιν ἐμπορικὴν, χάριν τοῦ ἰδιαζόντως ἐμπορικοῦ αὐτῆς ἀντικειμένου. Τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα φέρει καὶ πᾶσα μεταξὺ τοῦ ἐργολάβου καὶ τῶν ὑποεργολάβων, περὶ μέρους τινος τῶν ναυπηγικῶν ἐργασιῶν ἢ προμηθειῶν, σύμβασις.

Ἀλλ' ἡ συμφωνία τοῦ ἀπλοῦ ἐργάτου, προσφέροντος ὅφ' ὅποιανδὴποτε αἴρεσιν τὴν κατὰ τὰ ναυπηγεῖα προσωπικὴν του ἐργασίαν, μὴ δυναμένη νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιχείρησις κατασκευῆς ἢ ἐργολαβία, διατηρεῖ ἀπλῶς τὸν χαρακτῆρα μισθώσεως ἐργασίας, καὶ διέπεται ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου (1).

64. Ἡ ἐκουσία πώλησις καὶ μεταπώλησις πλοίων, πρὸς τὴν ἐντὸς ἢ τὴν ἐκτὸς τοῦ κράτους ναυτιλίαν χρησίμων, ἐκηρύχθη διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους πρᾶξις ἐμπορικὴ (Ν. ἄρμ. 3 § 2). Τοιαύτη ὅμως δὲν εἶναι καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκποίησης πλοίου, ἥτις εἶναι πρᾶξις δικαστικὴ καὶ οὐχὶ ἐμπορικὴ. Ἡ περὶ τοῦ κύρους τοιαύτης δικαστικῆς ἐκποιήσεως πλοίου διένεξις ὑπάγεται τῷ ὄντι, ὡς θέλομεν ἰδῆ, ἐρμηνεύοντες τὸ δεύτερον βιβλίον τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον.

65. Πᾶσα θαλασσίᾳ ἀποστολὴ, ἐνεργουμένη πρὸς μεταβίβασιν ἀνθρώπων, μεταφορὰν πραγμάτων, ἀλείαν, καταδρομὴν, ἢ ὅποιανδὴποτε ἄλλην τοιαύτην κερδοσκοπίαν, εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸν ἐροπλιστὴν, τὸν πλοίαρχον, τοὺς ἐκ τοῦ πληρώματος καὶ πάντα ἄλλον, ὅστις λαμβάνει μέρος εἰς αὐτὴν

(1) Orillard ἄρ. 462.

χάριν τῆς ἐντεῦθεν προσδοκωμένης ὠφελείας (Ν. ἀρμ. 3. §. 3). Ἀλλ' ὁ ἀπλοῦς ἐπιβάτης, ὅστις συμφωνεῖ μόνον νὰ μεταβιβασθῇ διὰ τοῦ πλοίου εἰς τὸν πρὸς ὃν διευθύνεται τόπον, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μέτοχος τῆς θαλασσίας ἀποστολῆς, καὶ ἐπομένως ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πλοιάρχου ἐπὶ τούτῳ συναπτομένη σύμβασις δὲν τὸν υποβάλλει εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν (1).

66. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις ὅλων τῶν πρὸς τὸν ἐφοπλισμὸν τῶν πλοίων ἀναγκαίων ἀρμύων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφιῶν εἶναι ὡσαύτως πράξεις ἐμπορικαί (Ν. ἀρμ. 3. §. 3). Ἀλλ' ἡ παρὰ τοῦ ιδιοκτήματος ἐνεργουμένη πώλησις τῶν προϊόντων τῶν κτημάτων του πρὸς προμήθειαν τῶν εἰς τὰ πλοῖα ἀναγκαίων ζωοτροφιῶν, διέπεται, καθ' ὅς εἰς τὸν ἀρ. 26 ἀνεπτύξαμεν ἀρχάς, ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου. Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου ἐκτείνεται διὰ τῆς γενικότητός της καὶ εἰς τὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πώλησιν τῶν προϊόντων τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης (2).

67. Ἡ διεύθυνσις τοῦ πλοίου καὶ τῆς θαλασσίας ἀποστολῆς ἀνατίθεται ἀναγκαιῶς εἰς ἀρχηγόν τινα καλούμενον πλοίαρχον ἢ κυβερνήτην, τοῦ ὁποίου τὰ χρεὴ καὶ τὰ δικαιώματα διέπονται ὑπὸ τῶν περὶ τοῦ πλοιάρχου διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ἡ περὶ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ πλοιάρχου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ

(1) Molinier ἀρ. 82. — Orillard ἀρ. 462 καὶ 464 — Pardessus ἀρ. 47. — Nougier κεφ. 9. ἀρ. 2. — Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν τοῦ ἀπλοῦ ἐπιβάτου θεωρεῖ ἀπ' ἐναντίας ἐμπορικὴν ὁ Locré εἰς τὰ ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 633 σχόλιά του στηριζόμενος εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου τοῦ νομοσχεδίου τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου παρατηρήσεις τοῦ Ἐφετείου τῶν Παρισίων. «Οἱ θαλάσσιοι πλοῖ ἀπαιτοῦσιν, ἔλεγε τὸ δικαστήριον τοῦτο, τοσαύτην ταχύτητα καὶ ἀκρίβειαν, ἡ ἐλαχίστη ἀναβολὴ δύναται νὰ κατασταθῇ τοσαῦτον ἐπικίνδυνος, ὥστε εἶναι προφανῶς ἀδύνατον νὰ υποβάλῃ τις τὰς περὶ αὐτῶν ἀγωγὰς εἰς τὰς διατυπώσεις τῆς συνήθους δικαιοδοσίας». Ἀλλ' ὁ Carré, ἀρ. 519, περὶ μὲν τὴν γνώμην ταύτην, λέγων ὅτι ἀφοῦ τὸ προκείμενον ἀρθρον τοῦ νόμου δὲν ἐκφράζεται ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ζητήσῃ τις τὴν λύσιν του εἰς τοὺς ὅρους τοῦ προηγούμενου, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ ἐπιχείρησις μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ μόνον ὡς πρὸς τὸν ἐργολάβον, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἐπιβάτην.

(2) Molinier ἀρ. 83.

ἐφοπλιστοῦ τοῦ πλοίου συναπτομένη σύμβασις εἶναι ἐκατέρωθεν πρᾶξις ἐμπορικὴ (Ν. ἄρμ. §. 6.) (1).

68. Ὁ χάριν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ πλοίου μισθόνων ναύτας καὶ τὸ λοιπὸν πλήρωμα, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ πρὸς αὐτὸν ἐκμισθοῦντες τὴν ὑπηρεσίαν των ναυτικοὶ ἐνεργοῦσι πρᾶξιν ἐμπορικὴν (Ν. ἄρμ. 3. §. 6 καὶ 7).

Παρατηρητέον ὅμως ὅτι μόνον ἡ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων μίσθωσις ἐργασίας παράγει σχέσεις κανονιζομένας ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Οἱ ὅροι τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου ἐξηγοῦσιν ἀποχρόντως ὅτι ὁ νομοθέτης δὲ ἐννόησε νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν τὰς χάριν τῆς ἐπὶ τῶν βασιλικῶν πλοίων χορηγητέας ὑπηρεσίας συνομολογουμένας συμβάσεις (2).

69. Οἱ ἰδιοκτῆται τῶν πλοίων δὲν διατηροῦσι πάντοτε δι' ἐαυτοὺς τὴν χρῆσίν των. Πολλάκις παραχωροῦσιν εἰς ἄλλους τὸ δικαίωμα νὰ θέσωσιν ἐντὸς αὐτῶν τὰ ἐμπορεύματά των, καὶ ἀναδέχονται νὰ μεταβιβάσωσιν αὐτὰ ἢ ἐπιβάτας ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἡ τοιαύτη μίσθωσις τῆς χρήσεως τοῦ πλοίου, ἣτις εἰδικώτερον ὀνομάζεται ναύλωσις, εἶναι ὡσαύτως πρᾶξις ἐμπορικὴ ὡς πρὸς ἐκάτερον τῶν συμβαλλομένων (Ν. ἄρμ. 3. §. 4.), καὶ κανονίζεται διὰ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ ναυτικοῦ δικαίου.

70. Ἡ ναυτιλία παράγει πολλάκις ἀπροσδοκῆτους χρηματικὰς ἀνάγκας, αἵτινες δὲν εἶναι πάντοτε εὐκολον νὰ θεραπευθῶσι διὰ τῶν κοινῶν δανείων, ἀλλ' ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπαιτεῖται νὰ χορηγηθῇ εἰς τὸν δανειστὴν καὶ ἀσφάλεια μεγαλητέρα καὶ ὄφελος περισσότερον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ, χάριν τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται τὸ δάνειον, ὑπεγγυάζονται πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐξοφλήσεώς του· ὁ δὲ δανείζων καθίσταται τρόπον τινα κοινωνὸς τῆς θαλασσίας ἀποστολῆς, ὑποβαλλόμενος μὲν ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς τοῦ ὑπεγ-

(1) Orillard ἀρ. 469.—Nouguier κειμ. 9. ἀρ. 2.—Pardessus ἀρ. 47.

(2) Orillard ἀρ. 468.—Pardessus ἀρ. 47.

γίου πράγματος, συνομολογῶν δὲ ἀφ' ἑτέρου τόκον ἀνώτερον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐγγείων δανείων νενομισμένου (1). Τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις τῶν ναυτικῶν δανείων, τῶν ὁποίων ἡ συνομολόγησις εἶναι ὡσαύτως ἐκατέρωθεν ἐμπορικὴ (Ν. ἀρμ. 3 §. 5).

74. Αἱ ναυτικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐκθέτουσιν ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των εἰς κινδύνους παντοδαπούς, οἵτινες ἤθελαν περιορίσει εἰς ἄκρον τὴν ἐνέργειαν τῆς ναυτικῆς ἐμπορίας, ἂν ἡ ἀναδοχὴ τῶν κινδύνων τούτων δὲν ἐγίνετο ἰδιαιτέρος καὶ μέγιστος κλάδος τῆς ἐμπορικῆς κερδοσκοπίας. Αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι ἀναδέχονται, ἐπὶ πληρωμῇ ἀσφαλίσεων, ν' ἀποζημιώσωσι τὸν ἐκ θαλασσίου δυστυχήματος ζημιούμενον ἰδιοκτήτην τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου, καὶ τὸ συνάλλαγμα τοῦτο τῆς θαλασσίου ἀσφαλείας, τὸ ὁποῖον κηρύττεται πρᾶξις ἐμπορικὴ ὑπὸ τοῦ νόμου (Ν. ἀρμ. 3. §. 5), ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν ἐκατέρους τοὺς συμβαλλομένους (2).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῶν ὡς ἐκ τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου ἐμπορικῶν θεωρουμένων πράξεων.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

72. Πᾶσα πρᾶξις τοῦ ἐμπόρου θεωρεῖται ἐμπορικὴ μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως.
73. Ἀναγκαιὸς περιορισμὸς τοῦ ἀνωτέρω κανόνος. Ὁ ἔμπορος εἶναι συγχρόνως καὶ ἄπλοῦς πολίτης. Μόναί αἱ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ καθὼς ἐμπόρου εἶναι ἐμπορικαί.
74. Τὸ τεκμήριον τῆς ἐμπορικότητος τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἐμπόρου καταστρέφεται διὰ τῆς ἐναντίας ἀποδείξεως. — Ἡ ἀπόδειξις αὕτη δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς πράξεως.
75. Δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν ὅρων τοῦ ἐγγράφου, ἢ ν' ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς νομίμου μέσου.
76. Ὁ πρὸς μὴ ἔμπορον ὑποχρεούμενος ἔμπορος ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν.
77. Ἡ πολιτικὴ πίστωσις δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐμπορικὴν, ὅταν καταχωρισθῇ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμόν.

(1) Pardessus ἀρ. 47. — Boulay-Paty τίτλ. 9. περὶ τῶν ναυτικῶν δανείων.

(2) Pardessus ἀρ. 47. — Boulay-Paty τίτλ. 10. περὶ ἀσφαλείων.

78. Περὶ γραμμικίου ἐν ᾧ ἀναφέρεται ψευδῶς αἰτία ἐμπορικῇ. — Ὁ ὀφειλέτης δύναται ν' ἀποδείξῃ, τὴν δολίαν εἰκονικύτητα τοῦ.

79. Περὶ τῶν ἐμπορικῶν πρακτόρων καὶ ὑπαλλήλων, καὶ τῶν ἐν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι, ἀλλὰ διὰ λογαριασμὸν τῶν προΐσταμένων αὐτῶν συναμολογουμένων συναλλαγῶν.

72. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πράξεων, αἵτινες ἐχαρakterίσθησαν φύσει ἐμπορικαὶ ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, καὶ ἐκηρύχθησαν τοιαῦται μεταξὺ ὁποιοῦνδήποτε προσώπων, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν εἰς τὴν ἐμπορίαν ἀλλοτρίων, ἔπρεπεν ἀναγκαστικῶς νὰ ᾔναι περιορισμένος. Δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπαντήσῃ τις πρόθεσιν ἐμπορικοῦ κέρδους εἰς πᾶν συνάλλαγμα ἐνεργούμενον ὑπὸ ἀνθρώπων, μὴ ἐξασκούντων ἐξ ἐπαγγέλματος τὴν ἐμπορίαν. Ὅθεν καὶ ὁ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμος ἀπηρίθμησε ῥητῶς, ὡς εἶδομεν, τὰς φύσει ἐμπορικὰς πράξεις.

Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν πράξεων, αἵτινες θεωροῦνται ἐμπορικαί, ὡς ἐκ τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τῶν ἐνεργούντων αὐτὰς προσώπων, εἶναι ἀπεριόριστος καὶ ἀναρίθμητος. Βάσις τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐμπόρου εἶναι πρὸ πάντων ἡ κερδοσκοπία, καὶ ἐντεῦθεν παράγεται τεκμήριον ἐμπορικότητος ὡς πρὸς ἀπάσας τὰς συναλλαγὰς καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐμπόρου, εἴτε αὗται προκύπτουσιν ἐκ συμβάσεων, εἴτε γεννῶνται ἄνευ προηγουμένης συμφωνίας. Τοῦτο ἐκφράζει δις ὁ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμος λέγων εἰς μὲν τὸ ἄρθρον 1. §. 4. ὅτι « Τὰ ἐμποροδικεῖα δικάζουν πᾶσαν διαφοράν ἀφορῶσαν τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις καὶ συναλλαγὰς », εἰς δὲ τὸ ἄρθρον 2 §. 7. « ὁ νόμος θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς ὅλας τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις ». Σπουδαία δὲ τοῦ τεκμηρίου τούτου συνέπεια εἶναι ὅτι ὁ ἐνώπιον ἐμποροδικείου ἐναγόμενος ἔμπορος ὀφείλει, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας, νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι πρόκειται ζήτημα φύσεως πολιτικῆς, ἐν ᾧ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως ἐπιβάλλεται συνήθως εἰς τὸν ἐνάγοντα. Ὁ ἐναγόμενος ἔχει ἐναντίον τοῦ τὸ τεκμήριον τῆς ἐμπορικότητος τῶν πράξεών του (1).

(1) Orillard ἀρ. 184. — Molinier ἀρ. 88.

73. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι εἰς τὸν ἔμπορον ἀπαντῶνται δύο διακεκριμέναι ιδιότητες, ἡ τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ τοῦ ιδιώτου. Ὅθεν ὅλαι αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας αὐτὸς ἐνεργεῖ καθὼς πολίτης, καθὼς οἰκογενειάρχης, διέπονται, ὡς πράξεις καθαρῶς πολιτικαί, ὑπὸ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον τοῦ νόμου κηρύττει ὅτι « δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικείων αἱ κατ' ἐμπορῶν ἀγωγαὶ περὶ πληρωμῆς προϊόντων γῆς ἢ πραγματειῶν ἀγορασμένων πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν ». Ἦθελε δὲ ἐκφρασθῇ ἀκριβέστερον ὁ νομοθέτης ἂν εἰς τὰ προμνησθέντα ἄρθρα ἔλεγεν ὅτι θεωροῦνται πράξεις ἐμπορικαὶ ὅλαι αἱ μεταξὺ ἐμπορῶν ἕνεκα τῆς ἐμπορίας των ὑποχρεώσεις (1).

74. Ἡ ἀποδείξις ὅτι ὑποχρεώσεις τις, μεταξὺ ἐμπορῶν ὑφισταμένη, δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἐμπορίαν των, δύναται νὰ προκύψῃ εἴτε ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς πράξεως, εἴτε ἐκ τῶν ὄρων τοῦ συμβολαίου, εἴτε ἐκ τῶν περιστάσεων αἵτινες τὴν συνώδυσαν.

Ἡ φύσις τῆς πράξεως αἶρει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντα διςαγμόν. Ἐξετάζων τις τὴν αἰτίαν τῆς ὑποχρεώσεως καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, θέλει συνήθως βεβαιουῖται ἂν αὕτη ἀφορᾷ κερδοσκοπίαν ἐμπορικὴν, ἢ ἂν τούναντίον ἐκφράζῃ μόνον σχέσεις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Οὕτως ὁ ἔμπορος, ὅστις μισθώνει οἰκίαν τινα ἀπὸ ἄλλον ἔμπορον, ἂν καὶ διὰ νὰ τοποθετήσῃ ἐν αὐτῇ τὸ ἐμπορικὸν κατάστημά του, ἐνεργεῖ συνάλλαγμα καθαρῶς πολιτικόν, διεπόμενον, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη περὶ μισθώσεως ἀκινήτου κτήματος σύμβασις, ἀπὸ τὸν πολιτικὸν νόμον (2).

75. Τὸ τεκμήριον τῆς ἐμπορικότητος τῆς πράξεως παύει ἐπίσης ὅταν εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτὸ τῆς ἐνοχῆς ἐκφράζεται ὡς βάσις αὐτῆς αἰτία μὴ ἐμπορικὴ. Τὴν ἐξάιρεσιν ταύτην καθιέρωσεν ὁ νόμος αὐτὸς κηρύξας εἰς τὸ δεῦτερον ἐδάφιον τοῦ ἁρθρου 8 ὅτι « τὰ παρ' ἐμπορῶν ὑπογεγραμμένα γραμμάτια θεωροῦνται ὡς ἕνεκεν τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα, ἐὰν ἄλλη αἰτία δὲν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς αὐτά ».

(1) Molinier ἀρ. 88.—Orillard ἀρ. 185.

(2) Molinier ἀρ. 89 καὶ 90.—Orillard. ἀρ. 186.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ ἀληθὴς τῆς ἐνοχῆς αἰτία παρесиωπήθη, δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ καταστρέψῃ τὸ ἐκ τοῦ ἐγγράφου παραγόμενον τεκμήριον, χορηγῶν τὴν ἐναντίαν ἀποδείξιν δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων καὶ διὰ μαρτύρων ἢ τεκμηρίων, δεκτῶν πάντοτε ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 304 ἄρ. 1 καὶ 276 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, καὶ μὴ ἀποκλειομένων εἰμὴ μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ τὴν σύνταξιν ἐγγράφου ὡς τύπον οὐσιώδη (1).

76. Τὸ ἄρθρον 1 ἄρ. 4. καὶ τὸ ἄρθρον 2 §. 6 τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου κηρύττουσι πράξεις ἐμπορικὰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις. Διὰ τῶν ἐκφράσεων τούτων τοῦ νόμου ἤθελέ τις νομίσει ὅτι ἀποκλείονται τοῦ τεκμηρίου τῆς ἐμπορικότητος αἱ παρ' ἐμπόρου πρὸς μὴ ἔμπορον συνομολογούμεναι συναλλαγὰς καὶ ὑποχρεώσεις. Ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὸς ὑποθέτει τὸ ἐναντίον ὅταν διὰ τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 8 ἀποφαίνεται ἐμπορικὰ τὰ παρ' ἐμπόρου ὑπογεγραμμένα γραμμάτια, χωρὶς ν' ἀπαιτῇ τὴν ἐμπορικὴν ιδιότητα καὶ ἐκ μέρους τοῦ πιστωτοῦ ὑπὲρ οὗ ὁ ἔμπορος ἐξέδωκε τὸ γραμματίον του. Τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἀναφαίνεται καὶ εἰς τὰ ἄρθρα 6 καὶ 7, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ὁποίων οἱ ἔμποροι οἱ ὑπογραψάντες ἀτάκτους συναλλαγματικὰς, ἢ γραμμάτια εἰς διαταγὴν μὴ ἀφορῶντα ἐμπορικὰς ἐργασίας, ὑποβάλλονται μολαταῦτα εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν, χωρὶς ν' ἀπαιτῇται νὰ ᾖναι ἔμποροι καὶ οἱ ὡς ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων πιστῶται τῶν ὑπογραψάντων αὐτὰ ἐμπόρων. Ὅθεν ἐρμηνεύοντες τὴν μὴ ἀκριβῆ φράσιν τοῦ νόμου διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι π. χ. ὁ δανειζόμενος ἔμπορος ὑποτίθεται, μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, ὅτι δανεῖζεται ἕνεκα τῆς ἐμπορίας του, καὶ ἂν ὁ πρὸς ὃν αὐτὸς ὑποχρεοῦται δανειστὴς δὲν ᾖναι ἔμπορος (2).

(1) Molinier ἄρ. 91.—Orillard ἄρ. 209, 210.

(2) Bravard σελ. 915. — Molinier ἄρ. 92. — Orillard ἄρ. 217. — Ὁ Carré εἰς τὸ περὶ ἀρμοδιότητος σύγγραμμά του ἄρ. 531 διδάσκει ὅτι, ἡ διάταξις τῶν ἄρθρων 6, 7 καὶ 8 εἶναι ἐξαιρετικαί, καὶ ἀφορῶσι μόνον τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια καὶ τὰς ἀτάκτους συναλλαγματικὰς, ἐν αἷς δὲν ἐκφράζεται αἰτία

77. Πολλάκις δύο ἔμποροι καταχωρίζουσιν εἰς τὰς δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ ἀμοιβαίας πιστώσεις των ποσότητας ὀφειλομένης ἐξ αἰτιῶν ἀλλοτρίων τῆς ἐμπορίας των. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐγείρεται τὸ ζήτημα ἂν αἱ πιστώσεις αὗται λαμβάνωσι τοιουτοτρόπως τὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, εἰς ὃν καταχωρίζονται. Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐξήρηται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ ἀνανεώσεως ἀρχῶν τοῦ δικαίου. Ἐὰν νέον χρέος ἐμπορικὸν ὑπεκατεστάθῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν πολιτικὴν ὀφειλὴν, ἡ ἐμπορικὴ δικαιοδοσία καθίσταται ἀναμφισβητήτως ἀρμοδίᾳ· ἂν, τοῦναντίον, ὁ πιστωτὴς ἀνέφερεν ἀπλῶς εἰς τὰ βιβλία του τὸ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον, ἡ φύσις τοῦ χρέους μένει ἡ αὐτὴ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ διέπεται ἀπὸ τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα, οἱ εἰς σχέσιν ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ εὐρισκόμενοι ἔμποροι θεωροῦνται ὅτι δανεῖζουσιν ἀμοιβαίως πρὸς ἀλλήλους ὅλα τὰ χρηματικὰ ποσὰ μὲ τὰ ὁποῖα ὁ εἰς δικαιοῦται νὰ χρεώσῃ τὸν ἕτερον. Ὁ ἐκμισθωτὴς πρὸς ὃν ὀφείλονται τὰ ἐνοίκια τῆς ἐκμισθωθείσης οἰκίας του, χρεόνων τὸν ἀνοικτὸν λογαριασμὸν τοῦ ἐνοικιαστοῦ του μὲ τὸ ποσὸν, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο παρ' αὐτοῦ ν'

ἀλλοτρία τῆς ἐμπορίας, ὅτι ἔμω; ἂν ἡ ὑποχρέωσις ἀντὶ νὰ συνομολογηθῇ ἐγγράφως ᾗναι ἀπλῶς προφορικὴ, καὶ ἂν δὲν ᾗναι πρᾶξις φύσει ἐμπορικὴ, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν. »

Εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ἀντιτίττει ὁ Orillard ἀρ. 218 ὅτι οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 8 (638 τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου) δὲν εἶναι περιοριστικοὶ ἀλλ' ἐνδεικτικοί, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ τις καὶ εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς καὶ εἰς τὰς προφορικὰς ὑποχρεώσεις, τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου περὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων εἰδικῶς ἐκφραζόμενα. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐκφράζουσι καὶ ὁ Dalloz Aîné λέξει Compétence σελ. 336, καὶ ὁ Molinier ἀρ. 93, καὶ τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον τῆς Γαλλίας καθιέρωσεν αὐτὴν διὰ τῆς ἀπὸ 6 Ἰουλίου 1836 ἀποφάσεώς του, δι' ἧς ἐκήρυξεν ὅτι οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 8 (638 τοῦ Γαλλ. ἐμπορ. Ν.) εἶναι ἐνδεικτικοί, καὶ ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου καθιερούμενος κανὼν ἐφαρμόζεται εἰς πᾶσαν παρ' ἐμπόρου συνομολογηθεῖσαν ὑποχρέωσιν, ὅποιος δὴ ποτε καὶ ᾗναι ὁ τύπος τοῦ βεβαιούντος αὐτὴν ἐγγράφου.

Εἰς τὴν δίκην ταύτην ὁ ἐνάγων δανεισθεὶς διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου καὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ 195,000 φράγκα ἐπὶ τόκῳ 6 τοῖς 010 ἐχίτη ἀπὸ τὰ δικαστήρια νὰ κηρύξῃσι τὸ δάνειον τοῦτο πολιτικὸν καὶ οὐχὶ ἐμπορικόν, καὶ νὰ περιορίσωσιν ἐπομένως τὸν τόκον ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸν αὐτοῦ μέτρον τῶν 6 τοῖς 010 εἰς τὸ μέτρον τοῦ πολιτικοῦ τόκου τῶν 5 τοῖς 010. Ἡ αἴτησις αὕτη ἀπεκρούσθη καὶ τὰ δικαστήρια ἐκήρυξαν τὸ δάνειον ἐμπορικόν ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ὀφειλέτου.

ἀπαιτήση, θεωρεῖται ὅτι τῷ τὸ ἀφήνει ὡς δάνειον ἔνεκεν τῆς ἐμπορίας του. Καὶ οὕτω τὸ τίμημα, τὸ ὁποῖον ἐδίκαιοῦτο νὰ συνάξῃ, μεταβάλλεται εἰς κεφάλαιον πιστώσεως παράγον νέαν ἀπαίτησιν ὑποκατασταθεῖσαν εἰς τὴν πρώτην. Ὡσαύτως ὁ μισθωτῆς ὅστις θέτει εἰς τὸ ταμεῖόν του τὰ χρήματα τὰ ὅποια ὀφείλε νὰ δώσῃ πρὸς τὸν ἐκμισθωτὴν του, καὶ τὸν πιστώνει, θεωρεῖται ὅτι κρατεῖ τὸ πρὸς τὸν ὡς ἐμπορικὸν δάνειον. Ἐπεὶ ἐντεῦθεν ὅτι ἡ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν καταχώρησις πιστώσεώς τινος, παράγει ἀνανέωσιν καὶ μεταβάλλει τὴν φύσιν τῶν μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων ἀρχικῶν σχέσεων.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀνανέωσις δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου (1), ἀνάγκη πᾶσα, εἴτε ἐκ τῶν βιβλίων τῶν συμβαλλομένων, εἴτε ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας αὐτῶν, νὰ ἐξάγεται ὅτι ἠθέλησαν νὰ τεθῶσιν ἀμοιβαίως εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν καὶ νὰ μεταβάλωσιν οὕτω τὰς πολιτικὰς τῶν υποχρεώσεις εἰς ἐμπορικὰς (2).

78. Ἄν ἡ αἰτία τῆς υποχρεώσεως δὲν ἐκφράζεται εἰς τὸ γράμματίον, ἀνήκει εἰς τὸν πιστωτὴν, ἐνάγοντα τὸν μὴ ἔμπορον ὀφειλέτην ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, ν' ἀποδείξῃ δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, ὅτι ἡ υπόσχεσις, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐνάγει, ἀφορᾷ πρᾶξιν ἐμπορικὴν.

79. Ἐνδέχεται εἰς γράμματίον ὑπογεγραμμένον ἀπὸ μὴ ἔμπορον ν' ἀναφέρεται ὅτι ἐγένετο ἔνεκεν ἐμπορικῆς πράξεως, ἂν

(1) N. 8. Κώδ. 8. 41. nisi ipsi specialiter remiserint quidem priorem obligationem, et hoc expresserint, quod secundam magis pro anterioribus elegerint.

(2) Pardessus ἀρ. 52. — Molinier ἀρ. 96. — Ὁ Orillard ἀρ. 191, ἐκφράζεται οὕτως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. « Ἡ χρήγησις πιστώσεως παράγει τοὺς μεταξὺ ἐμπόρων ἀνοικτοὺς λογαριασμούς. Πολλάκις ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνονται ποσὰ ἐκ πολιτικῶν πιστώσεων παραγόμενα, καὶ συναχθέντα ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν ἐμπόρων κατ' ἐντολὴν τοῦ ἄλλου. Ὁ ἀνοικτὸς λογαριασμὸς διατηρεῖ μολαταῦτα τὴν ιδιότητα πράξεως ἐμπορικῆς, ὅποιαδ ἴποτε καὶ ἂν ᾔναι ἡ φύσις τῶν ποσοτήτων ἐξ ὧν σύγκειται ὁ ἀμοιβαῖος τῶν δύο ἐμπόρων λογαριασμὸς. Τὰ ποσὰ ταῦτα καταχωριζόμενα εἰς τὸν ἀνοικτὸν λογαριασμὸν πρὸς ἐξόφλησιν χρεῶν ἐμπορικῶν ἢ πρὸς ἄλλην ἐμπορικὴν, τραπεζικὴν, ἢ μεσιτικὴν κερδοσκοπίαν, μεταβάλλουσι τὸν χαρακτῆρά των. Ὅθεν πᾶσα ἐξ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ μεταξὺ ἐμπόρων πηγάζουσα διένεξις ὑπάγεται εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα, ἔργον τῶν ὁποίων εἶναι ν' ἀποφασίσωσι, π. χ. πότε ἀρχεται ὁ ἀνοικτὸς λογαριασμὸς ».

καὶ ἡ ἀληθὲς αὐτοῦ αἰτία ἦναι φύσεως πολιτικῆς. Τὸ γραμματίον τοῦτο θέλει οὐχ' ἥττον ἰσχύει, ἂν στηρίζεται εἰς νόμιμον καὶ ἔγκυρον αἰτίαν, ἄλλην παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐκπεφρασμένην. Δύναται μολαταῦτα νὰ ἐγερθῇ τὸ ζήτημα ἂν ὁ ἐκδότης τοῦ γραμματίου τούτου, ἐναγόμενος ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, θέλῃ εἶσθαι δεκτὸς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ἐκφραζομένη αἰτία εἶναι ψευδής, διὰ νὰ παραπερθῇ εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια.

Κατὰ γενικὸν κανόνα, εἰς κανένα βεβαίως δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλῃ τὰς ιδίας του πράξεις καὶ νὰ ζητήσῃ ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον ὧσων ἐγγράφως ἐβεβαίωσεν. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, χωρὶς νὰ παραβιασθῇ ἡ ἀπαγορευτικὴ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 1001 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑποβληθῇ τις εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν, εἰς ἄλλας παρὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ρητῶς ὀριζομένας περιπτώσεις, καὶ τοῦτο ἤθελε πράξει ὅστις ἤθελε ζητήσῃ νὰ καλύψῃ πολιτικὴν τινα ἐνοχὴν μὲ τὰ φαινόμενα ἐμπορικῆς ὑποχρεώσεως. Ἡ ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος τῆς πράξεως πρέπει ἀναγκαίως ἐνταῦθα καὶ εἰς τοὺς συμβαλλομένους αὐτοὺς νὰ ἐπιτραπῇ, καθόσον δι' αὐτῆς μέλλει νὰ ἐξελεγχθῇ ὁλόως, ἢ παραβίασις νόμου ἀφορῶντος τὴν δημοσίαν τάξιν (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

80. Περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ διακρίνονται οἱ ἔμποροι ἀπὸ τοὺς μὴ τοιούτους. — Διαιρέσις τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

80. Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ἐνεργοῦντος ἐμπόρου

(1) Molinier ἀρ. 100. — Τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας, δι' ἀποφάσεώς του τῆς 7 Μαΐου 1836, ἐκδοθείσης ἀφ' ὅλα τὰ τμήματα ἠνωμένα, ἀπεφάσισεν ὅτι δὲν δύναται τις εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν ὑπογραφέα τοῦ ἐγγράφου τὴν ἔνστασιν ὅτι συμμετέσχε καὶ αὐτὸς τοῦ δόλου, ἐνεκα τοῦ ὁποίου παραπονεῖται. Ἡ αὕτη ἀρχὴ καθιερώθη διὰ τῆς ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1838 ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου.

τεκμαίρονται, ὡς εἶδομεν, ἐμπορικὰ αἱ ἐνοχὰ καὶ αἱ συναλλαγὰί του, σπουδαιότατον θέλει εἶσθαι νὰ ἐξετάσωμεν ἤδη τὸν τρόπον καθ' ὃν ἀποκτᾷ τις τὸν χαρακτῆρα τοῦτον.

Τὴν δὲ ἀνάγκην τοῦ νὰ διακρίνωμεν τὸν ἔμπορον ἀπὸ τὸν μὴ τοιοῦτον, θέλωμεν ἔτι μᾶλλον κατανοῆσαι ὅταν ἐν συνόψει διεξέλθωμεν τὰς ἀφωρώσας τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἰδιαζούσας διατάξεις τοῦ νόμου.

Ὁ ἔμπορος ὀφείλει, κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένας περιπτώσεις, (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 463, 466, 470—475, 488—490, 531) λόγον τῶν πράξεών του πρὸς τε τοὺς δανειστάς του, καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν, ὅθεν καὶ ὑποχρεῦται νὰ κρατῇ βιβλία, διὰ νὰ ἐκθέτῃ ὅλας τὰς μὲ τὴν περιουσίαν του σχέσιν ἐχούσας ἐργασίας του (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 8—17). Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, ἂν τὰ βιβλία του δὲν ἐκρατῆθησαν συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, δύναται, χαρακτηριζόμενος ἀπλοῦς χρεωκόπος, νὰ καταδιωχθῇ ἐπανορθωτικῶς καὶ νὰ τιμωρηθῇ μὲ τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 587 §. 3. Ποιν. Ν. ἄρθρ. 405), ἐν δὲ παντὲλεὶ ἐλλείψει βιβλίων, νὰ κηρυχθῇ δόλιος χρεωκόπος, καὶ, ὡς τοιοῦτος νὰ καταδικασθῇ εἰς τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 594 §. 2. Ποιν. Ν. ἄρθρ. 405)· καὶ ἂν μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κολλυβιστοῦ ἢ τοῦ μεσίτου, ἐπὶ μὲν ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ, νὰ τιμωρηθῇ μὲ εἰρκτὴν, ἐπὶ δολίᾳ δὲ μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ (Ποιν. Νόμου ἄρθρ. 406).

Κατὰ τὰ ἄρθρα 67 καὶ ἐπ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὀφείλει νὰ δημοσιεύῃ τὸ γαμικὸν αὐτοῦ συνάλλαγμα, τὰ δὲ χρηματικὰ δικαιώματα τῆς συζύγου τοῦ ἐμπόρου διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ἀπὸ τὰ τῆς συζύγου τοῦ μὴ τοιοῦτου (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 545 καὶ ἐπ.)

Ὁ ἔμπορος, ὅστις πκᾷ τὰς πληρωμὰς του κηρύττεται εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, καὶ ἀπαλλοτριῶται τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 437 καὶ 442). Ἡ διὰγωγὴ του καὶ αἱ ἐργασίαι του ὑποβάλλονται εἰς αὐστηρὸν ἑλεγχον, καὶ ἂν μὲν ἐξελεγχθῇ ἐνοχος ἐλλείψεων ἐξ ὧν προέκυψε βλάβη εἰς τοὺς δανειστάς του, ἐπισύρει εἰς αὐτὸν τὰς προμνησθείσας συνεπείας τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας, (Ἐ. Ν. 586, 587), ἂν δὲ ἀνεφανῇ ἐνοχος δόλου, τὰς τῆς δολίας (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 593, 594). Τέλος καὶ

ἂν δὲν ὑπάρξῃ περίπτωσις νὰ ὑποκύψῃ εἰς ποινὰς, ἀλλ' ἡ πλειοψηφία τῶν δανειστῶν τοῦ ἀποποιηθῇ νὰ συμβιβασθῇ μετ' αὐτοῦ, ἐνεργεῖται διὰ τῶν συνδίκων ἡ ἐκποίησης τῶν κτημάτων του, καὶ τότε μόνον ἀπαλλάττεται τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ὅταν τὸ δικαστήριον τὸν κηρύξῃ συγγνωστόν (Ἐ. Ν. ἄρθρ. 525).

Ἀλλ' ἂν ὁ νόμος ἐπιβάλλῃ ἀφ' ἐνὸς εἰς τοὺς ἐμπόρους τὰ προμνησθέντα καθήκοντα, τοῖς χορηγεῖ ἀφ' ἐτέρου δικαίωματα ιδιάζοντα μόνον εἰς τὸ ἐπάγγελμά των. Συντρέχουσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐμποροδικῶν τοῦ τόπου τῆς κατοικίας των, ὅπου ὑφίστανται εἰδικὰ ἐμποροδικεῖα, καὶ δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσιν ἐμποροδίκαι ἢ πάρεδροι τοῦ ἐμποροδικείου τῆς περιφερείας των (Ὁργαν. τῶν Δικ. ἄρθρ. 14 καὶ 20). Κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 3 καὶ 4 τοῦ ἀπὸ 22 Μαΐου (3 Ἰουνίου) 1836 Β. Διατάγματος, οἱ ἔμποροι τῆς πόλεως εἰς ἣν ἐσυστήθη ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον, ἐκλέγουσι τὰ μέλη αὐτοῦ, καὶ ἐκλέγονται ὡς τοιοῦτοι (1).

(1) Διὰ τοῦ Β. τούτου διατάγματος ἐσυστήθησαν ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια εἰς Ναύπλιον, Πάτρας καὶ Σύρον, καὶ συγχρόνως ἀπεφασίσθη ὅτι δύνανται νὰ συστηθῶσι καὶ εἰς ἄλλας ἐμπορικὰς πόλεις.

Ἐκαστον ἐπιμελητήριον σύγκειται ἀπὸ ἑξ τακτικὰ καὶ τρία συμπληρωτικὰ μέλη. Ἐκ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρώτων ἐκλέγει κατ' ἔτος ἡ ὁλομέλεια τὸν ἀντιπρόεδρον καὶ τὸν γραμματέα.

Μέλος αὐτοῦ δύναται νὰ ἐκλεχθῇ πᾶς ἔμπορος κάτοικος τῆς πόλεως, μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον πέντε ἢ διὰ χρόνους ἀδιακόπως, καὶ διακρινόμενος διὰ τῆς τιμιότητος, τῆς τακτικῆς διαγωγῆς καὶ τῶν ἐμπορικῶν του γνώσεων.

Ἡ ἐκλογὴ γίνεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Νομάρχου, ἐπὶ τρία ἔτη, καὶ κατὰ τὰς διατυπώσεις τῶν ἄρθρων 15—19 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, περὶ ἐκλογῆς τῶν ἐμποροδικῶν, ἐπικυροῦται δὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως κατὰ πρότασιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Αἱ ἐργασίαι τῶν μελῶν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου ὡς ἐντιμοὶ καὶ ἀνήκουσαι εἰς τὰ κοινὰ ἀστυκὰ χρέη των εἶναι, ἐπομένως καὶ ἄμισθοι.

Τὰ καθήκοντα τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων εἶναι, νὰ προβάλωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν γνώμην των, τὰς γνώσεις καὶ πείρας των ὡς πρὸς τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα, νὰ ἐθέτωσι ῥητῶς τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐμποδίζεται ἡ φυσικὴ τοῦ ἐμπορου ἐπίδοσις, δεικνύοντες τὰ μέσα καὶ τὰς πηγὰς, διὰ τῶν ὁποίων ἡμπορεῖ αὐτὸ νὰ εὐδωθῇ καταλλήλως καὶ συμφώνως μὲ τὰς γενικὰς οἰκονομικὰς ἀρχάς. Προσέτι νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων καὶ καταστημάτων, τῶν ἀφορώντων τὸ ἐμπόριον, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, διὰ τὸ καθάρισμα καὶ τὴν διατήρησιν τῶν λιμένων, μόλων, λοιμοκαθαρηρίων, διορύγων, σιδηροδρόμων, ἐμπορικῆς ναυτιλίας, ἐμπορικῶν σχολείων, καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τελωνείου νόμων καὶ διατάξεων.

Ἡ ἐμπορευομένη ὑπανδρος γυνή δύναται ν' ἀναλαμβάνη ὑποχρεώσεις ἀφορώσας τὴν ἐμπορίαν τῆς, αἵτινες ἄλλως ἤθελον τῇ ἀπαγορεύονται· ὁ δὲ συμπληρώσας τὸ δέκατον ὄγδον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀνήλιξ δύναται, συμμορφούμενος μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, νὰ κηρυχθῇ ἐνήλιξ ὡς πρὸς τὴν ἐμπορίαν του, καὶ ὡς τοιοῦτος νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ ὑποθηκεύῃ ἐλευθέρως καὶ αὐτὴν τὴν ἀκίνητον περιουσίαν του (Ε. Ν. ἄρθρ. 6).

Διὰ νὰ ἐξετάσωμεν μετ' ἀκριθείας πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν χαρακτήρισμὸν τοῦ ἐμπόρου, θέλομεν διαιρέσει τὸ παρὸν κεφάλαιον εἰς τρία τμήματα.

Εἰς τὸ πρῶτον θέλομεν ἐξετάσει τίνες λέγονται ἔμποροι· εἰς τὸ δεύτερον, τίνες εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐνεργήσωσι πράξεις ἐμπορικὰς καὶ ν' ἀποκτήσωσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, καὶ εἰς τὸ τρίτον, εἰς τίνας ἀπαγορεύεται ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας.

ΤΜΗΜΑ Α.

Τίνες λέγονται κατὰ νόμον ἔμποροι.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

81. Τίς λέγεται ἔμπορος ;—Διάταξις τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου,
82. Διάκρισις μεταξὺ τεχνίτου καὶ ἐμπόρου. — Παραδείγματα.
83. Διάκρισις μεταξὺ τοῦ ἐμπόρου καὶ τοῦ τυχαίως ἐνεργοῦντος πράξεις ἐμπορικὰς.
84. Πότε οἱ τεχνῖται λαμβάνουσι χαρακτῆρα ἐμπόρου.
85. Τρεῖς ὅροι ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος.
86. Ἡ πληρωμὴ φόρου ἐπιτηδεύματος δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀπόδειξις τῆς ιδιότητος ταύτης.
87. Ἡ ιδιότης τοῦ ἐμπόρου ἀποδεικνύεται δι' ὧλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων μὴ ἐξαιρουμένου τοῦ τῶν μαρτύρων.

81. Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου ἔμποροι εἶναι ὅσοι μετέρχονται πράξεις ἐμπορικὰς καὶ σύνηθες ἐπάγγελμα ἔχουσι τὴν ἐμπορίαν.

Κατὰ τὴν εὐρυτάτην τῆς λέξεως σημασίαν, ἔμποροι εἶναι ὅσοι ἐν γένει κερδοσκοποῦσιν ἐξασκοῦντες ὅποιονδήποτε κλάδον τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς χειροτεχνικῆς βιομηχανίας. Ὅθεν αἱ πραγματευταί, οἱ χειροτέχναι, οἱ τεχνουργοί, οἱ τραπέζίται οἱ

κολλυβισταί, οἱ μεσίται, οἱ παραγγελιοδόχοι, οἱ πλοίαρχοι, κτλ. εἶναι ὅλοι ἔμποροι, ὑπόκεινται εἰς τὰ διὰ τῆς ιδιότητος ταύτης ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα, καὶ ἀπολαύουσι τῶν ἐξ αὐτῆς πηγάζοντων δικαιωμάτων.

82. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὸν ἔμπορον τὸν ἀπλοῦν τεχνίτην, ὅστις περιορίζεται εἰς τὸ νὰ κατασκευάζῃ μόνος του, ἢ μὲ τὴν σύμπραξιν ἐνὸς συντρόφου ἢ μαθητοῦ, ἔργα τὰ ὁποῖα παραδίδει ἀμέσως πρὸς τοὺς παραγγέλαντας αὐτὰ καταναλωτάς (1). Ὁ τεχνίτης, ἐξασκῶν οὕτω τὴν τέχνην του διὰ τῶν χειρῶν του, ἢ διὰ μηχανῶν καὶ ἐργαλείων, ἐκμισθώνει τὴν ἐργασίαν του πρὸς τὸν καταναλωτὴν, παρ' οὗ πληρόνεται τὸ συνωμολογημένον μίσθωμα. Ἡ δὲ σύμβασις αὕτη εἶναι καθαρὰ μίσθωσις ἐργασίας, καὶ δὲν ἔχει τι κοινὸν μὲ τὴν ἐμπορικὴν κερδοσκοπίαν.

Ναὶ μὲν, ὅταν ὁ τεχνίτης χορηγῇ καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ κατεργαζομένην ὕλην, ἢ πρᾶξίς του, ἐκτὸς τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως, μετέχει καὶ τοῦ τῆς πωλήσεως (2)· ἀλλ' ἡ μίσθωσις τῆς ἐργασίας μένει πάντοτε τὸ κύριον σκοπούμενον τῆς μεταξὺ τοῦ τεχνίτου καὶ τοῦ καταναλωτοῦ συναπτομένης συμβάσεως, καὶ δὲν ἐπιτρέπει νὰ τὸν θεωρήσῃ τις ὡς ἔμπορον (3).

Οὕτως ὁ μυλωθρὸς, ὅστις μεταβάλλει εἰς ἄλευρον τὸν παρὰ τῶν καταναλωτῶν χορηγούμενον αὐτῷ σίτον, μισθώνει μόνον τὴν ἐργασίαν καὶ τὰς μηχανάς του, καὶ δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμποροῦ, ἐκτὸς μόνον ἂν συνήθως ἤθελε κερδοσκοπῇ, πωλὼν πρὸς τὸν τυχόντα ἄλευρα, κατασκευαζόμενα μὲ σίτον παρ' αὐτοῦ τοῦ ιδίου ἀγοραζόμενον.

Ἡ βιομηχανία τοῦ σκυτοτόμου, ὅστις ἀγοράζει τὴν πρώτην ὕλην διὰ νὰ κατασκευάσῃ δι' αὐτῆς ὑποδήματα, κατὰ τὰς ὁποίας λαμβάνει ἐκάστοτε παραγγελίας, συνίσταται μᾶλλον εἰς τὴν μί-

(1) Pardessus ἀρ. 81.—Molinier ἀρ. 112.—Goujet et Merger, λ. Com-
merçant ἀρ. 13—15.—Ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας, 12 Δεκεμβρίου 1836.

(2) Ὁρα καὶ τοὺς νόμους 2 καὶ 22 §. 1. τῶν Πανδ. Loc. cond. 19. 2. καὶ
τὸν § 4 τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Ἰουστινιανοῦ Βιβλ. 3. τίτλ. 25.

(3) Nonguier Μέρ. Β'. Βιβλ. 4. ἀρ. 3.—Goujet et Merger λ. commer-
çant ἀρ. 15.

σθώσιν τῆς ἐργασίας του, παρὰ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς πρώτης ὕλης πρὸς μεταπώλησιν αὐτῆς κερδοσκοπίαν.

83. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίσῃ τις ὅτι δὲν ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν ὁ σκυτοτόμος, ὅστις ἀγοράζει τὰ δέρματα, τὰ ὅποια σκοπεύει νὰ μεταπώλῃσιν κατεργασμένα καὶ μεταποιημένα εἰς ὑποδήματα. Τοιαύτη ἀγορὰ πρὸς μεταπώλησιν εἶναι, ὡς εἶδομεν, πράξις ἐμπορικὴ. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται ἀγοραὶ δὲν ἀποτελοῦσι τὸ σύνθηες ἐπάγγελμά του, δὲν ἀρκοῦσι νὰ τῷ δώσωσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, ἂν καὶ ἔνεκα αὐτῶν υποβάλλεται εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν, διότι, ὡς προεῖρηται, δύναται τις νὰ ἐνεργῇ πράξεις ἐμπορικὰς καὶ χωρὶς νὰ ᾔναι ἔμπορος (1).

84. Ἄν ὅμως ὁ σκυτοτόμος, ὁ ράπτης, ἐκθέτωσι πρὸς πώλησιν ὑποδήματα ἢ ἐνδύματα, κατεργασμένα ἄνευ προηγουμένης ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν παραγγελίας, πύουσι νὰ θεωρῶνται ὡς ἄπλοῖ τεχνῖται, καὶ λαμβάνουσιν ἀληθῆ χαρακτῆρα ἐμπόρων, κερδοσκοπούντων ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων τοῦ καταστήματός των.

85. Πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου ἀπαιτεῖται νὰ ἐνεργῇ τις πράξεις ἐμπορικὰς καὶ σύνθηες ἐπάγγελμα νὰ ἔχῃ τὴν ἐμπορίαν (E. N. 1.).

Μία μόνη ἐμπορικὴ πράξις, ἥ καὶ πολλαὶ τοιαῦται, ἀλλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπ' ἀλλήλων μεμακρυσμένοι, παραχθεῖσαι δὲ ἐκ περιστάσεων διαφόρων, δὲν ἀρκοῦσι νὰ δώσωσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου.

Ἐντεῦθεν ἐπεταὶ ὅτι ἂν μεμονωμένοι τινὲς πράξεις, τὰς ὁποίας καθεὶς εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐξασκήσῃ, ἀρκοῦσι νὰ υποβάλωσι τὸν ἐνεργοῦντα αὐτάς εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν, μόνον ἢ καθ' ἑξὶν ἐνέργεια αὐτῶν δύναται νὰ δώσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐμπόρου. Ἀλλ' ἡ ἑξὶς καὶ ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων δὲν ἀρκοῦσιν. Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ προσέτι νὰ τὰς ἐνεργῇ τις ὡς πράξεις τοῦ ἐπαγγέλματός του (2). Οὕτως ἂν οἰκογενειάρχης τις συνειθίσῃ νὰ ἐνεργῇ ὅλας τὰς ιδιωτικὰς πληρωμὰς του

(1) Molinier ἀρ. 116.—Pardessus ἀρ. 77, καὶ 81.

(2) Locre ἀρθρ. 1. τοῦ E. N.—Molinier ἀρ. 124.

δι' ἐκδόσεως ἢ ὀπισθογραφήσεως συναλλαγματικῶν, ἢ οὐχὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ἂν καὶ συνήθης, ἐκ μέρους αὐτοῦ ἐνέργεια τῶν ἐμπορικῶν τούτων πράξεων, ἀρκεῖ μὲν νὰ τὸν ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ δὲν θέλει τῷ δώσει τὸν χαρακτῆρα τοῦ τραπεζίτου ἢ ἐμπόρου.

Σημειωτέον ὅτι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν χαρακτηρισθησόμενον ὡς ἔμπορον νὰ ἔχῃ σύνηθες ἐπάγγελμά του τὴν ἐμπορίαν, ἐσφαλμένως δὲ ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου φέρει ἀντὶ τούτου τὸν ὅρον κύριον ἐπάγγελμα. Διὰ τῶν λέξεων τούτων ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ προβλέψῃ τὴν περὶπτωσιν καθ' ἣν ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου τὸ φαινόμενον ἐπάγγελμα δὲν εἶναι ἡ ἐμπορία, ἐνεργεῖ μολαταῦτα συνήθως τὰς τὸν ἔμπορον χαρακτηρίζουσας ἐμπορικὰς πράξεις, καὶ κατέστησε τὴν διάταξίν του ἀρκετὰ γενικὴν διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς αὐτόν· ἄλλως ἡδύνατο ὁ τοιοῦτος ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν εἰδικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἐμπόρου, ἀποδεικνύων ὅτι τὸ κύριον ἐπάγγελμά του δὲν εἶναι ἡ ἐμπορία.

Ἀλλ' οἱ τρεῖς οὗτοι ὅροι δὲν ἀπαιτοῦνται εἰμὴ ὡς τεκμήρια τῆς προθέσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὡς σημεῖα δι' ὧν δύναται ν' ἀναγνωρισθῇ τὸ πνεῦμα καθ' ὃ ἐνήργησεν, ὅταν τοῦτο ἀμφισβητηται. Ἔστω ἂν ἡ πρόθεσις αὕτη καθίσταται ἄλλοθεν πρόδηλος, τοῦτο θέλει ἀρκέσει διὰ νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς τὸν ἐνεργοῦντα ἡ ιδιότης τοῦ ἐμπόρου (1).

Οὕτως ὁ συνιστῶν ἐμπορικὸν κατάστημα ἢ ἀνοίγων ἐργαστήριον, ὁ δι' ἐγκυκλίων ἢ ἄλλου τινὸς μέσου δημοσιότητος ἀναγγέλλων ὅτι ἐξέθεσεν ἐμπορεύματα πρὸς πώλησιν, ὁμολογεῖ τρόπον τινα δημοσίως τὸν ἐμπορικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, καὶ ἡ ὁμολογία του αὕτη ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης αὐτοῦ ιδιότητος ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου (2).

86. Ἡ ἐπὶ πληρωμῇ φόρου ἐπιτηδεύματος λήψις τῆς ἀνηκούσης ἀδείας ἡμπορεῖ ὡσαύτως νὰ ἐκληφθῇ ἐνίοτε ὡς σημεῖον ἐμπορικότητος, ὡς ὅταν οἱ δικασταὶ ἔχωσι διδόμενα νὰ

(1) Bravard σελ. 16.

(2) Pardessus ἀρ. 78.—Orillard ἀρ. 143.

θεωρήσῃσιν τὴν πληρωμὴν ταύτην ὡς ἔκφρασιν τῆς προθέσεως τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτὴν νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἐμπορίαν. Ἐν γένει ὅμως μόνη ἡ περίπτωσις τῆς λήψεως τοιαύτης ἀδείας ἐπὶ πληρωμῇ φόρου ἐπιτηδευμάτος δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ μὲ αὐτὴν ἐφοδιασθεὶς εἶναι ἔμπορος. Ὁ περὶ τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων νόμος εἶναι μέτρον οἰκονομικόν, σκοπὸς τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι νὰ ὀρίσῃ τὴν ἐμπορικὴν ιδιότητα τῶν εἰς αὐτὸν ὑποβάλλομένων, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον νὰ ἐπιβάλλῃ φόρον εἰς τὰ ἐξασκοῦντα ἓνα τῶν διαφόρων κλάδων τῆς βιομηχανίας πρὸς σῶπα (1).

87. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τροποποιοῦνται σπουδαίως αἱ νομικαὶ σχέσεις τῶν προσώπων, εἰς τὰ δικαστήρια ὑποβάλλεται συχνάκις τὸ ζήτημα ἂν οἱ ἐνώπιον αὐτῶν δικαζόμενοι ἔχωσι τὴν ιδιότητα ταύτην, καὶ ὑπάγωνται εἰς τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας τὰς συνεπείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, χρέος τοῦ δικαστοῦ εἶναι νὰ ἐκτιμᾷ τὰ γεγονότα καὶ τὰς περιστάσεις, ἐξ ὧν μόνων δύναται νὰ χυθῇ φῶς ἐπὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου ζητήματος. Δύναται δὲ νὰ στηρίξῃ τὴν ἀπόφασίν του εἴτε ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν διαδίκων προσαχθέντων δικαιογράφων καὶ τίτλων, εἴτε ἐπὶ τεκμηρίων, εἴτε τέλος ἐπὶ καταθέσεων μαρτύρων, δεκτῶν πάντοτε εἰς τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις (2).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Τίνες εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐνεργῶσι πράξεις ἐμπορικὰς καὶ νὰ λάβωσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

88. Ὅποια ἱκανότης ἀπαιτεῖται πρὸς ἐνέργειαν πράξεων ἐμπορικῶν, καὶ πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὴν ἐμπορίαν. — Διαίρεσις τοῦ παρόντος τμήματος.

88. Ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία δὲν ἔθεσεν, ἐν γένει, κανένα περιορισμὸν ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐνεργεῖν πράξεις ἐμπορι-

(1) Bravard σελ. 17.

(2) Molinier ἀρ. 139.

κας, ἢ τοῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ τοῦ ἐμπορίου. Ὅτις, κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἔχει τὴν πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἀναγκαίαν ἱκανότητα, δύναται καὶ ἐμπορικὰς πράξεις γὰ ἐνεργῇ, καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπορίου ν' ἀποκτήσῃ (1). Ἄς προσθέσωμεν δὲ ὅτι καὶ ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ἡ νομικὴ ἱκανότης περιορίζεται πολλαχῶς, κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, εἶναι ἄλλως ἱκανοὶ ἢ δύνανται, συμμορφούμενοι μὲ τὰς ἰδιαζούσας περὶ τούτου διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, νὰ κατασταθῶσι τοιοῦτοι πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἀνήλικες, αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες, οἱ ἄλλοδαποὶ καὶ οἱ στερούμενοι τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, περὶ ὧν πραγματευόμεθα εἰς τοὺς ἀκολούθους παραγράφους.

§. 4.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

89. ἱκανότης τῶν ἀνηλικίων πρὸς τὸ ἐμπορεῦσθαι κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον.
90. Ὅροι ἀπαιτούμενοι παρὰ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διὰ νὰ κατασταθῇ ὁ ἀνήλικς ἱκανὸς νὰ ἐνεργῇ πράξεις ἐμπορικὰς ἢ νὰ μετέρχεται τὴν ἐμπορίαν.
91. Πρῶτος ὅρος, ἡλικία δεκαοκτῶ ἐτῶν.
92. Δεύτερος ὅρος, ἡ ἄδεια τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς, ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.
93. Τρίτος ὅρος, δημοσίευσίς τῆς ἀδείας. — Τύπος αὐτῆς.
94. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν δὲν ἀπαιτεῖται ὁ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ἕτερος ὅρος τῆς χειραφεσίας.
95. Ὅπια ἢ ἑκτασίς τῆς παρὰ τοῦ ἀνήλικος ἀποκτωμένης οὕτως ἱκανότητος.
96. Δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ δοθεῖσα ἄδεια.

89. Τὰ ἄρθρα 2, 3, 6 καὶ 113 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου κανο-

(1) Τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ μετέρχεσθαι τὴν ἐμπορίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀ ἐξέφραζεν οὕτω τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 6 (18) Ἰουλίου 1836 περὶ φόρων ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων προσωρινοῦ νόμου.

Ἀρθρ. 2. Εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ κοινότητας τοῦ Βασιλείου ἀνεξαιρέτως δύνα-

νίζουσι τὴν ὡς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας ἢ τὴν ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων ἱκανότητα τῶν ἀνηλίκων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ἀκριβῶς ἐὰν αἱ διατάξεις αὗται, αἵτινες προϋποθέτουσιν ἀρχὰς τοῦ Γαλλικοῦ πολιτικοῦ δικαίου, κατὰ πολὺ διαφόρους τῶν τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας, αὐξάνωσιν ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἢ τούναντίον περιορίζωσι, καὶ κατὰ πόσον, τὴν κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν πολιτικὸν δίκαιον ἱκανότητα τῶν ἀνηλίκων, δὲν νομίζομεν ἄπο σκοποῦ, πρὶν πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῶν, νὰ ἐκθέσωμεν προηγουμένως τὰς ἀρχὰς καθ' ἃς, ἐν ἑλλείψει τῶν ἄρθρων τούτων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἤθελε κρίνεσθαι παρ' ἡμῖν ἡ πρὸς τὴν ἐμπορίαν ἱκανότης τῶν ἀνηλίκων.

Καὶ πρῶτον, ὁ κατὰ τὸ κεφάλαιον 18 τοῦ βιβλ. Α. τίτλου 16. τῆς ἐξαβιβίου τοῦ Ἀρμενοπούλου λαβὼν παρὰ τοῦ Βασιλέως συγγνώμην ἡλικίας ἐξομοιοῦται μὲ τοὺς ἐνήλικας ὡς πρὸς τὰ συναλλάγματα τοῦ καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν, παύει δὲ τοῦ νὰ ἦναι καὶ ὑπὸ κηδεμονίαν. Ἀλλὰ καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐκποίησιν ἢ τὴν ὑποθήκευσιν τῆς ἀκινήτου περιουσίας του, ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπό-

ται νὰ μετέλθῃ ἕκαστος ὅπσιονδήποτε ἐπιτήδευμα, ἐμπόριον, τέχνην, ἢ βιομηχανίαν· ἐξαιροῦνται δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα ἢ αἱ χειροτεχνίαι ἐκείναι αἱ ὁποῖαι διὰ τὴν δημόσιον ἀσφάλειαν καὶ καθαριότητα, πρὸς ἀποφυγὴν διαφθορᾶς ἡθῶν, ἢ συνθησιῶν ἐνοχλοῦσῶν τὴν δημόσιον εὐπραγίαν, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἤδη χορηγηθέντων ἢ χορηγηθησομένων εἰσέτι προνομίων, κτλ. εἶναι ἀπηγορευμέναι· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος νόμου, ὀφείλει νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἐγγράφον ἄδειαν τοῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ νόμος οὗτος, ἐκδοθεὶς τὸ 1836, κατὰ τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπουσίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, ὑπὸ τὸν τύπον προσωρινοῦ νόμου, καὶ ἐπιφυλαττομένης τῆς Βασιλικῆς κυρώσεως, δὲν ἐπεκυρώθη μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς Α. Μ., ἥτις ἐθέωρησε βαρεῖας καὶ ἐνοχλητικὰς διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν διαφόρους αὐτοῦ διατάξεις, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐξεδόθη ὁ ἀπὸ 4 Νοεμβρίου 1837 νέος νόμος περὶ φόρου ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐπαναλαμβάνεται. Οὐχ ἦτον ὁμοῦς τὸ ἄρθρον αὐτὸ, ἂν καὶ δὲν ἔχῃ σήμερον ἰσχὺν νόμου, εἶναι ἡ πιστὴ ἐκφρασις τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας ὡς πρὸς τὴν ἐμπορίαν καὶ τὴν λοιπὴν βιομηχανίαν, ἡ ἐξάσκησις τῶν ὁποίων ἐπιτρέπεται κατὰ γενικὸν κανόνα εἰς ὅλους. Ἀπαγορεύσεις ὑπάρχουν μόνον ὡς πρὸς τινὰς κλάδους τῶν βιομηχανιῶν τούτων, καὶ αὗται στηρίζονται εἰς λόγους ἢ δημοσίου συμφέροντος ἢ τοῦ συμφέροντος τῆς ἐμπορίας. Περὶ τούτων θέλομεν πραγματευθῇ εἰς τὸν §. Γ' τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

κειται καὶ οὗτος εἰς τὰς περὶ τῆς ὑποθηκεύσεως καὶ ἐκποιήσεως τῶν ἀνηλίκων διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ νόμου, καθ' ἃς ἀπαιτεῖται, διὰ τὸ κύρος τῶν πράξεων τούτων δικαστικῆς ἀπόφασις (1).

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λαβὼν τὴν συγγνώμην ἡλικίας θεωρεῖται κατὰ νόμον ἐνήλιξ, οὐ μόνον δύναται ἀκωλύτως νὰ μετέλθῃ τὴν ἐμπορίαν, ἧς ἡ ἐξάσκησις εἶναι εἰς πάντας ἐλευθέραι, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν διατυπώσεων τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἀλλὰ πρέπει περιπλέον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἀφοῦ κατὰ τὸ ἀρθρον 6, ὁ ἀνήλιξ, εἰς ὃν ἐπετράπη ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας, δύναται, χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐπαγγέλματος του, νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ νὰ ὑποθηκεύῃ τὰ ἀκίνητα αὐτοῦ κτήματα, κατὰ μείζονα λόγον, ὁ λαβὼν τὴν συγγνώμην τῆς ἡλικίας ἔχει, εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις, τὴν αὐτὴν ἱκανότητα, χωρὶς νὰ χρήζῃ ἐπὶ τούτῳ τῆς ἀδείας τοῦ δικαστηρίου.

Καθὼς ἀφορᾷ τοὺς μὴ τυχόντας συγγνώμης ἡλικίας ἀνήλικας, περὶ ὧν κυρίως ἐνταῦθα πρόκειται, οὗτοι ἢ διατελοῦσιν ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ, ἀπαλλαγέντες αὐτῆς, εὐρίσκονται ὑπὸ ἐπιτρόπους ἢ κηδεμόνας, ἢ τέλος ἄνευ κηδεμόνων.

Καὶ οἱ μὲν ὑπὸ ἐπιτροπείαν διατελοῦντες ἄνθρωποι, μὴ δυνάμενοι ν' ἀναλάβωσιν ἐγκύρως ὑποχρεώσεις ἐκ συμβάσεων, ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἐπιτρόπων των, δὲν ἔχουσιν οὐδὲ τὴν πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἀπαιτουμένην ἱκανότητα. Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ συμπέρασμα φθάνει τις ἀναγκαίως καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ κηδεμονίαν διατελοῦντας ἐφήβους, διότι, ἂν καὶ οὗτοι δύνανται νὰ συναλλάττωνται καὶ νὰ ὑποχρεώσιν ἑαυτοὺς ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ κηδεμόνου των, δὲν δύνανται ὅμως ἄνευ αὐτῆς νὰ ἐκποιῶσιν τι ἐκ τῆς περιουσίας των.

(1) Ν. 3. Κώδ. 2. 45. Eos qui veniam ætatis a principali clementia impetraverunt vel impetraverint, non solum alienationem, sed etiam hypothecam minime posse sine decreti interpositione rerum suarum immobilium facere jubemus, in quarum alienatione vel hypotheca decretum illis necessarium est, qui necdum veniam ætatis meruerunt, ut similis sit in ea parte conditio minorum omnium, sive petita sit, sive non, ætatis venia.—Ὅρα δὲ καὶ τὴν Νεαράν κή. τοῦ Λέοντος καθ' ἣν ἐπετράπετο νὰ δίδεται ἡ συγγνώμη αὕτη καὶ παρὰ τῶν κατὰ τόπους ἀρχόντων, φαίνεται δὲ καὶ πρὸς τῆς ἐν τῇ προηγουμένῳ νόμῳ τοῦ Κώδικος ὀριζομένης ἡλικίας.

Ἄλλ' οἱ ἔφηβοι, οἵτινες δὲν ἔλαβον κηδεμόνα, δύνανται οὐ μόνον νὰ συναλλάττωνται ἐλευθέρως ἀλλὰ καὶ νὰ διαθέτωσι τὴν κινητὴν περιουσίαν των μὲ μόνον τὰς ἐπομένους οὐσιωδεσέρας ἐξαίρεσεις· ὅτι α') ἂν δὲν λάβωσι κηδεμόνα εἰδικὸν δὲν δύνανται νὰ παρασταθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου, νὰ δεχθῶσι πληρωμὴν παρὰ τοῦ ὀφειλέτου των, καὶ νὰ λάβωσι τὸν λογαριασμὸν τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐπιτρόπου των. β') Δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθηκεύσωσιν ἢ νὰ ἐκποιήσωσι τὰ ἀκίνητα κτήματά των ἄνευ ἀδείας τοῦ δικαστηρίου. γ') Δύνανται περιπλέον, ὅταν ἐκ τῶν πράξεων των ζημιωθῶσι, νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκαστάσασιν, τοῖς συγχωρεῖται δὲ εὐκόλως ἢ περὶ τὸν νόμον ἄγνοια ἢ πλάνη, καὶ εὐρίσκονται ὡς πρὸς τὰς ἐπιζημίους συνεπείας τῆς παραγραφῆς εἰς εὐνοϊκωτέραν θέσιν παρὰ τοὺς ἐνῆλικας. Ἐξ ὧν τούτων ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι οἱ μὴ ὑπὸ κηδεμόνα διατελοῦντες ἔφηβοι ἔχουσιν, ὑπὸ τινας περιορισμοὺς, τὴν πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἀναγκαίαν ικανότητα.

ὑπολείπεται ἤδη νὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς ἐτέρας τάξεως τῶν ἀνηλίκων τῶν ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν διατελούντων.

Καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη ἡ κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον πατρικὴ ἐξουσία, ἥτις δὲν παύει, ὡς ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ δικαίου, εἰς ὠρισμένην τινὰ τοῦ ὑπεξουσίου παιδὸς ἡλικίαν, ἀλλὰ, καθὼς δύνανται νὰ ἐκλείψῃ εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς ὑπάρξεώς του, οὕτω καὶ νὰ παραταθῇ μέχρι τῆς πλέον προβεβηκυίας ἡλικίας του, δὲν περιορίζει τὴν ὡς πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ικανότητα τοῦ ὑπεξουσίου παιδὸς, ὅστις ἀπέναντι τῶν τρίτων θεωρεῖται ὡς αὐτεξούσιος (1). Οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαττόμενοι τὸν ὑποχρεόνουσιν ἐγκύρως, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὸ χρημάτιον τοῦ ὁποίου ἔχει τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν. Ὅταν δὲ τῷ ἐπιτραπῇ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἡ ἄδεια τοῦ ἐμπορεύεσθαι διὰ τῶν λοιπῶν χρηματίων, ἐκλείπει ἐντελῶς ὑπὲρ τῶν τρίτων καὶ ἡ ἔνστασις τοῦ Μακεδονιανείου δόγματος (2).

(1) N. 39. Πανδ. 44. 7. καὶ Κεφ. 38. Βασιλ. 52. 1. Ἐκ πάσης αἰτίας ὁ ὑπεξούσιος υἱὸς ὡς αὐτεξούσιος καὶ ἐνέχεται, καὶ ἐνάγεται. Ὅρα καὶ Gueschen, Civilrecht, §. 734.

(2) N. 7. §. 11. Πανδ. 14. 6. καὶ Κεφ. 5. 1) καὶ 2) Βασιλ. 18. 4. Ἐάν

Μεταξύ δὲ τῶν ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν διατελούντων ἀνηλίκων, ὡς πρὸς τοὺς ὑποίους ἡ ἐξουσία αὕτη ἐπέχει τρόπον τινὰ καὶ τόπον ἐπιτροπείας ἢ κηδεμονίας, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἀνήθους ἀπὸ τῶν ἐφήβων. Καὶ εἰς μὲν τοὺς πρῶτους ἐφαρμόζονται ὅσα ἐλέχθησαν καὶ περὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτροπείαν διατελούντων ἀνήθων. Οἱ ἔφηβοι δὲ, μὴ στερούμενοι τῆς πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι καὶ ὑποχρεῦσθαι ἀπαιτουμένης ικανότητος, δύνανται, καθ' οὓς ὅρους καὶ οἱ μὴ ἔχοντες κηδεμόνα ἀνήλικες, νὰ μετέρχωνται τὴν ἐμπορίαν, μὲ μόνον τὸν ὡς ἐκ τῆς διακρίσεως τῶν χρηματίων προκύπτοντα νόμιμον περιορισμόν. Ἡ δὲ πρὸς τοῦτο ικανότης των θέλει εἶναι μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτεταμένη, καθόσον ἐνεργοῦσι μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ πατρὸς των ἢ ἄνευ αὐτῆς.

90. Οἱ ὡς ἐκ τῶν διατάξεων τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας πηγάζοντες περιορισμοὶ τῆς ικανότητος τῶν ἀνηλίκων, καὶ τὰ προνόμια δυνάμει τῶν ὁποίων δύνανται οὗτοι νὰ προσβάλῃσι καὶ ν' ἀνατρέψωσι τὰς ὑποχρεώσεις των, ἥσαν ἀσυμβίβαστα μὲ τὰς ἀνάγκας ὅπως οὖν ἀνεπτυγμένης ἐμπορίας, τῆς ὁποίας τὸ ἐνεργητικώτερον κεφάλαιον εἶναι ἡ ἐμπορικὴ πίστις. Τῷ ὄντι, ἀφ' οὗ, κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, δὲν γίνεται διάκρισις μεταξύ τῶν καθαρῶς πολιτικῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων, οἱ ἀνήλικες ὑπόκεινται, καὶ ὡς πρὸς αὐτὰς τὰς ἐμπορικὰς πράξεις των, εἰς τοὺς αὐτοὺς περιορισμοὺς, καὶ χαίρουσι τὰ αὐτὰ προνόμια ὅσα καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν. Ἦτον λοιπὸν ἀναγκαιόταται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δι' οὗ ἐπιβάλλονται μὲν ἀφ' ἐνὸς εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ἐξασκήσωσι τὴν ἐμπορίαν ἀνήλικας νέοι ὄροι, εἰς οὓς κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον δὲν ὑπέκειντο, ἐκτείνεται ὁμως ἀφ' ἐτέρου ἡ ικανότης αὐτῶν, καὶ αὐξάνει ἀναλόγως ἡ ἐμπορικὴ πίστις των.

ὁ πεξούσιος ὁ προσετὼς δανείσεται, ὁ μὲν προστήσας αὐτὰ ἐνάγεται τῇ παρὰ τοῦ προστήσαντος κινουμένη ἀγωγῇ· αὐτὸς δὲ τὴν τοῦ δόγματος ἔχει παραγραφὴν, εἰμὴ ὁ πατὴρ αὐτὰ τῆς ἰδίας προστήσατο πραγματείας, ἢ ἠνέσχeto ἐν τῷ πεκουλίῳ αὐτοῦ πραγματεῦσθαι· γνώσκων γὰρ αὐτὸν πραγματεύεσθαι, δοκεῖ καὶ τοῦτο ἐπιτρέπαι, εἰμὴ ῥητῶς κωλύει. Ὅρα καὶ Μικελδεδῦ, ἐγχειρίδιον τοῦ Ῥωμ. δικαίου §§. 398. α. καὶ 478.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου,

« Πᾶς ἀνήλικος χειράφετος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου γένους, ἔχων ἡλικίαν δεκαοκτὼ ἐτῶν συμπληρωμένων, ἂν θέλῃ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ὅποῖον ὁ πολιτικὸς νόμος δίδει εἰς αὐτὸν δικαίωμα τοῦ ἐμπορεύεσθαι, δὲν δύναται ν' ἀρχίσῃ τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας, μήτε νὰ λογισθῇ ἐνήλικος ὡς πρὸς τὰς συμφωνίας τὰς παρ' αὐτοῦ γινομένης δι' ἐπιχειρήσεις ἐμπορικὰς, Α'. ἂν δὲν ἔλαβε προηγουμένως τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου, νομίμου ἀπαγορεύσεως ἢ ἀπουσίας τούτου, παρὰ τῆς μητρὸς, ἢ ἐν ἐλλείψει τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, δυνάμει διασκέμματος ἐπικυρωμένου παρὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου. Β'. ἂν περιπλέον τὸ ἐγγραφον τῆς ἀδείας δὲν ἐκαταστιχώθη καὶ ἐτοιχοκολλήθῃ εἰς τὸ τῶν ἐμποροδικῶν δικαστήριον τοῦ τόπου ἔνθα ὁ ἀνήλικος θέλει νὰ καταστήσῃ τὴν κατοικίαν του ».

91. ΠΡΩΤΟΣ ΟΡΟΣ. Ἡλικία δεκαοκτὼ ἐτῶν.

Διὰ ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἀνήλιξ τὴν πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας ἀπαιτουμένην ικανότητα, ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων νὰ συνεπλήρῳσεν ἤδη τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἡ ἡλικία αὕτη, ἣτις ἀπαιτεῖται ἐξίσου ἐπὶ τε ἀνδρῶν καὶ ἐπὶ γυναικῶν, ἐθεωρήθη ἀπὸ τὸν νομοθέτην ὡς δυναμένη νὰ παρέξῃ εἰς τὸν ἀνήλικα τὰς πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ σπουδαίου τούτου ἐπαγγέλματος ἀναγκαίας ἐγγυήσεις.

Δὲν ἐπέτρεψε δὲ ὁ νόμος τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας καὶ εἰς τὸν νεώτερον τῶν δεκαοκτὼ ἐτῶν, θεωρήσας ὅτι αἱ τύχαι τῆς ἐμπορίας δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι σοβαροτάτας καὶ ἀθεραπεύτους συνεπείας οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰ χρηματικὰ συμφέροντα τοῦ ἀνήλικος, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔτι πολυτιμωτέραν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν.

92. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΡΟΣ. Εἰδικὴ ἄδεια.

Ἀλλ' ἐπεὶ δὴ ἡ ὀκτωκαιδεκαετῆς ἡλικία δὲν ἠδύνατο νὰ ᾔῃαι πάντοτε ἀλάνθαστον τεκμήριον τῆς νοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὠριμότητος τοῦ ἀνήλικος, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον τῆς πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας ἀπαιτουμένης εἰδικῆς ικανότητος, ἀπαιτεῖται νὰ λάβῃ περιπλέον ὁ ἀνήλιξ, εἴτε διατελεῖ εἰσέτι ὑπὸ πατρικὴν

ἐξουσίαν, εἴτε ἀπηλλάγη αὐτῆς, εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἄδειαν, ἥτις δὲν θέλει βέβαια τῷ χορηγεῖται εἰμὴ ἀφ' οὗ προηγουμένως ἀναγνωρισθῇ ὅτι ἔχει τὰς ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτούμενας γνώσεις καὶ τὴν ἀναγκαίαν πείραν, καὶ ὅτι συμφέρει ἀπὸ τοῦδε νὰ ριφθῇ εἰς τὸ ἀβέβαιον καὶ ὡς πρὸς τὴν νεαράν αὐτοῦ ἡλικίαν κινδυνῶδες στάδιον τῆς ἐμπορίας. Ἡ ἄδεια αὕτη δίδεται δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, συνταττομένου ἐνώπιον συμβολαιογράφου, παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου, νομίμου ἀπαγορεύσεως ἢ ἀπουσίας τούτου, παρὰ τῆς μητρὸς, ἐν ἐλλείψει δὲ καὶ αὐτῆς, παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ ἐκδιδόμενον βούλευμα τοῦ τελευταίου ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρων 656 καὶ 657 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

93. ΤΡΙΤΟΣ ΟΡΟΣ. Δημοσιότης τῆς ἐκπληρώσεως τῆς τελευταίας διατυπώσεως.

Ἡ δοθεῖσα ἄδεια πρέπει νὰ βεβαιουῖται ἐγγράφως, τὸ δὲ περιέχον αὐτὴν ἔγγραφο νὰ γνωστοποιῇται εἰς τὸ κοινὸν πρὶν ὁ ἀνῆλιξ ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας του. Ἐπὶ τούτῳ τὸ ἔγγραφο τῆς ἀδείας παραδίδεται πρὸς τὸν γραμματέα τῶν ἐμποροδικῶν τοῦ τόπου, ἐνθα ὁ ἀνῆλιξ θέλει νὰ καταστήσῃ τὴν κατοικίαν του, οὗτος δὲ τὸ ἀντιγράφει εἰς βιβλίον, τοῦ ὁποίου δύναται ἕκαστος νὰ λάβῃ γνῶσιν, καὶ τοιχοκολλᾷ ἀπόσπασμα αὐτοῦ εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ ἐμποροδικείου. Τοιοῦτοτρόπως δύνανται οἱ μὲν τρίτοι νὰ βεβαιουῦνται περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν προσώπων μεθ' ὧν συναλλάττονται, οἱ δὲ ἀνήλικες ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των ἀναγκαιοτάτην ἐμπορικὴν πίσιν.

94. Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ἀπαιτεῖται ὡς τέταρτος ὅρος καὶ ἡ χειραφεσία τοῦ ἀνήλικος. Ἀλλ' ὁ ὅρος οὗτος, ὅστις προϋποθέτει τὰς ἀρχὰς τοῦ Γαλλικοῦ πολιτικοῦ δικαίου, διαφόρους πάντῃ τῶν τῆς παρ' ἡμῖν ἰσχυροῦσης νομοθεσίας, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τῷ ὄντι, κατὰ τὸ Γαλλικὸν δίκαιον, πᾶς ὁ μὴ συμπληρώσας τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀνῆλιξ διατελεῖ εἴτε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν γονέων του, ἢ, διαλυθέντος τοῦ μεταξὺ αὐτῶν γάμου, ὑπὸ ἐπιτροπείαν, ἕως οὗ χειραφετηθῇ.

Ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται οὔτε τὴν περιουσίαν του νὰ διαχειρισθῇ, οὔτε κἀνὲν συνάλλαγμα νὰ συνάψῃ, ἀλλὰ καθ' ὅλα ταῦτα τὸν παριστᾷ ὁ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὁποίου διατελεῖ γονεὺς, ἢ ὁ ἐπίτροπός του. Διὰ δὲ τῆς χειραφεσίας, ἣτις λαμβάνει χώραν εἴτε αὐτοδικαίως διὰ τῆς νυμφεύσεως τοῦ ἀνήλικος, εἴτε διὰ πράξεως τῶν γονέων αὐτοῦ ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ὁ ἀνήλιξ ἀποκτᾷ μὲν τὸ δικαίωμα τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς περιορισμένης ταύτης ἱκανότητός του ἀναλαμβάνει, δύνανται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ περιορισθῶσιν ἢ καὶ ν' ἀκυρωθῶσιν ἐντελῶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου. Ἄλλας δὲ σπουδαιότερας πράξεις δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, εἰμὴ μὲ τὴν σύμπραξιν τοῦ κηδεμόνου του, καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν μόνον μὲ τὴν ἔγκρισιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ τοῦ δικαστηρίου.

Ἐκ τούτων καθίσταται πρόδηλον ὅτι ἡ κατὰ τὸ Γαλλικὸν δίκαιον χειραφεσία, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἄρθρον 2 ἀναφέρεται, διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἣτις δύναται νὰ λάβῃ χώραν καὶ ὡς πρὸς ἀνήλικας ἀδιαφόρως, οὐδὲ συνδέεται μὲ ὠρισμένην τινα τοῦ ὑπεξουσίου ἡλικίαν, ἐνεργεῖται μόνον παρὰ τοῦ πατρὸς οὐχὶ δὲ καὶ παρὰ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ τέλος δὲν καταργεῖ εἰμὴ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν μόνον, καὶ δίδει μάλιστα ἀναγκαίως χώραν εἰς τὴν ἐπιτροπείαν, ἃν ὁ χειραφετούμενος ᾔῃαι εἰσέτι ἄνηθος.

Ἐντεῦθεν, καὶ ἐκ τῆς προγενομένης παρατηρήσεως ὅτι ἡ πατρικὴ ἐξουσία δὲν κωλύει τὴν πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἱκανότητα τοῦ ὑπεξουσίου, ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃαι ὁ ἀνήλιξ χειράφρετος κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἱκανότητα, ἄλλως θέλομεν φθάσει ἀναγκαίως εἰς τὸ ἄτοπον συμπέρασμα ὅτι οὐδ' ὁ ἐνήλιξ δύναται παρ' ἡμῖν νὰ ἐμπορεύεται, ἐν ὅσῳ διατελεῖ ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν.

Ἄν δὲ ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ ἐκ τῆς Γαλλικῆς χειραφεσίας παραγόμενα ἀποτελέσματα, τὰ εὐρίσκομεν κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν οὐ μόνον εἰς τοὺς ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν διατελοῦντας ἢ μὴ λαβόντας κηδεμόνα ἐφήβους, τῶν ὁποίων μάλιστα ἡ πρὸς διά-

θεσιν τῆς περιουσίας των ἱκανότης εἶναι ἔτι μείζων τῆς τοῦ κατὰ τὸ Γαλλικὸν δίκαιον χειραφέτου ἀνήλικος, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὑπὸ κηδεμόνα διατελοῦντας ἐφήβους, καθόσον καὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς παύει ὁ ὡς ἐκ τῆς ἐπιτροπικῆς ἐξουσίας αὐστηρότερος περιορισμὸς τῆς ἱκανότητός των, ὅπως παύει εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς χειραφεσίας.

95. Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων, ὁ ἀνήλιξ, ἱκανὸς ἤδη νὰ ὑποχρεωθῇ ἐμπορικῶς, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις ἐμπορικὰς (Ε. Ν. 3), καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, θεωρεῖται δὲ ὡς ἐνήλιξ εἰς πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐμπορικῆς βιομηχανίας του. Ὅθεν δύναται ἐγκύρως νὰ ὑπογράψῃ, νὰ ὀπισθογραφῇ καὶ ν' ἀποδέχεται συναλλαγματικὰς καὶ εἰς διαταγὴν γραμμάτια (Ε. Ν. 443), νὰ συνάπτῃ συναλλάγματα ἀσφαλείας, ναυτικῶν δανείων κτλ., καθίσταται δεκτικὸς προσωπικῆς κρατήσεως (Πολ. δίκον. 4003 ἀρ. 4.), καὶ ἂν τυχὸν παύσῃ τὰς πληρωμὰς του, κηρύττεται εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως (Ε. Ν. 437) (1). Δύναται νὰ διαθέσῃ τὴν κινητὴν αὐτοῦ περιουσίαν, νὰ δέχεται πληρωμὰς παρὰ τῶν ὀφειλετῶν του, νὰ ἐνάγῃ καὶ νὰ ἐνάγεται ἔνεκα τῆς ἐμπορίας του, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ἀκινήτόν του περιουσίαν νὰ ὑποθηκεύῃ (Ε. Ν. 6), ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τὴν ἐκποιῇ εἰμὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, τοὔτέστι δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐκδιδομένης κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρων 1082—1086 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (2).

Ὡσαύτως δὲ οἱ δανεισταὶ τοῦ ἀνήλικος ἐμπόρου, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους αὐτὸς θεωρεῖται ὡς ἐνήλιξ, καθ' ὅλας τὰς μετ' αὐτῶν ἐμπορικὰς συναλλαγὰς καὶ ὑποχρεώσεις του, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ προκαλέσωσι τὴν ἔνεκα μὴ ἐκπληρώσεως αὐτῶν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν τῶν ἀκινήτων κτημάτων του, χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν, κατὰ τὸ ἄρθρον 954 ἀρ. 1 τῆς πολιτικῆς δικο-

(1) Διὰ τῆς ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1844 ὑπ' ἀρ. 44 ἀποφάσεως τοῦ ὁ Ἄρειος Πάγος ἀνῆρσε τὴν ὑπ' ἀρ. 131 ἀπόφασιν τῶν ἐν Σύρῳ Πλημμελειοδικῶν καταδικάσαντων εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας ἀνήλικα ὅστις εἶχεν ἐνεργήσῃ πράξεις ἐμπορικὰς, χωρὶς νὰ ἐνεργηθῶσι προηγουμένως οἱ τύποι τοῦ ἁρθρου 2 τοῦ ἐμπ. Νόμου.

(2) Ὁρὰ Ἀρμενοπούλου Βιβλ. Α. Τίτλ. ΙΒ'. κεφ. 11 καὶ 12.

νομίας, προηγουμένην διζήσιν τῆς κινητῆς περιουσίας των (1).

Καθ' ὅσα ὁμοῦ συναλλάγματα ὁ ἀνῆλιξ δὲν ἐνεργεῖ ὡς ἔμπορος, ἡ ἐμπορικὴ αὐτοῦ ιδιότης δὲν ἐπιφέρει κάμμιαν μεταβολὴν εἰς τὴν κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἱκανότητά του, ἀλλὰ τὸ κύρος καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῶν κανονίζονται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας (2).

96. Ὁ νόμος σιωπᾷ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν ἡ εἰς τὸν ἀνῆλικα πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι χορηγηθεῖσα ἄδεια δύναται ν' ἀνακληθῇ παρὰ τοῦ δόντος αὐτὴν πατὴρ, τῆς μητρός ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Τοιαύτη ἀνάκλησις ἐνδέχεται νὰ (3) εὐκολύνῃ τὰ μέγιστα τὸν δόλον, καθόσον οἱ γονεῖς τοῦ ἀνῆλικος, συνεννοούμενοι δολίως μετ' αὐτοῦ, ἤθελαν ἀνακαλεῖ τὴν πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἄδειαν, ὁ δὲ ἀνῆλιξ, ὠφελούμενος ἐκ τῆς ἀγνοίας τῶν τρίτων, ἤθελε μετ' αὐτῶν ἐνεργεῖ ἐμπορικὰς συναλλαγὰς, τὰς ὁποίας ἤθελε πρὸς τὸ συμφέρον του προσβάλλει ἐπομένως ὡς ἀκύρους (4).

§. 2.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΑΝΔΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

97. Γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ὑπάνδρου γυναικός. Τί ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κατασταθῇ ἔμπορος;
98. Πρῶτος ὅρος, συναίνεσις τοῦ ἀνδρός.
99. Περίπτωσις καθ' ἣν ἡ γυνὴ εἶναι ἐνῆλιξ, ἀνῆλιξ δὲ ὁ ἀνὴρ.
400. Περίπτωσις καθ' ἣν ἡ γυνὴ εἶναι ἀνῆλιξ, ὁ δὲ ἀνὴρ ἐνῆλιξ.
401. Περίπτωσις καθ' ἣν καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ εἶναι ἀνῆλικες.
402. Ὁ ἀνὴρ δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν δοθεῖσαν συναίνεσιν.
403. Δεύτερος ὅρος, ἐμπορία χωριστή.
404. Συνέπειαι τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τῆς γυναικός ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα αὐτῆς.
405. Συνέπειαι τῶν ἐμπορικῶν υποχρεώσεων τῆς γυναικός ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα.
406. ἱκανότης αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῶν ἀκινήτων της.

(1) Pardessus ἀρ. 60. — Molinier ἀρ. 156.

(2) Molinier ἀρ. 151, 153. — Pardessus ἀρ. 62.

(3) Αὐτὸ πρესβεύει ὁ K. Bravard μόνος σελ. 19.

(4) Pardessus ἀρ. 58. — Orillard ἀρ. 165. — Nouguiet ἀρ. 249. — Molinier ἀρ. 157.

407. Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τοῦ συζύγου διὰ νὰ ἐνεργῇ πράξεις ἐμπορικὰς μεμονωμένας.

97. Κατὰ τὸ πολιτικὸν τῆς Ἑλλάδος δίκαιον, ὁ γάμος δὲν ἐπιφέρει καθ' ἑαυτὸν οὐδεμίαν τροποποίησιν ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν συζύγων, ἀλλ' αὕτη μένει εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστασιν καὶ διακεκριμένη. Ἐκάτερος τῶν συζύγων μένει κύριος τῆς ιδίας αὐτοῦ περιουσίας καὶ διατηρεῖ τὴν ἐλευθέραν αὐτῆς διαχειρίσιν, ἐν ὧσ' ἡ ἰδιαιτέρας συμβάσεως δὲν συνομολογηθῇ τὸ ἐναντίον. Ὅθεν δύναται ἡ σύζυγος, ἀνεξαρτήτως καὶ ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ἀνδρός της, νὰ συνάπτῃ ἐν γένει πᾶν συνάλλαγμα ἀφορῶν τὴν ἐλευθέρως παρ' αὐτῆς διαχειριζομένην περιουσίαν.

Αἱ ὅλως Ῥωμαϊκαὶ αὗται ἀρχαὶ ἴσχυον καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας ὅσαι διείποντο ὑπὸ τοῦ λεγομένου γραπτοῦ δικαίου ἤτοι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ (*pays de droit écrit*). Ἀλλ' ὁ Γαλλικὸς πολιτικὸς Κώδὼξ ἐπροτίμησε κατὰ τοῦτο τὰς ἀρχὰς τῶν εἰς τὰ ἔθιμα ὑποκειμένων ἐπαρχιῶν (*pays de droit coutumier*), καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 217 καθιέρωσε ὅτι ὅλα τὰ παρὰ τῆς ὑπ' ἀνδρου γυναικὸς, ἄνευ τῆς ῥητῆς ἢ τοῦλάχιστον τῆς σιωπηρᾶς συναίνεσεως τοῦ ἀνδρός συναπτόμενα συναλλάγματα, δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς ἄκυρα εἴτε παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῆς, εἴτε παρὰ τοῦ συζύγου της ἢ τῶν κληρονόμων των (1).

Ἐκ τούτων τῶν ἀρχῶν ὁρμώμενος καὶ ὁ ἐμπορικὸς νόμος καθιέρωσε διὰ μὲν τοῦ ἄρθρου 4 ὅτι «ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἐμπορεύεται δημοσίως χωρὶς τὴν συναίνεσιν τοῦ ἀνδρός της», διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 5 ἐκήρυξεν ὅτι «ἡ οὕτω δημοσίως ἐμπορευομένη γυνὴ δύναται χωρὶς ν' ἀπαιτῇται ὡς ἐπὶ τῶν πολιτικῶν συναλλαγμάτων εἰδικὴ ἐκάστοτε συναίνεσις τοῦ ἀνδρός, ν' ἀναλαμβάνη

(1) Τὰ ἔθιμα ἐπέτρεπον μολαταῦτα εἰς τὰς συναίνεσις τοῦ συζύγου των δημοσίως ἐμπορευομένης γυναικας, νὰ ὑποχρεοῦνται ἐγκύρως ἐνεκα τῆς ἐμπορίας των, καὶ χωρὶς τῆς ἐφ' ἐκάστου συναλλάγματος εἰδικῆς αὐτοῦ ἀδείας. Συνέπεια δὲ τῆς συναίνεσεως τοῦ ἀνδρός ἦτον ὅτι οὗτος ὑπεχρεοῦτο ἀτομικῶς καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν, εἰς τὰ ὅποια ἡ σύζυγος του ὑπεβάλλετο ἐμπορευομένη, μολοντί δὲν εἶχε λάβει μέρος εἰς τὸ συμβόλαιον. *Polthier traité de la puissance du mari n° 22.*

υποχρεώσεις ἀφορώσας τὴν ἐμπορίαν τῆς, καθ' ἣν περίπτωσιν συνυποχρεώνει καὶ τὸν σύζυγόν τῆς, ἂν ὑπάρχῃ μεταξύ των κοινότης ὑπαρχόντων. Ἡ γυνὴ δὲν λογίζεται δημόσιος ἔμπορος, ὅταν λιανοπωλῇ μόνον τὰςπραγματείας τῆς ἐμπορίας τοῦ ἀνδρός τῆς, ἀλλ' ὅταν αὐτὴ ἐμπορεύεται χωριστά (1)».

Ὅποιοιδήποτε δὲ καὶ ἂν ᾖναι οἱ ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῆς συζύγου ὅροι τοῦ γαμικοῦ συμφώνου, ἡ γυνικὴ καὶ προηγουμένη τοῦ ἀνδρός συναίνεσις, προαπαιτεῖται πάντοτε, εἴτε ὑπάρχει μεταξύ αὐτῶν κοινοκτημοσύνη (2), ὅτε αἱ υποχρεώσεις τῆς γυναικὸς βαρύνουσι καὶ τὸν ἄνδρα, εἴτε τὰ κτήματα τῶν συζύγων εἶναι χωριστά, ἢ ὁ γάμος ἐγένετο ὑπὸ

(1) Παρ' ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἔθνεσιν ἐπετρέπετο εἰς τὰς γυναῖκας ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι παρὰ ταῖς Αἰγυπτίαις μόναι αἱ γυναῖκες ἐμπορεύοντο, οἱ δὲ ἄνδρες ἡσχολοῦντο εἰς χειροτεχνίας.

Κατὰ τὸ Ἀττικὸν δίκαιον ἡ πρὸς τὸ συμβάλλεσθαι ἰκανότης τῶν γυναικῶν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦτον λίαν περιορισμένη, ὡς γίνεται ἄλλοις ἰδίως ἐκ τοῦ Ἰσαίου περὶ τοῦ Ἀριστάρχου κλήρου §. 10 «Ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην κωλύει παιδί μὴ ἐξεῖναι συμβάλλειν μηδὲ γυναικὶ πέραν μεδίκμου κριθῶν». Ὅρα καὶ Σόλωνας, (ἡ τὴν συλλογὴν τῶν Ἀττικῶν νόμων ὑπὸ Πετίτου) ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Κ. Ν. Παπαδοῦκα Βιβλ. ς'. κεφ. ς'. ἄρθρ. 410. καὶ Δίωνα τὸν Χρυσόστομον περὶ ἀπιστίας. «Τοῖς νεωτέροις τοσούτων ἐτῶν νόμος οὐκ ἐξ συμβάλλειν ὡς ἀπίστοις οὖσιν, οὐδὰ γυναικὶ παρ' Ἀθηναίοις συναλλάσσειν, πλὴν ἄχρι μεδίκμου κριθῶν, διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀσθενές.»

Αἱ γυναῖκες ἐθεωροῦντο μάλ' ὅλα παρ' αὐτοῖς ὡς ἀνήλικες, καὶ ἄγαμοι μὲν, διέτελουν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ, εἴτε πατρός, εἴτε ἀδελφοῦ, οἰκογενειάρχου, παρ' ᾧ ἔζων, ὕπανδροι δὲ, ὑπὸ τὴν τοῦ ἀνδρός. Τόσον δὲ ὁ πρῶτος ὅσον καὶ ὁ δεύτερος ἐλέγετο ὡς πρὸς αὐτὰς κύριος, εἶχε δηλονότι κυρίαν καὶ νόμιμον ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ συνάψωσι συναλλάγματα ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ κυρίου των, ἐπὶ δὲ τῶν κατ' αὐτῶν δικῶν, ἐκέρυξ ἐξεφώνει τὴν δίκην ὑπὸ τὸ ὄνομα καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρός οὕτως «ἡ δεῖνα καὶ ὁ κύριος.» Μολαταῦτα ἐπετρέπετο εἰς αὐτὰς μικρὰ τινε ἐμπορία, ἂν καὶ αἱ ἐμπορευόμεναι ἐθεωροῦντο ἐν γένει ὑπόπτου διαγωγῆς. Ξενοφῶν ἀπομνημον. 2. 4. «ἀγαθὰ δὲ καὶ ἐπὶ ἐργαστηρίων καθεζόμεναι πιπράσκουσαί τε καὶ δεχόμεναι ἐμπολάς, καὶ ὅραθεῖσαι καὶ μιγεῖσαι».

Οἱ Ῥωμαῖκοι νόμοι ἐπίσης ἐπέτρεπον εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἐμπορεύωνται, ἂν καὶ ἐθεωροῦντο ὅμως αἱ τοιαῦται οὐχὶ μὲ πολὺ διάφορον ὅμμα παρὰ τὰς ἑταίρας.

Εἰς τὴν Γένουαν, ὅπου ἄλλοτε ἡ ἐμπορία ἦτον τὸ γενικὸν ἀπάντων ἐπάγγελμα, καὶ ἐξ οὗ ἡ παροιμία *Genuens is ergo mercator*, αἱ γυναῖκες ἠδύναντο νὰ ἐμπορεύωνται ἀπὸ τοῦ 16 ἔτους τῆς ἡλικίας των.

(2) Ἄν καὶ ἡ πολιτικὴ ἡμῶν νομοθεσία δὲν καθισρὸνῃ, ὡς ἡ Γαλλικὴ, τὴν μετὰ τῶν συζύγων κοινοκτημοσύνην, ἀπαντᾶται μολαταῦτα ἰδίως εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, εἴτε κατ' ἔθνην εἴτε διὰ συμβάσεων εἰσαγομένην.

τὴν προίκειον διοίκησιν, μολονότι κατὰ τὰ δύο τελευταῖα συστήματα αἱ ὑποχρεώσεις τῆς γυναικὸς δὲν ἐπιπίπτουσιν εἰς τὸν ἄνδρα. Ὁ νόμος ἐθεώρησε σύμφωνον μὲ τὰ πρὸς τὸν ἄνδρα καθήκοντα τῆς συζύγου, νὰ μὴ ἀπασχολῇται ἄνευ τῆς συναίνεσώς του ἀπὸ τὰ οἰκιακὰ χρέη διὰ τῆς εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος ἀπαιτουμένης πολυειδοῦς καὶ διαρκοῦς ἀσχολίας.

98. Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 4 καὶ 5 ἔπεται λοιπὸν ὅτι δύο ὅροι ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ κατασταθῇ ἡ ὑπανδρὸς γυνὴ ἱκανὴ πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὴν ἐμπορίαν· ἡ συναίνεσις τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐξάσκησις ἐμπορίας ἰδιαζούσης.

ΠΡΩΤΟΣ ΟΡΟΣ. Ἡ συναίνεσις τοῦ ἀνδρὸς, ἥτις εἶναι ἡ ῥητὴ, ὡς ὅταν βεβαιουῖται δι' ἐγγράφου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ, ἐν ᾧ ὁ ἀνὴρ δηλόνει ὅτι ἐπιτρέπει εἰς τὴν γυναικὰ του νὰ ἐμπορεύεται, ἢ σιωπηρὰ, ὅταν ἐξάγεται ἐκ περιστατικῶν τὰ ὅποια προϋποθέτουσιν ἀναγκαίως ὅτι ὁ ἀνὴρ συναινεῖ εἰς τὴν παρὰ τῆς γυναικὸς του ἐξασκουμένην ἐμπορίαν. Ἀρκεῖ νὰ ἐμπορεύεται ἡ γυνὴ δημοσίως, γινώσκοντος καὶ μὴ ἀντιτείνοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, διὰ νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐμπορεύεται μὲ τὴν συναίνεσίν του. Ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἔχων τὸ δικαίωμα ν' ἀπαγορεύσῃ εἰς τὴν γυναῖκά του τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας, τὴν ἀνέχεται σιωπῶν, θεωρεῖται ὅτι συναινεῖ εἰς αὐτήν (1).

99. Ἄν ὁ ἀνὴρ εἶναι ἀνῆλιξ, ἡ δὲ γυνὴ ἐνῆλιξ, οὐχ ἥττον ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις αὐτοῦ, διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ ὑπὸ τὴν νόμιμον αὐτοῦ ἐξουσίαν διατελοῦσα σύζυγός του νὰ μετέλθῃ τὴν ἐμπορίαν· ὡς ἔμπορος, ἡ γυνὴ ἀποκτᾷ τὸ δικαίωμα νὰ ὑποχρεώνη, νὰ ὑποθηκεύῃ καὶ ν' ἀπαλλοτριόνῃ τὰ ἀκίνητα κτήματά της (É. N. 7), πρόσθετος δὲ καὶ νὰ συνυποχρεώνη τὸν ἄνδρα, ἂν μεταξὺ τῶν συζύγων ὑπάρχῃ κοινοκτημοσύνη (É. N. 5). Ἀλλὰ τοιαύτην ἐξουσίαν δύναται νὰ δώσῃ ἀνὴρ ἀνῆλιξ, ὅστις οὐδὲ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἀκίνητα κτήματα δύναται ν' ἀπαλλοτριώσῃ οὐδὲ νὰ μετέλ-

(1) Molinier ἀρ. 163. — Goujet et Merger, λ. Femme mariée ἀρ. 12 — Orillard ἀρ. 166. — Nonguier, des femmes mariées ἀρ. 1. — Pardessus.

Θη αὐτὸς τὴν ἐμπορίαν ἄνευ τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διαγραφομένης ἀδείας;

Τὸ ζήτημα τοῦτο διαιρεῖ τοὺς συγγραφεῖς εἰς τρία συστήματα. Οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν διδάσκουσιν ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τοῦ ἐμπορεύεσθαι ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἡ γνώμη αὕτη, ἥτις δὲν ἔχει πολλοὺς ὁπαδοὺς οὐδὲ μεταξὺ τῶν Γάλλων, εἶναι ἔτι πλέον ἀπαράδεκτος κατὰ τὴν νομοθεσίαν μας. Τῷ ὄντι ἂν κατὰ τὸ ἄρθρον 675 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ὑπανδρὸν γυναῖκα νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τὴν ἄδειαν μὲ τὴν ὁποίαν ὁ σύζυγός της ἀρνεῖται ἢ δὲν δύναται νὰ τὴν ἐφοδιάσῃ, τὸ ἄρθρον τοῦτο περιορίζει συγχρόνως τὴν ἀρμοδιότητα ταύτην τοῦ δικαστηρίου εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ γυνὴ χρήζει, κατὰ ρητὰς τοῦ νόμου διατάξεις, τῆς ἀδείας τοῦ συζύγου της διὰ νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου. Ἐνταῦθα δὲ δὲν πρόκειται νὰ ὑπερασπισθῇ δικαστικῶς τὰ δικαιώματά της εἰς εἰδικὴν τινα καὶ συγκεκριμένην ὑπόθεσιν. Πρόκειται ἀπ' ἐναντίας ν' ἀναδεχθῇ τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν, καὶ ὡς πρὸς τὸν σύζυγόν της, ἄνευ τῆς συναίνεσώς του, σοβαιοτάτας συνεπείας.

Ἄλλοι δὲ φρονοῦσιν ὅτι ἡ γυνὴ ὀφείλει εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν ν' ἀποτανθῇ πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ ἀνδρός της διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν τὴν ὁποίαν οὗτος δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ τῇ δώσῃ συναίνεσιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται πάλιν ἀπαράδεκτος, καθόσον ἡ νόμιμος ἐξουσία τῶν γονέων τοῦ ἀνδρός περιορίζεται ἀναγκαιῶς ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν οἰκογενείας, καὶ ἄλλως, ἀπὸ κάμμιαν διάταξιν τοῦ νόμου δὲν ἐξάγεται ὅτι τὸ δικαίωμα, τὸ ὅποιον ἔχουσιν οὗτοι νὰ δώσωσι προσωπικῶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἐμπορεύεσθαι εἰς τὸν ἄνδρα, δύναται καὶ νὰ τὸ μεταβιβάσωσιν εἰς αὐτὸν εἰς τρόπον ὥστε νὰ κατασταθῇ οὗτος δυνάμει τῆς μεταβιβάσεως ταύτης ἱκανὸς νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν ταύτην πρὸς τὴν γυναῖκά του.

Τέλος ἡ τρίτη γνώμη εἶναι ὅτι, ἡ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην σιωπὴ τοῦ νόμου, μὴ διατάττοντος πῶς ἡ σύζυγος τοῦ ἀνήλικος δύναται νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι συναίνεσιν,

εἶναι διὰ τὴν γυναῖκα ἀπαγόρευσις τοῦ μετέρχεσθαι τὴν ἐμπορίαν (1).

Τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς πολιτικῆς μας νομοθεσίας δύναται νὰ μᾶς φέρῃ εἰς διάφορον τοῦ ζητήματος τούτου λύσιν. Οὐδεὶς Ἑλληνικὸς νόμος περιέχει τὴν ἀπαγορευτικὴν τοῦ ἄρθρου 224 τοῦ Γαλλικοῦ πολιτικοῦ κώδικος διάταξιν, καθ' ἣν ὅταν ὁ ἀνὴρ ᾖ ἀνῆλιξ, ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τῆς δικαιοσύνης διὰ νὰ δυνθῇ ἡ γυνὴ νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἢ νὰ συνάψῃ συναλλάγματα. Ἡ πολιτικὴ μας δικονομία εἰς τὸ ἄρθρον 675, τὸ ὁποῖον ἄλλως ἀφορᾷ μόνον τὴν πρὸς δικαστικὴν ἐπιδίωξιν τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικὸς ἀπαιτουμένην ἄδειαν, καθ' ἣς περιπτώσεις δὲν δύναται αὐτὴ νὰ ἐνεργήσῃ αὐτοτελῶς, ἐν ᾧ ἀποφαίνεται ὅτι τὸ δικαστήριον θέλει δώσῃ τὴν ἄδειαν ταύτην ὅταν ὁ σύζυγος δὲν θέλῃ ἢ δὲν δύναται νὰ τὴν δώσῃ, ἀναφέρει μόνον ὡς λόγους τῆς τοιαύτης τοῦ συζύγου ἀνικανότητος τὴν ἀπουσίαν καὶ τὴν ἀπαγόρευσίν του. Καὶ ἐπειδὴ αἱ ἀνικανότητες πρέπει νὰ ᾖναι ῥηταί, καὶ δὲν δύνανται ν' ἀναπληρωθῶσιν ἐξ ἀναλογίας, πρέπει ἀναγκαίως νὰ συνάξῃ τις τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀνηλικιότης τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἐθεωρήθη παρ' ἡμῖν, ὡς παρὰ τοῖς Γάλλοις, ὡς λόγος ἀνικανότητος αὐτοῦ νὰ ἐξασκήσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῆς συζύγου του χορηγηθεῖσαν ἐξουσίαν.

Ἄλλως τε ἡ ἀνικανότης τῆς ὑπ' ἀνδρὸς γυναικὸς δὲν στηρίζεται εἰς γεγονὸς φυσικόν, οἷον τὴν ἀδυναμίαν τοῦ γυναικείου φύλου (*propter fragilitatem sexus*), ὡς ἡ τοῦ ἀνῆλικος, εἰς τὴν ἀπειρίαν τῆς ἡλικίας του (*propter imperitiam ætatis*), καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι αἱ χῆραι καὶ αἱ μὴ ὑπανδροὶ γυναῖκες δὲν χρῆζουσι κάμμιᾳς ἀδείας διὰ νὰ μετέλθωσι τὴν ἐμπορίαν. Ἡ ἀνι-

(1) Τὸ πρῶτον τῶν τριῶν τούτων συστημάτων ὑποστηρίζουσιν ὁ Pardessus ἀρ. 63. — Duranton τόμ. 2. ἀρ. 478. — Massé ἀρ. 170. — τῆς δευτέρας γνώμης εἶναι ὁ Bravard σελ. 17. — Orillard ἀρ. 167. — Vazeille ἀρ. 331. — Dalloz λ. mariage. σελ. 154. Τῆς τρίτης τέλος πάντων ὁ Nouguier Μ. 2. κεφ. α'. Τμ. 2. §. II. ἀρ. 7. — καὶ τὸ εὐρετήριον τῶν Sebire et Carteret λ. Commercant ἀρ. 300. — Delamarre et Lepoitevin, T. 1. ἀρ. 53.

κανότης αὕτη προκύπτει λοιπὸν μόνον, ὅπως ἄλλως καὶ ἡ ἱστορικὴ αὐτῆς καταγωγὴ τὸ μαρτυρεῖ, ἐκ τῆς εἰς τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν ὑποταγῆς τῆς γυναικὸς, εἶναι ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅλως πολιτικῇ· ὅθεν καὶ ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ πρὸς κατάργησιν αὐτῆς εἰμὴ ἓνα μόνον τύπον, τὴν συναίνεσιν τοῦ ἀνδρὸς, ὁ δὲ τύπος οὗτος δύναται, καθ' ἡμᾶς, ἐξ ἀναλογίας τοῦ ἄρθρου 675 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας, νὰ ἐκπληρωθῇ καὶ ἐν τῇ ἀνηλικιότητι αὐτοῦ.

400. Ὅταν ἡ γυνὴ ᾖ ἀνήλικη, ἀρκεῖ ἡ συναίνεσις τοῦ ἀνδρὸς διὰ νὰ κατασταθῇ ἱκανὴ νὰ μετέλθῃ τὴν ἐμπορίαν, ἡ ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις, ὡς ἐπὶ παντὸς ἀνήλικος, νὰ λάβῃ καὶ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ἄδειαν τῶν γονέων τῆς;

Ἡ ἀνήλικη γυνὴ ὑπόκειται εἰς διττὴν ἀνικανότητα, τὴν τῆς ἡλικίας καὶ τὴν τῆς ὑπάνδρου γυναικὸς· ἀπαιτεῖται ἐπομένως, διὰ νὰ κατασταθῇ ἱκανὴ νὰ μετέλθῃ τὴν ἐμπορίαν, νὰ ἐνεργήσῃ ὅσα ὁ νόμος διατάττει πρὸς παῦσιν ἐκατέρων τῶν ἀνικανότητων. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἀφ' ἑνὸς ἡ συναίνεσις τοῦ ἀνδρὸς τῆς θέλει τὴν ἀπαλλάξῃ τῆς μιᾶς αὐτῶν, ἡ ἄδεια τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς, ἡ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου θέλει, ἀφ' ἑτέρου, καταργήσει τὴν ἄλλην (1).

401. Οἱ αὐτοὶ κανόνες ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν ὁ τε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ᾖ ἀνήλικες. Ἡ σύζυγος θέλει λάβῃ, κατὰ τὴν ἐν τῷ §. 97 ἐκτεθεῖσαν γνώμην, παρὰ μὲν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, τὴν συζυγικὴν συναίνεσιν, παρὰ δὲ τῶν γονέων τῆς, τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 2 πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἀπαιτουμένην ἄδειαν.

402. Ἄν ὁ νόμος ἔφερεν ὅτι ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐμπορίαν χωρὶς τῆς συναινέσεως τοῦ ἀνδρὸς τῆς, καὶ νὰ συνάξῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἅμα, δοθείσης τῆς συναινέσεως τοῦ ἀνδρὸς, ἀρχίσῃ ἡ γυνὴ τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα, δὲν δύναται πλέον ὁ ἀνὴρ νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ. Ἀλλ' ἐκ τῶν ὅρων τοῦ

(1) Pardessus ἀρ. 63. — Orillard ἀρ. 168. — Delvincourt τ. 2. σελ. 7. Sebire et Carteret, ἀν. ἀρ. 293. — Massé ἀρ. 170. — Molinier ἀρ. 165. — Τῆς ἐναντίας γνώμης εἶναι οἱ Devilleneuve et Massé λ. femme ἀρ. 3. λέγοντες ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ ἀνδρὸς ἀπορροφᾷ τὴν τῆς οἰκογενείας καὶ διὰ τοῦτο περιττὴ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 2.

ἄρθρου 4 ὅτι ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἐμπορευέται δημοσίως χωρὶς τὴν συναίνεσιν τοῦ ἀνδρός της, ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι μένει πάντοτε εἰς τὸν ἄνδρα τὸ ἐλεύθερον νὰ διακόψῃ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος τῆς γυναικὸς του, ἅμα θελήσῃ ν' ἀνακαλέσῃ τὴν συναίνεσιν του.

Ὁ νόμος δὲν διαγράφει τὸν τύπον καθ' ὃν ἡ ἀνάκλησις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ. Ἐν ἐλλείψει ρητῆς διατάξεως, ἀνάγκη πᾶσα νὰ περιβληθῇ ἡ ἀνάκλησις αὕτη με ὅλην τὴν ἀναγκαιάν δημοσιότητα, διὰ νὰ μὴ δύνανται ν' ἀντιτάττωσιν οἱ τρίτοι ὅτι συνηλλάξαντο μετὰ τῆς γυναικὸς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δοθείσης αὐτῇ συναινέσεως, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀνακλήσεώς της. Ὅθεν ἐγκύκλιοι πρὸς τοὺς ἀνταποκριτὰς τῆς γυναικὸς, καταχώρησις τῆς ἀνακλήσεως εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀντιγραφὴ αὐτῆς εἰς τὸ βιβλίον τοῦ γραφείου τῶν ἐμποροδικῶν τοῦ τόπου ὅπου ἡ γυνὴ ἐξήσκει μέχρι τοῦδε τὴν ἐμπορίαν, τοιχοκόλλησις αὐτῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου, ἰδοὺ τὰ κυριώτερα μέσα δι' ὧν δύνανται ν' ἀσφαλισθῶσι τὰ συμφέροντα καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ ἀνδρός, κατὰ τῶν ἐνστάσεων τῶν τρίτων, οἵτινες ἄλλως ἤθελαν εὐλόγως προτείνει ἀγνοίαν τῆς ἀνακλήσεως. Ἀλλ' ἐν ἐλλείψει νομοθετικῶν διατάξεων, εἰς τὰ δικαστήρια ἀνήκει ἡ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων καὶ τῆς καλῆς πίστεως τῶν μερῶν (1).

Ὁ Παρδέσσιος, ὁ Μολινιέρος, καὶ ὁ Τουλλιέρος φρονοῦσιν ὅτι ἂν ὁ ἀνὴρ τῆς ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης ἢ καὶ μόνον κατὰ τὰ κτήματα χωρισμένης γυναικὸς ἀνακαλέσῃ ἀναίτιως, καὶ ἐκ κακῆς πρὸς τὴν γυναῖκά του προθέσεως, τὴν πρὸς τὸ ἐμπορευέσθαι συναίνεσιν του, δύναται αὕτη ν' ἀποτανθῇ πρὸς τὰ δικαστήρια, καὶ κατ' αἵτησίν της νὰ κηρυχθῇ ἡ ἀνάκλησις αὕτη ἀνυπόστατος. Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμοῦ φρονοῦμεν ὅτι ἡ δικαιοσύνη δὲν δύναται νὰ παρὰβιάσῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνδρός, οὐδὲ νὰ ματαιώσῃ τὰς συνεπείας τῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος τῷ διατηρεῖ καὶ μετὰ τὸν ἀπὸ κοίτης ἢ ἀπὸ τῶν κτημάτων χωρισμὸν, καὶ ὅτι ἡ ἀνάκλησις τοῦ ἀνδρός πρέπει καὶ εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν νὰ ἰσχύῃ, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀνὴρ ἀνακαλῶν τὴν συναίνεσιν του ἀποδειχθῇ

(1) Massé ἀρ. 171, 172. — Molinier ἀρ. 168.

ὅτι δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν γυναῖκά του τὰ μέσα νὰ διαθρέψῃ ἐαυτὴν καὶ τὰ τέκνα της. *Malitiis hominum non est indulgendum* (1).

103. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΡΟΣ. Ἰδιάζουσα ἐμπορία.

Θέλων νὰ τὴν προστατεύσῃ κατὰ τῆς ἐπιβροῆς, τὴν ὁποίαν πολλάκις ὁ ἀνὴρ ἐνδέχεται νὰ ζητήσῃ νὰ ἐξασκήσῃ ἐπ' αὐτῆς μὲ βλάβην τῶν συμφερόντων της, καὶ νὰ τὴν σύρῃ οὕτως εἰς ἐταιρίαν ἐμπορικὴν μετ' αὐτοῦ, σκοπὸς τῆς ὁποίας θέλει εἶναι νὰ ἐπιληφθῇ τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων της, ὁ νόμος διέταξε νὰ μὴ λογίζεται ἡ γυνὴ δημόσιος ἔμπορος, ὅταν λιανοπωλῇ μόνον τὰςπραγματείας τοῦ ἀνδρός της, ἀλλ' ὅταν ἐμπορεύεται χωριστά.

Ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ὅρων τοῦ νόμου « νὰ ἐμπορεύεται χωριστά » δὲν πρέπει νὰ νομίσητις ὅτι τὸ εἶδος τῆς ἐμπορίας τῆς γυναικὸς πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ ᾔναι διάφορον τῆς τοῦ ἀνδρός αὐτῆς. Ἀρκεῖ ἡ γυνὴ νὰ ἐμπορεύεται ἰδίως, ἀρκεῖ νὰ ᾔναι ὡς πρὸς τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμά της ἐλευθέρη καὶ ἀνεξάρτητος τῆς συζυγικῆς ἐπηρείας, καὶ νὰ μὴ λάβῃ ὁ ἀνὴρ τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνῃ τὰς πράξεις της, καὶ νὰ τὰς ἄγῃ καὶ φέρῃ κατὰ τὸ συμφέρον του. Τοιοῦτοτρόπως δὲν θέλει εὐρίσκει ὁ ἀνὴρ πλάγιον τρόπον νὰ καταστρέφῃ, πρὸς ἀτομικὸν αὐτοῦ ὄφελος, τὴν παρὰ τοῦ νόμου ἰδίως προστατευομένην περιουσίαν τῆς συζύγου του (2).

104. Συνέπεια τῆς συναινέσεως τοῦ ἀνδρός εἰς τὸ νὰ μετέρχεται ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὴν ἐμπορίαν εἶναι ὅτι δύναται αὕτῃ ν' ἀναλάβῃ πᾶν εἶδος ὑποχρεώσεως ἀφορώσης τὴν ἐμπορίαν της, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ὑποχρεώνει οὕτως ἐαυτὴν πρὸς τοὺς τρίτους, συνυποχρεώνει καὶ τὸν ἄνδρα της, ἐν περιπτώσει κοινοκτημοσύνης. Εἶναι δίκαιον, ἐπειδὴ ὁ σύζυγος ὠφελεῖται, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀπὸ τὰ κέρδη, νὰ ἐνέχεται καὶ εἰς τὰ χρέη.

105. Ἡ δημοσίως ἐμπορευομένη γυνὴ ὑπόκειται δι' αὐτὸ

(1) Pardessus ἀρ. 64. — Toullier T. 12, ἀρ. 259. — Molinier ἀρ. 169. — Orillard ἀρ. 170.

(2) Nouguiet Sect. 2. des femmes mariées ἀρ. 8. — Sebire et Carteret λ. Commerçant ἀρ. 302. — Orillard ἀρ. 172. — Massé ἀρ. 187. — Molinier ἀρ. 170.

τοῦτο καὶ εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν (Πολ. δικον. 4003).

Ἀλλ' ὁ ἐν περιπτώσει κοινοκτημοσύνης, διὰ τῶν συναλλαγμα-
των τῆς γυναικὸς του συνυποχρεούμενος ἀνὴρ, ὑπόκειται καὶ αὐτὸς
εἰς τὸ μέτρον τῆς διὰ προσωπικῆς κρατήσεως ἐκτελέσεως τῶν
συναλλαγμάτων της, μολονότι δὲν συνυπεχρέωθη προσωπικῶς
καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς γυναικὸς του;

Ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Γαλλικοῦ δικαίου, οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς καὶ
τὰ δικαστήρια ἔλυσον ἐν γένει καταφατικῶς τὸ προκείμενον ζή-
τημα· ἐστηρίζοντο δὲ εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ γυνὴ ὑποχρεώνει τὸν
ἄνδρα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν καὶ ἑαυτὴν, διότι ὁ
ἄνθρωπος συναινέσας εἰς τὸ νὰ μετέρχεται ἡ σύζυγος του τὴν ἐμπο-
ρίαν, ἥτις τὴν καθυποβάλλει εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν,
ὠφελεῖται ἐκ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων της, διαθέτει κατ'
ἀρέσκειαν τὸ δι' αὐτῆς τοιοῦτοτρόπως ἀποκτώμενον, καὶ δύνα-
ται νὰ τὴν καταστήσῃ ἀναξιώχρεων καὶ νὰ τὴν ἐκθέσῃ εἰς τὴν
προσωπικὴν κράτησιν (1). Ἡ γνώμη αὕτη, ἥτις δὲν ἔμεινεν
ἄνευ ἀντιρρήσεως οὐδὲ πρὸ τοῦ Γαλλικοῦ πολιτικοῦ κώδικος,
ἔχει ἔτι ὀλιγωτέρους ὁπαδοὺς σήμερον. Μολταῦτα ὑποστηρί-
ζεται εἰσέτι ἀπὸ τινος συγγραφεῖς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ σύζυγος
εἶναι συνεταῖρος τῆς γυναικὸς, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐται-
ριῶν ἅπαντες οἱ συνεταῖροι ἐνέχονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς
τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐται-
ρίας (2).

Ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἀπατῶνται προδήλως κατὰ τὴν
ἐκτίμησιν τῆς ἀληθοῦς θέσεως τοῦ ἀνδρὸς τῆς δημοσίως ἐμπο-
ρευομένης γυναικὸς. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 999 τῆς πολιτικῆς δικο-
νομίας ἡ προσωπικὴ κράτησις εἶναι συνέπεια τῆς ἔνεκα ἐμπορικοῦ
χρέους καταδίκης. Ἀλλ' ὁ ἐν κοινοκτημοσύνῃ σύζυγος, ὅστις ἐπι-
τρέπει εἰς τὴν γυναικίᾳ του νὰ ἐμπορεύεται, καὶ ὡς ἐκ τούτου
ὑποβάλλεται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν της, δὲν ἐνεργεῖ

(1) Pothier, puissance marit. ἀρ. 22. — Fournel, contrainte par corps
σελ. 112. — Ferrière, Coutume de Paris ἀρθ. 234.

(2) Delvincourt Droit civil T. 1. σημ. σελ. 167 ἀρ. 6. Fournel ἐπὶ τοῦ
ἀρθρ. 3. τοῦ νόμου. τῆς 15 Germinal au VI. σημ. 1.

πρᾶξιν ἐμπορικὴν, καὶ ἐπομένως δὲν ἀναλαμβάνει ἐμπορικὴν ἐνοχὴν, εἴτε ὡς ἐγγυητὴς τῆς γυναικὸς του, εἴτε ὡς συνεταῖρος αὐτῆς θεωρηθῇ.

Κατὰ ἄρθρα 998 ἀρ. 4 καὶ 847 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας, ὁ ἐγγυητὴς δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν εἰμὴ ὅταν διὰ ῥητῆς συμφωνίας ὑποβληθῇ εἰς αὐτήν. Δὲν δύναται δὲ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ περιοριστικὸν τοῦτο τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας μέτρον εἰμὴ ὁ δικαστικὸς ἐγγυητὴς, ὁ δὲ ἐξώδικος μόνον ὅταν καὶ ὁ πρωτοφειλέτης ὑπόκειται εἰς αὐτό. Εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι, ἂν καὶ ὁ εἰς τὴν γυναικὰ του ἐπιτρέψας τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας ἀνὴρ θεωρῇται ἐπὶ τῆς κοινοκτημοσύνης ἐγγυητὴς τῶν ὑποχρεώσεών της, ἀλλ' ἡ ἐγγύησις αὕτη εἶναι συνέπεια οὐχὶ ῥητῆς συνομολογίας, ἀλλὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτοῦ θέσεως, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ τοιοῦτος ὑποβλήθη, ὡς ὁ νόμος ἀπαιτεῖ, διὰ συμφωνίας εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν.

Ἄν πάλιν ὁ ἀνὴρ θεωρηθῇ ὡς συνεταῖρος, δὲν εὐρίσκεται διὰ τοῦτο εἰς χεῖρονα θέσιν. Ἡ κοινοκτημοσύνη ἀπαρτίζει βέβαια ἑταιρίαν μεταξὺ τῶν συζύγων, ἀλλ' ἡ ἑταιρία αὕτη δὲν ἔχει χαρακτηρὰ ἐμπορικὴν, εἶναι ἀπλῶς ἑταιρία πολιτικὴ, ἑταιρία συζύγων. Δυνάμει τῆς τοιαύτης ἑταιρίας, ἥτις εἶναι προγενεστέρα τῆς εἰς τὴν γυναικὰ διδομένης παρὰ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι συναινέσεως, ὠφελεῖται οὗτος ἐκ τῶν κερδῶν τῆς παρὰ τῆς γυναικὸς του, ἐν ὀνόματι αὐτῆς μόνης, ἐξασκουμένης ἐμπορίας. Ἡ εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν τῆς γυναικὸς συναίνεσις τοῦ συζύγου δὲν μεταβάλλει τὰ διὰ τοῦ γαμικοῦ συμφώνου συνομολογηθέντα ἀμοιβαῖα καθήκοντα καὶ δικαιώματα, οὐδὲ δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ εἰς τὴν προϋπάρχουσαν συζυγικὴν κοινωνίαν, ἑταιρίαν ἐμπορικὴν, τῆς ὁποίας ἡ σύστασις προϋποθέτει πάντοτε τὴν προηγουμένην ἐκπλήρωσιν πολυαρίθμων νομίμων διατυπώσεων.

Ἐξ ὅλων τούτων συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ σύζυγος δὲν ὑπόκειται ποτὲ εἰς προσωπικὴν κράτησιν ὡς ἐκ τῶν ἐμπορικῶν χρεῶν τῆς ἐν κοινοκτημοσύνῃ μετ' αὐτοῦ συζώσης γυναικὸς του ἂν δὲν ἦναι αὐτὸς ὁ ἴδιος συμβαλλόμενος εἰς τὸ συνάλ-

λαγμα, ἢ ἂν διὰ συνομολογίας του δὲν ὑποβληθῇ ῥητῶς ὡς ἐγ-
γυητῆς εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν (1).

106. Κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, « αἱ δημοσίως ἐμπορευόμεναι γυναῖκες δύνανται νὰ ὑποχρεόνωσιν, ὑποθηκεύω-
σι, καὶ ἀπαλλοτριόνωσι τὰ ἀκίνητά των. Μολαταῦτα τὰ διω-
μολογημένα προικῶα κτήματά των, ὅταν ἦναι ὑπὸ προίκειον
διοίκησιν ὑπανδρευμένοι, δὲν δύνανται μήτε εἰς ὑποθήκην νὰ
τεθῶσι, μήτε ν' ἀπαλλοτριωθῶσιν εἰμὴ εἰς τὰς ὠρισμένας ἀπὸ
τὸν πολιτικὸν νόμον περιπτώσεις, καὶ κατὰ τοὺς ἐκεῖ διαγε-
γραμμένους τύπους. »

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον, παρὰ τοῖς Γάλλοις, αὐξάνει
σπουδαίως τὴν ἱκανότητα τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν, καθόσον
ταῖς ἐπιτρέπει τὴν ἄνευ εἰδικῆς συναινέσεως τοῦ ἀνδρὸς διάθε-
σιν τῶν ἀκινήτων κτημάτων των, δὲν προσθέτει τίποτε εἰς τὴν
κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύον πολιτικὸν δίκαιον ἱκανότητα αὐτῶν.
Καθ' ὅσα εἰς τὸν §. 97 εἴρηνται, ἡ ὑπανδρος γυνὴ διατηρεῖ παρ'
ἡμῖν τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρίζεται καὶ νὰ διαθέτῃ τὴν ἐξώ-
προικον περιουσίαν της, εἴτε κινητὴν εἴτε ἀκίνητον, χωρὶς νὰ
χρῆζῃ ἐπὶ τούτῳ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου της. Τὰ δὲ προι-
κῶα ἀκίνητα, τὰ ὁποῖα, διαρκοῦντος τοῦ γάμου, διαχειρίζονται
παρὰ τοῦ ἀνδρὸς, δὲν δύνανται οὔτε νὰ ὑποθηκευθῶσιν, οὔτε νὰ
ἐκποιηθῶσι παρ' αὐτῆς.

Ἐννοεῖται ὅμως οἰκοθεν ὅτι ἂν ἡ ὑπανδρος γυνὴ ἦναι ἀνηλιξ,
ἂν καὶ ἔμπορος, δὲν δύνανται νὰ ἐκποιήσῃ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἐξώ-
προικον ἀκίνητον περιουσίαν της εἰμὴ διατηρουμένων τῶν διατυ-
πώσεων, καθ' ἃς ἐκποιοῦνται τὰ ἀκίνητα τῶν ἀνηλίκων ἐν γένει.

107. Ἡ ὑπανδρος γυνὴ δύνανται ἐν τούτοις νὰ ἐνεργήσῃ με-
μονωμένας ἐμπορικὰς πράξεις, διότι ὁ νόμος δὲν ἀπηγόρευεν
εἰς τὴν μὴ λαβοῦσαν τὴν συναινέσιν τοῦ ἀνδρὸς της γυναῖκα,
εἰμὴ μόνον τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἀλλ'
ἡ ἐνέργεια τῶν πράξεων τούτων δὲν ὑποβάλλει τὴν γυναῖκα εἰς

(1) Toullier T. 2. ἀρ. 639. καὶ T. 12. ἀρ. 245. — Duranton T. 2. ἀρ.
482. — Vazeille, περὶ τοῦ γάμου, T. 2. ἀρ. 358. — Zachariae T. 3. §. 510, σημ.
β. — Massé ἀρ. 186. — Sebire et Carteret λ. Commerçant ἀρ. 306.

τὴν προσωπικὴν κράτησιν, ἥτις, κατὰ τὸ ἄρθρ. 999 τῆς Πολι-
τικῆς δικονομίας, ἐπιβάλλεται μόνον εἰς τὰς δημοσίως ἐμπο-
ρευομένας γυναῖκας.

Ἡ δὲ διὰ συναλλαγματικῆς ὑποχρέωσις ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ
ἄρθρου 113 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, οὐ μόνον εἰς τὰς ὑπάνδρους
γυναῖκας ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀγάμους αὐτάς, ὅταν δὲν ἐμπορεύων-
ται δημοσίως. Κατὰ τὴν ρητὴν τοῦ νόμου τούτου διάταξιν, αἱ παρ'
αὐτῶν ὑπογεγραμμέναι συναλλαγματικαὶ ἔχουσι κῦρος ἀπλῆς
μόνον ὑποσχέσεως.

§. 3.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΕΡΟΥΜΕΝΩΝ
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

408. Ἰκανότης τῶν ἀλλοδαπῶν πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὴν ἐμπορίαν.

409. Ἀνικανότης τῶν στερουμένων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

408. Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐποχάς, καὶ παρ' ἅπασι τοῖς ἀρ-
χαίοις ἔθνεσιν, οἱ ξένοι, ὑποβλεπόμενοι καὶ μισούμενοι ὑπὸ τῶν
λαῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο, ἦσαν τὸ ὑποκείμενον δια-
τάξεων ἐπαχθῶν καὶ περιοριστικῶν τῶν κοινωνικῶν δικαιωμά-
των. Εἶναι γνωστοὶ οἱ περὶ ξενηλασίας νόμοι τῆς Σπάρτης. Μὴ
ἀρκεσθεῖς δὲ εἰς τὸ ν' ἀποβάλλῃ τῆς πολιτείας του καὶ αὐτοὺς
τοὺς χάριν ἐμπορίας ἐπισκεπτομένους τὴν Σπάρτην ξένους, ὁ Λυ-
κοῦργος ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἐξέρχωνται τῆς
πατρίδος των, φοβούμενος μὴ τὰ ἥθη των νοθευθῶσι διὰ τῆς
ἐπιμιξίας των μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἡ δὲ ἐμπορία ἀπησχόλει
ἀποκλειστικῶς παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ ἡ γεωργία, τοὺς Περιόικους
καὶ τοὺς Εἰλωτας (1).

(1) Πλουτάρχου, Λυκοῦργος, 27. Ὅθεν οὐδ' ἀποδημεῖν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις
καὶ πλανᾶσθαι, ξενικὰ συνάγοντας ἥθη, καὶ μιμήματα βίων ἀπαιδευτῶν, καὶ πο-
λιτευμάτων διαφοράν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀθροιζομένους ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ, καὶ πα-
ραιρεόντας εἰς τὴν πόλιν ἀπὸλαυνον, οὐκ, ὥς Θεγκυδίδης φησὶ, δεδιώς, μὴ τῆς πό-

Ἠπιώτεροι καὶ φιλανθρωπότεροι τῶν νόμων τῆς Σπάρτης, οἱ τῶν Ἀθηναίων οὐ μόνον ἀνείχοντο τοὺς ξένους, ἀλλὰ τοῖς μετέδιδον καὶ διαφόρων δικαιομάτων, κατὰ τὴν διάφορον αὐτῶν διακρίσιν εἰς μετοίκους, εἰς ἰσοτελεῖς καὶ εἰς δημοποιήτους. Τὰ δικαιώματα ὅμως ταῦτα δὲν ἐχορηγοῦντο εἰμὴ εἰς τοὺς πανεστίους ἐν Ἀθήναις ἀποκαταστάντας, καὶ τὴν πατρίδα των ὀριστικῶς καταλιπόντας ξένους, οἵτινες, πληρόντες τὸ λεγόμενον μετοίκιον, ἦτοι δώδεκα μὲν δραχμᾶς οἱ ἄνδρες, ἕξ δὲ αἱ χῆραι αὐτῶν, ἠδύναντο νὰ ἐξασκῶσι τὴν ἐμπορίαν, ἥς ἡ ἀνάπτυξις ὠφείλετο μάλιστα εἰς τὴν μεγάλην τῶν τοιούτων μετοίκων συρροήν εἰς τὰς Ἀθήνας (1).

Τοιαύτη ἦτον ὡς ἔγγιστα ἡ τύχη τῶν ξένων καὶ εἰς τὴν Καρχηδόνα, μ' ὅλον τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῆς πολιτείας ταύτης.

Οἱ νόμοι τῶν Ῥωμαίων ἦσαν κατ' ἀρχὰς αὐστηρότατοι πρὸς τοὺς ξένους, εἰς οὓς ἀπηγορεύετο καὶ αὐτὴ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐνδυμασία. Ποινὴ θανάτου ἐπεβάλλετο εἰς ὃν τινα οἰκαιοποιεῖτο παρανόμως τὸ ὄνομα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου (2). Ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη αὐστη-

λιτείας μιμηταὶ γένωνται, καὶ πρὸς ἀρετὴν τι χρήσιμον ἐκμάθωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινος ὑπάρξωσι. . . . Διὸ μᾶλλον ὅτετο χρῆναι φυλάττειν τὴν πόλιν, ὅπως ἡθῶν οὐκ ἀναπληροῦσθαι πονηρῶν, ἢ σωμάτων νοσέων ἔξωθεν ἐπεισιόντων. Καὶ Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. κεφ. 7. 1, καὶ 2. Ἐν μὲν γὰρ δήπου ταῖς ἄλλαις πόλεσι πάντως χρηματίζονται, ὅσον δύνανται· ὅρῳ γὰρ γεωργεῖ, ὁ δὲ ναυκληρεῖ, ὁ δ' ἐμπορεύεται, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τεχνῶν τρέφονται. Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ ὁ Λυκοῦργος τοῖς μὲν ἐλευτέροις τῶν ἀμφὶ χρηματισμὸν ἀπέπειε μηδενὸς ἀπτεσθαι· ὅσα δ' ἐλευθερίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, ταῦτα ἑταῖρα μόνα ἔργα αὐτῶν νομίζειν.

(1) Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. κεφ. 1. §2. Διὰ τοῦτο οὖν ἰσηγορίαν καὶ τοῖς δούλοις πρὸς τοὺς ἐλευτέρους ἐποιήσαμεν· καὶ τοῖς μετοίκους πρὸς τοὺς ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις μετοίκων, διὰ τὸ τὸ πλῆθος τῶν τεχνῶν, καὶ διὰ τὸ ναυτικόν.

(2) Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι αἱ γνώμαι τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἦσαν πολὺ πλέον φιλελευθεραὶ ὡς πρὸς τοὺς ξένους παρὰ τὰς σημερινὰς, καθόσον οἱ ξένοι ἐμποροὶ οὐ μόνον ἀπελάμβανον νομίμου κατοικίας δικαίωμα, ἀλλ' ἀπηγορεύετο καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ τοὺς ἀπελαύνωσιν αὐθαιρέτως. Num mercatores extranei, quos forenses vocant, a dominis locorum sine causa expelli possint interdicique ne intra muros territoriumque morentur, et his recedere recusantibus bona auferri? — Baldus scripsit: Mundus est omnibus communis patria, et ideo expelli non possunt, nisi causa ex qua possint relegari. Postquam autem ingressi sunt, inter populares habentur, et

ρότης ἐμετριάσθη πολὺ ἐπὶ Καρακάλλα κηρύξαντος Ῥωμαίους πολίτας πάντας τοὺς εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ὑποκειμένους. In orbe Romano qui sunt, cives sunt Romani. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ἐκτείνων ἐτι μᾶλλον τὴν ἐξομοίωσιν ταύτην, κατήργησε πᾶσαν μεταξὺ πολιτῶν καὶ ξένων ὑφισταμένην εἰσέτι διαφοράν.

Οὐχ ἦπτον ὁμῶς ἐπέτρεπον οἱ Ῥωμαῖκοὶ νόμοι τὴν ἐμπορίαν οὐ μόνον εἰς τοὺς ὑπὸ τῷ Ῥωμαϊκῷ Κράτος ὑποκειμένους ξένους (peregrini), ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Βαρθάρους αὐτοὺς, εἰς οὓς ἐσυγχωρεῖτο ἡ ἐνέργεια τῶν συναλλαγμαμάτων τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, περιοριζομένη μόνον δι' εἰδικῶν τινων ἀπαγορεύσεων, ὡς τοῦ ἀγοράζειν ἀσπίδας, τόξα, βέλη, ξίφη καὶ ἐν γένει πᾶν εἶδος δπλων (1).

Ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία, σύμφωνος κατὰ τοῦτο μὲ τὴν Γαλλικὴν, δὲν ἐπέβαλε κανένα ὅρον εἰς τὸν θέλοντα νὰ μετέλθῃ τὴν ἐμπορίαν ἀλλοδαπὸν. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ἀπὸ αὐτὸν οὔτε κατοικίαν μόνιμον ἐν τῇ Ἑλλάδι, οὔτε ἀμοιβαιότητα ἐκ μέρους τῆς ἐπικρατείας εἰς ἣν αὐτὸς ἀνήκει. Ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸ φυσικὸν δίκαιον, καὶ ὅλαι αἱ ἀποτελοῦσαι αὐτὴν πράξεις, ἰδιαιτέρως θεωρούμεναι, ὑπάγονται εἰς αὐτό. Τὰ συναλλάγματα τῆς ἀγοραπωλησίας, τῆς ἀνταλλαγῆς, τῆς μισθώσεως, τῆς ἐντολῆς, τῆς παρακαταθήκης, τῆς ἐταιρίας, ἀνήκουσιν οὐσιωδῶς εἰς τὸ φυσικὸν ἢ τὸ ἐθνικὸν δίκαιον, διότι δὲν ἀπαιτεῖται ἐν γένει νόμος ἐπιτρέπων ν' ἀγοράσῃ τις τὰ πράγματα ὧν ἔχει χρεῖαν, νὰ πωλήσῃ τὰ περιττά, νὰ τὰ ἀνταλλάξῃ ἢ νὰ τὰ ἐκμισθώσῃ, νὰ ἐκμισθώσῃ τὴν ὑπηρεσίαν του, ν' ἀναδεχθῇ τὴν διεξαγωγὴν ἀλλοτρίων ὑποθέσεων, τέλος νὰ συνάψῃ ἐταιρίαν μετ' ἄλλων εἴτε ἀλλοδαπῶν εἴτε ἡμεδαπῶν.

Μολαταῦτα ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶναι ἄνευ ἐξαιρέσεων. Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 14 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας Β. Διατάγματος, δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς νὰ γίνωνται μέτοχοι εἰς Ἑλληνικὰ πλοῖα πλέον τοῦ ἡμίσεως αὐτῶν, καὶ ἐὰν εἰς ξένην ἐπικράτειαν ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ

tam contra naturalem æquitatem quam bonum publicum est eos expellere (Straccha de mercat. 2. ἀρ. 33.).

(1) Ν. 2. Κώδ. 4. §1. quæ res exportari non debeant.

εἰς τὰ ἐμπορικὰ αὐτῆς πλοῖα μετοχή, ἐπιφυλάσσεται ἡ τροποποίησις τοῦ προμνησθέντος ὁρίσμου.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1836 περὶ ἀσυνομίας τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας Β. Διατάγματος μόνοι οἱ ἡμεδαποὶ δύνανται νὰ λάβωσι δίπλωμα πλοιάρχου ἢ κυβερνήτου Ἑλληνικοῦ πλοίου, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν τῷ αὐτῷ διατάγματι ὁριζομένων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 112 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας μόνοι οἱ ἡμεδαποὶ δύνανται νὰ ἐκπληρώσωσι καθήκοντα διαιτητοῦ, ἡ δὲ διάταξις αὕτη ἐκτείνεται, ἄς ἐκ τῆς γενικότητος τοῦ κεφαλαίου τούτου τοῦ νόμου, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν ἐκουσίως ἐκλεγομένους διαιτητάς (1).

Ἄν καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν συμβολαιογράφων νόμου, πᾶς ἔμπορος καταστημένος καὶ κατοικῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐμποροδικῶν λογίζεται ἱκανὸς νὰ διορισθῇ εἰς θέσιν δικαστοῦ ἢ παρέδρου παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστηρίῳ, τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος, κηρύττον μόνους τοὺς πολίτας Ἕλληνας δεκτοὺς εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα, ἀποκλείει ἀναγκαίως τῆς δικαστικῆς ταύτης ὑπηρεσίας τοὺς ἀλλοδαποὺς ἐμπόρους. Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἄρθρα 14 15 καὶ 19 τοῦ αὐτοῦ νόμου, τὰ αὐτὰ προσόντα ἀπαιτοῦνται καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐκλέκτορας, ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ ἔμποροι στεροῦνται καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν εἰς τὰς πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἐμποροδικῶν καὶ τῶν παρέδρων τῶν ἐμποροδικείων συγκροτούμενας συνελεύσεις.

Ὅταν οἱ μεσίται, διοριζόμενοι παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἐνδύονται

(1) Τὴν γνώμην ταύτην καθιέρωσε τὸ δικ. τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 3250 ἀποφ. τῆς 3 Νοεμβρ. 1839, ἐπικυρωθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 1743 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν τῆς 1 Νοεμβρ. 1840. «Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 122 τῆς Πολιτ. Δικονομίας ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις εἶναι ἄκυρος καὶ μὴ εὔσα ἔαν τὸ συνυποσχετικὸν ἐναντίον τῶν ἐν ταῖς ἁρθροῖς 106, 107 καὶ 112 ὠρισμένων γίνῃ, ὅθεν ἔπεται εἴτε ἀνίκανοι εἶναι οἱ συνυποσχεθέντες, εἴτε τὰ πρόσωπα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνετέθη ἡ διαιτητικὴ ὑπηρεσία, ἡ ἀπόφασίς των εἶναι ἄκυρος καὶ ἂν καὶ ἐκουσία ᾗθελεν εἶσθαι ἡ διαίτησις, διότι αἱ ἀνωτέρω διατάξεις εἶναι σχετικαὶ εἰς ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν τὰς διαιτήσεις. Ἐπειδὴ ἀμφοτέροι οἱ διαιτηταὶ εἶναι ἀλλοδαποὶ κτλ.»

χαρακτῆρα δημοσίου ὑπαλλήλου, ἔπεται ὡς ἐκ τῶν προηγουμένων, ὅτι ἀποκλείονται τῆς ὑπηρεσίας ταύτης οἱ ἀλλοδαποὶ ἔμποροι.

409. Ὁ πολιτικὸς θάνατος εἶναι ἀπλοῦν τοῦ νόμου πλάσμα, δι' οὗ ὁ εἰς τὴν ἐπισύρουσιν τὴν συνέπειαν ταύτην καταδικασθεὶς ποινὴν ἐξομοιοῦται μὲ τὸν διὰ φυσικοῦ θανάτου ἐκ τῆς κοινωνίας ἀποχωρισθέντα. Ὡς τοιοῦτος, ὁ πολιτικὸς θάνατος δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀκριβῶς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀληθοῦς καὶ πραγματικοῦ θανάτου. Διατηρῶν τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ζωὴν, ὁ πολιτικῶς νεκρὸς ζῇ ἐν τούτοις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τῷ ἀρνηθῇ τις τὴν ἐνέργειαν παντὸς κοινωνικοῦ δικαιώματος, ἰδίως τοῦ δικαιώματος νὰ ἐξασκῇ τὰς μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς φυσικῆς ὑπάρξεώς του σχετικὰς πράξεις.

Ναὶ μὲν, μετὰ τὴν παραγραφὴν τῆς ποινῆς του, ὁ κατὰδικος δὲν ἀποκαθίσταται εἰς τὰ πολιτικά του δικαιώματα (Ποιν. Δικον. 550 ἀρ. 3) καὶ μόνον ἀπαλλάσσεται τῆς φυσικῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς. Ἀλλ' ἂν καὶ εἰς τοιαύτην εὐρίσκεται θέσιν, τῷ ἐπιτρέπεται ἐν τούτοις νὰ ζήσῃ ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας, ἀφ' ἧς θεωρεῖται νομικῶς κεχωρισμένος. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν νὰ δύναται τις ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν τοιοῦτον τὸ δικαίωμα νὰ πορίζεται τὰ πρὸς ζωᾷκειαν διὰ τῆς ἐργασίας του.

Ὅθεν ἦτον μὲν συνεπὲς μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου, ὁ κατὰ νομικὸν πλάσμα μὲ νεκρὸν ἐξομοιούμενος κατὰδικος νὰ στερεῖται ὅλων τῶν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας καθιερούμενων δικαιωμάτων, οὐχὶ δὲ καὶ τῷ ἀφαιρῶνται καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης τῆς φυσικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου παραγόμενα.

Τοιαύτην διάκρισιν καθιέρωνε καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος, ὅστις εἰς τὸν Ν. 15. τῶν Πανδ. 48. 22 de intedictis, et relegatis, et deportatis κανονίζει τὰ δικαιώματα τῶν ὁποίων στερεῖται ὁ τὴν πολιτείαν ἀπολλύων, τουτέστιν ὁ πολιτικῶς νεκρὸς. «Ὁ περιοριζόμενος τὴν πολιτείαν ἀπολλύει, οὐ μὴν τὴν ἐλευθερίαν· καὶ τῶν μὲν ἰδικῶν νόμων τῆς πολιτείας στερεῖται, τοῖς ἐθνικοῖς κέχρηται· ἀγοράζει γὰρ καὶ πωλεῖ, μισθοῖ καὶ μισθοῦται, καὶ καταλλάσσει, καὶ δάνειον πράττει, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ παραπλήσια. Καὶ τὰ ἐπικτηθέντα ἐνεχυράζει, εἰμὴ ἐπὶ παραγραφῇ τοῦ δη-

μοσίου, τοῦ μέλλοντος αὐτὸν τελευτῶντα διαδέχεται, ἡνεχύρασε. η

Ἄν ἡδυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τοιοῦτοτρόπως τὰς περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πολιτικοῦ θανάτου διατάξεις τῶν ἄρθρ. 5 καὶ 7 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἠθέλαμεν φθάσει εἰς συμπέρασμα λογικὸν, σύμφωνον καὶ μὲ τὴν διάταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου, καὶ μὲ τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς ποινικῆς ἡμῶν νομοθεσίας, ὅτι ὁ πολιτικῶς νεκρὸς δύναται νὰ ζήσῃ φυσικῶς, τοῦτέστι δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὅλας τὰς ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου στηριζομένας πράξεις, καὶ ἐπομένως νὰ ἐξασκήσῃ καὶ τὴν ἐμπορίαν. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἤθελε θεωρεῖται ὡς ἔμπορος ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῆς ιδιότητος ταύτης ἀπέναντι τῶν τρίτων πηγαζούσας ἐνοχὰς καὶ ὑποχρεώσεις του, χωρὶς ὅμως νὰ χαίρῃ τὰ κατὰ γενικὸν κανόνα μετ' αὐτῆς συνδεόμενα προνόμια καὶ πλεονεκτήματα. Οὕτως ἤθελεν ὑπόκειται εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν, καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς συνεπειὰς τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἤθελεν ἐνάγεται διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ διοριστέου αὐτῷ κηδεμόνος. Τέλος, παύων τὰς πληρωμὰς του, ἤθελε κηρύττεται εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τρίτων καὶ διὰ νὰ μὴ στερηθῶσιν οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ τῶν ἐκ ταύτης τῆς καταστάσεως ὑπὲρ αὐτῶν πηγαζόντων πλεονεκτημάτων (1).

Ἀλλ' ἐνώπιον τῶν τοσοῦτον ῥητῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 5 καὶ 7 τοῦ Ποινικοῦ νόμου, δι' οὗ ὁ νομοθέτης κηρύττει ἄκυρον πᾶσιν πράξιν ἀφορῶσιν συμβόλαιόν τι μεταξὺ τοῦ πολιτικῶς νεκροῦ καὶ τρίτων, τὸν στερεῖ τοῦ δικαιώματος νὰ διακατέχῃ ἢ ν' ἀποκτᾷ τι, καὶ τοῦ νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου εἴτε ὡς ἐνάγων, εἴτε ὡς ἐναγόμενος, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιφέρωμεν ἄλλο συμπέρασμα εἰμὴ ὅτι, ἂν καὶ ὁ πολιτικῶς νεκρὸς δύναται πραγματικῶς ν' ἀγοράζῃ, νὰ πωλῇ, νὰ μισθοῦται, κτλ., τὰ συναλλάγματα τοῦ ὅμως ταῦτα εἶναι ἄκυρα ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ παρὰ τῆς δικαιοσύνης τὴν κύρωσιν τῶν συμβάσεών του κατὰ τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλαξαμένων (2).

(1) Théorie du Code pénal par Chauveau et F. Hélie T. I. σελ. 157. — Molinier ἄρ. 199.

(2) Ὡρα τὴν περὶ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου ἀξιολογὸν διατριβὴν τοῦ ἀξιολόγου δι-

ΤΜΗΜΑ Γ.

Εἰς τίνες ἀπαγορεύεται ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

410. Πρόσωπα ἔχοντα τὴν πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότητα εἰς ἃ ἀπαγορεύεται ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας.
 411. Ἄν ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐκτείνεται καὶ εἰς μεμονωμένας ἐμπορικὰς πράξεις.
 412. Ἡ ἀπαγόρευσις δὲν προσβάλλει ἐν γένει τὸ κῦρος τῶν παρὰ τῶν προσώπων τούτων ἐνεργουμένων πράξεων, ἀλλ' ἐπιφέρει ποινὰς κατὰ τοῦ παραβάτου.
 413. Ἐξαιρέσεις τοῦ ἀνωτέρω κανόνος ὡς πρὸς τὰς κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 466 τοῦ Ποινικοῦ νόμου ἐνεργουμένας ἐμπορικὰς πράξεις.

410. Διὰ λόγους δημοσίου συμφέροντος, ἡ τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ τῆς ἐμπορίας, ἡ ἐξάσκησις αὐτῆς ἀπηγορεύθη εἰς τάξεις τινὰς προσώπων, ἔχόντων ἄλλως ὅλην τὴν πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἐλευθέρως ἀπαιτουμένην ἱκανότητα.

Α. Κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου ἡ ἐξάσκησις τῆς ἐμπορίας. Ἡ ἀπὸ παντὸς κοσμικοῦ ρύπου καθαρότης, δι' ἧς πρέπει νὰ διακρίνεται ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πρὸς τὰς δι' αὐτοῦ τελουμένας ἱεροπραξίας ὀφειλόμενον σέβας δὲν ἐπιτρέπουσι ν' ἀφήνῃ ὁ ἱερεὺς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ν' ἀπασχολῇται εἰς τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος τοὺς περισπασμούς, οὐδὲ νὰ παραιτῇ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ διὰ νὰ κύπτῃ τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ χωνευτοῦ μύσχου (1).

Β'. Ὁ τὴν διανομὴν τῆς δικαιοσύνης ἐπιτετραμμένος δικαστὴς ὀφείλει ἅπασαν αὐτοῦ τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἐργασίαν εἰς τὰ συμφέροντα τῶν διαδίκων. Ἦθελεν ἐκπληροῖ πολλὰ ἀτελῶς τὰ

κηγόρου Κ. Καλλιγᾶ, καταχωρηθεῖσαν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Σγούτα ἐκδιδομένην Θέμιδα Τ. 3. σελ. 337.

(1) Παύλου πρὸς Τιμόθ. Β'. κεφ. 2. στίχ. 4. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.—Ὅρα καὶ Πισαράν 123, κεφ. 6 καὶ 9.

καθήκοντά του, ἂν ἐμπορευόμενος ἠναγκάζετο νὰ μερίζη τὴν προσοχὴν του μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πολυπληθῶν τῆς ἐμπορίας φροντίδων. Ἐνδέχεται ἄλλως, ὡς ἐκ τῶν ἐμπορικῶν περιπετειῶν, νὰ κηρυχθῇ εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, καὶ τότε ὁ δικαστὴς ὀφείλει, ὑποκύπτων εἰς τὸν κοινὸν τῶν ἐμπόρων νόμον, νὰ διαμείνῃ ἐπὶ πολὺν ἴσως χρόνον ὑπὸ προσωπικὴν κράτησιν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους τὸ ἄρθρον 227 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ συμβολαιογράφων νόμου διέταξεν ὅτι πᾶς δικαστικὸς ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης, ἐξαίρουμένων τῶν ἐμποροδικῶν καὶ παντὸς εἶδους παρέδρων, ὅστις μετέρχεται τέχνην τινὰ ἢ ἐμπόριον συγχρόνως μὲ τὴν ὑπηρεσίαν του, τιμωρεῖται μὲ πειθαρχικὴν ποινὴν, ἐν δὲ ὑποτροπῇ, μὲ τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολήν. Τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης δὲν εὐρίσκομεν ἄλλην ἐξαίρεσιν εἰμὴ μόνον εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλίου 1835 Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐπετράπη εἰς τοὺς γνώσεις ἱατρικὰς ἔχοντας εἰρηνοδίκας, νὰ μετέρχωνται συγχρόνως καὶ τὸ τοῦ ἱατροῦ ἐπάγγελμα.

Γ'. Κατὰ τὸ ἄρθρον 57 τῶν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1834 ὁδηγίων πρὸς τοὺς προξένους τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἰς ξένας ἐπικρατείας, ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς μισθοδοτούμενους προξένους, ἐπὶ ποινῇ μετακλήσεως, νὰ λαμβάνωσιν ὅποιονδήποτε μέρος εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως εἰς ἐμπόριον. Ὁ νόμος ἐθεώρησεν ἐπιβλαβὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐμπορίαν τὴν ὡς ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων μεταξὺ τῶν ἐμπορευομένων Ἑλλήνων καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φυσικοῦ αὐτῶν προστάτου ἐνδεχομένην νὰ πηγᾷσῃ ἀντιζηλίαν.

Δ'. Οἱ κολλυβισταὶ καὶ οἱ μεσίται, καθὼ νόμιμα τῆς ἐμπορίας ὄργανα, γνωρίζουσι παρὰ πάντα ἄλλον τὰς ἀνάγκας τῶν ἐμπόρων, καὶ εὐκόλως ἠδύναντο νὰ καταχρασθῶσι τῆς θέσεώς των, ἂν τοῖς ἐπετρέπετο νὰ ἐμπορεύωνται δι' ἴδιον αὐτῶν λογαριασμόν. Ἐντεῦθεν αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν ἄρθρων 85, 86, 87, 88 καὶ 89 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, περὶ ὧν θέλομενπραγματευθῇ λεπτομερέστερον ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ε'. Ἡ ἐξάσκησις εἰδικῶν τινῶν τῆς ἐμπορίας κλάδων ἐθεωρήθη ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ἀνωτέραν τοῦ κράτους ὑπηρεσίαν μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι περιβεβλημένοι οἱ κατὰ τόπους πολιτικοὶ ἢ

στρατιωτικοὶ ἀρχηγοί. Κατὰ τὸ ἄρθρον 466 τοῦ ποινικοῦ νόμου «Πᾶς ἀρχηγὸς στρατιωτικὸς, νομάρχης, ἢ ἑπαρχος, ὅστις φανερῶς ἢ κρυφίως, κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως λαμβάνει κατὰ τὸν τόπον, ἢ τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου ἐκτελεῖ τὰ δημόσια χρέη του, ὅποιανδήποτε ἰδιαιτέραν μετοχὴν εἰς ἐμπόριον σίτου, ἀλεύρου, ὀσπρίων, ὀρύζης, οἴνου, ἢ ἄλλων ποτῶν, τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν τριακοσίων μέχρι ἐξακισχιλίων δραχμῶν. Ἐνταυτῷ δὲ ἀποφασίζεται καὶ ἡ δήμευσις τῶν εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο προσδιωρισμένων ταμιευμάτων. Ἐξαίρεται τοῦ κανόνος ἡ πώλησις καρπῶν φυομένων εἰς ἴδιον ἀγρὸν ἢ κτῆμα.»

111. Αἱ ἀνωτέρω ἀπαγορεύσεις δὲν ἐκτείνονται πάντοτε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς μεμονωμένας ἐμπορικὰς πράξεις, ὅθεν πρέπει νὰ προσέξωμεν μὴ ἐφαρμόζοντες λίαν αὐστηρῶς τὸν νόμον, παραγνωρίσωμεν τὸ πνεῦμα ἐξ οὗ ὁ νομοθέτης ὠρμήθη κατὰ τὴν νομοθέτησίν των. Ἄν ἐξαίρεσωμεν τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου, εἰς οὓς ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς νὰ περιπλέκωνται ὅπωςδήποτε εἰς τὰς τοῦ βίου πραγματείας, τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀρχηγούς· εἰς οὓς ἀπαγορεύεται ὅποιανδήποτε μετοχὴ εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 466 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀπαριθμούμενα τῆς ἐμπορίας εἶδη, καὶ τοὺς μεσίτας, εἰς τὰς λοιπὰς τάξεις τῶν προμνησθέντων προσώπων ἀπαγορεύεται κυρίως τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ τοῦ ἐμπόρου, εἴτε ὡς ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ καθήκοντά των, εἴτε ὡς δυνάμενον νὰ παραγάγῃ συναγωνισμὸν ἐπιζήμιον εἰς τοὺς μὴ περιβεβλημένους μὲ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἐμπόρους. Ἐπομένως ἂν ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος λ. χ. ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν, ἢ ἐνεργήσῃ τυχαίως ἄλλην ὅποιανδήποτε ἐμπορικὴν πράξιν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι παρεβίασε τὰς διατάξεις τοῦ νόμου.

112. Ἀλλ' αἱ ἀπαγορεύσεις αὗται δὲν καθιστῶσιν ἐν τούτοις ἀνίκανα τὰ ἐνεργοῦντα τὰς ἐμπορικὰς πράξεις πρόσωπα. Αὐταὶ εἰσῆχθησαν μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας ἢ χάριν προστασίας τῆς ἐμπορίας, καὶ ἤθελεν ἐπομένως εἶσθαι ἄτοπον ἂν ἡ παραβίασις αὐτῶν καθίστατο ἀφορμὴ ζημίας διὰ τοὺς τρίτους. Ὅθεν ὅστις παραβιάζει τὰς ἀπαγορεύσεις ταύτας, ἐξασκῶν τὴν ἐμπορίαν εἴτε κατ' εὐθείαν, εἴτε πλαγίως, λ. χ. διὰ τῆς ἐν κοινοκτημοσύνῃ μετ' αὐτοῦ συζώσης γυναικὸς, δὲν δύναται ἐπικαλούμενος

τὸν βαθμὸν, τὴν ἀξίαν, ἢ τὸ ἐπάγγελμά του, νὰ διαφιλονεικήσῃ τὸ κύρος τῶν ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεών του, καὶ νὰ ὑπεκφύγῃ τὰς συνεπείας των. Τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματά του διατηροῦσι τὴν ἰσχύν των καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, καὶ ἀμφοτέρωθεν τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἐκτέλεσίν των. Ἄν δ' ὁ τοιοῦτος, ἐνεργῶν συνήθως ἐμπορικὰς πράξεις θεωρηθῇ περιπλέον ὅτι μετέρχεται τὴν ἐμπορίαν, θέλει, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἔμποροι, ὑπόκεισθαι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐμποροδικείων, ὑποβάλλεσθαι εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν, καὶ κηρύττεσθαι, ἐν περιπτώσει, εἰς κατάσασιν πτωχεύσεως (1). Μόνη δὲ τῆς παραβιάσεως τῆς ἀπαγορεύσεως συνέπεια θέλει εἶσθαι ἡ κατὰ τοῦ παραβάτου ἐπιβολὴ τῆς νομίμου πειθαρχικῆς ἢ ἄλλης ποινῆς.

443. Ἄλλως ἔχει ὅμως τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν κατὰ τόπον πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν ἐνεργουμένας ἐμπορικὰς πράξεις. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νόμου ἀφήνει βεβαίως καὶ ἐνταῦθα πᾶσαν ὡς πρὸς τὸν τρίτον ἰσχὺν εἰς τὸ συνάλλαγμα. Δὲν ἀνήκει εἰς τὸν χάριν ἐμπορίας πωλοῦντα τὰ τρόφιμα τρίτον, νὰ ἐξετάσῃ τὴν χρῆσιν τὴν ὁποίαν ὁ ἀγοράζων αὐτὰ ἀνώτερος στρατιωτικὸς ἢ πολιτικὸς ἀξιωματικὸς προτίθεται νὰ κάμῃ αὐτῶν. Ὁ μετ' αὐτοῦ ἐν καλῇ πίστει συναλλαζάμενος δύναται λοιπὸν βεβαίως νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτέλεσιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀλλ' ὁ παραβιάσας τὸν νόμον ὑπάλληλος δὲν δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὴν ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ παράδοσιν τῶν ἐπὶ παρανόμῳ κερδοσκοπίᾳ ἀγορασθέντων τροφίμων, τὰ ὅποια ὁ νόμος καταδικάζει εἰς δήμευσιν. Ὡς πρὸς αὐτὸν λοιπὸν τὸ παράνομον τοῦτο συνάλλαγμα μένει ἄκυρον, καὶ ἐν ᾧ τὸν βαρύνει μὲ ἐνοχάς, δὲν τῷ χορηγεῖ τὰ εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦντα συνήθως δικαιώματα.

(1) Nouguiet Τμ. γ'. κεφ. α'. §. 5. ἀρ. 1.—Molinier ἀρ. 204.

ΤΥΠΟΙ.

ΒΟΥΛΕΥΜΑ ΣΥΓΓΕΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Περὶ ἀδείας τοῦ ἐμπορεύεσθαι.

Τὴν . . . τοῦ . . . μηνὸς Ε. Ε. ὥραν . . . Μ. Μ. ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου. . . ἐπαρχίας . . . καὶ νομοῦ. . . κατ' αἵτησιν τοῦ Κυρίου Α. Ζ. κατοίκου. . . καὶ συνεπέα τῆς ἀπὸ . . . τοῦ . . . μηνὸς, Ε. Ε. προσκλήσεώς μου, ἐκδοθείσης ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ Κ. Α. Ζ. δι' ἧς ἡμέρα τῆς παρούσης συνελεύσεως ὠρίσθη ἡ . . . δεκάτη τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς . . . Ε. Ε., ὥρα . . . Μ. Μ.

Συνήλθον εἰς συγγενικὸν συμβούλιον οἱ Κύριοι. . . κάτοικοι. . . συγγενεῖς τοῦ Κ. Α. Ζ. (εἰς τὸν δεῖνα βαθμὸν) (ἢ φίλοι καὶ οἰκεῖοι τῆς οἰκογενείας τοῦ Κ. Α. Ζ. ἐν ἐλλείψει συγγενῶν) διαμένοντες εἰς . . . ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένου ἀποστήματος ὀκτὼ ὥρῶν (τεσσάρων σχοίνων) καὶ κλητευθέντες διὰ τοῦ κλητῆρος. . . ὡς ἐκ τῶν ἀπὸ . . . τοῦ . . . μηνὸς Ε. Ε. ἐπιδοτηρίων αὐτοῦ φαίνεται, καὶ ἐκηρύχθη παρ' ἡμῶν τὸ κατ' αἵτησιν τοῦ Κ. Α. Ζ. συνελθὼν συγγενικὸν συμβούλιον νομίμως συγκεκροτημένον.

Ὁ Κ. Α. Ζ. ἐξέθεσεν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου ὅτι εἶναι ἀνῆλιξ, συμπληρώσας ἤδη τὸ δέκατον ὀγδοὺν ἔτος, καὶ ὅτι στερηθεὶς τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, σκοπεύει νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν, ἐφ' ᾧ χρήζει τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὀριζομένης ἀδείας, ἐξητήσατο δὲ ἀπὸ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον νὰ τὸν ἐφοδιάσῃ μὲ τὴν νόμιμον ταύτην ἄδειαν.

Ἀποχωρήσαντος μετὰ τὴν αἵτησιν ταύτην τοῦ Κ. Α. Ζ. τὸ συγγενικὸν συμβούλιον διασκεφθὲν,

Ὅτι ὁ Κ. Α. Ζ. συνεπλήρωσε τὸ δέκατον ὀγδοὺν ἔτος τῆς ἡλικίας του·

Ὅτι εἶναι γνωστὴ εἰς τὸ συμβούλιον ἡ νοητικὴ αὐτοῦ ἀνάπτυξις καὶ ἡ χρηστὴ διαγωγή του·

Ὅτι ἔχει τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις διὰ νὰ ἐξασκήσῃ ἐπωφελῶς τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα εἰς ᾧ προορίζεται·

Ἀποφασίζει ὁμοφώνως (ἢ κατὰ πλειοψηφίαν τῶν ΚΚ. . . κατὰ

τῶν μειοψηφούντων λοιπῶν δύο ΚΚ. . . .) ὅτι ὁ Κ. Α. Ζ., ἐτῶν 18, κάτοικος . . . ἔχει τὴν ἄδειαν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν, μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παρόντος βουλευμάτος παρὰ τοῦ δικασ. τῶν ἐν . . . Πρωτοδικῶν

Ἐγένετο ἐν . . . τὴν . . . καὶ ὑπεγράφη παρ' ἡμῶν καὶ τῶν μελῶν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (ἐκτὸς τοῦ Κ. . . ὅστις ἐπὶ τῇ προσκλήσει νὰ ὑπογράψῃ ἐκήρυξεν ὅτι δὲν ἠξέουρει νὰ γράψῃ).

Τοῦ βουλευμάτος τούτου ζητεῖται ἡ ἐπικύρωσις κατὰ τοὺς τύπους τῶν ἄρθρων 656 καὶ ἐπ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΑΝΗΛΙΚΟΣ,

Ζητοῦντος κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τὴν καταχώρησιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν τῆς πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι, (ἢ πρὸς τὸ ἐνεργῆσαι ῥητήν τινα ἐμπορικὴν πράξιν) ἀδείας.

Τὴν . . . τοῦ . . . μηνὸς . . . Ε. Ε. ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ γραμματέως τῶν ἐν . . . Πρωτοδικῶν ὡς Ἐμποροδικῶν ὁ Κ. . . ἀνῆλιξ . . . ἐτῶν, κάτοικος . . . ὅστις μ' ἐπαρουσίασε, ἁ. βούλευμα τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου συγκαλεσθέντος παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου . . . τὴν . . . τοῦ μηνὸς . . . Ε. Ε. ἐπικυρωθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. . . ἀποφάσεως τοῦ ἐν . . . δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν τῆς . . . τοῦ μηνὸς . . . Ε. Ε. (ἡ ἄδειαν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ) δι' οὗ τῷ χορηγεῖται ἡ ἄδεια νὰ μετέρχεται τὴν ἐμπορίαν, (ἢ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν δεῖνα ἐμπορικὴν πράξιν) καὶ ἐζήτησε τὴν καταχώρησιν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου τούτου τόσον τοῦ βουλευμάτος τῆς ἀδείας, ὅσον καὶ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτὸ ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, διὰ νὰ δύναται οὗτος νὰ ἐξασκῇ τὸ (δεῖνα) ἐμπόριον, ἐφ' ᾧ συνετάχθη ἡ παροῦσα ἔκθεσις τὴν ὁποίαν ὑπέγραψε μεθ' ἡμῶν.

Ὁ γραμματεὺς τοιχοκόλλῃ τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

414. Ἰποχρεώσεις ἐπιβαλλόμεναι εἰς τοὺς ἐμπόρους.
 415. Περὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.
 416. Τρία εἶναι τὰ βιβλία, τῶν ὁποίων τὴν σύνταξιν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος.
 — Περὶ τοῦ ἡμερολογίου.
 417. Περὶ τοῦ βιβλίου τῶν ἀπογραφῶν.
 418. Περὶ τοῦ βιβλίου ἀντιγραφῆς τῶν ἐπιστολῶν.
 419. Τύποι εἰς οὓς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ὑποβάλλονται.
 420. Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.
 421. Πῶς ἐξάγεται ἡ ἀπόδειξις ἐκ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.
 422. Πρέπει νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη.
 423. Συνέπειαι τῆς μὴ συντάξεως βιβλίων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου.
 424. Περὶ τοῦ ἐμπορικοῦ λογιστικοῦ. — Ἀπλογραφικὴ μέθοδος.
 425. Διπλογραφικὴ μέθοδος.
 426. Περὶ ἰσοζυγίσεως λογαριασμῶν.
 427. Περὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν.

414. Τρεῖς εἰδικωτέρας ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλει ὁ νόμος εἰς τὸν ἔμπορον. Ὁφείλει οὗτος,

Α. Νὰ ἔχῃ βιβλία τῆς ληψοδοσίας καὶ ὅλων τῶν μὲ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ σχετικῶν ἐργασιῶν του.

Β'. Νὰ δημοσιεῇ τὸ γαμικὸν αὐτοῦ σύμφωνον καὶ πᾶσαν μεταγενεστέρα αὐτοῦ τροποποίησιν.

Γ'. Νὰ ἐφοδιάζεται μὲ ἄδειαν ἐπιτηδεύματος, μέσον τῆς ὁποίας ἡ βιομηχανία συντρέχει εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπικρατείας.

Καὶ ἡ μὲν ἔκθεσις τῶν ἀρχῶν ὑφ' ὧν διέπεται ἡ ἄδεια τοῦ ἐπιτηδεύματος, ἀνήκουσα εἰς τὸ διοικητικὸν δίκαιον, δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς παρούσης πραγματείας. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσιν τοῦ γαμικοῦ συμφώνου καὶ τῶν ἐπομένων αὐτοῦ τροποποιήσεων ὑποχρέωσιν τοῦ ἐμπόρου, θέλομεν ὁμιλήσει εἰς ἰδιαιτέρον μέρος. Μένει λοιπὸν νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα περὶ μόνῃς τῆς συντάξεως τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.

445. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἐμπορίας παράγει ἀναριθμήτους καθημερινὰς σχέσεις καὶ ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, αἵτινες εἶναι ἀδύνατον νὰ βεβαιοῦνται διὰ τῶν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων εἰθισμένων ἀποδεικτικῶν μέσων. Πρὸς τὸ συμφέρον λοιπὸν αὐτὸ τῆς ἐμπορίας ἀπαιτεῖτο νὰ ἔχωσιν οἱ ἐξασκοῦντες αὐτὴν βιβλία τακτικά καὶ περιβεβλημένα μὲ τύπους δυναμένους νὰ ἐγγυῶνται περὶ τῆς εἰλικρινείας των. Δι' αὐτῶν τίθεται ὁ ἔμπορος εἰς κατὰστασιν νὰ κρίνῃ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐπιχειρήσεών του, καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἂν τῷ συμφέρῃ νὰ τὰς ἐξακολουθήσῃ, καὶ ἂν ἔχῃ τοὺς πρὸς ἐξακολουθήσῃ ἢ ἀποπεράτωσιν αὐτῶν ἀπαιτουμένους πόρους. Ἄν ἐναντία περιστάσεις, ἀχώριστοι πάντοτε ἀπὸ τοῦ ἐμπορικῷ σταδίου τὰς περιπετείας, τὸν ὑποχρεώσωσι νὰ κηρυχθῇ εἰς πτώχευσιν, τὰ βιβλία του θέλουσιν ὁδηγήσῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν δικαιοσύνην εἰς τὸ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν διαγωγὴν του, ἀφ' ἐτέρου δὲ τοὺς δανειστάς του εἰς τὴν ἐξιχνίασιν καὶ ἐκκαθάρισιν τῆς ὑπολειπομένης περιουσίας του. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ἐμπόρου, οἱ κληρονόμοι του ἤθελαν ἐν ἐλλείψει βιβλίων, εὐρίσκεισθαι εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμνηχανίαν, πολυλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ ἐκκαθαρίσωσι τὴν περιουσίαν του, νὰ εἰσπράξωσι τὰς πιστώσεις του, καὶ νὰ γνωρίσωσι μετ' ἀκριβείας τὴν ἔκτασιν τῶν ὀφειλῶν του.

Τὴν ἀνάγκην τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ἐννόησαν εἰς ὅλους τοὺς χρόνους καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόπους οἱ ἐμπορευόμενοι. Τὴν ἀδιαφιλονείκητον τούτου ἀπόδειξιν εὐρίσκομεν εἰς διαφόρους Ἕλληνας συγγραφεῖς, ἰδίως εἰς τὸν Ἀριστοφάνην καὶ εἰς τὸν Δημοσθένην (1). Εἰς τὴν Ῥώμην καὶ αὐτοὶ οἱ ἰδιῶται εἶχον βιβλία ἐν οἷς ἐμνη-

(1) Δημοσθένης πρὸς Κάλλιπον §. 3. Εἰώθασι δὲ πάντες οἱ τραπέζιται, ὅταν τις ἀργύριον τιθεῖς ἰδιώτης « ἀποδοῦναί τῳ » προστάτῃ, πρῶτον τοῦ θέντος τοῦτο γράφειν καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀργυρίου, ἔπειτα παραγράφειν « τῳ δεῖν ἀποδοῦναι δεῖ », καὶ ἐὰν μὲν γινώσκωσι τὴν ἔψιν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ἂν δέῃ ἀποδοῦναι, τοσοῦτον μόνον ποιῇν, γράψαι ᾧ δεῖ ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ μὴ γινώσκωσι, καὶ τούτου τοῦτομα προσπαραγράφειν ὅς ἂν μίλλῃ συστήσῃ καὶ δείξῃ τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ δέῃ κομίσασθαι τὸ ἀργύριον. — Καὶ Ἀριστοφάν. Νεφέλαι 19.

Ἄπτε, παῖ, λύχον,

Κᾶκφερε τὸ γραμματεῖον, ἵν' ἀναγνῶ λαβὼν,

Ὅπόσοις ὀφείλω, καὶ λογίσωμαι τοὺς τόκους.

μόνευον ὅλας τὰς καθημερινὰς δοσοληψίας των (1). Τέλος πρὶν κατασταθῇ νομοθετικῶς ὑποχρεωτικὴ ἡ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων σύνταξις, ὅλοι οἱ ἔμποροι εἶχον λογιστικὸν καλῶς ὀργανισμένον, καὶ στηριζόμενον ἰδίως εἰς ἀκριβῆ τῶν καθημερινῶν ἐργασιῶν των ἐγγραφὴν εἰς τὰ βιβλία των. Δὲν εἰσήγαγε λοιπὸν ὁ ἐμπορικὸς νόμος, ἀλλ' ὥρισε καὶ ἐρρύθμισε ἀκριβέστερον τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἐμπόρου καὶ ὡς πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα κατέστησαν ἔτι θετικώτερα διὰ τῶν ἄρθρων 416—417 τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς δικονομίας.

416. Τρία εἶναι τὰ βιβλία τῶν ὁποίων ἡ σύνταξις ἐπιβάλλεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸν ἔμπορον, τὸ ἡμερολόγιον, τὸ τῶν ἀπογραφῶν, καὶ τὸ πρὸς ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιστολῶν του (Ε. Ν. 8, 9).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τὸ ἡμερολόγιον «παριστάνει ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν περιουσίαν καὶ τὰ χρέη του, τὰς ἐμπορικὰς του ἐργασίας, τὰς συναλλαγματικὰς του διαπραγματεύσεις, τὰς ἀποδοχὰς, ἢ ὀπισθογραφήσεις, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι λαμβάνει ἢ πληρῶνει ἐφ' ὁποιοῦδήποτε λόγῳ, καὶ φανερόναι κατὰ μῆνα τὸ ποσὸν τῆς οἰκιακῆς του δαπάνης. »

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων βλέπομεν ὅτι σκοπὸς τοῦ ἡμερολογίου εἶναι νὰ βεβαιουῖται δι' αὐτοῦ, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, πᾶσα ὁποιαδήποτε ληψοδοσία, πᾶσα σχετικὴ μὲ τὴν χρηματικὴν κατάστασιν καὶ μὲ τὴν ἐμπορικὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου ἐργασία, πᾶν ὅ,τι αὐξάνει ἢ ἐλαττώνει τὴν περιουσίαν του, ἐν ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ὅ,τι τῷ χορηγεῖ δικαιώματα ἢ τῷ ἐπιβάλλει ἐνοχάς. Ἐκ δὲ τῶν κανόνων τούτων ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι εἰς τὸ ἡμερολόγιον ὀφείλει ὁ ἔμπορος νὰ καταχωρίζῃ καὶ πᾶν ὅ,τι λαμβάνει ἢ δίδει ἕνεκα λόγων ἄλλοτρίων τῆς ἐμπορίας του. Ὀφείλει

(1) Ὁ ἐπὶ Νέρωνος ἀποθανὼν Ἀσκόνιος ὁμιλεῖ οὕτω περὶ αὐτῶν. *Moris autem fuit, unumquemque domesticam rationem sibi totius vitæ suæ per dies singulos scribere, ex quâ appareret quid quisque de redditibus suis, quid de arte, fœnore lucrove seposuisset quoquo die, et quid idem sumptus damni fecisset. Sed postquam, obsignandis litteris reorum, ex suis quisque tabulis damnari cœpit, ad nostram memoriam tota hæc vetus consuetudo cessavit.* (Commentar. de Cicerone, in Verrem, ἀρθρ. 2. quest. 23.) — καὶ Ν. 10 Πανδ. 2. 13, de edendo.

ὡσάυτως ν' ἀναφέρῃ καὶ αὐτὰς τὰς διὰ λογαριασμὸν τρίτων ἐργασίας του, καθόσον, ἐνεργῶν ὡς ἐντολοδόχος, καθίσταται ὑπόλογος περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς. Τέλος καὶ ἡ ἰδιαιτέρα οἰκιακὴ αὐτοῦ δαπάνη πρέπει νὰ σημειοῦται κατὰ μῆνα, καθότι, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, οἱ δανεισταί του δικαιοῦνται νὰ ἐρευνήσωσι καὶ περὶ αὐτῶν τῶν οἰκιακῶν ἐξόδων του, ἅτινα κρινόμενα ὑπερβολικὰ τὸν ἐκθέτουσιν εἰς ἐπανορθωτικὴν καταδίωξιν ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ (Ἐ. Ν. 586, α.) (1).

Ὁ νόμος δὲν ἐξαιρεῖ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης οὐδ' αὐτοὺς τοὺς λιανοπώλας ἐργασιηγάρχας· ἀλλ' ἂν ἀπὸ αὐτοὺς δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τις ἐλλόγως τὴν ἰδιαιτέραν ἐγγραφὴν ὅλων τῶν πολυαρίθμων πωλήσεων των, ὀφείλουν καὶ συνάπτοντες καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ὅλα τὰ ἐκ τῶν διαφόρων ἐπὶ μετρητοῖς πωλήσεων τῆς ἡμέρας συναχθέντα ποσὰ, νὰ ἐγγράφωσι τὸ σύνολον εἰς τὸ ἡμέρολόγιόν των, σημειοῦντες εἰς αὐτὸ διακεκριμένως μόνας τὰς ἐπὶ πρισώσει πωλήσεις των. Ὁ τρόπος οὗτος, ἐν ᾧ εὐκολύνει αὐτοὺς, ἐκπληροῖ ὅπως οὖν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου (2).

117. Ὁ ἔμπορος « χρεωστεῖ νὰ κάμνῃ κατ' ἔτος ἰδιόγραφον ἀπογραφὴν τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων πραγμάτων του, τῆς περιουσίας καὶ τοῦ χρέους του, καὶ νὰ τὴν ἀντιγράψῃ κατ' ἔτος εἰς εἰδικὸν ἐπὶ τούτου βιβλίον » (Ἐ. Ν. 9).

Ἐκπληρῶν τὴν διάταξιν ταύτην, ὁ ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ δίδῃ εἰς ἑαυτὸν κατ' ἔτος λόγον τῆς κατὰστάσεως τῆς περιουσίας του καὶ τῶν αποτελεσμάτων τῶν ἐργασιῶν του. Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, θέλει προκύβει ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἀπογραφῶν του ἂν αἱ ἐπιχειρήσεις του ἦσαν ἐπικερδεῖς, ἢ ἂν κατέστη ἔνοχος ἀσυγγνώστου ἀπερισκεψίας, ἐξακολουθήσας ἐργασίας ἐξ ὧν ἐζημιοῦτο, ἐν ᾧ ὥφειλε νὰ τὰς διακόψῃ διὰ νὰ μὴ συνεπαγάγῃ μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ καταστροφῆς καὶ τὸν ὄλεθρον τῶν ἐμπιστευθέντων εἰς αὐτὸν τὰ κεφάλαιά των τρίτων.

118. Αἱ ἐμπορικαὶ ἐργασίαι ἐμφαίνονται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν, καὶ δι' αὐτῆς δύναται νὰ βεβαιωθῇ ἰδίως ἡ

(1) Bravard σελ. 33.—Molinier ἀρ. 211.

(2) Molinier ἀρ. 212.

ὑπαρξίς καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων τῶν ἐμπο-
ρευομένων. Ὅθεν διὰ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπι-
βάλλεται εἰς τὸν ἔμπορον τὸ καθήκον «νὰ θέτῃ εἰς φάκελλον
τὰς ὁποίας λαμβάνει ἐπιστολάς καὶ ν' ἀντιγράφῃ εἰς βιβλίον
ὅσας ἐπιστέλλει». Πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον, ὀφείλει περι-
πλέον ὁ ἔμπορος νὰ διατηρῇ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐξοφληθέντα ἐμπο-
ρεύσιμα γραμμάρια, τὰ τιμολόγια, τὰ ἀγωγιαστήρια ἔγγραφα,
τὰς φορτωτικὰς καὶ ἄλλα τοιαῦτα δικαιοῦγραφα, δι' ὧν ὑποστη-
ρίζονται αἱ ἐν τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ ἔγγραφαί, καὶ μετὰ τῆς ἀλ-
ληλογραφίας ἀποδεικνύονται αἱ διάφοροι ἐργασίαι του (1).

419. Δὲν ἡδύνατο ὁ νόμος νὰ παραδεχθῇ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία
ὡς μέσα ἀποδείξεως ἐπὶ τῶν διαφερουσῶν τὸν ἔχοντα αὐτὰ
ἔμπορον ὑποθέσεων, χωρὶς νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τύπων
τινῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν τρίτων καὶ πρό-
χειρον ἐξέλεγχξιν ἐνδεχομένου δόλου. Ὅθεν διὰ τοῦ ἄρθρου 416 τῆς
πολιτικῆς δικονομίας, τροποποιήσαντος τοὺς ὡς πρὸς τὸν ἐξωτε-
ρικὸν τύπον τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων σχετικὸς τοῦ ἐμπορικοῦ
νόμου ὁρισμοὺς, διέταξε,

« 1. Νὰ ᾖναι πρὸ τῆς χρήσεώς των βιβλιοδετημένα, καὶ παρὰ
τοῦ προέδρου τοῦ ἀρμοδίου ἐμπορικοῦ δικαστηρίου τοῦ τόπου,
ἐνθα κατοικεῖ ὁ ἔμπορος, ἡριθμημένα καὶ μονογραφημένα κατὰ
πᾶσαν σελίδα, καὶ νὰ φέρουν ἐπὶ τοῦ τελευταίου φύλλου τὴν περὶ
τούτου μαρτυρίαν, συνεπιφερομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σελίδων,
καὶ παρατιθεμένου τοῦ ἔτους, τοῦ μηνὸς, τῆς ἡμέρας καὶ τῆς
τοῦ προέδρου ὑπογραφῆς.

« 2. Νὰ ἐγγράφονται ὅλαι αἱ ἀφορῶσαι τὰ ἐμπορεύματα,
τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ νομίσματα ὑποθέσεις καθημέραν,
χωρὶς κενῶν διαστημάτων, ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλ-
λων, καὶ ἄνευ ὑπεργραφῶν ἢ παρεγγραφῶν.

« 3. Νὰ γράφονται εἰς τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν. »

Διὰ τῶν διατυπώσεων τῆς ἀριθμήσεως καὶ τῆς μονογραφῆς
καθίσταται ἀδύνατος πᾶσα ἀφαίρεσις, ἢ πᾶσα ἀντικατάστασις
φύλλου τινὸς τοῦ βιβλίου δι' ἄλλου. Διὰ δὲ τῆς εἰς τὴν ἐγχώ-

(1) Molinier ἀρ. 214.

ριον γλῶσσαν συντάξεως αὐτῶν καθίσταται εὐκολον εἰς πάντα μετὰ τοῦ ἐμπορίου συμβαλλόμενον ἰδιώτην, νὰ βεβαιουῖται ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν περὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλαγμάτων του γινομένων ἐγγραφῶν. Οὐ μόνον δὲ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ὑπεργραφαὶ μεταξὺ δύο στίχων, ἢ παρεγγραφαὶ μεταξὺ δύο λέξεων, καὶ κενὰ διαστήματα, ἀλλὰ καὶ πᾶσα διόρθωσις προηγουμένης ἐσφαλμένης ἐγγραφῆς, ἢ πᾶσα ἀναπλήρωσις ἐγγραφῆς παραλειφθείσης ἐγκαίρως, ὀφείλουσι νὰ ἐνεργῶνται δι' ἐπίτηδες γινομένης νέας ἐγγραφῆς ὑπὸ τὴν χρονολογίαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ λάθος ἢ ἡ παράλειψις ἀνεκαλύφθη. Αἱ εἰς τὸ περιθώριον προσθήκαι καὶ διορθώσεις δὲν ἔχουσι κάμμίαν ἰσχὺν καὶ θέλουσι θεωρεῖσθαι ὡς μὴ γενόμεναι, δυνάμεναι, κατὰ τὰς περιστάσεις, ν' ἀποτελέσωσι μόνον τεκμήριον κακῆς πίστεως. Κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ τῶν ἀπογραφῶν βιβλίων πρέπει περιπλέον νὰ θεωρῶνται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ ἁρμοδίου ἐμποροδικείου. Διὰ τῆς θεωρήσεως ταύτης καθίσταται ἀδύνατον εἰς τὸν κακῆς πίστεως ἔμπορον νὰ κάμῃ χρῆσιν βιβλίου προηγουμένως ἀριθμηθέντος καὶ μονογραφηθέντος, τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ φυλάξῃ ἄγραφον διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἐν αὐτῷ προχρονολογημένας νέας ἐγγραφάς, συμφώνους μὲ τὴν θέσιν εἰς ἣν θέλει νὰ παρασταθῇ ἤδη ἀπέναντι τῶν δανειστῶν του. Ἡ διατύπωσις αὕτη δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς τὸ πρὸς ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιστολῶν βιβλίον διότι δὲν δύναται τις νὰ ὑποπτεύσῃ μὴ πλασθῶσιν ἐπιστολαὶ, αἵτινες δὲν θέλουσι συμφωνεῖ μὲ τὰς ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ἀναφερομένας πράξεις, καὶ διότι δύνανται οἱ ἔχοντες συμφέρον νὰ ἐξελέγξωσι τὸν δόλον, ἐμφανίζοντες τὰ εἰς χεῖράς των πρωτότυπα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολῶν. Ἀλλ' ἡ θεώρησις αὕτη γίνεται ἄνευ ὁποιασδήποτε ἐξετάσεως τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις ἐγγραφῶν, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 22 §. 2 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου συνδυασμένον μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 43 τὰ βιβλία γράφονται ἐπὶ χαρτοσήμου τάξεως πρώτης κλάσεως ἥτοι 25 λεπτῶν, ἐπὶ ποιῇ δεκαπλοῦ προστίμου ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν παραβάτην. Πρέπει νὰ συνομολογήσωμεν ὅτι ἡ οὐκ ὀλίγον δαπανηρὰ αὕτη

υποχρέωσις αὐξάνει σπουδαίως τὰς πρὸς ταχτικὴν τήρησιν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ὑφισταμένους λοιπὰς δυσχερείας, καὶ νὰ εὐ-
χρηθῶμεν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, νὰ καταρ-
γῇ ἡ περὶ τούτου διάταξις τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου καὶ
παρ' ἡμῖν, ὅπως διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1837 φορολογικοῦ
νόμου κατηργήθη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν.

120. Οἱ ἀρχαῖοι νομοδιδάσκαλοι δὲν ἦσαν σύμφωνοι ὡς πρὸς
τὸν βαθμὸν τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.
Οἱ μὲν, ὁρμώμενοι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, ὅτι
δὲν δύναταί τις πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀξιώσεων του νὰ ἐπικαλῇ-
ται τὰς ἰδίας του πράξεις, ἡρνήθησαν πᾶσαν εἰς τὰ ἐμπορικὰ
βιβλία πίστιν, καθ' ὅποιανδήποτε περίστασιν (1). Ἄλλοι ἐξομοι-
οῦντες τὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων μὲ τὰ τῶν τραπεζιτῶν τῆς
Ρώμης, *quorum ministerium publicam habet causam* (N.
40. Πανδ. 2. 13.), ἀπέδιδον πλήρη πίστιν εἰς αὐτὰ, εἰς πᾶσαν
περίστασιν καὶ μεταξὺ πάντων (2). Ἄλλοι τέλος, μέσσην τινὰ ὁδὸν
βαδίζοντες, θεώρησαν τὰ βιβλία ταῦτα ὡς ἀποτελοῦντα μόνον
τεκμήριον, καὶ ἡμίσειαν, τρόπον τινὰ, ἀπόδειξιν, ἥτις ἐνισχυο-
μένη διὰ τοῦ ὕρκου, ἢ δι' ἄλλων περιστάσεων, ἀνεπιβάλλετο εἰς
τὸν βαθμὸν ἐντελοῦς ἀποδείξεως (3).

Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τοῦ ζητήματος τούτου μεταξὺ
τῶν νομοδιδασκάλων, ὅτε ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 1673 Διάταγμα
Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀφ' ἐνὸς καθί-
στατο δι' αὐτοῦ ἤδη νομοθετικῶς ὑποχρεωτικὴ εἰς τοὺς ἐμπόρους

(1) N. 7 Κώδ. 4. 19. καὶ Κεφ. μζ. Βασιλ. 22. I. Οὔτε ὁ δημόσιος, οὔτε
ιδιώτης ἐκ τῶν ἰδίων ὑποσημειώσεων δύναται ποιῆσθαι χρέους ἀπόδειξιν κατὰ
τινος· εἴον ἀπὸ τοῦ τοὺς τὰ δημόσια διοικοῦντας ἐντάξει τοῖς δημοσίοις χάρταις,
ὅτι ὁ δεῖνα χρεωστῇ τοσάδε· ἢ ἀπὸ τοῦ τὸν ιδιώτην ἐντάξει τοῖς ἰδίαις λόγοις,
ὅτι ὁ δεῖνά μοι χρεωστῇ.

(2) *Scripturæ mercatorum etiam privatæ, ex generali consuetudine re-
putantur quasi authenticæ et credibiles propter mercatorum præcipuam
fidem.* (Card. Tusch, Consult. 207).

(3) *Effecit mercaturæ utilitas ac favor.... libros mercatorum semi-plenam
facere probationem, ac jurejurando mercatoris aut morte ejus firmatos
plenam fidem intervenire, quoties mercator integræ famæ et existima-
tionis est* (Voët, ad pandect., L. 22. tit. 4. n° 22).

ἡ σύνταξις βιβλίων, παρέλειπεν ἄφ' ἑτέρου ὁ νομοθέτης νὰ ὀρίσῃ ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς ἀποδεικτικῆς σημασίας των.

Ἡ οὐσιώδης αὕτη ἔλλειψις τοῦ νέου νόμου, καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἐπιβληθεῖσα ὑποχρέωσις τοῦ νὰ γράφωνται ἐπὶ χαρτοσήμου, ἐστάθησαν τὰ κυριώτερα κατὰ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ προσκόμματα, ὅθεν καὶ ἔπεσεν εἰς ἀχρηστίαν. Τὰ βιβλία ἐξηκολούθησαν νὰ συντάττονται ὡς καὶ πρότερον, ἄνευ χαρτοσήμου, ἄνευ ἀριθμήσεως καὶ μονογραφήσεως τοῦ δικαστοῦ, οἱ δὲ δικασταὶ ἀπεφάσιζον περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς αὐτῶν ἰσχύος κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ἐπῆλθε τέλος καὶ ὁ Ἐμπορικὸς νόμος, τοῦ ὁποίου αἱ διατάξεις φέρουσι τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐλαττώματα. Τὸ αὐτὸ ταμιωτικὸν πνεῦμα, ἡ αὕτη τῆς ἀριθμήσεως καὶ τῆς μονογραφήσεως διατύπωσις, αἱ αὐταὶ ὑποχρεώσεις δι' ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἐμπόρων καὶ αὐτῶν τῶν τῆς ἐσχάτης ἐμπορικῆς βαθμίδος, ἡ αὕτη περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς αὐτῶν ἰσχύος ἀβεβαιότης, ἐπέφερον τὰς αὐτὰς συνεπείας, καὶ ὁ νόμος οὗτος μένει ἔτι σήμερον καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος ἀνεκτέλεστος (1).

Τὰ ἄρθρα 416—418 τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐβεβλήσαν πολὺ τὸ περὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων σύστημα τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθροῦ 417 αὐτῆς, «τὰ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους συντεταγμένα ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν μετὰξὺ ἐμπόρων ἐντελῆ ἀπόδειξιν περὶ τε τῆς ἀληθείας καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων. Γενομένης δὲ αἰτήσεως, πρέπει ταῦτα νὰ βεβαιωθῶσι καὶ δι' ὄρκου.» Ἀρκεῖ λοιπὸν εἰς τὸν ἔμπορον νὰ συμμορφώσῃ τὰ βιβλία του μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθροῦ 416 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διὰ νὰ δύναται, εἰς πᾶσαν μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐμπόρων περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως διαφορὰν, νὰ τὰ ἐπικαλῇται ἐπιτυχῶς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπαιτήσεων του ἢ ἀπόκρουσιν τῶν ἀξιώσεων τῶν ἀντιδίκων του.

Τὸ ὑπὲρ τῶν ἐμπόρων καθιερωθὲν τοῦτο προνόμιον τοῦ ἀποδεικνύειν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν πράξεων ἐκπηγάζει ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἦσαν ἀσυμβίβαστοι μὲ τὴν ἀνάγκην συντάξεως τακτικῶν συμβολαίων διὰ

(1) Delamarre et Lepoitavin, de la commission, T. 1, σελ. 433.

πᾶσαν ἐπὶ πιστώσει ἐνεργουμένην ἐμπορικὴν διαπραγματεύσιν. Ἄλλως τε ὁ μετὰ τοῦ ἐμπόρου συναλλαττόμενος γνωρίζει ὅτι ὁ νόμος τοῦ ἐπαγγέλματός του τὸν ὑποχρεοῖ νὰ μνημονεύῃ εἰς τὰ βιβλία του ὅλας τὰς δοσοληψίας του. Ὅθεν ἀγοράζων παρ' αὐτοῦ ἐπὶ πιστώσει, καὶ μὴ λαμβάνων ἄλλα πρὸς βεβαίωσιν τῶν ὑποχρεώσεων του μέτρα, τεκμαίρεται ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν πίσιν τῶν βιβλίων του, καὶ ὅτι δίδει πρὸς αὐτὸν ἐντολὴν νὰ κάμῃ εἰς τὰ βιβλία του τὴν προσήκουσαν περὶ τῶν ὑποχρεώσεων του ἐγγράφην, περὶ τῆς ἀκριθείας τῆς ὁποίας δύναται ἄλλως νὰ βεβαιωθῇ ἀμέσως, καθόσον ὁ νόμος, ἀπαιτῶν νὰ γράφονται εἰς τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν, τῷ χορηγεῖ τὰ μέσα νὰ ἐξελέγξῃ ἰδίους ὀφθαλμοῖς τὴν μέλλουσαν νὰ τῷ ἀντιταχθῇ ἐγγράφην. Ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη ἐνισχύεται ἔτι μᾶλλον ὅταν ἐνθυμηθῇ τις ὅτι οἱ τρίτοι, καθ' ὧν τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦσι κατὰ τὸ 417 ἄρθρον τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἐντελῇ ἀπόδειξιν, ὄντες ἔμποροι καὶ αὐτοὶ, ἔχουσιν ἐπίσης βιβλία, ἐν οἷς θέλουσι γίνεαι αἱ αὐταὶ ἐγγραφαί, εἰς τρόπον ὥστε τὰ βιβλία τοῦ ἐτέρου τῶν συμβαλλομένων χρησιμεύουσι πρὸς ἔλεγχον τῶν τοῦ ἄλλου, καὶ πᾶσα ὑπόνοια καταχρήσεως περὶ τὴν ἐγγράφην καθίσταται ἀδύνατος.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἐμπόρους, «τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων τότε μόνον, ὅταν ἡ ἐγχείρισις τοῦ ἐμπορεύματος ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας ᾗναι ἄλλως ἀποδεδειγμένη, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς διαρκεῖ μόνον ἔτος ἐν καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ παύει μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης, ἐὰν δὲν ἔγνων ἡ ἀναγνώρισις διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ χρεώτου» (Πολ. Δικ. 418).

Ἄν καὶ ἐπὶ τῶν μεταξὺ ἐμπόρου καὶ ἰδιώτου συναλλαγῶν εὐρίσκη τις ἐπίσης τὴν σιωπηρὰν ἐντολὴν τοῦ ἐπὶ πιστώσει συναλλαττομένου ἰδιώτου νὰ ἐγγράψῃ ὁ ἔμπορος τὴν ὀφειλὴν του, ἐπειδὴ ὁμῶς ἐκλείπει ἐνταῦθα ὁ ὥς ἐκ τῆς ἀμοιβαίας συντάξεως βιβλίων μεταξὺ τῶν ἐμπόρων ἔλεγχος τῆς ἀκριθείας τῶν, καὶ ἡ κατάχρησις καθίσταται τόσῳ μᾶλλον εὐχερεστέρα, καθόσον ἀρχαιότερα εἶναι ἢ εἰς τὰ βιβλία ἐγγεγραμμένη πράξις, ἔπρεπεν ὁ νόμος νὰ περιορίσῃ, ὡς ἔπραξε, τὴν ἀποδεικτικὴν ταύταν

δύναμιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, καὶ ὡς πρὸς τὴν διάρκειάν της.

Ἀφ' οὗ τὰ βιβλία ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ ἐμπορίου κατὰ μείζονα λόγον ἀποδεικνύουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως καθίστανται προδήλως κοινὰ ἀποδείξεως μέσα μεταξὺ τοῦ συντάσσοντος αὐτὰ καὶ τοῦ τρίτου, ὅθεν δύναται οὗτος πάντοτε νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἀντίδικός του ἤθελε στηρίζεται εἰς δημόσιον ἔγγραφον, καθότι ἐνδέχεται νὰ τῷ ἐπληρώθῃ μέρος τοῦ χρέους του (1). Ἄν δὲ ὁ κρατῶν αὐτὰ ἔμπορος ἀρνηθῇ νὰ τὰ παρουσιάσῃ, ἐγείρεται κατ' αὐτοῦ τεκμήριον κακῆς πίστεως, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ, τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπιτρέπει εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον. Ἡ ἐπιβολὴ ὅμως τοῦ ὅρκου εἶναι ἀπλῶς δυνητικὴ, καὶ ὁ δικαστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἄλλην ἀπόδειξιν παρὰ τὸν ὅρκον τοῦ ἐπικαλουμένου τὴν ἐμφάνισιν τῶν τοῦ ἀντιδίκου του βιβλίων (2).

Τὸ ἄρθρ. 13 ἀρνεῖται εἰς τὰ βιβλία πᾶσαν πίστιν ὑπὲρ τῶν ἐχόντων αὐτὰ, ὅταν δὲν ᾖναι συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους· ἀλλὰ κατ' αὐτῶν δύναται πάντοτε νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀντίδικός των, εἰς ὃν δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἡ διαληφθεῖσα ἔλλειψις. Ἄν τὰ βιβλία τῶν δύο μερῶν, ἐπίσης τακτικὰ ἐκαστέρωθεν, ἀντιφάσκωσι κατὰ τὰς περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐγγραφάς των, ὁ δικαστὴς, μὴ ἔχων λόγους νὰ παραδεχθῇ τὰ τοῦ ἐνὸς μᾶλλον παρὰ τὰ τοῦ ἄλλου, θέλει ζητήσῃ ἀλλαχοῦ τὰ στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεώς του.

Ἄν καὶ ὁ νόμος δὲνπραγματεύεται εἰμὴ περὶ τριῶν μόνων βιβλίων, δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἔμπορον, νὰ ἐμφανίσῃ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅσα ἄλλα ἤθελε τυχὸν κρατεῖ, ἂν ᾖναι τακτικὰ καὶ μὲ τὰς νομίμους ἐγγυήσεις περιβεβλημένα (3). Ἐν

(1) Pardessus ἀρ. 259.

(2) Goujet et Merger λ. livres de commerce, ἀρ. 47. — Ἀκυρωτ. Γαλλίας 18 ἰαν. 1832.

(3) Ὁ Pardessus ἀρ. 258 πρεσβεύει ἀπ' ἐναντίας ὅτι αἱ εἰς τὰ δευτερεύοντα βιβλία πληροφορίαι εἶναι ἀπαράδεκτοι ἂν δὲν στηρίζωνται εἰς τὸ ἡμερολόγιον, ἢ δὲν ἀποδεικνύωνται ἄλλως. — Toullier, Tit. des contrats ἀρ. 1004.

περιπτώσει ὅμως ἀντιφάσεως μεταξὺ τῶν δευτερευόντων τούτων βιβλίων καὶ τοῦ ἡμερολογίου, ἡ προτίμησις ἀνήκει πάντοτε εἰς τὸ ἡμερολόγιον, τοῦ ὁποίου ἀπόρροια εἶναι ὅλα τὰ ἄλλα.

Σημειωτέον ἐπὶ τέλους ὅτι τῶν βιβλίων τούτων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις δὲν ἐκτείνεται εἰς ὑποθέσεις ἀλλοτρίας τῆς ἐμπορίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἐκφραζομένη ῥητῶς ἀπὸ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν πολεμεῖται ἀπὸ τὰς περὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ὡς εὐλόγως εἰκάζεται ἐκ τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 416 ἀρ. 2 αὐτῆς συνδυασμένου μετὰ τοῦ 417. Ὅλοι αἱ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου πηγαζουσαι σχέσεις τοῦ ἐμπορίου, ἐξακολουθοῦσι νὰ διέπωνται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας, ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν ιδιωτῶν.

121. Ὁ νόμος διακρίνει τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν βιβλίων ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν. Ἐκείνη ἐπιφέρει τὴν καθ' ὅλα τὰ μέρη των ἐξέτασιν τῶν βιβλίων, καὶ δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ εἰ μὴ ἐξαιρετικῶς, καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις διενέξεως περὶ κληρονομίας, περὶ κοινότητος ὑπαρχόντων, περὶ διαλύσεως ἐταιρίας καὶ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως. Ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν δὲν εἶναι ἀπ' ἐναντίας εἰ μὴ ἡ ἐπίδειξις τοῦ πρὸς τὴν ἐπίδικον διαφορὰν σχετικοῦ τῶν βιβλίων χωρίου, ἥτις μόνη ἐπιτρέπεται, ὡς γενικὸς κανὼν, καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς διενέξεις, ὅτε δὲν δύναται, ἄνευ μεγίστης πολλάκις προσβολῆς τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπορίου, νὰ συγχωρηθῇ ἡ παραβίασις τῶν ἀπορρήτων του.

Ἄν τὰ βιβλία, τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἡ ἐμφάνισις, εὑρίσκωνται μακρὰν τῆς ἑδρας τοῦ ἐπιλαβομένου τῆς ὑποθέσεως δικαστηρίου, παραγγέλλεται τὸ δικαστήριον τῶν Ἐμποροδικῶν ἢ τὸ Εἰρηνοδικεῖον τοῦ τόπου ἐκείνου, κατὰ τοὺς τύπους τοῦ ἄρθρου 15 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, νὰ ἐξετάσῃ αὐτὰ, καὶ ἀφ' οὗ κάμῃ ἔκθεσιν περὶ τοῦ εἰς τὸ ζητούμενον χωρίον περιεχομένου, νὰ τὴν διαβιβάσῃ εἰς τὸ ἐπιλαβόμενον τῆς ὑποθέσεως δικαστήριον (Ε. Ν. 16).

122. Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὁ ἔμπορος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία του εἰμὴ ἐπὶ δέκα ἔτη,

ἂν καὶ πολλαὶ ἐμπορικαὶ ὑποχρεώσεις δὲν παραγράφονται εἰμὴ μετὰ τριακονταετίαν, οἷα εἶναι, π. χ. ἡ ἐξ ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ πηγάζουσα. Μετὰ παρέλευσιν τῆς δεκαετίας, ὁ νόμος τεκμαίρεται ὅτι ἀπωλέσθησαν. Τούτου τεθέντος, δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ διατάξωσι, κατ' αἵτησιν τοῦ ἐτέρου τῶν διαδίκων, τὴν ἐμφάνισιν βιβλίων κατὰ δέκα ἔτη ἀρχαιοτέρων τῆς συζητουμένης διενέξεως, ἐπὶ δὲ τῇ ἀρνήσει τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλωσι τὸν ὄρκον εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται διὰ τῆς ἐξῆς διακρίσεως. Ἄν ἡ ὑπαρξὶς τῶν βιβλίων δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τοῦ ἀρνούμενου τὴν ἐμφάνισίν των, ἡ ἀρνήσις του αὕτη, προστατευομένη διὰ τοῦ ἐκ τοῦ νόμου πηγάζοντος τεκμηρίου τῆς ἀπωλείας τῶν βιβλίων, δὲν παράγει κατ' αὐτοῦ οὐδεμίαν ὑπόνοιαν κακῆς πίστεως. Ὅθεν δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καὶ, ἐλλείψει αὐτῆς, νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν ὄρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον, ὅστις δὲν ἔχει τότε ἄλλο καταφύγιον εἰμὴ νὰ τῷ ἀντεπαγάγῃ ὄρκον περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἄν ὅμως ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν ἀποδειχθῇ, τὸ νόμιμον τεκμήριον τῆς ἀπωλείας των ὑποχωρεῖ ἐνώπιον τῆς ἀληθείας, καὶ τότε δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισίς των, ἀρνούμενου δὲ αὐτὴν τοῦ ἐμπόρου, νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν αἰτήσαντα αὐτὴν ὁ ὄρκος (1).

Ἴδιον, ἐν τούτοις, συνετοῦ ἐμπόρου θέλει εἶναι, νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία του μέχρι τοῦ τελευταίου ὅρου τῆς ἀποσβεστικῆς ὅλων τῶν ἀγωγῶν παραγραφῆς, τοὔτέστι μέχρι τριακονταετίας (2).

123. Ἐν ὅσῳ ὁ ἔμπορος ἐκπληρόνει μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριθείας τὰς ὑποχρεώσεις του, καὶ δὲν δοθῇ ἀφορμή τις νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, εἴτε ὡς ἐνάγων εἴτε ὡς ἐναγόμενος, οὐδεὶς δύναται, παρὰβιάζων τὴν ἐροτότητα τῶν ἀπορρήτων του, ν' ἀνιχνεύσῃ ἂν, συμμορφούμενος μὲ τὸ πρῶτισον τοῦ

(1) Delamarre et Lepoitevin, de la commission T. 1. σελ. 456.

(2) Ἐμπορ. Κώδῃξ τῆς Πορτογαλλίας ἀρθρ. 223. — Ἐμπορ. Κώδῃξ τῆς ὀλλανδίας ἀρθρ. 9. — Ὁ τῆς Ἰσπανίας (ἀρθρ. 55) ὑποχρεοῖ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς κληρονόμους των εἰς τὴν διατήρησιν τῶν βιβλίων καὶ λοιπῶν ἐγγράφων των ἕως τῆς ὁλοσχεροῦς ἐκκαθαρίσεως ὅλων τῶν ἐμπορικῶν υποθέσεών των.

ἐπαγγέλματος του καθήκον, κρατῇ τακτικὰ τῆς δοσοληψίας του βιβλία (1). Ἄμα ὅμως δοθῇ ἀφορμὴ δίκης εἴτε παρ' αὐτοῦ εἴτε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγκασθῇ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, λαμβάνουσιν ἀμέσως χώραν αἱ πρὸς κύρωσιν τῆς διατάξεως τοῦ νόμου ἐπιζήμιοι συνέπειαι τῆς παραβιάσεως αὐτοῦ. Οὕτω δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων του, εἰμὴ μόνον τὰ μὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις περιβεβλημένα βιβλία (É. N. 13). Ἄν ὁ ἕτερος διάδικος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν πίστιν τῶν βιβλίων τοῦ τοιούτου ἐμπόρου, ζητήσῃ τὴν ἐμφάνισίν των, αὐτὸς δὲ ἢ δὲν ἔχῃ τοιαῦτα, ἢ τὰ ὅποια ἔχει εἶναι ἄτακτα καὶ διὰ τοῦτο ἀπαράδεκτα κατὰ νόμον, τὸ δικαστήριον δύναται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ διαλύσῃ τὴν δίκην, ἐπιβάλλων τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον (É. N. 17). Ἄν τέλος ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἔχῃ τακτικὰ βιβλία, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον δὲν δύναται ὁ ἕτερος διὰ τοιούτων νὰ πολεμήσῃ, τὸ δικαστήριον θέλει ἐπιδικάσει εἰς ἐκεῖνον τὴν ἀγωγὴν του, ἢ ἀπορρίψει τὴν τοῦ παραβάτου ἐμπόρου (Πολ. δικον. 417 καὶ 418).

Ἐάν ὁ ἔμπορος πτωχεύσῃ, ἢ ἐκ μέρους αὐτοῦ παραβιάσις τῆς περὶ συντάξεως βιβλίων διατάξεως τοῦ νόμου ζημιῶσι καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ συναλλαζόμενους τρίτους, ὅθεν ἡ ἀμέλειά του αὕτη λαμβάνει χαρὰ κτῆρα ἐγκληματικὸν, καὶ τιμωρεῖται ὡς τοιαύτη. Ἄν τὰ βιβλία του ᾖναι ἀτάκτως συντεταγμένα, ἢ ἂν δὲν ἐμφανίζωνται ὅλα, δύναται ὁ πτωχεύσας νὰ καταδιωχθῇ ὡς ἀπλοῦς χρεωκόπος, καὶ νὰ τιμωρηθῇ ἐπὶ τούτῳ μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν (É. N. 587. §. 3. Ποιν. N. 405). Ἄν δὲ δὲν ἔχῃ παντάπασι βιβλία, ἢ τὰ βιβλία του δὲν ἐμφαίνωσι τὴν ἀληθῆ τῶν χρεῶν καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ κατάστασιν, δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὡς δόλιος χρεωκόπος, καὶ νὰ καταδικασθῇ εἰς πέντε ἕως δέκα ἐτῶν εἰρκτὴν (É. N. 594. Ποιν. N. 405) (2).

(1) Ὁ ἔμπορ. Κώδης τῆς Ἰσπανίας (ἄρθρ. 49) καὶ ὁ τῆς Πορτογαλλίας (ἄρθ. 231) περιέχουσι ῥητὴν τοιαύτης ἐρεῦνης ἀπαγόρευσιν.

(2) Molinier ἀρ. 219.

124. Μᾶς μένει ἤδη νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐμπορικοῦ λογιστικοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ στοιχειώδης τοῦλάχιστον γνώσις εἶναι ἀναπόφευκτος καὶ εἰς τὸν δικαστὴν καὶ εἰς τὸν δικηγόρον, ὑποχρεουμένους πολλάκις ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων των, νὰ ἐγκύπτωσιν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.

Τὰ τρία βιβλία, τῶν ὁποίων ἡ ὑποχρεωτικὴ σύνταξις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἔμπορον, ἀρκοῦσι νὰ χορηγήσωσι τὰ ἀναγκαῖα ἀποδεικτικὰ μέσα εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ νὰ πιστοποιήσωσι λεπτομερῶς τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν του. Καὶ ὁ νόμος μὲν δὲν ἀπῆλθῃσε περισσότερον, ἄφησεν ὅμως εἰς τοὺς ἐμπόρους τὸ ἐλεύθερον νὰ ἔχωσι καὶ ἄλλα βοηθητικὰ βιβλία, καὶ νὰ διοργανίσωσι τὸ λογιστικὸν αὐτῶν κατὰ τὰς παρὰ τοῦ νόμου τεθείσας βάσεις, ἀναλόγως τῆς σημαντικότητος τῆς ἐμπορίας των καὶ κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν (Ε. Ν. 8).

Τὸ ἐμπορικὸν λογιστικὸν διεξάγεται κατὰ δύο μεθόδους τὴν ἀπλογραφικὴν καὶ τὴν διπλογραφικὴν. Κατὰ τὴν πρώτην μέθοδον ὁ ἔμπορος δὲν ἔχει χρεῖαν εἰμὴ μόνον τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσομένου ἡμερολογίου, καὶ ἐνὸς καθολικοῦ. Εἰς τὸ ἡμερολόγιον ἐγγράφει ὅλας του τὰς ἐργασίας, ἐκφράζων ἀπ' εὐθείας τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ τρίτου σχέσιν. Οὕτως ἂν λ. χ. ἡγόρασε σῖτον, θέλει γράφει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, «*Τὴν δεῖνα ἡμέραν τοῦ δεῖρος μηνὸς καὶ ἔτους ἡγόρασα ἀπὸ τὸν Παῦλον ἑκατὸν κοιλὰ σίτου μὲ προθεσμίαν τριῶν μηνῶν διὰ δραχμὰς 500.*» Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατὰ σειρὰν ἐγγραφὴ ὅλων τῶν ἀλληλοδιαδόχων ὑποθέσεών του δὲν ἀρκεῖ ὥστε ἐν τῷ ἐνθυμίζῃ τί ὀφείλει εἰς ἕκαστον ἀνταποκριτὴν του, ἢ τί τῷ ὀφείλουσιν αὐτοί, ἐξάγει ἕκαστον ἰδιαιτέρον ἄρθρον τοῦ ἡμερολογίου καὶ τὸ μεταφέρει εἰς τὸ καθολικὸν εἰς τὴν μερίδα τοῦ ἀνταποκριτοῦ του, τὸν ὁποῖον πᾶσα ἐργασία καθιστᾷ ἢ πιστωτὴν ἢ ὀφειλέτην. Ἐκάστη μερὶς κατέχει ἐπὶ τοῦ βιβλίου τούτου δύο φύλλα, τὸ ἐν ἀντικρὺ τοῦ ἄλλου, ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ὁποίων κατὰ τὸ μέσον τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ ἀνταποκριτοῦ, καὶ εἰς μὲν τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς σελίδος, εἰς ἣν θέλει ἐγγραφῇ πᾶν ὅ,τι τὸν καθιστᾷ ὀφειλέτην, γράφεται ἡ λέξις *ὀφείλει*, εἰς δὲ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς σελίδος, εἰς ἣν θέλει ἐγγραφῇ πᾶν ὅ,τι τὸν καθιστᾷ πιστωτὴν, ἡ λέξις *ἀπαι-*

τεῖ (1). Δύω στήλαι εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐμφαίνουσι τὸ φύλλον τοῦ ἡμερολογίου εἰς ὃ ἀνήκουσι τὰ μεταφερόμενα κεφάλαια· εἰς δύο ἄλλας στήλας εἰς τὰ δεξιὰ ἐγγράφονται αἱ δραχμαὶ καὶ τὰ λεπτά. Οὕτως ἡ εἰς τὸ ἡμερολόγιον ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα ἀγορὰ σίτου θέλει μεταφερθῇ εἰς τὸ καθολικὸν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. « Τὴν δεῖρα ἡμέραν τοῦ δεῖρος μηνὸς καὶ ἔτους, ὁ Παῦλος ἀπαιτεῖ μετὰ τρεῖς μῆνας δραχμὰς 500. » Ἐντεῦθεν καταφάνεται ὅτι τὸ καθολικὸν εἶναι τρόπον τινὰ τὸ εὑρετήριον τοῦ ἡμερολογίου, ὅπου ἡ θέσις τοῦ ἐμπορίου γίνεται ἀντικείμενον ἰδιαιτέρου λογαριασμοῦ ὡς πρὸς ἕκαστον ἄτομον μεθ' οὗ εὐρίσκεται εἰς δοσοληψίαν.

Ἐὰν αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ ἐμπορίου ἀπαιτοῦσιν, ὡς ἐκ τῆς σημαντικότητός των, συνεχῇ χρηματικὴν διαχείρισιν, ἐκτὸς τῶν δύο ἀνωτέρω βιβλίων, προστίθεται καὶ τὸ τοῦ ταμείου, εἰς τὴν ἀριστερὰν σελίδα τοῦ ὁποίου ἐγγράφονται αἱ εἰσπράξεις, εἰς δὲ τὴν δεξιὰν αἱ πληρωμαί. Αἱ ἐγγραφαὶ αὗται γίνονται καθ' ἡν στιγμὴν ἐνεργοῦνται αἱ εἰσπράξεις καὶ αἱ πληρωμαί, εἰς δὲ τὸ τέλος ἐκάστης ἡμέρας, ἐπιθεωρῶν τὸ βιβλίον τοῦτο ἰσολογίζει ὁ ἔμπορος τὰς εἰσπράξεις μὲ τὰς πληρωμάς του, καὶ βεβαιοῦται ἂν τὰ εἰς τὸ ταμεῖον μετρητὰ συμφωνῶσι μὲ τοὺς ἐν τῷ βιβλίῳ του ἀριθμούς.

425. Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, τῶν ὁποίων αἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι ὅπως οὖν ἀνεπτυγμέναι, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ βεβαιῶνται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ προχείρως περὶ τῆς καταστάσεως ἐκάστου κλάδου τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεών των, πρὸς δὲ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀκολουθοῦσι κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων των τὴν λεγομένην διπλογραφικὴν μέθοδον, ἥς ἡ ἐπίνοια ὀφείλεται εἰς τοὺς Ἰταλούς.

Πᾶσα ἐμπορικὴ ἐργασία παριστᾷ μεταφορὰν χρηματικῆς

(1) Οἱ ἐν χρήσει ὄροι εἶναι δοῦναι, διὰ τὴν σελίδα τῆς χρεώσεως, καὶ λαβεῖν διὰ τὴν τῆς πιστώσεως. Ἀλλ' οἱ ὄροι ὀφείλει καὶ ἀπαιτεῖ τοὺς ὁποίους εἰσήγαγεν ὁ Κ. Γ. Κόνδης, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Β. Γυμνασίου, εἰς τὸ περὶ καταστιχογραφίας σύντομον ἀλλὰ περιληπτικὸν ἐγχειρίδιόν του, μ' ἐφάνησαν ἑλληνικώτεροι. Τοῦ βιβλίου τούτου τὴν μελέτην συνιστῶ εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐγνοήσωσι τὸν μηχανισμόν τῆς συντάξεως τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων.

ἄξιας (valeur) ἀφ' ἑνὸς προσώπου εἰς ἄλλο, καὶ ἐντεῦθεν εἰς πᾶσαν τοιαύτην πράξιν ὑπάρχει πάντοτε πιστωτῆς καὶ ὀφειλέτης. Πιστωτῆς εἶναι ὁ μεταβιβάζων τὴν χρηματικὴν ἄξiam, ὀφειλέτης δὲ ὁ δεχόμενος αὐτήν. Πιστόρω τινὰ σημαίνει, λοιπὸν, κατὰ τὰ ἄνωτέρω, σημειῶνω ὅτι ἡ δεῖνα χρηματικὴ ἄξια προέρχεται ἐξ αὐτοῦ· χρεόρω δὲ, ὅτι κηρύττω πρόσωπόν τι ὑπόχρεον χρηματικῆς τιнос ἄξιας ἀπέναντι ἄλλου τινὸς, ὅπερ πιστοῦται. Πιστωσις καὶ χρέωσις εἶναι δύο ἰδέαι σχετικαί, ὧν οὐδετέρα δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τῆς ἄλλης. Ὅθεν διὰ νὰ παρασταθῇ ἐντελῶς πᾶσα ἐμπορικὴ ἐργασία, πρέπει νὰ ἐγγράφεται εἰς δύο διαφόρους λογαριασμοὺς, οἵτινες πιστοῦνται καὶ χρεοῦνται ἀντιστρόφως, καὶ τοῦτο λέγεται διπλογραφικὴ μέθοδος.

Διὰ νὰ ἐγγραφῇ δὲ ἐκάστη ἐργασία εἰς δύο λογαριασμοὺς, ἀνοίγει ὁ ἔμπορος ἓνα λογαριασμὸν δι' ἑαυτὸν, καὶ ἕτερον δι' ἕκαστον ἀνταποκριτὴν του. Ἀλλὰ διὰ νὰ κατασταθῇ εὐκρινεστέρα ἡ ἀμοιβαία σχέσις τῶν διαφόρων αὐτοῦ πράξεων, διὰ νὰ δύναται νὰ γνωρίσῃ προχείρως τὴν ζήτησιν τῶν ἐμπορευμάτων, τὴν κυκλοφορίαν τῶν χρημάτων, τὴν ἀκριβῆ κατάστασιν τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν του, ὁ ἔμπορος ἀφαιρεῖ ἑαυτὸν, καὶ προσωποποιῶν ἕκαστον κλάδον τῶν ἐπιχειρήσεών του ἰδίως παριστάνεται εἰς τὰς ἐγγράφάς του διὰ διαφόρων ἰδιαιτέρων λογαριασμῶν τοὺς ὁποίους ἐπὶ τούτῳ ἀνοίγει. Οὕτω τὰ Ἐμπορεύματα ἐν γένει λαμβάνουσιν ἴδιον λογαριασμὸν, ὅστις χρεοῦνται δι' ὅσα τοιαῦτα ἀγοράζει ὁ ἔμπορος, πιστοῦται δὲ δι' ὅσα ἐξ αὐτῶν πωλεῖ. Τὸ Ταμεῖον ἔχει ἴδιον λογαριασμὸν, χρεοῦμενον δι' ὅσα μετρητὰ ἢ χαρτονομίσματα εἰσπραττόμενα εἰσάγονται, πιστούμενον δὲ δι' ὅσα πληρονόμενα ἐξάγονται. Τὰ Κέρδη καὶ Ζημίαι χρεοῦνται διὰ τὰς εἰς τὸν ἔμπορον ἐπισκηπτούσας ζημίας, πιστοῦνται δὲ διὰ τὰ κέρδη του. Τὰ Ἐμπορεύσιμα γραμμᾶτια χρεοῦνται μὲ τὰ γραμμᾶτια ἢ συναλλαγματικὰς τὰς ὁποίας ὁ ἔμπορος λαμβάνει, πιστοῦνται δὲ μὲ ὅσας ἐξαργυρόνει, ὁπισθογραφεῖ, ἢ δίδει εἰς πληρωμήν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἕκαστος ἀνταποκριτῆς τίθεται εἰς σχέσιν μὲ τὸν συντάττοντα τὰ βιβλία ἐμπορικὸν οἶκον, διὰ μέσου τῆς προσωποποιήσεως τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐμπορίας του. Τοῦ.

σταθῇ εὐκρινέστερον δι' ἐνὸς παρὰδείγματος. Ἀποστέλλω σάκχαρον πρὸς τὸν ἀνταποκριτὴν μου Παῦλον, καὶ ἡ ἐργασία μου αὕτη θέλει ἐγγραφῇ οὕτως εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μου. « Ὁ Παῦλος ὀφείλει εἰς ἐμπορεύματα ἐν γένει διὰ τὰ σταλέντα αὐτῷ δέκα βαρέλια σακχάρου πρὸς δρ. 500 δρ. 5000.

Μεταφέρω τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ ἡμερολογίου μου εἰς τὸ καθολικόν, ἅ. εἰς τὴν μερίδα τῶν *Ἐμπορευμάτων ἐν γένει*, ἥτις με παριστάνει ὡς πρὸς τὰ ἐν ταῖς ἀποθήκαις μου ἀντικείμενα, τὴν ὁποίαν πιστώνω, Ἑ. εἰς τὴν μερίδα τοῦ Παύλου τὴν ὁποίαν χρεώνω. Ὅταν ὁ Παῦλος μὲ πληρώσῃ τὸ διαληφθὲν ἐμπόρευμα, ἂν μὲ δώσῃ χρήματα, ἢ μετρητὰ, ἢ χαρτονομίσματα, θέλω πρῶτον πιστώσει τὴν μερίδα του, καὶ χρεώσει τὸ ταμεῖον, τὸ ὁποῖον μὲ παριστάνει δι' ὅσας χρηματικὰς ἀξίας λαμβάνω εἴτε εἰς μετρητὰ εἴτε εἰς χαρτονομίσματα. Τοιουτοτρόπως, οἱ δύο λογαριασμοί, ὁ τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου καὶ ὁ τοῦ ἀνταποκριτοῦ του, ἐξελέγχονται ἀμοιβαίως, καὶ ἂν εἰς τὸν ἕνα παρεισφύρῃ λάθος, ἀναγνωρίζεται καὶ διορθοῦται εὐκόλως διὰ τοῦ ἄλλου. Ὁ ἔμπορος δύναται εἰς πᾶσαν περίστασιν νὰ γνωρίσῃ, διὰ τῶν παριστάνων αὐτὸν διαφορῶν λογαριασμῶν, τὸ ποσὸν τῶν ἐν ταῖς ἀποθήκαις του ἐμπορευμάτων, τὸ τῶν ἐν τῷ ταμείῳ του χρημάτων, τὸ τῶν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ του ἐμπορευσίμων γραμματίων, τὸ τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν του. Συγχρόνως δύναται, μέσον τῶν ἰδιαιτέρων λογαριασμῶν του, νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ἀπέναντι ἐκάστου τῶν ἀνταποκριτῶν αὐτοῦ θέσιν του, ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὰ κατάστιχά του ἐκφράζουσιν ἀμφοτέρω, τὴν θέσιν τῆς ἐμπορίας του πρὸς τε ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς τρίτους (1).

126. Διὰ νὰ ἰσολογίσωμεν λογαριασμόν τινα, ἀθροίζομεν ὅλον τὸ χρεωλογικὸν αὐτοῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ ὅλον τὸ πιστολογικὸν αὐτοῦ ἀφ' ἐτέρου, καὶ ἂν μὲν τὰ δύο ταῦτα ἀθροίσματα ᾗναι ἐντελῶς ἴσα πρὸς ἄλληλα, ὁ λογαριασμός θεωρεῖται καὶ εἶναι πραγματικῶς ἰσολογισμένος· τίποτε δὲ περισσότερον δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ὅτι ὁ λογαριασμός ἰσολογίζεται, εἰμὴ νὰ

(1) Molinier ἀρ. 221 καὶ 222. — Γ. Κόνδη, ἐγχειρίδιον καταστιχογραφίας σελ. 5 καὶ 9.

γραφῶσιν εἰς τὰς δύο αὐτοῦ στήλας τὰ δύο ταῦτα ἴσα ἄθροισματα.

Ἐὰν ὅμως μεταξὺ τοῦ χρεωλογικοῦ καὶ τοῦ πιστολογικοῦ τοῦ λογαριασμοῦ ὑπάρχῃ ἀνισότης, ὁ ἰσολογισμὸς ἢ τὸ ἰσοζύγιον γίνεται, προστιθεμένης τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων μερῶν τοῦ λογαριασμοῦ διαφορᾶς εἰς τὸ ἀσθενέστερον ἄθροισμα, ὅπερ δύναται νὰ λάβῃ χώραν κατὰ δύο τρόπους· εἴτε δηλονότι, δι' ἄρθρου τινος λαμβανομένου ἀπὸ τὸν λογαριασμὸν *Κέρδη καὶ Ζημίαι*, ἢ ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἄλλον λογαριασμὸν ἐξ οὗ παράγεται ἡ διαληφθεῖσα διαφορὰ, ἥτις τότε ἐκλείπει διὰ παντός· εἴτε δι' ἀπλῆς τινος τῶν ἀριθμῶν οἰκονομίας, ὅτε ὅμως ἡ διαφορὰ αὕτη ἢ τὸ ὑπόλοιπον μεταφέρεται εἰς νέον λογαριασμὸν (1).

127. Ὀνομάζονται ἀλληλόχρεοι, ἀνοικτοί, ἢ τρέχοντες λογαριασμοί, οἱ ἰδιαιτέροι λογαριασμοί, τοὺς ὁποίους ὁ ἔμπορος ἀνοίγει ἐπὶ τῶν βιβλίων του δι' ἕκαστον ἀνταποκριτὴν του, καὶ δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ ἀμοιβαία θέσις των ὡς πρὸς τὰς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον μεταβιβαζομένας ἀξίας.

Οἱ ἀλληλόχρεοι λογαριασμοί κλείονται παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς ἐποχάς, εἴτε διὰ συμφωνίας, εἴτε κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν, ὠρισμένας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰσολογίζεται τὸ πιστολογικὸν μὲ τὸ χρεωλογικὸν τοῦ λογαριασμοῦ, τὸ δὲ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπόλοιπον μεταφέρεται εἰς νέον λογαριασμὸν, καὶ γράφεται εἰς τὴν σελίδα τῆς χρεώσεως ἢ τῆς πιστώσεως, καθόσον τοῦτο ὀφείλεται ἀπὸ τὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ ἢ πρὸς αὐτὸν, καὶ δύναται ν' ἀπαιτηθῇ ἡ ἐξόφλησις του παρὰ τοῦ πιστωτοῦ, κατ' ἀρέσκειαν. Ἐκεῖνος ἐκ τῶν δύο ἐμπόρων, τὸν ὁποῖον τὸ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπόλοιπον ἀναδεικνύει ὀφειλέτην, ὑποχρεοῦται νὰ ἐμβάσῃ τὰ πρὸς ἐξόφλησιν ἀναγκαῖα χρήματα, ἢ γραμμάρια, ἐν περιπτώσει δ' ἀναβολῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ, δύναται ὁ ἀναφαινόμενος πιστωτής, συμφώνως μὲ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν εἰς βάρος τοῦ ἀναδειχθέντος ὀφειλέτου του. Ἀφ' οὗ τοιοῦτοτρόπως κανονισθῇ ἡ ἀμοιβαία τῶν ἀνταποκριτῶν θέσις, ἐκκαθαρίζονται οἱ λογαριασμοί

(1) Goujon et Sardou, Cours de tenue de livres, σελ. 159.

των καὶ τὸ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπόλοιπον καθίσταται ἀπαιτητόν. Ὅθεν καὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχεται νὰ τρέχη ἡ παραγραφή (1). Τὸ ὑπόλοιπον τοῦτο, εἰς δ' περιλαμβάνονται καὶ τόκοι, καθίσταται κεφάλαιον τοιουτοτρόπως, καὶ παράγει αὐτοδικαίως τόκους (2).

128. Ἐπειδὴ αἰεὶς τοὺς ἀλληλοχρέους λογαριασμοὺς προκαταβολαὶ φέρουσιν, ὡς εἴρηται, τόκους, οἱ λογαριασμοὶ οὗτοι συνδεύονται συνήθως καὶ μὲ κατὰστασιν ὑπολογισμοῦ τῶν τόκων ὡς πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἄρθρον. Κατὰ πρώτην ἔποψιν φαίνεται δύσκολον νὰ ἰσολογισθῶσι τόκοι πολλῶν ποσοτήτων αἵτινες ἐπληρώθησαν ἢ εἰσεπράχθησαν εἰς διαφόρους ἐποχάς. Ἀλλ' οἱ ἔμποροι παρεδέχθησαν μεθόδους δι' ὧν ἐπιτέμενεται ἡ ἐργασία αὕτη. Πλησίον τῆς στήλης τοῦ πιστολογικοῦ καὶ τοῦ χρεωλογικοῦ τοῦ ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ, ἀνοίγουσι μίαν ἄλλην στήλην διὰ τοὺς τόκους ἐκάστου ἄρθρου. Μετὰ ταῦτα ὀρίζεται ἡ ἐποχή, καθ' ἣν οἱ λογαριασμοὶ θέλουσι κλεισθῇ, καὶ οὕτως ὑπολογίζονται οἱ τόκοι ἐκάστου ἄρθρου ἕως τῆς ἐποχῆς ταύτης, καὶ ἐγγράφονται εἰς τὴν δι' αὐτοὺς ὠρισμένην στήλην. Εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ λογαριασμός ὀφείλει νὰ κλεισθῇ, ἰσολογίζονται οἱ ἀμοιβαίως ὀφειλόμενοι τόκοι, ἡ δὲ διαφορὰ προστίθεται εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ μεταφέρεται εἰς νέον λογαριασμόν.

(1) Ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας, 12 Δεκ. 1838.

Ὁ ἀλληλόχρεος ἡ ἀνοικτὸς λογαριασμός ὀρίζεται συνάλλαγμα, δι' οὗ δύο ἔμποροι συμφωνοῦσιν, ὅτι ὅσα δάνεια θέλουν κάμει πρὸς ἀλλήλους ἐν εἴδει προκαταβολῶν ἢ πληρωμῶν, δὲν θέλουν καταστήσει μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις ὀφειλέτου πρὸς δανειστήν, εἰμὴ ὅταν θελῇ κλεισθῇ ὁ λογαριασμός των, τούτεστιν ὅτε ἰσολογισόμενος θέλει καταστήσει τὸν ἕτερον αὐτῶν δανειστήν, τὸν δ' ἄλλον ὀφειλέτην, καὶ ὅτι ἕως τότε, ἤτοι ἐν ὅσῳ ὁ λογαριασμός εἶναι ἀνοικτὸς ἢ τρέχει, δὲν θέλουν ὑπάρξει χρεὴ ἀμοιβαῖα, ἀλλὰ μόνον χρέωσις καὶ πίστωσις καὶ σχέσεις πιστωθέντος πρὸς χρεωθέντα. Ἡ ὀφείλεια τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι δι' αὐτοῦ δὲν σχηματίζονται ἀμοιβαῖα χρεὴ, ἀλλ' ἀμοιβαῖα ἄρθρα πιστώσεως καὶ χρεώσεως, εἰς τρόπον ὥστε ἐπέχει τόπον μεταλλικοῦ νομίσματος, ὁ δὲ ὀριστικὸς ὑπολογισμός τοῦ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπολοίπου ἀναβάλλεται ἕως τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν θέλει κλεισθῇ ὁ ἀνοικτὸς λογαριασμός. Massé, droit commercial T. 5. σελ. 349.

(2) Goujet et Merger λ. Compte-courant. — Molinier ἀρ. 224.

ΤΥΠΟΙ.

ΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Τὸ παρὸν βιβλίον, περιεκτικὸν. . . . σελίδων, καὶ μέλλον
νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἡμερολόγιον τοῦ Κ. Πέτρου. . . . σιτεμπό-
ρου, κατοίκου Ἀθηνῶν, ἡριθμήθη καὶ ἐμονογραφήθη παρ' ἡμῶν,
προέδρου τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον
446 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν

Ὁ πρόεδρος Ν. Ν.

ΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΤΗΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Τὸ παρὸν ἡμερολόγιον, (ἢ βιβλίον ἀπογραφῶν), τοῦ Κ. Πέ-
τρου. . . ., σιτεμπόρου, κατοίκου Ἀθηνῶν, ἐθεωρήθη καὶ ἐμο-
νογραφήθη παρ' ἡμῶν, προέδρου τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν,
συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 40 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ 446 τῆς
πολιτικῆς δικονομίας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν

Ὁ πρόεδρος Ν. Ν.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΕΣΕΩΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τῶν ὁποίων διετάχθη ἡ ἀνακοίνωσις.

Σήμερον τὴν μηνὸς Ε. Ε. ἐνεφανίσθη ἐνώπιον
ἐμοῦ τοῦ Γραμματέως τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, ὁ Κ. Πέ-
τρος σιτέμπορος, κάτοικος Ἀθηνῶν, ὅστις ἐξέθεσεν ὅτι,
συμμορφούμενος μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ε. Ε.
ὑπ' ἄρ. . . . ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτο-
δικῶν ὡς ἐμποροδικῶν ἐκδοθείσης ἐπὶ τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ
Κ. Παύλου δίκης περὶ διαλύσεως εταιρίας, δι' ἧς διετάχ-
θη ἡ ἀνακοίνωσις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων του, διὰ νὰ λάβῃ
γνώσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ὁ Κ. Παῦλος εἴτε ἐν τῷ
γραφείῳ τοῦ δικαστηρίου, εἴτε λαμβάνων, δι' ἐξόδων του, καὶ
ἀποσπάσματα αὐτῶν, παρακαταθέτει,

Α. Ἐν ἡμερολόγιον, νομίμως ἀριθμημένον, μονογραφημένον καὶ θεωρημένον, ἐκ 240 σελίδων, ἄνευ κενῶν διασημάτων, ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλλων, καὶ ἄνευ ὑπεργραφῶν καὶ παρεγγραφῶν.

Β'. Ἐν βιβλίον ἀπογραφῶν, ἐκ 40 σελίδων, μὲ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1845, 1846 καὶ 1847, σύμφωνον ὡσαύτως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου.

Γ'. Ἐν βιβλίον ἀντιγραφῆς ἐπιστολῶν, ἐκ 300 σελίδων.

Δ'. Ἐν βιβλίον ταμείου, κτλ.

Περὶ τῆς παρακαταθέσεως ταύτης συνετάχθη ἡ παροῦσα ἔκθεσις, ἣτις ἀναγνωσθεῖσα ὑπεγράφη παρ' ἡμῶν καὶ αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ὑπεγράψαμεν καὶ ἐμονογραφήσαμεν ἀμφοτέροι ἐκαστον τῶν διαληφθέντων βιβλίων, εἰς τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν σελίδα των.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . .

Ὁ γραμματεὺς Ν. Ν.

Ὁ διάδικος Ν. Ν.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

129. Διαίρεσις τοῦ παρόντος Μέρους.

129. Θέλομεν διαιρέσει τὸ Μέρος τοῦτο εἰς τρία κεφάλαια. Εἰς τὸ πρῶτον θέλομεν πραγματευθῆ περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν ἐν γένει.

Εἰς τὸ δεῦτερον θέλομεν διεξέλθῃ τὰ διάφορα τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν εἶδη, καὶ ἐξηγήσει τοὺς εἰς ἐκάστην αὐτῶν ἰδιάζοντας κανόνας.

Εἰς τὸ τρίτον τέλος θέλομεν ὑμιλήσει περὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἐταιριῶν, τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτῶν καὶ τῆς μετὰ τῶν συνεταίρων διανομῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

130. Τί ἐστὶ κοινωνία; — Σπουδαίοντες τῶν ἐταιριῶν.

131. Ὅρισμός καὶ φύσις τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας.

132. Ἐκαστος συνεταῖρος ὀφείλει καταβολὴν τινα.

133. Ἡ ἐταιρία συγκροτεῖται πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ὅλων τῶν συναλλαττομένων.

134. Πρέπει ν' ἀφορᾷ ἀντικείμενον θεμιτόν.

135. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν κοινοπραξίαν, τὴν συνιδιοκτησίαν, ἢ ἄλλας σχέσεις κοινοῦ συμφέροντος.

136. Ἡ ἐταιρία σχηματίζει ἡθικὸν πρόσωπον, διάφορον τοῦ τῶν συνεταίρων.

137. Συνέπεται τῆς ἀρχῆς ταύτης.

138. Ἐταιρίαι πολιτικά, καὶ ἐταιρίαι ἐμπορικά.

139. Ἰδιαιτέρα γνωρίσματα τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν.

140. Αἱ ἐπὶ ἀμοιβῇ ἀσφαλιστικά ἐταιρίαι τῆς ξηρᾶς εἶναι ἐμπορικά.

141. Αἱ ἀλληλασφάλεια δὲν εἶναι ἐμπορικά.

130. Κοινωνία, εἰς τὴν εὐρυτάτην τοῦ ὅρου σημασίαν, λέγεται ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης, ἥτις, διὰ τῶν αὐτῶν φυσικῶν νό-

μων συνδεομένη, τείνει πρὸς τὸν κοινὸν τοῦ ἀνθρώπου σκοπὸν τὴν μεγίστην ἀνάπτυξιν τῶν νοητικῶν καὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεών του.

Ὀνομάζεται, κατὰ δεύτερον λόγον, κοινωνία, πᾶν μικρότερον τῆς ἀνθρωπότητος κλάσμα, ἐν ᾧ περιλαμβάνονται πρόσωπα ζῶντα εἰς τὸ αὐτὸ ἔδαφος, διεπόμενα ὑπὸ τῆς αὐτῆς νομοθεσίας, καὶ συνδεδεμένα διὰ τοῦ αὐτοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος.

Εὐρίσκομεν τέλος παρ' ἅπασι τοῖς ἔθνεσι κοινωνίας προσώπων συνδεομένων εἴτε δι' ἠθικῶν αἰσθημάτων, εἴτε δι' ὕλικῶν συμφερόντων. Κοινωνίαι τοῦ πρώτου εἴδους εἶναι αἱ πρὸς σκοπὸν θρησκευτικόν, ἐπιστημονικόν ἢ εὐποιίας συνιστάμεναι. Ἄλλ' αἱ κοινωνίαι τοῦ δευτέρου εἴδους, τὰς ὁποίας σήμερον ὀνομάζομεν ἐταιρίαις, εἶναι καὶ πολυαριθμότεραι, καὶ ποικιλότεραι ἐκείνων, συγκροτοῦνται δὲ ἐν γένει πρὸς σκοπὸν τινα παραγωγῆς, καὶ διὰ τῶν τοιουτοτρόπως ἠνωμένων κεφαλαίων των, ἢ τῆς κοινῆς ἐξασκήσεως βιομηχανικοῦ τινος κλάδου, παράγουσι πλούτη ἄνωτερα παρ' ὅσα ἦτον ἄλλως δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωσι τὰ συνιστῶντα αὐτὰς ἄτομα μὲ τὰ μεμονωμένα χρηματικὰ μέσα των ἢ τὴν ἰδιαιτέραν ἐργασίαν των.

Τὰ ἐκ τῆς συστάσεως τῶν κοινωνιῶν πλεονεκτήματα δὲν ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Εὐρίσκομεν παρὰ Δημοσθένει διάφορα παραδείγματα ἐμπορικῶν ἢ τραπεζιτικῶν κοινωνιῶν, ὧν ἐν μέλος διέμενεν εἰς Ἀθήνας, ἕτερον δὲ εἰς ἄλλους συμμαχικοὺς ἢ ξένους τόπους, καὶ διὰ τῆς ἀμοιβαίας τῶν τοιούτων κοινωνιῶν συνδρομῆς ἐλάμβανεν ἡ ἐμπορία καὶ ἀνάπτυξιν περισσοτέραν, καὶ μείζονα ἐνεργητικότητα (1).

Τὸ Ῥωμαϊκὸν πνεῦμα, ἂν καὶ ἰδίως πολεμικόν, πολιτικὸν καὶ γεωργικόν, δὲν ἔμεινε μολταυῦτα ἀλλότριον εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Αἱ Ῥωμαϊκαὶ ἐπαρχίαι ἦσαν πλήρεις πολιτῶν Ῥωμαίων μετερχομένων τὴν ἐμπορίαν. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Οὐαλερίου Μαξίμου ὀγδοήκοντα χιλιάδες Ῥωμαίων ἦσαν διεσπαρ-

(1) Δημοσθ. πρὸς Κάλλιπον 3. «προσέταξε τὸ ἀργύριον ὃ κατέλιπε... Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι, λέγων ὅτι κοινωνὸς εἶη αὐτοῦ ὁ Κηφισιάδης οὗτος, οἰκήτωρ μὲν ὢν ἐν Ἐκύρῳ, ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐφ' ἑτέρᾳ ἀποδημῶν ἐμπορία». Ὑρα δὲ καὶ πρὸς Φορμίωνα ἀρ. 3, 22 καὶ 38.

μένοι εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀσίας πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἐμπορίας, τῆς δὲ Γαλλίας τὸ ἐμπόριον ἐνηργεῖτο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ῥωμαίων (1).

Ἦτον ἐπόμενον τοσαύτη ἐμπορικὴ κίνησις νὰ καταστήσῃ ἀναγκαίαν τὴν σύστασιν ἐμπορικῶν κοινωνιῶν, τοῦ ἰσχυροτάτου τούτου τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐλατηρίου. Ὅθεν καὶ εὐρίσκωμεν παρὰ Ῥωμαίοις παραδείγματα κοινωνιῶν διὰ πᾶν εἶδος ἐγγείου ἢ θαλασσίου ἐπιχειρήσεως, πρὸς ἐμπορίαν ἀνδραπόδων, πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέδων καὶ οἰκοδόμησιν αὐτῶν, πρὸς τραπεζιτικὰς ἐργασίας (*argentariae societates*), ἐνοικίασιν δημοσίων προσόδων (*societates vectigales*), προμήθειαν τροφῶν εἰς τὸν στρατὸν κτλ. (2).

Τούτων τῶν ἐταιριῶν τὰς σχέσεις ἐπαγγέλλονται νὰ κανονίσωσι τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον (3).

134. Κοινωνία, ἢ κοινότερον ἐταιρία (4), εἶναι τὸ συνάλλαγμα δι' οὗ δύο ἢ πλείονες ἄνθρωποι καταβάλλουσί τι ἐν κοινῷ ἐπὶ σκοπῷ κοινῷ θεμιτοῦ κέρδους (5).

Τὸ συνάλλαγμα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν συναινετικῶν, συνίσταται δηλονότι διὰ τῆς ἀπλῆς τῶν συμβαλλομένων συναινέσεως, ἄνευ ἐνεστῶσης παραδόσεως τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ· ἀμφοτεροβα-

(1) Valer. Maxim. lib. 9, c. 2, n° 3. — Cicer. Pro Fonteio, 4.

— Ἴδου πῶς ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ἐξυμνεῖ τὰ ἐκ τῆς κοινωνίας πλεονεκτήματα.

Μέγα τῷ βίῳ χαρίζεται ἡ σὺν φρονήματι καὶ λογισμῷ τῶν πραγμάτων κοινωνήσις. καὶ γὰρ καὶ δυνάμεις τινι παρουσίας ἐκ τοῦ κοινωνεῖν ἐτέρῳ παραπλησίως εὐποροῦντι δυνάμεις μᾶλλον ἐνησιμωτέρα καθέστηκεν ἡ δύναμις, καὶ πλουτοῦντες δὲ τρόπον ἄλλον τὸν πλοῦτον κοινοποιήσαντες γλυκύτερον τῆς ἀπὸ τοῦ πλουτεῖν ἀπολαύουσιν εὐπαθείας, καὶ στενοχωρούσης πενίας οὐκ ἀπορήσει παραμύθιον εὐρεῖν ἢ ἐν τοῖς ἔργοις κοινότης, δι' οὗ τὸ σφοδρὸν ἀλυπτότερον εἶη τῆς στενοχωρίας. Νεαρὰ ρβ' Λέοντος.

(2) Troplong des sociétés Τόμ. 1, σελ. XI.

(3) Malpeyre et Jourdain, des sociétés ἀρ. 1. — Troplong αὐτόθι ἀρ. 1.

(4) Ἐταιρία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλέγετο ἡ φιλία, ἑταῖρος δὲ ὁ φίλος, ὁ συμμαθητής, ὁ μαθητὴς αὐτός. Ὠνόμαζον δὲ ἐταιρείας ἢ ἐταιρίας καὶ τὰς πρὸς πολιτικὸν τινα σκοπὸν ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος συνισταμένας ἐνώσεις· τὰς δὲ ἐπὶ χρηματισμῷ ἢ ἐμπορίᾳ ἐκάλουν κοινωνίας.

(5) Societas est contractus qui consensu, rebus, vel operibus vel industria intervenientibus, ad communem quaestum vel lucrum perficitur. Felicius, de societate ἀρ. 4.

ρες, καθότι δι' αὐτοῦ σκοπεύεται ἡ ἀμοιβαία τῶν συμβαλλομένων ὠφέλεια· ἀνταλλακτικόν, καθότι ἕκαστος συμβαλλόμενος θεωρεῖται ὅτι λαμβάνει τὸ ἀντίτιμον τοῦ παρ' αὐτοῦ διδομένου ἢ πραττομένου· συναλλακτικόν, καθότι οἱ συμβαλλόμενοι ὑποχρεοῦνται πρὸς ἀλλήλους.

132. Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἐταιρίας ἐπεται ὅτι δὲν δύναται τις νὰ λογισθῇ μέλος ἐταιρίας τινὸς, χωρὶς νὰ καταβάλῃ τι εἰς αὐτήν. Ἡ σύμβασις δι' ἧς οἱ συμβαλλόμενοι συγκατατίθενται νὰ μετέχῃ τις τῶν κερδῶν τῆς ἐταιρίας ἄνευ καταβολῆς τινος εἰς αὐτήν, εἶναι δωρεά, καὶ οὐχὶ ἐταιρία.

Πᾶν ὅ,τι εἶναι εἰς χρήματα ἐκτιμητὸν, καὶ δύναται νὰ κατασταθῇ ἀντικείμενον ἰδιωτικῆς συμβάσεως, ἢμπορεῖ νὰ σχηματίσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἐταιρικὴν καταβολήν. Οὕτω δύναται ὁ συνεταῖρος νὰ καταβάλῃ μετρητὰ, ἐμπορεύματα, πιστώσεις, ἀκίνητα κτήματα, ἐργασίαν, ἐφευρέσεις τέχνης ἢ ἐπιστήμης· ἐν ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ κατασταθῇ παραγωγικὸν πλούτου μέσον τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων ἢ τῆς βιομηχανίας, ὑπάγεται εἰς τὴν θαυμασίαν τῶν ἐταιριῶν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν.

Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ᾔῃ ἀντικείμενον ἐταιρικῆς καταβολῆς ἡ κυβερνητικὴ εὐνοία, τὴν ὁποίαν ἰσχυρὸς τις ἄρχων ἀπολαμβάνει, καθότι, ἂν καὶ ἡ εὐνοία αὕτη δύναται νὰ κατασταθῇ πολλῶν πλεονεκτημάτων παραίτιος εἰς τὴν ἐταιρίαν, δὲν εἶναι ὅμως εἰς χρήματα ἐκτιμητὴ, καθόσον ἀπαγορεύεται εἰς τὸν δημόσιον ἄνθρωπον νὰ ἐμπορεύεται τὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἡ θέσις τοῦ τὸν περιέβαλε.

133. Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, ἡ ἐταιρία σχηματίζεται πρὸς τὸ κοινὸν ἀπάντων τῶν συνεταίρων συμφέρον, ἡ σύμβασις δι' ἧς τινες τῶν συμβαλλομένων ἤθελαν ἀποκλείονται πάσης μετοχῆς εἰς τὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα ἤθελαν ἀποκλειστικῶς ἐπιφυλάττονται εἰς τοὺς ἄλλους, σχηματίζει συμφωνίαν παράνομον, τὴν παρὰ τῶν Ῥωμαίων ὀνομασθεῖσαν *λεοντείαν ἐταιρίαν*, ἣν ὁ νόμος στερεῖ παντὸς νομίμου ἀποτελέσματος (1).

134. Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐταιρίας πρέπει νὰ ᾔῃ θεμιτόν·

(1) Ν. 29 §. 2. Πανδ. 17. 1. — 29. Βασ. 12. 1.

ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ προστατεύσῃ ἔνωσιν ἀνθρώπων δι' ἧς σκοπεύονται ἀθεμιτουργίαι. Οὕτω δὲν θέλει ἔχει νόμιμον ὕπαρξιν ἡ πρὸς ἐνέργειαν λαθρεμπορίας, σωματεμπορίας, κλοπῆς κτλ., συνισταμένη ἐταιρία.

Ἐκαστον τῶν μελῶν τοιαύτης παρανόμου ἐταιρίας θέλει εἶσθαι ἐλεύθερον ν' ἀναλάβῃ τὴν καταβολὴν του, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ δικαστικῶς ἀπὸ τοὺς κατέχοντας αὐτήν, καθότι μακρὰν τοῦ νὰ ζητῇ οὕτω τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρανόμου συμβάσεως, ὁ ἐνάγων ἀρνεῖται μάλιστα εἰς αὐτὴν ὅποιονδήποτε ἀποτέλεσμα καὶ ὕπαρξιν.

Ἄν ὅμως ἡ ἐταιρία ὠφελήθῃ ἤδη διὰ τῆς ἐξασκήσεως τῆς παρανόμου βιομηχανίας της, οὐδεὶς τῶν συνεταίρων δύναται νὰ ἐνάξῃ τὸν ἄλλον καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν διανομὴν τῶν ἀποκτηθέντων κερδῶν. Ἀφ' οὗ ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει τὴν παράνομον ταύτην ἐταιρίαν, ἀφαιρεῖ τὴν προστασίαν του ἀπὸ τὸν ἐπικαλούμενον αὐτήν, καὶ ἕκαστος θέλει διατηρήσῃ τὸ παρ' αὐτοῦ κατεχόμενον, καθόσον τοῦτο δὲν ἠθελεν ὑποπέσει εἰς δήμευσιν (1).

435. Δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τις τὰς μεταξὺ τῶν συνεταίρων σχέσεις μὲ τὰς ἐκ τῆς κοινοπραξίας μεταξὺ κοινωνῶν τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος παραγομένας. Οὕτως ἡ κληρονομία, ἡ σύστασις κοινοῦ κληροδοτήματος, ἡ πτώχευσις, εἶναι γεγονότα ἐξ ὧν παράγεται κοινότης συμφερόντων ἢ ἀδιαιρέσια μεταξὺ συγκληρονόμων, συγκληροδόχων ἢ δανειστῶν, ἀλλ' ἡ σχέσις αὕτη δὲν φέρει τὸν χαρακτῆρα ἐταιρίας, τῆς ὁποίας ὁ δεσμός στηρίζεται πάντοτε εἰς σύμβασιν πηγάζουσιν ἐκ τῆς ἐλευθέρως τῶν συμβαλλομένων θελήσεως. Οἱ διὰ κοινοπραξίας συνδεδεμένοι κοινωνοὶ δὲν συναποφασίζουσιν κοινὴν ἐργασίαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ διανεμήσωσι πρὸς ἀλλήλους τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν, ὅθεν οὐδὲ δύνανται νὰ πράττωσιν εἰμὴ πρὸς τὸ ἀτομικὸν αὐτῶν συμφέρον ἕκαστος, καὶ στεροῦνται πάσης ἐξουσίας τοῦ νὰ ἐνεργῶσιν ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου καὶ ἀπλᾶς ἀκόμη διαχειρίσεως πράξεις. Οὕτως ὁ εἰς τῶν κληρονόμων δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τὰ ἐκ τῆς κληρονομίας πη-

(1) Molinier ἀρ. 233.—*Si dantis et accipientis turpis causa sit, possessorem potius esse* (N. 8 καὶ 3. Πανδ. 12, 5.).

γάζοντα ἐμπορεύματα ἄνευ τῆς ῥητῆς συγκαταθέσεως τῶν συγκληρονόμων του. Ἄν ἐκμισθώσῃ οἰκοθεν τὰ τῆς κληρονομίας ἀκίνητα, τὸ συνάλλαγμα τοῦτο δὲν θέλει εἶσθαι ὑποχρεωτικὸν διὰ τοὺς συγκληρονόμους του, ἐκτὸς μόνον ἂν αἱ περιστάσεις καθ' ἃς ἡ ἐκμισθωσις ἐγένετο, ἐπιτρέψωσι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ περὶ τοῦ οἰοῦναι συνάλλαγματος τῆς τῶν ἀλλοτρίων ὑποθέσεων διαχειρίσεως κανόνες (1).

Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ κοινότης τοῦ συμφέροντος προκύπτῃ ἐκ ῥητῆς τῶν συμβαλλομένων συμβάσεως, δὲν ὑπάρχει ἐταιρία, ἂν τὰ μέρη ἐσκόπευον νὰ συνάψωσιν ἄλλο συνάλλαγμα. Τοιαύτη εἶναι ἡ σύμβασις δι' ἧς δύο ἄνθρωποι καταθέτουσιν ἐν κοινῷ χρηματικόν τι ποσόν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ κάμνωσιν αὐτοῦ χρῆσιν ἀλληλοδιαδόχως, ἐκάτερος αὐτῶν πρὸς ἰδίαν κερδοσκοπίαν. Εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ σύμβασις αὕτη δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐταιρία, ἅφ' οὗ τοῦ κοινοῦ τούτου κεφαλαίου δὲν γίνεται χρῆσις πρὸς τὸ γενικὸν τῶν κοινωνῶν συμφέρον, ἀλλ' ἐκάτερος αὐτῶν τὸ μεταχειρίζεται διὰ τὰς ἰδίας του ὑποθέσεις.

Ὡσαύτως ἐὰν ἐμπορικῶς οἶκος συμφωνήσῃ μὲ τινας τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ ὑπάλληλων νὰ τοῖς χορηγῇ ἀντὶ μισθοῦ μέρος ὠρισμένον τῶν ἐμπορικῶν ὠφελειῶν του, ὑπάρχει συνάλλαγμα τυχηρὸν μισθώσεως ὑπηρεσίας, ἀλλ' οὐχὶ ἐταιρία. Ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος δὲν ἀποκτᾷ, τῷ ὄντι, δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, οὐδὲ δύναται νὰ ζητήσῃ μετοχὴν εἰμὴ ἐκ τῶν πραγματοποιηθέντων κερδῶν, καὶ ἐφ' ὅσον χρόνον εὐαρεστεῖται ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ νὰ τὸν διατηρῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Δὲν ἐνέχεται δὲ οὐδ' εἰς τὰς ζημίας τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ προϊσταμένου του, εἰμὴ καθόσον, ὑπαρχούσης ζημίας, δὲν θέλει λάβῃ τὴν ἐκ τῶν κερδῶν συνομολογηθεῖσαν ἀντιμισθίαν. Τέλος αἱ ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας δὲν τὸν ὑποχρεοῦσιν ἀπέναντι τῶν τρίτων, εἰμὴ ἂν ᾔθελεν ὑπερβῇ τὴν ἐντολήν του, καθ' οὓς ὅρους ἐνέχεται, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, ἀπέναντι αὐτῶν καὶ πᾶς ἄλλος ἐντολοδόχος (2).

(1) Troplong du louage, T. 1. ἀρ. 10. — Zachariæ, T. 1. σελ. 407, σημ. 8. T. 3. σελ. 4. — Molinier ἀρ. 235.

(2) Pardessus ἀρ. 969, — Molinier ἀρ. 234. — Malpeyre et Jourdain ἀρ. 14.

136. Ἡ διὰ τοῦ ἐταιρικοῦ δεσμοῦ παραγομένη ἐνότης τῶν μεταξὺ τῶν συνεταίρων συμφερόντων, τὰ ὅποια διακρίνονται ἀπὸ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα αὐτῶν, καθιστᾷ τὴν ἐταιρίαν ἀφηρημένον τι ὄν, ἡθικὸν πρόσωπον, μὲ ἰδιάζουσαν ἀτομικότητα (1). Τὸ πρόσωπον τοῦτο, τὸ ὅποιον εἶναι ἐντελῶς διάφορον τοῦ τῶν συνεταίρων, γεννᾶται, ἀποκτᾷ δικαιώματα, ἀναδέχεται ὑποχρεώσεις, ἔχει κατοικίαν ἰδίαν, ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν παρουσίαν, ἐνάγει καὶ ἐνάγεται ἐπὶ δικαστηρίου, καὶ τελευτᾷ ὡς καὶ πᾶν πρόσωπον φυσικόν.

Τοιαύτη μεταξὺ συνεταίρων ἐνότης τῶν προσώπων δὲν εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸ πολιτικὸν ἡμῶν δίκαιον. Οἱ ῥωμαῖκοὶ νόμοι ἀναγνωρίζουσι πολλαχοῦ τὴν ἐταιρίαν ὡς ἡθικὸν πρόσωπον, ὅμοιον, ὡς λέγει ὁ Φλωρεντίνος, μὲ τὴν σχολάζουσαν κληρονομίαν, μὲ τὰς κοινότητας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἡθικὰ πρόσωπα. Δὲν εἶναι ἐπομένως ἀκριβὲς, ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη εἰσήχθη κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοὺς νομοδιδασκάλους τῆς Ἰταλίας, εἰς οὓς μόνον ὀφείλεται ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἡ ἐφεύρεσις (2).

137. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι σχηματίζουσι πρόσωπα ἡθικὰ διάφορα τῶν συνεταίρων ἔπεται ὅτι ἡ παρουσία τῆς ἐταιρίας, ἣτις εἶναι ἐντελῶς διακεκριμένη τῆς ἀτομικῆς παρουσίας τῶν συνεταίρων, εἶναι ἰδίως ὑπέγγυος πρὸς τοὺς μετ' αὐτῆς συναλλαττάμενους τρίτους, τὰ δὲ προσωπικὰ τῶν συνεταίρων χρὴ δὲν δύνανται νὰ τὴν βαρύνωσιν. Ἐντεῦθεν οἱ διὰ τῆς ἐμπορικῆς συνηθείας πρῶτον, καὶ διὰ τῆς νομολογίας ἀκολούθως καθιερωθέντες ἐξῆς δύο κανόνες.

Α. Οἱ δαρεῖσται ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ δὲν εἶναι δαρεῖσται ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Καὶ τῷ ὄντι, ἡ κυριότης τῆς ἐταιρικῆς παρουσίας ἐνυπάρχει

(1) Societas est corpus mysticum, ex pluribus nominibus conflatum, Straccha, Rota Genuensis, decisio VII, n°. 10.

(2) Ν. 22. Πανδ. 1. Mortuo reo promittendi, et ante aditam hereditatem fidejussor accipi potest, quia hereditas personæ vice fungitur, sicuti municipium, et curia, et societas. — καὶ Ν. 3. §. 4. Πανδ. 37. 1. A municipibus, et societatibus et decuriis, et corporibus, bonorum possessio agnoscitur potest. — Ὅρα καὶ Troplong des sociétés ἀρ. 59.

εἰς τὸ ἠθικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας, καὶ οὐχί, οὐδὲ καὶ ἀδιαρέτως, εἰς τὸ πρόσωπον ἐκάστου συνεταίρου. Συνέπεια δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι ὅτι ὁ συνεταῖρος ἀπαλλοτριούμενος τῆς καταβολῆς του, μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας, μένει μόνον δανειστῆς τοῦ τυχαίου ποσοῦ τὸ ὅποιον θέλει παραγάγει διὰ τὴν μερίδα του ἢ ἐκκαθάρισις τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ὅταν, διαλυομένης τῆς ἐταιρίας, ἡ κυριότης τῆς περιουσίας τῆς ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τὴν μὴ ὑπάρχουσαν πλέον ἐταιρίαν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας αὐτῇ συνεταίρους.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ συνεταῖρος δὲν εἶναι εἰμὴ δανειστῆς τῆς ἐταιρίας, ἔπεται ὅτι οἱ προσωπικοὶ αὐτοῦ δανεισταί, οἵτινες δὲν ἔχουσιν εἰμὴ τὰ δικαιώματά του, δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσωσιν εἰμὴ τὸ μέρος, ὅπερ διὰ τῆς ἐκκαθάρισεως θέλει ἀναδειχθῇ ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν συνεταῖρον ὀφειλέτην των.

Ἀλλ' ἐκκαθάρισις τῆς ἐταιρίας λέγεται τὸ σύνολον τῶν πράξεων δι' ὧν πραγματοποιεῖται ἡ καθαρὰ ἐνεργητικὴ περιουσία, ἀφ' οὗ ἐξοφληθῶσι τὰ χρῆα. Ἐπομένως οἱ ἀτομικοὶ τοῦ συνεταίρου δανεισταί, οἵτινες ἐμφανίζονται μὲ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι μετοχὴν ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἐν ὅσῳ οἱ τῆς ἐταιρίας δανεισταί δὲν πληρωθῶσιν ἐντελῶς (1).

Ἐπομένως οὔτε νὰ κατάσχῃσι δύνανται τὴν ἐταιρικὴν περιουσίαν, οὔτε ἀγωγὴν κατ' αὐτῆς ἔχουσιν, εἰμὴ ἐξ ὀνόματος τοῦ ὀφειλέτου των συνεταίρου, καὶ ὡς ἐνεργοῦντες τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 1023 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (2).

Β'. Οἱ δανεισταὶ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ εἶναι δανεισταὶ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ.

Ἄν καὶ, καθὼς ἠθικὸν πρόσωπον, ἡ ἐταιρία διακρίνεται ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς, διατελεῖ ὅμως εἰς γενὸν μετὰ τῶν προσώπων αὐτῶν σύνδεσμον, ἐν γένει. Κάνεις δὲν εἶναι δανειστῆς τῆς ἐταιρίας, εἰμὴ διότι συνηλλάχτο μὲ τοὺς συνιστῶντας αὐ-

(1) Frémery, études de droit commercial σελ. 30.

(2) Statut de Gênes, liv. IV. chap. XII. V. 4. C reditores societatum mercatorum . . . in rebus et bonis societatum præferentur quibuscumque aliis creditoribus, et etiam dotibus,

τὴν συνεταίρους. Ἄν λοιπὸν ἡ ἑνὶ τῶν κατέστησε τὴν ἐταιρίαν ὀφειλέτιδα τοῦ τρίτου, δὲν παύει ὁμῶς καὶ ἕκαστον τοῦ σώματος τούτου μέλος νὰ ᾖται προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ δανειστοῦ μεθ' οὗ συνηλλάξατο. Ὅθεν εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ δανειστὴς τῆς ἐταιρίας ἔχει δικαιώματα καὶ ἐφ' ὅλης τῆς ἰδιαιτέρας περιουσίας ἐκάστου συνεταίρου, ὡς καὶ ἅπαντες ἰσὺν ἀτομικοὶ αὐτοῦ δανεισταὶ (1). Οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν δύνανται ν' ἀποκλείσωσιν ἐκείνους ἀπὸ τὴν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου των συνδρομὴν, διότι καμμία διάταξις τοῦ νόμου δὲν ἀπηγόρευεν εἰς τὸν ὀφειλέτην των ν' ἀναλάβῃ, μετὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑποχρέωσίν του, καὶ ἄλλας ὑποχρεώσεις πρὸς ἄλλους. Οὕτως οἱ ἀτομικοὶ δανεισταὶ τοῦ κληρονόμου ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποφέρωσι τὴν συνδρομὴν τῶν δανειστῶν τοῦ ἀποθανόντος, καὶ δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι κατ' αὐτῶν τὸν χωρισμὸν τῆς περιουσίας τοῦ κληρονόμου ἀπὸ τὴν τοῦ κληρονομουμένου, διότι ὁ ὀφειλέτης των ἦτον ἐλεύθερος ν' ἀναδεχθῇ νέας ὑποχρεώσεις, οἷαι εἶναι καὶ αἱ ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας πηγάζουσιν (2).

138. Κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον αἱ ἐταιρίαι διακρίνονται, κατὰ τὴν διάφορον τῶν συνιστώντων αὐτὰς πρόθεσιν, εἰς γενικὰς καὶ εἰς μερικὰς.

Ὅταν οἱ συνεταῖροι προτίθενται νὰ καταστήσωσι πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν οὐ μόνον ἀπάσης τῆς ἐνεστώσης περιουσίας των ἀλλὰ καὶ παντὸς ὅ,τι ἐνδέχεται ν' ἀποκτήσωσιν εἰς τὸ μέλλον, ἡ ἐταιρία των ὀνομάζεται ἐταιρία ἀπάντων τῶν πραγμάτων (*societas omnium bonorum*), ἡ ἐταιρία γενικὴ, (*societas universalis*) (3).

Ἄν ἡ παρὰ τῶν συνεταίρων συνισταμένη κοινωνία μέλλῃ, κατὰ

(1) Frémery, σελ. 33.

(2) Licet alieni adjiciendo sibi creditorem, creditoris sui facere deteriorem conditionem. Οὐλπιανὸς Ν. 1. §. 2. Πανδ. 42. 6.—Molinier ἀρ. 237.

(3) Gœschen, civilrecht, §. 520.—II. Ἀρμενόπ. Βιβλ. Γ'. 10. 6.—3. Βασιλ. 12. 1. Ἐάν ῥητῶς πάντων τῶν πραγμάτων γένηται κοινωνία, καὶ κληρονομία, καὶ ληγάτα, καὶ δωρεαί, καὶ πᾶν κέρδος τῇ κοινότητι προσπορίζεται. — Ν. 3. Πανδ. 17. 3.

τὴν διάθεσιν αὐτῶν, νὰ ᾖναι πλέον περιορισμένη, ὀνομάζεται ἐταιρία μερικὴ (*societas particularis*). Τοιαῦται ἐταιρίαι συνιστῶνται πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὰ διὰ τῶν κοινῶν τῶν συνεταίρων προσπαθειῶν προσδοκώμενα κέρδη, καὶ ὀνομάζονται ἐταιρίαι πόρου ἢ κέρδους (*societas lucri, quæstus, compendii*), καὶ φέρουσι χαρακτῆρα γενικῆς ἐταιρίας, ὅταν δι' αὐτῶν σκοπεύεται ἡ κοινωνία ἀπάντων τῶν κερδῶν, ἢ εἰδικῆς, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῆς εἶναι μόνον ἡ ἐξ ὠρισμένης τινὸς ἐπιχειρήσεως προσδοκώμενη ὠφέλεια (1).

439. Ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι εἶναι αἱ πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων συνιστάμεναι, ὑπάγονται δὲ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μερικῶν ἐταιριῶν, καθότι δι' αὐτῶν σκοπεύεται ἡ ἐξάσκησις ὠρισμένου τινὸς ἐπιτηδεύματος ἢ ῥητῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὅσαι ἀπ' ἐναντίας ἀφορῶσιν ἐπιχειρήσεις ἀλλοτρίας τῆς ἐμπορίας, καὶ ἂν ᾔθελαν περιβληθῇ τὸν ἐξωτερικὸν τύπον τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, διέπονται ἀπὸ τοὺς κανόνας τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Οὕτως ἐταιρίαι συστηθεῖσαι πρὸς ἀποξήρανσιν ἐλῶν, καλλιέργειαν τῶν μωρεῶν κτλ., δὲν δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἐταιρίαι ἐμπορικαί (2).

Εἶναι σπουδαία ἡ μεταξὺ ἐμπορικῶν καὶ πολιτικῶν ἐταιριῶν διάκρισις, καθόσον διὰ νὰ συστηθῇ πολιτικὴ τις ἐταιρία, ἀρκεῖ καὶ μόνη ἡ συναίνεσις τῶν συμβαλλομένων, ἡ δὲ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ὑπάγεται εἰς τοὺς γενικοὺς κανόνας τοῦ κοινοῦ δικαίου. Τοῦναντίον, αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι, ἐξαίρουμένης μόνης τῆς μετοχικῆς, δὲν ἔχουσι νόμιμον, ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους, ὑπαρξιν εἰμὴ ὅταν ἐξεπληρώθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμεναι διατυπώσεις (É. N. 39—46, 49, 50). — Ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐταιριῶν δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἀλληλέγγυος εὐθύνη ὡς πρὸς τὰ ἐταιρικά χρέη, καὶ ὁ συνεταῖρος δὲν ὑποχρεοῖ τὸν συνεταῖρόν του, ἂν δὲν ἐνεργῇ ὡς ἐντολοδόχος του· ἀπ' ἐναντίας εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὁμορρύθμους ἐταιρίας, ἅπαντες οἱ συνεταῖροι εἶναι ἀλληλέγγυοι καὶ ὑποχρεοῦνται ἐγκύρως διὰ τῆς

(1) Ἀρμενόπ. Γ'. 10. 8 καὶ 9. — 5 καὶ 7. Βασίλ. 12. 1.

(2) Troplong, des Sociétés, ἀρ. 837. — Goujet et Merger, λ. sociétés ἀρ. 70, 71 καὶ 72. — Molinier ἀρ. 243.

υπογραφῆς τοῦ ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας ἐνεργοῦντος συνεταίρου των (É. N. 22) (1).

140. Τὸ ζήτημα ἂν αἱ κατὰ τῶν κινδύνων τοῦ πυρὸς καὶ ἄλλων ἀναλόγων δυστυχημάτων ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι ἦναι ἐμπορικαὶ, λύεται διὰ τῆς διαστολῆς τῶν ἐπὶ ἀμοιβῇ ἀσφαλειῶν τῆς ξηρᾶς, ἀπὸ τὰς ἀλληλασφαλείας. Αἱ ἐπὶ ἀμοιβῇ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι τῆς ξηρᾶς, ἀναδεχόμεναι τοὺς κινδύνους εἰς οὓς τὰ ἀσφαλιζόμενα πράγματα ἐκτίθενται, ἐπὶ πληρωμῇ ἀσφαλίστων παριστάντων τὴν τυχηρὰν ἀξίαν τῶν διαληφθέντων κινδύνων, ἐξασκοῦσι κερδοσκοπίαν τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὰς θαλασσίους ἀσφαλείας, ὅθεν καὶ ἡ νομολογία, στηριζομένη εἰς τὴν ταυτότητα τῶν στοιχείων ἐκατέρας τῶν δύο τούτων ἐπιχειρήσεων, ἐκήρυξε καὶ τὴν τῆς ξηρᾶς ἀσφάλειαν πράξιν ἐμπορικὴν, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἀσφάλεια αὕτη δὲν εἶναι πράξις ἐμπορικὴ εἰμὴ ὡς πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον κτηματίαν.

Ἄλλ' εἰς τὰς ἀλληλασφαλείας δὲν εὐρίσκει τις κἀνὲν ἐμπορικὸν στοιχεῖον. Εἶναι συνάλλαγμα τυχηρὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου οἱ συμβαλλόμενοι θέτουσιν ἐν κοινῷ, ἐφ' ὧρισμένον τινὰ χρόνον, τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ἐκτίθενται αἱ ἰδιοκτησίαι των, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑποφέρωσι συνάμα, συμμετρῶς τῆς ἀξίας τῶν ἀσφαλισθέντων αὐτῶν κτημάτων, τὸ σύνολον τῶν εἰς τὰς ἰδιοκτησίας των ἐπισκηπτουσῶν ζημιῶν. Εἰς τὸ συνάλλαγμα τοῦτο, ἕκαστος συμβαλλόμενος εἶναι συγχρόνως ἀσφαλιστὴς καὶ ἀσφαλιζόμενος, καὶ δὲν σκοπεύει ἄλλο τι εἰμὴ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐκ τοῦ προβλεπομένου κινδύνου ἐνδεχομένην νὰ προκύψῃ ζημίαν, οὐχὶ δὲ νὰ κάμῃ κέρδη. Ἐντεῦθεν ἔπεται ἀναγκαιῶς ὅτι αἱ τοιαῦται ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι ἐξακολουθοῦσι νὰ διέπονται ὑπὸ τῶν περὶ τυχηρῶν συναλλαγμάτων ἀρχῶν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου (2).

(1) Molinier ἀρ. 242.

(2) Orillard ἀρ. 470, 471. — Malepeyre et Jourdain, ἀρ. 11. — Molinier ἀρ. 247.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

144. Διαίσεις τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, καὶ τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

144. Τέσσαρες εἶναι αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι·

α. Ἡ ὁμόρρυθμος, δι' ἧς οἱ συνιστῶντες αὐτὴν συνεταῖροι ἀναδέχονται προσωπικῶς τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας εὐθύνην καὶ ἐγγύησιν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ δανεισταὶ αὐτῆς δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τὰς ἀγωγὰς των καὶ κατὰ τοῦ ἡθικοῦ προσώπου τῆς ἐταιρίας, καὶ καθ' ἑκάστου μέλους αὐτῆς ἰδιαιτέρως.

β'. Ἡ ἀνώνυμος, τῆς ὁποίας αἱ ὑποχρεώσεις δὲν βαρύνουσιν ἀτομικῶς τὰ πρόσωπα τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ μόνον τὰ παρ' αὐτῶν καταβαλλόμενα χρηματικὰ κεφάλαια, καὶ κατὰ τῶν ὁποίων οἱ δανεισταὶ αὐτῆς δὲν ἔχουσιν ἄμεσον προσωπικὴν ἀγωγὴν.

γ'. Ἡ ἐτερόρρυθμος, ἥτις περιλαμβάνει καὶ συνεταίρους ἐνεχομένους προσωπικῶς εἰς τὰ ἐταιρικά χρέη, καὶ συνεταίρους οἵτινες δὲν ἐνέχονται εἰμὴ μέχρι τῆς ὁρισθείσης καταβολῆς των, καὶ τῆς ὁποίας οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ ἐνάξωσι τὴν τε ἐταιρίαν, καὶ τὰ προσωπικῶς ἐνεχόμενα μέλη αὐτῆς.

δ'. Τέλος ἡ μετοχικὴ ἐταιρία, δι' ἧς σκοπεύεται ἡ διὰ κοινὸν τῶν συγκροτούντων αὐτὴν λογαριασμὸν ἐκτέλεσις ὀρισμένης τινὸς ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τῆς ὁποίας οἱ δανεισταὶ δὲν ἔχουσιν ἄμεσον ἀγωγὴν εἰμὴ κατὰ τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐπιχείρησιν.

Περὶ τῶν τεσσάρων τούτων ἐταιριῶν θέλομεν πραγματευθῆναι εἰς τὰ ἀκόλουθα τέσσαρα τμήματα.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

142. Ὅρισμός τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας. — Διαίσεις τοῦ τμήματος.

142. Ὁμόρρυθμος ἐταιρία λέγεται ἡ συνισταμένη μεταξύ δύο ἢ πλειόνων προσώπων, προτιθεμένων νὰ ἐμπορεύωνται ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν (Ἐ. Ν. 20), καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ὁποίας, ὁ νόμος χορηγεῖ εἰς τοὺς μετ' αὐτῆς συναλλαζάμενους ἀγωγὴν προσωπικὴν καθ' ὅλων τῶν συνεταίρων, ἀλληλεγγύως (Ἐ. Ν. 22).

Τὸ παρὸν τμήμα θέλομεν διαιρέσει εἰς τέσσαρας παραγράφους, ἐξ ὧν ὁ 1. πραγματεύεται περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας, ὁ 2. περὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς, ὁ 3. περὶ τῆς διαχειρίσεώς της, καὶ ὁ 4. περὶ τῶν αποτελεσμάτων τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων.

§. 1.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

143. Τρία εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.

144. Περὶ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας. — Διάκρισις αὐτῆς ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ καταστήματος.

145. Τὸ ὄνομα τοῦ παύσαντος συνεταίρου δὲν ἀποτελεῖ μέρος αὐτῆς.

143. Τρία εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ δι' ὧν ἡ ὁμόρρυθμος ἐταιρία διακρίνεται τῶν λοιπῶν. Α'. Ἐνεργεῖ ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν ἐν ᾗ περιλαμβάνονται, εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηλῶς, ὅλοι οἱ συνεταῖροι, οἵτινες λαμβάνουσιν οὕτω μέρος εἰς τὰ συναλλάγματα τῆς ἐταιρίας (Ἐ. Ν. 20). Β'. Αἱ ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας ἀντανακλῶνται εἰς τοὺς συνεταίρους, οἵτινες ὑποχρεοῦνται οὕτω προσωπικῶς (Ἐ. Ν. 22). Διὰ τῶν δύο τούτων χαρακτη-

ριστικῶν ἢ ὁμόρρυθμος ἐταιρία διακρίνεται ἀπὸ τὴν ἀνώνυμον καὶ ἀπὸ τὴν ἐτερόρρυθμον (Ε. Ν. 33. 26). Γ'. Οἱ δανεισταὶ αὐτῆς ἔχουσιν ἀλληλέγγυον καθ' ὅλων τῶν συνεταίρων ἀγωγὴν, καὶ δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι παρ' ἐκάστου αὐτῶν ὁλόκληρον τὸ ἐταιρικὸν χρέος (Ε. Ν. 22), ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐταιριῶν ὀφείλουσι νὰ διαιρέσωσι τὴν ἀγωγὴν των, καὶ δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ ἐνᾷξωσιν ἕκαστον συνεταῖρον εἰμὴ ὡς πρὸς τὸ μέρος του.

144. Καθὼς εἰς τὴν μεγάλῃν πολιτικὴν κοινωνίαν ἕκαστον φυσικὸν πρόσωπον φέρει ὄνομα, δι' οὗ διακρίνεται τῶν ἄλλων, οὕτως ἡσθάνθησαν οἱ ἔμποροι τὴν ἀνάγκην νὰ διακρίνωσι τὰ ἠθικὰ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν πρόσωπα δι' ὀνόματος χαρακτηριστικῶν τὴν ἐταιρίαν. Τὸ ὄνομα τοῦτο λέγεται ἐταιρικὴ ἐπωνυμία, καὶ σχηματίζεται συνήθως ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν ὀνομάτων ὅλων τῶν ἐνεστώτων μελῶν αὐτῆς ἢ τινων ἐξ αὐτῶν. Ὅσα ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν συνεταίρων, δὲν ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας ὑπακούονται διὰ τῆς εἰς τὰ ῥητῶς ἐν αὐτῇ ἐκφραζόμενα ὀνόματα προσθήκης καὶ συντροφία. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἡ ἐταιρία συναλλάσσεται, ὑποχρεοῦται, ἐνάγει καὶ ἐνάγεται.

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ προλάβῃ πᾶσαν πρὸς τὸ κοινὸν ἀπάτην, ἥτις ἤθελε προκύψει ἂν ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνῃ ἡ ἐταιρία ἐπωνυμίαν περιλαμβάνουσαν ὀνόματα τὰ ὁποῖα ἐμπνέουσι μὲν τυχὸν πλεονα ἐμπορικὴν πίστιν, εἶναι ὅμως ἀλλότρια τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας.

144. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται ἡ ἐμπορικὴ ἐπωνυμία μὲ τὸ ὄνομα τοῦ καταστήματος· ἐκείνη σχηματίζει τὸ ὄνομα, δι' οὗ ὑπογράφεται ἡ ἐταιρία, εἶναι τὸ μέσον τοῦ διακρίνειν τὸ δεῖνα ἠθικὸν πρόσωπον ἀπὸ τὸ δεῖνα. Τὸ ὄνομα τοῦ καταστήματος, ἀπ' ἐναντίας, εἶναι ὄνομα τῆς ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως, ὄνομα μᾶλλον τοῦ πράγματος ἢ τοῦ προσώπου. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ ὁμόρρυθμοι ἐταιρίαι δὲν ἔχουσιν εἰμὴ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν. Τίποτε ὅμως δὲν ἐμποδίζει νὰ ἔχωσι συγχρόνως καὶ ὄνομα τοῦ καταστήματός των. Διαφέρει δὲ κατὰ τοῦτο ἡ ἐταιρικὴ ἐπωνυμία τοῦ ὀνόματος τοῦ καταστήματος, ὅτι ἡ πρώτη συνυπάρχει μὲ τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἐταιρίαν πρόσωπα καὶ μεταβάλλεται μετ'

αὐτῶν· οὐδὲ δύναται νὰ μεταβιβάσῃ εἰς νέα πρόσωπα, τὰ ὅποια προτίθενται ν' ἀκολουθήσωσι τὴν αὐτὴν ἐπιχείρησιν· ἐν ᾧ τὸ ὄνομα τοῦ καταστήματος, ἀνεξάρτητον τῆς ταυτότητος τῶν μελῶν τῆν ἐταιρίας, δὲν μεταβάλλεται ἀναγκαίως μετ' αὐτῆς, ἀλλὰ δύναται νὰ παραχωρηθῇ εἰς τὴν νέαν ἐταιρίαν.

445. Ἐπεται ἐκ τῶν προλεχθέντων ὅτι οἱ συνεταῖροι, οἵτινες ἤθελον ἐξακολουθεῖ νὰ ἐμπορεύωνται ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, περιλαμβάνουσιν ὀνόματα προσώπων μὴ ἀποτελούντων πλέον μέρος τῆς ἐταιρίας των, δύναται νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπὶ ἀπάτῃ ἢ καὶ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, καθὼ παριστῶντες ψευδῶς καὶ πρὸς αὐξήσιν τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν πίστεως, ὡς μέλη τῆς ἐταιρίας αὐτῶν, πρόσωπα παύσαντα νὰ μετέχωσιν αὐτῆς, καὶ υπογράφοντες τὰ ὀνόματά των (Ποιν. Ν. 247. 396).

§. 2.

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΜΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

446. Ἡ ὁμόρρυθμος ἐταιρία συνίσταται διὰ τῆς συναινέσεως τῶν συναλλαττομένων, ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις τῆς συστάσεώς της ὑπόκειται εἰς ῥητὰς διατυπώσεις. — Διαίρεσις τοῦ παρόντος παραγράφου.

446. Ἡ ὁμόρρυθμος ἐταιρία, καθὼ συνάλλαγμα συναινετικὸν, τελειοποιεῖται διὰ μόνης τῆς συναινέσεως τῶν συναλλασσομένων μερῶν. Ἡ ὑπαρξίς της ἄρχεται ἀπὸ τῆς μεταξὺ τῶν συναλλασσομένων συνομολογηθείσης ἐποχῆς, ἢ μὴ προσδιορισθείσης αὐτῆς ὑπὸ τῶν μερῶν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐσχηματίσθη τὸ συνάλλαγμα διὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν θελήσεως. Διὰ λόγους γενικοῦ συμφέροντος, καὶ διὰ νὰ ἐμποδίζεται πᾶς δόλος, ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐταιρίας ταύτης ὑπεβλήθη εἰς διατυπώσεις, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ὑπὸ τοῦ νόμου διαταττομένας. Θέλομεν ἐπομένως πραγματευθῇ, Α'. περὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ὁμόρρυθμου ἐταιρίας, Β'. περὶ τῶν μεταξὺ τῶν συνεταίρων συνεπειῶν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων, καὶ Γ'. περὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.

Α

ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ ΤΗΣ ΟΜΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

447. Ἐρευνα ἱστορικὴ περὶ τῆς ἀποδείξεως τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν.
 448. Ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ μεταξὺ συνεταίρων ἑγγράφον ἀπόδειξιν.
 449. Δημοσίευσις τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας ἑγγράφου.

447. Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν καὶ τὸ Βυζαντινὸν δίκαιον, ἡ ὕπαρ-
 ξις τῶν ἐταιριῶν ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅλων τῶν ἀποδει-
 κτικῶν μέσων (1). ὅθεν καὶ διήρουν τὰς ἐταιρίας εἰς ῥητάς, τὰς
 δι' ἑγγράφων βεβαιουμένας, καὶ εἰς σιωπηράς, τὰς ἐκ πραγμα-
 τικῶν γεγονότων προκυπτούσας (2).

Ἀλλ' εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ κατὰ τὰς Ἰταλικὰς πόλεις ἀνά-
 πτυξις τῆς ἐμπορίας εἰσῆγαγεν ἔθιμα καὶ κανονισμοὺς δι' ὧν, ἐν
 ἑλλείψει εἰδικῆς νομοθεσίας, ἐκανονίζοντο αἱ ἐκ τῆς ἐξασκήσεως
 τῆς ἐμπορίας σχέσεις, ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ βεβαιουῦνται,
 πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τρίτων, εἰς τρόπον ἀναμφισβήτητον, ἡ
 σύστασις τῶν ἐταιριῶν. Ὅθεν εἰσῆχθησαν βιβλία δημόσια ἐν οἷς
 κατεγράφοντο αἱ συνιστάμεναι ἐταιρίαι καὶ τὰ συγκροτοῦντα
 αὐτὰς μέλη (3). Τὸ Γαλλικὸν ἐμπόριον ἐξετίμησε ταχέως τὴν
 ὠφέλειαν τῆς τοιαύτης διατάξεως, καὶ μετὰ τὴν ἐν Blois συνέ-
 λευσιν, κατὰ τὸ ἔτος 1579, ἐξεδόθη διάταγμα Εἰρρίκου τοῦ Γ'.
 δι' οὗ διεγράφετο ἀνάλογός τις διάταξις, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς
 τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν συνισταμένας ἐταιρίας (4). Διὰ δὲ τοῦ
 κατὰ τὸ ἔτος 1629 ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. ἐκδοθέντος διατάγ-
 ματος, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Code Michaud, ἡ εἰς τὰ δη-
 μόσια βιβλία ἐγγραφὴ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν καὶ τῶν μελῶν

(1) N. 4. Πανδ. 17. 2. — δ'. Βασιλ. XII. 2. — Ἀρμεν. Γ'. 1. 8. Συνίστα-
 ται κοινωνία πράγματι καὶ ῥήματι καὶ δι' ἀγγέλου.

(2) Goujet et Merger λ. société αρ. 196, 197. — Troplong αρ. 196.

(3) Statuti dell' università de' mercanti e della cort de' signori uf-
 ficiali della mercantia della magnifica città di Siera. Cap. CXXXII.
 — Ansaldus, σποράδην.

(4) Isambert, Recueil des anciennes lois françaises T. 14. 2. σελ. 460.

αὐτῶν ἐπεβλήθη καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ βασιλείου, κατ' αἴτησιν τῶν ὑπὲρ τῆς προστασίας τῆς ἐμπορίας συνελθόντων ἐν Παρισίοις ἀντιπροσώπων (1). Τέλος τὸ διάταγμα τῶν 1673 Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ τίτλου IV ὥρισε τὴν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος δι' ἐγγράφου βεβαίωσιν τῶν ὁμορρύθμων, ἢ, ὡς τότε αὐταὶ ὠνομάζοντο, τῶν γενικῶν ἐταιριῶν. Ἀλλ' ἡ αὐτηρότης αὕτη, δι' ἧς ἡ ἀκυρότης δὲν περιορίζετο εἰς τὰς μεταξὺ συνεταίρων σχέσεις ἀλλὰ, (πρᾶγμα παράδοξον καὶ καινοφανές) (2), ἐξετείνετο καὶ εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν δανειστών των, ἔρριψε τὸν νόμον εἰς ἀχρησίαν.

Ἡ Ἀγγλικὴ νομοθεσία καὶ σήμερον εἰσέτι δὲν ἀπαιτεῖ ἐγγράφον ἀπόδειξιν τῆς συστάσεως τῶν ἐταιριῶν, ἀλλ' ἡ εἰς τὴν ἐταιρίαν μετοχήτινος δύναται, κατὰ τὰς διατάξεις αὐτῆς, ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (3).

148. Ὁ ἐμπορικὸς νόμος καθιέρωσε τέλος πάντων τὸ σύστημα τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως τῆς ἐταιρίας, ὡς τὸ μόνον δυνάμενον νὰ προλάβῃ πάντα δόλον καὶ νὰ ἐκτείνῃ τὴν ἐμπορικὴν πίστιν. Τῷ ὄντι τὸ συνάλλαγμα τοῦτο, ἐκτὸς τῶν σχέσεων τὰς ὁποίας παράγει μεταξὺ συνεταίρων, συνιστᾷ, ὡς προεῖρηται, πρόσωπον ἠθικόν, ἔχον ἰδίαν περιουσίαν, τοῦ ὁποίου τὴν ὑπαρξιν δικαιοῦται νὰ πληροφορηθῇ τὸ κοινόν. Ἦτον λοιπὸν δίκαιον νὰ δοθῇ εἰς τοὺς δανειστάς, οἵτινες δὲν λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν μεταξὺ τῶν συνεταίρων συνομολογουμένην σύμβασιν, καὶ οἵτινες ἐνδέχεται νὰ ἔχωσιν ἀξιώσεις κατ' αὐτῶν, τὰ μέσα ν' ἀποδείξωσι τὸν συνδέοντα τοὺς ὀφειλέτας αὐτῶν ἐταιρικὸν δεσμόν· ὅθεν διὰ τοῦ ἄρθρου 39 ὁ ἐμπορικὸς νόμος ὥρισεν ὅτι » αἱ ὁμορρύθμοι ἐταιρίαι πρέπει ν' ἀποδεικνύονται δι' ἐγγράφων δημοσίων, ἢ ἰδιογράφων ».

Ἐκ δὲ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου τούτου συνδυαζομένου μετὰ τὸ ἄρθρον 42, προκύπτει προδήλως ὅτι μεταξὺ συνεταίρων, καμμία ἄλλη ἀπόδειξις, παρὰ τὴν ἐγγραφον, δὲν εἶναι δεκτὴ πρὸς βεβαίωσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν ὄρων

(1) Ὡρα τὴν αὐτὴν συλλογὴν T. 16, σελ. 326.

(2) Οὕτως ἐκφράζεται περὶ τῆς ἀκυρότητος ταύτης ὁ Σαβαρὴς T. 1, σελ. 350.

(3) Merlin, Répertoire λ. Société, sect. 2, §. 3. art. 2.—Molinier ἀρ. 263.

αὐτοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σύνταξις ἐγγράφου διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἔπεται ὅτι οὔτε ἡ ὁμολογία τῶν μερῶν, οὔτε ὁ ὅρκος αὐτῶν δὲν δύνανται ν' ἀναπληρώσωσι τὴν ἑλλειψίν του.

Ὅταν τὸ ἐγγραφον τῆς ἐταιρίας ᾖ ἰδιωτικόν, ὀφείλει κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, «1. νὰ γίνῃ εἰς τόσα πρωτότυπα ἐγγράφα, ὅσοι συμβαλλόμενοι ὑπάρχουν ἔχοντες ἰδιαιτέρον συμφέρον, διάφορον παρὰ τὸ τῶν λοιπῶν, καὶ 2. νὰ ᾖ ἀκριβῶς σημειωμένος εἰς πᾶν πρωτότυπον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων πρωτοτύπων». Ἀφ' οὗ οἱ συνεταῖροι δὲν ὑποχρεοῦνται νομίμως πρὸς ἀλλήλους εἰμὴ καθόσον ὑπάρχει ἐγγραφον, ἔπρεπεν ἕκαστος συνεταῖρος νὰ ἔχῃ εἰς χεῖράς του τὴν ἐγγραφον ταύτην ἀπόδειξιν τῆς ἐταιρίας, διὰ νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἕτερον συμβαλλόμενον νὰ παρουσιάζῃ τὸ ἐγγραφον ὅταν τῷ συμφέρῃ, νὰ τὸ ἀποκρύπτῃ δὲ εἰς ἐναντίαν περίπτωσιν.

449. Ἀλλ' ἡ σύνταξις μόνη τοῦ ἐγγράφου δὲν ἠδύνατο ν' ἀσφαλίσῃ τοὺς τρίτους, οἵτινες ἐνδέχεται νὰ μὴ λάβωσι γνῶσιν αὐτῆς. Ὅθεν κατὰ τὸ ἄρθρον 42, 43 καὶ 44, ἃν μὲν τὸ ἐγγραφον συντάσσεται ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ὀφείλει οὗτος νὰ κάμῃ περίληψιν αὐτοῦ περιέχουσαν τοὺς τὸ κοινὸν ἐνδιαφέροντας ὅρους καὶ ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτοῦ. Ἄν δὲ τὸ καταστατικὸν συνταχθῇ παρὰ τῶν συμβαλλομένων αὐτῶν ἰδιωτικῶς, ἡ περίληψις γίνεται καὶ ὑπογράφεται παρὰ τῶν ιδίων.

Ἡ περίληψις αὕτη πρέπει νὰ περιέχῃ,

1. Τὰ ὀνόματα καὶ παρῶνυμα, τὴν ιδιότητα καὶ τὴν κοινοικίαν τῶν ὁμορρυθμῶν συνεταίρων.

2. Τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν.

3. Τοὺς συνεταίρους οἱ ὅποιοι διωρίσθησαν νὰ διευθύνωσι, νὰ διαχειρίζωνται καὶ νὰ ὑπογράφωσιν ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας.

Ἐν ἑλλείψει τῆς μνείας ταύτης, οἱ τρίτοι δικαιοῦνται νὰ θεωρῶσιν ὅλους τοὺς συνεταίρους ὡς ἔχοντας δικαίωμα νὰ διαχειρίζωνται τὰ τῆς ἐταιρίας, καὶ νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς συνεταίρους τῶν ὡς ἂν εἰ τὸ καταστατικὸν ἐγγραφον νὰ μὴ περιεῖχε κἀνένα ὡς πρὸς τοῦτο περιορισμόν (Ε. Ν. 22).

4. Τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐταιρία ἄρχεται ἢ παύει τῶν ἐργασιῶν της.

Μὴ ὑπαρχούσης δὲ μνείας περὶ τούτου, ἡ ἐταιρία θέλει θεωρεῖται ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὅτι ἤρξατο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου, καὶ ὅτι ἡ διάρκειά της εἶναι ἀπροσδιόριστος.

Ἡ περίληψις αὕτη θέλει παρὰδίδεται ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου, ἢ τοῦ ἐπέχοντος τόπον αὐτοῦ πρωτοδικείου τοῦ νομοῦ ὅπου εὐρίσκεται τὸ ἐμπορικὸν τῆς ἐταιρίας κατάστημα, διὰ ν' ἀντιγραφῇ εἰς βιβλίον, τοῦ ὁποίου οἱ τρίτοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν, καὶ θέλει μείνει τοιχοκολλημένον καὶ ἐκτεθειμένον ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους μῆνας εἰς τὸ ἀκροατήριον, περὶ δὲ τῆς διατυπώσεως ταύτης συντάσσεται ἑκθεσις παρὰ τοῦ γραμματέως. Ἐὰν ἡ ἐταιρία ἔχῃ πολλὰ ἐμπορικὰ καταστήματα εἰς διαφόρους νομοὺς, αἱ ἀνωτέρω διατυπώσεις θέλουσιν ἐκπληρωθῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ἢ τὸ πρωτοδικεῖον ἐκάστου νομοῦ.

Ὅλαι αἱ ἀνωτέρω διατυπώσεις πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἐκπληρῶνται καὶ κατὰ πᾶσαν οὐσιώδη μεταβολὴν τῶν ἐνδιαφερόντων τοὺς τρίτους ὄρων τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας. Τοῦτο ἐξάγεται προδήλως ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 41, καθ' ὃ καμμία μεταβολὴ τοῦ συμβολαίου, δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων συνδυασμένου μὲ τὸ ἄρθρον 46 καθ' ὃ, πᾶσα ἐξακολούθησις τῆς ἐταιρίας καὶ πᾶσα μεταβολὴ ἢ νέος ὅρος, πᾶσα μεταβολὴ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας πρέπει ν' ἀποδεικνύονται δι' ἐγγράφου, συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 42, 43 καὶ 44.

Β'.

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΜΗ ΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΩΝ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΝ, ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

150. Ἀκυρότης τῆς μὴ δημοσιευθείσης ἐταιρίας. — Δύνανται νὰ τὴν ἐπικαλεσθῶσι καὶ οἱ συνεταῖροι κατ' ἀλλήλων.
151. Τὸ ἄκυρον καταστατικὸν ἐγγράφον δὲν ἐπιφέρει ἀποτελέσματα οὔτε ὡς πρὸς τὸ παρελθόν, οὔτε ὡς πρὸς τὸ μέλλον. Αἱ ἐνεργηθεῖσαι ἐπιχειρήσεις κανονίζονται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον.

152. Περὶ τοῦ ἐκπροθέσμως δημοσιευθέντος καταστατικοῦ.

150. Ἀφ' οὗ ὁ νόμος ὥρισε νὰ βεβαιοῦται ἡ ὑπαρξίς, τῆς ὁμορρύθμου ἐπιχείρας δι' ἐγγράφου, ἀπόσπασμα δὲ τούτου νὰ δημοσιεύηται διὰ κατὰ χωρήσεως εἰς τὰ βιβλία τοῦ ἐμποροδικείου καὶ τοιχοκολλήσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἐπέφερεν ὡς κύρωσιν τῶν διατάξεων του ὅτι « ἡ ἀθέτησις τῶν διατυπώσεων τούτων ἐπιφέρει ἀκύρωσιν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους· οὔτοι ὅμως δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν καμμιᾶς αὐτῶν κατὰ τρίτου τινός » (Ε. Ν. 42).

Ἀντικριδύως ἡ δημοσίευσίς τῆς συστάσεως τῶν ἐταιριῶν εἶναι μέτρον οὐ μόνον ἐπωφελές, ἀλλὰ καὶ ἀνγκαιόν. Ἄλλ' ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς ποινικὴ τοῦ νόμου διάταξις, δι' ἧς ἀκυροῦνται αἱ συμβάσεις τῶν μερῶν καὶ διαρρήγνυνται τὰ καὶ αὐτῶν τῶν γενικῶν νόμων ἐπικρατέστερα συναλλάγματα, δὲν εἶναι ἀθυριᾶς καὶ ὑπερβαλλόντως αὐστηρά; Τὰ συμφέροντα τῶν τρίτων δὲν προστατεύονται ἀποχρώντως διὰ τοῦ εἰς αὐτοὺς παραχωρουμένου δικαιώματος ν' ἀποδεικνύωσι τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας διὰ παντός ἀποδεικτικοῦ μέσου; Ἡ εἰς τοὺς παραβάτας συνεταίρους ἐπιβολὴ προστίμου, βαθμολογουμένου κατὰ τὴν διάφορον τῆς ἐταιρίας σπουδαιότητα, ἤθελεν ἀρκεῖ πρὸς κύρωσιν τῆς διατάξεως τοῦ νόμου. Ἄν ἡ ἐταιρία διετηρήθη τοσοῦτον μυστικῇ, ὥστε νὰ μείνῃ ἐντελῶς ἄγνωστος εἰς τὸ κοινόν, καμμία ζημία δὲν προέκυψε διὰ τοὺς τρίτους, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ παραπονεθῶσιν ὅτι συνηλλάξαντο μετὰ τινος τῶν συνεταίρων, ἀπατηθέντες ἐκ τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν τοῖς ἐνέπνευσεν ἡ ἐνωσίς των· ἂν δὲ ἡ πραγματικὴ τῆς ἐταιρίας ὑπαρξίς κατέστη γνωστὴ, τὰ συμφέροντα τῶν τρίτων προστατεύονται ἀποχρώντως διὰ τῆς διατάξεως τοῦ νόμου, ὅστις τοῖς ἐπιτρέπει ν' ἀποδείξωσι τὴν ὑπαρξίν της διὰ μαρτύρων. Ἡ ἀκυρότης τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας βοηθεῖ ἄλλως τὴν κακὴν πίστιν, καθότι, ἐν ᾧ ἡ μὴ τήρησις τῶν νομίμων διατυπώσεων πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀμέλειαν ἀπάντων τῶν συνεταίρων, ἡ ποινὴ τοῦ νόμου ἐπιπίπτει ἰδίως ἐπὶ τὸν εἰλικρινῶς ἐκπληρώσαντα τὰς ὑποχρεώσεις του, καὶ βοηθεῖ τὸν δόλον τοῦ ζητοῦν-

τος νὰ τὰς ὑπεκφύγῃ. Ὅθεν καὶ ὁ Σαβαρῆς πρῶτος, μετ' αὐτὸν δὲ ὁ Δελδινκούρτιος, ἐπροσπάθησαν νὰ ὑπεκφύγῃσι τὴν ἀκριβοῦς τῆς δικτάξεως ταύτης ἐφαρμογὴν, δι' ὅσον ἐκείνοι οἶμαι ἂν δι' αὐτῆς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς συνεταίρους νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας ἀπέναντι τῶν τρίτων, δὲν δύναται ὅμως ἡ μὴ δημοσίευσίς τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς νὰ παραβλάψῃ τὰς μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἰδίων συνεταίρων σχέσεις.

Δυστυχῶς τὸ ἐπεικεῖς τοῦτο σύστημα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ. Αἱ ἐκφράσεις τοῦ ἄρθρου 42, καὶ ἡ ἐπὶ τῆς συντάξεως αὐτοῦ γενομένη νομοθετικὴ συζήτησις, δὲν ἀφήνουσιν ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ νομοθέτης ἐκήρυξε τὴν ἐταιρίαν, ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς ὁποίας δὲν ἐτηρηθήσαν αἱ διατασσόμεναι διατυπώσεις, ἄκυρον καὶ μεταξὺ τῶν συνεταίρων αὐτῶν, σκοπῶν διὰ τῆς μεγάλους ταύτης αὐστηρότητος νὰ περιστείλῃ τὰς καθημερινὰς δίκας, καθ' ἃς ἄλλοι μὲν προσπαθοῦσι ν' ἀρνηθῶσιν ἀληθῶς ὑπαρξάσας ἐταιρικὰς σχέσεις, ἄλλοι δὲ νὰ ὑποστηρίξωσιν ἐταιρίας ἀνυπάρκτους.

Ὅταν λοιπὸν ἡ δὲν συνταχθῇ παντάπασι ἐγγράφον, ἢ, ἂν καὶ συνταχθῇ, δὲν λάβῃ τὴν προσήκουσαν δημοσιότητα, ἡ ἀγωγὴ τοῦ δι' ὅσον ἐκείνου ὅτι ὑπῆρξεν ὁμόρρυθμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἐταιρία, δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ὑποστηριχθῇ διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ὁ δὲ μὴ θέλων νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς ὅρους ἐταιρίας ἀγράφως συνομολογηθείσης, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς ἐναντίον τῶν συνεταίρων του, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ἔλλειψις τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς προῆλθεν ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ἐπιφυλαττομένων, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, τῶν πρὸς ἀποζημίωσιν ἀπαιτήσεων τῶν ἐντεῦθεν τυχόν βλαπτομένων συνεταίρων του.

Ἄν ἡ ἔλλειψις τῆς δημοσιεύσεως προέρχεται ἀπὸ ἔλλειψιν τοῦ δικαστικοῦ γραμματέως, παρ' ᾧ ἡ περίληψις κατετέθη, ἡ ἀκυρότης θέλει οὐχ ἥττον κηρυχθῇ, ἐπιφυλαττομένης τῆς κατ' αὐτοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν ἀναγωγῆς τῶν βλαπτομένων συνεταίρων (1).

451. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ὁρισμῶν τούτων δὲν ἀπαντᾷ δυσχε-

(1) Pardessus ἀρ. 1007.

ρείας, ἐν ὅσῳ τὸ ἄκυρον καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας ἐγγράφον δὲν ἐξετελέσθη εἰσέτι· ἂν ὅμως πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ κατεβλήθησαν ἤδη χρηματικὰ κεφάλαια, ἐνηργήθησαν κοιναὶ ἐπιχειρήσεις, ἐγεννήθησαν μετὰξὺ τῶν συνεταίρων ὑποχρεώσεις καὶ ἀπεκτήθησαν δικαιώματα, πῶς θέλουσι κανονισθῇ τὰ ὡς πρὸς τὰς γενομένας ἤδη ἐργασίας συμφέροντα αὐτῶν; Ναὶ μὲν, ὡς προεῖρηται, τοιαύτη ἄκυρος ἐταιρία στερεῖται παντὸς νομίμου ἀποτελέσματος καὶ ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέλλον· ἀλλ' ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὰ γεγονότα· ἤθελαν παραβιασθῇ αἱ ἱερώτεραι τοῦ δικαίου ἀρχαί, καθ' ἃς δὲν ἐπιτρέπεται εἰς καίνενα νὰ πλουτῇ μὲ ζήμιαν τοῦ ἄλλου, ἂν δὲν ἐχορηγεῖτο ἀγωγή πρὸς κανονισμόν τῶν ἐκ τῆς κοινῆς ἐργασίας παραχθέντων συμφερόντων, ἀφοῦ ἡ ἐργασία αὕτη δὲν ἀντιβαίνει καθ' ἑαυτὴν εἰς ποινικόν τινα ὅρον.

Ὅθεν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ μὲν καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας θέλει θεωρηθῇ, συμφώνως μὲ τὴν ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν, ὡς μὴ ὑπάρχον, καὶ ἡ δι' αὐτοῦ συστηθεῖσα ἐταιρία ἄκυρος καὶ μὴ οὔσα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπῆρξαν πραγματικαὶ μετὰξὺ τῶν συνεταίρων σχέσεις, ἡ νομολογία, κολλάζουσα τὴν ἄκρατον τοῦ ῥήματος τοῦ νόμου αὐστηρότητα, καὶ στηριζομένη μᾶλλον εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, παρεδέχθη γενικῶς ὅτι ἕκαστος αὐτῶν δύναται νὰ ζητήσῃ λόγον ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἐπικαλούμενος ὡς πρὸς τὸν κανονισμόν τῶν δικαιωμάτων του, οὐχὶ τὸ νεκρὸν τοῦ ἀκύρου καταστατικοῦ γράμμα, ἀλλὰ τοὺς κανόνας τοῦ κοινοῦ δικαίου. Οὕτω τὰ κέρδη ἢ αἱ ζημίαι θέλουσιν ὀρισθῇ ὡς πρὸς ἕκαστον συνεταῖρον, οὐχὶ ἐπὶ ταῖς διὰ τοῦ καταστατικοῦ τεθείσαις βάσεσιν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τῆς καταβολῆς ἐκάστου αὐτῶν (1).

(1) Molinier ἀρ. 273. — Οἱ Malepeyre et Jourdain ἀρ. 184. φρονοῦσιν ὅτι οἱ ὅροι τοῦ καταστατικοῦ ἰσχύουσι διὰ τὸ παρελθόν, καὶ ὅτι αἱ ὑπάρξασαι ἐταιρικαὶ σχέσεις κανονίζονται ἐπὶ τῶν μετὰξὺ τῶν συμβαλλομένων συννομολογηθεῖσων βάσεων. Ὡσαύτως ὁ Pardessus ἀρ. 1010. — Ὁ Frémerg ἀφίνει τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν, αἵτινες πρέπει, λέγει, νὰ φανῶσιν αὐστηροὶ ἂν ἀνακαλύψωσι δόλον ἐκ μέρους τῶν συνεταίρων, νὰ παραδεχθῶσι δὲ τὸν κατὰ τὸ καταστατικὸν κανονισμόν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, ἂν φαίνεται καλὴ πίστις, καὶ ὃ παραβίασις τοῦ νόμου ἀποτέλεσμα μόνον λήθης ἢ ἀγνοίας.

452. Εάν συνετάχθη μὲν τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενον καταστατικὸν ἐγγράφον, ἀλλ' αἱ ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσίν του ὀριζόμεναι διατυπώσεις ἐνηργήθησαν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, ὅταν ἡ ἐταιρία μέλλῃ ν' ἀρχίσῃ ἀμέσως, ἢ μετὰ παρέλευσιν τῆς διαληφθείσης προθεσμίας, ἀπὸ τῆς εἰς ἄλλην μεταγενεστέραν ἐποχὴν ὀρίσθαις ἐνάρξεως τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ἐταιρία θέλει καὶ εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν θεωρηθῇ ἄκυρος, ἢ αἱ ἐταιρικά συμβάσεις θέλουσι μόνον ἰσχύσει μετὰ τὴν διαληφθεῖσαν δημοσίευσιν;

Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἐξῆς διαστολή· ἂν ἡ ἀκυρότης ζητηθῇ παρὰ τινος τῶν συνεταίρων πρὶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἐγγράφου, ὑπάρχει δικαίωμα κεκτημένον ὑπὲρ τοῦ αἰτούντος, καὶ ἐπομένως ἡ ἀκυρότης πρέπει νὰ κηρυχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ μετὰ τὴν αἴτησιν ταύτην γενομένη τυχὸν δημοσίευσιν· ἂν δὲ, πρὶν ἡ ὑπαρξίς τῆς ἐταιρίας προσβληθῇ δικαστικῶς ὑπὸ τῶν συνεταίρων, ἐνεργηθῶσιν αἱ νόμιμοι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ διατυπώσεις, καὶ κατὰ τοῦτο συμπράξωσιν ἅπαντες οἱ συνεταῖροι, τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ ὅροι τοῦ καταστατικοῦ ὀφείλουσι νὰ ἐκτελεσθῶσι (1).

Γ'.

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΩΝ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

453. Ἡ ἐκ τῆς μὴ δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ ἀκυρότης δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τοὺς τρίτους.

(1) Ὁ Παρδέσιος δὲν ἀπαιτεῖ τὴν πρὸς τὴν ὄψιμον ταύτην ἐκπλήρωσιν τῶν νομίμων διατυπώσεων σύμπραξιν ὅλων τῶν συνεταίρων. — Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἀντίκειται εἰς τὴν ῥητὴν τοῦ ἀρθροῦ 42 διάταξιν, ἥτις δίδει εἰς ἕκαστον συνεταῖρον τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλῃ τὴν ἐταιρίαν ὡς ἄκυρον, ἅμα παρέλθῃ ἀνωφελῶς ἡ δεκαπενθήμερος προθεσμία. Μόνῃ ἡ κοινὴ ὅλων αὐτῶν θέλησις δύναται νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὸ διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς νομίμου προθεσμίας νεκρωθὲν καταστατικόν. Molinier ἀρ. 276.

454. Οἱ τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξωσι τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων.
455. Οἱ ὀφειλέται τῆς ἐταιρίας δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς. Μένουσιν ὅμως ἀτομικοὶ ὀφειλέται τῶν συνεταίρων.
456. Οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας δὲν ἔχουσι συμφέρον νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς· ἔχουσιν ὅμως τοιοῦτον οἱ δανεισταὶ τῶν συνεταίρων.
457. Οἱ δανεισταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἐξ ὀνόματος τοῦ ὀφειλέτου τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας, εἰμὴ παρουσιάζοντες τακτικὸν καταστατικὸν ἔγγραφον.
458. Ἡ μὴ δημοσίευσίς τοῦ καταστατικοῦ βλάπτει καὶ τοὺς δανειστάς αὐτοὺς, ὅταν ὑποστηρίξωσι τὰ δικαιώματά των ἀπέναντι οὐχὶ τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ τῶν τρίτων.
459. Οἱ τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξωσι διὰ παντὸς μέσου τὴν μετὰ τὴν ὀρισθεῖσαν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας ἐξακολούθησίν της.
460. Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀποσυρομένου συνεταίρου δι' ἄλλου ὀφείλει νὰ δημοσιεύηται. Οἱ τρίτοι δὲν βλάπτονται ἐκ τῆς μὴ δημοσιεύσεως ταύτης.
461. Ἄν ἡ διάλυσις τῆς ἐταιρίας πρέπει νὰ δημοσιεύεται, ὅταν τὸ καταστατικὸν αὐτῆς δὲν ἐδημοσιεύθῃ;

453. Μολονότι ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ μὴ δημοσίευσίς τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας ἐγγράφου τὴν καθιστᾷ ἄκυρον, ἢ ἀκυρότης αὕτη δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τοὺς τρίτους. Ἦθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ βλαρθῶσιν οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας διότι παρημέλησαν οἱ συνεταῖροι τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς αὐτοὺς ἐπιβαλλομένην ἐκπλήρωσιν τῶν νομίμων διατυπώσεων. Οἱ τρίτοι, οἵτινες συναλλάττονται μὲ πρόσωπα ἐνεργοῦντα ὑπὸ ἐταιρικὴν ιδιότητα, δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξετάσωσιν ἂν αἱ περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας αὐτῶν νόμιμοι διατυπώσεις ἐξεπληρώθησαν προσηκόντως. Παραδεχόμενοι τὴν ἐκ τῶν πράξεων των ἐκπηγάζουσαν ὁμολογίαν των, ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῶσι κατ' αὐτῶν ὅλας τῆς ἐταιρικῆς αὐτῶν ιδιότητος τὰς συνεπείας. Ὅθεν καὶ ἀφ' οὗ ὁ νόμος ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν ἐταιρίαν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους τοὺς μὴ ἐκπληρώσαντας τὰς νομίμους διατυπώσεις, ἐπιφέρει ἀμέσως, « οὗτοι ὅμως δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν καμμιᾶς αὐτῶν κατὰ τρίτου τινός » (1).

(δ) Pardessus ἀρ. 1009, — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 187. — Molinier ἀρ. 284.

154. Πρὸς ἀποδείξιν τῆς ἐταιρίας ὁ νόμος δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν τρίτων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς ἐγγράφου. Ἡ ἐν τῷ νόμῳ ἀπαγόρευσις τῆς παραδοχῆς ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀφορᾷ εἰμὴ τοὺς συνεταίρους μόνους. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἡ ὑπαρξίς τῆς ἐταιρίας εἶναι γεγονὸς περὶ τοῦ ὁποίου δυσκόλως δύνανται νὰ ἔχωσιν εἰς χεῖράς των ἐγγραφον. Ὅθεν ἐκ μέρους αὐτῶν ἡ ἐταιρικὴ ιδιότης τῶν μετ' αὐτῶν συναλλαξαμένων δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων, συμφώνως μὲ τὴν ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων γενικῶς ἰσχύουσαν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 304 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἣτις ἐξαιρετικῶς δὲν ἐκτείνεται εἰς τοὺς συνεταίρους (É. N. 39. 42). Ὁ δικαστὴς ὅμως ὀφείλει νὰ βασανίξῃ τὰς τοιαύτας ἀποδείξεις μετὰ πλείστης προφυλάξεως, ἐνθυμούμενος ὅτι ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐταιρικῆς ιδιότητος συνεπάγεται σπουδαιοτάτας συνεπειάς, εἰς ἃς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὑποβληθῇ ὁ ἐναγόμενος ἂν δὲν ἀποδειχθῶσι γεγονότα ἐκπηγάζοντα προσωπικῶς ἐξ αὐτοῦ (1).

155. Ἐκ τῆς γενικότητος τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 42 ἔπεται ὅτι οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας των οὐδ' ἀπέναντι τῶν τρίτων. Δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι οἱ μετὰ τῆς ἐταιρίας συναλλαζάμενοι δύνανται προτείνοντες τὴν ἀκυρότητα τοῦ ἄρθρου 42 καὶ ἀπέναντι τῶν αὐτῶν ἐξ ὧν αὕτη συνίστατο, ν' ἀποφύγωσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών των. Ἀφ' οὗ, κατ' αἰτησίαν των, διαλυθῇ ἡ ἐταιρία, θεωρεῖται ὡς μηδέποτε ὑπάρξασα. Ὑπῆρξαν ὅμως γεγονότα ἐξ ὧν ἀνεφύησαν ὑποχρεώσεις. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πλέον διευθυντὴς τῆς ἐταιρίας διὰ νὰ ἐπιδιώξῃ μόνος, ἐξ ὀνόματος τῆς ἐταιρίας, τὸ εἰς αὐτὴν ὀφειλόμενον, ὑπάρχουσιν ὅμως δανεισταὶ μὲ κοινὰ συμφέροντα, οἵτινες δικαιούνται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους διηρημένως, ἂν ὁ τίτλος τοῦ δανείου των δὲν τοῖς χορηγῇ τὴν ἐνεργητικὴν ἀλληλεγγυότητα (2).

156. Οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας δὲν ἔχουσι συμφέρον νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα της, καθότι, κατὰ τὰ προλεχθέντα,

(1) Pardessus 1009. — Molinier ἀρ. 285.

(2) Pardessus ἀρ. 1010. — Molinier ἀρ. 287.

ἔχουσιν ὀφειλέτας καὶ τὴν ἐταιρίαν καὶ τὰ εἰς τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις ἀλληλεγγύως ἐνεχόμενα μέλη αὐτῆς.

Ἀλλ' οἱ ἀτομικοὶ δανεισταὶ τῶν συνεταίρων δύνανται νὰ ἐπι-
καλεσθῶσι τὴν ἀκυρότητα ταύτην, καθόσον ἐνδέχεται ἐκ τῆς μὴ
δημοσιεύσεως τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας νὰ ἠπατήθησαν ὡς
πρὸς τὸ ἀξιόχρεον τοῦ ὀφειλέτου των. Οὕτως ἂν κατὰσχῶσι
μέρος τι τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τὸ ὅποion οὗτος ἔδωκεν εἰς
τὴν ἐταιρίαν λόγῳ τῆς ἐταιρικῆς καταβολῆς του, δύνανται ν'
ἀποκρούσωσι τὴν ἐξ ὀνόματος τῆς ἐταιρίας διεκδίκησιν αὐτοῦ,
ἐπικαλούμενοι τὴν μὴ νόμιμον ὑπαρξίν της, εἴτε ἐν ἰδίῳ αὐτῶν
ὀνόματι, εἴτε ὡς ἐξασκούντες τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου των,
ὡς ἠδύναντο καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ πράξῃ. Τοιοῦτοτρόπως θέλουσιν
ἐξασκήσει τὰ δικαιώματά των ἐπὶ τῆς ἀπὸ τὴν ἐταιρίαν ἀπο-
δοτέας περιουσίας του, ἂν οὐ ὅμως πρότερον ἐκπληρωθῶσιν αἱ
ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἡ ἐταιρία ἀνεδέχθη πρὸς τοὺς τρίτους.

457. Ἐνδέχεται νὰ ἔχωσιν οἱ δανεισταὶ συνεταίρου τινὸς
συμφέρον νὰ ὑποσηρίξωσιν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν συνεταίρων του
τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας, τῆς ὁποίας μετεῖχεν ὁ ὀφειλέτης των,
διὰ νὰ ζητήσωσιν, ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τὸ εἰς αὐτὸν ἀναλογοῦν
μέρισμα τῶν κερδῶν, ἢ διὰ νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς συνεταίρους
αὐτοῦ νὰ συντρέξωσι καὶ αὐτοὶ συμμετρῶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν
τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν δύ-
ναι νὰ ἐνεργήσωσιν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι. Ὡς δικαιοδόχοι τοῦ
ὀφειλέτου των, δὲν ἔχουσι πλεονα αὐτοῦ δικαιώματα καὶ ἐπο-
μένως ὀφείλουσιν, ὡς καὶ οὗτος, νὰ προσαγάγωσι τακτικὸν τῆς
συστάσεως τῆς ἐταιρίας ἔγγραφον. Οἱ ὡς συνεταῖροι ἐναγόμενοι
δύνανται νὰ τοῖς ἀντιτάξωσι τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 42 ἀκυρότητα
τῆς ἐταιρίας, ὡς ἠδύναντο νὰ πράξωσι καὶ ἀπέναντι τοῦ συνε-
ταίρου των (1).

458. Οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας χαίρουσιν, ὡς εἶδομεν, τὸ
ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ ἐξασκήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις των ἐπὶ
τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας πρὸ παντὸς ἄλλου. Ἐὰν λοιπὸν διὰ νὰ
ἐνεργήσωσι τὸ προνόμιον τοῦτο, διῃσχυρισθῶσιν ὅτι ὁ πτω-

(1) Pardessus ἀρ. 1009. — Molinier ἀρ. 290.

χεύσας ὀφειλέτης των εἶχε συστήσει ἐταιρίαν, καὶ ὅτι τὰ δεῖνα, φέρ' εἰπεῖν, ἐμπορεύματα ἀνήκουσιν εἰς αὐτήν, ὥστε δικαιοῦνται νὰ πληρωθῶσιν ἐπ' αὐτῶν, κατὰ προτίμησιν τῶν λοιπῶν δανειστῶν του, τοῖς ἐπιτρέπεται ν' ἀποδείξωσι τὴν ἐταιρίαν ταύτην δι' ἐγγράφου μὴ δημοσιευθέντος προσηκόντως καὶ νὰ δι᾽-σχυρισθῶσιν ὅτι, καθὼ τρίτοι δὲν δύνανται νὰ βλαφθῶσιν ἐκ τῆς μὴ δημοσιεύσεώς του; Δὲν τὸ νομίζομεν. Διὰ τοῦ προκειμένου ἰσχυρισμοῦ των, οἱ δανεισταὶ οὗτοι ζητοῦσι ν' ἀποκτήσωσι δικαιώματα μᾶλλον ἀπέναντι τῶν τρίτων, τῶν προσωπικῶν τοῦ πτωχεύσαντος δανειστῶν, παρ' ἀπέναντι τοῦ πτωχεύσαντος ὀφειλέτου των. Ὑποστηρίζοντες λοιπὸν ἀπέναντι αὐτῶν, ὅτι ὁ ὀφειλέτης των εἶχε συνάψει ἐταιρίαν, ἐξ ἧς πηγάζουσιν ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποκλειστικὰ τινα δικαιώματα, ἐνεργοῦσιν ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, καὶ οὕτω τιθέμενοι εἰς τὴν θέσιν του δὲν δύνανται ν' ἀποδείξωσι τὴν ὑπαρξίν της, εἰμὴ καθ' ὃν τρόπον καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος (1).

159. Οἱ μετὰ τὴν ἔκπνευσιν τῆς ἐν τῷ καταστατικῷ ἐγγράφῳ ὀρισθείσης διαρκείας τῆς ἐταιρίας συναλλαζάμενοι μετ' αὐτῆς τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἐξακολουθήσιν αὐτῆς διὰ παντὸς νομίμου μέσου, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ὡς συνεταίρους καταδιωκομένους ν' ἀντιτάξωσι τὴν ἐξ ἰδίας αὐτῶν ἀμελείας προκύπτουσιν παραμελήσιν τῶν νομίμων διατυπώσεων. Τοιαύτη μάλιστα ἀπόδειξις τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς ἐταιρίας, περὶ ἧς δὲν ἐγένετο ἡ προσήκουσα δημοσίευσis, καθίσταται εὐχερεστάτη ὅταν, μετὰ τὴν ἔκπνευσιν τῆς ἀπ' ἀρχῆς ὀρισθείσης διαρκείας της, δὲν γίνη ἡ ἐκκαθάρισίς της, ἀλλ' ἐξακολουθῶσιν αἱ ἐργασίαι της ὡς καὶ πρότερον (2).

160. Ἡ ἀντικατάστασις συνεταίρου τινὸς διὰ νέου προσώπου, τὸ ὁποῖον τὸν διαδέχεται εἰς τὴν ἐταιρίαν, ὀφείλει ἐπίσης νὰ δημοσιεύεται. Ἄν μαλαταῦτα ἡ δημοσίευσis αὕτη παραμεληθῇ, οἱ τρίτοι, οἵτινες συνηλλάξαντο μετὰ τῆς ἐταιρίας χωρὶς νὰ λάβωσι νόμιμον τῆς μεταβολῆς τῶν προσώπων τούτων γνῶσιν, δύνανται κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν ἢ νὰ καταδιώξωσι τὸν ἀπὸ τῆς ἐ-

(1) Pardessus ἀρ. 1009. σελ. 127, 128.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 189. — Molinier ἀρ. 292.

ταιρίας ἐξελθόντα συνεταῖρον, ἢ νὰ δεχθῶσιν ὡς ἀλληλέγγυον ὀφειλέτην των τὸν διαδεξάμενον ἐκείνον νέον συνεταῖρον, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τοὺς τρίτους τὴν μὴ γενομένην δημοσίευσιν (1).

161. Ὅταν περὶ τῆς συστάσεως τῆς εταιρίας δὲν συνετάχθῃ ἔγγραφο, ἢ τὸ συνταχθὲν δὲν ἐδημοσιεύθῃ, ἀπαιτεῖται νὰ δημοσιευθῇ ἡ σύμβουσις, δι' ἧς τροποποιεῦνται αἱ προλαβοῦσαι τῆς εταιρίας βάσεις ἢ ἡ εταιρία αὐτὴ διαλύεται;

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται μεταξὺ τῶν συγγραφέων· οἱ μὲν ὑποστηρίζουσιν ὅτι τὸ ἀρθρον 46 ἐφαρμόζεται εἰς μόνας τὰς δημοσιευθείσας εταιρίας, καὶ ὅτι αἱ εταιρίαι, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς εἶναι ἀπλῶς πραγματικὴ, παύουσιν ἅμα παύσῃ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτό (2).

Τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας ἀπεφάσισε τὸνναντίον τὴν 9 Ἰουλίου 1833, ὅτι ὁ πρόην συνεταῖρος εταιρίας, τὸ καταστατικὸν τῆς ὁποίας δὲν εἶχε δημοσιευθῇ, καλῶς κατεδικάσθη εἰς τὴν πληρωμὴν τριῶν γραμματίων ἐκδοθέντων μετὰ τὴν ἀδημοσίευστον διάλυσιν τῆς διαληφθείσης εταιρίας, ὑπὸ τὴν εταιρικὴν ἐπωνυμίαν.

Τὸ καθ' ἡμᾶς, φρονοῦμεν μετ' ἄλλων ὅτι τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ δύνανται νὰ ἔχωσι μεγίστην εἰς τὴν λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος ἐπιρροήν.

Ἄν ἡ ἀδημοσιεύτως συστηθεῖσα εταιρία διαλυθῇ πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τὸ τετελεσμένον τοῦτο πραγματικὸν περιστατικὸν δὲν δύναται νὰ δώσῃ κἀνὲν δικαίωμα εἰς τοὺς τρίτους. Ὁ τρίτος, πρὸς ὃν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς εταιρίας συνηλλάξατό τις τῶν πρόην διαχειριστῶν αὐτῆς ὑπὸ τὴν εταιρικὴν ἐπωνυμίαν, δὲν δύναται νὰ καταδιώξῃ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἤδη διαλελυμένης εταιρίας, εἰμὴ καθόσον ἤθελεν ἀποδείξει τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς καθ' ἣν ἐποχὴν ὑπεγράφη τὸ ἀνά χεῖρας αὐτοῦ συνάλλαγμα· ἀλλ' ἐπειδὴ τοιαύτη ἀπόδειξις θέλει εἶσθαι ἀδύνατος, ἡ ἀγωγή του θέλει ἀναγκαιῶς ἀπορρίφθῃ.

Ἄν ὅμως τὸ καταστατικὸν ὥρισε τὴν διάρκειαν τῆς εταιρίας, ἡ δὲ σύστασις αὐτῆς ἀνηγγέλθη πρὸς τὸ κοινὸν δι' ἐγκυ-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 191. — Molinier ἀρ. 293.

(2) Pardessus ἀρ. 1088, 2.

κλίων γνωστοποιουσῶν τὴν μέλλουσαν διάρκειάν της, ἀνάγκη πᾶσα νὰ δημοσιευθῇ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους ἢ νέα σύμβασις, καθ' ἣν ἡ ἐταιρία αὕτη διαλύεται πρὸ τῆς γνωστοποιηθείσης εἰς τὸ κοινὸν ἐποχῆς. Δὲν δύναται τῷ ὄντι νὰ ὑποστηριχθῇ λογικῶς ὅτι τὸ ἄρθρον 46 ἐφαρμόζεται εἰς μόνας τὰς νομίμως δημοσιευθείσας ἐταιρίας, καὶ ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἐνόχους ἤδη παραβιάσεως τοῦ ἄρθρου 42 συνεταίρους ν' ἀπατήσωσιν ἐκ νέου τοὺς τρίτους μὲ νέαν τοῦ νόμου παραβίαν. Οἱ μετὰ τῶν διαχειριστῶν συναλλαζάμενοι δύνανται κατὰ τὸ ἄρθρον 42 ν' ἀποδείξωσι τοὺς ἀρχικοὺς τῆς ἐταιρίας ὅρους δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων, ἐν ᾧ εἰς τοὺς συνεταίρους δὲν θέλει ἀπεναντίας ἐπιτραπῇ ν' ἀποδείξωσι τὴν ὁποίαν ἐπικαλοῦνται διάλυσιν, εἰμὴ δι' ἐγγράφου, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 46 τοῦ νόμου (1).

§. 3.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΜΟΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

462. Αἱ ὁμόρρυθμοι ἐταιρίαι διαχειρίζονται παρ' ἀπάντων τῶν συνεταίρων, ἢ παρὰ διαχειριστῶν. — Περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ διαχειριστὴς διορίζεται διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἐγγράφου.
463. Περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν διωρίσθῃ διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου.
464. Ὅρια τῆς ἐξουσίας τοῦ διαχειριστοῦ.
465. Ὅτι ὅλοι οἱ συνεταῖροι συντρέχουσιν εἰς τὴν διαχείρισιν.
466. Ἐκτασις τῆς ἐξουσίας τοῦ διαχειριστοῦ καὶ τῶν διαχειριζομένων συνεταίρων.
467. Οἱ διαχειρισταὶ συναλλάττονται ὑπὸ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν.
468. Δικαιώματα τῶν μὴ διαχειριστῶν συνεταίρων.
469. Περὶ τῆς ἐταιρικῆς κατοικίας.
470. Περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν συνεταῖρός τις ἀντιτείνει εἰς τινα πρᾶξιν. Αἱ διασκέψεις γίνονται κατὰ πλειοψηφίαν.
471. Πῶς ὑπολογίζονται αἱ ψῆφοι εἰς τὴν ὁμόρρυθμον ἐταιρίαν;
472. Περὶ διχοψηφίας.
473. Περὶ τῆς εὐθύνης τῶν διαχειριστῶν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν συνεταίρων.

162. Ἐνυπάρχει εἰς τὴν φύσιν τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας νὰ μετέχωσι τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς ἅπαντες οἱ συνεταῖροι, εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε δι' ἐντολοδόχων των, ὅθεν καὶ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου τοὺς κηρύττει ἀλληλεγγύους δι' ὅλας τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις. Ὅ,τι ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἐνεργεῖ θεωρεῖται ὡς ἔργον ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ ὅταν ἡ διαχείρισις δὲν ἀνατεθῇ ῥητῶς εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἕκαστος συνεταῖρος θεωρεῖται ὡς ἐντολοδόχος τῶν λοιπῶν δι' ὅλας τὰς ἐταιρικὰς ὑποθέσεις.

Συνήθως ὅμως ἡ διαφρόντισις τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐταιρίας ἀνατίθεται εἰς διαχειριστὰς εἴτε διὰ ῥητῆς διατάξεως τοῦ καταστατικοῦ, εἴτε διὰ πράξεως μεταγενεστέρως.

Ὅταν ὁ διαχειριστὴς διορισθῇ διὰ τοῦ καταστατικοῦ, ὁ διορισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἐκ τῶν ὄρων τοῦ συναλλάγματος· ἡ διαχείρισις τοῦ δὲν εἶναι ἀπλὴ ἐντολὴ, ἡ ἐξουσία τοῦ εἶναι ἀμετάκλητος. Οἱ συνεταῖροί τοῦ δὲν δύνανται ν' ἀντισταθῶσιν εἰς οὐδεμίαν τῶν πράξεων τῆς διαχειρίσεώς τοῦ. Ἐνεργεῖ καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεώς των, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ πράξῃ δόλον, ἡ δὲ διαχείρισις δὲν δύναται νὰ τῷ ἀφαιρεθῇ εἰμὴ ἔνεκα νομίμων λόγων, οἷον ἀπιστίας, καταχρήσεων κτλ., τῶν ὁποίων ἡ ἐκτίμησις ὑποβάλλεται κατ' αἵτησίν τινος τῶν συνεταίρων εἰς τὸ δικαστήριον (1). Πρὸς τοῦτο δὲ δὲν ἀπαιτεῖται ἡ πλειοψηφία τῶν συνεταίρων, ἀλλ' ἡ νομιμότης τῆς αἰτήσεως (2).

Ἡ παῦσις τοῦ διὰ τοῦ καταστατικοῦ διορισμένου διαχειριστοῦ δὲν διαλύει αὐτοδικαίως τὴν ἐταιρίαν, δίδει ὅμως ἀφορμὴν εἰς τοὺς μὴ θέλοντας πλέον νὰ μετέχωσι τῆς ἐταιρίας ὑπὸ τὴν διαχείρισιν ἄλλου, νὰ ζητήσωσι τὴν διάλυσίν της. Ἄν τοῦναντίον ἐγκρίνωσι τὴν ἀνάκλησιν, καὶ συμφωνήσωσι περὶ τῆς ἐκλογῆς νέου διαχειριστοῦ, ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ, ὑπὸ τὴν ὑποχρέωσιν μόνον νὰ δημοσιευθῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 46 τὸ νέον ὄνομα τοῦ διαχειριστοῦ καὶ ἡ νέα τυχὸν ἐταιρικὴ ἐπωνυμία (3).

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 82. — Troplong ἀρ. 675.

(2) Goujet et Merger, λ. société en nom collectif ἀρ. 170. — Troplong ἀρ. 676. — Κατὰ δὲ τὸν Dauvergier ἀρ. 293 ἀπαιτεῖται ἡ αἴτησις νὰ ὑποστηρίχθῃ ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας.

(3) Troplong 677. — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 198. — Goujet et Merger, αὐτ. ἀρ. 171.

Ἄλλ' ἀνάγκη πᾶσα ἡ ἐκλογή τοῦ νέου διαχειριστοῦ νὰ γίνη ἀνευ ἀντιρρήσεως καὶ καθ' ὁμοψηφίαν. Δὲν δύναται ἡ πλειοψηφία νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς μειοψηφοῦντας μέτρον ἐναντίον τῶν καταστατικῶν τῆς ἐταιρίας ὅρων, ὑφ' οὓς καὶ μόνους συνεδέθη ὁ ἐταιρικὸς δεσμὸς μεταξύ τῶν (1).

Ὁ διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἐγγράφου ἀναδεχθεὶς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν ὑποθέσεων δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς διαχειρίσεως. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν συνεταίρων του συνέστη συνάλλαγμα ἀμετάκλητον δι' ἅπαντα τὸν συνομολογηθέντα χρόνον. Μολαταῦτα, ἂν ἀσθένειαι καθημεριναὶ τὸν καθιστῶσιν ἀνεπιτήδειον εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν ὑποθέσεων, ἥτις θέλει οὕτως εἶναι δι' αὐτὸν ἀφόρητον βάρος, ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγους περιστάσεις, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπὸ τῆς διαχειρίσεως ἀπαλλαγὴν του (2).

163. Ἄν ὁ διαχειριστὴς διορισθῇ διὰ πράξεως ἰδιαιτέρας ἢ μεταγενεστέρως τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας, καθίσταται ἀπλοῦς αὐτῆς ἐντολοδόχος, καὶ ἐπομένως, κατὰ τοὺς περὶ ἐντολῆς γενικοὺς κανόνας, μετακλητός. Ἡ ἀνάκλησις τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ δύναται νὰ ἐνεργηθῇ δι' ἀπλῆς ἀποφάσεως τῆς πλειοψηφίας, ὡς καὶ ὁ διορισμὸς του. Δύναται δὲ καὶ νὰ παραιτηθῇ τῆς διαχείρισεως ὁ τοιοῦτοτρόπως διορισθεὶς διαχειριστὴς, ὑποχρεούμενος μόνον εἰς ἀποκατάστασιν τῆς ἐκ τῆς ἀκαίρου καὶ παραλόγου τυχόν παραιτήσεως αὐτοῦ ἐνδεχομένης νὰ πηγᾷσῃ ζημίας.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἰδιαιτέρου συμβολαίου, ἂν καὶ μετὰ τὸ καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας συντακτομένου, δύναται νὰ συνομολογηθῇ ὅτι ὁ δι' αὐτοῦ διοριζόμενος διαχειριστὴς θέλει εἶναι ἀμετάκλητος. Ἡ ἐξουσία τοῦ τοιούτου διαχειριστοῦ, ὁμοία μὲ τὴν τοῦ διὰ τοῦ καταστατικοῦ διορισθέντος, δὲν δύναται νὰ τῷ ἀφαιρεθῇ εἰμὴ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, καὶ μὲ τὰς αὐτὰς συνεπειάς (3).

Ἄρα ἡ ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ ἀνακληθῇ δι' ἀποφάσεως τῶν συνεταίρων, δύνανται οὗτοι, κοινοποιοῦντες πρὸς αὐτὸν τὴν παῦσιν του, νὰ καταλάβωσι, καὶ ἄκοντος αὐτοῦ, τὰ ἐγγραφα τῆς

(1) Troplong ἀρ. 667.—Goujet et Merger αὐτ. 172.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 194 καὶ 199. — Molinier 295.

(3) Goujet et Merger, αὐτ. ἀρ. 179, 180. — Molinier ἀρ. 296.

εταιρίας, νὰ τῷ ἀπαγορεύσωσι πᾶσαν περαιτέρω ἐπέμβασιν εἰς τὰ τῆς διαχειρίσεως, καὶ νὰ χορηγήσωσι πρὸς τὸν διάδοχόν του πᾶσαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐταιρικῆς ἀποφάσεως ἐξουσίαν (1).

164. Εἴτε διὰ τοῦ καταστατικοῦ, εἴτε διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου διορισθῇ ὁ διαχειριστής, τὰ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις του εἶναι τὰ αὐτά.

Δὲν δύναται δὲ νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλον εἰς τὴν διαχείρισιν, ἄνευ τῆς ρητῆς τῶν συνεταίρων συναινέσεως, τῷ ἐπιτρέπεται ὁμῶς ν' ἀναθέσῃ στιγματικῶς εἰς ἄλλον τὴν διαχείρισιν, ἐν κατεπιγούσῃ ἀνάγκῃ καὶ ὑπὸ εὐθύνην του (2).

Οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ θέσωσιν ὅποιαδήποτε ἐγκρίνωσιν ὅρια εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαχειριστοῦ.

Ἄν ἐκλέξωσι πολλοὺς διαχειριστάς, χωρὶς νὰ ὀρισθῇ τὸ ἔργον ἐκάστου αὐτῶν, ἢ χωρὶς νὰ ἐκφρασθῇ ὅτι ὁ εἷς δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ ἄνευ τῶν ἄλλων, ἕκαστος αὐτῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ μόνος του ὅλας τὰς πράξεις τῆς διαχειρίσεως. Ἄν δὲ διαίρεθῇ ἡ διαχείρισις, ὀφείλει ἕκαστος τῶν διαχειριστῶν νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τῆς εἰδικῆς αὐτοῦ ἐργασίας. Ἄν τέλος συνομολογηθῇ νὰ μὴ δύναται ὁ εἷς τῶν διαχειριστῶν νὰ ἐνεργῇ ἄνευ τῶν ἄλλων, οὐδεμίᾳ πράξει ἐπιτρέπεται ἄνευ τῆς συνδρομῆς ὅλων, ἂν καὶ τις ἐξ αὐτῶν ἀδυνατῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολήν του. Ἄν μολαταῦτα ὑπάρχῃ κατεπείγουσα ἀνάγκη νὰπραχθῇ τι, ἡ ἀπουσία ἢ ἡ ἀσθενεία τινος τῶν διαχειριστῶν δὲν ἐμποδίζει τοὺς ἄλλους νὰ ἐνεργήσωσι, καθότι περιορίζοντες τὴν πρὸς τοὺς διαχειριστάς ἐντολήν των, δὲν ἐπρόβλεψαν οἱ συνεταῖροι καὶ τὴν περὶπτωσιν καθ' ἣν πᾶσα ἀναβολὴ ἐνεργείας δύναται νὰ καταστρέψῃ τὰ ἐταιρικὰ συμφέροντα, ἐπανερχονται δὲ τότε εἰς τὸν γενικὸν κανόνα, καθ' ὃν ἕκαστος συνεταῖρος δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις διαχειρίσεως (3).

165. Ὅταν οἱ συνεταῖροι δὲν ὀρίσωσιν τι ἰδίως ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς εταιρίας, ὑποτίθενται ὅτι ἔδοσαν πρὸς ἀλλήλους

(1) Pardessus ἀρ. 1018.

(2) Pardessus ἀρ. 1117. — Goujet et Merger αὐτ. ἀρ. 181.

(3) Pardessus ἀρ. 1014. — Delangle ἀρ. 178. — Goujet et Merger αὐτ. ἀρ. 186. — Molinier 297.

ἐντολὴν νὰ διαχειρίζωνται ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου. Ὅθεν αἱ πράξεις τοῦ ἐνὸς ὑποχρεοῦσι καὶ τοὺς λοιποὺς ἀλληλεγγύως, ἂν καὶ εἷς μόνος ὑπέγραψεν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν (É. N. 22). Ἰπάρχει δυνάμει τοῦ νόμου μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ ἀλληλεγγύη, δυνάμει τῆς ὁποίας ἕκαστος αὐτῶν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν, καὶ δύναται ν' ἀποκτήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς δικαιώματα ἢ νὰ τὴν υποβάλῃ εἰς ὑποχρεώσεις (1).

166. Ὁ διαχειριστὴς, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιοῦτου, καὶ ἕκαστος τῶν συνεταίρων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν καὶ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὅλας τὰς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορικοῦ κλάδου, δι' ἣν αὕτὴ συνέστη, ἀναγκαίως ἐργασίας. Οἱ δὲ συνεταῖροι δὲν δύνανται ν' ἀντιτείνωσιν εἰς τὰς πράξεις του, ἐν ὧσιν αὐτὸς ἐνεργεῖ ἄνευ δόλου καὶ μὲ πρόθεσιν ἐπιωφελεῖ διὰ τὴν ἐταιρίαν.

Περιβεβλημένος, ὡς ἐκ τοῦ διορισμοῦ του, ἐντολὴν γενικωτάτην, δύναται, ἄνευ ἄλλης τινὸς πληρεξουσιότητος, νὰ πωλῇ, νὰ ἀγοράζῃ, ν' ἀνταλλάσῃ πᾶν ὅ,τι ὑπαγόμενον εἰς τὰς ἐμπορικὰς τῆς ἐταιρίας ἐπιχειρήσεις εἶναι πρὸς πώλησιν προωρισμένον, νὰ ἐκδίδῃ χρεωστικὰς ἀποδείξεις πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀγοραζομένων πραγμάτων, νὰ τὰς ἐξοφλῇ, νὰ ἐκδίδῃ, νὰ ὀπισθογραφῇ καὶ νὰ διαπραγματεύεται συναλλαγματικὰς, νὰ συναινῇ εἰς τὰς παρ' ὀφειλετῶν τῆς ἐταιρίας γινομένας αἰτήσεις προθεσμίας, νὰ συμφωνῇ ἐργασίας ἀφορώσας τὰ ἀκίνητα τῆς ἐταιρίας, νὰ τὰ ἐκμισθόνῃ, νὰ ἐνεργῇ πᾶν συντηρητικὸν μέτρον, ν' ἀπαλλοτριόνῃ τὰ πρὸς διευθέτησιν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων προσδιωρισμένα κεφάλαια, ἐν ἐνὶ λόγῳ ν' ἀποκτᾷ πᾶν δικαίωμα ὑπὲρ τῆς ἐταιρίας, καὶ νὰ συναινῇ ἐν ὀνόματι αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς τὴν ἐμπορίαν αὐτῆς ἀφορώσας ὑποχρεώσεις, τέλος νὰ ἐκποιῇ καὶ αὐτὰ τὰ ἀκίνητα κτήματα, ὧσων ἡ διατήρησις δὲν εἶναι ἀναγκαία εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας (2).

Ἀλλὰ δὲν δύναται οὔτε ν' ἀπαλλοτριώσῃ τὰ πρὸς τὰς ἐταιρικὰς ἐργασίας ἀναγκαῖα ἀκίνητα, οὔτε νὰ δωρήσῃ τὰ πρὸς πώ-

(1) Molinier ἀρ. 299.

(2) Goujet et Merger, αὐτ. ἀρ. 191, 192. — Pothier, des sociétés, ἀρ. 66. — Pardessus ἀρ. 1014. — Molinier ἀρ. 300.

λησιν προωρισμένα ἀντικείμενα, διότι εἰς τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ περιλαμβάνεται πᾶν ὅ,τι ὑπάγεται εἰς τὴν φύσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας, δι' οὗ σκοπεύεται κοινὸν κέρδος, καὶ οὐχὶ ἢ ἐκ μέρους τοῦ ἐνὸς διαθέσεις πραγμάτων, ὀφειλόντων νὰ πωληθῶσι πρὸς τὸ κοινὸν ἀπάντων τῶν συνεταίρων συμφέρον. Ἐν τούτοις δὲν ἐννοοῦμεν διὰ τῶν προλεχθέντων ν' ἀρνηθῶμεν εἰς τὸν διαχειριστὴν τὸ δικαίωμα ν' ἀνταμείψῃ δι' ἀναλόγων φιλοδοξημάτων τὰς πρὸς τὴν ἐταιρίαν χορηγηθείσας τυχὸν πολλοῦ λόγου ἀξίας ὑπηρεσίας, ἥ νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὰς ὡς ἐκ τῆς πτωχεύσεως ὀφειλέτου τινὸς τῆς ἐταιρίας ἀπαιτουμένης χρηματικᾶς παραχωρήσεις καὶ θυσίας (1).

Ὡσαύτως, ἀφ' οὗ οἱ διαχειρισταὶ δύνανται νὰ διαθέσωσιν ἐλευθέρως τὴν ἐταιρικὴν περιουσίαν, δύνανται καὶ νὰ παρασταθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου κατὰ πᾶσαν δίκην ἀφορῶσαν τὴν ἐταιρίαν εἴτε ὡς ἐνάγουσαν εἴτε ὡς ἐναγομένην, πρὸς δὲ τούτοις καὶ νὰ συμβιβασθῶσιν ἐπὶ συμφερόντων ἀφορώντων τὴν ἐταιρίαν, ἥ νὰ καυποβάλωσι τὴν περὶ τοιούτων διενέξεων ἀπόφασιν εἰς διαιτητᾶς.

Μολαταῦτα, ἂν καὶ αἱ τοιαῦται τῶν διαχειριστῶν πράξεις θέλουσιν εἶσθαι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν ἐταιρίαν, ἔργον συνετὸν θέλουσι πράξει οἱ διαχειρισταὶ, ζητοῦντες εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὴν εἰδικὴν τῶν λοιπῶν συνεταίρων των συγκατάθεσιν, τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον, καὶ διὰ νὰ καλύψωσι τὴν εὐθύνην των· καθότι, ὡς προεῖπομεν, ἀπέναντι τῶν τρίτων αἱ πράξεις των θέλουσιν ἀναμφισόγητῶς εἶσθαι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν ἐταιρίαν (2).

167. Πρὸς διαστολὴν τῶν ἐταιρικῶν ἀπὸ τῶν ἀτομικῶν συναλλαγμάτων, οἱ ἐξ ὀνόματος τῆς ἐταιρίας ἐνεργοῦντες διαχειρισταὶ συναλλάττονται ὑπὸ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν. Ἐὰν δὲ δὲν διωρίσθησαν ῥητῶς διαχειρισταὶ, ἀρμόδιος πρὸς τὸ συνάπτειν τοιαῦτα συναλλάγματα εἶναι καὶ ἕκαστος συνεταῖρος, ὅστις ὅμως ὀφείλει νὰ υπογράφεται ὑπὸ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν.

Ἄν μολαταῦτα, ὁ λαβὼν τὸ δικαίωμα τοῦ υπογράφεσθαι ἐν

(1) Pardessus ἀρ. 1014.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 39.

ὀνόματι τῆς ἐταιρίας συνεταῖρος κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀνόματος μὲ τὴν προσθήκην καὶ συντροφία, εὐλόγως οἱ ἐν καλῇ πίστει τρίτοι δύνανται νὰ θεωρήσωσι τὴν ἐταιρίαν ὑπόχρεων πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἂν ἡ διαληφθεῖσα ὑπογραφή διαφέρῃ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας. Τῷ ὄντι ὁ συνεταῖρος οὗτος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐταιρίαν. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου του προκύπτει προδήλως ὅτι αὐτὸς μὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ὑποχρεώσῃ, ὁ δὲ τρίτος νὰ δεχθῇ τὴν διαληφθεῖσαν ὑποχρέωσιν, ὑπάρχει λοιπὸν μεταξὺ των ἔγκυρον συνάλλαγμα (1).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ διαχειριστὴς συνεταῖρος ὑπογραφῇ διὰ μόνου τοῦ ὀνόματός του καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, οὔτε μὲ τὴν προσθήκην καὶ συντροφία, ἂν ἐκ τῶν ὅρων τοῦ συμβολαίου προκύπτῃ ὅτι δὲν ἐνήργησεν ἀπλῶς δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐταιρίαν, τῆς ὁποίας συγχρόνως φανερόν ἐστι κατέχει τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, φρονοῦμεν ὅτι καὶ ἡ τοιαύτη ὑπογραφή θέλει εἶσθαι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν ἐταιρίαν (2). Ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ δῆλωσις, ὅτι τὸ συνάλλαγμα συνάπτεται διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐταιρίας, ἐχούσης τὴν δεῖνα ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ ἐπ' αὐτοῦ τιθεμένη ὑπογραφή θέλει ἔχει ἰσχὺν ὑπογραφῆς ὅλων τῶν συνεταίρων, τῶν ὁποίων ὁ ὑπογραφόμενος εἶναι νόμιμος ἐντολοδόχος.

Ἀλλὰ καὶ εἰς περιστάσεις καθ' ἃς ὁ διαχειριστὴς δὲν ἐκφράζει ρητῶς διὰ τοῦ συμβολαίου ὅτι συνάπτει τὸ συνάλλαγμα χάριν τῆς ἐταιρίας, καὶ ὑπογράφεται διὰ τῆς ἀτομικῆς του ὑπογραφῆς, ἂν ἐκ τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν καθίσταται δῆλον ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συνάλλαγμα ἀπέβλεπε τὰ συμφέροντα αὐτῆς, καὶ ὅτι χάριν τῆς ἐταιρίας ἐνήργει ὁ συναλλαζάμενος συνεταῖρος, πρέπει πάλιν ν' ἀποφασίσῃ τις ὅτι εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν ἐταιρίαν (3). Οὕτως, ἂν ὁ διαχειριστὴς μισθώσῃ ἐν ὀνόματί του τὰ εἰς τὴν ἐμπορίαν τῆς ἐταιρίας ἀναγκαῖα ἀκίνητα κτήματα, ὡσαύτως καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγους περιπτώσεις.

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 100.

(2) Merlin, Répertoire de Jurisprudence λέξει Société, σελ. 703.

(3) Malepeyre et Jourdain, traité des Sociétés Commerciales ἀρ. 101.

—Ὅρα καὶ ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας τῆς 23 Ἀπριλίου 1816.

168. Όταν διορισθῶσι διαχειρισταὶ καὶ τὰ ὀνόματά των δημοσιευθῶσι συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, οἱ λοιποὶ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ κάμωσι χρῆσιν τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας, οὔτε νὰ ὑποχρεώσωσι τὴν ἐταιρίαν ἢ τοὺς συνεταίρους των. Μένει δὲ μόνον εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν διαχείρισιν, νὰ ψηφοφορῶσιν εἰς τὰς ἐταιρικὰς διασκέψεις, καὶ νὰ ζητῶσι λόγον ἀπὸ τοὺς διαχειριστὰς περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς των.

169. Ἡ ἐταιρία ἔχει, ὡς καὶ ἕκαστος πολίτης, ἰδίαν κατοικίαν εἰς τὸν τόπον ἔνθα εἶναι καθιδρυμένη (Πολ. δικον. 17 ἀρ. 4). Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ τόπου τούτου κινοῦνται αἱ κατ' αὐτῆς ἀγωγαί, ἂν αἱ ἐκ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς προκύπτουσαι περιστασεις δὲν καθιστῶσι κατὰ νόμον ἄλλο δικαστήριον ἀρμόδιον. Ἄν ἡ ἐταιρία ἔχῃ πολλὰ καταστήματα εἰς διαφόρους δικαστικὰς περιφερείας κείμενα, αἱ ὡς ἐκ τῶν εἰς ἕκαστον τῶν καταστημάτων τούτων ἐνεργουμένων ὑποθέσεων προκύπτουσαι διενέξεις δύνανται νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου, ὅπου τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐταιρικὸν κατάστημα εἶναι καθιδρυμένον (1).

Τὰ ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας συντασσόμενα δικόγραφα φέρουσι μόνον τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκάστου συνεταίρου κατοικίαν, καθότι δι' αὐτῶν ἐνεργεῖ τὸ ἠθικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας. Ὡσαύτως δὲ αἱ κατ' αὐτῆς ἀγωγαὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἐταιρικὴν κατοικίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν τῶν συνεταίρων (2). Ἄν ὅμως διωρίσθησαν προσηκόντως διαχειρισταί, καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἐταιρικὸς οἶκος, αἱ ἐπιδόσεις θέλουσι γίνεαι πρὸς αὐτοὺς, διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ νόμιμοι τῆς ἐταιρίας ἀντιπρόσωποι.

170. Ἄν δὲν ὑπάρχωσι διαχειρισταί, τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα ἐφαρμόζονται εἰς ὅλους τοὺς συνεταίρους, οἵτινες, διατηροῦντες ἐν

(1) Pardessus ἀρ. 1357.—Molinier ἀρ. 303.

(2) Chauveau sur Carré, T. 1, σελ. 307. Quest. 287. Rodière Exposition raisonnée des lois de la Compétence et de la procédure civile T. 1, σελ. 276.—Molinier ἀρ. 304.—Τὴν ἀντίθετον γνώμην ἐκφράζει ὁ Boncenne Théorie de la Procédure, T. 3, σελ. 133.

τοιαύτη περιπτώσει τὸ δικαίωμα τῆς διαχειρίσεως, δύνανται νὰ ἐνεργῶσιν ἕκαστος πᾶν ὅ,τι τὸ ἐταιρικὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ. Οἱ συνεταῖροι εὐρίσκονται τότε εἰς θέσιν ὁμοίαν μὲ τὴν τῶν διαχειριστῶν, τῶν ὁποίων τὰ χρέη δὲν ὠρίσθησαν ἰδίως, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἀπηγορεύθη νὰ ἐνεργῇ ὁ εἰς ἄνευ τοῦ ἄλλου.

Ἀλλ' ἀφοῦ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν οἱ συνεταῖροι εἶναι περιβεβλημένοι μὲ ἴσῃ ἐξουσίαν, ἔπεται ἀναγκαίως τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ εἰς δύνανται ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἄλλου μελετωμένην καὶ μὴπὼ ἐκτελεσθεῖσαν ἐπιχείρησιν, καθόσον αἱ δύο ἀντίθετοι θελήσεις ἀντισταθμιζόμεναι οὐδετεροῦνται καὶ ἀφίνουσι τὴν πράξιν ἐκκρεμῇ (1).

Τί θέλει γίνεαι λοιπὸν εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν; Τόσον ὁ πολιτικὸς ὅσον καὶ ὁ ἐμπορικὸς νόμος σιωπῶσιν ὡς πρὸς τοὺς κανόνας, καθ' οὓς πρέπει νὰ διέπωνται αἱ ἐταιρικαὶ διασκέψεις. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχάς, καθ' ἃς, παρατηροῦντες ὅτι ἡ ὁμόρρυθμος ἐταιρία ἀποτελεῖ, ὡς προεῖρηται, ἠθικὸν πρόσωπον, θέλομεν φθάσει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μειοψηφία τῶν μελῶν αὐτῆς δὲν δύνανται νὰ παραλύσῃ τὴν ἐνέργειάν της, καθότι ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον νὰ δίδῃ τις πλείονα βαρύτητα εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἐνὸς ζητοῦντος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπιχείρησιν, παρὰ εἰς τὴν θέλησιν τῶν πλειόνων ἐπιθυμούντων τὴν πρόοδον αὐτῆς. Οἱ συνεταῖροι συνέστησαν ἐταιρίαν διὰ νὰ ἐμπορεύωνται διὰ κοινὸν λογαριασμὸν, καὶ εὐλόγως ὑποτίθεται ὅτι ἐνόησαν πῶς θέλουσιν ἐκτελοῦνται αἱ ἐργασίαι ὅσας ἡ πλειοψηφία ἤθελε θεωρήσει ἐπωφελεῖς.

Ὅθεν ἐν περιπτώσει τοιαύτης διχοψυχίας, ἂν μὲν δὲν ἀμφισβητῇται ὅτι ἡ μελετωμένη πράξις ὑπάγεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς ἐταιρίας, θέλει ἐνεργηθῇ ἡ γνώμη, τὴν ὁποίαν θέλει παραδεχθῇ ἡ πλειοψηφία. Ἄν ὅμως ὁ ἀντιτείνων συνεταῖρος δι᾽ ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ μελετωμένη πράξις εἶναι ἄλ-

(1) N. 28. Πανδ. 10. 3. Sabinus ait: in re communi neminem domino-
rum jure facere quidquam invito altero posse. Unde manifestum est,
prohibendi jus esse; in re enim pari potiore causam esse prohibentis
constat.—καὶ 28. Βασιλ. 12. 2. Δύνανται δὲ κωλύειν ὁ κοινῶν τὸν ἄλλον ποιεῖν
τι. Ἐν ἴσῃ γὰρ αἰτίᾳ ἰσχυρότερός ἐστίν ὁ κωλύων.

λοτρία τῆς διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς εταιρίας ὁρισθείσης φύσεως τῶν ἐπιχειρήσεών της, δύναται ὁ ἀντιτείνων νὰ ὑποβάλῃ τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον θέλει ἀποφασίσαι. Δὲν δύναται ἡ πλειοψηφία νὰ τροποποιήσῃ τοὺς θεμελιώδεις τῆς εταιρίας ὅρους, καὶ τοῦτο ἤθελε συμβῇ ἂν ὑπεχρέονε τὴν μειοψηφίαν ν' ἀνεχθῇ τὴν ἐνέργειαν ἐπιχειρήσεων ἐναντίον τῶν ἀπὸ κοινοῦ συνομολογηθεισῶν βάσεων (1).

171. Δύο τρόποι ψηφοφορίας εἶναι ἐν γένει γνωστοὶ εἰς τὰς πολυμελεῖς εταιρίας, ὁ κατὰ κεφαλὴν καὶ ὁ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς μετοχῆς εἰς τὰ ἐταιρικὰ συμφέροντα. Ἀλλ' εἰς τὰς ὁμορρυθμοὺς εταιρίας, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἐνέχονται ἀλληλεγγύως πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων, εἶναι ἀδιάφορον τὸ μέγεθος τῆς ἐνεστώσης μετοχῆς ἐκάστου συνεταίρου, ἀφοῦ δύναται τῆς ἐταιρικῆς ἀλληλεγγύης δύναται καὶ ὁ ἐλάχιστος μέτοχος νὰ ὑποβληθῇ εἰς ὑποχρεώσεις ἐπίσης αὐστηράς μὲ τὰς τοῦ μεγαλητέρου μεριδούχου.

172. Ἐνδέχεται εἰς τὰς διασκέψεις τῆς εταιρίας νὰ σχηματισθῶσι πλέον τῶν δύο γνώμων, ὅθεν καὶ γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν πρὸς κῦρος τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς ἀπαιτῆται ἡ ἀπόλυτος, ἡ ἀρκεῖ ἢ σχετικὴ πλειοψηφία; Οὕτω μεταξὺ δώδεκα ψηφοφορούντων, πέντε ἐκφράζουσι μίαν γνώμην, τέσσαρες ἄλλην, καὶ οἱ λοιποὶ τρεῖς τρίτην τινὰ διάφορον τῶν δύο ἄλλων. Ἡ πρώτη γνώμη ἔχει τὴν πλειοψηφίαν, καθόσον ὑποστηρίζεται ὑπὸ πλειόνων συνεταίρων παρ' ἐκάστην τῶν ἄλλων, δὲν ἔλαβεν ὅμως τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, ἥτοι τὰς ἡμίσεις ψήφους καὶ μίαν. Δὲν ἤθελε λοιπὸν εἶσθαι εὐλογον νὰ προτιμηθῇ, διότι δὲν ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὴν πλειοψηφίαν, ἀφ' οὗ ἐπτά συνεταῖροι τὴν ἀπορρίπτουσιν, ἂν καὶ διὰ διαφόρους αἰτίας. Ὅθεν ἀφ' οὗ καμμία τῶν ἐκτεθεισῶν γνώμων δὲν ἔλαβε τὴν πλειοψηφίαν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μείνωσι τὰ πράγματα εἰς τὴν μέχρι τοῦδε κατὰστασιν (1).

Ἡ λύσις τῆς διαιρούσης τοὺς συνεταίρους διαφωνίας δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Δὲν ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐπεμβῶσιν εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγ-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 95, 96.—Molinier ἀρ. 310.

μάτων, καὶ θέτοντα τὴν θέλησίν των εἰς τὸν τόπον τῆς θελήσεως τῶν συνεταίρων, νὰ τοῖς ἐπιβάλωσι μέτρα ἀποδοκιμαζόμενα ὑπὸ τοῦ πλείστου μέρους τῶν μελῶν της (2).

173. Οἱ διαχειρισταὶ ἐνέχονται διὰ πᾶσαν ἐξ ἀμελείας αὐτῶν προκύπτουσαν βλάβην εἰς τὴν ἐταιρίαν, ὡς καὶ διὰ πᾶσαν ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας των. Ὅθεν δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσι πρὸς ἀποζημιώσιν ἀπέναντι τῶν συνεταίρων των, ἂν καὶ αἱ πράξεις των ἤθελον εἶσθαι ἔγκυροι ἀπέναντι τῶν τρίτων. Δὲν νομίζομεν ὅμως ὅτι ἡ πρὸς ἀποζημιώσιν ἐνοχὴ των τοὺς ἐπιβαρύνει ἀλληλεγγύως, ἂν ἡ πράξις, ἐξ ἧς ἡ ἐνοχὴ αὕτη προκύπτει, δὲν φέρῃ χαρακτῆρα ἐγκλήματος, ἐφ' οὗ ὅλοι οἱ αὐτουργοὶ καὶ οἱ συναίτιοι ἐνέχονται ἀλληλεγγύως (Ποιν. Ν. 30).

§. 4.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

174. Διαίρεσις τοῦ παρόντος παραγράφου.

174. Τὰ ἐκ τῆς ἐταιρίας παραγόμενα δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις στηρίζονται ἐπὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἠθικοῦ προσώπου τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς συνεταίρους· ἐπὶ τῶν μεταξὺ τῆς ἐταιρίας, τῶν συνεταίρων καὶ τῶν τρίτων· καὶ ἐπὶ τῶν μεταξὺ τῶν συνεταίρων. Θέλομεν ἐπομένως πραγματευθῆ Α'. περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν συνεταίρων πρὸς τὴν ἐταιρίαν· Β'. περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς συνεταίρους· Γ'. περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν συνεταίρων πρὸς τοὺς τρίτους· Δ'. περὶ τῶν σχέσεων τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους.

(1) Pardessus ἀρ. 980.—Molinier ἀρ. 312.

(2) Pardessus ἀρ. 980.—Molinier ἀρ. 313.

Α.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

175. Υποχρεώσεις τῶν συνεταίρων πρὸς τὴν ἐταιρίαν. — Καταβολή.
 176. Πότε ὁ συνεταῖρος ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐκνικήσεως καὶ τῶν κεκρυμμένων ἐλαττωμάτων τοῦ καταβληθέντος πράγματος.
 177. Περὶ τῶν καρπῶν τοῦ καταβληθέντος πράγματος.
 178. Τί ὀφείλει ὁ καταβαλὼν τὴν βιομηχανίαν του ;
 179. Καταβολὴ αὐτοῦσις τοῦ πράγματος, καὶ καταβολὴ τῆς ἀπλῆς αὐτοῦ χρήσεως.
 180. Ὁ συνεταῖρος δὲν ὑποχρεοῦται εἰς νέαν καταβολήν.
 181. Ὁ συνεταῖρος εἶναι ὑπόλογος περὶ πάσης ἐκ τοῦ ἐταιρικοῦ κτήματος πηγαζούσης ὠφελείας. — Ὑφαιρέσεις μεταξὺ συνεταίρων.
 182. Εὐθύνη τοῦ συνεταίρου ὡς πρὸς τὰ ἁμαρτήματα.
 183. Πῶς καταλογίζονται αἱ πληρωμαὶ πρὸς συνεταῖρον, ὅστις εἶναι προσωπικὸς δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου τῆς ἐταιρίας ;

175. Πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ εἰς χρήματα καὶ νὰ κατασταθῇ ἀντικείμενον συναλλαγμάτων, ἡμπορεῖ ν' ἀπαρτίσῃ καὶ ἐταιρικὴν καταβολήν (ἀρ. 132).

Ὅταν ἡ καταβολὴ συνίσταται εἰς χρηματικὸν ποσὸν, ἡ μὴ ἐμπρόθεσμος αὐτοῦ κατάθεσις εἰς τὴν ἐταιρίαν καθίστησιν ὑπερήμερον τὸν ὀφείλοντα αὐτὸ συνεταῖρον, καὶ τὸν ὑποχρεοῖ εἰς πληρωμὴν τόκων ὑπερημερίας. *Dies interpellat pro homine.* Ἄν δὲ ὡς ἐκ τῆς μὴ ἐγκαίρου παραδόσεως τῶν χρημάτων τούτων ἡ ἐταιρία ὑποστῇ ζημίας ὑπερβαίνουσας τὸν συνήθη τόκον τῶν χρημάτων, δύναται ὁ ὑπερήμερος συνεταῖρος νὰ καταδικασθῇ καὶ εἰς ἀποζημιώσεις.

Ὅταν ἡ καταβολὴ συνίσταται εἰς πιστώσεις, ὀφείλει ὁ συνεταῖρος νὰ παραδώσῃ πρὸς τὴν ἐταιρίαν τὰ παριστώοντα αὐτὰς δικαιοῖγραφα, καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ἐξασκήσῃ αὐτὴ τὰ δικαιώματά του. Ἄν δ' ἡ ἐταιρία ἔχῃ συμφέρον ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἐπὶ τῶν διαληφθεῖσων πιστώσεων κυριότης αὐτῆς καὶ ἀπέναντι τῶν τρίτων, ἡ παραχώρησις αὐτῶν πρέπει περιπλέον νὰ κοινοποιηθῇ.

(TOM. Α.)

πρὸς τοὺς παραχωρηθέντας ὀφειλέτας. Ἐὰν τοιαύτη κοινοποιήσῃς δὲν γίνη, ἢ οἱ παραχωρηθέντες ὀφειλέται δὲν λάβωσι μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ περὶ παραχωρήσεως συμβολαίου, οἱ προσώπικοι τοῦ παραχωρητοῦ συνεταίρου δανεισταὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κατὰσχωσι τὰ ποσὰ ταῦτα, χωρὶς νὰ δύναται ἡ ἐταιρία νὰ τοῖς ἀντιτάξῃ τὴν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ὀφειλέτου των συνεταίρου περὶ παραχωρήσεως αὐτῶν σύμβασιν. Αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν ἀπαιτοῦνται εἰς τὰς δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ ὑφισταμένας πιστώσεις, ἐφ' ὧν ἀρκεῖ ἡ ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ ὀφειλέτου μνημονευομένη ἀποδοχὴ τῆς ἐταιρίας ὡς πιστωτοῦ. Καθ' ὅσα εἰς τὸν ἀρ. 55 εἶδομεν, ἡ μεταξὺ ἐμπόρων μεταφορὰ τῶν ἐμπορικῶν πισώσεων ἐνεργεῖται ἐγκύρως, δι' ἀπλῆς ἐγγραφῆς εἰς τὰ βιβλία, καὶ ἄνευ τινὸς κοινοποιήσεως, ὁ δὲ παραχωρητὴς ἐγγυᾶται μόνον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς πιστώσεως ἀλλ' οὐχὶ καὶ περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς.

Ἄν αἱ πιστώσεις ἦναι γραμμάτια ἐμπορεύσιμα, ἡ κυριότης αὐτῶν μεταβιβάζεται καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, διὰ μόνης τῆς ὀπισθογραφήσεως τοῦ παραχωροῦντος αὐτὰ συνεταίρου, ὅστις ὁμῶς ἐγγυᾶται, εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν, καὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς πισώσεως καὶ περὶ τῆς ἐγκαίρου ἐξοφλήσεώς της(1).

Ἄν καταβληθῶσιν ὠρισμένα πράγματα, οἷον τὸ δεῖνα ἐργοστάσιον, τὸ δεῖνα πλοῖον, ἀπαιτεῖται κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, διὰ νὰ μεταβιβασθῇ ἡ κυριότης αὐτῶν εἰς τὴν ἐταιρίαν, νὰ παραδοθῶσι πρὸς αὐτὴν ἢ τοὺς διαχειριστάς της. Τοιαύτη δὲ παράδοσις τῶν πραγμάτων τῶν συνεταίρων πρὸς τὴν ἐταιρίαν δὲν εἶναι ἀναγκασία ἐπὶ τῶν καθολικῶν ἐταιριῶν, καθότι ἐπ' αὐτῶν, ὅλα τὰ μέρη τῆς περιουσίας τῶν συνεταίρων καθίστανται κοινὰ ἅμα συναφθῇ ἡ ἐταιρία (2).

(1) Pardessus ἀρ. 313. — Goujet et Merger, λ. Société en nom collectif, ἀρ. 53 καὶ ἐπ. — Molinier ἀρ. 319 καὶ ἐπ.

(2) Glück Erläuterung der Pandekten, Τόμος 15, §. 964, σελ. 390. — Ν. 1. §. 1. Πανδ. 17. 2. καὶ κεφ. α. Βασίλ. 12. 1. Ἐν τῇ κοινωνίᾳ πάντων τῶν πραγμάτων, τὰ πράγματα παραχρῆμα τῶν συναλλασσόντων πάντα γίνονται κοινά. — Καὶ σχολ. Στεφάνου. « Σημειῶσαι, ὅτι ἐπὶ τῆς τοτόρουμ βονόρουμ κοινωνίας ἡ σύστασις ταύτης σιωπηρὰν ἐν ἑαυτῇ τραπεζίονα ἔχειν δοκεῖ. » — Ἰπομνημα-

Ὅταν ἡ καταβολὴ συνίσταται εἰς ἀτομικῶς ὠρισμένα πράγματα, ἡ τυχαία αὐτῶν ἀπώλεια ἀπαλλάττει τὸν ὑποσχεθέντα αὐτὰ συνεταῖρον τῆς ὑποχρεώσεώς του. Ἄν ὅμως τὰ καταβλητέα πράγματα ᾗσαν μόνον κατὰ γένος ὠρισμένα, ὡς ἐάν τις ὑπεσχέθη ἀριθμὸν τινα ἵππων τοῦ δεινός γένους, ἢ τῆς δεινός ἀξίας, καὶ ἂν διὰ τυχαίου περιστατικοῦ ἀπωλεσθῶσιν ὅσοι ἵπποι εὐρίσκοντο εἰς τὸν σταῦλον τοῦ ὑποσχεθέντος αὐτοῦ συνεταῖρου, δὲν ἀπαλλάττεται μολαταῦτα τῆς ὑποχρεώσεώς του, καθόσον ὅταν συνεκροτεῖτο ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐταιρία, δὲν εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ συμβαλλόμενοι τοὺς δεινὰ ἵππους ἀτομικῶς ὠρισμένους, ἀλλ' ἵππους τῆς δεινός ἀξίας, τοῦ δεινός γένους, κτλ. (1).

176. Ὁ συνεταῖρος ἐγγυᾶται πρὸς τὴν ἐταιρίαν περὶ πάσης ἐκνικήσεως καὶ παντὸς κεκρυμμένου ἐλαττώματος τοῦ ἀντικειμένου τῆς καταβολῆς του. Τῷ ὄντι, ἀφ' ἐνός μὲν ἡ ἐταιρία, ὡς ἀγοραστῆς θεωρουμένη, διαδέχεται ὅλα τὰ ἐπὶ τοῦ καταβληθέντος πράγματος δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ προσεγεχόντος αὐτὸ συνεταῖρου· ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὁ συνεταῖρος οὗτος, ἐπέχων τόπον πωλητοῦ ὡς πρὸς τὸ εἰς τὴν ἐταιρίαν καταβληθὲν πᾶν, τῇ ὀφείλει τὴν περὶ αὐτοῦ ἐγγύησίν του (2).

Ἐάν καταβληθῶσι πράγματα ἀσώματα, οἷον φιλολογικὴ τις ιδιοκτησία, ἢ ἐπιστημονικὴ ἐφεύρεσις διὰ προνομίου τυχὸν ἐξησφαλισμένη, ὁ συνεταῖρος ἐγγυᾶται περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ δικαιώματος, καὶ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐξεπλήρωσε τὰς πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένας διατυπώσεις. Δὲν ἐγγυᾶται ὅμως περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐφευρέσεώς του, οὔτε περὶ τῶν ἐκ τῆς καταβολῆς αὐτοῦ προσδοκωμένων πλεονεκτημάτων.

177. Ἐάν τὸ καταβληθὲν πᾶν παράγῃ καρποὺς ἢ πρόσο-

τισταί τινες προσδεύουσι μολαταῦτα ὅτι εἰς κάμμίαν περίπτωσιν δὲν προσπατεῖται ἡ παράδοσις διὰ νὰ μεταβιβασθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν, εἴτε καθολικὴν, εἴτε εἰδικὴν, ἢ κυριότης τοῦ καταβαλλομένου πράγματος. (G. Frantzke Commentar. in Pand. h. t. ἀρ. 41).

(1) N. 58 Πανδ. 17. 2. — γς'. Βασιλ. 12. 1. Εἰ δὲ χρήματα συνεισηγάγομεν ἐπὶ κοινῇ πραγματείᾳ καὶ ἀπώλοντο τὰ ἐμὰ, τῇ κοινότητι ἀπώλοντο, εἴγε οὐκ ἀπώλυντο, εἰ μὴ συνέστη ἡ κοινωνία. Εἰ δὲ μετὰ τὸ ἀφορίσαι με καὶ μή ποῦ συνεισαγαγεῖν ἀπώλοντο, μόνος ζημιῶμαι.

(2) Molinier ἀρ. 323.

δον, ἡ ἐταιρία ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῶν καρπῶν τούτων ἢ τῆς προσόδου, ἄνευ δικαστικῆς αἰτήσεως, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὀφείλει νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ καταβολή (1).

178. Ὁ καταβάλων τὴν βιομηχανίαν τοῦ ὀφείλει λόγον πρὸς τὴν ἐταιρίαν περὶ ὅλων τῶν διὰ τοῦ εἴδους τούτου τῆς βιομηχανίας ἀποκτηθέντων παρ' αὐτοῦ κερδῶν· ὅθεν μὴ παραδίδων ὅλας τὰς ἐκ τῆς τοιαύτης βιομηχανίας τοῦ ὀφελείας, στερεῖ τὴν ἐταιρίαν μέρους τῆς ὑποσχεθείσης καταβολῆς.

Ἄν ὅμως τὰ κέρδη προέρχονται ἐξ ἄλλου εἴδους βιομηχανίας παρὰ τὴν εἰς τὴν ἐταιρίαν καταβληθεῖσαν, ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν ἀποκλειστικῶς καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐταιρίαν (2).

179. Ὅταν ἡ καταβολή τιнос συνεταίρου ἀφορᾷ μόνον τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος, ἂν μὲν τὸ πρᾶγμα τοῦτο ᾖ ὠρισμένον καὶ δὲν ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν διὰ τῆς πρώτης χρήσεως καταναλισκομένων, οἷον οἰκία, ἀγρὸς, ἢ μηχανή τις, οἱ κίνδυνοι τοῦ πράγματος μένουσιν εἰς βάρος τοῦ συνεταίρου ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ ᾖ κύριος αὐτοῦ. Ἡ ἐταιρία ὀφείλει μόνον τὴν πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ δαπάνην, ἂν δὲ τοῦτο ἀπωλεσθῇ, ἡ ἐταιρία διαλύεται, δι' ἑλλειψιν καταβολῆς ἐκ μέρους τοῦ συνεταίρου εἰς ὃν τὸ πρᾶγμα ἀνήκεν. Ἄν δὲ τὸ καταβαλλόμενον πρᾶγμα εἶναι ἐκ τῶν ἀντικαταστατῶν, δηλονότι ἐκ τῶν διὰ τῆς πρώτης χρήσεως καταναλισκομένων, ἢ ἂν παραδοθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν μετὰ προηγουμένην ἐκτίμησιν, ἡ ἐταιρία ἀποκτᾷ εἰς ἀμφοτέρας τὰς τὰς περιπτώσεις τὴν κυριότητα αὐτοῦ, καὶ ὀφείλει μόνον τὴν ἀξίαν του.

Ἐὰν ὁ συνεταῖρος ὑποσχεθῇ πρᾶγμα ἀτομικῶς μὴ ὠρισμένον, οἷον τὸ δεῖνα χρηματικὸν ποσόν, τσαῦτα κοιλὰ σίτου, οἴνου, τοσούτους ἵππους, βόας κτλ. ἀορίστως, δὲν λαμβάνουσι χώραν αἱ προηγούμεναι ἀρχαί, καθόσον ὁ συνεταῖρος δύναται πάντοτε

(1) N. 38. §. 9. Πανδ. 22. 1. In societatibus fructus communicandi sunt.

(2) N. 52. §. 5. Πανδ. 17. 2. Etiam si maxime argentariae societas ini-ta est, quod quisque tamen socius non ex argentariae causa quaesit, id ad communionem non pertinere, explorati juris est.— v. Βασίλ. 12. 1. Ὁ εἰς τῶν κοινωνῶν ἀργυροπρατῶν οὐ κοινοποιεῖ τὰ ἐξωθεν τῆς τραπέζης αὐτῇ περι-ποιηθέντα.

νά καταβάλῃ ὅ,τι ὑπεσχέθη, ἐπειδὴ τὸ γένος δὲν καταστρέφεται ποτέ.

Δὲν εἶναι εὐκολον, ἐν ἐλλείψει ῥητῆς ἐν τῷ καταστατικῷ συνομολογίας, νά διακρίνῃ τις πάντοτε ἂν ἡ καταβολὴ πράγμα-
τός τινος, μάλιστα ἀντικαταστατοῦ, ἀφορᾷ τὴν κυριότητα ἢ
μόνην τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἡ δὲ διάκρισις αὕτη εἶναι σπουδαιο-
τάτη, διότι ἂν ἡ ἐταιρία κατασταθῇ κυρία τοῦ καταβληθέντος
πράγματος, ὁ συνεταῖρος κατὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς δὲν δικαιού-
ται νά τὸ προαφαιρέσῃ τῆς διανεμητέας περιουσίας, ἐν ᾧ, ἂν
τὸυναντίον ἐνόησε μόνην τὴν χρῆσιν αὐτοῦ νά καταβάλῃ εἰς τὴν
ἐταιρίαν, ἔχει, κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν, τὸ δικαίωμα νά λάβῃ πρὸ
τῆς διανομῆς τὴν ἀξίαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πράγματος.

Ἐν τοιαύτῃ ἀμφιβολίᾳ, καὶ σιωπῶντος τοῦ καταστατικοῦ,
τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς προθέσεως τῶν συ-
νεταίρων εἶναι νά συγκριθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος καταβολὴ μὲ τὰς
τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας. Καὶ ἂν μὲν αὕτη ἀναφανῇ
πολλῶ ἀνωτέρας ἀξίας τῶν καταβολῶν τῶν ἄλλων συνεταίρων
καὶ μόνη δὲ ἡ χρῆσις τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς ἰσοδυναμῇ μὲ τὰ
παρὰ τῶν ἄλλων καταβληθέντα, πρέπει ν' ἀποφασίσῃ τις ὅτι
ἡ χρῆσις μόνη κατεβλήθη εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ
ἀνισότης τῶν καταβολῶν συμψηφίζεται διὰ τῆς ἀνισότητος τῆς
βιομηχανίας τῶν συνεταίρων. Παραδέχονται δ' ἐν γένει ὅτι, ὅταν
δὲν ἀποδεικνύεται ἡ πρὸς καταβολὴν τῆς κυριότητος τοῦ πράγ-
ματος διάθεσις τῶν συμβαλλομένων, ἡ καταβολὴ τεκμαίρεται
ὅτι ἀπέβλεπε μόνον τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος. Κατὰ τὴν ἐρ-
μηνείαν τῶν σκοτεινῶν χωρίων τῶν συναλλαγμάτων ἐκλαμβά-
νεται πάντοτε ὡς κανὼν ἡ πρὸς τὸν ὀφειλέτην ἥττον ἐπιζημία
ἐξήγησις (1).

180. Ὁ πραγματοποιήσας τὴν καταβολὴν τοῦ συνεταίρος
δὲν ὑπόκειται εἰς κάμμίαν τοιαύτην περαιτέρω υποχρέωσιν.

Καὶ ἂν δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ καταβληθὲν ἀντικείμενον καταστρα-

(1) Capitale semper præsuntur salvum nisi probetur contrarium. Strac-
cha, Décis. 46. σελ. 115. — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 77. — Molinier ἀρ.
327.

φῆ, καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις καὶ οἱ κίνδυνοι τοῦ καταβληθέντος πράγματος ἐπιβαρύνουσιν αὐτὸν καὶ οὐχὶ τὴν ἐταιρίαν, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς νέαν καταβολήν. Μόνη δὲ τῆς τοιαύτης καταστροφῆς συνέπεια θέλει εἶναι ἡ διάλυσις τῆς ἐταιρίας, ὅταν ἡ χρῆσις ἀπλῶς τοῦ πράγματος κατεβλήθη, ἐπεφυλάχθη δὲ εἰς ἑαυτὸν ὁ συνεταῖρος τὴν κυριότητά του. Ἀντίκειται εἰς ὅλας τὰς περὶ συναλλαγμάτων ἀρχὰς τοῦ δικαίου νὰ δύναται ὁ εἰς τῶν συνεταίρων, ἡ καὶ αὐτὴ ἡ πλειοψηφία των, νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς λοιποὺς εἰς νέαν καταβολήν, καὶ νὰ τοῖς ἐπιβάλλῃ οὕτως ὑποχρεώσεις βαρυτέρας παρὰ τὰς ἐλευθέρας παρ' αὐτῶν συνομολογηθείσας (1).

184. Διὰ τῶν ἐν κοινῷ καταβαλλομένων κεφαλαίων ἢ ἄλλων πραγμάτων, τῶν ὁποίων ἡ κυριότης μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὴν ἐταιρίαν, δὲν προτίθενται οἱ συνεταῖροι ἰδίαν ἕκαστος καὶ ἀτομικὴν ἀπολαυτὴν, ἀλλὰ κέρδη κοινὰ εἰς ὅλους. Ἐντεῦθεν ἐπεταί ὅτι ὁ πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν λαμβάνων ἐκ τοῦ ἐταιρικοῦ ταμείου χρήματα, καθίσταται ὀφειλέτης τῆς ἐταιρίας καὶ τῇ ὀφείλει καὶ τοὺς τόκους αὐτῶν (2). Δύναται δὲ νὰ καταδικασθῇ καὶ εἰς ἀποζημιώσεις, ἂν ὡς ἐκ τῆς στέρησεως τῶν κεφαλαίων της, ἡ ἐταιρία ὑπέστη ζημίας ἢ ἐστερήθη κερδῶν.

Ὡσαύτως δὲ ἡ πρὸς ἴδιον ὄφελος συνεταίρου τινὸς χρῆσις τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων ὑποχρεοῖ αὐτὸν πρὸς ἀποζημιώσιν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν συνεταίρων του (3).

Ὁ δολίως ὑφαίρων χρήματα ἢ ἄλλα τῆς ἐταιρίας πράγματα συνεταῖρος δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἐπὶ κλοπῇ ποινικῶς, κατὰ

(1) Duvergier ἀρ. 216.—Molinier ἀρ. 332.

(2) 1. Βασιλ. 23. 3. Ὁ κοινωνὸς ὑποκλέψας τὰ κοινὰ χρήματα, ἢ συγχρησάμενος αὐτοῖς, δίδωσι τόκους καὶ πρὸ ὑπερθέσεως. — Ἀρμεν. Γ'. 1. 10. Τοῦ κέρδους ὁ κοινωνὸς οὐ δίδωσι τόκον, εἰμὴ ἀπὸ ὑπερθέσεως καὶ συγχρησέως — Ν. 1. Πανδ. 23. 1.

(3) λή. Βασιλ. 12. 1. Ἀρμῶζει μοι περὶ ὧν ἐδαπάνησα ἢ περὶ τῶν καρπῶν, οὓς ἔλαβον ὁ κοινωνός μου, καὶ ἡ περὶ κοινωνίας καὶ ἡ περὶ διαίρέσεως τῶν κοινῶν, καὶ ἕκαστη τὴν ἄλλην ἀναιρεῖ. — Ν. 38. §. 1. Πανδ. 17. 2.—πέ. Βασιλ. 12. 1. Ἐὰν ὁ εἰς ἐκ τῶν κοινωνῶν καρπώσῃται μόνος τὸ ἐπίκοινον πρᾶγμα, κατέχεται καὶ τῷ κοινωνῷ καὶ τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ, ἀναγκαζόμενος διὰ τῆς ἐπὶ κοινωνία ἀγωγῆς εἰς τὸ κοινὸν ἀγαγεῖν τὸ μέρος. — Ν. 3. Κωδ. 4. 37.

τὴν ῥητὴν τοῦ πολιτικοῦ νόμου διάταξιν, καὶ διότι, ὡς προείρηται, αὐτὸς δὲν εἶναι κύριος τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων (Ποιν. Ν. 373). Ἀλλ' ἡ αὐτὴ πράξις ἐνεργουμένη παρὰ τοῦ διαχειριστοῦ, ὅστις κατεῖχεν ὑπὸ ταύτην τὴν ιδιότητα τὰ ἐταιρικά πράγματα, τὸν ὑποβάλλει μᾶλλον εἰς τὴν ποινὴν τῆς ὑπεξαίρεσεως (Ποιν. Ν. 385.) (1).

182. Ὁ συνεταῖρος ἐνέχεται πρὸς τοὺς συνεταίρους αὐτοῦ ἕνεκα τῆς βλάβης τῆς ὁποίας γίνεται παραίτιος πρὸς τὴν ἐταιρίαν εἴτε ἐκ δόλου, τουτέστιν ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως, εἴτε ἐξ ἀσυγγνώστου αὐτοῦ ἀμελείας (2). Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ καταβάλῃ ὡς πρὸς τὰς ἐταιρικὰς ὑποθέσεις εἰμὴ τὴν ὁποίαν συνήθως καταβάλλει ἐπιμέλειαν καὶ εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ καὶ ἀτομικὰς ἐργασίας (3).

Ἄν ὅμως ὁ διαχειριστὴς τῆς ἐταιρίας μισθοδοτῇται ἕνεκα τῆς ἐργασίας του, ἢ λαμβάνῃ μεγαλητέραν παρὰ τοὺς λοιποὺς εἰς τὰ κέρδη μετοχὴν, ὑπόκειται εἰς αὐστηροτέραν εὐθύνην καὶ ἐνέχεται καὶ διὰ τὰ ἐλαφρὰ ἁμαρτήματα.

Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ εἰς τὸν συνεταῖρον νὰ συμψηφίσῃ τὰς διὰ τῶν πράξεων του προσγενομένας εἰς τὴν ἐταιρίαν ζημίας μὲ τὰς ὠφελείας ὧν ἐγένετο πρὸς αὐτὴν παραίτιος εἰς ἄλλας περιστάσεις, καθότι συμψηφισμὸς δὲν λαμβάνει χώραν εἰμὴ μεταξὺ πιστώσεως καὶ ὀφειλῆς, ἀλλ' ἡ ἐταιρία δὲν ὀφείλει τίποτε πρὸς

(1) μέ. Βασιλ. 12. 1. Ὁ κοινωνός μου ἐπὶ τῷ κοινῷ πράγματι καὶ τῇ περὶ κλοπῆς καὶ τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῇ ἐνέχεται μοι, καὶ οὐχ ἀναιρεῖ τὴν ἐτέραν ἢ ἐτέρα. — Ἀρμενόπ. Γ'. ἱ. 22. — Ν. 45. Πανδ. 17. 1. — Ὅρα καὶ μθ'. Βασιλ. 12. 1. — Οὐκ ἄλλως ἐνέχεται ὁ κοινωνὸς τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ, εἰμὴ κατ' ἀπάτην καὶ δόλον ἀπεκίνησε, τουτέστιν ὀφείλετο κοινὸν πρᾶγμα. Ὡς ἐπίπαν ἡὰρ ὁ μερικὸς δεσπότης οἰκείῳ δικαίῳ κεχρησθαι δοκεῖ τῷ πράγματι καὶ οὐχ ὡς κλέπτης. — Ν. 51. Πανδ. 17. 2.

(2) ν'. Βασιλ. 12. 1. Ὁ κοινωνὸς ἀπὸ δόλου ἐνέχεται. Εἰ δὲ τέχνην ἢ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ συνίστασθαι τὴν κοινωνίαν ὑπέσχετο, καὶ ἀπὸ ἀμελείας ἐνέχεται. — Ἀρμενόπ. Γ'. ἱ. 11. — Ν. 52. §. 1. καὶ 2. Πανδ. 17. 2.

(3) ὁ. Βασιλ. 12. 1. Ὁ κοινωνὸς ἀπὸ ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας ἐνέχεται· οὐ χρεωστῇ δὲ μεγάλῃ ἐπιμέλειαν, ἀλλ' οἶαν ἐν τοῖς ἰδίῳις πράγμασιν. — Ν. 72. Πανδ. 17. 2.

τὸν συνεταῖρον ὅστις ἐξεπλήρωσε τὰ πρὸς αὐτὴν καθήκοντά του, ὠφελὼν αὐτὴν διὰ τῶν προσπαθειῶν του (1).

483. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ συνεταῖρος ὀφείλει εἰς τὰ ἐταιρικά συμφέροντα ὅσῃν ἐπιμέλειαν καταβάλλει καὶ ὑπὲρ τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ πραγμάτων, πηγάζει ἡ συνέπεια ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῇ νὰ κατασταθῇ πλουσιώτερος μὲ βλάβην τῆς ἐταιρίας. Ὅθεν ἂν ὁ διαχειριζόμενος τὰς ἐταιρικές ὑποθέσεις συνεταῖρος ᾖναι προσωπικὸς πιστωτὴς ὀφειλέτου τινὸς τῆς ἐταιρίας, καὶ ἀμφότερα τὰ χρέη ἦναι ἀπαιτητὰ, ὀφείλει νὰ καταλογίσῃ τὴν παρὰ τοῦ κοινοῦ τούτου ὀφειλέτου πληρωμὴν ἐπὶ τε τοῦ ἰδίου αὐτοῦ καὶ τοῦ τῆς ἐταιρίας δανείου συμμέτρως, καὶ ἂν διὰ τοῦ πρὸς τὸν ὀφειλέτην του δοθέντος ἐξοφλητικοῦ ἐκήρυξεν ὅτι ἐξοφλεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προσωπικὴν ἀπαίτησιν.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ διὰ τοῦ ἐξοφλητικοῦ γενόμενος καταλογισμὸς τῆς πληρωμῆς ἰσχύει μόνον ἀπέναντι τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις πληρόνων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξοφλήσῃ κατὰ προτίμησιν ὁποιονδήποτε τῶν δύο χρεῶν θέλει. Δὲν δύναται ὅμως ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἀλλ' ὁ συνεταῖρος ὀφείλει πρὸς αὐτὴν λόγον τῆς ἐπὶ τῆς διαληφθείσης πληρωμῆς ἀναλογούσης μερίδος τῆς.

Ἐὰν ὅμως τὸ δάνειον τοῦ συνεταίρου ᾖναι περιβεβλημένον μὲ προνόμια ἢ ἀσφαλείας, τῶν ὁποίων στερεῖται τὸ τῆς ἐταιρίας, ὡς π. χ. ἂν ἐπιφέρῃ προσωπικὴν κράτησιν, ἂν στηρίζεται εἰς ὑποθήκην, ἢ ᾖναι τοκοφόρον, δὲν ἤθελεν εἶσθαι δίκαιον νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ συνεταῖρος ν' ἀνταλλάξῃ τὸν ἐπωφελῆ τίτλον τοῦ δανείου του, πρὸς τὸν ἥττον ἀσφαλῆ τοῦ δανείου τῆς ἐταιρίας. Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἰσότητά μεταξὺ τῶν συμφερόντων τοῦ συνεταίρου καὶ τῶν τῆς ἐταιρίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν πρὸς ὄφελος τῆς ἐταιρίας θυσίαν τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων τοῦ συνεταίρου.

(1) κγ'. Βασιλ. 12. 1. Οὐ λογίζεται τῇ ζημίᾳ τὸ δι' αὐτοῦ περιγενόμενον, ὡς αἰκὸς, ὄφελος τῇ κοινωνίᾳ. — καὶ κδ. Βασιλ. αὐτ. Τὰ ἐξ οἰκείας ἀμελείας συμβαίνοντα ἐπιγινώσκει ὁ κοινωνὸς, καὶ ἐν πολλοῖς ἐτέροις ὠφέλησε. — Καὶ κς'. Βασιλ. αὐτ. Οὐ γὰρ συλλογίζεται τῷ κέρδει ἡ ἀμέλεια. — Ν. 23, §. 1, Ν. 25. Ν. 26. Πανδ. 17. 2.

Ἄν οὐδέτερον τῶν δύο χρεῶν ἦτον ἀπαιτητὸν καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ πληρωμὴ, ὁ συνεταῖρος θέλει μόνος ὠφελῆθῃ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου γενομένης ὑπὲρ αὐτοῦ παραιτήσεως τῆς προθεσμίας, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ιδίου αὐτοῦ δανείου γενόμενος καταλογισμὸς τῆς πληρωμῆς θέλει ἰσχύσει καὶ ἀπέναντι τῆς ἐταιρείας. Ἄν διὰ τοῦ ἐξοφλητικοῦ δὲν γίνεται ῥητῶς ὁ καταλογισμὸς τῆς πληρωμῆς ἐπ' οὐδετέρου τῶν χρεῶν τούτων, ἡ πληρωμὴ θέλει λογισθῇ γενομένη ὡς πρὸς τὸ χρέος τοῦ ὁποίου ἡ λήξις εἶναι προσεχέστερα, καὶ τὸ ὅποιον διέφερε μᾶλλον τὸν ὀφειλέτην νὰ ἐξοφλήσῃ προηγουμένως. Ἄν τέλος ἐκατέρων ἡ λήξις συμπίπτῃ εἰς τὴν αὐτὴν προθεσμίαν, τὰ δὲ χρέη ἦναι τῆς αὐτῆς φύσεως, ἐν ἐλλείψει ῥητοῦ καταλογισμοῦ, ἡ γενομένη πληρωμὴ θέλει καταλογισθῇ συμμέτρως ἐπ' ἀμφοτέρων (1).

Ὁ συνεταῖρος ὀφείλει νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρείας πᾶσαν εἴσπραξιν ἐταιρικοῦ δανείου. Τῷ ἀπαγορεύεται δὲ νὰ θηρεύῃ ὠφελείας ἀποκλειστικὰς, λαμβάνων ἀπ' εὐθείας παρὰ τῶν ὀφειλετῶν τῆς ἐταιρείας τὴν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ δανείου ἀναλογίαν του (2).

B'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

484. Ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρείας πρὸς τοὺς συνεταίρους.
 485. Μετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰ ἀποκτηθέντα κέρδη.
 486. Αἱ παρὰ τῶν συνεταίρων πρὸς τὴν ἐταιρίαν ἐνεργούμεναι προκαταβολαὶ ἢ δάνεια φέρουσιν αὐτοδικαίως τόκους.
 487. Ἡ ἐταιρεία ὀφείλει ἐγγύησιν καὶ ἀποζημίωσιν πρὸς τὸν ἐκ τῆς διαχείρισεως τῶν ἐταιρικῶν ὑποθέσεων ζημιούμενον συνεταῖρον.

(1) Duvergier ἀρ. 335. — Molinier ἀρ. 339. — Troplong ἀρ. 551.

(2) ξά. Βασιλ. 12. 1. Τριῶν ὄντων κοινωνῶν, ὃ εἷς ἐκίνησε κατὰ τοῦ ἐτέρου καὶ τὸ ἴδιον ἀνεπληρώθη μέρος. Ὁ τρίτος κινήσας καὶ μὴ δυνηθεὶς πληρωθῆναι καλῶς κινεῖ τὴν περὶ κοινωνίας ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πληρωθέντος, ἐπὶ τῷ ἐξισωθῆναι τὰ μέρη αὐτῶν ἄδικον γάρ ἐστιν, ἐκ τῆς αὐτῆς κοινωνίας ἄλλον ἥττον καὶ ἄλλον πλέον λαβεῖν. — Ν. 63. §. 5, Παγδ. 17. 2. — Troplong ἀρ. 560.

188. Ὁ συνεταῖρος δύναται νὰ πληρωθῇ τὰς κατὰ τῆς ἐταιρίας ἀπαιτήσεις του, εἴτε ἀπὸ τὴν ἐταιρικὴν περιουσίαν, εἴτε ἀπὸ τοὺς συνεταίρους τοῦ.

184. Αἱ πρὸς τοὺς συνεταίρους ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας προκύπτουσιν εἴτε ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς ἐταιρίας προσκτηθέντων κερδῶν, τῶν ὁποίων ὀφείλει λόγον πρὸς τὰ μέλη της, εἴτε ἐκ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς προκαταβολῶν των, εἴτε τέλος ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἀνεδέχθησαν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐταιρίας, διαχειριζόμενοι τὰς ὑποθέσεις της.

185. Διὰ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας σκοπεύεται, ὡς προεῖπομεν, κοινὸν κέρδος· ὅθεν καὶ οὐσιῶδες αὐτοῦ προσὸν εἶναι νὰ μετέχη τῶν ἐταιρικῶν ὠφελειῶν ἕκαστος συνεταῖρος. Ὀνομάζεται κέρδος πᾶν ὅ,τι, ἐκτὸς τοῦ κεφαλαίου, ὑπολείπεται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ζημίας καὶ τῆς δαπάνης· Ζημία δὲ πᾶν ὅ,τι, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ κέρδους, στερεῖται ἡ ἐταιρία ἐκ τοῦ κεφαλαίου της (1).

Καθὼ ἡθικὸν πρόσωπον μετερχόμενον τὴν ἐμπορίαν, ἡ ἐταιρία ὀφείλει νὰ συντάττῃ κατ' ἔτος ἀπογραφὴν τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς παθητικῆς περιουσίας της (Ἐ. Ν. 9), πρὸς ἔλεγχον ἀκριβῆ τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν της. Ἄν μετὰ τῶν συνεταίρων ἄλλο τι ῥητῶς δὲν συνωμολογήθῃ, ἔχει ἕκαστος αὐτῶν τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ, μετὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον, ἀνάλογον ἐκ τῶν κερδῶν μέρος. Δὲν δύναται ἡ πλειοψηφία νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς λοιποὺς συνεταίρους ν' ἀφήσωσιν εἰς τὸ ταμεῖον τὰ ἐπὶ τοῦ κέρδους μερίσματά των, πρὸς αὐξήσιν δὴθεν τῶν κεφαλαίων τῆς ἐταιρίας, καθότι δὲν δύναται, ὡς εἶδομεν νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ εἰς νέαν καταβολὴν, κατὰ παράβασιν τῶν ἀρχικῶν συνωμολογιῶν, ἂν ἄλλως τοιαύτη ὑποχρέωσις δὲν προκύπτῃ σιωπηρῶς εἴτε ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, εἴτε ἐκ τῆς προσδιορισθείσης διαρκείας τοῦ ἐταιρικοῦ συναλλάγματος.

Ἐπεὶ δὲ πᾶσα χρηματικὴ ἀξία θεωρεῖται εἰς τὸ ἐμπόριον

(1) λ'. Βασιλ. 12. 1. Ζημία γάρ ἐστίν ἡ μετὰ τὸ κέρδος καὶ κέρδος τὸ μετὰ τὴν ζημίαν. — Ν. 30. Πανδ. 17. 2.

παραγωγὸς κέρδους, ἡ δὲ ἐκκαθάρισις τῶν λογαριασμῶν χορηγεῖ εἰς τὸν ἀναδειχθέντα πιστωτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ καὶ τόκους τοῦ ποσοῦ, τοῦ ὁποίου ἀνεφάνη πιστωτῆς, ἔπεται ὅτι ὁ παραιτῶν τὸ μέρισμά του εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον συνεταῖρος θεωρεῖται ὡς εἰς ἀνοικτὸν μετὰ τῆς ἐταιρίας λογαριασμὸν, καὶ δικαιούται νὰ ζητήσῃ καὶ τόκους (1). Οἱ τόκοι παύουσιν ὅταν ῥητῶς προσκληθῇ ὁ συνεταῖρος νὰ λάβῃ τὸ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον (2).

186. Δύναται περιπλέον ὁ συνεταῖρος ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς ἐταιρίας τόκους ἕνεκα τῶν ἐπέκεινα τῆς καταβολῆς του χορηγηθεῖσων ποσοτήτων, πρὸς ἐξόφλησιν ἐταιρικῶν χρεῶν, ἢ χάριν τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς ἐταιρίας, τόσον κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου 67 §. 2 τῶν Πανδεκτῶν 47,2 pro socio, ὅσον καὶ διότι ἐνεργῶν ὡς ἐντολοδόχος τῆς ἐταιρίας ἀπολαμβάνει δικαίωμα τόκων διὰ τὰς χάριν τῆς ἐντολοδότιδος ἐταιρίας προκαταβολὰς του συμφώνως μὲ τὸν νόμον 40 §. 9. Πανδ. 47. 4. mandati vel contra (3).

187. Ἄν ὁ διαχειριστὴς τῆς ἐταιρίας ἢ καὶ ἀπλοῦς τις συνεταῖρος ἀναδεχθῶσιν, ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὑποχρεώσεις χάριν τῶν ἐταιρικῶν συμφερόντων, ἡ ἐταιρία ὀφείλει νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ τῆς ὑποχρέωσης ταύτης, καθ' ἣν ἐνεργήσαντες ὑπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ παραγγελιοδόχου, δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι προσωπικῶς παρὰ τῶν τρίτων. Ἀλλὰ δυνάμει τοιαύτης ὑποχρέωσης δύναται νὰ ἐναχθῇ ἀπ' εὐθείας καὶ ἡ ἐταιρία, ἂν, παραδεχομένη τὴν χορηγηθεῖσαν ὑπηρεσίαν, ἐγκρίνῃ τὰ πραχθέντα· « ἐντολῇ γὰρ ἔοικεν ἡ τοῦ πράγματος ἀποδοχὴ (4). »

(1) ξέ. Βασιλ. 12. 4. Ἐὰν ἀναγκάως ὁ εἷς ἐκ τῶν ἰδίων δαπάνησιν, λαμβάνει καὶ τόκους διὰ τῆς ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ἀγωγῆς. Τί γὰρ ὅτι ἐπὶ τόκοις δανεισάμενος ἔδωκεν ἢ δανείζων ἠδύνατο τόκον λαβεῖν; — N. 67. §. 2. Πανδ. 47. 2.

(2) Goujet et Merger, λ. société en nom collectif ἀρ. 386. — Molinier ἀρ. 343.

(3) N. 10. §. 9. Πανδ. 17. 1. Mandati vel contra. — Molinier ἀρ. 344. — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 148. — Duvergier ἀρ. 348. — Goujet et Merger, αὐτ. ἀρ. 387.

(4) ιβ'. Βασιλ. 26. 5. — N. 12. §. 4. Πανδ. 46. 3. Ratihabitio mandato æquiparatur. — Goujet et Merger αὐτ. 390.

488. Ὀφείλεται προσέτι παρὰ τῆς ἐταιρίας ἀποζημιώσεις πρὸς τὸν συνεταῖρον ἕνεκα τῆς ζημίας τὴν ὁποίαν τυχὸν ὑπέστη ἐνεργῶν ὑπὲρ αὐτῆς. Οὕτως ἂν, ὁδοιπορῶν χάριν ἐταιρικῆς τινος ἐπιχειρήσεως, περιπέσῃ ἄνευ ὑπαιτίου ἀμελείας του εἰς ληστὰς καὶ ἀπώλεσῃ ἢ χρήματα ἢ ἄλλα πράγματα, τὰ ὅποια διὰ τὴν ὁδοιπορείαν του ἠναγκάζετο νὰ φέρῃ, ἡ ἐταιρία θέλει τὸν ἀποζημιώσει διὰ τὴν ἀπώλειάν των (1). Ἄλλαι δὲ τυχαῖαι ζημίαι δὲν ἀποδίδονται παρὰ τῆς ἐταιρίας ἀλλὰ μένουσιν εἰς βάρος τοῦ ὑποστάντος αὐτὰς συνεταίρου (2).

Ὡσαύτως δὲ ὁ ἕνεκα ὑπηρεσίας ἀφορώσης τὴν ἐταιρίαν ἄνευ ιδίας αὐτοῦ ἀμελείας πληγωθεὶς συνεταῖρος πρέπει ν' ἀποζημιωθῇ παρὰ τῆς ἐταιρίας, εἴτε διὰ τὴν τυχὸν ἐπιγενομένην αὐτῷ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν, εἴτε διὰ τὰ πρὸς θεραπείαν του κατανάλωθέντα (3).

Δὲν ὀφείλεται ὁμοίως ἀποζημιώσεις ἕνεκα τῆς βλάβης τῆς ὁποίας ἡ ἐταιρία ὑπῆρξε μόνον τυχαία αἰτία (4).

(1) ν'. Βασιλ. 12. 1. — Ν. 52. §. 4. Πανδ. 17. 2. — Glück, T. 15. σελ. 440. — Troplong ἀρ. 608. — Goujet et Merger, αὐτ. ἀρ. 397.

(2) ν'. Βασιλ. 12. 1. — Τὰ τυχερὰ ἢ κοινωνὸς οὐκ ἐπιγινώσκει· ὅθεν τὰ δοθέντα διατετιμημένα θρέμματα, εἰ μὲν ὑπὸ ληστῶν ἀφαιρεθῶσι, κοινὴ γίνεσθαι ἡ ζημία, εἰ δὲ κλαπῶσι, μόνος ὁ ἐσχηκὼς αὐτὰ ζημιουῖται. — Ν. 52. §. 3. Πανδ. 17. 2. — Molinier ἀρ. 346. — Pothier, du contrat de société ἀρ. 128. 129.

(3) νδ'. Βασιλ. 12. 1. Λαμβάνει μὲν τοι τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ δεδομένα τοῖς ἰατροῖς. — 60. §. 1. καὶ 61. Πανδ. 17. 2. — Εἰς τοὺς νόμους τούτους εὐρίσκει τις διαφωνίαν μεταξὺ δύο νομοδιδασκάλων, καθόσον ὁ μὲν Λαβεὼν ἀρνεῖται εἰς τὸν κοινωνὸν, ὅστις ἀντιστὰς εἰς τοὺς φεύγοντας δούλους ἐτραυματίσθη, τὴν δαπάνην τῆς θεραπείας, λέγων ὅτι « οὐ περὶ τὴν κοινωνίαν, εἰ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν ἐδαπανήθη. » Ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ὑποστηρίζει ἀπ' ἐναντίας ὅτι ἡ ἐταιρία ὀφείλει τὰ δαπανήματα ταῦτα, καὶ τὴν γνώμην του παραδέχεται καὶ ὁ Οὐλπιανὸς εἰς τὸν προσημειωθέντα νόμον τῶν Πανδεκτῶν. Secundum Julianum tamen, et quod medicis pro se datum est, recipere potest. Quod verum est. — Malepeyre et Jourdain, ἀρ. 149.

(4) Pothier ἀρ. 141. — Goujet et Merger, αὐτ. ἀρ. 409. — Molinier ἀρ. 348.

Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

189. Διαίρεσις.—Περὶ τῆς παθητικῆς τῶν συνεταίρων ἀλληλεγγύης.
 190. Πότε οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ ἐναχθῶσιν;
 191. Αἱ κατὰ τινος συνεταίρου καταδιώξεις διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς, καὶ τοὺς ὑποβάλλουσιν εἰς πληρωμὴν τῶν.
 192. Πῶς αἱ κατὰ τῆς ἐταιρίας ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι τελεσιδικίαν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους;
 193. Ἀναγωγὴ κατὰ τῆς ἐταιρίας τοῦ ἐξοφλήσαντος ἐταιρικὰ χρέη συνεταίρου.
 194. Περὶ τοῦ παρακοινωνοῦ.—Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ.
 195. Σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς συνεταίρους καὶ πρὸς τοὺς τρίτους.

189. Εἶδομεν ὅτι ὅταν μεταξὺ τῶν συνεταίρων δὲν ὀρισθῇ τι περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας, ἕκαστος συνεταῖρος παριστᾷ αὐτὴν συνεπείᾳ τῆς μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένης ἐνεργητικῆς ἀλληλεγγύης, δυνάμει τῆς ὁποίας πᾶν μέλος αὐτῆς, ὡς νόμιμος τῆς ἐταιρίας ἐντολοδόχος θεωρούμενον, ἐξασκεῖ ὅλα τὰ δικαιώματά της. Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς παθητικῆς ἀλληλεγγύης, ἥτις ἐπιβαρύνει τὴν τε ἐταιρίαν συνάμα καὶ ἕκαστον συνεταῖρον ἰδιαιτέρως.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου « οἱ ὁμορρύθμοι συνεταῖροι, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας ἔγγραφον, ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας, ἂν καὶ ὑπογεγραμμέναι παρ' ἐνὸς μόνου τῶν συνεταίρων ὑπὸ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν ». Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου, αὐξάνει τὴν ἐμπορικὴν τῆς ἐταιρίας πίστιν, χορηγοῦσα ὡς ἐγγυήσεις πρὸς τοὺς μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς συναλλασσομένους, πρῶτον τὴν ἐταιρικὴν περιουσίαν, ἐφ' ἧς ἔχουσι προνομιούχους ἀπαιτήσεις οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας, δεύτερον ἀγωγὴν καθ' ἑκάστου συνεταίρου ἀλληλεγγύως, δι' ὁλόκληρον τὸ χρέος, καὶ τρίτον τὴν ἀτομικὴν περιουσίαν ἑκάστου συνεταίρου. (1)

Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος κηρύττει ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους εἰς τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας ἐγγράφον συνεταίρους δὲν πρέπει νὰ ἐξάξωμεν ὅτι ἀπαλλάττονται τῆς ἀλληλεγγύου εὐθύνης τὰ μέλη ἀγράφως τυχὸν συστηθείσης ὁμορρύθμου ἐταιρίας, ἢ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα παρελείφθησαν εἰς τὸ καταστατικὸν αὐτῆς ἐγγράφον. Τὸ ἄρθρον 22 ἀναφέρεται ἐν γένει εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἁρθρου 39 καθιερουμένην ἀρχὴν τῆς συντάξεως καταστατικοῦ ἐγγράφου· ὀφείλει ὁμως νὰ συνδυασθῇ μὲ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἁρθρου 42, καθ' οὓς οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τοὺς τρίτους τὴν παραβίαν τῶν νομίμων διατυπώσεων.

Ἡ ἀλληλεγγύη αὕτη ἐκτείνεται εἰς πᾶσαν ἐταιρικὴν ὑποχρέωσιν, ὡς τὸ ἄρθρον 22 ἐκφράζεται. Ὅθεν πᾶς κομιστὴς ἐγγράφου, δι' οὗ ὑποχρεοῦται ἡ ἐταιρία, ἔχει ἀλληλεγγύως ὀφειλέτας τὴν ἐταιρίαν καὶ ἕκαστον συνεταῖρον. Δὲν ἔπεται ὁμως ἐντεῦθεν ὅτι ἅπαντες οἱ περὶ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ὁρισμοὶ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἐφαρμόζονται ἀπαράλλάκτως καὶ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας. Οἱ συνεταῖροι ἐπέχουσι μᾶλλον ὡς πρὸς τὴν ἐταιρίαν θέσιν ἀλληλεγγύων ἐγγυητῶν, στερουμένων τῶν εὐεργετημάτων τῆς διζήσεως καὶ τῆς διαιρέσεως, ἢ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν. Ἐκαστος αὐτῶν ὑπόκειται προσωπικῶς εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐταιρικῶν χρεῶν, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἐξόφλησίν των εἰμὴ ἐν ἐλλείψει τῆς ἐταιρίας (1). Ἐπεται ἐντεῦθεν ὅτι ὁ δανειστὴς ὀφείλει ν' ἀποταθῇ πρῶτον πρὸς τὴν ἐταιρίαν, καὶ δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν κατὰ τῶν συνεταίρων ἀναγωγὴν του, εἰμὴ προσάγων τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ διεύθυνσις τῆς ἐταιρίας ἀπεποιήθη τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐταιρικῆς ὑποχρεώσεως (2).

190. Ὁ Κ. Παρδέσσιος φρονεῖ μάλιστα ὅτι ἡ κατὰ τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὁλοκλήρου χρέους

(1) N. 16. §. 6. Πανδ. 46. 1. Cum fidejussor hoc modo acceptus esset: si reus quadraginta, quæ ei credidi, non solverit, fide tua esse jubes? verisimile est id actum, ut cum appellatus reus non solvisset, fidejussor teneretur.

(2) Molinier ἀρ. 352—354.

ἀτομικὴ ἀγωγή δὲν δύναται νὰ κινηθῇ εἰμὴ ἀφ' οὗ ἀποδειχθῇ δικαστικῶς ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἐταιρικοῦ χρέους. Κύριος καὶ ἀρχικὸς ὀφειλέτης εἶναι τῷ ὄντι τὸ ἠθικὸν καὶ περιληπτικὸν τῆς ἐταιρίας πρόσωπον, καθ' οὗ πρέπει ν' ἀπειθῇ κατὰ πρῶτον ἡ τοῦ δανειστοῦ αὐτῆς ἀγωγή, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 47 ἄρ. 4 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας. Μόνον δὲ μετὰ τὴν καταδίκην τῆς ἐταιρίας, δύναται ὁ δανειστής ν' ἀπειθῇ καὶ κατὰ παντὸς μέλους αὐτῆς (1).

Ὁ δὲ διὰ χρέος τῆς ἐταιρίας προσωπικῶς ἐναγόμενος συνεταῖρος δύναται ἀνακοινόνων τὴν δίκην εἰς τὴν ἐταιρίαν, εἴτε διὰ τῶν διαχειριστῶν αὐτῆς, εἴτε διὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων, νὰ ζητήσῃ τὴν νόμιμον ἱκανοποίησιν ἕνεκα τῆς καταδίκης ἣτις ἐνδέχεται ν' ἀπαγγελθῇ κατ' αὐτοῦ προσωπικῶς διὰ χρέος εἰς ὃ ὑπόκεινται καὶ τὸ ἠθικὸν τῆς ἐταιρίας πρόσωπον, καὶ ἅπαντες οἱ λοιποὶ συνεταῖροι (2).

494. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς μεταξὺ τῶν συνεταίρων ὑφισταμένης παθητικῆς ἀλληλεγγύης παράγεται ἐνότης τοῦ χρέους τὸ ὅποῖον ὀφείλεται ὁλοσχερῶς παρ' ἐκάστου αὐτῶν, ἔπεται ὅτι ἡ κατὰ τινος αὐτῶν ἀγωγή διακόπτει τὴν παραγραφὴν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἠθικὸν τῆς ἐταιρίας πρόσωπον, καὶ προσωπικῶς ὡς πρὸς ἕκαστον τῶν λοιπῶν συνεταίρων (3). Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἡ κα-

(1) Pardessus ἄρ. 1026. — Malepeyre et Jourdain ἄρ. 214. — Ὁ Moli-
nier ἄρ. 355. πρὸςθεύει τούναντίον ὅτι κάμμία τοῦ νόμου διάταξις δὲν ἐπιβάλλει
ῤῥητῶς εἰς τὸν δανειστὴν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προκαλέσῃ καταδικαστικὴν ἀπόφασιν
κατὰ τῆς ἐταιρίας, πρὶν κινηθῇ κατὰ τῶν συνεταίρων. Ὅθεν ἀρκεῖται εἰς τὴν διὰ
διαμαρτυρικοῦ, ἢ ἄλλης ἀναλόγου προσκλήσεως ἢ βεβαιώσεως τῆς ὑπερμερίας τῆς
ἐταιρίας ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι δὲν ἐξεπλήρωσεν αὕτη τὴν ὑποχρέωσίν της, μεθ' ἣν δύ-
ναται, κατὰ τὴν γνώμην του, ὁ δανειστής νὰ κινηθῇ κατὰ τοῦ συνεταίρου, ἔχων
μάλιστα πολλὰκις συμφέρον νὰ ἐπιτύχῃ συντόμως ἀπόφασιν χορηγοῦσαν αὐτῷ τὸ
δικαίωμα νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρων κτημάτων τοῦ συνεταίρου.

(2) δ'. Βασιλ. 26. 3. Ὁ δανειστής ἄδειαν ἔχει κατὰ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο ἐναγομέ-
νων καὶ ἐπερωτώντων κινεῖν· καὶ λοιπὸν εἰ τὸ πᾶν χρέος λάβῃ, βοηθεῖται ὁ χρωστής
περὶ τοῦ ἡμίσεως μέρους ἕνεκεν τοῦ συνυπευθύνου. — Ν. 2. Κωδ. 3. 39. (40).

(3) ζ'. Βασιλ. 26. 3. Ἐάν πολλοὶ πολλοὺς ἐπηρώτησαν ἢ εἰς πολλοὺς, ἢ πολλοὶ
ἓνα, ἐάν τινες τῶν χρεωστῶν ἐπέγνωσαν τὸ χρέος καὶ κατέβαλον, ἢ ἐνήθησαν, ἢ
καὶ ὁ εἰς τισι κατέβαλεν, ἄρα ἐντεῦθεν καὶ οἱ ἄλλοι προκριματίζονται, ἢ ἔχουσι πα-
ραγραφὴν· καὶ φαμεν, ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριμα πᾶσχυουσιν, ὡς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐ-

τά τινος ἐξ αὐτῶν αἰτήσις τόκων ὑπερῆμερίας, ἐπιφέρει τὴν πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν ὑποχρέωσιν καὶ ὡς πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους. Τέλος ἡ ἀναγνώρισις τοῦ χρέους ἐκ μέρους τινὸς τῶν συνεταίρων διακόπτει τὴν μὴπω κεκτημένην παραγραφὴν τόσον κατὰ τῆς ἐταιρίας, ὅσον καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων. Ὅθεν ἐάν τις ἐξ αὐτῶν ἐπλήρωσε τυχὸν ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον τόκους ἢ ποσά τινα εἰς λογαριασμὸν τοῦ κεφαλαίου, ἢ ἐκ τῆς μερικῆς ταύτης ἐκτελέσεως τῆς ὑποχρεώσεως προκύπτουσα σιωπηρὰ ἀναγνώρισις αὐτῆς διακόπτει τὴν παραγραφὴν ὡς πρὸς ἅπαντας τοὺς συνεταίρους. Ἄν ὅμως ἡ παραγραφὴ ἀπεκτήθη ἤδη ὑπὲρ τῆς ἐταιρίας, μόνων τῶν διαχειριστῶν τῆς ἐταιρίας ἢ ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ ἀναγνώρισις τοῦ χρέους δύναται νὰ κατασταθῇ ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐταιρίας (1).

192. Ἐπειδὴ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἐταιρίας εἶναι ὀφειλέται τοῦ αὐτοῦ χρέους, καὶ ἀντιπροσωπεύονται παρὰ τῶν διαχειριστῶν τῆς ἐταιρίας εἰς τὰς κατὰ τῆς ἐταιρίας δίκας, αἱ κατ' αὐτῆς ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι τελεσιδικίαν κατὰ τῶν συνεταίρων ἀτομικῶς, καὶ χορηγοῦσι τίτλον πρὸς ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν ἀκινήτων κτημάτων, ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν τῆς ἐταιρίας. Ἡ συνέπεια αὕτη προκύπτει ἀναγκαίως ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι διὰ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας θεωροῦνται συναλλαττόμενα ὅλα τὰ εἰ καὶ μὴ ῥητῶς ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα μέλη τῆς ὁμοῦ-ρύθμου ἐταιρίας (2).

ἔχει μολαταῦτα ἕκαστος συνεταῖρος τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλῃ δι' ἀνακοπῆς, ἐφέσεως, ἀναιρέσεως κτλ. τὴν κατὰ τῆς ἐταιρίας ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, ἂν καὶ ἡ πλειοψηφία τῶν συνεταίρων ἤθελεν εἶσθαι γνώμης νὰ τὴν παραδεχθῇ. Μολονότι ἡ γνώμη τῆς πλειοψηφίας εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ ἠθικὸν τῆς ἐταιρίας πρόσωπον, δὲν δύναται ὅμως νὰ στέρησιν ἕκαστον συνεταῖ-

τοῦ πράγματος ὄντος. Ἐστὼ οὖν ἡ τινῶν εὐγνωμοσύνη γενικὴ, καὶ μηδεὶς ἀγνωμονεῖτω. — N. 5. Κωδ. 8. 39 (40), de duobus reis stipulandi et promittendi.

(1) Troplong, de la prescription ἀρ. 629. 636. — Molinier ἀρ. 356. — Pothier, oblig. ἀρ. 665.

(2) Molinier ἀρ. 357.

ρον τοῦ δικαιώματος νὰ προσβάλλῃ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι καὶ δι' ἐξόδων του τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, καθόσον αὕτη τὸν βλάπτει προσωπικῶς. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δύναται μὲν ὁ δανειστὴς νὰ ζητήσῃ νὰ πληρωθῇ ὁλοσχερῶς ἀπὸ τὴν ἐταιρίαν, ἀλλ' ἂν ἡ ἀπόφασις μεταρρύθμισθῇ, ὁ ἐπιτυχὼν τὴν μεταρρύθμισιν αὐτῆς συνεταῖρος δὲν δύναται δυνάμει αὐτῆς νὰ καταδιωχθῇ οὔτε διὰ προσωπικῆς κρατήσεως οὔτε διὰ κατασχέσεως τῆς περιουσίας του (1).

193. Ὁ συνεταῖρ προσωπικῆς καταδιώξεως δι' ἰδίων αὐτοῦ χρημάτων ἐξοφλήσας τὸ ἐταιρικὸν χρέος συνεταῖρος ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ παρὰ τῆς ἐταιρίας ὁλόκληρον τὴν ὁποῖαν ὑπὲρ αὐτῆς ὑπεχρεώθη νὰ καταβάλῃ ποσότητα μετὰ τῶν τόκων, ἀπαλλάκτως ὡς ὁ τοῦ πρωτοφειλέτου χρέος πληρώσας ἐγγυητής. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀλληλεγγύη δὲν βαρύνει τοὺς συνεταίρους εἰμὴ ἀπέναντι τῶν μετὰ τῆς ἐταιρίας συναλλαττομένων τρίτων, ὁ συνεταῖρος δὲν δύναται ἐν ἐλλείψει ἐταιρικῆς περιουσίας ν' ἀπαίτησιν προσωπικῶς παρὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων του εἰμὴ τὸ εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἀναλογοῦν μέρος τῆς γενομένης πληρωμῆς. Ἄν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἦναι ἀναξιοχρεοί, ἡ εἰς τὴν πληρωμὴν ἀναλογία τῶν θέλει διανεμηθῇ συμμέτρως ἐφ' ὅλων τῶν λοιπῶν συνεταίρων (2).

194. Ὀνομάζεται παρακρουῖρας (croupier) ὁ ξένος τῆς ἐταιρίας τρίτος πρὸς ὃν τις τῶν συνεταίρων παραχωρεῖ ὠρισμένην ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς μερίδος του μετοχὴν, καθιστῶν αὐτὸν τοιοῦτοτρόπως ἰδιαιτέρον αὐτοῦ συνεταῖρον.

Ἡ ἐταιρία εἶναι, ὡς εἶδομεν, συνάλλαγμα συναινέσει συνιστάμενον, βάσις δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ ἐλευθέρα ἀλλήλων ἐκλογὴ. Δὲν ἐπιτρέπεται λοιπὸν ἀφ' ἐνὸς εἰς τινὰς τῶν συνεταίρων νὰ παρεισάγωσι νέα μέλη εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως ὅλων τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ἐπίσης δὲν δύναται τις ἀφ' ἐτέρου νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς συνεταίρους νὰ προσλαμβάνωσιν

(1) Molinier ἀρ. 358.

(2) Molinier ἀρ. 359.

ἄλλους ἐκτὸς τῆς ἐταιρίας, καὶ ν' ἀνακοινώσωσι πρὸς αὐτοὺς τὰ ἐνδεχόμενα κέρδη καὶ τὰς ζημίας των (1).

Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ὁ συνεταῖρος δὲν μεταβιβάζει εἰς τὸν παρακοινωνὸν αὐτοῦ τὰ ἐπὶ τῆς ἐταιρίας προσωπικά αὐτοῦ δικαιώματα, τὰ ὅποια αὐτὸς μόνος δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἀπ' εὐθείας ἢ διὰ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του. Οὕτω δὲν δύναται νὰ τῷ δώσῃ τὸ δικαίωμα νὰ καταχωρήσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς ἐταιρικὰς διασκέψεις, ἢ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐταιρίας. Τῷ μεταβιβάζει δὲ μόνον μερίδα τινα ἐπὶ τῆς μετοχῆς του, δηλονότι τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας διανομὴν τῆς ἐκκαθαρισθησομένης ἐνεργητικῆς περιουσίας της, μετοχὴν ἀνάλογον εἰς τὰ ἐκ τῶν ἐταιρικῶν κερδῶν μερίσματα ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμερίζεται καὶ τὰς ζημίας της. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τῷ διαμφισβητηθῇ τὸ δικαίωμα νὰ παρεμβαίῃ εἰς τὰς περιοδικὰς τῶν ἐταιρικῶν κερδῶν διανομὰς, καὶ ν' ἀσφαλίξῃ οὕτω τὰ συμφέροντά του κατὰ πάσης ἐνδεχομένης συνεννοήσεως ἢ δόλου (2).

Ἡ μετὰ τοῦ συνεταίρου καὶ τοῦ τρίτου συνισταμένη οὕτω παρακοινωνία δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταιριῶν, καθότι δὲν προτίθενται οὗτοι νὰ συνεμπορεύωνται ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν (Ε. Ν. 20). Δὲν φέρει δὲ οὐδὲ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας τὰ χαρακτηριστικὰ, καθότι αὕτη προϋποθέτει τρόπον ἐνεργείας καὶ διατυπώσεις τὰς ὁποίας δὲν ἀπαντῶμεν εἰς τὴν παρακοινωνίαν. Ἄν τέλος προσεγγίξῃ πολὺ εἰς τὰς ἑτερορρυθμοὺς ἐταιρίας, καθόσον ὁ παρακοινωνὸς χορηγῇ μόνον τὴν καταβολὴν του καὶ εἶναι ἀπλοῦς χρηματοδότης εἰς ἐπιχειρήσιν ἐταιρικὴν παρ' ἄλλων ἐνεργουμένην, διαφέρει ὅμως αὐτῶν διότι οἱ ἑτερορρυθμοὶ συνεταῖροι δὲν ἐνέχονται εἰς τὰς ἐταιρικὰς ἐπιχειρήσεις ἐπέκεινα τῆς καταβολῆς των, ἐν ᾧ τὰ μέλη τῆς παρακοι-

(1) 19. Βασιλ. 12. 1. Ὁ προσληφθεὶς παρὰ τοῦ κοινωνοῦ μου κοινωνός, αὐτοῦ μόνου κοινωνός ἐστι καὶ οὐκ ἐμοῦ. — Καὶ 20. Βασιλ. αὐτ. Ὁ κοινωνός γὰρ τοῦ κοινωνοῦ μου οὐκ ἐστι μου κοινωνός. — Ν. 19, καὶ 20. Πανδ. 17. 2.

(2) Molinier ἀρ. 363.

νωνίας ὁμορρύθμου τινὸς ἐταιρίας δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσιν ἐπ' ἄπειρον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων. Ἐπεταί ἐντεῦθεν ὅτι τοιαύτη παρακοινωνία φέρει ὅλους τοὺς χαρακτῆρας μετοχικῆς ἐταιρίας, ὅθεν καὶ ἡ σύστασις αὐτῆς δὲν ὑποβάλλεται εἰς οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν διατύπωσιν (Ε. Ν. 50), ἀλλὰ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν βιβλίων τῶν συναλλαττομένων, διὰ τῆς ἀλληλογραφίας, ὡς καὶ διὰ μαρτύρων ἢ τεκμηρίων κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου (Πολ. δίκον. 324 ἀρ. 4, καὶ 276) (1).

Ἐπειδὴ ὁ παρακοινωνὸς μένει ἀλλότριος πρὸς τὴν ἐταιρίαν, δὲν τῇ ὀφείλει οὐδὲ λόγον τῶν ἐκ τῆς βιομηχανίας του κερδῶν, καὶ ἂν αὐτὰ προέρχωνται ἐκ πραγμάτων τῆς ἐταιρίας, φθάνει μόνον νὰ μὴ ᾔηται καρποὶ αὐτῶν φυσικοὶ, ἀλλ' ὠφέλειαι προκύψασαι ἐκ τῆς βιομηχανίας του· περὶ αὐτῶν ὀφείλει λόγον μόνον πρὸς τὸν ἰδιαιτέρον συνεταῖρόν του (2). Ἡ ἐταιρία δὲν ἔχει ἀγωγὴν οὔτε κατὰ τοῦ παρακοινωνοῦ, ἀλλ' οὔτε κατὰ τοῦ συνεταίρου, διὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ καταβάλλῃ εἰς τὴν ἐταιρίαν τὸ ἐπὶ τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης τοῦ παρακοινωνοῦ ἐπιχειρήσεως ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος, καθότι ὁ συνεταῖρος ὀφείλει μόνον λόγον τῶν ἐκ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ βιομηχανίας ὠφελειῶν. Δύναται ὅμως ἡ ἐταιρία ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ συνεταίρου τούτου τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων της, ἐφ' ὧν ὁ παρακοινωνὸς ἐξήσκησε τὴν βιομηχανίαν του, καὶ ἱκανοποιήσιν δὲ τῆς ὡς ἐκ τῆς συστάσεως τῆς παρακοινωνίας προξηνηθείσης τυχὸν ζημίας εἰς τὴν ἐταιρίαν (3).

195. Ὁ παρακοινωνὸς δὲν ἔχει ἄμεσον κατὰ τῆς ἐταιρίας ἢ τῶν συνεταίρων τοῦ συνεταίρου του ἀγωγὴν· δύναται ὅμως νὰ κινηθῇ κατ' αὐτῶν ὡς ἀντιπροσωπεύων τὸν συνεταῖρόν του, καὶ νὰ ζητήσῃ π. χ. τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν διὰ νὰ λάβῃ μέρος τοῦ εἰς τὸν τελευταῖον ἀναλογοῦντος τυχὸν μερίσματος, ἢ τὴν

(1) Molinier ἀρ. 365.

(2) κα. Βασιλ. 12. 1. Καὶ εἴαν τι λάβῃ ἐκ τῆς κοινωνίας ἡμῶν ὁ προσληφθεὶς, αὐτοῦ καὶ τοῦ προσλαβόμενου γίνεται κοινόν· ὁ δὲ προσλαβόμενος αὐτὸν ἐνάγεται παρ' ἐμοῦ τῇ περὶ τῆς κοινωνίας ἀγωγῇ, καὶ ἀποσώζει αὐτὸ τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν.— Ν. 21. Πανδ. 17. 2.

(3) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 164.

ἀπόδοσιν προκαταβολῶν ὀφειλομένων εἰς τὸν συνεταῖρον ὑπὸ τῆς ἑταιρίας (1).

Καθόσον ἀφορᾷ τὴν πρὸς τοὺς τρίτους θέσιν τοῦ παρακοινωνοῦ, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τοὺς δανειστὰς τῆς ἀρχικῆς ἑταιρίας, καὶ τοὺς προσωπικοὺς δανειστὰς τοῦ παραχωρητοῦ συνεταίρου.

Οἱ δανεισταὶ τῆς ἀρχικῆς ἑταιρίας δὲν ἔχουσιν ἄμεσον κατὰ τοῦ παρακοινωνοῦ ἀγωγὴν, ὡς ἐκ τῶν κατὰ τῆς ῥηθείσης ἑταιρίας ἀπαιτήσεών των. Αἱ ὑποχρεώσεις ἑταιρίας, ἧς αὐτὸς δὲν εἶναι μέλος, δὲν τὸν βαρύνουσιν ἀπέναντι τῶν τρίτων.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τοὺς προσωπικοὺς τοῦ παραχωρητοῦ συνεταίρου δανειστὰς, εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ μετὰ τοῦ παρακοινωνοῦ ἑταιρία δὲν δύναται νὰ τοῖς ἀντιταχθῇ, εἰμὴ ἐὰν ἀπέκτησε βεβαίαν χρονολογίαν, πρὶν οἱ δανεισταὶ ἐνεργήσωσι τὰς ἐπὶ τῆς ἑταιρικῆς μερίδος τοῦ παραχωρητοῦ συνεταίρου κατασχέσεις των (2).

Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ ΠΡΟΣ

ΑΛΛΗΛΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

196. Δικαιώματα τῶν δανειστῶν τῶν συνεταίρων ἐπὶ τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας.
197. Διαίσεις. — Πῶς κανονίζονται τὰ κέρδη καὶ αἱ ζημίαι.
198. Περίπτωσις καθ' ἣν ὑπάρχουν καταβολαὶ χρηματικαὶ καὶ βιομηχανικαί.
199. Περίπτωσις καθ' ἣν ἡ μετοχὴ δὲν ὠρίσθη εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὰ κέρδη, ἢ μόνον ὡς πρὸς τὰς ζημίας.
200. Προσδιορισμὸς τῆς μετοχῆς ταύτης κατ' ἐκτίμησιν τρίτου.
201. Πότε ἡ ἀπόδοσις ὅλου τοῦ κέρδους εἰς τινὰ ἢ τινας τῶν συνεταίρων ἀκυρόνει τὴν ἑταιρίαν;
202. Ἄν δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ τις ἀπὸ πᾶσαν εἰς τὰς ζημίας μετοχὴν.
203. Ἡ ἀναλογία τῆς εἰς τὰ κέρδη μετοχῆς δύναται νὰ διαφέρῃ τῆς εἰς τὰς ζημίας.

(1) Persil ἀρ. 58.

(2) Troplong, des sociétés ἀρ. 763, 764.

196. Ἀφ' οὗ ἡ ἐταιρία συνίσταται, ὡς εἶδομεν, ἐπὶ σκοπῷ κοινοῦ θεμιτοῦ κέρδους, ἔπεται ὅτι ἕκαστος συνεταῖρος πρέπει νὰ μετέχῃ ἀναλόγως τῶν τε κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν (1).

Εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ζημίας, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ διὰ τῆς χρήσεως προκύπτουσα ἐλάττωσις τῆς ἀξίας τῶν ἐργαλείων, καὶ λοιπῶν τῆς ἐταιρίας ἀντικειμένων, ὡς καὶ ἡ ὡς ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς ἐμπορίας παρατίμησις τῶν ἐμπορευμάτων. Ὡσαύτως δὲ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ κέρδους, ὀφείλει νὰ ὑπολογισθῇ ἡ αὐξήσις τῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων τῆς ἐταιρίας.

Ὡς γένει δὲ, τόσον τὰ κέρδη ὅσον καὶ αἱ ζημίαι πρέπει νὰ ὑπολογίζωνται οὐχὶ ἐπὶ μεμονωμένων ἐπιχειρήσεων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας γενομένων πράξεων, ἡ δὲ ἀναλογία ἐκάστου συνεταίρου εἴτε εἰς τὰ κέρδη εἴτε εἰς τὰς ζημίας ρυθμίζεται ἐπὶ τῶν ὀλικῶν καὶ ὀριστικῶν ἀποτελεσμάτων (2). Μολαταῦτα οἱ ὁμόρρυθμοι συνεταῖροι δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς ἀπόδοσιν τῶν δυνάμει τῶν ἐταιρικῶν κανονισμῶν παραδοθέντων αὐτοῖς κερδῶν. Αἱ δὲ ζημίαι σημειοῦνται ἀναλόγως εἰς τὴν χρέωσιν ἐκάστου συνεταίρου, διὰ νὰ ἰσοζυγισθῶσι μὲ τὰ πρῶτα κέρδη, διότι αἱ ἐταιρικαὶ καταβολαὶ, ἐξ ὧν τὸ κεφάλαιον τῆς ἐταιρίας ἀπαρτίζεται, πρέπει πάντοτε νὰ συμπληρῶνται πρὸ πάσης ὁποιασδήποτε διανομῆς κερδῶν.

Ὡς γὰρ ἡ καταβολὴ συνεταίρου τινὸς ὑπερβαίνει τὰς τῶν λοιπῶν, οἱ συνεταῖροι ἀποκαθιστῶσι συνήθως τὴν ἰσότητά συνομολογοῦντες ὅτι τὸ περιπλέον θέλει προαποδοθῇ πρὸ τῆς διανομῆς εἰς τὸν καταβαλόντα αὐτὸ συνεταῖρον, καὶ θέλει παράγῃ τόκους καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας. Συνέπεια τοιαύτης συμβάσεως θέλει εἶσθαι νὰ θεωρῇται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος συνεταῖρος ὡς δανειστὴς τῆς ἐταιρίας καθόσον ἀφορᾷ τὸ ποσὸν τοῦτο, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν τὰ κέρδη δὲν ἀρκέσωσι διὰ νὰ πληρωθῶσιν οἱ τόκοι αὐτοῦ, θέλουν ἀναπληρωθῇ ἐκ τοῦ κεφαλαίου, ὁ δὲ δικαιοῦμενος νὰ τοὺς

(1) κθ'. Βασιλ. 12. 1. Οὐ δυνατόν συμφωνεῖν, ὥστε τὸν μὲν μόνον τὴν ζημίαν τὸν δὲ τὸ κέρδος οἰκισθῆναι.—N. 29. §. 2. Πανδ. 17. 2.

(2) λ'. Βασιλ. 12. 1. Ζημία γὰρ ἴστιν ἡ μετὰ τὸ κέρδος καὶ κέρδος τὸ μετὰ τὴν ζημίαν.—Θεοφίλ. εἰσηγ. περὶ κοινῶν. §. 2.

λάβῃ συνεταῖρος θέλει στερηθῇ μέρους αὐτῶν, διὰ τὴν εἰς τὰς εταιρικὰς ζημίας ἀναλογίαν του (1).

197. Συνήθως οἱ συνεταῖροι προσδιορίζουσι διὰ τοῦ καταστατικοῦ τὴν εἰς τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας μετοχὴν ἐκάστου αὐτῶν. Ἄν ὁ προσδιορισμὸς οὗτος παραλειφθῇ, τὰ δικαιώματά των ρυθμίζονται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου καὶ συμφώνως μὲ τὴν ὑποτιθεμένην τῶν συμβαλλομένων θέλησιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων ἀπαιτουμένης ἰσότητος, ὅθεν ἕκαστος συνεταῖρος λαμβάνει μέρος ἀναλόγως τῆς καταβολῆς του (2).

Ἄν δὲν προσδιορισθῇ ὑπὸ τῶν συνεταίρων ἡ ἀξία τῶν ἀμοιβαίων καταβολῶν των, εἶναι ἐπόμενον νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι τὰς ἐθεώρησαν ὡς ἴσης ἀξίας.

198. Τὸ ἄρθρον 1853 τοῦ πολιτικοῦ κώδικος τῆς Γαλλίας ἐξομοιοῖ τὴν βιομηχανικὴν καταβολὴν μὲ τὴν ἐλαχίστην τῶν εἰς χρήματα, ἐμπορεύματα ἢ ἄλλα πράγματα καταβολῶν, ἀλλὰ τοιαύτη διάταξις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν πολιτικὸν τῆς Ἑλλάδος νόμον, ὅστις τοῦναντίον ἀπαιτεῖ νὰ ἐξετάζεται ἐκάστοτε ἡ φύσις καὶ ἡ ἀξία τῆς χορηγουμένης ὑπηρεσίας, ὥστε ὁ καταβάλλων τὴν σπουδὴν τοῦ συνεταῖρος νὰ μετέχῃ τῶν εταιρικῶν κερδῶν κατὰ τὴν πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν λοιπῶν καταβολῶν ἀληθῆ τῆς ἐργασίας του ἀναλογίαν (3).

199. Ἐὰν οἱ συνεταῖροι προσδιορίσωσι μόνον τὴν εἰς τὰ κέρδη ἀναλογίαν ἐκάστου αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν εἰς τὰς ζημίας, ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ἂν ὥρισαν μόνον τὴν εἰς τὰς ζημίας, χωρὶς νὰ ἐκφρασθῶσιν ὡς πρὸς τὴν εἰς τὰ κέρδη, εἰς ἀμφοτέρας ταύτας τὰς περιπτώσεις ἐπὶ τε τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν θέλει τη-

(1) Molinier ἀρ. 375.—Pardesus ἀρ. 999.

(2) κθ'. Βασιλ. 12. 1. Ἐὰν μὴ λεχθῇ τὰ μέρη, εἰσὶν ἴσα.—Ν. 29 Πανδ. 17. 2. Ὁ νόμος οὗτος ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μακρὰς συζητήσεις, τῶν μὲν διίσχυριζομένων ὅτι ἐννοεῖ τὴν ἀπόλυτον ἰσότητα, ἢ ἀναλογίαν, τῶν δὲ τὴν σχετικὴν ἢ γεωμετρικὴν. — Troplong ἀρ. 614.

(3) κθ'. Βασιλ. 12. 1. Δυνατὸν δὲ συμφωνεῖν, τὸν μὲν ἔχειν ἐν μέρος· τὸν δὲ δύο ἢ τρία, εἰς μὲν τοι τι πλεον εἰσάγῃ τῇ κοινωνίᾳ, ἢ ἐν χρήμασιν ἢ ὑπουργίᾳ ἢ ἑτέρῳ τιγί.

ρηθῇ ἡ αὐτὴ ἀναλογία, καὶ ἂν ἀκόμη αἱ καταβολαὶ ἦναι ἴσαι, ἡ δὲ ἐκφρασθεῖσα ἀναλογία ἄνιστος, καθότι εὐλόγως τεκμαίρεται εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι ἠθέλησαν νὰ καθιερώσωσιν ἴσα μέρη ὡς πρὸς τε τὰ κέρδη καὶ ὡς πρὸς τὰς ζημίας (1).

200. Πολλάκις οἱ συμβαλλόμενοι μὴ δυνάμενοι νὰ προσδιορίσωσιν ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἀναλογίαν τῆς εἰς τὰ κέρδη ἢ τὰς ζημίας μετοχῆς των, ἀναθέτουσι τὸν προσδιορισμὸν τοῦτον εἰς τὴν ἀπόφασιν ἢ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, ἢ τρίτου τινός. Ἀλλ' ἂν ὁ τοιοῦτος ἐκφράσῃ γνώμην ἀντικειμένην εἰς τὴν μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἀπαιτουμένην ἰσότητα, τάχα εἶναι ὑπόχρεοι οἱ συνεταῖροι νὰ τὴν ἀποδεχθῶσιν ἀμετακλήτως, ἢ δύνανται νὰ τὴν προσβάλλωσιν ὡς ἄδικον καὶ παράνομον; Οἱ νόμοι οὐδ', οἷ', οὐδ' καὶ οὗ' τῶν Βασιλικῶν, ἀρυσθέντες ἐκ τῶν νόμων 76, 77, 78 καὶ 79 τῶν Πανδεκτῶν, ἀποφασίζουσιν ὅτι ὁ ἄδικος οὗτος προσδιορισμὸς τῶν ἐταιρικῶν μερίδων δύναται νὰ διορθωθῇ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως (2). Τῶνόντι ἡ ἐξουσία τοῦ παρὰ τῶν συνεταίρων ἐκλεχθέντος τρίτου, δὲν εἶναι ἐξουσία διαιτητοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπόφασιν εἴτε καλὴν, εἴτε κακὴν, δὲν δύνανται τὰ μέρη νὰ ὑπεκφύγωσιν, ἀλλὰ φέρει μᾶλλον χαρακτῆρα γνώμης ἀγαθοῦ ἀνδρός, ὀφείλοντος ν' ἀποφασίσῃ κατὰ τὸ πρέπον καὶ τὸ δίκαιον. Ὅθεν ἂν οὗτος παρεκτραπῇ τοῦ διαληφθέντος κανόνος, ὅστις πρέπει μάλιστα νὰ ἰσχύῃ ἐπὶ συναλλαγμάτων καλῆς πί-

(1) Θεοφίλου Ἰνστιτ. Βιβλ. Γ'. τίτλ. κέ. §. 3. Ἐκεῖνο δὲ τῶν ὡμολογημένων ἐστίν, ὅτι ἐὰν ἐνὶ μόνῳ τῶν συμβαινόντων μέρος ἐκφωνηθῇ, μέρος δὲ οὐκ ἐκφωνηθῇ, κανὼν γίνεται τοῦ σιγηθέντος τὸ ἐκφωνηθέν· εἶον, γέγονε πάντων, ὥστε κέρδους συμβαινόντος τὸν μὲν τὸ δίμοιρον, τὸν δὲ τὸ τρίτον λαμβάνειν, περὶ δὲ ζημίας οὐδὲν ἐλέχθη, ἢ τούναντίον· ἐξισωθήσεται τῷ εἰρημένῳ τὸ μὴ λεχθέν. — Ἰουστιν. Εἰσηγ. Βιβλ. Γ'. τίτλ. ις'. §. 3.

(2) οὐδ'. Βασιλ. 12. 1. Εἰ δὲ καὶ ὥρισε περιὼν, οὐ πάντως ἐμμένειν δεῖ τοῖς παρ' αὐτοῦ· δύο γὰρ εἰσὶν εἶδη τῶν διαγνωμόνων· καὶ τοῖς μὲν ἐμμένειν ἀναγκάζομεθα, εἴτε δίκαιως, εἴτε ἀδίκως δοκιμάσουσιν, ὡς ἐπὶ τῶν αἰρετῶν δικαστῶν· τοῖς δὲ οὐ πάντως, ἀλλ' ὅταν ὡς ἀνὴρ ἀγαθὸς δοκιμάσωσιν. — εἰ. ὡς δτε συμφωνηθῇ ἐν τῇ μισθώσει, δοκιμασίᾳ Πέτρου γενέσθω τὸ ἔργον. — οὐδ'. Καὶ ἐνταῦθα οὖν πρὸς δοκιμασίαν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ φέρεται· ἐπειδὴ καλῇ πίστει ἐστὶν ἡ κοινωνίας ἀγωγή. — οὗ'. Τὴν οὖν φαύλην αὐτοῦ δοκιμασίαν, τουτέστι κακὴν κρίσιν, ὁ δικαστὴς διορθοῦται. — Ν. 76 καὶ 79. Πανδ. 17. 2.

στεως, οἷον εἶναι τὸ τῆς ἐταιρίας, δύνανται οἱ ἀδικούμενοι νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὰ δικαστήρια τὴν διόρθωσιν τῆς κακῆς ταύτης δοκιμασίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ τρίτος παρεγνώρισε τὴν ἐντολὴν του, οὐδ' ἀπαιτεῖται ἐπὶ τούτῳ νὰ ὑπερβαῖνῃ ἡ ζημία τὸ ἥμισυ. Ἀλλ' ἡ ἀγωγή των δύναται νὰ κηρυχθῇ ἀπαράδεκτος, εἰὰν ἀποδειχθῇ ὅτι λαβόντες γινώσκιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος δοκιμασίας τὴν ἀπεδέχθησαν (1). Δὲν νομίζομεν δὲ ὅτι ἀντίκειται εἰς τὴν λύσιν ταύτην τοῦ ζητήματος ὁ νόμος κἀ. Βασιλ. 19. 5, ὅστις περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας εἰδικῶς ἐκφραζόμενος φαίνεται νὰ δίδῃ κῦρος εἰς τὴν γνώμην τοῦ τρίτου, εἴτε καλὴ, εἴτε κακὴ εἶναι (2).

Ἀλλ' εἰὰν ὁ τρίτος, εἰς ὃν οἱ συνεταῖροι ἀνέθεσαν νὰ ὀρίσῃ τὰ μέρη ἐκάστου αὐτῶν, ἀποθανὼν τυχὼν δὲν δυνηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἡ ἐταιρία θεωρεῖται ἄκυρος αὐτοδικαίως, ὡς ἐκλείπουσας τῆς αἰρέσεως, ὑφ' ἣν αὕτη συνέστη (3).

204. Ὡς εἰς τὸν ἀρ. 133 εἴρηται, ἡ σύμβασις δι' ἧς ὅλα τὰ κέρδη ἤθελαν ἀποδίδονται εἰς τινὰς τῶν συνεταίρων, ἀποκλειομένων τῶν λοιπῶν ἀπὸ πάσης εἰς τὰς ἐταιρικὰς ὠφελείας μετοχῆς, ἄκυρόναι τὴν ἐταιρίαν, καθὼς στερουμένην τοῦ οὐσιωδестаύτου πάσης ἐταιρίας στοιχείου τῆς ἀνακοινώσεως τῶν κερδῶν (4).

Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως ἀναγκαίως καὶ νὰ λάβῃ πραγματικῶς ἕκαστος τῶν συνεταίρων εἰς πᾶσαν περίπτωσιν μέρος ἐκ τῶν κερδῶν· ἀρκεῖ διὰ τὸ κῦρος τῆς ἐταιρίας νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἐλπίς

(1) Pothier, de la société αρ. 64. — Troplong, des sociétés αρ. 624.

(2) Troplong αρ. 623. — Ὅρα καὶ τὸν αὐτὸν συγγραφεὰ de la vente αρ. 158. — Καὶ κἀ. Βασιλ. 19. 5. Καὶ περὶ τοῦ, εἰὰν τινες αὐτῷ συμφωνήσωσιν· ἔστω σαι τὸ πρᾶγμα πεπραμένον, ὅστω δ' ἂν δοκιμάσῃ Πέτρος· εἰ βουληθῇ τυχὼν Πέτρος δοκιμάσαι, ἢ ὀρίσαι τὸ τίμημα καλῶς ἢ κακῶς, ἢ μὴ βουληθῇ, ἢ μὴ δυνηθῇ ὀρίσαι ὁ Πέτρος· ἢ γὰρ ἔγγραφος πρᾶσις οὐκ ἔρρωται, εἰ μὴ πληρωθῇ τὸ συμβόλαιον.

(3) σγ'. Βασιλ. 12. 1. Εἰὰν συστῇ κοινωνία ἐφ' ᾗ Πέτρον ὀρίσαι τὰ μέρη καὶ ἀποθάνῃ μὴ ὀρίσας, οὐδὲν ἐπράχθη, οἷα τῆς αἰρέσεως ἀτονούσης. — Ν. 75. Πανδ. 17. 2. . . . et Titius, antequam arbitraretur, decesserit, nihil agitur; nam id ipsum actum est, ne aliter societas sit, quam ut Titius arbitrus sit.

(4) κθ'. Βασιλ. 12. 1. Οὐ δυνατόν συμφωνεῖν, ὥστα τὸν μὲν μόνον τὴν ζημίαν, τὸν δὲ τὸ κέρδος οἰκισθεῖσθαι. — Ν. 29. §. 2. Πανδ. 17. 2.

ὅτι εἰς δοθεῖσάν τινα περίπτωσιν θέλει ἕκαστος αὐτῶν μετάσχει τῶν κερδῶν, ὡς ὅταν δύο συνεταῖροι συμφωνῶσιν ὅτι ὁ ἕτερος αὐτῶν θέλει μεθέξει τῶν κερδῶν ὅταν αὐτὰ υπερβῶσι τὸ δεινὰ ποσόν. Καθότι καὶ ἂν ἡ συνομολογηθεῖσα περίπτωσις δὲν πραγματοποιηθῇ, καὶ ἐπομένως ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ἕτερον τῶν συνεταίρων ἅπαντα τὰ κέρδη, ἀρκεῖ διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συναλλάγματος ὅτι ὑπῆρξε διάθεσις ἐταιρίας μεταξὺ τῶν συναλλαξαμένων (1). Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ καταστῇ ἄδικον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συναλλάγμα πρέπει ἢ παρὰ τοῦ συνεταίρου τούτου καταβαλλομένη εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς ἐργασίαν ἀξία, τὴν ὁποίαν κινδυνεύει ν' ἀπολέσῃ, ἂν τὰ κέρδη δὲν υπερβῶσι τὸν συνομολογηθέντα ὅρον, νὰ ἐξισούται μὲ τὴν ἀξίαν τῆς ἐλπίδος ὅτι θέλουσι φθάσει τὸν διαληφθέντα ὅρον (2).

202. Ἄν καὶ κατὰ γενικὸν κανόνα ἕκαστος τῶν συνεταίρων ὀφείλῃ νὰ ὑποφέρῃ ἀνάλογον μέρος τῶν ζημιῶν τῆς ἐταιρίας καθὼς ὠφελεῖται ἐκ τῶν κερδῶν αὐτῆς, ὁ πολιτικὸς νόμος προβλέπει ὅτι δύναται κατ' ἐξαιρέσιν νὰ συμφωνηθῇ ὅτι δὲν θέλει ὑποβληθῇ εἰς τὰς ζημίας ὁ συνεταῖρος ὅστις συνεισφέρειν εἰς τὴν ἐταιρίαν τὴν σπουδὴν ἢ τὴν βιομηχανίαν του ἀναδέχεται τοσούτους πόνους καὶ τοιαύτας θυσίας, ὥστε δικαίως συμφηφίζονται μὲ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν ζημιῶν.

Ἐν γένει δὲ, τοιαύτη ἀπαλλαγὴ εἴτε πάσης μετοχῆς εἰς τὰς ζημίας, εἴτε μέρους αὐτῶν, δύναται εὐλόγως καὶ δικαίως νὰ συνομολογηθῇ ὑπὲρ τοῦ συνεταίρου, ὅστις χορηγεῖ εἰς τὴν ἐταιρίαν ἰδιάζον τι πλεονέκτημα, ὠφελῶν αὐτὴν μᾶλλον τῶν ἄλλων (3).

(1) μδ'. Βασιλ. 12. 1. Ἐὰν παράσχω σοι πρᾶγμα ἵνα πωλήσῃς καὶ, εἰ μὲν πρᾶθῃ δέκα νομισμάτων, ἐμοὶ δώσῃς αὐτὰ, εἰ δὲ πλείονος, τὸ περιττὸν σῆχῃ· εἰ μὲν ὡς· ἐπὶ κοινωνίᾳ δέδωκα, χώρα τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῇ· εἰ δὲ μὴ, τῇ περὶ τῶν συμφωνηθέντων ἀγωγῇ.—Ὅρα καὶ Ν. 44. Πανδ. 17. 2.

(2) Pothier, de contrat de société, κεφ. 1. ἀρ. 13.

(3) κθ' Βασιλ. 12. 1. Καὶ ἵνα τις μὴ ζημιώται μὲν, τοῦ δὲ κέρδους ἢ κοινοῦ, εἰ μὲν τοσαύτη ἐστὶν ἡ ὑπουργία, ὅσον ἡ ζημία, εἰ μὲν μόνος πλεῖ ἢ ξενιτεύῃ ἢ κινδυνεύῃ. — Ν. 29. Πανδ. 17. 2. — Plerumque enim tanta est industria socii, ut plus societati conferat, quam pecunia; item si solus naviget, si solus peregrinetur, pericula subeat solus. — Pothier du contrat de société, ἀρ. 19 καὶ 20.

Τοιαύτη σύμβασις καθίστησι τὸν συνεταῖρον τοῦτον ἐτερόρρυθμον ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους του (Ε. Ν. 26), ἀλλ' ἀπέναντι τῶν τρίτων διαμένει οὐχ ἥττον ὑπεύθυνος δι' ὅλας τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις, ἔχων μόνον δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τῶν συνεταίρων του ὡς πρὸς ὅ,τι ἤθελεν ὑποχρεωθῆναι κατὰ βάλη ἐπέκεινα τῆς εἰς τὰς ζημίας συνομολογηθείσης ἀναλογίας του (1).

Δὲν ἐννοοῦμεν ὅμως ὅτι ὁ συνεταῖρος οὗτος δικαιούται νὰ λάβῃ τὴν ἀναλογίαν του εἰς ὅλας τὰς ἐπικερδεῖς ἐταιρικὰς ἐπιχειρήσεις, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται παντάπασιν εἰς τὰς ἐπιζημίους, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι ἀδικώτατον· ἀλλ' ὅτι κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας θέλουσιν ὑπολογισθῆναι τὰ κέρδη καὶ αἱ ζημίαι ὅλων τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ ἂν τὸ ἄθροισμα τῶν κερδῶν ὑπερβαίνῃ τὸ τῶν ζημιῶν, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος συνεταῖρος θέλει λάβῃ τὴν ἐκ τῶν κερδῶν ἀναλογίαν του, ἂν τοῦναντίον, τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν ὑπερβαίνῃ τὸ τῶν κερδῶν, ὁ συνεταῖρος οὗτος δὲν θέλει μεθεῖξει οὔτε εἰς τὰ κέρδη, οὔτε εἰς τὰς ζημίας. « Ζημία γάρ ἐστίν ἡ μετὰ τὸ κέρδος, καὶ κέρδος τὸ μετὰ τὴν ζημίαν. »

203. Κατὰ μείζονα δὲ λόγον δύνανται νὰ συνομολογηθῶσιν ἄνισα μέρη κέρδους καὶ ζημίας, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ καταστραφῇ ἡ ἐταιρική ἰσότης, ἢ νὰ περιέχῃ ἡ σύμβασις αὕτη δωρεάν, φθάνει μόνον ὁ λαμβάνων μείζον μέρος τῶν κερδῶν καὶ ἔλαττον τῶν ζημιῶν νὰ συμψηφίσῃ ὡσαύτως τὸ πλεονέκτημα τοῦτο μὲ τὴν παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐταιρίαν χορηγουμένην μείζονα ὠφέλειαν (2).

(1) Molinier ἀρ. 383.

(2) Θεοφίλου Ἰνστιτούτα, Βιβλ. Γ'. τίτλ. κέ. §. 2. Περὶ δὲ ἐκείνου τοῦ πάκτου ζητεῖται, ἂν Τίτιος καὶ Σεῖος μεταξὺ ἀλλήλων πακτεύσωσιν, ἵνα Σεῖος μὲν δύο μέρη λαμβάνῃ τοῦ κέρδους, κατὰ δὲ τὸ τρίτον ζημιῶται, ὁ δὲ Τίτιος κατὰ δύο μέρη ζημιῶται, τοῦ κέρδους τὸ γ' ἀποφερόμενος, εἰ ἔρρωται τὸ σύμφωνον, καὶ ὁ μὲν Κοῦίντος Μούτιος τῇ φύσει τῆς κοινωνίας φησὶν ἐναντιοῦσθαι τὸ τοιοῦτον σύμφωνον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ κρατεῖν τὸ πακτεῦθέν. ὁ δὲ Σέρδιος Σουλπῆτιος, εὖ μᾶλλον ἐκράτησεν ἡ γνώμη, τὸ ἐναντίον φησὶ, διὰ τὸ πολλάκις τινῶν κοινωνῶν οὕτω τιμωτάτην εἶναι τὴν σπουδὴν περὶ τὴν κοινωνίαν, ὥστε δίκαιον εἶναι, πλείονα κερδαίνειν αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ μείζονι κέρδει εἰς κοινωνίαν αὐτοὺς δέχεσθαι· καὶ

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

204. Ὅρισμός τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας, καὶ σκοπὸς αὐτῆς.

205. Ἐρευνα ἱστορικὴ περὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.—Διαίρεσις τοῦ τμήματος.

204. Ἀνώνυμος ἐταιρία λέγεται ἡ μήτε ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν μήτε ὑπὸ τὸ ὄνομα συνεταίρου τινὸς, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς χαρακτηριζομένη (Ἐ. Ν. 29, 30), καὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν μέλος ἀναδέχεται εὐθύνην τινὰ ὡς πρὸς τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις ἐπέκεινα τῆς ἐταιρικῆς καταβολῆς του.

Διὰ τῶν ἐταιριῶν τούτων εὐκολύνεται ἡ συγκέντρωσις μεγάλου ἀριθμοῦ μικρῶν κεφαλαίων, τὰ ὅποια μεμονωμένα μὲν δὲν ἤθελον συντελέσει εἰς ἐπωφελῆ τινα καὶ ὀπωσοῦν σπουδαίαν ἐπιχείρησιν, ἐνωθέντα δὲ δύνανται νὰ μορφώσωσι καὶ νὰ διατηρήσωσι μεγάλα ἐμπορικὰ καθιδρύματα, ἢ ἐκτεταμένους ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ νὰ καταστήσωσιν ἐφικτὴν τὴν εἰς αὐτὰς μετοχὴν καὶ τῶν πλέον μικρῶν κεφαλαιούχων.

205. Πρὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία ὑπῆρχε πράγματι μόνον, δὲν ἦτον δὲ νομοθετικῶς καθιερωμένη· τὸ περὶ ἐμπορίας διάταγμα τῶν 1673 δὲν περιέχει οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς διάταξιν. Τοιαῦται ἐταιρίαι δὲν ἐλάμβανον ὑπαρξιν εἰμὴ διὰ πράξεως κυβερνητικῆς, καὶ ἐθεωροῦντο μᾶλλον ὡς ἔργον τῆς ἐξουσίας παρὰ τῶν ιδιωτῶν, ὅθεν καὶ ἡ σύστασίς των ἐγένετο ἐκαστοτε, οὕτως εἰπεῖν, διὰ νόμου. Ἡ δὲ νομικὴ γλῶσσα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐκάλει οὕτω τὴν μετοχικὴν καὶ τὴν ἄνευ ἐταιρικῆς ἐπω-

γὰρ οὕτω κοινωνίαν συνίστασθαι ἀναμφίβολόν ἐστιν, ὥστε τὸν μὲν χρήματα συνεισφέρειν, τὸν δὲ οὐ καὶ κοινὸν εἶναι τὸ προσγιγνόμενον κέρδος μεταξὺ αὐτῶν· περὶ τῆς γὰρ ἡ σπουδὴ ἑνὸς τῶν κοινωνῶν ἴσα δύναται τῇ τῶν χρημάτων συνεισφορᾷ.

νυμίας ἐτερόρρυθμον ἐταιρίαν, αἵτινες ἔμενον ἄγνωστοι εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἐστεροῦντο ὀνόματος (1).

Θέλομεν διαιρέσει τὸ παρὸν τμήμα εἰς πέντε παραγράφους, ἐξ ὧν ὁ 1. πραγματεύεται περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας, ὁ 2. περὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς, ὁ 3. περὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὁ 4. περὶ τῆς διαχειρίσεώς της, καὶ ὁ 5. περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων εἴτε μεταξὺ τῶν συνεταίρων, εἴτε πρὸς τοὺς τρίτους.

§. 1.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

206. Ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.

207. Διαίσεις τοῦ κεφαλαίου τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας. Ὅρισμός τῆς μετοχῆς.

206. Ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία διακρίνεται τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν καθόσον εἶναι ἀπλῆ συγκέντρωσις κεφαλαίων, καὶ ἔνωσις μεριδούχων, οἵτινες δὲν ἀναδέχονται οὐδεμίαν ἀπέναντι τῶν τρίτων προσωπικὴν ὑποχρέωσιν, οὐδ' ὑποκείνται εἰς ἄλλην παρὰ τὴν τῶν καταβολῶν των ζημίαν (É. N. 32. 33). Μόνοι δὲ αὐτῆς ἐγγυήσεις εἶναι τὰ ἐκ τῶν ἐταιρικῶν καταβολῶν σχηματιζόμενα κεφάλαιά της, καὶ οἱ κανόνες τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς ἐγγράφου, ὅθεν καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτῆς δὲν ἔχουσιν ἄλλον ὀφειλέτην παρὰ τὸ ἠθικὸν τῆς ἐταιρίας πρόσωπον, οὐδ' ἄλλην ἐγγύησιν παρὰ τὴν ἐταιρικὴν περιουσίαν.

Ἡ ἐταιρία αὕτη στερεῖται ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας (É. N. 29), χαρακτηριζομένη μόνον διὰ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐπιχειρήσεώς της (É. N. 30). Εἶναι πρόσωπον ἠθικὸν παριστανόμενον ὑπὸ διαχειριστῶν, συνεταίρων ἢ ἀλλοτρίων τῆς ἐταιρίας, μισθωτῶν ἢ

(1) Troplong ἀρ. 445. — Τοιαῦται ἦσαν ἡ ἐταιρία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, συστηθεῖσα διὰ διατάγματος τοῦ Αὐγούστου 1664, ἡ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, διὰ διατάγματος τοῦ Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἡ γενικὴ ἐταιρία τῶν ἀσφαλειῶν τῆς Γαλλίας, διὰ διατάγματος τοῦ Μαΐου 1686, κτλ., — Molinier ἀρ. 396, σελ.

ἀμίσθων, μὴ ὑποκειμένων εἰς ἄλλην εὐθύνην παρὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπὸ τῶν μεριδούχων ἀνατεθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς (Ἐ. Ν. 34. 32).

207. Τὸ κεφάλαιον τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας διαιρεῖται εἰς μετοχὰς καὶ εἰς κλάσματα μετοχῶν ἴσης ἀξίας (Ἐ. Ν. 34). Μετοχή δὲ λέγεται ὠρισμένη τις ἀναλογία συμφέροντος ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τις τὴν ἐταιρικὴν μετοχὴν μὲ τὴν ἐταιρικὴν μερίδα. Ἡ μετοχὴ καὶ ἡ μερίς ἔχουσι τὴν κοινὴν ταύτην ιδιότητα, ὅτι χορηγοῦσιν ἐκάτεραι δικαίωμα τυχαῖον ἐπὶ μέρους αὐτουσίου τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ἀλλ' οὐδετέρα αὐτῶν δύναται νὰ ὀνομασθῇ μέρος τῆς περιουσίας ταύτης, καθότι οὐδεὶς τῶν συνεταίρων ἔχει, διαρκούσης τῆς ἐταιρίας, δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ἥτις ἀποκλειστικῶς ἀνήκει εἰς τὸ ἥθικόν τῆς ἐταιρίας πρόσωπον.

Ἀλλ' ἡ μετοχὴ διακρίνεται τῆς μερίδος καθόσον ἡ μὲν μετοχὴ εἶναι παραχωρήσιμος (Ἐ. Ν. 35, 36), οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἐταιρικὴ μερίς. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ εἰς μετοχὰς διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν εἰμὴ ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν ὅσαι ἀπαρτίζονται ἀπλῶς ἐκ κεφαλαίων, οὐχὶ δὲ καὶ ἐφ' ὧν οἱ συνεταῖροι ἀναδέχονται προσωπικὴν εὐθύνην, ἄλλως ἤθελον οὗτοι ἐκθέτει τὴν εὐθύνην των εἰς ὅλας τὰς ἐκ τῆς εἰς τὸν τυχόντα μεταβιβάσεως τῶν μετοχῶν ἐπικινδύνους ἀβεβαιότητος.

Ἐπίσης πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν μεταξὺ μετόχου καὶ δανειστοῦ τῆς ἐταιρίας ὑφισταμένην διαφοράν. Ὁ μέτοχος ὠφελεῖται ἀμέσως ἐκ τῶν ἐπικερδῶν, καὶ βλάπεται ἐκ τῶν ἐπιζημιῶν τῆς ἐταιρίας ἐπιχειρήσεων. Ὁ δανειστὴς ἀπεναντίας δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδετέραν τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων τυχῶν· αἱ ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κτήματος ἀξιώσεις του δὲν εἶναι ἀξιώσεις συνιδιοκτήτου, ἀλλ' ἀπαιτήσεις δανειστοῦ ἐπὶ τῆς εἰς τὸν ὀφειλέτην αὐτοῦ ἀνηκούσης περιουσίας.

Ὀνομάζουσι περιπλέον μετοχὴν καὶ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δι' οὗ βεβαιοῦται τὸ ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων δικαίωμα ἐκάστου συνεταίρου, κλάσματα δὲ μετοχῆς τὰς μικροτέρας μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μετοχῆς ὑποδιαίρέσεις.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου, αἱ μετοχαὶ θεωροῦνται ὡς κτήματα κινητὰ, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἐταιρία, ἂν καὶ περιλαμβάνονται ἐν αὐτῇ καὶ ἀκίνητα κτήματα, διότι, ὡς προεῖρηται, πρὸς τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας οἱ συνεταῖροι δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἀκινήτων αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν καρπῶν των, ἢ τῶν δι' αὐτῶν προσγενομένων κερδῶν.

Ὁ μέτοχος ἀνωνύμου ἐταιρίας ὑπόκειται μὲν εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας ὡς πρὸς τὰς μετὰ τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν συνεταίρων σχέσεις του, ἀλλὰ δὲν λαμβάνει τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου διὰ τῆς μοναδικῆς ἐμπορικῆς πράξεως τὴν ὁποίαν ἐνεργεῖ, κατὰβόλλων τὰ κεφάλαιά του εἰς τὴν ἐταιρίαν.

§. 2.

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

208. Διατυπώσεις ἀπαιτούμεναι πρὸς σύστασιν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.

209. Τί πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς;

210. Πολλάκις μόνον τὸ ἐταιρικὸν συμβόλαιον συντάσσεται κατ' ἀρχὰς κατὰ τύπον δημοσίου ἐγγράφου, ἐν ᾧ οἱ ἐταιρικοὶ κανονισμοὶ γράφονται ἰδιωτικῶς, ὑποχρεομένων τῶν συνεταίρων νὰ τοὺς περιβάλωσιν ἀκολούθως μὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις.

211. Τύπος τῆς βασιλικῆς ἐγκρίσεως.

212. Πληροφορίαι ὑποβλητέαι εἰς τὸν νομάρχην καὶ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπουργεῖον.

213. Τί πρέπει νὰ περιέχῃ ἡ ἀναφορὰ δι' ἧς αἰτεῖται ἡ β. ἔγκρισις.

§. 208. Πᾶσα ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις δύναται, ἐν γένει, νὰ ᾖ ἀντικείμενον τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὰς ἐταιρίας ταύτας δὲν ὑπάρχουσι πρόσωπα ἐγγνώμενα προσωπικῶς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων, ἢ ἐκτιθέμενα εἰς τὸ ν' ἀπολέσωσιν ἄλλο παρὰ τὴν ἐταιρικὴν καταβολὴν των, ἐν ᾧ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ μεθέξωσιν εἰς ὅλας τὰς ἐταιρικὰς ὠφελείας, ὁ νομοθέτης προβλέπων ὅτι ἐνδέχεται νὰ βλαφθῶσιν οἱ δανεισταὶ αὐτῆς εἴτε ἐκ τοῦ δολίου ἢ ἀπερισχέπτου ὀργανι-

εμοῦ τῆς ἐταιρίας, εἴτε ἐκ τῆς κακῆς τῶν πραγμάτων αὐτῆς διαχειρίσεως, ἀπήτησεν ὡς πρὸς τὴν σύστασιν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας ἐγγυήσεις τινάς εἰς ἃς δὲν ὑπόκεινται αἱ λοιπαὶ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι.

Οὕτω, 1. Τὸ καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας ταύτης ἐγγράφον πρέπει νὰ συνταχθῇ κατὰ τὸν τύπον τῶν ἐπισήμων συμβολαίων. Τοιοῦτοτρόπως εἶναι ἀδύνατον εἰς τοὺς πρώτους τῆς ἐταιρίας θεμελιωτάς, οὔτινες μόνον ὑπογράφονται εἰς τὸ καταστατικὸν αὐτῆς ἐγγράφον, νὰ μεταβάλλωσι κατ' ἀρέσκειαν τοὺς ὅρους αὐτοῦ πρὸς βλάβην τῶν κομιστῶν τῶν ἐταιρικῶν μετοχῶν. 2. Ἡ ἐταιρία δὲν δύναται ν' ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας της πρὶν οἱ ὅροι τῆς ὑπάρξεώς της ἐγκριθῶσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως (É. N. 37). 3. Τὸ Β. διάταγμα τῆς ἐγκρίσεως αὐτῆς πρέπει νὰ τοιχοκολλᾶται ὁμοῦ μὲ τὸ καταστατικὸν τῆς ἐταιρίας ἐγγράφον, καὶ νὰ μένῃ τοιχοκολλημένον ἐπὶ τρεῖς μῆνας εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ ἐμποροδικείου τοῦ τόπου ὅπου ἡ ἐταιρία εἶναι καθιδρυμένη (É. N. 42. 43).

209. Εἰς τὸ καταστατικὸν συμβόλαιον πρέπει νὰ ἐκφράζεται 1. ἡ παρὰ τῆς ἐταιρίας μελετωμένη ἐπιχείρησις, καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, ἐξ οὗ θέλει λάβει τὴν ἐπωνυμίαν της· 2. ἡ ἐταιρικὴ κατοικία· 3. ἡ διάρκεια τῆς ἐταιρίας· 4. τὸ ποσὸν τοῦ κεφαλαίου της· 5. ὁ τρόπος καθ' ὃν θέλει σχηματισθῇ, εἴτε διὰ μετοχῶν ὀνομαστικῶν, εἴτε ἀνωνύμων καὶ πληρωτέων εἰς τὸν κομιστήν· 6. ἡ προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας θέλει πραγματοποιηθῇ· 7. τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, καὶ ὁ τρόπος τοῦ διὰ τῶν κερδῶν σχηματισμοῦ του· 8. ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῶν πρὸς διατήρησιν τῆς ἐταιρίας ἀναγκαίων χρημάτων· 9. ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως αὐτῆς.

210. Συνήθως οἱ συνιστῶντες τὴν ἀνώνυμον ἐταιρίαν δὲν δίδουσι κατὰ πρῶτον τὸν τύπον ἐπισήμου ἐγγράφου εἰμὴ μόνον εἰς τὸ ἐταιρικὸν συμβόλαιον, δι' οὗ ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν συνεισφοράν τῶν καταβολῶν των, συντάττουσι δὲ ἰδιωτικῶς τοὺς καταστατικούς τῆς ἐταιρίας κανονισμούς, διὰ νὰ δύνανται εὐκολώτερον νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτοὺς τὰς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐγκριθησομένας τροποποιήσεις. Ἄν δὲ τινες τῶν ὑπογραφέντων

εἰς τὸν ἰδιωτικῶς συντεταγμένον κανονισμόν ἀποποιηθῶσι νὰ ἐμφανισθῶσιν ἀκολούθως ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου διὰ νὰ περιβάλωσι τὸ καταστατικὸν μὲ τὸν ἀναγκαῖον τοῦ δημοσίου ἐγγράφου τύπον, ἢ ἀποποιήσῃς των αὕτη δὲν δύναται νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ τῆς ὁποίας ἔδωκαν ὑποσχέσεως νὰ συνεισφέρωσι τὴν καταβολὴν των πρὸς σύστασιν ἐταιρίας, ἥτις ἀμετάκλητος ὡς πρὸς αὐτοὺς, δὲν ἐξαρτᾶται πλέον εἰμὴ ἀπὸ τὴν βασιλικὴν ἐγκρισιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουσι μονομερῶς τὸ δικαίωμα νὰ ἐμποδίσωσι. Δὲν ἀπαλλάσσονται δὲ τῆς ὑποχρεώσεώς των εἰμὴ ἂν ἡ Κυβέρνησις ἀποποιηθῇ τὴν ἐγκρισιν τῆς ἐταιρίας διὰ λόγους μὴ προερχομένους ἐξ αὐτῶν. Ἡ πρὸς σύστασιν ἐταιρίας ὑπόσχεσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ, καὶ ἂν δὲν περιβληθῇ με τοὺς ὡς πρὸς τὴν σύστασιν αὐτὴν τῆς ἐταιρίας ἀπαιτούμενους τύπους. Ὁ νόμος, ὅστις κηρύττει ἄκυρον τὴν ἄνευ τῶν νομίμων διατυπώσεων συσταθεῖσαν ἐταιρίαν, δὲν ἐκτείνει τὴν ἀκυρότητα ταύτην καὶ εἰς τὴν ὑπόσχεσιν, δι' ἧς οἱ συμβαλλόμενοι ἐννοοῦσι νὰ ὑποχρεωθῶσι πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ νὰ σχηματίσωσιν ἐταιρίαν. Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη τοὺς ὑποχρεοῖ δυνάμει τοῦ νόμου εἰς τὸ νὰ ἐκπληρώσωσιν ὅλας τὰς ἀπὸ τὸν νόμον ἀπαιτούμενας πρὸς σύστασιν τῆς ἐταιρίας διατυπώσεις, ἢ τοὺς ἐκθέτει εἰς τὰς ὡς ἐκ τῆς παραδιάσεως τῆς συμφωνίας των νομίμους ἀποζημιώσεις (1).

211. Ἡ πρὸς σύστασιν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας ἀπαιτουμένη βασιλικὴ ἐγκρισις δὲν εἶναι ἀπλὴ διατύπωσις, ἀλλὰ πρᾶξις διοικητικῆς δικαιοδοσίας, ἥτις ὅμως δὲν ἐπιβάλλει εἰς τὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν οὐδεμίαν ἀπέναντι τῶν τρίτων εὐθύνην. Οἱ συνιστῶντες τὴν ἀνώνυμον ἐταιρίαν ζητοῦσι δι' ἑαυτοὺς καὶ τοὺς μέλλοντας συνεταίρους των τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν τινα ὡς ἐκ τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων ὑποχρέωσιν. Εἶναι εὐλόγον λοιπὸν νὰ προσφέρωσιν ἐγγυήσεις ἀναπληρούσας τὴν προσωπικὴν των εὐθύνην, καὶ αὗται συνίστανται εἴτε εἰς τὰ κεφάλαια, τῶν ὁποίων τὴν καταβολὴν ὑπόσχονται, εἴτε εἰς τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας. Ὅθεν καὶ ὁ νόμος ἀναθέτει εἰς τὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν τὴν ἔρευναν ἂν αἱ προσφερόμεναι

(1) Pardessus ἔρ. 1040. — Molinier ἔρ. 453, 454.

ἐγγυήσεις ἀρκῶσι ν' ἀναπληρώσωσι τὴν προσωπικὴν τῶν συνεταίρων εὐθύνην, καὶ ἂν μὲν αὕτη εὐρίσκη τὰς ἐγγυήσεις ταύτας ἀποχρώσας, ἐγκρίνει τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας δι' ἀποφάσεως αὐτῆς, ἐκδιδομένης κατὰ τύπον Β. διατάγματος· ἂν τοὺναντίον δὲν τὰς θεωρῇ ἀρκούσας, ἀποποιεῖται τὴν ἔγκρισιν, ἢ δὲν τὴν χορηγῇ εἰμὴ ὑπὸ ὅρους τινάς, τῶν ὁποίων τὴν ἐκπλήρωσιν θεωρεῖ ἀποχρῶσαν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀπαιτουμένης ἐγγυήσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι πᾶσα μεταγενεστέρα τροποποιήσις τῶν ἐταιρικῶν κανονισμῶν δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ εἰμὴ ἐγκρίσει βασιλικῇ, καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 46 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διατυπώσεων (1).

212. Οὐδεμίᾳ διάταξις ὑπάρχει ἐν τῷ νόμῳ ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν καθ' ἣν ζητεῖται καὶ δίδεται ἡ Β. ἔγκρισις· ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν πρόοδον καὶ προστασίαν τῆς ἐμπορίας ὑπάγεται κατὰ τὰ ἄρθρα 15^ο καὶ 16^ο τοῦ ἀπὸ 15/3 Ἀπριλίου 1833 περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν Γραμματείας Β. διατάγματος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ ἐνεργεῖται διὰ τῶν νομαρχῶν, ἔπεται ὅτι ἡ αἴτησις τῆς Β. ἐγκρίσεως πρὸς σύστασιν ἀνωνύμου τινὸς ἐταιρίας ὀφείλει κατὰ πρῶτον νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀρμοδίον νομόρχην, ὅςις, πρὶν τὴν υποδᾶλῃ εἰς τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ ἂν δὲν ὑπάρχῃ τι τὸ κωλύον νὰ χορηγηθῇ ἡ ζητούμενη ἔγκρισις. Ἐπὶ τούτῳ ἐξετάζει τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐταιρίας διὰ νὰ πεισθῇ ἂν δὲν περιέχῃ τι ἀντιθετικόν εἰς τὰ χρηστὰ ἥθη καὶ εἰς τὴν καλὴν πίστιν τοῦ ἐμπορίου, βεβαιουῖται περὶ τῆς ἠθικότητος τῶν θεμελιωτῶν τῆς ἐταιρίας, περὶ τοῦ ἀξιοχρέου αὐτῶν, καὶ ἂν δύνανται νὰ πραγματοποιήσωσιν ἐγκαίρως τὰς ὑποσχομένας καταβολὰς των, περὶ τῆς ἀληθοῦς ἀξίας τῶν εἰς τὴν ἐταιρίαν συνεισφερομένων κινητῶν ἢ ἀκινήτων, καὶ ὑποδᾶλλει εἰς

(1) Melepeyre et Jourdain ἀρ. 290. — Persil. σελ. 223. — Τὸ ἄρθρον 29 τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν Νομαρχῶν Β. Διατάγματος ἐπιβάλλει εἰς τὸν Νομόρχην, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἰπουργείου, τὸ καθῆκον «Νὰ ἐπαγρυπνῇ, ὥστε αὐθαίρετως νὰ μὴ μεταβάλλωνται οἱ κανονισμοὶ ἐγκειμένων ἐταιριῶν, νὰ μὴ κρύπτεται ἡ περιουσία των, καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ εἰς τὴν διαχείρισιν αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ αὐτῶν νόμων καὶ διαταγμάτων».

τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, ὁμοῦ μὲ τὴν αἴτησιν καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν ἔγγραφα, ἔκθεσιν λεπτομερῇ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐρευνῶν του, γνωμοδοτῶν περὶ τοῦ ὠφελίμου τῆς ἐπιχειρήσεως, περὶ τῶν πιθανοτήτων τῆς ἐπιτυχίας της, ἂν ἡ ἀναγγελλομένη ἐταιρία δὲν περιέχῃ τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν κοινὴν τάξιν καὶ εἰς τὰ χρητὰ ἥθη, ἢ ὅποιανδήποτε ἄλλην ἔλλειψιν καθιστῶσαν ἀδύνατον τὴν ἐπωφελῇ αὐτῆς ἔκδοσιν.

213. Διὰ τὰ δυνηθῇ δὲ ὁ νομάρχης τὰ συντάξῃ τὴν διαληφθεῖσαν ἔκθεσιν, πρέπει τὰ σημειῶνται ἀκριβῶς ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἀναφορᾷ ἡ κατοικία τῶν ἀναφερομένων, αἱ ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἡ ἐταιρία προτίθεται ν' ἀναλάβῃ, ὁ χρόνος τῆς διαρκείας της, τὸ ποσὸν τῶν κεφαλαίων της, ὁ τρόπος καθ' ὃν αὐτὸ θέλει ἀπαρτισθῇ, ἡ ἔδρα τῆς ἐταιρίας, τὸ μεταξὺ τῶν συνεταίρων συνταχθὲν ἐταιρικὸν συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον ἐπισυνάπτεται εἰς τὴν ἀναφορὰν ὁμοῦ μὲ τὰ συμβόλαια τῆς ἰδιοκτησίας ἢ τῆς μισθώσεως τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας ἀναγκαίων γαιῶν, οἰκοδομῶν, ἐργοστασίων, τὰς ἐκθέσεις ἐκτιμήσεως τῶν εἰς τὴν ἐταιρίαν συνεισφερομένων κινητῶν ἢ ἀκινήτων, δι' ὧν τὰ δύναται τὰ βεβαιωθῇ ἡ ἐξουσία, ὅτι δὲν τοῖς ἀποδίδεται ἀξία φαντασιώδους ἐπὶ σκοπῷ τὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς εἰς τὴν ἐταιρίαν πωλήσεως αὐτῶν οἱ θεμελιωταὶ τῆς ἐταιρίας, καὶ τέλος τοὺς ἐταιρικοὺς κα-
νονισμούς (1).

§. 3.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

214. Περὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

215. Μετοχαὶ ὀνομαστικαὶ καὶ ἀνώνυμοι.

216. Ἀποτελέσματα τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἐταιρικῆς μετοχῆς.

217. Ὁ παραχωρητὴς μέτοχος ἀνωνύμων μετοχῶν ἀπαλλάττεται πάσης πρὸς τὴν ἐταιρίαν ὑποχρέωσεως ; — Διαστολὴ.

218. Ἡ αὐτὴ διαστολὴ καὶ ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως ὀνομαστικῶν μετοχῶν.

219. Ὅταν ὁ παραχωρητὴς μέτοχος δὲν ἔδωκεν ἐγγύησιν τινα πρὸς ὅλο-

σχερῇ ἐξόφλησιν τοῦ ὡς ἐκ τῆς μετοχῆς ὀφειλομένου, ἀπαλλάττεται πάσης ὑποχρεώσεως μετὰ τὴν παραχώρησιν.

220. Περὶ τῶν εἰς ὑπηρεσίας ἢ ἐπικαρπίαν καταβολῶν.—Μετοχαὶ βιομηχανικαὶ καὶ μετοχαὶ ἐπικαρπίας.

221. Αἱ εἰς βιομηχανίαν ἢ ἐπικαρπίαν καταβολαὶ δύνανται ὡσαύτως νὰ παριστῶνται δι' οὐσιαστικῶν μετοχῶν.

222. Δικαιώματα τῶν κληρονόμων ἢ τῶν ἐκδοχέων τοῦ πρὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας ἀποθνήσκοντος βιομηχανικοῦ μετόχου.

223. Δικαιώματα τοῦ βιομηχανικοῦ μετόχου, ὅστις ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἄνεν τοιαύτης παύει νὰ χορηγῇ τὴν βιομηχανίαν του εἰς τὴν ἐταιρίαν.

224. Περὶ τῆς παραχωρήσεως τῶν προσωπικῶν βιομηχανικῶν μετοχῶν.

225. Περὶ τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου.

226. Περὶ τοῦ χρεωλυτικοῦ κεφαλαίου.

214. Τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας σχηματίζεται διὰ τῶν καταβολῶν τῶν συνεταίρων, αἵτινες δύνανται νὰ συνίστανται εἴτε εἰς τὴν πλήρη κυριότητα, εἴτε εἰς τὴν χρῆσιν μόνην τοῦ καταβαλλομένου πράγματος, ἐφαρμοζομένων κατὰ τὴν διάφορον αὐτοῦ φύσιν τῶν εἰς τοὺς §§. 175—179 ἐκτεθέντων κανόνων.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι δὲν παρέχουσιν ἄλλην παρὰ τὸ κεφάλαιόν των ἐγγύησιν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσδιορίζεται τοῦτο ἀκριδῶς διὰ τοῦ ἐταιρικοῦ συμβολαίου, ἂν καὶ δὲν ἀπαιτῆται νὰ καταβληθῇ ἀμέσως καὶ ὀλοκλήρως εἰς τὴν ἐταιρίαν. Εἰς πολλὰς μάλιστα τοιαύτας ἐταιρίας, οἱ συνεταῖροι δὲν συνεισφέρουσι τὴν παρ' αὐτῶν ὀφειλομένην καταβολὴν εἰμὴ καθόσον τὸ ἀπαιτοῦσιν αἱ ἀνάγκαι τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων.

215. Αἱ μετοχαὶ διαιροῦνται εἰς ὀνομαστικὰς καὶ εἰς ἀνώνυμους. Ὀνομαστικαὶ λέγονται αἱ μετοχαὶ ἐν αἷς ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν. Ἡ κυριότης αὐτῶν βεβαιοῦται δι' ἐγγραφῆς ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν βιβλίων, ἡ δὲ πώλησις των ἐνεργεῖται διὰ μεταφορᾶς γραφομένης ἐπὶ τῶν βιβλίων τούτων, καὶ ὑπογραφομένης ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ ἢ τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ πληρεξουσίου [Ἐ. Ν. 35, 36].

Ἀνώνυμοι ὀνομάζονται αἱ μετοχαὶ, ἐν αἷς δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ μετόχου, καὶ τῶν ὁποίων ἡ κυριότης, βεβαιουμένη διὰ

μόνης τῆς κατοχῆς, μεταβιβάζεται δι' ἀπλῆς παραδόσεως ἄνευ τινὸς περαιτέρω διατυπώσεως [Ε. Ν. 35]. Οἱ κάτοχοι τοιούτων μετοχῶν συνεταῖροι δὲν καθίστανται γνωστοὶ εἰμὴ ὅταν ἐμφανίζωσι τὰς μετοχὰς τῶν ἀπαιτοῦντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἑταιρικὰς διανομὰς (1).

216. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἑταιρικῆς μετοχῆς εἶναι ὅτι ὁ νέος αὐτῆς κύριος εἰσέρχεται εἰς τὴν ἑταιρίαν, καὶ περιβάλλεται μὲ ὅλα τὰ εἰς τὴν ιδιότητα τοῦ μετόχου προσήρημένα ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ δικαιώματα.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἀφ' ἐνὸς ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ πλεονεκτήματα, ὑποβάλλεται ἀφ' ἑτέρου εἰς ὅλα τοῦ συνεταίρου τὰ βάρη, ἐκτὸς μόνον ἂν διὰ ῥητῆς συνομολογίας τὰ ἐπιφορτισθῇ ὁ πωλητὴς τῆς μετοχῆς (2).

217. Ἀλλ' ὁ ἐκποιήσας τὴν μετοχὴν τοῦ συνεταίρου ἀπαλλάττεται ἀμέσως καὶ πάσης ἀπέναντι τῆς ἑταιρίας ὑποχρεώσεως; Ἐν γένει ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τρίτον τινα εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ δανειστοῦ του. Ἀλλ' ἐπιτρέπεται τοῦτο εἰς τὸν μέτοχον τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας ὅστις γενόμενος αὐτῆς συνεταῖρος ἀνεδέχθη διαφόρους πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεις;

Πρὸ πάντων πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ εἰμὴ ὡς πρὸς τὴν παραχώρησιν ὑποσχέσεων μετοχῶν μὴ ἐξοφληθεισῶν εἰσέτι, ἀφοῦ εἰς τὰς ἀνωνύμους ἑταιρίας οἱ μέτοχοι δὲν ἐνέχονται εἰς τὰς ἑταιρικὰς ὑποχρεώσεις εἰμὴ μέχρι συμπληρώσεως τῆς καταβολῆς των.

Ἄν αἱ παραχωρηθεῖσαι μετοχαὶ ᾖναι ἀνώνυμοι καὶ οὐδεμίαι εἴτε προσωπικὴ εἴτε πραγματικὴ ἀσφάλεια ἐδόθη ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ μὴ καταβληθέντος εἰσέτι μέρους τοῦ κεφαλαίου, προδήλως ὁ παραχωρητὴς μέτοχος δὲν ἐνέχεται εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ εἰσέτι ὀφειλομένου τούτου ποσοῦ τὸ ὅποιον μένει πλέον εἰς βάρος τοῦ νέου μετόχου. Αἱ περὶ τῆς δι' ὑποκαταστάσεως νέου ὀφειλέτου ἀνανεώσεως ἀρχαὶ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου δὲν λαμβά-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 316, 317. — Molinier ἀρ. 409, 416.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 318. — Molinier ἀρ. 410.

νουςιν οὐδεμίαν ἐνταῦθα ἐφαρμογήν, καθόσον ἡ ἐταιρία παραδίδουσα εἰς τὸν μέτοχον ὑπόσχεσιν μετοχῆς ἀνώνυμον, καὶ δι' ἀπλῆς παραδόσεως μεταβιβαζομένην, ὑποτίθεται ὅτι δὲν στηρίζει τὴν ὁποίαν τῷ χορηγεῖ πίστῳσιν ἐπὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ πρώτου τούτου μετόχου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μετοχῆς αὐτῆς καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀναλογούντων μερισμάτων, καὶ ὅτι ἀφήνει ἐλεύθερον τὸν μέτοχον νὰ ὑποκαταστήσῃ ὅποιονδήποτε ἄλλον θέλει εἰς τε τὰς ὑποχρεώσεις του καὶ εἰς τὰ δικαιώματά του.

Ἄν τούναντίον ἐχορηγήθῃ ὁποιαδήποτε ὑπὲρ τῆς πληρωμῆς τοῦ κεφαλαίου τῆς μετοχῆς ἀσφάλεια, αὕτη μένει ὑπέγγυος ἕως οὗ, συναινέσει τῆς ἐταιρίας, ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλης. Ἡ δὲ περὶπτῳσις αὕτη εἶναι ἡ συνηθεστέρα, καθότι σχεδὸν πάντοτε ὅταν ὁ μέτοχος λαμβάνῃ τὴν ὑπόσχεσιν μετοχῆς, ἐκδίδει γραμμάτια εἰς διαταγὴν τῆς ἐταιρίας, πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὑπολειπομένου αὐτῆς κεφαλαίου· τὸ δὲ μέτρον τοῦτο εἶναι ἀναγκασιότατον, καθότι ἄλλως, ἂν μέγας ἀριθμὸς μετοχῶν μεταβῇ εἰς πρόσωπα ἀναξιώχρεα, ἐνδέχεται νὰ κλονισθῇ ἡ ὑπαρξίς τῆς ἐταιρίας, ὡς ἐκ τῆς μὴ συμπληρώσεως τῶν κεφαλαίων της (1).

218. Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως ὀνομαστικῶν μετοχῶν, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὀλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως τῶν ὁποίων ἐχορηγήθησαν ὁποιαδήποτε ἐγγυήσεις. Θέλουσιν ἐξακολουθῇ νὰ ᾔναι ὑπέγγυοι ἕως τῆς ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως τῶν μετοχῶν, καὶ μετὰ τὴν παραχώρησιν αὐτῶν πρὸς τρίτον τινά, ἂν ἡ ἐταιρία δὲν συναινέσῃ ν' ἀποδώσῃ πρὸς τὸν πρότερον μέτοχον τὰς παρ' αὐτοῦ χορηγηθείσας ἐγγυήσεις (2).

219. Ὅταν ὁμοῦς ὁ παραχωρήσας τὴν ὀνομαστικὴν ὑπόσχεσιν μετοχῆς συνεταῖρος δὲν ὑποχρεωθῇ εἰς οὐδεμίαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς ἐγγύησιν, δὲν δύναται νὰ θεωρῇται ὑπόχρεως μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ κεφαλαίου αὐτῆς, ἐὰν μεταβιβάζων αὐτὴν εἰς τὸν τρίτον συνεμορφώθῃ μὲ τοὺς περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν μετοχῶν διαγεγραμμένους τύπους. Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ καταστατικοῦ καθιερουμένων διατυπώ-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 319, 320, 321.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 322.

σεων ἰσοδυναμεῖ μὲ ῥητὴν τῆς ἐταιρίας συγκατάθεσιν εἰς τὴν ὑποκατάσασιν νέου ὀφειλέτου, καὶ ἐπιφέρει ὅλας τῆς ἀνανεώσεως τὰς συνεπειάς (1).

220. Αἱ εἰς σπουδὴν, ὑπηρεσίαν, ἢ βιομηχανίαν συνιστάμεναι καταβολαί, αἵτινες δὲν αὐξάνουσιν ἐνεστώτως τὸ ποσὸν τῶν ἐταιρικῶν κεφαλαίων, δὲν παρέχουσι συνήθως δικαίωμα εἰμὴ μόνον ἐπὶ ἀναλόγου μέρους τῶν κερδῶν. Τοιαῦται καταβολαί παριστάνονται συνήθως δι' ἰδιαιτέρας σειρᾶς μετοχῶν, αἵτινες, καλούμεναι *βιομηχανικαὶ μετοχαί*, ἢ *μετοχαὶ χρήσεως* ἢ *ἐπιχαρπίας*, δὲν χορηγοῦσι κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας δικαίωμα ἐπὶ τοῦ διανεμητέου κεφαλαίου.

Διὰ τὰ κανονισθῶσι δὲ μετ' ἀκριθείας τὰ εἰς τὴν καταβολὴν ἐκάστου ἀναλογοῦντα δικαιώματα, διαιροῦσι συνήθως τὰ καθαρὰ κέρδη εἰς δύο μερίδας. Ἡ μὲν χρησιμεύει πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων τῶν εἰς τὴν ἐταιρίαν καταβληθεισῶν χρηματικῶν ποσοτήτων, ἡ δὲ διανέμεται ἀναλόγως μεταξὺ τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν βιομηχανικῶν μετοχῶν. Ὅταν δὲ ἡ ἐταιρία διαλυθῇ, ἀποδίδονται, μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν, πρῶτον μὲν αἱ εἰς χρήματα καταβολαί, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διανέμεται ἐπομένως μεταξὺ τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν βιομηχανικῶν μετοχῶν.

Ὡσαύτως δὲ οἱ τὴν ψιλὴν μόνην τῶν ἀκινήτων κτημάτων ἐπιχαρπίαν καταβαλόντες συνεταῖροι δὲν λαμβάνουσι συνήθως εἰμὴ μετοχὰς ἐπιχαρπίας. Μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ἀναλαμβάνουσι οὗτοι αὐτούσια τὰ ἀκίνητά των κτήματα, μόνοι δὲ οἱ κάτοχοι τῶν οὐσιαστικῶν μετοχῶν διανέμονται μεταξὺ των τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον.

221. Ὅταν δὲν ὀρισθῇ ῥητῶς ὑπὸ τῶν συνεταίρων, ὅτι οἱ κάτοχοι τῶν βιομηχανικῶν μετοχῶν θέλουσι μετέχει τῶν κερδῶν μόνον, ἐκ τῶν ὅρων τοῦ καταστατικοῦ θέλει ἐξαχθῇ ἂν πρέπη νὰ μεθεξῶσιν οὗτοι καὶ εἰς τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν καὶ εἰς τὴν τοῦ κεφαλαίου, ἢ εἰς τὴν τῶν κερδῶν μόνον.

Ἐὰν εἰς τὸ καταστατικὸν οἱ συνεταῖροι διέκρινον τὰς βιομηχανικὰς ἀπὸ τὰς οὐσιαστικὰς μετοχὰς, εὐλόγως ὀφείλει τις νὰ

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 223.

συμπεράνη ὅτι ἡ ἀξία τῆς βιομηχανίας ἢ τῆς ἐπικαρπίας ὑπελογίσθη ἐπὶ σκοπῷ νὰ ὀρισθῇ ἡ εἰς τοὺς κατόχους τοιούτων μετοχῶν ἀποδοτέα ἐπὶ τῶν κερδῶν ἀναλογία. Ὄθεν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, οἱ μὲν κάτοχοι τῶν οὐσιαστικῶν μετοχῶν ἀναλαμβάνουσι τὰ παρ' αὐτῶν καταβληθέντα κεφάλαια, οἱ δὲ τῶν βιομηχανικῶν μετοχῶν κομιστὰὶ ἀνακτῶσι τὴν ἐλευθέραν τῆς βιομηχανίας των ἐξάσκησιν, καὶ, ἂν μετὰ τὴν αὐτοῦσιον ἀπόληψιν τῶν κεφαλαίων, ὑπολείπωνται κέρδη, διανέμονται συμμέτρως μεταξὺ τῶν κατόχων τῶν οὐσιαστικῶν μετοχῶν καὶ τῶν τῶν βιομηχανικῶν.

Ἄν τούναντίον ἐξάγεται ἐκ τοῦ καταστατικοῦ, ὅτι ἡ εἰς βιομηχανίαν καταβολὴ ἐξωμοιώθη μὲ κεφάλαιον ὑπὸ τοῦ βιομηχάνου καταβληθὲν, οἱ κάτοχοι τῶν βιομηχανικῶν μετοχῶν θέλουσι, διαλυομένης τῆς ἐταιρίας, μετάσχει εἰς τε τὰ κέρδη καὶ εἰς τὰ κεφάλαια αὐτῆς.

Ἄν τέλος δὲν ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ βιομηχανικῶν καὶ οὐσιαστικῶν μετοχῶν, τεκμήριον τῆς σιωπῆς ταύτης θέλει εἶναι, ὅτι οἱ συνεταῖροι ἐνόησαν, ἐξομοιοῦντες ὅλα τὰ εἶδη τῶν μετοχῶν, νὰ χορηγήσωσιν εἰς ἅπαντας τοὺς μετόχους τὰ αὐτὰ δικαιώματα. Τῶνόντι ὅταν ἐν τῇ μετοχῇ δὲν ἐκφράζεται ἡ φύσις τῆς καταβληθείσης ἀξίας, εἶναι ἀδύνατον νὰ διακρίνηται τὰς παραστατικὰς τῆς βιομηχανίας μετοχάς, ἐὰν μάλιστα αὗται μεταβῶσιν εἰς τρίτων χεῖρας, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραδεχθῇ μὲν τινὰς τῶν μετοχῶν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου διανομὴν, ν' ἀποβάλῃ δὲ τὰς ἄλλας (1).

222. Τίνα δικαιώματα θέλει ἔχει ὁ κληρονόμος τοῦ βιομηχανικοῦ μετόχου ἢ τοῦ ἐκδοχέως αὐτοῦ, ἂν ὁ μέτοχος οὗτος ἀποθάνῃ πρὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας; Ἄν ἡ μετοχὴ ᾖναι, κατὰ τὴν προγενομένην διαστολὴν, ἀπλῇ βιομηχανικὴ ἢ ἐπικαρπίας μετοχῇ, ἐπεὶδὴ ἐξ αὐτῆς πηγάζει μόνον, ὡς εἴρηται, δικαίωμα ἀνάλογον τῆς ἐκ τῆς βιομηχανίας ταύτης εἰς τὴν ἐταιρίαν προστινομένης ὠφελείας, οἱ κληρονόμοι ἢ οἱ ἐκδοχεῖς θέλουσι λάβει μέρος μόνον εἰς τὰ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ δικαιοπαρόχου των

(1) *Malepeyre et Jourdain* ἄρ. 329.

ἀποκτηθέντα εταιρικά κέρδη, ἀποκλειόμενοι τῶν μεταγενεστέ-
ρων, ὡς παυσάσης τῆς αἰτίας, ἐφ' ἧς ἐστηρίζετο ἡ ἐκ μέρους τοῦ
μετόχου ἀπόκτησις τῶν κερδῶν.

Ἄν τούναντίον ἡ βιομηχανικὴ μετοχὴ χορηγῇ, κατὰ τοὺς ὅρους
τοῦ καταστατικοῦ, δικαίωμα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ, ὁ κλη-
ρονόμος ἢ ὁ ἐκδοχεὺς θέλουσι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς λογίζονται μέτο-
χοι, καὶ θέλουσι μετέξει καὶ εἰς τὴν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐται-
ρίας διανομὴν τοῦ κεφαλαίου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θεω-
ρεῖται ὅτι ὑπῆρξε συνάλλαγμα τυχερὸν μεταξύ τῆς ἐταιρίας καὶ
τοῦ βιομηχάνου συνεταίρου, πωλήσαντος πρὸς τὴν ἐταιρίαν τὴν
ἐλπίδα τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πολυχρονίου ἐξασκήσεως
τῆς βιομηχανίας του, ἀντὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν οὕτω χορηγηθέντος
δικαιώματος νὰ θεωρῇται μέτοχος ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, καθ' ἣν
περίπτωσιν οὐδεμία διαφορὰ ὑφίσταται μεταξύ τῆς μετοχῆς του
καὶ τῆς τῶν εἰς χρήματα συνεισενεγκόντων τὴν καταβολὴν των
συνεταίρων (1).

223. Ἄν διὰ τινος συμβεβηκότος κατασταθῇ ἀδύνατον εἰς τὸν
κάτοχον βιομηχανικῆς μετοχῆς νὰ χορηγῇ τὴν ὑπηρεσίαν του πρὸς
τὴν ἐταιρίαν, διατηρεῖ ὅσα καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου του ἔχει
ὁ κληρονόμος του δικαιώματα. Ἄν ἡ μετοχὴ του τῷ ἔδιδε μόνον
δικαίωμα νὰ μετέχῃ τῶν κερδῶν δὲν θέλει λάβει μέρος εἰμὴ εἰς
τὰς μέχρι τῆς παύσεως τῆς βιομηχανίας του ὠφελείας. Ἐὰν ἡ
μετοχὴ του ἐξωμοιοῦτο μὲ οὐσιαστικὴν μετοχὴν, θέλει ἐξακο-
λουθήσῃ ν' ἀπολαμβάνῃ ὅσα πλεονεκτήματα χαίρουσι καὶ οἱ λοι-
ποὶ μέτοχοι.

Ἐὰν ὅμως ἀρνηθῇ τὴν ἐξάσκησιν τῆς βιομηχανίας του ἄνευ νο-
μίμου τινὸς κωλύματος, οὐ μόνον θέλει στερηθῇ, καὶ εἰς ἑκατέ-
ρας τὰς περιπτώσεις, πάσης εἰς τὸ ἐξῆς μετοχῆς ἐπὶ τῶν κερ-
δῶν, ἀλλὰ θέλει περιπλέον ἐνέχεται καὶ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς
ὡς ἐκ τῆς παραβιάσεως τῆς ὑποσχέσεώς του προσγινομένης τυ-
χὸν εἰς τὴν ἐταιρίαν ζημίας.

224. Αἱ βιομηχανικαὶ μετοχαί, αἵτινες δίδονται εἰς τοὺς τὴν
σπουδὴν ἢ τὴν ὑπηρεσίαν των πρὸς τὴν ἐταιρίαν χορηγοῦντας,

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 330 καὶ 331.

εἶναι συνήθως προσωπικαί, ὑποθέτουσι δηλονότι τὴν αὐτοπρόσωπον ὑπηρεσίαν τοῦ μετόχου πρὸν ὃν παρεχωρήθησαν. Τοιαῦται μετοχαὶ παρακατατίθενται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον, ὡς ἐγγύησις τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μετόχου τὸν ὁποῖον ἀφορῶσιν. Ὅθεν ἡ παραχώρησις αὐτῶν δὲν ἐπιφέρει ὑποκατάστασιν τοῦ ἐκδοχέως εἰς τὴν θέσιν τοῦ παραχωρητοῦ, πρὸς ὃν δὲν χορηγεῖ ἄλλα δικαιώματα παρ' ὅσα εἶδομεν ὅτι ἀποκτᾷ ἐπὶ τῶν ὁμορρύθμων ἐταιριῶν ὁ παρὰ τοῦ συνεταίρου ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς μερίδος του προσλαμβάνόμενος παρακοινωνός [ἀρ. 195] (1).

225. Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ὀνομάζεται ποσὸν τι ἐκ μέρους τῶν ἐταιρικῶν κερδῶν σχηματιζόμενον, καὶ πρὸς ἀπάντησιν ἀπροβλέπτων τῆς ἐταιρίας ἀναγκῶν προωρισμένον.

Εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ κοινοῦ κεφαλαίου, ἀλλ' ἔχει τὸν ἰδιάζοντα προωρισμὸν νὰ διατηρῇ πάντοτε τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον ὑπεράνω τοῦ διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὁρισθέντος ἐλαχίστου ὅρου, ὡς ἀποχρώσεως πρὸς τὸ κοινὸν ἐγγυήσεως. Ἡ ἀνάγκη αὕτη τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου δὲν ζημιοῖ τοὺς συνεταίρους, αὐξάνει τὸν ἀντικτὸν τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν καὶ χορηγεῖ νέαν πρὸς τὸ κοινὸν ἐγγύησιν.

Πρὸς σχηματισμὸν καὶ διατήρησιν αὐτοῦ, προσδιορίζουσιν οἱ συνεταῖροι τὸ παρ' ἐκάστου αὐτῶν ἐκ τῶν κατὰ καιρὸν μερισμάτων ἀφιεθσόμενον ποσόν.

Ὅταν τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον φθάσῃ τὸν διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὁρισθέντα ἀνώτατον αὐτοῦ ὅρον, τὰ ἐταιρικά κέρδη διανέμονται ὁλοσχερῶς πρὸς τοὺς μετόχους.

Ἄν τὸν ἀντικτὸν τὸ μὲν ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἐξαντληθῇ, ἐλαττωθῇ δὲ τὸ κύριον κεφάλαιον, οὐδεμία κερδῶν διανομὴ γίνεται, καθότι, ἐν ὅσῳ δὲν καλυφθῶσιν αἱ ἐλαττωθεῖσαι τὸ κεφάλαιον ζημίαι, δὲν ὑπάρχουσι κέρδη.

Τέλος ἡ ἐταιρία παύει καὶ διαλύεται, ἂν, ἐξαντληθέντος τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, δὲν εἶναι πλέον δυνατόν ν' ἀποκαταστα-

(1) Molinier ἀρ. 418.

θῇ τὸ κύριον κεφάλαιον εἰς τὸν ὠρισμένον ἐλάχιστον ὅρον του(1).

226. Ἐκτὸς τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου συνειθίζουσιν εἰς τὰς μεγάλας ἐταιρίας νὰ σχηματίζωσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρεωλυτικὸν κεφάλαιον, δι' οὗ ἡ ἐταιρία προτίθεται τὴν ἀπόδοσιν τῶν πρώτων καταβολῶν, τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων των, καὶ τὴν ἐξόφλησιν τῶν ὁποίων τυχὸν ἔλαβε δανείων.

Διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοιούτου κεφαλαίου εὐκολύνεται ἡ κατὰ πρῶτον τοποθέτησις τῶν μετοχῶν, καθότι ὁ ἀποκτῶν αὐτὰς ἔχει τὸ τριπλοῦν πλεονέκτημα νὰ πληρόνεται τακτικῶς τοὺς τόκους τῶν καταβολῶν του, νὰ μετέχῃ εἰς τὰ ἐταιρικά κέρδη, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἐλπίδα ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχικὴν καταβολὴν του, ἂν ἡ ἐταιρία εὐδοκιμήσῃ. Ἄν δ' ἀφοῦ αἱ ἀρχικαὶ καταβολαὶ ἀποδοθῶσιν, αἱ μετοχαὶ δὲν παρέχωσι πλέον τόκους, ὑποστηρίζεται μολαταῦτα πάντοτε ἡ κυκλοφορία των διὰ τῶν ἐπικερδῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ἀναλόγου αὐξήσεως τῶν διανεμομένων κερδῶν (2).

§. 4.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

227. Περὶ τῶν διαχειριστῶν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.

228. Δικαιώματα τῶν μελῶν αὐτῆς.

229. Περὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς κυβερνήσεως παρὰ τῇ ἀνωνύμῳ ἐταιρίᾳ.

230. Περὶ ἐλεγκτῶν.

227. Τὰ πράγματα τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας διοικοῦνται ὑπὸ διευθυντῶν ἢ διαχειριστῶν, εἴτε μετὰ τῶν συνεταίρων ἐκλεγομένων, εἴτε ἀλλοτρίων τῆς ἐταιρίας [Ε. Ν. 31]. Ὡς ἐπιτοπλεῖστον συμβούλιον διοικητικὸν συγκείμενον ἐκ μετόχων, καὶ κατὰ τοὺς ἐν τῷ κατὰστατικῷ τῆς ἐταιρίας ἐγγράφῳ ὅρους σχηματιζόμενον διευθύνει καὶ ἐπιτηρεῖ τοὺς διαχειριστάς. Εἰς οὐδένᾳ δὲ ἄλλον

(1) Goujet et Merger, λ. Société anonyme ἀρ. 125. — Molinier ἀρ. 432, 433.

(2) Goujet et Merger αὐτόθι, ἀρ. 128. — Molinier ἀρ. 434.

ἀνήκει νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰς ἐταιρικὰς ὑποθέσεις, οὐδ' ἐπὶ προφάσει ἀμελείας ἢ καταχρήσεων τῶν διαχειριστῶν, ἐπιφυλαττομένου μόνον τοῦ δικαιώματος νὰ ζητηθῇ ἡ παῦσις των, συμφώνως μὲ τὸν κανονισμόν τῆς ἐταιρίας, ἢ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐταιριῶν καὶ ἐντολῆς ἀρχὰς τοῦ δικαίου.

Οἱ διαχειρισταὶ συνάπτουσι δύο διακεκριμένας ιδιότητας ἐξ ὧν παράγονται διάφοροι συνέπειαι. Ὡς ἐντολοδόχοι τῆς ἐταιρίας εἶναι ὑπεύθυνοι μόνον περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς δοθείσης εἰς αὐτοὺς ἐντολῆς, ὡς συνεταῖροι δὲ δὲν ὑπόκεινται εἰς κάμμίαν προσωπικὴν ἢ ἀλληλέγγυον ἐνοχλήν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀνω-νύμου ἐταιρίας μέλη, καὶ ὑποχρεοῦντες τὴν ἐντολοδοτίδα αὐτῶν ἐταιρίαν, μένουσι προσωπικῶς ἐλεύθεροι πάσης ὡς ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς των ὑποχρεώσεως, καὶ κατὰ τοῦτο διακρίνεται ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία ἀπὸ τῆς ἐτερορρύθμου. Δύνανται ὅμως νὰ κατὰδιωχθῶσι προσωπικῶς, ὡς καὶ πᾶς ἐντολοδόχος, δι' ὅσα ἤθελαν πράξει καθ' ὑπέρβατιν τῶν καθηκόντων των, ὡσαύτως δὲ καὶ δι' ὅσας πράξεις των ἐγγυηθῶσι προσωπικῶς.

Ἡ ἐξουσία καὶ αὐτῶν τῶν διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας διοριζομένων διαχειριστῶν εἶναι πρόσκαιρος καὶ μετακλητὴ, δύναται δὲ νὰ τοῖς ἀφαιρεθῇ διὰ τακτικῆς ἀποφάσεως τῆς ἐταιρίας. Πᾶσα ἐναντία διάταξις τοῦ καταστατικοῦ θέλει εἶναι ἄνευ ἀποτελέσματος, ὡς ἀντικειμένη εἰς τὸν ῥητὸν τοῦτον ὅρισμόν τοῦ νόμου, τοῦ ὁποῦ ἡ τήρησις ἀσφαλίζεται διὰ τῆς ἀνάγκης τῆς διὰ Β. Διατάγματος ἐγκρίσεως τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας.

Ἡ ἐναντία διάταξις ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἐπικίνδυνος καὶ παράλογος ἐπὶ ἐταιρίας τῆς ὁποίας τὸ προσωπικόν, μεταβαλλόμενον ἀλληλοδιαδόχως, ἤθελεν ἐναντίον τῆς πεποιθήσεώς του ὑποβάλλεται εἰς τὴν διεύθυνσιν ἀνθρώπων μὴ χαιρόντων τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς ἐταιρίας (1).

(1) Molinier ἀρ. 448.—Malepeyre et Jourdain ἀρ. 363. 364.—Ὁ Παρ-δέσσιος ἀρ. 1041, παραδέχεται, τούναντίον, ὅτι δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἐν τῷ καταστατικῷ τὸ ἀμετάκλητον τῶν διαχειριστῶν, καθόσον τῆς συνομολογίας ταύτης συνέπεια δὲν θέλει εἶσθαι νὰ μὴ δύνανται ποτὲ ν' ἀνακληθῶσιν οἱ διαχειρισταί, ἀλλ' ἢ ἀνάκλησις αὐτῶν νὰ μὴ δύναται νὰ ἐνεργηθῇ, εἰμὴ ἀφ' οὗ κριθῇ λόγος καὶ νόμιμος.

228. Τὰ μέλη τῆς ἐταιρίας συνέρχονται εἰς τὰς διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὀριζομένης ἐποχάς, διασκέπτονται περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἀκούουσι τὴν ἔκθεσιν τῶν πράξεων τῶν διαχειριστῶν καὶ ἐξελέγχουσι τὴν διαχείρισίν των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία εἶναι ἐταιρία κεφαλαίων καὶ οὐχὶ προσώπων, αἱ ψῆφοι ὑπολογίζονται, κατὰ γενικὸν κανόνα, εἰς τὰς διασκέψεις τῆς κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐταιρικῆς τῶν ψηφοφορούντων μερίδος καὶ οὐχὶ κατὰ κεφαλὴν.

Ὅταν τὰ μέλη τῆς ἐταιρίας ᾖναι πολυάριθμα, προσδιορίζεται συνήθως διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν μετοχῶν τὸν ὁποῖον πρέπει τις νὰ ἔχῃ διὰ νὰ δύναται νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς ἐταιρικὰς συνελεύσεις, ὡς καὶ ἡ ἀναλογία τῶν μετοχῶν ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας. Ἐν γένει δὲ ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα αἱ εἰς τοὺς ἀρ. 170, 171 καὶ 172 περὶ τῶν ἐταιρικῶν διασκέψεων ἀναπτυχθεῖσαι ἀρχαί.

229. Τὸ μέτρον τοῦ νὰ ὑποβάλλεται ἡ σύστασις πάσης ἀνωνύμου ἐταιρίας εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως ἤθελεν ἀποβαίνει ἀνωφελές, ἂν διὰ παντὸς μέσου δὲν ἡσφαλίζετο ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τῶν ὅρων τοῦ καταστατικοῦ καὶ τῶν διὰ τοῦ Β. διατάγματος ἐπιβληθεισῶν εἰς αὐτὴν ὑποχρεώσεων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν μεγάλης ἐμπορικῆς σημασίας ἀνατίθεται πολλάκις ἡ ἐπὶ τούτῳ φροντίς εἰς ἐπίτροπον τῆς Κυβερνήσεως, ἐπιφορτιζόμενον νὰ ἐπιβλέπῃ ὅλας τῆς ἐταιρίας τὰς ἐπιχειρήσεις, νὰ παρευρίσκηται εἰς τὰς ἐταιρικὰς διασκέψεις τοῦ διοικητικοῦ αὐτῆς συμβουλίου καὶ τῶν γενικῶν συνελεύσεων τῶν μετόχων, καὶ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀκριβῆ τῶν πράξεων αὐτῶν ἔκθεσιν μετὰ τῶν παρατηρήσεών του ὡς πρὸς ὅσας ἐξ αὐτῶν θεωρεῖ ἀντικειμένas εἰς τὸ καταστατικόν. Οἱ ἐπίτροποι οὗτοι πληρόνονται παρὰ τῆς ἐταιρίας, ὁ δὲ διορισμὸς αὐτῶν ἀποτελεῖ ἓνα τῶν ὅρων, ὑφ' οὗς ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίζει νὰ ἐγκρίνῃ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας (1).

230. Τὰ χρέη τῶν ἐλεγκτῶν, ὅταν διορισθῶσι τοιοῦτοι, συν-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 388. — Molinier ἀρ. 445. — Οὕτως ἐγγράφεται ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Τραπεζῆς.

ίστανται εἰς τὸ νὰ ἐπιτηρῶσι τὰς πράξεις τῶν διαχειριστῶν, νὰ ἐλέγχωσι τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν, καὶ ν' ἀναφέρωσι περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐρευνῶν των. Ὁ διορισμὸς τοιούτων ἐπιτηρητῶν τῶν πράξεων τῆς διευθύνσεως παρέχει μέγιστα εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας πλεονεκτήματα, καθόσον δι' αὐτῶν ἀνακαλύπτονται ἐγκαίρως αἱ καταχρήσεις τῶν ἀπίστων διαχειριστῶν καὶ προλαμβάνονται τὰ ὡς πρὸς τὴν ἐταιρίαν ὀλέθρια ἀποτελέσματα των, πρὶν πραγματοποιηθῶσιν.

Οἱ ἐλεγκταὶ ἐξασκοῦσι μέρος τῆς εἰς τὰς συνελεύσεις ἀνηκούσης ἐξουσίας, καθόσον ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι λόγον τῶν πράξεων τῆς διευθύνσεως κατὰ τὰς διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὀριζομένης ἐποχάς. Διὰ νὰ ἐνεργῶσι δ' ἐπιτυχῶς τὴν ἐξέλεγκξιν τῶν διαχειριστῶν, δύνανται νὰ ἐπισκέπτονται τὰ βιβλία τῆς ἐταιρίας καὶ ὅλα τὰ τὴν διαχείρισιν ἀφορῶντα ἔγγραφα, καὶ νὰ συγκαλῶσιν ἐκτάκτως τὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων συμφώνως μὲ τὸ καταστατικόν. Ἡ παραμέλησις τῶν χρεῶν των δύναται νὰ τοὺς ἐκθέσῃ εἰς ἀποζημιώσεις ἀπέναντι τῶν συνεταίρων (1).

§. 5.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΕΙΤΕ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ ΕΙΤΕ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

231. Δικαιώματα τῶν μετὰ τῆς ἐταιρίας συναλλαττομένων.

223. Τὰ διανεμηθέντα κέρδη ἢ οἱ δουλευθέντες τόκοι δὲν ἀποδίδονται.

233. Καθήκοντα τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς διαχειριστάς.

234. Καθήκοντα τῆς ἐταιρίας πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς.

231. Οἱ μετὰ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας συναλλαττόμενοι τρίτοι ἀποκτῶσι δικαιώματα κατὰ τῆς ἐταιρίας μόνης οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν συνεταίρων, οἵτινες ἐνόησαν νὰ ὑποχρεώσωσι μόνον τὴν καταβολὴν των [É. N. 33]. Ἄν ἡ ἐταιρία δὲν ἐξοφλήσῃ τὰ

(1) Malepeyre et Jourdain ἔρ. 390—393.

πρὸς αὐτοὺς χρέη της, οἱ τρίτοι δὲν ἔχουσιν ἄμεσον κατὰ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀγωγὴν, δύνανται ὅμως ν' ἀσφαλισθῶσιν ἐνεργοῦντες τὰ κατ' αὐτῶν δικαιώματα τῆς ὀφειλέτιδός των ἐταιρίας.

232. Ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν δὲν ὑποχρεοῦνται οἱ μέτοχοι ν' ἀποδώσωσι τὰ δυνάμει τῶν ἐταιρικῶν κανονισμῶν παραδοθέντα αὐτοῖς μερίσματα κέρδους, τὰ ὅποια ἀποκτῶσιν ἄμετακλήτως, ἅμα τοῖς διανεμηθῶσιν ἐν καλῇ πίστει εἰς τὰς διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὠρισμένας ἐποχάς. Τοιαύτη ἀπόδοσις καθίσταται μάλιστα ἀνέφικτος, ὅταν αἱ μετοχαὶ μεταβῶσιν εἰς χεῖρας πολλῶν ἀνθρώπων, οἵτινες παύουσιν ἀλληλοδιαδόχως νὰ ἦναι μέλη τῆς ἐταιρίας, καὶ τῶν ὁποίων οὕτως ἡ ἀνεύρεσις καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατος.

Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ ὡς πρὸς τοὺς, συμφώνως μὲ τὸ καταστατικόν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας εἰς τοὺς μετόχους αὐτῆς καταβαλλομένους τόκους (1).

233. Ἡ ἐταιρία ὀφείλει πρὸς τοὺς διαχειριστὰς αὐτῆς τὴν συνολογηθεῖσαν τακτικὴν ἢ τυχηρὰν ἀντιμισθίαν, καὶ τὴν ἀπόδοσιν πάσης πρὸς διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων καταβληθείσης δαπάνης. Ἐνίοτε τὰ ἐξοδα ταῦτα καθίστανται ἀληθῆς τῶν ἐταιριῶν μάστιξ, ὅθεν καὶ εἰς τὰς μεγάλας ἀνωνύμους ἐταιρίας συνειθίζουσι νὰ προσδιορίζωσι ποσόν τι κατ' ἀποκοπὴν ὡς πρὸς τὰ ἐνδεχόμενα ἐξοδα. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἄνευ ἀτοπημάτων, καθότι οἱ διαχειρισταὶ ἔχουσι τότε συμφέρον νὰ περιορίζωσιν ὅσον ἔνεστι τὰς ἐταιρικὰς ὑποθέσεις διὰ νὰ μὴ αὐξάνωσι τὰ βάρη των. Προτιμότερον εἶναι πάντοτε νὰ ἐπιφυλάσσεται ἡ ἐταιρία τὴν μετ' ἀκριβοῆς ἐξέλεγχιν πληρωμὴν τῶν εἰς τὰς ἐταιρικὰς χρεῖας δαπανηθέντων.

Ὡς πρὸς τὰ καθήκοντα τῶν διαχειριστῶν ἐφαρμόζονται ἐν γένει καὶ ἐνταῦθα τὰ περὶ τῶν διαχειριστῶν τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας ἐκτεθέντα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ διαχειρισταὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας δὲν ὑπόκεινται εἰς οὐδεμίαν προσωπικὴν ἐνο-

(1) Molinier ἀρ. 465, 466.

χὴν, ἐκτὸς μόνον, ὡς προεῖρηται, ἐπὶ ὑπερβάσει τῶν καθηκόντων των (1).

234. Ἡ ἐταιρία ὀφείλει πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν καὶ τοὺς δυνάμει τοῦ καταστατικοῦ ἀποδοτέους αὐτοῖς τόκους. Ὀφείλει περιπλέον νὰ τοῖς ἐπιτρέπη τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν ὅλων τῶν εἰς τὴν διαπραγματεύσιν τῶν μετοχῶν των καὶ εἰς τὰς ἐταιρικὰς διασκέψεις ἀναφερομένων δικαιωμάτων.

Αἱ περιοδικαὶ τῶν λογαριασμῶν αὐτῆς καταστάσεις κοινοποιῦνται ὑποχρεωτικῶς πρὸς τοὺς μετόχους καὶ κατατίθενται συνήθως παρὰ ταῖς ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ὀριζομέναις ἀρχαῖς πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνεχομένων.

Ἐκτὸς τούτου οἱ μέτοχοι δύνανται νὰ λαμβάνωσιν, ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἐταιρίας, γνῶσιν τῶν δικαιολογητικῶν τοῦ ἐταιρικοῦ ἰσολογίου ἐγγράφων, ὡς καὶ νὰ ἐξελέγχωσι τὴν ἀκρίβειαν αὐτοῦ δι' ἐπισκέψεως τῶν ἀνηκόντων χωρίων τῶν ἐταιρικῶν βιβλίων.

Ἐν γένει δὲ καθόσον ἀφορᾷ τὰς μεταξὺ τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς σχέσεις, ἐφαρμόζονται ὅσα εἰς τοὺς §§. 184—188 ἀνεπτύχθησαν.

333. Ἐάν τις τῶν μετόχων ἀπολέσας τὸ ἔγγραφον τῆς μετοχῆς του ζητῇ δεύτερον αὐτοῦ ἀντίτυπον παρὰ τῆς ἐταιρίας, πρέπει νὰ διακρίνωμεν πρῶτον ἂν ἡ μετοχὴ ᾗτον ὀνομαστικὴ ἢ ἀνώνυμος, καὶ δεύτερον, ἂν αὕτη κατεστράφη διὰ τυχαίου τινὸς συμβεβηκότος, οἷον πυρκαϊᾶς, πλημμύρας κτλ., ἢ ἂν ἀπλῶς παρέπεσεν ἢ ὑφαίρεθη.

Ἄν ἡ μετοχὴ ᾗτον ὀνομαστικὴ, ἀρκεῖ εἰς ἑκατέραν τῶν περιπτώσεων ν' ἀναφερθῇ ὁ μέτοχος πρὸς τοὺς διαχειριστὰς τῆς ἐταιρίας, οἵτινες θέλουσι τῷ χορηγήσει δεύτερον τῆς μετοχῆς

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 244. — Goujet et Merger ἀρ. 217.—Ὁ Molinier ἐκφράζει τὴν ἀντίθετον γνώμην εἰς τὸν ἀρ. 486, λέγων ὅτι ὅταν οἱ διαχειρισταὶ τῆς ἐταιρίας, τῶν ὁποίων τὰ καθήκοντα κανονίζονται ἐντὸς τοῦ διὰ Β. διατάγματος ἐγκριθέντος καταστατικοῦ, συναλλάττονται ἐξ ὀνόματος τῆς ἐταιρίας, καθ' ὑπέρβασιν τῆς ὁποίας ὡς τοιοῦτοι εἶναι ἐνδεδυμένοι ἐξουσίας, ἐκφράζουσιν ἀρκούντως ὅτι δὲν ἐγνωῦσι νὰ ὑποχρεωθῶσι προσωπικῶς, ἐπομένως οὐτε τὴν ἐταιρίαν ὑποχρεοῦσι, τὴν ὁποίαν ὑποθέτομεν ὅτι δὲν ἔχουσιν οὕτως ἐξουσίαν ν' ἀντιπροσωπεύωσιν, οὔτε προσωπικῶς ὑποχρεοῦνται, ἀφοῦ δὲν συνάπτουσι τὸ συνάλλαγμα ἐν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι.

του αντίτυπον, ἀφ' οὗ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς προσωπικῆς τοῦ αἰ-
τουῦντος ταυτότητος.

Ἄν ὅμως ἡ μετοχὴ ἦτον ἀνώνυμος, ὁ μέτοχος δὲν δύναται
νὰ λάβῃ νέον αὐτῆς ἀντίτυπον εἰμὴ ἀποδεικνύων τὴν ὑλικὴν
καταστροφὴν τῆς. Ἡ ἐταιρία δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν παρα-
χώρησιν νέου ἀντιτύπου ὅταν ἡ μετοχὴ παραπεσοῦσα ἢ ὑφαιρε-
θεῖσα κυκλοφορῇ, καθότι ἄλλως ἐνδέχεται νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸ νὰ
πληρώσῃ δῖς.

Ἄν τέλος ἡ μετοχὴ ἦτον συντεταγμένη κατὰ τύπον γραμ-
ματίου εἰς διαταγὴν, νομίζομεν ὅτι ὁ κομιστὴς αὐτῆς δὲν δύνα-
ται νὰ λάβῃ ἄλλο αὐτῆς ἀντίτυπον ἂν δὲν ἀποδείξῃ συγχρόνως
τὴν διὰ τυχαίου συμβάντος ὑλικὴν καταστροφὴν τοῦ πρώτου,
καὶ τὴν διὰ τακτικῆς μεταβιβάσεως κυριότητά του.

Ἄν δὲ ἡ μετοχὴ παρέπεσε μόνον ἢ ὑφαιρέθη, δὲν νομίζομεν
ὅτι δύναται νὰ χορηγηθῇ δεύτερον αὐτῆς ἀντίτυπον, ἐξ ἀναλο-
γίας τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 149 καὶ ἐπόμενα τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου
περὶ τῶν παραπιπτουσῶν συναλλαγματικῶν ὀριζομένων. Ἡ ἔκ-
δοσις πολλῶν ἀντιτύπων τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς, ἀναφερόν-
των ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ ἐνὸς ἀκυροῖ τὰ λοιπὰ [Ε. Ν. 147], δὲν
συνεπάγει ἄτοπόν τι, καθόσον ἅμα ἐξοφληθῇ τὸ ἐν, δὲν ὑφίστα-
ται πλέον ἡ συναλλαγματικὴ. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ κατὰ τύπον γραμ-
ματίου εἰς διαταγὴν συντεταγμένη μετοχὴ δίδει εἰς τὸν κάτο-
χον αὐτῆς τὸ δικαίωμα νὰ παρουσιάζεται κατὰ πᾶσαν περιοδι-
κὴν τῶν κερδῶν διανομὴν, νὰ λάβῃ δὲ μέρος, μετὰ τὴν διάλυσιν
τῆς ἐταιρίας, καὶ εἰς τὴν διανομὴν τοῦ κεφαλαίου αὐτῆς, ἡ ἔκ-
δοσις διπλῶν τῆς τοιαύτης μετοχῆς ἀντιτύπων, πρὶν τῆς ἀπο-
δεδειγμένης καταστροφῆς τοῦ πρώτου, δύναται νὰ ἐκθέσῃ τὴν
ἐταιρίαν εἰς ἀπείρους δυσχερείας καὶ διενέξεις, ἅμα ἤθελον πα-
ρουσιασθῇ τρίτοι καλῆς πίστεως κομισταὶ τοῦ ἀρχικοῦ ἀντι-
τύπου τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ μεταγενεστέρου.

Δὲν ἐννοοῦμεν ὅμως ὅτι δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσι κατάλληλα
μέτρα ἐξασφαλίζοντα, κατὰ τὸ δυνατόν, τὰ συμφέροντα τοῦ με-
τόχου, χωρὶς νὰ ἐκτεθῶσι τὰ τῆς ἐταιρίας. Οὕτως ὁ κύριος τῆς
παραπεσοῦσης μετοχῆς ὀφείλει ν' ἀναγγεῖλῃ τὴν ἀπώλειάν της
πρὸς τοὺς διαχειριστάς τῆς ἐταιρίας, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ μὴ

ἐνεργήσωσιν εἰς τὰ ἐταιρικά βιβλία τὴν παρὰ τῶν δυνάμει φευ-
 δοῦς ὁπισθογραφήσεως ἢ ἄλλου ὁποιουδήποτε δόλου ζητηθησο-
 μένην τυχὸν εἰς ὄνομά των ἐγγραφὴν τῆς παραπεσούσης μετο-
 χῆς του, νὰ κατάρχη δὲ καὶ τὰ εἰς τὴν μετοχὴν ταύτην ἀνα-
 λογοῦντα μερίσματα πρὸ τῆς διανομῆς των. Ἄν μετὰ τὴν εἰδο-
 ποίησιν ταύτην ἐμφανισθῇ ἡ μετοχὴ παρὰ τρίτου τινός, ἢ διευ-
 θυνσίς τῆς ἐταιρίας θέλει τὴν παραλάβῃ καὶ ἀναβάλῃ πᾶσαν
 πληρωμὴν τῶν ληξάντων μερισμάτων ἕως οὗ ἀποφασισθῇ παρὰ
 τῶν δικαστηρίων τὸ περὶ τῆς διαφιλονεικουμένης κυριότητος
 τῆς μετοχῆς ζήτημα. Ἄν ὅμως δὲν ἐμφανισθῇ τις, ὁ μέτοχος
 ὅστις δι' ὑσχυρίζεται ἐκυτὸν κύριον τῆς παραπεσούσης μετοχῆς
 δύναται νὰ ἐνάξῃ τοὺς διαχειριστὰς νὰ τὸν ἀναγνωρίσωσι, προ-
 σάγων ἀποδείξεις περὶ τῆς τακτικῆς μεταβιβάσεως τῆς μετοχῆς
 εἰς ὄνομά του. Τὸ δὲ δικαστήριον δύναται, ὅταν πεισθῇ περὶ τῆς
 εἰλικρινείας του, νὰ διατάξῃ τὴν ἐπὶ ἐγγυήσει πληρωμὴν τῶν
 μερισμάτων, ἥτις δὲν ἐκθέται τὴν ἐταιρίαν εἰς συδερίαν ἀπαί-
 τησιν πρὸς τρίτους (1).

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τῆς ἐτερορρύθμου ἐταιρίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

235. Ὅρισμός τῆς ἐτερορρύθμου ἐταιρίας.

236. Ἐρευνα ἱστορικὴ περὶ τῆς ἐτερορρύθμου ἐταιρίας.

237. Διὰφορα τῆς ἐτερορρύθμου ἐταιρίας εἶδη.—Διαιρέσεις τοῦ τμήματος.

235. Ἐτερορρύθμος ἐταιρία λέγεται ἡ συνισταμένη μεταξὺ
 ἑνὸς ἢ πολλῶν συνεταίρων ἀλληλεγγύων καὶ ὑπευθύνων, καὶ
 ἑνὸς ἢ πολλῶν συνεταίρων ἀπλῶν χρηματοδοτῶν, οἵτινες ὀνομά-
 ζονται ἐτερορρύθμοι ἢ καθ' ἐτερορρυθμίαν συνεταῖροι [Ε. Ν. 23].

Εἰς τὴν ἐταιρίαν ταύτην εὐρίσκει τις ἂφ' ἑνὸς μὲν, ὡς ἐπὶ τῆς
 ὁμορρύθμου, συνεταίρους ὑπευθύνους, ὑποκειμένους ἀλληλεγγύως
 εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἐταιρικῶν χρεῶν, ἂφ' ἑτέρου δὲ συνεταί-
 ρους ὑποχρεοῦντας, ὡς ἐπὶ τῆς ἀωνύμου, μόνον τὴν καταβολήν

(1) Molinier ἀρ. 480.

λήν των, καὶ μὴ υποκειμένους εἰς ἄλλην περαιτέρω ζημίαν [É. N. 26], εἰς τρόπον ὥστε οἱ μετὰ τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας συναλλαττόμενοι ἔχουσι πρῶτον τὴν ἐγγύησιν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, καὶ δεύτερον τὴν τῆς προσωπικῆς εὐθύνης τῶν ὑπευθύνων αὐτῆς συνεταίρων, ὡς πρὸς οὓς ἡ ἐταιρία θεωρεῖται ὁμόρρυθμος [É. N. 24].

236. Ἡ ἑτερορρύθμος ἐταιρία, γαλλιστὶ λεγομένη *commandite*, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ κατὰ τὸν μεσαιῶνα συνήθους συναλλάγματος *commanda*, ἢ *accommanda*, δι' οὗ ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων ἐνεπιστεύετο πρὸς ἔμπορόν τινα χρήματα ἢ ἐμπορεύματα διὰ νὰ τὰ πραγματευθῇ ὑπὸ τὸ ὄνομά του καὶ διὰ κοινὸν λογαριασμόν.

Τὰ εἶδη ταῦτα τῶν ἐταιριῶν ἦσαν συνηθέστατα ἐπὶ τε τῆς ἐμπορίας τῆς ξηρᾶς καὶ ἐπὶ τῆς ναυτικῆς. Ὁ ἔμπορος ἢ ὁ ναύτης, εἰς ὃν ἐνεπιστεύοντο χρηματικὸν κεφάλαιον ἢ δέσμην τινὰ (*pacotille*), ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ κέρδη, ὁ δὲ τὰ χρήματα ἢ τὰ ἐμπορεύματα χορηγῆσας δὲν ὑπεχρεοῦτο ἐπέκεινα τῆς καταβολῆς του, ἀπηλλάττετο δὲ πάσης ὑποχρεώσεως διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ παραδοθέντος κεφαλαίου του. Ἡ ἀρχὴ αὕτη κατέστη, προϊόντος τοῦ χρόνου, γενικωτέρα καὶ κατέστησεν οὕτω δυνατὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πάσης τάξεως νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, χωρὶς νὰ προσβάλλεται ἡ κατὰ τὰς στενὰς ιδέας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀσυμβίβαστος δῆθεν μὲ τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα ἀξιοπρέπεια τοῦ εὐπατρίδου ἢ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

Κατὰ μίμησιν τοῦ διαληφθέντος συναλλάγματος εἰσῆχθη καὶ εἰς τὰς ἑτερορρύθμους ἐταιρίας ἡ διάκρισις μεταξὺ συνεταίρων διαχειριζομένων τὰς ἐταιρικὰς υποθέσεις, καὶ τῶν ὁποίων μόνων τὰ ὀνόματα φαίνονται εἰς τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, διότι αὐτοὶ μόνον ἀναδέχονται ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς τρίτους, καὶ ἄλλων συνεταίρων, ἀπλῶν χρηματοδοτῶν, οἵτινες μένουσιν ἄγνωστοι καὶ ἀποφεύγουσι πᾶσαν εὐθύνην, ἐγκαταλιμπάνοντες πᾶν ὅ,τι συνεισφέρουν εἰς τὴν ἐταιρίαν (1).

(1) Ἡ διάκρισις αὕτη ἐκφράζεται ῥητῶς εἰς μίαν ἀπόφασιν τῆς Γενοῦνης ἐκδο-

237. Ἡ ἑτερόρρυθμος ἐταιρία σχηματίζεται 1. μεταξὺ ἐνὸς ὑπευθύνου συνεταίρου καὶ ἐνὸς ἢ πλείονων χρηματοδοτῶν συνεισφερόντων τὰ κεφάλαιά των ἐπὶ σκοπῷ νὰ μετέχωσιν ἀναλόγως εἰς τὰ ἐταιρικὰ κέρδη. 2. μεταξὺ ὁμορρύθμου τινὸς ἐταιρίας καὶ ἐνὸς ἢ πλείονων χρηματοδοτῶν, 3. μεταξὺ ἐνὸς ὑπευθύνου συνεταίρου ἢ ὁμορρύθμου τινὸς ἐταιρίας, καὶ ἐταιρίας τινὸς μετόχων χορηγούντων κεφάλαιον κατὰ μετοχὰς διηρημένον, δι' οὗ ἡ ἐταιρία ἐνεργεῖ τὰς ἐπιχειρήσεις της [Ε. Ν. 23]. Κατὰ τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις ὑπάρχει ἡ λεγομένη ἀπλῆ ἑτερόρρυθμος ἐταιρία, κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἡ κατὰ μετοχὰς ἑτερόρρυθμος ἐταιρία (1).

Εἰς τοὺς δύο ἐπομένους πρκαγράφους θέλομεν πραγματευθῆ, 1. περὶ τῶν διεπουσῶν τὰς ἑτερορρύθμους ἐταιρίας γενικῶν ἀρχῶν, 2. περὶ τῶν ἐκ τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας πηγαζουσῶν ὑποχρεώσεων.

§. 1.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

238. Ἡ ἑτερόρρυθμος ἐταιρία σχηματίζει ἡθικὸν πρόσωπον ἐμπορευόμενον ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν.
 239. Ἀπαιτεῖται ἀναγκάτως νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὴν ἑτερόρρυθμον ἐταιρίαν συνεταῖροι ὑπεύθυνοι καὶ ἀπλοὶ χρηματοδότες.
 240. Ὁ ἑτερόρρυθμος χαρακτήρ, ὡς ἐξαιρετικὸς τοῦ κοινοῦ δικαίου, πρέπει ῥητῶς νὰ συνομολογηθῇ.
 241. Τύπος τῆς συστάσεως τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας καὶ συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων εἴτε ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους, εἴτε ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.

θεῖσαν τὸ ἔτος 1498 καὶ 1588. Βιβλ. 12. κεφ. 4. Socii participes societatis vel rationis, quorum nomen in ea expenditur, teneantur in solidam pro omnibus gestis, et erga omnes et singulos creditores rationis sive societatis. Socii vero, seu participes, quorum nomen non expenditur, non intelligantur nec sint in aliquo obligati ultra participationem, seu quantitatem pro qua participant.

(1) Molinier ἀρ. 483.

242. Μόνοι οἱ ὑπεύθυνοι συνεταῖροι ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἐταιρίαν καὶ ἐνεργοῦσιν ἐν ὀνόματι αὐτῆς.
243. Ὁ ἐπεμβαίνων εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων ἑτερορρύθμος καθίσταται ἔμπορος καὶ ὁμόρρυθμος συνεταῖρος.
244. Δὲν καθίσταται ὅμως ἀλληλέγγυος εἰμὴ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.
245. Τίνας πράξεις δύναται ὁ ἑτερορρύθμος νὰ ἐνεργήσῃ ἀκινδύνως.
246. Ἡ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐταιρίας ἐπέμβασις τοῦ ἑτερορρύθμου δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων.
247. Διαφορὰ τῆς ἀπλῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας ἀπὸ τῆς κατὰ μετοχάς.
248. Περίπτωσις καθ' ἣν ἡ καταβολὴ τοῦ ἑτερορρύθμου ἡσφαλίσθῃ παρ' ὑπευθύνου τινὸς συνεταίρου.
249. Περί τῆς κατὰ μετοχάς διηρημένης ἑτερορρύθμου ἐταιρίας.

238. Ἡ ἑτερορρύθμος ἐταιρία ἀποτελεῖ ὡσάύτως πρόσωπον ἠθικόν, καὶ ἐνεργεῖ ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν σχηματιζομένην ὑποχρεωτικῶς ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐνὸς ἢ πλείονων τῶν ὑπευθύνων αὐτῆς μελῶν. Ἄν τὰ ὀνόματα τῶν ἑτερορρύθμων συνεταίρων περιληφθῶσιν εἰς τὴν ἐπωνυμίαν, οἱ τρίτοι εὐλόγως θέλουσι πιστεύσει ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἐταιρίαν, καὶ ἐπομένως τὸ περιστατικὸν τοῦτο θέλει τοὺς καταστήσει ἀπέναντι αὐτῶν ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους δι' ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας [É. N. 25] (1).

Ἄν ἡ ἐταιρία ἀπαρτίζεται ἐξ ἐνὸς μόνου ὑπευθύνου συνεταίρου καὶ ἄλλων ἑτερορρύθμων, ἡ ἐταιρικὴ ἐπωνυμία θέλει φέρει τὸ ὄνομα τοῦ διαχειριστοῦ συνεταίρου μετὰ τῆς συνήθους προσθήκης καὶ συντροφία, δι' ἧς ἐννοεῖται ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἑτερορρύθμοι συνεταῖροι (2).

239. Ἐκ τῶν προεκτεθεισῶν ἀρχῶν ἔπεται ὅτι ἀπαιτούμενα οὐσιώδη τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας εἶναι, 1. νὰ ὑπάρχωσιν εἰς ἡ πλείους ὑπεύθυνοι συνεταῖροι, ἀντιπροσωπεύοντες τὴν ἐταιρίαν, διαχειριζόμενοι τὰς υποθέσεις τῆς, καὶ ὑποχρεούμενοι ἀλληλεγγύως καὶ ἐπ' ἄπειρον ἀπέναντι τῶν τρίτων. 2. εἰς ἡ πλείους ἑτερορρύθμοι οἵτινες ὀφείλουσι ν' ἀπέχωσι ἀπὸ τῆς ἐταιρικῆς διαχειρίσεως [É. N. 27], καὶ μὴ ὑποκείμενοι εἰς ζημίας εἰμὴ

(1) Pardessus ἀρ. 1032.—Delangle 336.—Molinier ἀρ. 487.

(2) Pardessus ἀρ. 1032.—Delangle ἀρ. 250.—Malepeyre et Jourdain ἀρ. 238.

καθόσον αὐται δὲν ὑπερβαίνουσι τὸ ποσὸν τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα κατέθεσαν ἢ ὥφειλον νὰ καταθέσωσιν εἰς τὴν ἐταιρίαν [Ε. Ν. 26]. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ σύμβασις, δι' ἧς ἅπαντες οἱ συνεταῖροι, θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἑτερορρύθμους, ἤθελον ἀναθέσει τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων εἰς διαχειριστὰς ὑπομισθίους, θέλει, καὶ τοι δημοσιευθεῖσα, εἶσθαι ἄκυρος ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, καὶ ἕκαστος αὐτῶν θέλει προσωπικῶς ἐνέχεται εἰς ὅλας τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις. Τότε μόνον ἀποκτῶσι τὸ τῆς ἑτερορρύθμιας εὐεργέτημα οἱ συνεταῖροι, ὅταν συμμορφωθῶσι μετὰς διατάξεις τοῦ νόμου, μία τῶν ὁποίων εἶναι ν' ἀντιπροσωπεύεται ἡ ἑτερορρύθμος ἐταιρία δι' ἐνὸς τουλάχιστον ὑπευθύνου διαχειριστοῦ συνεταίρου. Μόνῃ ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία δύναται νὰ σύγκειται ἐκ καθαρῶς χρηματοδοτῶν συνεταίρων, διότι ἡ περὶ τῆς συστάσεώς της Β. ἔγκρισις ἀναπληρῶνει τὴν ἐκ τῆς ἀπουσίας πάσης προσωπικῆς εὐθύνης ἐλλείπουσαν ἐγγύησιν (1).

240. Ἡ ἰσότης τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων ἀποτελεῖ τὸ κοινὸν μεταξὺ τῶν συνεταίρων δίκαιον. Ὅθεν οἱ θέλοντες ἐξαιρετικῶς νὰ ἐπιφυλαχθῶσι τὸ προνόμιον νὰ μὴ ὑπόκεινται ἀπέναντι τῶν τρίτων εἰς τὰ ἐταιρικὰ χρέη ἐπέκεινα τῆς καταβολῆς των, ὀφείλουσι νὰ τὸ συνομολογήσωσι ῥητῶς ἐντὸς τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας ἐγγράφου, καὶ νὰ φροντίσωσι νὰ γίνῃ ἡ προσήκουσα περὶ τούτου δημοσίευσις. Δὲν ἐννοοῦμεν διὰ τούτου ὅτι ἀπαιτεῖται ἀναγκαστικῶς νὰ γίνῃ χρῆσις τοῦ νομικοῦ ὅρου ἑτερορρύθμος συνεταῖρος, ἂν ἐξ ἄλλων ἀντιστοιχῶν ἐκφράσεων ἐξάγεται σαφῶς ἡ περὶ τῆς ἑτερορρύθμου ιδιότητος τινων συνεταίρων προσηκόντως γενομένη συνομολόγησις.

241. Ἡ σύστασις τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας πρέπει ν' ἀποδεικνύεται δι' ἐγγράφου εἴτε δημοσίου, εἴτε ιδιογράφου, φυλαττομένων κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν τῶν περὶ συντάξεως διπλῶν ἀντιτύπων ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας [Ε. Ν. 39]. Ἐφαρμόζονται δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐν περιλήψει τοιχοκόλλησιν τοῦ ἐγγράφου τούτου εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ ἐμποροδικείου, καὶ τὴν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ κρατούμενον βιβλίον

(1) Molinier ἀρ. 488.—Pardessus ἀρ. 1028.

καταχώρησίν του τὰ ἐν τῷ §. 149, ὡς πρὸς τὰς συνεπείας δὲ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν διατυπώσεων τούτων τὰ ἐν τοῖς §§. 150—161 ἐκτεθέντα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου συντακτομένην περίληψιν τοῦ ἑταιρικοῦ συμβολαίου, 1. δὲν ἀπαιτεῖται μὲν νὰ περιέχωνται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἑτερορρόθιμων συνεταίρων, ἀλλ' οὐδὲ ἀπαγορεύεται ν' ἀναφέρωνται ἐν αὐτῇ, ἀρκεῖ μόνον νὰ σαφηνίζεται ἡ ἑτερορρόθιμος ιδιότης των· 2. πρέπει νὰ δηλοῦται ἡ ποσότης τῶν κατὰ μετοχάς ἢ καθ' ἑτερορρόθιμίαν καταβαλλομένων κεφαλαίων. Ἄν ὅμως καὶ ἡ δήλωσις αὕτη δὲν γίνη, οἱ δανεισταί, καθὼ μὴ στηριχθέντες εἰς τὴν ιδέαν τῶν εἰς αὐτοὺς ἀγνώστων τούτων κεφαλαίων, δὲν δύνανται νὰ παραπονεθῶσιν ἕνεκα τῆς ἀποσιωπῆσεως αὐτῶν. Ἄν τούναντίον δηλωθῇ ἐν τῇ περιλήψει ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ὑπὸ τῶν ἑτερορρόθιμων καταβληθέντος, οἱ συνεταῖροι οὗτοι θέλουσιν ἐνέχονται ἀπέναντι τῶν τρίτων δι' ὅλον τὸ ἂν καὶ κατὰ λάθος δηλωθὲν τοῦτο ποσόν· 3. ἀρκεῖ ἡ περίληψις αὕτη νὰ ὑπογραφῇ παρὰ μόνων τῶν ὑπευθύνων μελῶν τῆς ἑταιρίας [Ε. Ν. 43. 44] (1).

242. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι μόνοι οἱ ὑπεύθυνοι συνεταῖροι ὑπόκεινται ἀπεριορίστως εἰς τὰς ἑταιρικὰς ὑποχρεώσεις, ἐν ᾧ οἱ ἑτερορρόθιμοι ὑποχρεοῦσι μόνην τὴν καταβολὴν των, πηγάζει ὁ κανὼν τοῦ ἄρθρου 27 καθ' ὃ «ὁ ἑτερορρόθιμος συνεταῖρος δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ κάμμίαν πρᾶξιν διαχειρίσεως, ἢ νὰ ἐργασθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας οὐδὲ κατ' ἐπιτροπὴν, ἐπὶ ποινῇ νὰ κηρυχθῇ, κατὰ τὸ ἄρθρον 28, ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως μετὰ τῶν ὁμορρόθιμων συνεταίρων εἰς ὅλα τὰ χρέη καὶ εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας.

Μόνοι λοιπὸν οἱ ὑπεύθυνοι συνεταῖροι ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἑταιρίαν. Ἡ δ' ἐντολή των ἐκτείνεται εἰς πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ φύσις τῶν ἑταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ ἐφαρμόζονται εἰς τὴν διαχείρισίν των τὰ εἰς τοὺς §§. 162 καὶ ἐπ. περὶ τῶν διαχειριστῶν τῆς ὁμορρόθιμου ἑταιρίας ἐκτεθέντα.

243. Τούναντίον οἱ ἑτερορρόθιμοι συνεταῖροι ὀφείλουσι ν' ἀπέ-

(1) Pardessus ἀρ. 1027.—Molinier ἀρ. 492.

χωσι πάσης πράξεως διαχειρίσεως, ἄλλως τερϋνται, ὡς πρὸς τοὺς δανειστάς, τῆς ιδιότητος τοῦ ἀπλοῦ χρηματοδότου, καὶ καθίστανται ἀπέναντι αὐτῶν προσωπικῶς ὑπεύθυνοι δι' ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὁ νομοθέτης προέθετο νὰ προφυλάξῃ τοὺς τρίτους ἀπὸ πᾶσαν ἐπιζημίαν εἰς τὰ συμφέροντά των πλάνην, καθόσον βλέποντες τοὺς ἐτερορρυθμοὺς συνεταίρους διαχειριζομένους τὰς ἐταιρικὰς ὑποθέσεις ἐνδέχεται νὰ τοὺς ἐλλάβωσιν ὡς ὑπευθύνους συνεταίρους, καὶ νὰ χορηγήσωσιν οὕτως εἰς τὴν ἐταιρίαν πίστιν ἀνάλογον τῶν ὁποίων τὰ ἐτερορρυθμὰ πρόσωπα παρέχουσιν ἀτομικῶν ἐγγυήσεων. Διὰ νὰ προλαμβάνεται δὲ πᾶσα πρὸς ὑπεκφυγὴν τοῦ νόμου ἀπάτη, ὁ ἐτερορρυθμὸς συνεταῖρος δὲν δύναται νὰ διαχειρισθῇ τὰς ἐταιρικὰς ὑποθέσεις οὐδὲ κατ' ἐπιτροπὴν.

Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἡγέρθη τὸ ζήτημα ἂν ὁ ἐτερορρυθμὸς συνεταῖρος, ὅστις ἐνήργησε μεμονωμένως τινὰς πράξεις διαχειρίσεως, μὴ ἀρκούσας καθ' ἑαυτὰς νὰ τῷ δώσωσι κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, δύναται, ἐν περιπτώσει πτώσεως τῶν πληρωμῶν τῆς ἐταιρίας, νὰ κηρυχθῇ εἰς κατὰστασιν πτωχέσεως μετὰ τῶν ὑπευθύνων συνεταίρων;

Ὁ Παρδέσσιος, ὑποστηρίζων τὴν ἀποφατικὴν τοῦ ζητήματος τούτου λύσιν, διδάσκει ὅτι μόνη συνέπεια τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ ἐτερορρυθμοῦ εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων εἶναι νὰ δύνανται οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας νὰ ζητήσωσι παρ' αὐτοῦ τὴν ὁλοσχερῇ τῶν ἐταιρικῶν χρεῶν ἐξόφλησιν, ἐν ᾧ ἄλλως δὲν ἤθελεν ἐνέχεται εἰμὴ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς του. Τὸ ἀντίθετον σύστημα, ἐν ᾧ ἀφ' ἐνὸς ἀντιβαίνει εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ ἐτερορρυθμοῦ συνεταίρου, μὴ ἐννοήσαντος ἴσως ποτὲ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ ἐμπόρου, δὲν ὠφελεῖ ἀφ' ἑτέρου, κατ' αὐτὸν τὸν συγγραφέα, οὐδὲ τοὺς δανειστάς του εἰς οὓς μόνον ἐνδιαφέρει νὰ ὑποβληθῇ ὁ ἐτερορρυθμὸς εἰς τὴν ἐταιρικὴν ἀλληλεγγύην (1).

(1) Pardessus ἀρ. 1037. — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 260. — Molinier ἀρ. 504.

Μ' ὅλην τὴν εἰς τὴν γνώμην τοῦ Παρδεσσίου ἀποδοτέαν βαρύτητα, θεωροῦμεν τὴν ἀντίθετον γνώμην εὐλογωτέραν. Ἄμα ὁ ἑτερόρρυθμος συνεταῖρος παραβιάσει τὸν διέποντα τὴν ιδιότητα αὐτοῦ νόμον, καθίσταται ὁμόρρυθμος, ὅθεν καὶ δύνανται οἱ δανεισταὶ νὰ ἐξασκήσωσι κατ' αὐτοῦ ὅσα δικαιώματα τοῖς χορηγεῖ ὁ νόμος κατὰ τῶν ὑπευθύνων συνεταίρων, ἐπομένως καὶ νὰ προκαλέσωσι, κατὰ τὸ ἄρθρον 449 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεώς του, τῆς ὁποίας αἱ ἄμεσοι συνέπειαι ἀσφαλίζουν πολλὰ τὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν, ὅταν ὁ ὀφειλέτης δὲν εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ πληρώσῃ τὰ χρεῖα του.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ εἰς τὸν ἔμπορον ἰδιάζοντα καθήκοντα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων δὲν ἐννόησεν ἴσως ποτὲ, ὡς λέγει ὁ Παρδέσσιος, νὰ ὑποβληθῇ ὁ ἑτερόρρυθμος συνεταῖρος, ἀφ' οὗ διὰ τῆς παραβιάσεως τοῦ νόμου καθίσταται εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὸν ὁμόρρυθμον θέσιν, δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ ἂν ὁ νόμος τὸν ὑποχρεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης καὶ ὅλα τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος τὰ καθήκοντα, ἐννοεῖται ὁμοίως ὅτι μόνον ἢ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς παράβασις τῶν καθηκόντων τούτων δύναται νὰ τὸν ἐκθέσῃ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καθιερουμένας ἐπιζημίους συνεπείας [Ε. Ν. 69, 586, 6].

244. Ὁ εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων ἀναμιχθεὶς ἑτερόρρυθμος συνεταῖρος ὑποχρεοῦται ἀπεριορίστως ἀπέναντι τῶν δανειστῶν μόνον, καθότι οἱ ὑπεύθυνοι συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ ὑπολογίσωσιν εἰς βάρος του μέρος τῶν ἐταιρικῶν χρεῶν ὑπερβαῖνον τὴν ἐταιρικὴν καταβολὴν του. Ἄν λοιπὸν ὁ ἑτερόρρυθμος ὑποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ πρὸς τοὺς τρίτους ἐπέκεινα τῆς καταβολῆς του, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς ὑπευθύνους συνεταίρους του τὴν ἀπόδοσιν ὅσων ἐπλήρωσεν ἐπέκεινα τοῦ εἰσέτι ὀφειλομένου τυχὸν μέρους τῆς καταβολῆς του. Φρονοῦμεν μάλιστα ὅτι ὑποκαθιστάμενος εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξώφλησε, δύναται ὡς καὶ ἐκεῖνος, νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν ταύτην παρ' ἐκάστου τῶν ὁμόρρυθμων συνεταίρων του ἀλληλεγγύως. Οὐδὲ δύνανται οὗτοι νὰ τῷ ἀντιτάξωσι τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, καθόσον ἀπέναντι αὐτῶν θεωρούμενος ὁ ἑτερόρρυθμος συνεταῖρος δὲν ἐπλήρωσε χρεὸς ἴδιον

καὶ τῆς εταιρίας, ἀλλ' ἐξώρλησε μᾶλλον καθὼ ἐγγυητῆς χρέος ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, καθ' ἑκάστου τῶν ὁποίων δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ καταβληθέντος ποσοῦ ἀλληλεγγύως.

245. Ἀλλ' ἡ ἀπχγόρευσις τοῦ ἄρθρου 28 ἀφορᾷ μόνον τὰς πράξεις τῆς διαχειρίσεως τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰς πρὸς τοὺς τρίτους ἐταιρικὰς σχέσεις. Μένουσι δ' ἐντελῶς ἐλεύθεροι οἱ ἐτερόρρυθμοι ὡς πρὸς τὰς μετὰ τῶν συνεταίρων τῶν ἐσωτερικὰς σχέσεις καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων ὧν ἀπολαύουσι καθὼ μέλη τῆς εταιρίας. Οὕτω δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν ἐταιρικῶν βιβλίων καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς διανομὰς τῶν μερισμάτων, εἰς τὰς περὶ μεταρρύθμισεως ὅρου τινὸς τοῦ καταστατικοῦ ἐταιρικὰς διασκέψεις, κτλ.

Ὡσαύτως δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν τὴν ὁποίαν ἡ ἐτερόρρυθμος εταιρία ἤθελε κάμει μετὰ τῶν ἐτερορρύθμων ὡς μετὰ παντὸς ἄλλου ἐμπόρου. Τοιαῦται πράξεις γινόμεναι εἰς ὄνομα τοῦ ἐτερορρύθμου καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μόνου δὲν εἶναι βεβαίως διαχείρισις τῶν ὑποθέσεων τῆς εταιρίας.

246. Ἡ παράνομος ἐπέμβασις τοῦ ἐτερορρύθμου εἰς τὴν ἐταιρικὴν διαχείρισιν δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἐγγράφων, ἔτι δὲ καὶ διὰ μαρτύρων, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται, ὡς εἶδομεν, ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν εἰς τοὺς τρίτους, ἄλλως τε πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ παράβασις τοῦ νόμου, ἥτις κατὰ τὸ ἄρθρον 304. ἀρ. 4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δύναται πάντοτε ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων.

247. Ἡ ἐτερόρρυθμος εταιρία λέγεται ἀπλῆ ὅταν τὸ κεφάλαιον αὐτῆς, σχηματιζόμενον ἐκ χρημάτων καταβαλλομένων, εἴτε ὁλοσχερῶς εἴτε ἐν μέρει, ὑπὸ τῶν ἐν τῷ καταστατικῷ τῆς εταιρίας ἀναφερομένων χρηματοδοτῶν, δὲν διαιρῆται εἰς παραχωρησίμους μετοχάς.

Δὲν δυνάμεθα, ἐπὶ τῆς ἀπλῆς ἐτερορρύθμου εταιρίας, νὰ εἰπωμεν, ὡς διὰ τὴν κατὰ μετοχὰς συστημένην, ὅτι εἶναι ὡς καὶ ἡ ἀνώνυμος, ἀπλῆ συγκέντρωσις κεφαλαίων, ἐφ' ἧς δὲν λαμβάνονται πρὸς ἄλληλα ὑπ' ὅψιν τὰ συνιστῶντα αὐτὴν πρόσωπα. Ναὶ μὲν εἰς τὴν ἀπλὴν ἐτερορρύθμον εταιρίαν οἱ χρηματοδότη μετρουσιν ἕως ἔτι ἄλλοτριώτεροι τῆς ἐταιρικῆς διαχειρίσεως παρὰ

εἰς τὴν κατὰ μετοχάς· ἀλλ' ὁ προσωπικὸς δεσμὸς εἶναι ἐνταῦθα στενώτερος. Οἱ ἑτερορρυθμοὶ συνεταῖροι παρευρίσκονται συνήθως εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἐτησίων ἀπολογισμῶν, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσι λεπτομερέστερον τὰ ἐταιρικὰ ἔγγραφα, ζητοῦσι λόγον αὐστηρότερον τῶν γενομένων ἐπιχειρήσεων, διὰ νὰ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς ἀκριθείας τῆς διανομῆς τοῦ μερίσματος· ὅθεν καὶ εἰς τὴν ἀπλὴν ἑτερορρυθμὸν ἐφαρμόζονται αἱ ἐπὶ τῆς ὁμορρυθμοῦ ἐταιρίας ἐκτεθείσαι ἀρχαὶ ὅτι δὲν δύναται τις τῶν συνεταίρων νὰ εἰσάξῃ εἰς αὐτὴν τρίτα πρόσωπα ἄνευ τῆς συναίνεσως τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν χρηματοδότην, νὰ ὑποκαταστήσῃ ὡς ὁ ἀπλοῦς μέτοχος ἄλλον τινὰ εἰς τὴν θέσιν τοῦ διὰ παραχωρήσεως τῶν ἐταιρικῶν δικαιωμάτων του, καὶ ὅτι τέλος ἡ ἀπλὴ ἑτερορρυθμὸς διαλύεται διὰ τοῦ φυσικοῦ ἢ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου τινὸς τῶν συνεταίρων, ὅπερ δὲν λαμβάνει χώραν ἐπὶ τῶν κατὰ παραχωρησίμους μετοχὰς συστημένων ἑτερορρυθμῶν ἐταιριῶν.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν ἐκ τῆς ἀπλῆς ἑτερορρυθμοῦ ἐταιρίας πηγάζουσαν σχέσιν μὲ τὸ συνάλλαγμα τοῦ δανείου. Τὸ τελευταῖον παράγει μόνον σχέσεις δανειστοῦ πρὸς ὀφειλέτην, ἐν ᾧ ἐκ τῆς πρὸς ἑτερορρυθμὸν τινὰ ἐταιρίαν χρηματικῆς καταβολῆς τοῦ χρηματοδότου σχηματίζεται ἀληθὴς ἐταιρικὸς δεσμὸς καὶ γεννῶνται σχέσεις συνεταίρου πρὸς συνεταῖρον, καὶ ἐπομένως τὸ δικαίωμα νὰ μετὰσχη ὁ χρηματοδότης εἰς τε τὰ κέρδη καὶ εἰς τὰς ζημίας.

248. Ἡ σύμβασις δι' ἧς ἡ ἐταιρία ἢ τις τῶν συνεταίρων ἀναδέχεται ν' ἀσφάλισιν τὴν καταβολὴν τινος ἑτερορρυθμοῦ συνεταίρου κατὰ πάσης ἐταιρικῆς ζημίας, πληρονόμενος τὰ συνομολογηθέντα ἀσφάλιστρα, δὲν μεταβάλλει τὴν ἐταιρικὴν τοῦ ἑτερορρυθμοῦ σχέσιν εἰς δάνειον, οὔτε δύναται νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος. Τὸ συνάλλαγμα τοῦτο τῆς ἀσφαλείας, δυνάμενον νὰ συνομολογηθῇ παρὰ παντὸς τρίτου, δύναται ἐπίσης νὰ λάβῃ χώραν καὶ μεταξὺ συνεταίρων, ἢ μεταξὺ τοῦ συνεταίρου καὶ τῆς ἐταιρίας (1).

(1) Pardessus ἀρ. 998.—Ὁ Molinier παραδέχεται τὴν τοιαύτην ἀσφάλειαν ἔγκυρον μεταξὺ δύο μελῶν τῆς ἐταιρίας, οὐχὶ δὲ καὶ μεταξὺ τῆς ἐταιρίας καὶ

249. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 38 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ κεφάλαιον τῶν ἐτερορρύθμων ἐταιριῶν δύναται νὰ διαιρεθῇ κατὰ μετοχάς, φυλαττομένων τῶν περὶ τοῦ εἵδους τούτου τῶν ἐταιριῶν ἐκτεθέντων κανόνων. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας, αἱ ἐτερορρύθμοι μετοχαὶ εἶναι παραχωρήσιμοι, καὶ δύνανται νὰ ᾔναι ὀνομαστικαί, εἰς διαταγὴν, ἢ ἀνόνημοι, ἐφαρμοζομένων καὶ ἐνταῦθα ἐν γένει τῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διαπραγματεύσεως καὶ πωλήσεως τῶν μετοχῶν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας ἐκτεθέντων.

§. 2.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΗΓΑΖΟΥΣΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

250. Οἱ τρίτοι δὲν ἔχουσιν ἄμεσον ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐτερορρύθμου συνεταίρου.

254. Μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς καταβολῆς τοῦ ὁ ἐτερορρύθμος δὲν ἐνέχεται εἰς ἄλλην πρὸς τὴν ἐταιρίαν ὑποχρέωσιν.

252. Ἄν ὁ ἐτερορρύθμος ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ κατὰ τὰς διανομὰς ληφθέντα κέρδη ;

250. Οἱ ἐτερορρύθμοι συνεταῖροι ὀφείλουσι πρὸς τὴν ἐταιρίαν τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθησαν καταβολὴν, μετὰ τῶν τόκων καὶ ἀποζημιώσεων κατὰ τοὺς ἐν τοῖς §§. 175 καὶ ἐπ. τεθέντας κανόνας. Ἀλλ' ὅταν ἡ καταβολὴ αὕτη ὀφείλεται εἰσέτι, δύνανται οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας νὰ ζητήσωσιν ἀπ' εὐθείας παρὰ τῶν ἐτερορρύθμων συνεταίρων τὴν πληρωμὴν τῶν ἀπαιτήσεών των, μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς των, ἢ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται εἰμὴ μόνον ἀγωγὴ κινουμένη ἐν ὀνόματι τῆς ὀφειλέτιδος αὐτῶν ἐταιρίας ;

τινος τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἡ γνώμη τοῦ ὁμοῦ αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 1855 τοῦ Γαλλικοῦ Πολιτικοῦ κώδικος, καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀπαλλάττεται τις τῶν συνεταίρων πάσης εἰς τὰς ζημίας μετοχῆς, ἐν ᾧ, ὡς εἰς τὸν § 202 εἶδομεν, οἱ Ῥωμαῖκοὶ νόμοι παραδέχονται τοιαύτην συνομολογίαν. —
π^α. Βασιλ. 12. 1. — Ν. 29. Παγδ. 17. 2.

Τὸ ζήτημα τοῦτο διαιρεῖ καὶ τοὺς συγγραφεῖς καὶ τὴν νομολογίαν. Οἱ μὲν ἑξομοιοῦντες τὸν ἑτερόρρυθμον μὲ κοινὸν συνεταῖρον, ὑποχρεωθέντα ἕως ὁρισμένου μόνον ποσοῦ, ἐπιτρέπουσιν εἰς τοὺς δανειστάς νὰ κινηθῶσιν ἀπ' εὐθείας κατ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐταιρίας ἀγωγῆς. Στηρίζουσι δὲ τὴν γνώμην ταύτην εἰς τὴν περίστασιν ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι συνεταῖροι διαχειρίζονται καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ ἐν ὀνόματι τῶν ἑτερόρρυθμων, ἔχοντες ἐντολὴν νὰ ὑποχρεώσωσι καὶ τοὺς τελευταίους τούτους προσωπικῶς μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς των. Ἐπικαλοῦνται δὲ τὴν ὑπὸ τῶν ἄρθρων 42, 43 καὶ 44 διατασσομένην δημοσιότητα ἐξ ἧς συμπεραίνουσιν ὅτι οἱ μετὰ τῆς ἐταιρίας συναλλαττόμενοι τρίτοι δὲν στηρίζονται μόνον εἰς τὴν προσωπικότητα τῶν ὑπευθύνων συνεταίρων, ἀλλὰ θεωροῦσιν ὡς προσωπικοὺς αὐτῶν ὀφειλέτας ἅπαντας τοὺς τὴν ἐταιρίαν συνιστῶντας, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐταιρικῆς ἐνοχῆς των. Καὶ κατὰ μὲν τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν ἀλληλεγγύων αὐτῆς μελῶν δύνανται νὰ ἐξασκήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις των ὀλοσχερῶς καὶ ἄνευ περιορισμοῦ τινος, ἐν ᾧ ὡς πρὸς τοὺς ἑτερόρρυθμους συνεταίρους ἡ ἐνέργεια τῶν ἀπαιτήσεων των θέλει περιορισθῇ ἕως τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς των (1).

Μ' ὅλον τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπιβάλλουσι σέβας τὰ ὀνόματα τῶν τὴν ἀνωτέρω γνώμην πρὸςβευόντων συγγραφέων, δὲν διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀντίθετον ὡς συμφωνοτέραν, καθ' ἡμᾶς, μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας. Καὶ τῷ ὄντι ἂν οἱ ἑτερόρρυθμοι συνεταῖροι εἶναι μέλη τῆς ἐταιρίας ὡς καὶ οἱ ἀλληλέγγυοι, ἡ ἐταιρικὴ αὕτη σχέσις εἶναι ὅλως ἐσωτερικὴ, καὶ παράγει νομικὰς συνεπείας μόνον μεταξὺ τῶν συνεταίρων. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, οἱ ἑτερόρρυθμοι εἶναι ἀπλοῖ χρηματοδόται [É. N. 23], αἵτινες οὔτε τὰ δικαιώματα τῆς ἐταιρίας παριστάνουσιν, οὔτε τὰς κατ' αὐτῆς ἀγωγὰς δύνανται ν' ἀποκρούσωσι, μένοντες ἀλλότριοι εἰς πᾶσαν διαχειρίσεως πρᾶξιν. Εἶναι ἀληθές

(1) Pardessus ἀρ. 1034. — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 256. — Persil σελ. 103 ἀρ. 2. — Troplong du contrat de société ἀρ. 828. — Cour de Paris 23 Φεβρουαρίου 1833. — Cour de Rouen 21 Δεκεμβρίου 1841. — Ὅρα καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας 26 Δεκεμβρίου 1842.

ὅτι ὁ διαχειριστὴς τῆς εταιρίας ἐνεργεῖ ὡς ἐντολοδόχος τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς προσώπου, ἀλλὰ τὸ ἠθικὸν τῆς ἐτερορρύθμου εταιρίας πρόσωπον σχηματίζεται ἐκ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τοῦ ἰδίου διαχειριστοῦ, ἐκ τῶν τῶν λοιπῶν ὑπευθύνων συνεταίρων, καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ἐτερορρύθμων καταβαλλομένων κεφαλαίων. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ὁ διαχειριστὴς δὲν ὑποχρεῖται εἰμὴ ἐκυτὸν, τοὺς ὑπευθύνους συνεταίρους καὶ τὰ καθ' ἐτερορρύθμειαν καταβαλλόμενα κεφάλαια, ἄτινα, μετὰ τῆς λοιπῆς εταιρικῆς περιουσίας, ἐγγυῶνται τὰς εταιρικὰς ὑποχρεώσεις. Οἱ ἐτερορρύθμοι συνεταῖροι μένουσιν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀλλότριοι, καὶ οὐδεὶς δεσμός δικαίου τοὺς συνδέει πρὸς αὐτούς. Ὁ διαχειριστὴς εἶναι ἐντολοδόχος αὐτῶν πρὸς τὸν σκοπὸν μόνον τοῦ νὰ ἐμπορεύεται τὰ κεφάλαιά των, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ νὰ παριστᾷ τὸ πρόσωπόν των. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἄρθρον 43 διέταξε νὰ γνωστοποιῶνται μὲν τὰ καταβαλλόμενα κεφάλαια, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν χρηματοδοτῶν (1).

Ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων ἔπεται ὅτι αἱ κατὰ τῆς εταιρίας ἀποφάσεις δὲν δίδουσι δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν εἰς τοὺς ἐτερορρύθμους συνεταίρους ἀνηκόντων κτημάτων, ἐν ᾧ ἤθελε τούναντιον λαμβάνει χώραν καὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἢ εἰς τοὺς ὁμορρύθμους ἐφαρμοζομένη αὕτη συνέπεια, ἂν εἶχον κατ' αὐτῶν οἱ δανεισταὶ τὴν ἐκ τῆς εταιρίας ἄμεσον ἀγωγὴν.

251. Ἄμχα ὁ ἐτερορρύθμος παραδῶσθαι ὁλοσχερῇ τὴν καταβολήν του, ἀπαλλάττεται πάσης περαιτέρω πρὸς τὴν εταιρίαν ὑποχρεώσεως, οὐδ' ἐνέχεται εἰς ὅποιανδήποτε νέαν πρὸς τὴν εταιρίαν παροχήν. Δύναται δὲ, ἂν θέλῃ, ν' ἀποσυρθῇ τῆς εταιρίας καὶ πρὸ τῆς διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὀρισθείσης ἐποχῆς τῆς διαλύσεως τῆς, καταλιμπάνων ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῆς δικαιώματά του. Εἶναι ἐπόμενονον, ἢ ὅπως πραγματικὴ ἐνοχὴ του νὰ παύῃ ὁμοῦ μὲ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ πράγματος ἐξ οὗ μόνου πηγάζει (2).

252. Ζήτημα σπουδαῖον διαιρεῖ τοὺς συγγραφεῖς ἂν, ἐν πε-

(1) Pothier ἀρ. 102.—Delangle ἀρ. 276.—Molinier ἀρ. 547.—Cour de Paris ἀπόφ. τῆς 24 Αὐγούστου 1833.

(2) Molinier ἀρ. 558.

ριπτώσει ζημίας, ὑποχρεῖται ὁ ἑτερορρύθμος συνεταῖρος νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ προηγούμενως ληφθέντα παρ' αὐτοῦ κέρδη.

Ὅταν τὸ ἄρθρον 26 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐσυζητεῖτο ἐντὸς τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπροτάθη νὰ τεθῇ ῥητὴ διάταξις ὑποχρεῖσα τοὺς ἑτερορρύθμους νὰ ἐπιστρέψωσιν, ἐν περιπτώσει ζημίας, ὅλα τὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας ληφθέντα παρ' αὐτῶν κέρδη. Ἡ αἴτησις αὕτη ἐστηρίχθη εἰς τὸν λόγον πρῶτον, ὅτι ἦτον ἄδικον νὰ ὑποφέρῃ ὁ διαχειριστὴς ὅλον τὸ βάρος δυστυχοῦς τινος ἔτους, ἐν ᾧ δὲν ἔλαβεν ἴσως εἰμὴ ἐλάχιστον μέρος ἐκ τῶν ἐταιρικῶν ὠφελειῶν τῶν προηγούμενων περιόδων, καὶ δεύτερον ὅτι ἐνδέχεται ν' ἀδικηθῶσιν οἱ δανεισταί, οἵτινες ἀπατῶμενοι ὡς πρὸς τὴν ἐταιρικὴν μερίδα τοῦ διαχειριστοῦ τῷ παρέσχον ἴσως πίστιν μείζονα τῆς δεούσης. Ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη ἀπεκρούσθη διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀφ' οὗ ἐν γένει τὰ ληφθέντα κέρδη θεωροῦνται ὀριστικῶς καταναλωθέντα θέλει παραβιάζεται ἡ ἑτερορρύθμος τοῦ λαβόντος αὐτὰ συνεταίρου ιδιότης, ὑποχρεομένου τοιοῦτοτρόπως νὰ κάμῃ, ἐναντίον τοῦ καταστατικοῦ, νέας τρόπον τινὰ χρηματικὰς καταβολὰς, καὶ ὅτι τέλος τοιαύτη διάταξις θέλει ἀπομακρύνει τοὺς κεφαλαιούχους ἀπὸ τὰς ἑτερορρύθμους ἐταιρίας, καθόσον οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠθέλεν εὐχαριστηθῇ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸ νὰ ἐπαναγάγῃ, μετὰ πλείστα ἴσως ἔτη, τὰ μερίσματα δι' ὧν ἐπήρκεσεν εἰς τὴν καθημερινὴν τῆς οἰκογενείας του δαπάνην.

Οἱ δανεισταὶ δὲν ἔχουσιν ἄλλα πρόσωπα ὑπόχρεα παρὰ τὰ τῶν ἀλληλεγγύων μελῶν τῆς ἐταιρίας ταύτης· τὰ τῶν ἑτερορρύθμων μένουσιν ἄγνωστα πρὸς αὐτοὺς. Ὅταν τὰ καταβληθέντα κεφάλαια ὑφίστανται, οὐδεμίαν περαιτέρω ἀπαίτησιν δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ τρίτοι. Ἄν πάλιν ἀτυχεῖς περιστάσεις μειώσωσι τὸ κεφάλαιον, ἀρκεῖ τὸ κεφάλαιον νὰ παραδοθῇ πρὸς τοὺς δανειστάς, καὶ οἱ ἑτερορρύθμοι ἀπαλλάττονται. Ἀλλ' ἐπειδὴ κέρδος δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ζημίας, πᾶσα πρὸς τοὺς ἑτερορρύθμους ἀπόδοσις κερδῶν, πρὶν τὸ διὰ τῶν ζημιῶν ἐλαττωθῇ κεφάλαιον ἀναπληρωθῇ, εἶναι δολῖα καὶ ἄκυρος.

Ἡ λύσις λοιπὸν τοῦ προκειμένου ζητήματος θέλει ἐξαρτᾶται μᾶλλον ἐκ τῶν περιστάσεων, ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐταιρικῶν

αὐτῶν συνομολογιῶν καὶ ὅς προσδιορίζονται ῥηταὶ τῶν ἐταιρικῶν διανομῶν ἐποχαί, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκ τῆς περὶ τῆς ἐταιρικῆς ἐργασίας τηρηθείσης καλῆς πίστεως (1).

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

253. Ὅρισμός τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας. — Διαίρεσις τοῦ τμήματος.

253. Μετοχικὴ ἐταιρία λέγεται ἡ μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων, προτιθεμένων νὰ ἐνεργήσωσιν ὑπὸ τὸ ἀτομικὸν αὐτῶν ὄνομα ὠρισμένας τινὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, συνισταμένα, καὶ μὲ τὴν ἐκπεραίωσιν αὐτῶν ἀποπερατουμένη.

Ἡ ἐταιρία αὕτη, καθὼ στερουμένη ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας καὶ μένουσα ἄγνωστος εἰς τὸ κοινόν, ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ἀνώνυμος ἐταιρία. Ἀλλ' οἱ κανόνες, δι' ὧν αὕτη διείπετο, διέφερον ἐντελῶς τῶν εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας ἐφαρμοζομένων.

Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο θέλομεν ἐκθέσει 1. τὰς διεπούσας τὴν μετοχικὴν ἐταιρίαν γενικὰς ἀρχάς· 2. θέλομενπραγματευθῇ περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων εἴτε μεταξὺ τῶν συνεταίρων, εἴτε πρὸς τοὺς τρίτους.

§. 1.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

254. Κατὰ τί ἡ μετοχικὴ ἐταιρία διακρίνεται τῆς ὁμορρύθμου;

255. Ἡ σύστασις αὐτῆς δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδεμίαν διατύπωσιν.

256. Ἡ μετοχικὴ ἐταιρία δὲν ἀποτελεῖ πρόσωπον ἡθικόν.

254. Ἡ μετοχικὴ ἐταιρία διακρίνεται τῆς ὁμορρύθμου, κα-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 257. — Molinier ἀρ. 553. — Ὁ Frémery σελ. 51, μετὰ μακρὰν καὶ πολυμαθεστάτην συζήτησιν συμπεραίνει οὕτω τὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος γνώμην του. « Ὁ ὁμορρύθμος, λέγει, δὲν εἶναι συνεταῖρος εἰμὴ

θόσον διὰ τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας σκοπεύεται ἡ ἐμπορία ἐν γένει, ἐν ᾧ ἐκ τῆς μετοχικῆς παράγονται σχέσεις μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀφορῶσαι εἰδικῶς μίαν ἢ πλείους ἐπιχειρήσεις.

Ἡ διάρκεια τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας περιορίζεται διὰ ῥητῆς τοῦ καταστατικοῦ διατάξεως, ἐν ἡλείψει δὲ ῥητῆς περὶ τούτου συνομολογήσεως, ἡ διάρκεια αὕτη εἶναι ἀπεριόριστος. Ἡ μετοχικὴ ἐταιρία διαρκεῖ, τὸυναντίον, ἐφ' ὅσον καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις της, λαμβάνει δὲ τέλος αὐτοδικαίως μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν των.

Ἡ ἑκτάσις ἄλλως τῆς ἐπιχειρήσεως δὲν ἔχει οὐδεμίαν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐταιρίας ἐπιρροήν. Πολλάκις μετοχικαὶ ἐταιρίαι ἀφορῶσιν ἐπιχειρήσεις μεγίστης ἀξίας, ἐν ᾧ καθημερινῶς βλέπομεν ὁμορρύθμους ἐταιρίας συνισταμένας πρὸς ἐξάσκησιν τῶν εὐτελεστέρων τῆς ἐμπορίας κλάδων.

Τὰ μέλη τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας, ἀσχολούμενα εἰς ἐπιχειρήσεις ἐμπορικὰς ἀπαιτούσας τὴν ἐνέργειαν διαφόρων καὶ συνεχῶν ἐμπορικῶν πράξεων, λαμβάνουσιν ἀναγκαίως τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, καὶ ὑπόκεινται εἰς φόρον ἐπιτηδεύματος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐνέργεια μεμονωμένων ἐμπορικῶν πράξεων, μὴ ἐξασκουμένων κατ' ἐπάγγελμα, δὲν ἀρκεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ τινὰ ἔμπορον, ἔπεται ὅτι καὶ τὰ μέλη τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας δὲν λαμβάνουσιν ὡς ἐκ τούτου ἀναγκαίως τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐμπόρου (1).

253. Ἐπὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας οἱ συνεταῖροι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ κανονίσωσι κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς, τὴν ἀναλογίαν ἐκάστου τῶν συνεταίρων, τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐταιρίας, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐν γένει συνθήκην [Ε. Ν. 48].

Ὅσων αὐστηρότητα ἔπρεπε νὰ δείξῃ ὁ νόμος ὡς πρὸς τὰς λοι-

μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς του. Τὸ ποσὸν τοῦτο παριστάνει τὸ πρόσωπόν του, αὐτὸ ὀφείλει τὰ χρέη, καὶ οὐχὶ ὁ συνεταῖρος. Πέραν τῆς καταβολῆς ταύτης συνεταῖρος δὲν εἶναι. Ὅθεν, πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ ἐταιρίᾳ δὲν εἶναι καταβολὴ αὐτοῦ, καὶ τῷ ἀνήκει, εἶναι χρέος τῆς ἐταιρίας πρὸς αὐτόν. Ὅταν λοιπὸν τὰ πραγματοποιηθέντα κέρδη υπερβαίνωσι τὴν καταβολὴν του, ὁ ἐτερόρρυθμος καθίσταται δανειστής τῆς διαφορᾶς ταύτης. Οὐ μόνον δύναται νὰ παραλάβῃ τὸ ποσὸν τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἀφῆσθαι εἰς τὴν ἐταιρίαν, τῇ τὸ δανεῖζει καὶ δύναται ἐνεκα αὐτοῦ νὰ συνομολογήσῃ καὶ τόκους.

(1) Molinier ἀρ. 565, 566.

πᾶς ἐμπορικᾶς ἐταιρίας αἵτινες ἀφορῶσαι ἐμπορικόν τινα ἐν γένει κλάδον ἐνεργοῦσι πολυαρίθμους καὶ ἄλλεπαλλήλους ἐπιχειρήσεις, στηριζομένας εἰς τὴν ἐμπορικὴν πίστιν τῶν ὑπευθύνων αὐτῶν μελῶν, τόσῃν ἐλευθερίαν ἦτον ἐπόμενον ν' ἀφήσῃ ὡς πρὸς τὴν μετοχικὴν ἐταιρίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον καὶ ἡ διάρκεια περιορίζονται συνήθως ἐντὸς στενωπῶν ὁρίων. Ἦτον ἀδύνατον ν' ἀπαιτῇ τις σύνταξιν ἐγγράφου πρὸς ἀπόδειξιν σχέσεων πολυλίκαις στιγμιαίων, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιτυχία, ἐξαρτωμένη συνήθως ἀπὸ τὴν ταχέαν συνεννόησιν καὶ ἄμεσον ἀπόφασιν καὶ ἐνέργειαν τῶν τὸν ἐταιρικὸν δεσμὸν συνομολογούντων, δυσκόλως ἤθελε συμβιβάζεται μὲ τὰς πρὸς σύνταξιν καταστακτικοῦ ἐγγράφου, μάλιστα μεταξὺ ἀπόντων, προαπαιτούμενας διατυπώσεις.

Ἡ σύστασις τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας δύναται λοιπὸν ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, μὴ ἐξαίρουμένου, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ τῶν μαρτύρων, ἀπαράλλάκτως ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐμπορικὸν ἐν γένει συνάλλαγμα [E. N. 49].

256. Τὸ κυριώτερον τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ σχέσιν ἀφανῆ καὶ μυστικὴν, ἄγνωστον εἰς τὸ κοινόν. Στιγμιαία ἢ πολυχρόνιος, ἀφορῶσα ἐπιχείρησιν ἐνεστῶσαν ἢ μέλλουσαν, μίαν ἢ πολλὰς καὶ ἀλληλοδιαδόχους, ἅμα ἡ ἐταιρία δὲν περιορίζεται εἰς ἐσωτερικὰς σχέσεις, καθίσταται ὁμόρρυθμος, καὶ ἂν ψευδῶς ἤθελεν ἐπονομασθῇ μετοχική.

Ἐτερον χαρακτηριστικὸν τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας εἶναι ὅτι ἐπ' αὐτῆς αἱ ἐταιρικαὶ καταβολαὶ δὲν συγχέονται, οὐδὲ συνέρχονται τὰ συμβαλλόμενα μέρη διὰ νὰ σχηματίσωσιν ἐταιρικὸν κεφάλαιον ἀνήκον εἰς τὴν ἐταιρίαν, διατηροῦσι δὲ μᾶλλον ἕκαστος αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν ἑνωσίν των, τὴν κυριότητα τῶν καταβολῶν των· οὐδὲν ἄλλο δὲ δικαίωμα ἢ καθήκον παράγεται ἐκ τῆς ἐνώσεώς των, εἰμὴ νὰ μετάσχωσιν ὅλοι εἰς τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας.

Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ἡ ἐταιρία αὕτη δὲν ἀποτελεῖ, ὡς αἱ λοιπαί, ἡθικὸν πρόσωπον διάφορον τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν, ὅθεν στερεῖται καὶ ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας, καὶ κατοικίας

ιδιαιζούσης (1). Ἐκαστον μέλος τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας ὀφείλει νὰ ἐναχθῇ προσωπικῶς διὰ τὰς πρὸς τοὺς τρίτους ὑποχρεώσεις του, καὶ ἡ ἀγωγή τῷ ἐπιδίδεται εἰς τὴν πραγματικὴν κατοικίαν του, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 143 καὶ ἐπ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας (2).

§. 2.

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΕΙΤΕ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ ΕΙΤΕ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ
ΤΡΙΤΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

257. Συνέπειαι τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων μεταξὺ τῶν συνταίρων.
258. Ὁ ἐνεργῶν συνταῖρος δὲν εἶναι ἀναγκαιῶς ἐντολοδόχος τῶν μὴ ἐνεργούντων, δύναται ὅμως νὰ εἶναι καὶ τοιοῦτος.
259. Συνέπειαι τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τοὺς τρίτους.
260. Τὰ ἄγνωστα τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας μέλη μένουσιν ἀλλότρια πρὸς τοὺς τρίτους.

257. Τὰ μέλη τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας ἀπολαμβάνουσι τὰ δικαιώματα καὶ ὑπόκεινται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις ἐν γένει ἀπάντων τῶν συνταίρων πρὸς ἀλλήλους. Οὕτως ὀφείλουσι νὰ πραγματοποιήσωσι τὴν ὑποσχεθεῖσαν καταβολὴν, καὶ νὰ δώσωσιν ἀμοιβαίως λόγον τῶν διὰ κοινὸν λογαριασμὸν γενομένων ἐπιχειρήσεων, ἐνέ-

(1) Troplong ἀρ. 494 καὶ 495.—Ὁ Κ. Bravard σελ. 59 περιορίζεται εἰς τὸ νὰ μνημονεύσῃ τὴν ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα ὑφισταμένην διαφωνίαν μεταξὺ τῶν συγγραφέων χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ θετικὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην.—Ὁ Παρδέσιος ἐκφράζεται ὡσαύτως εἰς τρόπον ἀμφίβολον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους προτείνει διαστολὴν τινά, δι' ἧς λύει τὸ ζήτημα, ὑποστηρίζων ὅτι ἡ μετοχικὴ ἐταιρία σχηματίζει ἠθικὸν πρόσωπον μεταξὺ τῶν συνταίρων, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τῶν τρίτων.—Εἰς τὴν νομολογίαν τοῦ Ἐφετερίου τῶν Παρισίων εὐρίσκουσιν ὅπλα οἱ ὀπαδοὶ ἑκατέρου τῶν δύο ἀντιθέτων συστημάτων. Ὁρα τὰς ἀποφάσεις τοῦ δικαστηρίου τούτου τῆς 26 Ἰουνίου 1824 καὶ 4 Αὐγούστου 1831, παραδεχομένην τὰς αἰτιολογίας τῆς ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1830 ἀποφάσεως τοῦ Ἐμποροδικείου τῶν Παρισίων.—Τὴν ἀντίθετον γνώμην πρεσβεύουσιν οἱ Malepeyre et Jourdain ἀρ. 416.—Persil σελ. 231. ἀρ. 6 καὶ 7.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 416.

χονται διὰ πᾶσαν εἰς τὰ ἐταιρικά συμφέροντα ἐπιζημίαν πρά-
ξιντων, καὶ δικαιοῦνται νὰ μετᾶσχωσιν εἰς τὰ κέρδη, ὡς ὑπο-
χρεοῦνται νὰ ὑποφέρωσι τὰς ζημίας, κατὰ τὴν νόμιμον ἢ τὴν
συνωμολογημένην ἀναλογίαν, συμφώνως μὲ ὅσα ἐν τῷ περὶ τῆς
ὁμορρύθμου ἐταιρίας τμήματι ἀνεπτύχθησαν.

258. Ἐπὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας, ὁ ἐνεργῶν συνεταῖρος δὲν
εἶναι ἀναγκαίως, ὡς ἐπὶ τῆς ὁμορρύθμου, ἐντολοδόχος τοῦ μὴ
ἐνεργοῦντος. Ἡ διεξαγωγή τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνήκει ἰδίως εἰς
αὐτὸν, ὅστις καὶ ἐνεργεῖ ἐξ οἰκείου δικαιώματος. Ἐντεῦθεν ἔπε-
ται ὅτι οἱ συνεταῖροί του δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀνακαλέσωσιν,
ἄλλως ἢ θελον τῷ ἀφαιρεῖ τὴν κυριότητα τοῦ πράγματός του.
Ἄν καὶ ὁ Παῦλος ἀγοράζῃ σῖτον, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ν' ἀναγνω-
ρίσῃ τὸν Πέτρον ὡς μέτοχον κατὰ τὸ ἥμισυ, ἢ τὸ τρίτον, ἐνε-
ργεῖ ὅμως ἰδίαν ἐπιχείρησιν, ἐφ' ἧς ὁ Πέτρος ἔχει μόνον τὸ δι-
καίωμα νὰ μεθέξῃ τῶν κερδῶν ἢ ὑποχρεοῦται νὰ συμμερισθῇ
τὰς ζημίας, ἀλλ' ἡ κυριότης τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνήκει πάντοτε
εἰς τὸν Παῦλον.

Μολταῦτα δύνανται, καὶ τὰνάπαλιν, ὁ ἐνεργῶν συνεταῖρος
νὰ ἦναι ἐντολοδόχος τῶν λοιπῶν πρὸς διεξαγωγὴν ἐπιχειρή-
σεως τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα μέλλουσιν ἐπὶ τέλους νὰ με-
ρισθῶσι μεταξὺ των. Οὕτως ἂν ὁ Παῦλος, ἀποπλέων εἰς Ὀδησ-
σὸν, ἐπιφορτισθῇ παρὰ τοῦ Πέτρου νὰ πωλήσῃ αὐτόθι διὰ μετο-
χικὸν λογαριασμὸν τὰ εἰς αὐτὸν παραδιδόμενα ἐμπορεύματα,
ὁ ἐνεργῶν Παῦλος εἶναι προδήλως ἐνταῦθα ἐντολοδόχος τοῦ Πέ-
τρου (1).

259. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὁ ἐνεργῶν συνεταῖρος διαθέτει
ἐλευθέρως περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐταιρίας, ὡς ἂν ἦτον ἀπό-
λυτος αὐτῶν κύριος. Ἄν δὲ οἱ συνεταῖροί του ἔχωσι κατ' αὐτοῦ
δικαίωμα ἀποζημιώσεως διὰ τὰς περὶ τὴν διαχείρισίν του ἐλ-
λείψεις ἢ καταχρήσεις του, αἱ πράξεις του, ἀπέναντι τῶν ἐν καλῇ
πίστει τρίτων, εἶναι ἀπρόσβλητοι ἐκ μέρους τῶν συνεταίρων του.
Ἄλλως οὐδεμίᾳ ἀσφάλεια ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ διὰ τὸ ἐμπόριον.

Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι τὰ παρὰ τοῦ γνωστοῦ συνεταίρου γενό-

(1) Troplong ἀρ. 503, 504.

μενα χρέη, δι' ὧν βαρύνεται τὸ ἀντικείμενον τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας, πρέπει ν' ἀναγνωρισθῶσι παρὰ τῶν ἀγνώστων συνεταίρων. Οἱ τρίτοι ἐνεπιστεύθησαν εἰς τὸν διαχειριστὴν, οἱ δὲ ἄγνωστοι συνεταῖροι ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰπραγματευθῇ ὡς κύριος περὶ τῶν ὑποθέσεων των, δὲν δύνανται ἐπομένως νὰ διασείσωσι τὰς πράξεις του, οὐδὲ νὰ ἐπικρίνωσι τὴν πρὸς αὐτὸν δοθεῖσαν ὑπὸ τῶν τρίτων πίστιν (1).

260. Ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας ὁ διαχειριστὴς ἐνεργεῖ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ἔπεται ὅτι οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαττόμενοι ἀποκτῶσι δικαιώματα κατ' αὐτοῦ μόνου, μένοντες ἀλλότριον πρὸς τοὺς λοιποὺς συνεταίρους ὡς μὴ λαβόντας οὔτε προσωπικῶς, οὔτε δι' ἐντολοδόχου, μέρος εἰς τὸ συνάλλαγμα. Ὅθεν δὲν δύνανται νὰ κινήσωσι κατὰ τῶν τελευταίων τὴν ἐκ τῆς ἐταιρίας ἀγωγὴν, τοῖς ἐπιτρέπεται δὲ μόνον νὰ ἐξασκήσωσι, κατὰ τὸ ἄρθρον 1025 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου των διαχειριστοῦ κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τῆς ἐταιρίας συνεταίρων, ὑποβαλλόμενοι εἰς ὅσας ἐνστάσεις ἠδύναντο πρὸς αὐτὸν ν' ἀντιταχθῶσιν (2). Ἀλλ' οὐδ' ἐὰν ἡ ἐταιρία ὠφελήθη ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν τρίτων χορηγηθέντων χρημάτων, δύνανται οὔτοι νὰ κινήσωσιν ἀπ' εὐθείας ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἀγνώστων μελῶν της, μεθ' ὧν δὲν συνηλλάξαντο. Ἐν γένει, ὁ δανειστὴς δὲν ἐξετάζει τίνα χρῆσιν ὁ ὀφειλέτης του ἔκαμε τῶν δανεισθέντων χρημάτων, οὐδ' εἰς τίνας χεῖρας αὐτὰ μετέδωκεν, διὰ νὰ κινήθῃ κατ' αὐτοῦ. Τὸ δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ κινήθῃ κατὰ τοῦ προσώπου, πρὸς ὃ τὰ ἐνεπιστεύθη. Ἐὰν τοῦτο τὰ κατέθεσεν ἀκολούθως εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον, δὲν ἔπεται ὅτι ὁ δανειστὴς δύνανται νὰ ἐνάξῃ πρόσωπον, μεθ' οὗ δὲν συνηλλάξατο, καὶ εἰς ὃ δὲν ἐνεπιστεύθη. Ἡ ἐταιρία εἶναι τρίτον πρόσωπον, καὶ οὐδεμίαν ἄμεσον ἀγωγὴν δύνανται νὰ ἔχῃ κατ' αὐτῆς ὁ δανειστὴς, ὡς οὐδὲ

(1) Troplong ἀρ. 505, 506.

(2) Participes neque ipsi agere possunt contra debitores societatis, neque conveniri valent a creditoribus societatis. Casaregis, Disc. 29. ἀρ. 4. — Savary τόμ. 1. σελ. 368. καὶ τόμ. 2 Parère 55 καὶ 65. — Pothier du contrat de société, ἀρ. 102. — Pardessus ἀρ. 1049, — Delamarre et Lepoitevin ἀρ. 266, — Delangle ἀρ. 603.

καθ' ὅποιονδήποτε ἄλλου τρίτου, πρὸς ὃν ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ἤθελεν ἀκολουθῶς τὰ διαδιδάσκει (1).

Διὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ λόγους οὐδὲ τὰ ἄγνωστα τῆς ἐταιρίας μέλη δύνανται νὰ ἐνάξωσιν ἀπ' εὐθείας τοὺς μετὰ τοῦ διαχειριστοῦ συναλλαξαμένους ὀφειλέτας, ἔχουσι δὲ μόνον τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσωσι κατ' αὐτῶν ἐξ ὀνόματος τοῦ τελευταίου.

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

261. Ὅρισμός τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας.—Διάρρησις τοῦ τμήματος.

261. Διάλυσις τῆς ἐταιρίας λέγεται ἡ διάρρηξις ἢ ἡ κατάργησις τοῦ συναλλάγματος, ἥτις ἐπιφέρει τὴν παῦσιν τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων.

Πᾶσα κοινότης συμφερόντων ἤθελε παύει εὐθὺς μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ἃν ἦτον δυνατόν νὰ διακριθῶσιν ἀμέσως τὰ δικαιώματα ἐκάστου συνεταίρου, καὶ ἡδύνατο ἕκαστος αὐτῶν νὰ λάβῃ τὴν ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἀναλογίαν του.

Ἀλλ' ὡς ἐπιτοπλεῖστον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαλύσεως, τὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρίας εὐρίσκονται περιπεπλεγμένα εἰς ἀνεκπεραιώτους ἐπιχειρήσεις, τὸ ἀκριβὲς ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ἀπὸ τοῦδε δυνατόν νὰ γνωρισθῇ.

Μόνον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἀρξαμένων ἐπιχειρήσεων, μετὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν πιστώσεων, καὶ τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν δύναται νὰ γνωρισθῇ ἡ ἀληθὴς κατάστασις τῆς ἐνεργητικῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας, καὶ νὰ κατασταθῇ ἐφικτὴ ἡ διανομὴ αὐτῆς μεταξὺ τῶν συνεταίρων. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη, ἀφ' οὗ ἡ ἐταιρία διαλυθῇ, νὰ ἐνεργήσωσι τὰς ἀπαιτουμένας πράξεις διὰ νὰ ἐκκαθαρίσωσι, δηλονότι νὰ προσδιορίσωσι, πραγματοποιήσωσι καὶ καταστήσωσι διαθέσιμον τὴν ἐταιρικὴν περιουσίαν, καὶ

(1) Troplong ἀρ. 772.

τὴν διανομὴν αὐτῆς ἐφικτὴν. Τὸ σύνολον τῶν τοιούτων πράξεων λέγεται ἐκκαθάρισις τῆς ἐταιρίας, καὶ ἐκκαθαρίζονται οἱ ἐνεργοῦντες αὐτήν.

Εἰς τοὺς δύο ἐπομένους παραγράφους θέλομεν πραγματευθῆ 1. περὶ τῶν διαλυτικῶν τῆς ἐταιρίας λόγων, 2. περὶ ἐκκαθάρσεως καὶ διανομῆς τῆς ἐταιρίας.

§. 4.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΛΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΛΟΓΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

262. Οἱ διαλυτικοὶ λόγοι ὑπάγονται εἰς δύο κατηγορίας.—Διαιρέσεις τοῦ παραγράφου.

262. Οἱ ἐπιφέροντες τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας λόγοι δύνανται ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας.

Οἱ τῆς πρώτης εἶναι συμβεβηκότα ἀπλᾶ, θετικὰ καὶ ὠρισμένα, ἐνεργοῦντα ἀμέσως καὶ ἐπιφέροντα αὐτοδικαίως τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖται τότε νὰ κηρυχθῇ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἐνδέχεται ἐνίοτε ν' ἀναφυῶσιν εἴτε μετὰ τῶν συνεταίρων εἴτε πρὸς τοὺς τρίτους διενέξεις, πρὸς διάλυσιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἡ ἐπέμβασις τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' αἱ διενέξεις αὗται δὲν δύνανται ν' ἀφορῶσιν εἰμὴ τὸ ζήτημα μόνον ἂν καὶ πότε ἐπραγματοποιήθῃ ὁ διαλυτικὸς τῆς ἐταιρίας λόγος. Ἄν τὸ δικαστήριον παραδεχθῇ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, ἡ διάλυσις τῆς ἐταιρίας δὲν θέλει εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀποφάσεως, ἥτις θέλει μόνον βεβαιῶσθαι ὅτι ὑπῆρξεν ἡ τῆς διαλύσεως περίπτωσις, καὶ ἡ διάλυσις θέλει χρονολογεῖται οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἐποχῆς θέλει δι' αὐτῆς ἀναγνωρισθῇ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ διαλυτικὸς λόγος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ διάλυσις αὕτη ὑπάρχει αὐτοδικαίως.

Οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας λόγοι δὲν εἶναι συμβεβηκότα ἀπλᾶ καὶ θετικὰ, οὐδ' ἡ πραγματοποιήσις αὐτῶν ἀναφέρεται, ὡς ἡ τῶν προηγουμένων, εἰς ἐποχὴν βεβαίαν καὶ ὠρισμένην, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀρισθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἡ στιγμή, καθ'

ἢ ἐπιφέρουσι μεταβολὴν εἰς τὰς ἐταιρικὰς σχέσεις, ὅπερ ἀπαιτεῖται διὰ τοῦτο ν' ἀποφασισθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου. Ἡ διάλυσις εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν πραγματοποιοῖται διὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς βεβαιοῦται ἡ ὑπαρξίς τῆς διαλυτικῆς περιπτώσεως, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς. Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἐπιφέρουσι λοιπὸν τὴν διάλυσιν αὐτοδικαίως, ἀλλὰ παρέχουσι μόνον ἀφορμὴν εἰς τὰ δικαστήρια νὰ τὴν κηρύξωσι.

Εἰς τὸν παρόντα παράγραφον θέλομεν πραγματευθῇ Ἀ. περὶ τῶν αὐτοδικαίως ἐπιφερόντων τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας λόγων, Β'. περὶ τῆς δικαστικῶς ἀπαγγελλομένης διαλύσεως τῆς ἐταιρίας.

Α.

ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΦΕΡΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΔΙΑΛΥΣΙΝ ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΩΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

263. Ἄμα ὑπάρξῃ τις τῶν τῆς πρώτης κατηγορίας διαλυτικῶν λόγων ἡ ἐταιρία διαλύεται.
264. Αἱ πράξεις τῶν διαχειριστῶν, ἐνεργούντων ἐν ἀγνοίᾳ τῆς διαλύσεως, ὑποχρεοῦσι τοὺς λοιποὺς συνεταίρους.
265. Περὶ τῶν διαλυτικῶν περιπτώσεων.
266. Διάλυσις τῆς ἐταιρίας διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας.
267. Διὰ τῆς ἀπυπερατώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.
268. Διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος.
269. Ὅταν ἡ χρῆσις τοῦ πράγματος καταβληθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἡ τυχαία αὐτοῦ καταστροφή ἐπιφέρει πάντοτε τὴν διάλυσιν τῆς.
270. Ἡ μερικὴ τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος καταστροφή δὲν διαλύει τὴν ἐταιρίαν.
271. Διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου τινὸς τῶν συνεταίρων.
272. Διὰ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου.
273. Διὰ τῆς ἀπορίας.
274. Διὰ κοινῆς τῶν συνεταίρων συναινέσεως.
275. Διάλυσις διὰ τῆς θελήσεως ἐνὸς τῶν συνεταίρων.

263. Ἄμα ἡ διαλυτικὴ περίπτωσις πραγματοποιηθῇ, τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐταιρίας παύει νὰ παράγῃ ἀποτελέσματα, καὶ ἐταιρία πλεόν δὲν ὑφίσταται. Ἐὰν οἱ συνεταῖροι ἐξακολουθήσωσι

τάς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις των, χωρὶς νὰ συντάξωσι καὶ δημοσιεύσωσι νέον περὶ αὐτῶν συμβόλαιον, γεννᾶται μεταξύ των ἑταιρία πραγματική, δυνάμει τῆς ὁποίας δύνανται μὲν νὰ ζητήσωσιν ἀμοιβαίως λόγον τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ υποχρεώσωσιν ἀλλήλους εἰς τὸ μέλλον. Ἡ νέα αὕτη ἑταιρία δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ οὔτε εἰς τοὺς τρίτους, οὔτε εἰς τοὺς μὴ μετασχόντας τῶν πράξεων αὐτῆς συνεταίρους, οἵτινες, ἅμα τῆς διαλυτικῆς περιπτώσεως πραγματοποιηθείσης, παύουσι νὰ ᾔναι μέλη τῆς ἑταιρίας, καὶ, ἀλλότριοι τὸν τεύθεν πρὸς ἀλλήλους, δὲν υποχρεοῦνται διὰ τῶν πράξεων ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων ἐντολὴν νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν.

264. Ἄν ὅμως, μετὰ τὴν διαλυτικὴν περίπτωσιν, οἱ διαχειρισταὶ ἐνεργήσωσιν, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς, πράξεις ἀφορώσας τὴν ἑταιρίαν, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὑποκύψωσι μόνον εἰς τὰς ἐντεῦθεν πηγαζούσας υποχρεώσεις, ἀλλ' ὑποβάλλονται ἀναλόγως εἰς αὐτάς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς διαλυθείσης ἑταιρίας. Κατὰ τὸν νόμον αἱ πράξεις τοῦ ἐντολοδόχου εἶναι υποχρεωτικαὶ διὰ τὸν ἐντολοδότην καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐντολῆς, ἐὰν ἀγνοῶν αὐτὴν τὰς ἐνήργησε (1).

Ὡσαύτως δὲ οἱ μετὰ τῶν διαχειριστῶν καλῇ τῇ πίστει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας συναλλαζάμενοι τρίτοι δύνανται, ὡς ἐκ τῶν συναλλαγμάτων τούτων, νὰ ἐνᾷξωσιν ἅπαντας τοὺς συνεταίρους, ἂν δὲν ἐφρόντισαν νὰ δημοσιεύσωσι, κατὰ τοὺς τύπους τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὅτι ἐπραγματοποιήθη τις τῶν αὐτοδικαίως διαλυουσῶν τὴν ἑταιρίαν περιπτώσεων, καθ' ὅσας περιστάσεις ἡ δημοσίευσις αὕτη εἶναι ἀναγκαία, τουτέστιν ὅταν ὁ διαλυτικὸς λόγος συμβῇ πρὸ τῆς παραλεύσεως τῆς πρὸς διάρκειαν τῆς ἑταιρίας τεθείσης προθεσμίας, ὅταν ἡ ἑταιρία διαλύεται κατὰ κοινήν τῶν συνεταίρων συναίνε-

(1) Ἐγ'. Βασιλ. 12. 1. Πληρωθέντος τοῦ πράγματος, ἐφ' ᾧ ἡ κοινωμία συνέστη, λύεται· τελευτῶντος δὲ τοῦ ἐνὸς πρὸ ἐγχειρίσεως καὶ μετὰ ταῦτα πληρουμένου τοῦ πράγματος, εἰ μὲν ἠγνόησαν καὶ τὴν τελευτὴν, συνίσταται ἡ κοινωμία· εἰ δὲ οὐκ ἠγνόησαν, λύεται· αὕτη γὰρ τῇ διαστίξει καὶ ἐπὶ τῆς ἐντολῆς κεκρήμαθα.

σιν, ἢ συνεπείᾳ τῆς θελήσεως καὶ ἑνὸς μόνου τῶν συνεταίρων, ὅταν ἡ διάρκεια τῆς ἐταιρίας εἶναι ἀπεριόριστος.

265. Ἡ ἐταιρία διαλύεται αὐτοδικαίως, 1. Διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας τῆς διαρκείας της· 2. Διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως· 3. Διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος· 4. Διὰ τοῦ φυσικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ἢ τῆς ἀπορίας τινὸς τῶν συνεταίρων· 5. Διὰ κοινῆς τῶν συνεταίρων συναινέσεως· 6. Διὰ τῆς θελήσεως καὶ ἑνὸς μόνου συνεταίρου νὰ παύσῃ ἡ ἐταιρία (1).

266. Διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας τῆς διαρκείας της.

Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι προσδιορίσωσι τὴν διάρκειαν τῶν μετὰ αὐτῶν σχέσεων, ἀναγκαστικῶς παύουσιν αὗται κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν προθεσμίαν. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὰ ἐκ τοῦ συναλλάγματος ἀμοιβαῖα δικαιώματα καὶ καθήκοντα ἀποσβένονται.

Ἡ τοιοῦτοτρόπως προκύπτουσα διάλυσις δὲν χρήζει δημοσιεύσεως, ἀφ' οὗ ἡ δημοσίευσίς τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας κατέστησε γνωστὴν καὶ τὴν συνομολογηθεῖσαν αὐτῆς διάρκειαν.

267. Διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἐταιρίας προκύπτει ὅτι διὰ νὰ ὑφίσταται τὸ συνάλλαγμα τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ ἐπιχειρήσις τις ἐφ' ἧς ἡ ἐταιρία ἐργάζεται πρὸς κοινὸν ἀπάντων τῶν συνεταίρων ὄφελος.

Ἄν λοιπὸν ἡ ἐταιρία σκοπεύῃ ἐπιχειρήσιν τινα, θέλει διαρκέσει ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ἐπιχείρησις αὐτῇ, ἐκτὸς μόνον ἂν ὠρίσθῃ ῥητῶς καὶ προθεσμία τῆς διαρκείας τῆς ἐταιρίας, αὕτη δὲ ἐκπνεύσῃ πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, καθότι ἄλλως ὁ ὅρος τῆς προθεσμίας θέλει ματαιωθῇ, ἐναντίον τῆς ῥητῆς τῶν συμβαλλομένων θελήσεως.

Μολαταῦτα ἂν ἐκ τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας ἐξάγεται ὅτι ἡ προθεσμία ἐτέθη μόνον ἐνδεικτικῶς, καὶ μᾶλλον διὰ νὰ προσδιορισθῇ ἡ πιθανὴ τῆς ἐπιχειρήσεως διάρκεια, ἢ ἡ τῆς ἐται-

(1) 4. Βασιλ. 12. 1. Συνίσταται κοινωνία πράγματι καὶ ῥήματι καὶ δι' ἀγγέλου, καὶ διαλύεται ἀπαγορεύσει, θανάτῳ, καταστάσεως ἐναλλαγῇ καὶ ἀπαρίξ. — Ν. 4, Πανδ. 47. 2.

ρίας, ἡ πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς σκοπευομένης ἐπιχειρήσεως λῆξις τῆς συνομολογηθείσης προθεσμίας δὲν θέλει ἐπιφέρει τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ὡς θέλει τοῦναντίον τὴν ἐπιφέρει ἡ ἀποπεράτωσις τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τοι πρὸ τῆς προθεσμίας πραγματοποιουμένη (1).

268. Διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος.

Ἄμα τὸ εἰς τὴν ἐταιρίαν πρὸς κοινὸν κέρδος καταβληθὲν καταστραφῇ, δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε ἐταιρικὸν πρᾶγμα, οὔτε κοινὰ κέρδη, οὔτε ἐταιρία ἐπομένως (2).

Αἱ μεταξὺ τῶν συνεταίρων σχέσεις παύουσι καὶ δὲν ὑπολείπεται ἄλλη μεταξὺ των ἐργασία παρὰ τὸν κανονισμόν τοῦ παρελθόντος.

269. Οὕτως ὅταν συνεταῖρός τις καταβάλῃ τὴν χρήσιν ὠρισμένου τινὸς πράγματος, ἡ τυχαία αὐτοῦ καταστροφή ἐπισύρει τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακολουθῇ ἡ ἐταιρία, ἅμα τις τῶν συνεταίρων δὲν δύναται πλέον νὰ χορηγῇ τὴν πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος ὑποσχεθεῖσαν καταβολὴν του. Αἱ εἰς μόνην τὴν τοῦ πράγματος χρήσιν περιοριζόμεναι καταβολαὶ θεωροῦνται καθ' ἐκάστην αὐτῶν ἀπολαβὴν ἐπαναλαμβανόμεναι, εἰς τρόπον ὥς καθ' ἡν ἡμέραν δὲν εἶναι πλέον δυνατὴ ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐταιρίας ἀπολαβὴ τῆς χρήσεως ἢ τῶν καρπῶν, δὲν ὑπάρχει οὔτε καταβολή, καὶ ἐπομένως οὔτε ἡ ἐταιρία (3).

Ἡ δ' ἐταιρία παύει οὐ μόνον διὰ τὸν συνεταῖρον οὐ τινος ἡ καταβολὴ ἀπωλέσθη, ἀλλὰ καὶ δι' ἅπαντα τὰ λοιπὰ αὐτῆς μέλη, ἅτινα δὲν συνήνεσαν εἰς τὴν σύστασίν της εἰ μὴ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θέλουσιν ἀπολαμβάνει τοὺς λόγῳ καταβολῆς ὑποσχεθέντας καρπούς.

270. Ἐὰν αὐτούσιον τὸ πρᾶγμα καταβληθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ δὲν ἀφορᾷ πλέον τὸν συνεισενεγκόντα αὐτὸ συνεταῖρον, ἀλλὰ τὴν ἐταιρίαν, εἰς ἣν μετεβιβάσθη ἡ κυριότης αὐ-

(1) Delangle ἀρ. 633. — Malepeyre et Jourdain ἀρ. 454, 455, 456.

(2) Ἐγ', Βασιλ. 12. 1. Λύεται ἡ κοινωνία φθειρομένων τῶν προσώπων ἢ τοῦ πράγματος.

(3) Βασιλ. 12. 1. Ἡ οὐκ ἔστι καρπίζεσθαι, δι' ὃ συνέστη ἡ κοινωνία.

τοῦ. Ἄν λοιπὸν τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον, καίτοι ἐλαττωθὲν, ἐπαρκῆ εἰσέτι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ἐταιρίας, ἡ ἀπώλεια τοῦ πράγματος δὲν δίδει αὐτοδικαίως τέλος εἰς τὸ συνάλλαγμα, ἀνήκει ὅμως εἰς τοὺς συνεταίρους ν' ἀποφασίσωσιν ἂν τοῖς συμφέρῃ νὰ διαλύσωσι τὴν ἐταιρίαν, καὶ ἐν περιπτώσει διενέξεως, εἰς τὰ δικαστήρια.

274. Διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου τινὸς τῶν συνεταίρων.

Αἱ ἐταιρίαι σχηματίζονται, ἐν γένει, μεταξὺ ὠρισμένων προσώπων λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν προσωπικῶν αὐτῶν ιδιοτήτων. Ὅθεν κατὰ γενικὸν κανόνα, ὁ θάνατός τινος τῶν συνεταίρων διαλύει τὴν ἐταιρίαν αὐτοδικαίως, ἄλλως ἤθελον ὑποχρεοῦνται τὰ ἐπιζῶντα αὐτῆς μέλη νὰ συνεργασθῶσιν ἐταιρικῶς μετὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος οὓς αὐτοὶ δὲν ἔκλεξαν.

Οὐ μόνον δὲ ὁ θάνατος τοῦ συνεταίρου διαλύει, κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν νόμον, αὐτοδικαίως τὴν ἐταιρίαν, ἀλλὰ δὲν δύναται οὐδὲ καὶ νὰ συνομολογηθῇ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτι ἀποθνήσκοντός τινος τῶν συνεταίρων ἡ ἐταιρία θέλει ἐξακολουθήσει μετὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ (1). Δὲν ἀπαγορεύεται ὅμως ἡ σύμβασις, δι' ἧς οἱ συνεταῖροι ἤθελον συνομολογήσει νὰ ἐξακολουθῇ ἡ ἐταιρία μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων μόνον συνεταίρων (2).

Μολαταῦτα ἐπὶ τῶν ἐταιριῶν, ἐφ' ὧν ἡ προσωπικότης τῶν συνεταίρων εἶναι ἀδιάφορος, ὡς ἐπὶ τῆς ἀνωνύμου κτλ., ὁ θάνα-

(1) Ν. ν.β. Βασιλ. 12. 1. Θάνατος λύεται ἡ κοινωνία καὶ οὐκ ἐφεῖται συμφωνεῖν διαβαίνειν αὐτὴν εἰς κληρονόμους, εἰμὴ ἐπὶ δημοσίων τελῶν, καὶ τοῦτο μετὰ λογισμοῦ δεῖ σκοπεῖν. Τί γάρ ἐστι διὰ τὴν ὑπουργίαν τοῦ τελευτήσαντος συνέστη καὶ χωρὶς αὐτοῦ διοικεῖσθαι οὐ δύναται; — Κατὰ τὸ ἀρθρ. 868 τοῦ πολιτικοῦ κώδικος τῆς Γαλλίας ὁ θάνατος τινὸς τῶν συνεταίρων διαλύει μὲν τὴν ἐταιρίαν, ἀλλὰ τὰ μέλη αὐτῆς δύναται νὰ συνομολογήσωσιν ὅτι ἡ ἐταιρία θέλει ὑφίσταται μετὰ τῶν ἐπιζώντων καὶ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποθανόντος συνεταίρου. Κατὰ δὲ τὴν Πρωσικὴν νομοθεσίαν ὁ θάνατος τοῦ συνεταίρου δὲν κατατάσσεται μετὰ τῶν διαλυτικῶν τῆς ἐταιρίας λόγων. Οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποθανόντος συνεταίρου διατηροῦσι τὰ δικαιώματα τοῦ δικαιοπαρόχου των, ἂν οὗτος δὲν ὤφειλε προσωπικὴν ὑπηρεσίαν.

(2) ξγ'. Βασιλ. 12. 1. Τῇ τελευτῇ τοῦ ἐνὸς κοινωνοῦ πᾶσα ἡ κοινωνία λύεται, καὶ οἱ πλείους κοινωνοὶ περιῶσιν· εἰμὴ τὴν ἀρχὴν ἄλλο τι συνέδοξε (*).

(*) Ὡστε τυχὸν τελευτήσαντος τοῦ ἐνὸς, τοῖς περιούσιν οὐδὲν ἦττον σώζεσθαι τὴν κοινωνίαν.

τος τοῦ συνεταίρου δὲν διαλύει τὴν ἐταιρίαν, ἀλλ' αὕτη ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται μετὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν εἶδομεν ὅτι ὁ μέτοχος τοιαύτης ἐταιρίας δύναται νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἐταιρικὴν του ιδιότητα εἰς ὄντινα ἐγκρίνει.

Καθόσον ἀφορᾷ τὰς ἐτερορρύθμους ἐταιρίας, διακριτέον τὴν ἀπλὴν ἀπὸ τὴν κατὰ μετοχάς. Εἰς τὴν πρώτην δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον τὸ πρόσωπον τοῦ ἐτερορρύθμου συνεταίρου, ὅστις ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ συντρέξῃ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐταιρίας, δύναται ὅμως νὰ ἐξασκήσῃ διάφορα δικαιώματα, καὶ τοῦτο μᾶλλον ἢ ἦττον αὐστηρῶς κατὰ τὰς διαφόρους διαθέσεις.

Ἀλλ' εἰς τὴν κατὰ μετοχάς διηρημένην ἐτερορρύθμον ἐταιρίαν, ἡ προσωπικότης τῶν συνεταίρων εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορος, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀνωνύμου, ὅθεν καὶ ὁ θάνατός τινος ἐξ αὐτῶν δὲν τὴν διαλύει, ἀλλ' αὕτη ἐξακολουθεῖ μετὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ.

272. Διὰ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου τινὸς τῶν συνεταίρων.

Ὅσα ἐλέχθησαν περὶ τοῦ φυσικοῦ θανάτου ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ. Ὁ πολιτικὸς θάνατος στερεῖ τὸν καταδικασθέντα τῆς περιουσίας του, ἥτις κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ποινικοῦ νόμου μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους του, δὲν δύναται δὲ πλέον οὔτε νὰ διαθέσῃ, οὔτε ὅποιονδήποτε συνάλλαγμα νὰ συνάψῃ. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας ἦτον μέλος, δὲν ὑπάρχει πλέον, ὅθεν εἶναι ἐπόμενονον νὰ διαλύεται καὶ ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλων πρότερον ὑφισταμένη ἐταιρία.

273. Διὰ τῆς ἀπορίας τινὸς τῶν συνεταίρων.

Ἡ πτώχευσις ἢ ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας καθιστῶσαι τὸν ὀφειλέτην ἀναξιόχρεον τὸν στεροῦσι τῆς διαχείρισεως τῆς περιουσίας του καὶ τὴν μεταβιβάζουσιν εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν του, ὅθεν καὶ ὁ νόμος δ'. Βασιλ. 12. 1. κατατάσσει τὴν ἀπορίαν μεταξὺ τῶν διαλυόντων τὰς ἐταιρίας λόγων (1). Ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖκοὶ νόμοι δὲν ἀρκοῦνται εἰς μόνην τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως τοῦ συνεταίρου, προϋποθέτοντες τὴν ὑπὸ τῶν δα-

(1) Ἐγ'. Βασιλ. 12. 1. Τοῦ ἐνὸς κοινωνοῦ εἰς ὁλόκληρον δημευθέντος λύεται ἡ κοινωνία: ἀπὸ τὴν τῆς ἐξουσίας γὰρ ἐστίν. — Ὅρα καὶ σελ. 233. σχόλ. 1.

ναιστών ἐκποιήσιν τῆς περιουσίας του, ἢ τὴν πρὸς αὐτοὺς παρ-
χώρησιν τῶν κτημάτων του. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἰδίως ἐκ τοῦ
χωρίου τοῦ Οὐλπιανοῦ τερμ. 65 §. 4. Πανδ. 17. 2. ἢ κερ.
ξγ'. Βασιλ. 12. 4. «λύεται (ἡ κοινωνία) καὶ τῶν δανεισῶν πω-
λούντων τὰ πράγματα τοῦ ἐνὸς κοινωνοῦ.» Ἀλλ' ὁ διαλυτικὸς
οὗτος λόγος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐταιρίας καθ' ὅς τὸ πρό-
σωπον τοῦ συνεταίρου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

274. Διὰ κοινῆς τῶν συνεταίρων συναινέσεως.

Ἄπαντα τὰ συναλλάγματα διαλύονται καθ' ὃν τρόπον συνέ-
στησαν, ὅθεν ἂν ἅπαντες οἱ συνεταῖροι συμφωνήσωσι νὰ παύσῃ
ἡ μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένη ἐταιρική σχέσις, ἡ κοινὴ αὕτη συ-
ναίνεσις των διαλύει τὸ συνάλλαγμα καὶ ἐπομένως τὴν ἐται-
ρίαν (1). Ἀλλὰ τὸ διαλυτικὸν ἔγγραφον ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ
ἄρθρον 46 τοῦ νόμου, νὰ ὑποβληθῇ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος εἰς
τοὺς καὶ ὡς πρὸς τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας διὰ τῶν ἁρθρῶν 42,
43 καὶ 44 διαγραφομένους τύπους (άρ. 150).

Ἐὰν αἱ διατυπώσεις αὗται παραμεινωσιν, ἢ ἐὰν ἡ εἰς τὸ
δικαστικὸν γραφεῖον παράδοσις τῆς περιλήψεως καὶ ἡ εἰς τὸ ἀ-
κροατήριον τοῦ ἐμποροδικείου τοιχοκόλλησις αὐτῆς δὲν ἐνερ-
γηθῶσιν ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ δια-
λυτικοῦ ἐγγράφου, ἡ διάλυσις δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τοὺς
τρίτους· ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἔπεται καὶ ὅτι, παρελθούσης τῆς
δεκαπενθημέρου προθεσμίας, δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐκπληρωθῶ-
σιν ἐγκύρως αἱ διατυπώσεις αὗται. Καὶ μὲν διὰ τοῦ τελευταίου
παραγράφου τοῦ ἁρθροῦ 42 ἀπαγγέλλεται ἡ ἔνεκα τῆς παραβιά-
σεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου ἀκυρότης τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ἡ
ἀκυρότης αὕτη δὲν ἀπαγγέλλεται ἔνεκα τῆς μὴ ἐκπληρώσεως
τῶν διατυπώσεων ἐντὸς τῆς δεκαπενθημέρου προθεσμίας.

Πρέπει λοιπὸν ἐντεῦθεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι, καὶ μετὰ τὰς
δεκαπέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ διαλυτικοῦ ἐγγρά-
φου, δύνανται εἰσέτι νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ ὡς πρὸς τὴν κατὰ-
θεσιν καὶ τοιχοκόλλησιν αὐτοῦ διατυπώσεις, μέχρις οὗ ζητηθῇ ἡ

(1) Ἐγ'. Βασιλ. 12. 4. Εἰ μὲν πάντες ἀπαγορεύσουσιν οἱ κοινωνοί, λύεται ἡ
κοινωνία.

ἀκυρότης. Ἡ δεκαπενθήμερος προθεσμία ἐτέθη πρὸς τὸ συμφέρον τῶν συνεταίρων, εἰς οὗς χορηγεῖται οὕτως εὖλογος προθεσμία διὰ τὴν σύνταξιν καὶ τὴν κατάρθωσιν τῆς περιλήψεως. Ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ἡ προθεσμία αὕτη δὲν δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὴν κατάρθωσιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν τῆς περιλήψεως, οὐδ' ἐπιτρέπεται νὰ ζητηθῇ πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης ἡ διαληφθεῖσα ἀκυρότης (1). Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα, ὑφ' ὧν καὶ καθ' ὧν δύνανται ἡ ἀκυρότης αὕτη νὰ προταθῇ, παραπέμπομεν εἰς ὅσα ἐν τοῖς ἀρ. 153 καὶ ἐπ. ἀνεπτύξαμεν.

Αἱ διατυπώσεις αὗται ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῶν ἐταιριῶν ὡς πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἡ σύνταξις ἐγγράφου, ὅθεν καὶ εἶναι περιτταὶ ἐπὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας.

275. Διὰ τῆς θελήσεως καὶ ἐνὸς μόνου συνεταίρου.

Διὰ τὴν ιδιάζουσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας φύσιν, καὶ διὰ νὰ προληφθῶσιν ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς ὑποχρεωτικῆς συναφείας, εἰς ἣν ζῶσιν οἱ συνεταῖροι πρὸς ἀλλήλους, ὁ νομοθέτης καθιέρωσεν, ἐπ' αὐτῆς, περιπτώσεις διαλύσεως πολλὰ διαφόρους τῶν ἐπὶ τῶν λοιπῶν συναλλαγμάτων. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ διὰ τῆς θελήσεως ἐνὸς τῶν συνεταίρων διάλυσις τοῦ συναίνεσει ἀπάντων συσταθέντος ἐταιρικοῦ δεσμοῦ, ἥτις ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται εἰμὴ μόνον εἰς τὰς ἄνευ ὠρισμένης διαρκείας συστηθείσας ἐταιρίας.

Ὅταν διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας ἐγγράφου δὲν ὠρίσθῃ ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τῆς ἐταιρίας, θεωρεῖται συσταθεῖσα δι' ἅπασαν τῶν συνεταίρων τὴν ζωὴν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δεσμεύεται διὰ βίου ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἀντίθεσις τῶν χαρακτήρων δύνανται νὰ παραγάγῃ ἔριδας καθημερινάς, ὁ νόμος (2) ἐπιτρέπει εἰς τὸν συνεταῖρον ν' ἀπαλλάττεται τοῦ συνωμολογημένου τούτου δεσμοῦ

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 478, 479.

(2) ξά. Βασιλ. 12. 1. Λύεται ἡ κοινωνία φθειρομένων τῶν προσώπων ἢ τοῦ πράγματος, ἢ τῆς γνώμης, ἢ τῆς ἀγωγῆς . . . γνώμη λύεται ὅτε ἀπαγορεύουσιν. — ξή. αὐτ. Οὐδεμία κοινωνία εἰς ἀπέραντον συνίσταται

παραιτούμενος τῆς ἐταιρίας, καὶ ν' ἀναλαμβάνῃ τὴν προτέραν ἐλευθερίαν του, ἀρκεῖ τὴν χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου νὰ μὴ τὴν στρέψῃ πρὸς ἄδικον αὐτοῦ ἀτομικὸν ὄφελος, καὶ βλάβην τῶν συνεταίρων του.

Ἀλλ' ἡ παραίτησις αὕτη πρέπει νὰ ἐνεργῇται ἐν καλῇ πίστει, καὶ ἐν ἀρμοδίῳ χρόνῳ, ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι πηγὴ καταχρήσεων καὶ ἀδικίας.

Ἡ παραίτησις λογίζεται ἐν κακῇ πίστει γενομένη, ὅταν ὁ συνεταῖρος παραιτῇται τῆς ἐταιρίας, διὰ νὰ ἰδιοποιηθῇ ἀποκλειστικῶς κέρδος, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν πρόθεσιν τῶν συνεταίρων, ἔμελλε ν' ἀποκτηθῇ ἐν κοινῷ διὰ τὴν ἐταιρίαν (1).

Τοιαύτη ἐν κακῇ πίστει γενομένη παραίτησις εἶναι ἄκυρος ὡς πρὸς τὸν παραιτούμενον χωρὶς νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐταιρίαν, ἥτις δύναται ἢ νὰ παραδεχθῇ τὴν παραίτησίν του, ἂν ἡ ἐπιχείρησις χάριν τῆς ὁποίας, ὁ συνεταῖρος παρητήθη ἀπέβη ἀτυχῆς, καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ εἰς λογαριασμὸν του, ἢ νὰ μὴ τὴν ἀναγνωρίσῃ, ἀλλὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἐκ τῆς ἐπωφελοῦς τυχόν ἀναδειχθείσης ἐπιχειρήσεως κερδῶν. Ὁ δόλος τοῦ συνεταίρου καθίστησιν ἐνταῦθα χωλὸν τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐταιρίας ἰσχύον οὕτω μόνον ὡς πρὸς τὸ ἕτερον τῶν συναλλαξαμένων μερῶν (2).

Ἡ παραίτησις δὲν γίνεται ἐν ἀρμοδίῳ χρόνῳ, ὅταν τὸ συμφέρον τῆς ἐταιρίας ἀπαιτῇ ν' ἀναβληθῇ ἡ διάλυσίς της ἐπὶ τινα εἰσέτι χρόνον. Ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀρμοδίας ἐποχῆς τῆς διαλύσεως της ἀνήκει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου (3).

(1) ξγ'. Βασιλ. 12. 1. Εἰ δὲ καὶ ἐπὶ πράξει πράγματος ἐκοινωνήσαμεν καὶ βουλόμενος αὐτὸ ἀγοράσαι ἀπαγορεύσεις, ἐνέχη μοι ἐπὶ τῷ διαφέροντι. — Ν. 65. §. 4. Πανδ. 17. 2.

(2) ξγ'. Βασιλ. 12. 1. Εἰ δὲ ὁ εἰς ἀπαγορεύσει, αὐτὸς μὲν τοῖς ἄλλοις, οὐ μὴν δὲ αὐτῷ οἱ ἄλλοι ὑπόκεινται, εἴγε κατὰ δόλον ἀπηγόρευσεν, ἴσως κληρονομίας εἰς αὐτὸν ἐπενεχθείσης.

(3) ξγ'. Βασιλ. 12. 1. Εἰ δὲ καὶ ἐν καιρῷ, καθ' ὃν οὐ συμφέρει, ἀπαγορεύσει ὁ κοινωνὸς, ἐνέχεται. — Ν. 65. §. 5. Πανδ. 17. 2.

Καὶ ὁ πρὸ τοῦ συνδόξαντος χρόνου ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ἀπαγορεύων, τοῦ μὲν ἐπι-
συμβαίνοντος κέρδους οὐδὲν λαμβάνει, δίδωσι δὲ τὸ μέρος τῆς ἐπιγενομένης ζη-
μίας, εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης ἀπηγόρευσε μετὰ πλήρωσιν δὲ τοῦ χρόνου ἔξισιν ἀπα-
γορεύειν. — Ν. 65, §. 3 καὶ 6. Πανδ. 17. 2.

B'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΣ ΑΠΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

276. Πότε ἄρχονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς δικαστικῶς ἀπαγγελλομένης διαλύσεως;
 277. Χαρακτήρ τῶν τῆς δευτέρας κατηγορίας διαλυτικῶν τῆς ἐταιρίας λόγων.
 278. Παραδείγματα.

276. Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τῆς δευτέρας κατηγορίας διαλυτικῶν τῆς ἐταιρίας λόγων, οἵτινες δὲν ἐπιφέρουσι μὲν ἀμέσως τὴν διάλυσιν, δίδουσι ὅμως ἀφορμὴν νὰ ζητηθῇ ἐπὶ δικαστηρίου. Ἡ ἐπ' αὐτῶν στηριζομένη διάλυσις δὲν πραγματοποιεῖται εἰμὴ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς παραδεχομένης αὐτοῦς δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὅθεν καὶ αἱ συνέπειαι τῆς διαλύσεως λαμβάνουσι χώραν ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς (πολ. δικον. 156), ἐν ᾧ, ἐπὶ τῆς πρώτης τάξεως τῶν πρὸς διάλυσιν λόγων, αἱ συνέπειαι αὗται λαμβάνουσιν ὑπόστασιν ἅμα ὑπαρξάσης τῆς διαλυτικῆς περιπτώσεως.

277. Ὁ νόμος δὲν ἀπαριθμεῖ ἅπαντας τοὺς δυναμένους νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν πρὸς διάλυσιν τῆς ἐταιρίας λόγους, περιοριζόμενος εἰς τὸ νὰ θέσῃ μόνον γενικὰς τινὰς ἀρχάς, τῶν ὁποίων ἡ εἰς τὰς μερικὰς περιπτώσεις ἐφαρμογὴ ἀφίνεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἀπλὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κεφαλαίου 16 τοῦ βιβλίου Γ'. τίτλου 10 τοῦ Ἀρμενοπούλου· «καὶ ἂν ἐσυμφωνήθῃ ἐντὸς ῥητοῦ χρόνου νὰ μὴ διαλύεται ἡ συντροφία, ἀπὸ εὖλογον ὅμως αἰτίαν διαλύεται. Καὶ τί ἂν ὁ ὅρος, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐσυστήθῃ, δὲν ἐξετελέσθῃ, ἢ ὁ σύντροφος εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἐπιζήμιος, ἢ δὲν ὠφελεῖται ἡ συντροφία ἀπὸ τὸ πρᾶγμα, δι' ὃ ἐσυστήθῃ; »

Ἐκτὸς λοιπὸν τῶν γενικῶν πρὸς διάρρηξιν παντὸς συναλλάγματος λόγων, οἵτινες ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τοῦ συναλλάγματος

τῆς εταιρίας, ὑπάρχουσι λόγοι διαλύσεως ἰδιάζοντες εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς εταιρίας, ἐξ οὗ παράγονται μεταξύ τῶν συνεταίρων τοσοῦτον στεναὶ σχέσεις κοινότητος συμφερόντων καὶ ἰδιοκτησίας. Ὅσάκις λοιπὸν αἱ μεταξύ τῶν συνεταίρων σχέσεις κατέστησαν τοιαῦται ὥστε νὰ μὴ δύνανται πλέον νὰ συμπράττωσιν ἢ νὰ συνεννοῶνται, ἐντεῦθεν δὲ κινδυνεύουσι τὰ κοινὰ συμφέροντα, ἢ ἂν τις τῶν συνεταίρων παρεθίασεν ὅρον τινὰ τοῦ συναλλάγματος, ἢ ἀναφρῶσι περιστάσεις ἀντικείμεναι εἰς τὸν σκοπὸν τῆς εταιρίας, ὑπάρχει εὐλογος αἰτία νὰ ζητηθῇ ἡ διάλυσις αὐτῆς.

278. Ἄς ἐξετάσωμέν τινας ἐκ τῶν λόγων, δι' οὓς δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ διάλυσις τῆς εταιρίας παρὰ τοῦ δικαστηρίου.

Ὁ κυριώτερος λόγος εἶναι ὅταν τις τῶν συνεταίρων δὲν ἐκπληρῶνῃ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς συνέστη τὸ συνάλλαγμα.

Ἐφ' ὅλων τῶν συναλλακτικῶν συναλλαγμάτων, ἐπομένως καὶ ἐπὶ τῆς εταιρίας, ὅταν ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων δὲν ἐκπληροῖ τοὺς συνομολογηθέντας ὅρους, δύναται ὁ ἄλλος νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τοῦ συναλλάγματος.

Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἐπίσης ἀναντίρρητος ἀρχὴ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν ἐνὸς τῶν συναλλαξαμένων ν' ἀπαλλάττεται, κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν, ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις του, εἶναι πρόδηλον ὅτι ὅταν ὁ εἰς δὲν ἐκτελέσῃ τὸ συνάλλαγμα, δύνανται οἱ λοιποὶ ἢ νὰ τὸν ὑποχρεώσωσι πρὸς ἐκτέλεσιν ἢ νὰ ζητήσωσι τὴν διάλυσιν του. Δὲν ἀντίκειται δὲ εἰς τοῦτο ἡ ἀρχὴ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς ῥητὴν πράξιν, καθότι ἂν δὲν δύναται τις νὰ ὑποχρεωθῇ διὰ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας ὑπεσχέθη ὑπηρεσίας, δύναται ὅμως ἀναμφιβόλως νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημιώσεις ἕως οὗ συμμορφωθῇ μὲ τὸ καθήκον του. Ἄν τούναντίον ὑπεχρεοῦτό τις τῶν συναλλαξαμένων ἢ νὰ διαλύσῃ τὸ συνάλλαγμα ἢ νὰ ὑποφέρῃ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν του, ὁ δύστροπος καὶ ὁ κακῆς πίστεως συνεταῖρος ἤθελεν εἶσθαι πάντοτε κύριος νὰ ἐπιφέρῃ τὴν διάλυσιν τῆς εταιρίας, ἀρνούμενός τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών του. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ περὶ διαλύσεως ἀγωγὴ ἀνήκει ἐνταῦθα οὐχὶ εἰς τὸν παραδότην συμβαλλόμενον, ἀλλ' εἰς τοὺς λοιποὺς συνεταί-

ρους. Ἡ δὲ διάλυσις λαμβάνει χώραν ἀφ' οὗ τὸ δικαστήριον, ἐκτιμῆσαν τοὺς προκαλοῦντας αὐτὴν λόγους, εὗρη τὴν ἀγωγὴν στηριγμένην, καὶ ἀναγνώρισῃ ὅτι ὁ καθ' οὗ ἀπευθύνεται συνεταῖρος παρεβίασε τὰς ὑποχρεώσεις του (1).

Ἐνδέχεται δὲ ἡ μὴ ἐκτέλεσις τῶν ὅρων τοῦ συναλλάγματος νὰ μὴ προέρχεται ἐκ δόλου, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἀκουσία. Οὕτως ἐὰν τὸ ὑποσχεθὲν πρᾶγμα καταστραφῇ ἐκ περιστάσεως ἀνωτέρας βίας πρὶν παραδοθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν (ἀρ. 80).

Ἀσθένεια διαρκῆς ἢ μακρὰ ἀκουσία ἀποδημία συνεταίρου, οὕτινος ἡ προσωπικὴ ἐργασία εἶναι ἀναγκαία εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας, δύνανται ὡσάύτως νὰ ἦναι λόγοι διαλύσεως αὐτῆς (2).

Συνεχεῖς μεταξὺ συνεταίρων διενέξεις, ἀποτελεσμα εἴτε τοῦ ὑβριστικοῦ χαρακτηρὸς τινος ἐξ αὐτῶν, εἴτε τῶν ἐκ τῆς κακῆς αὐτοῦ διαγωγῆς προκυπτουσῶν εἰς τὴν ἐταιρίαν ζημιῶν, δύνανται ἐπίσης νὰ δικαιολογήσωσι τὴν διάλυσιν τῆς εἰς τὴν πρόθεσιν τῶν συνεταίρων ἀντικειμένης τοιαύτης ἐταιρίας (3).

§. 2.

ΠΕΡΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ.

Α'.

ΠΕΡΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

279. Πῶς διορίζονται οἱ ἐκκαθαρισταί ;

280. Ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν προσδιορίζεται ἀναγκαίως διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὁ τρόπος τοῦ διορισμοῦ τῶν ἐκκαθαριστῶν.

281. Τίνες δύνανται νὰ διορισθῶσιν ἐκκαθαρισταί ;

(1) ιδ'. Βασιλ. 12. 1. Εἰ δὲ καὶ συμφωνηθῇ, εἴσω δήλου καιροῦ μὴ λυθῆναι, οἱ εὐλόγου αἰτίας λύεται. Τί γὰρ ὅτι ἡ αἵρεσις, ἐφ' ἣ συνέστη, οὐκ ἐγένετο ;

(2) ις'. Βασιλ. 12. 1. Ἡ μέλλει διὰ πρᾶγμα δημόσιον ἄκων ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀποδημῆν, καὶ μὴ δύναται πρᾶξαι τὴν κοινωνίαν δι' ἑτέρου ἢ διὰ τοῦ κοινωνοῦ, ὡς μὴ ὄντος εἰς ἄγαν σπουδαίου.

(3) ιδ'. Βασιλ. 12. 1. Τί γὰρ ὅτι ἡ αἵρεσις ἐφ' ἣ συνέστη οὐκ ἐγένετο, ἡ ὑβριστικὴ καὶ ἐπιζήμιος ἐστὶν ἡ κοινωνία ;

282. Ἄν εἰς μόνος συνεταῖρος ὑπολειφθῇ δὲν εἶναι αὐτοδικαίως ἐκκαθαριτῆς.
283. Ἐξουσία τῶν ἐκκαθαριστῶν.
284. Πρῶτα ἔργα τῶν ἐκκαθαριστῶν.
285. Αἱ ἐταιρικαὶ τῶν συνεταίρων ἀπαιτήσεις δὲν συμφηρίζονται μὲ τὰς ἀτομικὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεις.
286. Οἱ ἀπλοὶ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ εἰσπράξωσι τὰς ἐταιρικὰς πιστώσεις.
287. Δικαιώματα τῶν συνεταίρων μετὰ τὴν διάλυσιν.
288. Κατὰ τίνων κινοῦνται αἱ κατὰ τῆς ἐταιρίας ἀγωγαὶ μετὰ τὴν διάλυσίν της;
289. Οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἐνάγονται ὡς ἐντολοδόχοι τῶν συνεταίρων καὶ οὐχὶ προσωπικῶς, ἡ δὲ κατ' αὐτῶν ἀγωγή καθὸ τοιούτων παραγράφεται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον.
290. Οἱ ἐκκαθαρισταὶ, οἵτινες εἶναι συγχρόνως συνεταῖροι, δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι καὶ μετὰ τὴν πεντατίκην, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῶν ὡς συνεταίρων. *Εκκαθαριστῶν.*
291. Ἡ παραγραφή δὲν τρέχει ὅταν δὲν ἐκπληρωθῶσιν αὐστηρῶς οἱ τύποι τῶν ἄρθρων 42 καὶ ἐπ.
292. Οὔτε ἐπὶ πτωχεύσεως.

279. Εἶδομεν ὅτι μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ἕκαστον αὐτῆς μέλος δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν διανομὴν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, καὶ ὅτι διὰ νὰ κατασταθῇ αὕτη ἐφικτὴ, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προηγηθῇ ἡ ἐκκαθάρισίς της (ἀρ. 258).

Ἐὰν οἱ συνεταῖροι δὲν προνοήσωσι περὶ διορισμοῦ ἐκκαθαριστῶν, ἡ ἐξουσία τῆς ἐκκαθαρίσεως ἀνήκει ἐξίσου εἰς ὅλους, ὅπως εἶδομεν ὅτι ἡ διαχείρισις ἀνήκει γενικῶς εἰς πάντα συνεταῖρον, ὅταν ῥητῶς δὲν ἀνετέθη εἰς ὠρισμένα πρόσωπα. Ἐντεῦθεν αἱ πράξεις τὰς ὁποίας ἕκαστος αὐτῶν ἐνεργεῖ μετὰ τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρίας εἶναι ὑποχρεωτικαὶ δι' ἅπαντα τὰ λοιπὰ αὐτῆς μέλη.

Ἄν ὁμως θέλωσι ν' ἀναθέσωσι τὰ ἔργα τῆς ἐκκαθαρίσεως εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐπειδὴ ἡ μεταξὺ τῶν συνεταίρων συνεννόησις κατορθοῦται εὐκολώτερον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας, ὅτε οὐδεμία εἰσέτι ἀντίκρουσις συμφερόντων δὲν τοὺς διαίρει, συνετὸν εἶναι νὰ προσδιορίζωνται διὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς τὰ κύρια κεφάλαια τῆς ἐκκαθαρί-

σεως καὶ τῆς διανομῆς, ὁ τρόπος καθ' ὃν οἱ ἐκκαθαρισταὶ θέλουσιν ἐκλεχθῆ, ἢ ἔκτασις τῆς ἐξουσίας των, αἱ βάσεις ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς διαχειρίσεώς των καθ' ὅλην τῆς ἐκκαθαρίσεως τὴν διάρκειαν.

Ἄν οἱ ἐκκαθαρισταὶ διορίζωνται διὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ, αἱ ἐργασίαι των ἄρχονται ἅμα ἢ ἐταιρία διαλυθῇ. Ἄν ὅμως τὸ καταστατικὸν δὲν προνοῇ περὶ τούτου, οὐδ' ὀρίζεται ἐν αὐτῷ ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς των, ἀπαιτεῖται εἰς τὸν διορισμὸν αὐτῶν νὰ συναινέσωσιν, ὡς εἰς νέαν σύμβασιν, ἅπαντες οἱ συνεταῖροι, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἐνὸς μόνου αὐτῶν ἢ ἀντίρρησης ἀρκεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν διορισμὸν των, ἐν δὲ διενέξει ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον. Δὲν δύναται ἡ ἐκλογὴ τῆς πλειοψηφίας νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν μειοψηφίαν, εἰμὴ ὅταν ρητῶς τῇ ἀποδίδεται τὸ δικαίωμα τοῦτο διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας (1).

280. Ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, τῶν ὁποίων τὰ μέλη μεταβάλλονται καθημέραν, οἱ δὲ διαχειρισταὶ εἶναι οὐσιωδῶς μετακλητοί, καὶ ὡς ἐκ τούτου καθίσταται ἀδύνατον νὰ προΐδῃ ἡ ἐταιρία τίς θέλει ἔχει συμφέρον ἐπὶ τῆς περιουσίας της ἢ γνωρίζει τὰς ὑποθέσεις της κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαλύσεώς της, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διορίζωνται οἱ ἐκκαθαρισταὶ διὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς ἐγγράφου. Ἀρκεῖ δὲ νὰ τίθενται ἐν αὐτῷ αἱ βάσεις τῆς ἐκκαθαρίσεως, καὶ νὰ ὀρίζεται ὁ τρόπος καθ' ὃν οἱ ἐκκαθαρισταὶ θέλουσιν ἐκλεχθῇ. Ἄν ὅμως δὲν ἐγένετο περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν μνεία ἐν τῷ καταστατικῷ, τότε ἀνάγκη πᾶσα νὰ συντρέξωσιν εἰς τὸν διορισμὸν αὐτῶν ἅπαντες οἱ μέτοχοι, ἐν δὲ διενέξει ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον.

Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ διὰ τοῦ καταστατικοῦ διορισθέντες τυχὸν ἐκκαθαρισταὶ, ἢ τις ἐξ αὐτῶν, ἀποθάνωσιν ἢ ἄλλως κωλυθῶσι νὰ ἐκτελέσωσι τὰ εἰς αὐτοὺς ἀνατεθέντα καθήκοντα.

Οἱ διὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ διορισθέντες εἶναι ἀμετά-

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 510, 511.

Ὁ Delangle ἀρ. 685 καὶ E. Persil. σελ. 380 φρονοῦσι τοῦναντίον ὅτι ἡ πλειοψηφία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορίσῃ τοὺς ἐκκαθαριστάς.

κλητοί δι' οὗ λόγου καὶ οἱ τοιοῦτοτρόπως διοριζόμενοι διαχειρισταί.

281. Ὁ νόμος σιωπᾷ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα ἅτινα πρέπει νὰ διορίζονται ἐκκαθαρισταί, ὅθεν δύνανται ν' ἀνατεθῶσι τὰ χρέη ταῦτα καὶ εἰς συνεταίρους, καὶ εἰς ἀνθρώπους ἄλλοτρίους τῆς ἐταιρίας, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς ὁμορρύθμου ἢ τῆς ἐτερορρύθμου, τῶν ὁποίων ἄλλως ἢ διαχειρίσις ὀφείλει, κατὰ τὰ ἄρθρα 21, 23 καὶ 31 τοῦ νόμου, ν' ἀνατίθεται εἰς μέλη τῆς ἐταιρίας, καθότι οἱ ἐκκαθαρισταὶ δὲν εἶναι διαχειρισταί, ἀφ' οὗ αἱ ἐργασίαι των ἄρχονται μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἐταιρίας. Ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὅμως οἱ συνεταῖροι, καὶ ἰδίως οἱ διατελέσαντες διαχειρισταί, θέλουσιν εὐλόγως προτιμῶνται παντὸς ἄλλου, ὡς ἔχοντες κρεῖττονα τῶν ἐταιρικῶν ὑποθέσεων γινῶσιν, καὶ μᾶλλον ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὴν ἐπιτυχῇ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀποπεράτωσιν (1).

282. Ὁ θάνατος ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας πλὴν ἐνὸς δὲν καθίστησι τὸν τελευταῖον αὐτοδικαίως ἐκκαθαριστὴν αὐτῆς. Χρέος αὐτοῦ εἶναι, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, νὰ συγκαλέσῃ ἀμέσως τοὺς κληρονόμους τῶν ἀποθανόντων συνεταίρων, καὶ νὰ προκαλέσῃ οὕτω τὸν διορισμὸν τῶν ἐκκαθαριστῶν. Ἄν ὅμως ὁ ἐπιζήσας συνεταῖρος ἦτον καὶ μοναδικὸς τῆς ἐταιρίας διαχειριστῆς, αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας ἐν τοσοῦτῳ θέλει ἐξακολουθήσει πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐταιρίας, θέλουσιν ἰσχύει, καθόσον δὲν ἤθελον ὑπερβῆ τοὺς ἐν τῷ καταστατικῷ τεθέντας τυχὸν ὅρους τῆς ἐκκαθαρίσεως.

283. Ὅταν οἱ συνεταῖροι, προνοήσαντες περὶ διορισμοῦ ἐκκαθαριστοῦ, διαγράψωσι καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του, ὀφείλει ὁ διορισθεὶς νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν ἐκφρασθεῖσαν θέλησιν τῶν ἐντολέων του, ἀποφεύγων πᾶσαν τῆς ἐντολῆς ὑπέρβασιν.

Ἀλλ' ὅταν τὸ ἐγγραφον σιωπᾷ, τίς θέλει εἶναι ἡ ἔκτασις τῆς ἐξουσίας του;

Ἐν ὅσῳ ὑφίσταται ἡ ἐταιρία, τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον εἶναι ἀποκλειστικὴ αὐτῆς ἰδιοκτησία, ὅθεν ὁ ἀντιπροσωπεύων αὐτὴν διαχειριστῆς δύναται νὰ τὸ διαθέσῃ ἐλευθέρως, ἂν τοῦτο ἀπαι-

τῆται πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐταιρικοῦ σκοποῦ. Δύναται νὰ τὸ ἐκποιήσῃ, νὰ τὸ ἐνεχυριάσῃ, ἂν αἱ πράξεις αὗται εἶναι ἀναγκαῖαι εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς ἐταιρίας.

Ὅταν ἡ ἐταιρία διαλυθῇ, παύει τοῦ ἠθικοῦ προσώπου ἡ κυριότης, ὑποχωροῦσα εἰς τὴν ἀτομικὴν κυριότητα τῶν συνεταίρων· ἕκαστος αὐτῶν ἀπολαμβάνει ἀδιαίρετον καὶ ἀπροσδιόριστον δικαίωμα ἐφ' ἑκάστου μέρους τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει μετὰξὺ τῶν μέχρι τοῦδε συνεταίρων κοινοπραξία, καὶ οὐδεὶς τῶν κοινωνῶν δύναται νὰ ἐλαττώσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ πράγματος δικαιώματα τῶν λοιπῶν ἄνευ τῆς συναινεσεώς των. Ὁ ἐκκαθαριστὴς λοιπὸν δὲν ἐνεργεῖ ὡς πληρεξούσιος ἠθικοῦ τινος προσώπου ἀλλ' ἐν ὀνόματι ἀπάντων καὶ ἑκάστου τῶν πρώην συνεταίρων, δυνάμει τῆς ὁποίας οὗτοι τῷ δίδουσι ῥητῆς ἢ σιωπηλῆς ἐντολῆς. Ἄλλως τε σκοπὸς τῆς ἐκκαθαρίσεως δὲν εἶναι νὰ ἐνεργηθῶσι νέαι ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ ν' ἀποπερατωθῶσιν αἱ ἐκκρεμεῖς, ν' ἀπαλλαχθῇ ἡ κοινὴ ἐνεργητικὴ περιουσία ἀπὸ τὰ βαρύνοντα αὐτὴν χρεῖα, νὰ πραγματοποιηθῇ αὕτη, καὶ οὕτω νὰ κατασταθῇ ἐφικτὴ ἡ μετὰξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν διανομὴ, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ συναλλάγματος· ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ ἐκκαθαριστής, ἀπλοῦς ἐντολοδόχος, πράττει ὅ,τι οἱ μέχρι τοῦδε συνεταῖροι ἤθελον ἀπὸ κοινοῦ πράξει, ἂν ἡ κοινὴ αὕτη ἐκκαθάρισις ἠδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ ἄνευ δυσχερειῶν καὶ περιπλοκῶν. Ἐντεῦθεν συμπεραίνομεν ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς δὲν δύναται, ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τῶν ἐντολέων του, οὔτε εἰς συμβιβασμὸν ἢ διαίτησιν νὰ συγκατατεθῇ (1), οὔτε δάνεια νὰ ἐνεργήσῃ, οὔτε τὰ ἀκίνητα νὰ ἐκποιήσῃ ἢ νὰ ὑποθηκεύσῃ (2).

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐξουσία τοῦ ἐντολοδόχου ἐκτείνεται εἰς πᾶν ὅ,τι ἀπικτεῖται ἀναγκαιῶς νὰ πράξῃ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς του, ἔπεται ὅτι καὶ ὁ ἐκκαθαριστὴς δύναται καθὼ τοιοῦτος νὰ κανονίζῃ ὀριστικῶς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ὀφειλετῶν

(1) Ὁ Pardessus ἀρ. 1074, 2. φρονεῖ τοῦναντίον, διότι ἄνευ τοῦ συμβιβασμοῦ ἢ τῆς διαίτησεως δὲν εἶναι πολλάκις δυνατὴ ἡ ἐκκαθάρισις. Ἀλλὰ τάχα αἱ διενέξεις δὲν δύναται νὰ παύσῃσι διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως;

(2) Delangle ἀρ. 687.

τῆς εταιρίας, νὰ συνάξῃ τὰ καθυστεροῦντα, νὰ δίδῃ ἐξοφλήσεις, νὰ ἐκποιῇ τὰ ὑπάρχοντα ἐμπορεύματα, καὶ τὰ ἀκίνητα δὲ αὐτὰ, ἂν ἡ αὐτοῦσις αὐτῶν διανομὴ εἶναι ἄλλως ἀνέφικτος, νὰ διαπραγματεύεται τὰς εἰς τὴν εταιρίαν περιερχομένας συναλλαγματικὰς ἢ ἄλλα γραμμάρια, διὰ νὰ δύναται οὕτω νὰ ἐνεργῇ τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἐταιρικῶν χρεῶν (1), καὶ νὰ προλαμβάνῃ τὴν πτώχευσιν τῆς μέχρι τοῦδε εταιρίας, ἥτις ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἄφρευκτος. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι διαχειριστὴς τῆς εταιρίας δὲν δύναται νὰ κάμῃ νέαν ἐπιχείρησιν, ἐκτὸς ἂν αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἀναγκασία πρὸς αἰσίαν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκκρεμῶν.

284. Πρὶν οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἐνεργήσωσιν ὅποιανδήποτε πρᾶξιν ἐκκαθαρίσεως, ὀφείλουσι πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον καὶ διὰ ν' ἀποφύγωσι πᾶσαν ἐνδεχομένην ὑπόνοιαν καταχρήσεως, νὰ φροντίσωσι ν' ἀπογραφῇ ἅπαντα ἡ κινήτῃ καὶ ἀκίνητος ἐταιρική περιουσία. Μετὰ ταῦτα ζητοῦσιν ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε διαχειριστὰς λόγον τῆς διαχειρίσεώς των, καθότι ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ θέλουσι δυνηθῇ νὰ προοδεύσωσιν εἰς τὰ ἔργα των, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν ἐταιρικῶν πιστώσεων, ἂν δ' ἐκκαθαρισταὶ διορισθῶσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διαχειρισταὶ, ὀφείλουσι νὰ κλείσωσι πρῶτον τὸν λογαριασμὸν τῆς διαχειρίσεως καὶ ν' ἀνοίξωσι νέον λογαριασμὸν τὸν τῆς ἐκκαθαρίσεως.

285. Καθῆκον καὶ δικαίωμα τῶν ἐκκαθαριστῶν εἶναι, ὡς εἶδομεν (ἀρ. 283), νὰ εἰσπράξωσι τὰς πιστώσεις τῆς εταιρίας διὰ νὰ ἐξοφλήσωσι τὰ χρέη της. Τὸ καθῆκον τοῦτο ὀφείλουσι νὰ ἐκπληρώσωσιν ἀπέναντι παντὸς ὀφειλέτου, καὶ αὐτῶν τῶν μέχρι τοῦδε συνεταίρων. Δὲν δύνανται οἱ συνεταῖροι ν' ἀποφύγωσι τὴν πληρωμὴν τῶν πρὸς τὴν εταιρίαν χρεῶν των, ἐπὶ λόγῳ νὰ τὰ συμψηφίσωσι μὲ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς εταιρίας ἀναγνω-

(1) Delangle ἀρ. 688. — Ὁ Frémery σελ. 69. καὶ ὁ Horson, Questions, ἀρνοῦνται εἰς τὸν ἐκκαθαριστὴν τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ θέτῃ εἰς κυκλοφορίαν τὰς εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τῆς εταιρίας συναλλαγματικὰς ἢ γραμμάρια, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη εἶδος δανείου τὸ ὅποιον γίνεται ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ὑπογραφῆς, καὶ εἰς βάρος τῶν ἐντολέων του, οἵτινες δὲν τῷ ἔδωσαν τὸ δικαίωμα ν' αὐξάνῃ τὰ χρέη των, ἀλλὰ ν' ἀπεσβένῃ τὰ ὑπάρχοντα.

ρισθησόμενον μέρος των, καθότι ὁ συμπηφισμὸς ὑποθέτει ἀμοιβαίας ἐκκαθαρισμένας πιστώσεις, τὰ δ' ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας δικαίωματα τῶν συνεταίρων δὲν καθίστανται καθαρὰ εἰμὴ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς ἐταιρίας.

286. Μετὰ τὸν διορισμὸν τῶν ἐκκαθαριστῶν οἱ μέχρι τοῦδε συνεταῖροι δὲν δύνανται ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰς πράξεις τῆς ἐκκαθαρίσεως, καὶ ἂν ἦσαν πρότερον διαχειρισταὶ τῆς ἐταιρίας. Ὅθεν ἂν συνάξωσι μέρος τι τῶν ἐταιρικῶν πιστώσεων, ἔχουσιν οἱ ἐκκαθαρισταὶ τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ὑποχρεώσωσι καὶ δικαστικῶς εἰς τὸ νὰ καταθέσωσι τὰ εἰσπραχθέντα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐκκαθαρίσεως. Ἄν δὲ ὁ διορισμὸς τῶν ἐκκαθαριστῶν ἐγνωστοποιήθῃ δημοσίως, αἱ μετὰ τὸν διορισμὸν τῶν ἐκκαθαριστῶν εἰς χεῖρας τῶν μέχρι τοῦδε συνεταίρων γενόμεναι πληρωμαὶ εἶναι ἄκυροι, ὡς ἂν εἰ ἐγίνοντο εἰς ἐντελῶς ξένα τῆς ἐταιρίας πρόσωπα, καὶ δὲν ἀπχλλάττουσι τοὺς ὀφειλέτας ἀπὸ τὰς πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεις των.

Καὶ οἱ συνεταῖροι δὲ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ πληρωθῶσι παρὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν πᾶσαν ἀτομικὴν αὐτῶν κατὰ τῆς ἐταιρίας ἀπαίτησιν, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπέχουσι πρὸς τὴν ἐταιρίαν θέσιν τρίτου δανειστοῦ καὶ οὐχὶ συνεταίρου. Οἱ ἐκκαθαρισταὶ δὲν δύνανται νὰ τοῖς ἀντιτάξωσιν ὅτι δὲν ἀπεπερατώθη εἰσέτι ἡ ἐκκαθάρισις τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ὡς δὲν δύνανται νὰ τὸ ἀντιτάξωσιν οὐδ' εἰς ἄλλον τινὰ κοινὸν δανειστήν.

287. Ἡ διάλυσις δὲν δίδει εἰς τοὺς συνεταίρους τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι τὴν ἀπόδοσιν τῆς καταβολῆς των, ἀλλὰ μόνον νὰ μεθέξωσιν εἰς τὴν διανομὴν τῆς ἐκκαθαρισθησομένης ἐταιρικῆς περιουσίας. Ἄν ὅμως καταβληθῇ ἡ χρῆσις μόνη ἢ ἡ ἐπικαρπία τοῦ πράγματος, ὁ κύριος αὐτοῦ δικαιούμενος, μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ν' ἀναλάβῃ τὴν πλήρη τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἀπολαβὴν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἀναζητήσῃ αὐτοῦσιαν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐκ τοῦ ἐταιρικοῦ συμβολαίου ἐξάγεται ὅτι οἱ συνεταῖροι ἐννόουν ν' ἀναλάβῃ τις ἐξ αὐτῶν τὴν καταβολὴν τοῦ αὐτοῦσιον πρὸ τῆς διανομῆς.

288. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκκαθαρίσεως πᾶσα κατὰ τῆς

ἐταιρίας ἀγωγή κινεῖται κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν, οἵτινες μόνοι τὴν ἀντιπροσωπεύουσι μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς. Ἐντεῦθεν ὅμως δὲν ἔπεται ὅτι ἂν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας δὲν διορισθῶσιν ἐκκαθαρισταί, οἱ τρίτοι δὲν δύνανται νὰ ἐνάξωσι τὴν ἐταιρίαν εἰς τὸ πρόσωπον τῶν μέχρι τοῦδε διαχειριστῶν αὐτῆς. Ναί μὲν διαλυθείσης τῆς ἐταιρίας, οἱ διαχειρισταί παύουσι νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύωσι, καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς, ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον ν' ἀρνηθῇ τις εἰς τοὺς τρίτους τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ἐνάξωσι πρὸς ἐξάσκησιν δικαιωμάτων τὰ ὅποια ἀπέκτησαν κατὰ τῆς ἐταιρίας ἐνῷ εἰσέτι ὑφίστατο. Ἐν ὅσῳ δὲν διορισθῶσιν ἐκκαθαρισταί οἱ τρίτοι δὲν γνωρίζουσιν εἰμὴ τοὺς διαχειριστάς, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς συνεταίρους νὰ δυσκολεύσωσιν ὅπωςδήποτε τὴν δικαστικὴν ἐπιδίωξιν τῶν δικαιωμάτων τῶν τρίτων (1), οἵτινες ὅμως δύνανται, ἂν τὸ προτιμῶσι, νὰ ἐνάξωσιν ἀπ' εὐθείας τοὺς συνεταίρους, καὶ ἄνευ προηγουμένης ὑπερμερίας τῶν ἐκκαθαριστῶν, ἐπὶ τε τῆς ὁμορρύθμου, καὶ ἐπὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας, ὡς τοῦτο καθίσταται πρόδηλον ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 64 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Τῷ ὄντι ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο πᾶσα κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων ἀγωγή παραγράφεται ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας, ἔπεται ἀναγκαιῶς ὅτι, καίτοι ὑπαρχόντων ἐκκαθαριστῶν, ἔχουσιν οἱ δανεισταί τῆς ἐταιρίας τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξωσι τοὺς μὴ ἐκκαθαριστάς συνεταίρους, ἐν ὅσῳ δὲν παρῆλθεν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πενταετία (2). Ἐννοεῖται οἷκοθεν ὅτι ἡ μὲν κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν ἀγωγή πρέπει νὰ ἐπιδίδεται εἰς τὴν διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν σημειουμένην κατοικίαν, καὶ, μὴ γενομένης τοιαύτης μνείας, εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τῶν ἐκκαθαριστῶν κατοικίαν, ἢ εἰς τὴν ἔδραν τῆς διαλυθείσης ἐταιρίας, ἂν ἐκεῖ ἐνεργῇται καὶ ἡ ἐκκαθάρισις, ἡ δὲ κατὰ τῶν συνεταίρων, εἰς τὴν ἰδιαιτέραν κατοικίαν ἐκάστου αὐτῶν (3).

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 539.

(2) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 540, 541.

(3) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 546. — Ὁ Delangle ἀρ. 720, φρονεῖ ὅτι ἐν ὅσῳ δὲν ἀπεπραστώσῃ ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ἡ διανομή, πᾶσα ἀγωγή ἀφορῶσα τὴν ἐταιρίαν κινεῖται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς μέχρι τοῦδε ἔδρας τῆς.

289. Εἵπομεν ὅτι οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ ἐνάξωσιν εἴτε τοὺς συνεταίρους, εἴτε τοὺς ἐκκαθαριστάς, ἀλλ' αἱ δύο αὗται ἀγωγαὶ διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματά των. Οἱ συνεταῖροι ἐνέχονται προσωπικῶς δι' ὅλας τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις, καὶ δύνανται οὕτω νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπ' ἄπειρον πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Οἱ ἐκκαθαρισταὶ δὲν ἐνέχονται τούναντίον εἰμὴ ὑπὸ ταύτην τὴν ιδιότητα, καὶ, καθὼ ἐντολοδόχοι τῶν συνεταίρων, δύνανται μόνον νὰ καταδιωχθῶσι καθόσον κατέχουσιν ἐταιρικὴν περιουσίαν, καὶ ἕως συμπληρώσεως τῶν εἰς χεῖράς των εὐρισκομένων ἐταιρικῶν κεφαλαίων. Ἐννοεῖται δὲ οἰκοθεν, ὅτι ἂν αὐτοὶ ᾔηται συγχρόνως καὶ συνεταῖροι, ἡ προσωπικὴ εὐθύνη θέλει ἔχει καὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς τὴν αὐτὴν ἔκτασιν οἷαν καὶ ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐκκαθαριστάς συνεταίρους. Αἱ δύο ἀγωγαὶ διαφέρουσι περιπλέον καὶ κατὰ τὴν διάρκειάν των, καθότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 64, πᾶσα ἀγωγή κατὰ συνεταίρων μὴ ἐκκαθαριστῶν παραγράφεται πέντε ἔτη μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐταιρίας, ἂν τὸ ἔγγραφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάρκειαν αὐτῆς, ἢ τὸ τῆς διαλύσεως ἐτοιχοκολλήθη καὶ κατεχωρίσθῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἐνῶ ἢ κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν ἀγωγή παραγράφεται μόνον διὰ τῆς τριακονταετίας.

290. Ἀλλ' ὅταν οἱ ἐκκαθαρισταὶ ᾔηται καὶ συνεταῖροι συγχρόνως, δύνανται μετὰ τὴν πενταετίαν νὰ καταδιωχθῶσιν ὑπὸ τὴν διττὴν αὐτῶν ιδιότητα, ἢ μόνον ὡς ἐκκαθαρισταί; Ἄν θεωρήσωμεν τὸ γράμμα τοῦ ἁρθρου 64, ἡ παραγραφή τρέχει ὑπὲρ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων, καὶ ἐκ τούτου θέλομεν ἐξάξει τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ὠφελεῖ τοὺς ἐκκαθαριστάς συνεταίρους. Ἄν ὅμως βαθύνωμεν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, θέλομεν εὔρει ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν ἐννόει νὰ διατηρήσῃ τὴν συνήθη διάρκειαν τῶν ἀγωγῶν κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων, εἰμὴ καθόσον ἔχουσιν εἰς χεῖράς των ἐταιρικὴν περιουσίαν, καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῶν ὡς προσωπικῶς ὑπευθύνων συνεταίρων.

Τῷ ὄντι ὅταν ἐσυζητεῖτο ἡ ἀρχὴ τοῦ ἁρθρου 64 καὶ ἐπολεμεῖτο ὡς ἄδικος, καθὼ ἐλαττόνουσα τὰ κατὰ τῆς ἐταιρίας δικαιώματα τῶν δανειστῶν, ἐγένετο ἡ παρατήρησις ὅτι διαφέρει τὰ μέγιστα εἰς τὸ ἐμπόριον νὰ μὴ ἐκτίθενται οἱ συνεταῖροι ἐπὶ

τριάκοντα ἔτη εἰς τὰς καταδιώξεις τῶν δανειστῶν τῆς διαλυθείσης ἐταιρίας των, καὶ ὅτι οἱ δανεισταὶ δὲν βλάπτονται, ἀφοῦ, εἰδοποιούμενοι περὶ τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν δύνανται ἐντὸς τῆς πενταετίας νὰ λάβωσιν ὅλα τὰ νόμιμα μέτρα κατὰ τῶν μέχρι τοῦδε μελῶν αὐτῆς, ἀφ' ἐτέρου δὲ τοῖς διατηροῦνται αἱ ἀγωγαὶ των ἀκέραιαι κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων συγκεντροῦται ἤδη ἅπαντα ἡ ἐταιρικὴ περιουσία, ἐντεῦθεν δὲ προφανῶς ἐξάγεται ὅτι ἡ συνήθης διάρκεια τῶν ἀγωγῶν δὲν διετηρήθη κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν εἰμὴ καθὼ κατόχων τῶν ἐταιρικῶν κεφαλαίων.

Τίς δὲν βλέπει ἐκτὸς τούτου ὅτι ἡ ἀντίθετος δόξα ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 64; Ἄν τῶ ὄντι οἱ ἐκκαθαρισταὶ δὲν δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν εἰμὴ ἐφ' ὅσον κατέχουσιν εἰς χεῖράς των κεφάλαια τῆς ἐταιρίας, δὲν θέλουσι ποτὲ λάβει ἀφ' ὁρμῆς νὰ κινήσωσιν ἀγωγὴν προσωπικὴν κατὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων διὰ ν' ἀποζημιωθῶσι δι' ὅσα ἤθελον καταδικασθῇ νὰ πληρώσωσι πρὸς τοὺς δανειστὰς τῆς ἐταιρίας. Ἄν τούναντίον παραδεχθῇ τις ὅτι οἱ ἐκκαθαρισταὶ δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι προσωπικῶς καὶ ἐπ' ἄπειρον παρὰ τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρίας, πρέπει ἀναγκάτως νὰ τοῖς ἐπιτρέψῃ καὶ ἀναγωγὴν κατὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων καὶ μετὰ τὴν πενταετίαν, ἄλλως ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ δανειστοῦ οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἤθελον ὑποχρεοῦσθαι μόνον εἰς ὅλα τὰ ἐταιρικὰ χρέη, ὅπερ ἄδικον. Ἀλλ' ἡ ἀναγωγὴ αὕτη δὲν εἶναι εἰμὴ πλαγία ἀγωγὴ τῶν τρίτων κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων δυνάμει τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων, καὶ ἐπομένως ἡ καταστροφὴ τῆς δικτάξεως τοῦ ἄρθρου 64 (1).

291. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐξαιρετικῆς τοῦ ἄρθρου 64 διατάξεως προϋποθέτει τὴν ἀκριβοῦς ἐκπλήρωσιν τῶν ὁρῶν ὑφ' οὗς καθιερώθη οὕτως ἂν δὲν ὑπῆρξε δημοσιότης, ἢ ἦτον αὕτη ἄτακτος ἢ ἀτελής, ὥστε δὲν ἦτον ἀδύνατον ν' ἀπατηθῶσιν οἱ τρίτοι ὡς πρὸς

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ. 546. — Bravard σελ. 64. — Τὴν ἀντίθετον γνώμην πρεσβεύουσιν οἱ Pardessus ἀρ. 1090, 1. — Delvincourt Τόμ. 2. σελ. 87. σημ. 2. — Delangle ἀρ. 725.

τὴν διάλυσιν τῆς εταιρίας, ἀναλαμβάνουσι τὴν πλήρη ἐξάσκησιν τῆς ἀγωγῆς των.

Ἐάν τις τῶν συνεταίρων παραιτηθῇ τῆς εταιρίας πρὸ τοῦ ὅρου τῆς διαρκείας της, ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διατυπώσεων τῶν ἄρθρων 42 καὶ ἐπ. τοῦ νόμου τῷ ἀσφαλίζει τὸ προνόμιον τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς. Ἡ ἐξακολουθοῦσα εταιρία ἐνεργεῖ ὡς πρὸς αὐτὸν ἔργα ἐκκαθαριστοῦ, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ παραμελήσῃσι δανεισταὶ ἐπὶ πέντε ἔτη τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων των, εἶναι δίκαιον ν' ἀπαλλάττεται πάσης μετὰ τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ χρόνου καταδιώξεως ὁ συνεταῖρος, ὅστις, διὰ τῆς ἐκ τῆς εταιρίας ἐξόδου του, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπιβλέπῃ τὰς ἐπιχειρήσεις της (1).

292. Ἄν ἡ εταιρία πτωχεύσῃ, οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθρου 64. Μετὰ τὴν πτώχευσιν δὲν ὑπάρχει ἐκκαθάρισις, οὐδὲ διαφορὰ θέσεων μεταξὺ τῶν συνεταίρων. Ἡ πτώχευσις τοὺς ἐξομοιοῖ ὅλους, καὶ συγχέει εἰς τὰς χεῖρας τῶν συνδίκων πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτοὺς εἴτε ὡς συνεταίρους, εἴτε δι' ὅποιονδήποτε ἄλλον λόγον (2).

Β'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

293. Κατὰ τίνας βάσεις ἐνεργεῖται ἡ διανομή;

294. Πῶς κανονίζονται οἱ λογαριασμοὶ τῶν συνεταίρων,

295. Μετὰ ταῦτα ἀποδίδονται εἰς τοὺς συνεταίρους ὅσα τοῖς ἀνήκουσι νὰ λάβωσι πρὸ τῆς διανομῆς.

296. Ἐργασίαι τῆς διανομῆς ἐν γένει.

297. Ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα.

298. Παρέμβασις τῶν δανειστῶν εἰς τὴν διανομήν.

299. Ἐγγύησις τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους, συνεπείᾳ τῆς διανομῆς.

293. Διανομή τῆς εταιρίας εἶναι ἡ πρᾶξις, δι' ἧς παύει πᾶσα κοινότης συμφερόντων μεταξὺ τῶν συνεταίρων. Δι' αὐτῆς

(1) Delangle ἀρ. 723.

(2) Delangle ἀρ. 724. — Locré Τόμ. 17.

λαμβάνει ἕκαστος συνεταῖρος τὸ εἰς αὐτὸν ἀναλογοῦν μέρος ἐκ τῆς ἐταιρικῆς, εἴτε ἐνεργητικῆς, εἴτε παθητικῆς περιουσίας. Ἄν καὶ κατὰ σταθερὸν τοῦ ἐμπορίου ἔθιμον, πρὸ τῆς διανομῆς προηγείται σχεδὸν πάντοτε ἡ ἐκκαθάρισις, τίποτε μολαταῦτα δὲν ἐμποδίζει τοὺς συνεταίρους νὰ διανεύωσι μεταξύ των τόσον τὰ ἐταιρικὰ κεφάλαια καὶ τὰς πιστώσεις, ὅσον καὶ τὰ ἐταιρικὰ χρέη, ὅπως αὐτὰ εὐρίσκονται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαλύσεως τῆς ἐταιρίας. Οὐχ ἥττον ὁμῶς διατηροῦσι, καὶ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, οἱ τρίτοι τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξωσι τοὺς συνεταίρους συνάμα ἕνεκα τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας, ἐν ᾗ δὲν ἀνγνωρίσωσιν τινὰ ἐξ αὐτῶν ὡς ἀτομικὴν ὀφειλέτην των (1).

Ἄν οἱ ὅροι τῆς διανομῆς δὲν κανονίζονται διὰ τοῦ ἐταιρικοῦ συμβολαίου, ἐφαρμόζονται τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα καὶ αἱ περὶ διανομῆς διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου.

294. Ἀπαιτεῖται ἐν τούτοις, πρὶν αἱ πράξεις τῆς διανομῆς ἐνεργηθῶσι, νὰ κανονισθῇ προηγουμένως ἐκάστου συνεταίρου ὁ ἀτομικὸς λογαριασμὸς καὶ οὕτω νὰ ὀρισθῇ μετ' ἀκριθείας ἡ εἰς τὰ κέρδη ἢ εἰς τὰς ζημίας μετοχὴ του.

Ὁ λογαριασμὸς οὗτος χροεῦται ἀφ' ἐνὸς μὲν, δι' ὅσων ὁ συνεταῖρος ὀφείλει πρὸς τὴν ἐταιρίαν· — διὰ τῆς καταβολῆς του, ἂν τυχὸν δὲν τὴν παρέδωκεν εἰσέτι εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον· — διὰ τῶν τόκων τοῦ ποσοῦ τούτου ἀφ' ἧς ἡμέρας ὀφείλει νὰ τὴν καταβάλῃ· — διὰ τῶν ἀποζημιώσεων εἰς ἃς τυχὸν κατεδικάσθη ἕνεκα μὴ ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν ἐταιρίαν ὑποχρεώσεών του· — διὰ τῆς ἀποζημιώσεως ἕνεκα ζημίας προξενηθείσης παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐταιρίαν· — διὰ τῶν διὰ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων περιελθόντων αὐτῷ κερδῶν, ὅσα δὲν κατέβαλεν εἰς τὴν ἐταιρίαν· — διὰ τῶν ποσοτήτων τὰς ὁποίας ἔλαβεν ὑπὸ τῶν ὀφειλετῶν του, οἵτινες ἦσαν ἐπίσης ὀφειλέται τῆς ἐταιρίας, κατὰ τὰς ἐν τῷ ἀρ. 183 διακρίσεις· — διὰ τῆς μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας γενομένης ὑπ' αὐτοῦ χρήσεως τῶν ἐταιρικῶν κινητῶν ἢ ἀκινήτων. Ἀφ' ἐτέρου δὲ, ὁ λογαριασμὸς τοῦ συνεταίρου πιστοῦται μετὰς ὑπὲρ τῆς ἐταιρίας προκαταβολάς του· — μετὰ τοὺς τόκους αὐτῶν

(1) Malepeyre et Jourdain ἀρ.

ἀφ' ἧς ἡμέρας προκατεβλήθησαν·—μὲ τοὺς καρποὺς τῆς κατὰ βο-
λῆς του, ἂν, ἐν ᾧ τοὺς ἐπεφύλαξε τυχὸν εἰς ἑαυτὸν, ἡ ἐταιρία
ἐξηκολούθησε νὰ τοὺς νέμεται·—τέλος μὲ τὰς ζημίας ὅσας ὡς ἐκ
τῆς διαχειρίσεως τῶν πραγμάτων τῆς ἐταιρίας ὑπέστη·—συμψη-
φίζουσι τὰς ποσότητας ὅσας ὁ συνεταῖρος χρεωστεῖ μὲ ὅσας
ἀπαιτεῖ, ἢ καὶ κατὰ τὰς περιπτώσεις χρεοῦται, ἢ πιστοῦται μὲ
τὴν ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτοῦ ὑφισταμένην διαφορὰν (1).

295. Ἀφ' οὗ οἱ λογαριασμοὶ κανονισθῶσιν, λαμβάνει ἕκαστος
συνεταῖρος ὅσα μὲ τὸ ἐταιρικὸν συμβόλαιον ἐπεφυλάχθη νὰ λά-
βῃ πρὸ πάσης διανομῆς.

Ὁ τὴν χρῆσιν ἢ τὴν ἐπικαρπίαν ὠρισμένου τινὸς πράγματος
συνεισενεγκὼν, τὸ ἀναλαμβάνει αὐτοῦσιον εἰς τὴν κατάστασιν εὐ-
ρίσκεται, ἐκτὸς ἂν διὰ πράξεως τῆς ἐταιρίας ἐχειροτέρησιν.
Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκ τῆς χρήσεως χειροτέρησιν, αὕτη συμ-
ψηφίζεται μὲ τὴν εἰς τὰ ἐταιρικὰ κέρδη μετοχὴν τοῦ συνεταί-
ρου, ὅθεν ἕνεκα αὐτῆς οὐδεμία τῷ ὀφείλεται ἀποζημίωσις. Ἄν
τὸ πρᾶγμα ἀπωλέσθῃ, αὐτὸς ὑποφέρει τὴν ζημίαν, καθὼ κύριος
τοῦ ἀπολεσθέντος. Ἄν κατεβλήθῃ ἡ χρῆσις κινητῶν πραγμάτων,
διὰ τῆς χρήσεως αὐτῆς καταναλισκομένων, ἢ πραγμάτων πρὸς
πώλησιν προωρισμένων, ὁ καταβαλὼν αὐτὰ συνεταῖρος λαμβάνει
τὴν ἀξίαν αὐτῶν κατὰ τὴν εἰς τὴν στιγμὴν τῆς καταβολῆς ἐκ-
τίμησίν των.

Ὁ βιομήχανος ἀναλαμβάνει τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τῆς εἰς
τὴν ἐταιρίαν καταβληθείσης τέχνης του. Ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι
δὲν ἐδόθη εἰς πλήρη κυριότητα πρὸς τὴν ἐταιρίαν, ἐπιστρέφει,
κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἐταιρικοῦ συμβολαίου, εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ.

296. Μετὰ τὴν ἀπόληψιν τῶν εἰς ἕκαστον τῶν συνεταίρων
ἀνηκόντων πραγμάτων, ἄρχονται αἱ ἐργασίαι τῆς διανομῆς ду-
νάμει τῆς ὁποίας ἔχει ἕκαστος συνεταῖρος τὸ δικαίωμα νὰ ζη-
τήσῃ αὐτοῦσιον τὸ ἐκ τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων μέρος του.

Ἐπὶ τούτῳ σχηματίζεται ἡ διανεμητέα περιουσία ἐκ τῶν
ἀκινήτων, ἐκ τῶν κινητῶν, ἐκ τῶν πιστώσεων, ἐκ τῶν μὴ πω-
ληθέντων ἐμπορευμάτων, ἐκ τῶν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν συνεταί-

(1) Delangle ἀρ. 697.

ρων ἀγωγῶν, ἐκ παντὸς, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅ,τι δύναται νὰ ἔχη ἀγοραίαν τινὰ ἀξίαν.

Ἀκολουθῶς προσδιορίζονται αἱ μερίδες τῶν κινητῶν ἐν αἷς πρὸς διατήρησιν τῆς ισότητος τίθενται ὅσον ἔνεστι πράγματα τῆς αὐτῆς ἀξίας. Συνειθίζεται δὲ, πρὸς ἀποφυγῆν τῶν ἀναγωγῶν, ν' ἀναθέτωσιν εἰς τρίτον τινὰ τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν ἀμφιβόλων ἀπαιτήσεων, ἢ νὰ τὰς πωλῶσιν κατ' ἀποκοπὴν πρὸς τὸν τὰ πλείονα προσφέροντα συνεταῖρον.

297. Καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἀκίνητα, ἂν ἡ αὐτούσιος αὐτῶν διανομὴ εἶναι ἐφικτὴ προτιμᾶται πάσης ἄλλης, ἢ δὲ ἀνισότης τῶν μερίδων αὐτῶν ἀναπληροῦται διὰ χρημάτων. Ἄν τούναντίον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διανεμηθῶσιν αὐτούσια, πλειστηρίζονται συνήθως μετὰξὺ τῶν συνεταίρων, καὶ ὁ ἀγοραστῆς πληρώνει ὅσον μέρος τοῦ τιμήματος δὲν ἀπορρόφῃ διὰ τῆς ἀπαιτήσεώς του (1).

Ἐὰν μετὰξὺ τῶν συνεταίρων ὑπάρχουσιν ἀνήλικες, ἡ διανομὴ ἐνεργεῖται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 1088—1099 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

298. Οἱ προσωπικοὶ δανεισταὶ τῶν συνεταίρων καὶ οἱ ἐκδοχεῖς τῶν δικαιοματίων των δύναται νὰ παρεμβῶσιν εἰς τὰς πράξεις τῆς διανομῆς πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιοματίων των· δύναται δὲ καὶ μετὰ τὴν διανομὴν αὐτὴν νὰ τὴν προσβάλωσιν ὡς γενομένην θολίως πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων των.

299. Οἱ μέχρι τοῦδε συνεταῖροι ἐγγυῶνται ἀμοιβαίως πρὸς ἀλλήλους περὶ πάσης διαταράξεως ἢ ἐκνικήσεως προερχομένης ἐκ προγενεστέρου τῆς διανομῆς λόγου. Ἡ πρὸς ἐγγύησιν ὑποχρέωσις παύει ὅταν ῥητῶς συνομολογηθῇ νὰ ἦναι ἡ ἐκνίκησις εἰς βάρος τοῦ συνεταίρου ὅστις λαμβάνει τὸ ἐκνικώμενον πρᾶγμα, ἢ ἂν προέρχεται ἐξ ἰδίου αὐτοῦ ἁμαρτήματος (2).

(1) 16'. Βασιλ. 12. 2. Καὶ εἰμὴ δύναται ἀδελφῶς διαιρεθῆναι ὁ ἀγρὸς, ὑπερθεματισμοῦ γενομένου, τῷ ἐνὶ προσκυροῦται.

(2) 1. Βασιλ. 12. 2. Ἐν τῷ περὶ διαιρέσεως ἐπικοίνων δικαστηρίῳ ἀληθῶς ἡγουν δικαίως ἀποτιμῶνται τὰ πράγματα, καὶ δίδεται περὶ ἐκνικήσεως ἀποφάσις.

Τ Υ Π Ο Ι .

Ἰδιωτικὸν συμβόλαιον ὁμοῤῥύθμου ἐταιρίας.

Οἱ Κύριοι Παῦλος Ν. . . καὶ Πέτρος Σ. . . κάτοικοι Ἀθηνῶν συνεβάλοντο ὡς ἔπεται.

1. Οἱ διαληφθέντες κύριοι συνάπτουσιν ἐταιρίαν διὰ νὰ ἐμπορεύωνται ἐταιρικῶς, ἐπὶ δέκα ἔτη, ἀρχόμενα ἀπὸ 1 τοῦ Μαΐου 1848, τὸ ἐμπόριον τῶν σίτων.

2. Ὁ Κ. Παῦλος Ν. . . καταβάλλει εἰς τὴν διαληφθεῖσαν ἐταιρίαν, τὸν ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ εὑρισκόμενον σῖτον, ἐκτιμηθέντα συμφώνως εἰς δρ. 20,000.

3. Ὁ Κ. Πέτρος Σ. . . καταβάλλει εἰς τὴν αὐτὴν ἐταιρίαν δραχμὰς 20,000 μετρητάς, τὰς ὁποίας σήμερον ἐμέτρησεν εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον.

4. Ἀμφότεροι ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλλωσι τὴν ὑπηρεσίαν των καὶ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐταιρικῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων, ἀποφεύγοντες πᾶσαν ἄλλοτρίαν εἰς τὰ κοινὰ συμφέροντα ἀπασχόλησιν.

5. Ἡ ἐταιρική ἐπωνυμία θέλει εἶναι Παῦλος Ν. . . . καὶ συντρ.

6. Ὁ Κ. Παῦλος Ν. . . . θέλει ἔχει μόνος τὸ δικαίωμα νὰ υπογράψῃ τὴν ἐταιρικήν ἐπωνυμίαν, αὐτὸς μόνος θέλει κρατεῖ καὶ τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον.

7. Ἡ ἐταιρία θέλει ἔχει τὴν ἑδραν τῆς εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ὁ Κ. Παῦλος Ν. ἐμπορεύετο μέχρι τοῦδε. Ἐντὸς τῆς αὐτῆς οἰκίας θέλει ἔχει δικαίωμα νὰ κατοικῇ καὶ ὁ Κ. Πέτρος Σ. . . . ἐπὶ ἐτησίῳ ἐνοικίῳ δρ. 300, τὰς ὁποίας ὁ Κ. Παῦλος Ν. . . θέλει λαμβάνει ἀπὸ τὴν μερίδα τῶν κερδῶν τοῦ Κ. Πέτρου. . .

8. Καθ' ἐξαμηνίαν θέλουν θεωροῦνται οἱ λογαριασμοὶ τῆς ἐταιρίας, θέλει γίνεσθαι ἡ ἀπογραφὴ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, καὶ διανεμόνται τὰ κέρδη κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς καταβολῆς ἐκάστου τῶν συνεταίρων, τοῦτέστι θέλει λαμβάνει τὰ δύο τρίτα ὁ Κ. Παῦλος Ν. . . καὶ ἓν τρίτον ὁ Κ. Πέτρος Σ. . .

9. Ὁ Κ. Πέτρος Σ. . . θέλει ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ προκαταβολὴν δρ. 100 κατὰ μῆνα, ἥτις θέλει ἐκπίπτει ἐκ τῆς μερίδος του κατὰ τὸν ἐξαμηνιαῖον λογαριασμόν.

10. Αἱ μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἀναφυησόμεναι τυχὸν διενέξεις θέλουσι διχάζεσθαι παρὰ δικιτητῶν.

Ἐγένετο τὸ παρὸν εἰς διπλοῦν, ἕκαστον δὲ μέρος ἔλαβεν ἀνὰ ἓν αὐτοῦ ἀντίτυπον.

Ἐν Ἀθήαις, τὴν . . . 1848.

Π. Ν.

Π. Σ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Ἰδιωτικοῦ συμβολαίου ὁμορρύθμου ἐταιρίας.

Τὴν 1 τοῦ Μαΐου 1848 συνετάχθη συμβόλαιον ἐταιρίας πρὸς πώλησιν σίτου, μεταξὺ τοῦ Παύλου Ν. . . ἐμπορίου, κατοίκου εἰς . . . καὶ Πέτρου Σ. . . κτλ. κτλ.

ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Παῦλος Ν. . . . καὶ συντρ.

Διαχειριστῆς τῆς ἐταιρίας εἶναι ὁ Παῦλος Ν. . . . ὅστις μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑπογράφη τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν.

Τὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρίας συνίστανται

1. Εἰς μετρητὰ δρ. 20,000, καταβληθείσας ὑπὸ τοῦ Κ. Πέτρου Σ.

2. Εἰς σίτον ἀξίης 20,000 δρ.

Ἡ ἐταιρία ἄρχεται τῶν ἐργασιῶν τῆς τὴν 1 Μαΐου 1848.

Ὅτι περίληψις ἀκριβῆς

Ἐν Ἀθήαις, τὴν . . . 1848.

Οἱ συνεταῖροι,

Π. Ν. . . Π. Σ.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΝ

Συμβόλαιον ἑτερορρύθμου ἐταιρίας.

Οἱ ΚΚ. Παῦλος Ν. . . οἰνοπώλης, κάτοικος . . . , Πέτρος Σ. . . οἰνοπώλης, κάτοικος . . . καὶ Ἰωάννης Δ. . . κτηματίας, κάτοικος . . . συνεβάλοντο ὡς ἑπεται.

Οἱ ΚΚ. Παῦλος Ν. . . . καὶ Πέτρος Σ. . . . συνάπτουσι μετὰ τοῦ Κ. Ἰωάννου Δ. ἑτερορρύθμον οἰνοπωλικὴν ἐταιρίαν, ἥτις ἄρχεται τῶν ἐργασιῶν τῆς τὴν 1 τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου 1849.

Ἡ διάρκεια αὐτῆς προσδιορίζεται εἰς πέντε ἔτη, θέλει δὲ ἔχει τὴν ἑδραν τῆς εἰς Ἀθήνας, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ (δεῖνος).

Τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον συνίσταται

1. Εἰς οἶνους εὐρίσκομένους ἤδη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κ. Παύλου Ν. . . . εἰς τὴν διαμετακόμισιν, καὶ τοὺς ὁποίους ὑποχρεοῦται αὐτὸς νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸ κατάστημα τῆς ἐταιρίας καθόσον εἰς ἀνάγκαι τοῦ ἐμπορίου τῆς τὸ ἀπαιτήσωσιν, ἐκτιμωμένους δὲ εἰς δρ. 20,000.

(ΤΟΜ. Α.)

2. Εἰς δρ. 20,000 τὰς ὁποίας ὁ Κ. Πέτρος Σ. . . . θέλει μετρήσει εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον τὴν Α. τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

3. Εἰς δρ. 40,000 τὰς ὁποίας ὁ Κ. Ἰωάννης Δ. . . . ὑποχρεοῦται νὰ μετρήσῃ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἰς τὸ ἐταιρικὸν ταμεῖον, ἑτερορρύθμως.

Οἱ ΚΚ. Παῦλος Ν. . . . καὶ Πέτρος Σ. . . . ὑποχρεοῦνται ν' ἀφιερῶσωσιν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐταιρίας πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀπαγορεύεται εἰς αὐτοὺς πᾶσα ἄλλη ἀσχολία.

Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἀφορᾷ τὸν Κ. Ἰωάννην Δ. . . .

Ἡ ἐταιρικὴ ἐπωνυμία θέλει υπογράφεσθαι παρὰ μόνου τοῦ Κ. Παύλου Ν. . . .

Τὸ ταμεῖον καὶ τὰ βιβλία θέλουσι κρατοῦνται παρὰ τοῦ Κ. Πέτρου Σ. . . . αἱ δὲ ἀγοραὶ καὶ αἱ πωλήσεις θέλουσι γίνονται συνάμα ὑπὸ τῶν δύο.

Καθ' ἐξαμηνίαν θέλουσιν ὑπολογίζονται τὰ κέρδη τῆς ἐταιρίας, ἐν τρίτον τῶν ὁποίων θέλει λαμβάνει ἕκαστος τῶν μνησθέντων συνεταίρων.

Αἱ ζήμιαί θέλουσιν ὡσαύτως διανεμηθῇ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Μολαταῦτα ὁ Κ. Ἰωάννης Δ. . . . δὲν θέλει ἐνέχεται εἰς αὐτὰς εἰμὴ μέχρι συμπληρώσεως τῆς καταβολῆς του, καθόσον οὗτος δὲν ὑπόκειται προσωπικῶς εἰς τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις.

Ἐκαστος τῶν συνεταίρων θέλει λαμβάνει προκαταβολὴν 150 δρ. κατὰ μῆνα ἐκ τοῦ ἐταιρικοῦ ταμείου, περὶ ὧν θέλει γίνεται ὁ ἀνήκων λογαριασμὸς ἐγκαίρως· ἐπὶ τούτῳ θέλει ἀνοιχθῇ μερίς δι' ἕκαστον αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐταιρίας.

Τὸ παρὸν ἐγένετο εἰς τριπλοῦν κτλ.

Ἐν Αθήναις, τὴν

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Συμβολαίου ἑτερορρύθμου ἐταιρίας.

Συμβόλαιον ἐταιρικὸν οἰνοπωλικῆς ἐταιρίας, μεταξὺ Παύλου Ν. . . . οἰνοπώλου, κατοίκου . . . Πέτρου Σ. . . . οἰνοπώλου, κατοίκου . . . καὶ διαφόρων ἑτερορρύθμων συνεταίρων, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Παῦλος Ν. . . . καὶ συντρ. Τὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρίας συνίστανται·

1. Ἐκ δρ. 60,000 ἀπαρτιζομένων α. ἐκ δρ. 20000, καταβλητέων παρὰ τοῦ Πέτρου Σ. . . . εἰς τὸ ἐταιρικὸν τα-

μείον τὴν 1 τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου β'. ἐκ δρ. 40,000 καταβλητέων κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν παρὰ τῶν ἑτερορρύθμων.

2. Ἐξ ἐμπορευμάτων ἀξίας δρ. 20,000 χορηγητέων παρὰ τοῦ Κ. Παύλου Ν. . . .

Ἡ ἐταιρία θέλει ἀρχίσει τὰς ἐργασίας τῆς τὴν . . . καὶ θέλει παύσει τὴν . . .

Ὅτι περίληψις ἀκριβῆς τοῦ ἐταιρικοῦ συμβολαίου.

Οἱ ἀλληλέγγυοι συνεταίροι,

Π. Ν. . . . Π. Σ.

Ἡ περίληψις αὕτη ὑπογράφεται μόνον παρὰ τῶν ὑπευθύνων συνεταίρων.

Ἄν τὸ συμβόλαιον εἶναι δημόσιον, ἡ περίληψις γίνεται ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου . . . ἐνεφανίσθησαν

Οἱ ΚΚ. Ἀνδρέας Σ . . .

Ἰάκωβος Π . . .

Φίλιππος Ρ . . .

Πέτρος Μ . . .

τραπεζίται, κάτοικοι . . . οἵτινες ἐδήλωσαν ὅτι θέλουσι νὰ συστήσωσι μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν μελλόντων μετόχων ἐταιρίαν ἀνώνυμον ἐπὶ ταῖς ἀκολουθοῦσι βάσεσιν.

1. Ἀντικείμενον καὶ διάρκεια τῆς ἐταιρίας.

2. Κεφάλαιον τῆς ἐταιρίας.

3. Διαχείρισις τῆς ἐταιρίας.

4. Γενικὴ συνέλευσις.

5. Ἐτήσιος ἀπολογισμὸς καὶ διανομὴ τοῦ μερίσματος.

6. Διάλυσις καὶ ἐκκαθάρισις.

Ἐγένετο ἐν . . . (ὑπογραφαί).

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Ἐπιτρέπον τὴν σύστασιν τῆς ἀνωρύμου ἐταιρίας.

Ἄρθρ. 1. Ἡ δυνάμει συμβολαίου γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου ἐν . . . συσταθεῖσα ἀνώνυμος ἐταιρία, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὃ φοίνιξ, ἐγκρίνεται, ὡς καὶ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς.

2. Ἐπιφυλαττόμεθα ν' ἀνακαλέσωμεν τὴν ἐγκρισιν Ἡμῶν ἐν περιπτώσει παραβιάσεως τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς.

3. Εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος, τὸ ὅποιον θέλει δημοσιευθῇ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν

(ὕπογραφαί).

Τὸ συμβόλαιον καὶ τὸ B. Διάταγμα τοιχοκολλῶνται ὁλοσχερῶς κατὰ τὸ ἄρθρ. 45 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Παρακαταθέσεως περιλήψεως ἐταιρικοῦ συμβολαίου.

Σήμερον τὴν . . . ἐν τῷ γραφείῳ τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ὡς ἐμποροδικῶν.

Ἐνεφανίσθησαν οἱ . . . (ἡ παρακατάθεσις ὀφείλει γὰρ γίνεσθαι παρ' ὧν τῶν συνεταίρων ἢ παρὰ τιος πληρεξουσίου αὐτῶν).

(Ἄν τὸ πληρεξούσιον εἶναι ιδιωτικὸν προσαρτᾶται εἰς τὴν ἐκθεσιν, ἄλλως ἀρκεῖ ἡ μνεία τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς χρονολογίας του).

Οἵτινες παρακατέθεσαν παρὰ τῷ ὑποφαινομένῳ δικαστικῷ γραμματεῖ διὰ ν' ἀντιγραφῇ εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον, καὶ τοιχοκολληθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπὶ τρεῖς μῆνας, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, περίληψιν τοῦ ἀπὸ . . . ἐταιρικοῦ συμβολαίου (περιγράφεται τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ τὸ τῆς ἐταιρίας ἂν πρόκειται ἐταιρία ἀνώνυμος, βεβαιοῦται καὶ ἡ παρακατάθεσις τοῦ Διατάγματος).

Καὶ οὕτως ὑπεγράφημεν μετὰ τῶν ἐμφανισθέντων.

Ἀφ' οὗ τὸ συμβόλαιον ἀντιγραφῇ καὶ τοιχοκολληθῇ ἐπὶ τρεῖς μῆνας εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὃ γραμματεὺς ἐκδίδει πιστοποιητικὸν περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τούτων τῶν διατυπώσεων.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Διαλύσεως εταιρίας.

Σήμερον τὴν . . . ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικείου ὡς ἐμποροδικείου οἱ Κύριοι . . . μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις εταιρίας Παῦλος Ν. . . καὶ συντρ.

Οἵτινες ἐδήλωσαν ὅτι διὰ συμβολαίου γενομένου τὴν . . . διέλυσαν τὴν εταιρίαν των ἥτις ἐμελλε νὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς . . . Εἰς βεβαίωσιν τούτου ὑπεγράφησαν μεθ' ἡμῶν κτλ.

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΝ

Μετοχικῆς εταιρίας.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι Ἰωάννης Κ. . , ἔμπορος κάτοικος. . , καὶ Πέτρος Ν. . . κάτοικος. . . συνεβάλοντο ὡς ἑπεται.

Οἱ διαληφθέντες Κύριοι συνιστῶσιν εταιρίαν διὰ ν' ἀγοράσωσι καὶ μεταπωλήσωσι διὰ κοινὸν λογαριασμὸν, καὶ μὲ μετοχὴν ἑκατέρου αὐτῶν εἰς τὸ ἥμισυ τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν, 400 δέσμας βαμβάκης τοῦ φορτίου τοῦ πλοίου. . . ἐλλιμενισθέντος εἰς . . .

Ἡ ἀγορὰ τῶν ἐμπορευμάτων τούτων θέλει γίνεαι παρ' ἀμφοτέρων. Ὡσαύτως τὰ ἔξοδα τῆς ἀποθήκης καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ θέλουσι γίνεαι ἀπὸ κοινοῦ.

Μετὰ τὴν πώλησιν τῶν διαληφθέντων ἐμπορευμάτων θέλουσι θεωρηθῇ καὶ ἐξοφληθῇ οἱ εταιρικοὶ λογαριασμοί, καὶ διαλυθῇ ἡ εταιρία.

Ἐγένετο εἰς διπλοῦν κτλ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . .

(Συνήθως ἡ μετοχικὴ εταιρία συνάπτεται διὰ τῆς ἀλληλογραφίας, καὶ δὲν συντάσσεται παντάπασι ἐγγραφον συμβόλαιον).

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΓΑΜΙΚΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΚΑΙ
ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΑΥΤΟΥ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

300. Δευτέρα υποχρέωσις επιβαλλομένη εις τοὺς ἐμπόρους ;
 301. Πῶς καὶ παρὰ τίνος δημοσιεύεται τὸ γαμικὸν συμβόλαιον.
 302. Πῶς δημοσιεύεται ἡ διάζευξις ἢ ὁ χωρισμὸς τῶν κτημάτων ;

300. Ἡ εἰς τὸν ἔμπορον ἐπιβαλλομένη δευτέρα εἰδικὴ ὑποχρέωσις εἶναι, ὡς εἰς τὸν ἀρ. 114 εἴρηται, νὰ δημοσιεύῃ τὸ γαμικὸν αὐτοῦ σύμφωνον καὶ πᾶσαν αὐτοῦ μεταγενεστέραν τροποποίησιν.

Καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν τρίτων, καὶ ἡ ἐμπορικὴ πίστις τῶν ἐμπορευομένων συζύγων ἀπαιτοῦσι νὰ γνωστοποιῇται πρὸς τὸ κοινόν, κατὰ τοὺς τύπους τῶν ἀρθρῶν 67 καὶ 70 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὑπὸ τίνας ὅρους συνάπτεται ὁ γάμος αὐτῶν. Ἡ διάταξις αὕτη ἔχει πρὸ πάντων σημασίαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς νομοθεσίας, καθιερούσης τὴν μεταξὺ τῶν συζύγων κοινοκτημοσύνην, ὡς ἄμεσον συνέπειαν τοῦ γάμου, ὅταν δὲν γίνῃ ἄλλη τις μεταξὺ τῶν συζύγων σύμβασις ὡς πρὸς τὸ σύστημα ὅφ' οὗ ἐννοοῦσι νὰ διέπεται ἡ περιουσία των.

Διὰ τῆς κοινοποιήσεως ταύτης πληροφοροῦνται οἱ τρίτοι ἂν ὁ πλουσίαν τινὰ, φέρ' εἰπεῖν, σύζυγον νυμφευόμενος ἔμπορος λαμβάνῃ, λόγῳ τοῦ συστήματος τῆς γαμικῆς κοινοκτημοσύνης, δικαίωμα ἐλευθέρως διαθέσεως ἐπὶ τῆς περιουσίας της, καὶ παρέχῃ οὕτως ἀναλόγους πρὸς τοὺς μετ' αὐτοῦ συναλλαττομένους ἐγγυήσεις, ἢ ἂν, συναφθέντος τοῦ γάμου ὑπὸ τὸ προικῶν σύστημα, δὲν ἔχῃ ἐπὶ τῆς περιουσίας ταύτης εἰμὴ δικαίωμα μόνον ψιλῆς ἐπικαρπίας, ἢ ἂν δὲν ἔχῃ οὐδὲν ἐπὶ τῶν τῆς συζύγου του ὑπαρχόντων δικαίωμα, καθὼς συνομολογηθέντος τυχὸν μεταξὺ αὐτῶν τοῦ κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν συστήματος τῆς διχοκτημοσύνης, κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ ὁποίου ἡ γυνὴ διατηρεῖ εἰς ἐαυτὴν τὴν διάθεσιν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν κτημάτων της.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου,

ὁ γάμος δὲν ἐπιφέρει καθ' ἑαυτὸν τροποποιήσιν τινα τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικὸς ἐπὶ τῆς περιουσίας της, καὶ ὅπου, ἐξαιρουμένων ὀλίγων κοινοτήτων τῶν νήσων, ἐν αἷς ἐνίοτε κατ' ἔθιμον καθιεροῦται μεταξύ συζύγων τὸ σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης, δὲν συνομολογεῖται συνήθως εἰμὴ τὸ προικῶν σύστημα, δὲν εἶναι εὐκόλον ν' ἀπατηθῶσιν οἱ τρίτοι ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς συζύγου του, ὅθεν καὶ ἡ σπουδαιότης τῶν διατυπώσεων τῶν ἄρθρων 67 καὶ 70 δὲν καθίσταται ἐπαισθητὴ εἰμὴ εἰς ὅσα μέρη ἐπικρατεῖ, ὡς εἴρηται, καὶ τὸ σύστημα τῆς συζυγικῆς κοινοκτημοσύνης. Εἰς αὐτὰ μόνα μᾶς φαίνεται ἰδίως ἀναγκαῖα ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προκειμένων διατυπώσεων, ὑπὸ τὰς ἀκολουθούσας συνεπειάς.

301. Τὸ γαμικὸν συνάλλαγμα τοιχοκολλᾶται ἐν περιλήψει, ἐπιμελείᾳ τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς χρονολογίας του, ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ, καὶ πέμπεται πρὸς τὸν γραμματέα διὰ νὰ τοιχοκολληθῇ καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν τῆς κατοικίας τῶν συζύγων, ἐπὶ ποινῇ προστίμου καὶ παύσεως τοῦ παραβάτου συμβολαιογράφου, ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς ἀπέναντι τῶν ζημιωθέντων δανειστῶν εὐθύνης του, ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι παρέβλεψε τὴν ἐμπρόθεσμον κοινοποίησιν κατὰ δολίαν συνεννόησιν [Ε. Ν. 68. Πολ. δικον. 667].

Ἡ φροντίς τῆς κοινοποιήσεως τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου, ὅταν δι' αὐτοῦ συνομολογῇται ἡ προίκειος διοίκησις ἢ ἡ διχοκτημοσύνη, ἐπιβάλλεται, διὰ τοῦ ἁρθρου 69 εἰς τὸν σύζυγον αὐτὸν, ἐὰν, ὑπάρχοντος τοῦ γάμου, ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐμπορίαν, ἄλλως παιδεύεται, ἂν ὑποπέσῃ εἰς πτώχευσιν, ὡς δόλιος χρεωκόπος.

302. Τέλος ἂν διαταχθῇ ἡ διάζευξις ἢ ὁ δικαστικὸς χωρισμὸς τῶν κτημάτων μεταξύ συζύγων ὁ ἕτερος τῶν ὁποίων εἶναι ἔμπορος, ἢ ἀπόφασις κοινοποιεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἁρθρου 667 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δημοσιευομένη καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων. Ἄλλως εἶναι πάντοτε δεκτοὶ οἱ δανεισταὶ ν' ἀνακόψωσιν, ὡς πρὸς τὰ συμφέροντά των, τὸν γενόμενον χωρισμὸν καὶ ν' ἀνατρέψωσι πᾶσαν ἐκκαθάρισιν γενομένην δυνάμει τῆς ἀποφάσεως ταύτης.

ΤΥΠΟΙ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Γαμικοῦ συμφώνου.

Ἐκ τοῦ ὑπ' ἄρ. . . . συμβολαίου συνταχθέντος ἐνώπιον τοῦ
συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κ. . . . τὴν 15 τοῦ μηνὸς
1848 μεταξύ τοῦ Ἰωάννου Μ. . . . καὶ τῆς Κυρίας Σοφίας Φ.

Γίνεται δῆλον ὅτι συνωμολογήθη μεταξύ τῶν συζύγων τού-
των ἡ προίκειος διοίκησις.

Ὅτι περίληψις ἀκριβής.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1848.

Κ. . . . Συμβολαιογράφος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Παρακαταθέσεως τῆς περιλήψεως.

Σήμερον τὴν 1848 ἐνεφανίσθη εἰς τὸ γραφεῖον τῶν
ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ὡς ἐμποροδικῶν ὁ Κ. Ἰωάννης Μ. . . .
ἔμπορος, κάτοικος Ἀθηνῶν, ὅστις συμμορφούμενος μὲ τοὺς ὀρι-
σμοὺς τοῦ ἄρθρ. 70 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, παρεκατέθεσε τὴν
ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κ. . . . ὑπογεγραμμένην
περίληψιν τοῦ μεταξύ τοῦ Κ. Ἰωάννου Μ. . . . καὶ τῆς Κυρίας
Σοφίας Φ. συνταχθέντος γαμικοῦ συμφώνου, συζευχθέντων ὑπὸ
προίκειον διοίκησιν, διὰ νὰ τοιχοκολληθῇ κατὰ τὰς διατάξεις
τοῦ ἄρθρου . . . τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ
δικαστηρίου τούτου. Ὅθεν εἰς πίστωσιν τῆς γενομένης παρακα-
ταθέσεως συνετάχθη ἡ παροῦσα ἔκθεσις ἥτις ἀναγνωσθεῖσαν
ὑπεγράφη παρ' αὐτοῦ καὶ ἡμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1848.

Ι. Μ.

Α. Ρ.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΩΝ, ΚΟΛΛΥΒΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΙΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

303. Τί ἐστὶ χρηματιστήριον; Ἱστορικόν.

304. Παρὰ τίνος ἐνεργοῦνται αἱ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ ἐργασίαι;

303. Χρηματιστήριον (bourse) ὀνομάζεται ἡ καθ' ὥρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας εἰς ἐπὶ τούτῳ κατάστημα, ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως, γινομένη συνάθροισις τῶν ἐμπόρων, τῶν πλοιάρχων, τῶν κολλυβιστῶν καὶ τῶν μεσιτῶν, πρὸς ἐνέργειαν παντὸς εἶδους ἐμπορικῶν ἢ τραπεζιτικῶν διαπραγματεύσεων. Χρηματιστήριον ὀνομάζεται καὶ τὸ κατάστημα αὐτὸ ἐν ᾧ αἱ εἰρημέναι συναθροίσεις γίνονται [É. N. 71].

Οἱ ἔμποροι ἡσθάνθησαν ἀνέκαθεν τὴν ἀνάγκην νὰ συνέρχωνται εἰς ἓν διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὴν ἐκπεραίωσιν ἐργασιῶν καὶ διαπραγματεύσεων αἵτινες δὲν ἦτον ἄλλως δυνατὸν νὰ ἐνεργηθῶσιν εἰμὴ διὰ τῆς εἰς τὰς ἐφημερίδας δημοσιεύσεως δημοποιήσεων, καὶ ἄλλων προμοίων βραδυτέρων καὶ δαπανηροτέρων μέσων δημοσιότητος. Ἡ προσέγγισις αὕτη τῶν ἐμπόρων πρὸς ἀλλήλους συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐμπορικῆς βιομηχανίας, καθίστησι γνωστὰ τὰ αἷτια τῆς παραγωγῆς καὶ τὰ μέσα τῆς καταναλώσεως, τακτοποιεῖ τὴν ἀληθῆ τιμὴν τῶν καρπῶν καὶ τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ συνιστᾷ μεταξύ παραγωγῶν καὶ καταναλωτῶν σχέσεις σταθερὰς ἐπὶ κανόνων γενικῶν καὶ ὠρισμένων.

Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπῆρχον εἰς τὰς ἐμπορικωτέρας πόλεις τοῦ βασιλείου τόποι προσδιωρισμένοι πρὸς συνάθροισιν τῶν ἐμπορευομένων. Σώζεται εἰσέτι εἰς τὴν Ῥώμην οἰκοδομὴ γνωστὴ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Loggia, ἀνεγερθεῖσα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν

τοῦ Λιβίου, κατὰ τὸ ἔτος 259 τῆς Ρώμης ἢ 492 Π. Χ., πρὸς συνάθροισιν τῶν ἐμπόρων (1).

Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἐτέθησαν ἄχρι τοῦδε εἰς ἐνέργειαν αἱ περὶ χρηματιστηρίων διατάξεις τοῦ νόμου, ὅθεν καὶ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου μένει ἄνευ τινὸς παρ' ἡμῖν σημασίας.

304. Αἱ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ ἐργασίαι ἐνεργοῦνται διὰ τῶν κολλυβιστῶν καὶ τῶν μεσιτῶν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῶν αὐτόθι διαπραγματεύσεων, πιστοποιούμενον ἐπισήμως παρ' αὐτῶν, προσδιορίζει τὴν ἀγοραίαν τιμὴν τῶν ἐμπορευμάτων, τῶν ἀσφαλειῶν, τῶν ναύλων, τῶν διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεων, τῶν συναλλαγματικῶν, κτλ. [Ε. Ν. 72, 73].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΚΟΛΛΥΒΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΙΤΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

305. Ὅρισμός τοῦ κολλυβιστοῦ καὶ τοῦ μεσίτου.—Ἱστορικόν.
306. Χαρακτήρ τῶν κολλυβιστῶν καὶ τῶν μεσιτῶν.
307. Ἰσχύς τῶν ὑπ' αὐτῶν συνταττομένων ἐγγράφων.
308. Ὁφείλουσι νὰ συντάττωσι βιβλία.
309. Τοῖς ἀπαγορεύεται τὸ ἐμπύριον δι' ἴδιον αὐτῶν λογαριασμόν.
310. Καθήκοντα τῶν κολλυβιστῶν ἰδίως.
311. Διαίσεις τῶν μεσιτῶν.
312. Μεσιῖται ἐμπορευμάτων.
313. Μεσιῖται ἀσφαλειῶν.
314. Μεσιῖται διερμηνευταὶ καὶ ὁδηγοὶ πλοίων.
315. Μεσιῖται τῶν διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεων.
316. Ἀντιμισθία τῶν κολλυβιστῶν καὶ τῶν μεσιτῶν.

305. Κολλυβισαὶ καὶ μεσιῖται λέγονται οἱ κατὰ τὰς μεταξὺ ἐμπόρων ἢ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τρίτων ἐμπορικὰς συναλλαγὰς ἢ καὶ ἄλλας νομικὰς σχέσεις ἐξ ἐπαγγέλματος μεσολαβοῦντες πράκτορες.

Ἡ σύστασις αὐτῶν εἶναι παλαιωτάτη. Οἱ ἔμποροι ἠσθάν-

(1) Goujet et Merger, λ. Bourse de commerce αρ. 1—2.

θησαν ἀνέκαθεν τὴν ὠφέλειαν μεσολαβούντων ὀργάνων, ἐπιφορτισμένων νὰ δέχωνται καὶ νὰ διαβιβάζωσι προτάσεις ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, οἷον πωλήσεων, ἀγορῶν, ἀσφαλειῶν, νὰ προσεγγίζωσι τὰ συμβαλλόμενα μέρη, νὰ ἐξομαλύνωσι πᾶσαν ἐνδεχομένην δυσχέρειαν πρὸς καταρτισμὸν καὶ τελειοποίησιν τῶν ἐμπορικῶν διαπραγματεύσεων.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καθεὶς ἡδύνατο ἄλλοτε νὰ μετέρχεται ἐλευθέρως μεσιτικὰ ἔργα, καὶ δι' ἕκαστον εἶδος ἐμπορευμάτων ὑπάρχον εἰδικοί μεσίται. Κατὰ τὸ ἔτος 1572 τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο κατέστη δημοσία ὑπηρεσία, καὶ τὰ αὐτὰ πρόσωπα ἐνέργουν καὶ κολλυβιστικὰς καὶ μεσιτικὰς ἐργασίας, διακριθείσας μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1786.

Ὁ νόμος τῆς 28 Ἀπριλίου 1791 ἐκήρυξε τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐλεύθερον δι' ὃν τινα ἐπεθύμει νὰ τὸ μετέρχεται, ὑπὸ μόνον τὸν ὅρον νὰ πληρόνῃ φόρον ἐπιτηδεύματος καὶ νὰ ὀρκίζεται περὶ τῆς ἀδόλου ἐκπληρώσεως τῶν ἔργων τούτων ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου. Ἀλλὰ διὰ ψήφισματος τῆς 28 τοῦ τρυγητοῦ, ἔτους τετάρτου, ἡ ἐθνικὴ σύνοδος, θέλουσα νὰ περιστείλῃ τὰς καταχρήσεις, ἐπέτρεψε νὰ διορισθῶσι 60 μεσίται ἐμπορευμάτων.

Διὰ δὲ τοῦ νόμου τῆς 28 ventôse, ἔτους ἐννάτου, οἱ μεσίται ὀργανίσθησαν εἰς σῶμα, ἐδόθη εἰς αὐτοὺς τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ἐνεργεῖν μεσιτικὰς πράξεις, ἐκανονίσθη τὸ ποσὸν τῆς ὀφειλομένης εἰς αὐτοὺς ἀντιμισθίας καὶ τοῖς ἐπεβλήθη ἡ ὑποχρέωσις νὰ χορηγῶσι χρηματικὴν ἐγγύησιν (1).

Ἐν γένει ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔκχευεν ἄχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλλάδα χρῆσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου χορηγουμένης αὐτῇ ἐξουσίας τοῦ νὰ διορίζῃ τοὺς κολλυβιστὰς καὶ τοὺς μεσίτας. Ὄθεν καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 231 τοῦ Ποινικοῦ νόμου, ἐξομοιῶντος τὰ κολλυβιστικὰ καὶ μεσιτικὰ καθήκοντα με δημοσίαν ὑπηρεσίαν, καὶ τιμωροῦντος με φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν τὸν ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως ἀντιποιούμενον αὐτά, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐφαρμογὴν τινα ἐπὶ τοῦ παρόντος.

(1) Goujet et Merger, A. Courtier ἀρ. 1—8.

306. Ἡ ὑπηρεσία τῶν κολλυβιστῶν καὶ τῶν μεσιτῶν, ὅπου ὑπάρχουσι τοιοῦτοι ἐπιστήμως διωρισμένοι, εἶναι ὑποχρεωτική, τοῦ-τέστιν ὁ μὴ θέλων ἢ μὴ δυνάμενος νὰ ἐνεργήσῃ τὰς διαπραγματεύσεις αὐτοῦ προσωπικῶς δὲν δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς ἄλλο μεσολαβοῦν ἐπὶ τούτῳ πρόσωπον παρὰ τοὺς δημοσίους κολλυβιστὰς ἢ τοὺς μεσίτας [É. N. 76, 78, 79, 80, 82].

Δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τις τοὺς κολλυβιστὰς καὶ τοὺς μεσίτας μετὰ τῶν παραγγελιοδόχων· οὗτοι ἀγοράζουσι καὶ πωλῶσιν ἐν γένει διὰ λογαριασμὸν ἐμπόρων ἀλλαχοῦ διαμενόντων, ἐν ᾧ οἱ μεσίται μεσολαβοῦσι συνήθως διὰ λογαριασμὸν ἐμπόρων κατοικούντων εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἀναδέχεται προσωπικῶς τὰς ἐκ τῶν συναλλαγμάτων του ὑποχρεώσεις, δυνάμενος ὡς ἐξ αὐτῶν νὰ ἐναχθῇ παρὰ τῶν τρίτων ἢ νὰ τοὺς ἐνάξῃ. Ὁ μεσίτης δὲν ἀναλαμβάνει, τοῦναντίον, οὐδεμίαν προσωπικὴν ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ μόνον μεσολαβεῖ μεταξὺ δύο συμβαλλομένων.

Ὁ παραγγελιοδόχος φέρει μόνον χαρακτῆρα ἐμπορικὸν ἐν ᾧ ὁ μεσίτης, ὅταν διορίζεται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι καὶ δημόσιος ὑπηρέτης, δὲν δύναται δὲ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ ἐμπόριον δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν [É. N. 85. 86].

Τέλος οὐδὲ μὲ τὸν τοῦ κοινοῦ δικαίου ἐντολοδόχον δύναται νὰ ταῦτισθῇ ὁ μεσίτης, καθόσον ὁ μὲν ἐντολοδόχος δὲν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ μεσολαβήσῃ μόνον καὶ νὰ φέρῃ ἢ νὰ συζητήσῃ προτάσεις, ἀλλὰ συνάπτει καὶ τελειοποιεῖ τὰ συναλλάγματα, δίδων ἀκολούθως λόγον τῶν πράξεών του πρὸς τὸν ἐντολοδόχον του· τοῦναντίον ὁ μεσίτης δὲν ὑπόκειται εἰς εὐθύνην ὡς ἐκ τῶν συναλλαγμάτων εἰς ᾧ ἐμεσολάβησε, καθόσον τὸ ἔργον του περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ προσεγγίσῃ τοὺς συναλλαττομένους, καὶ εἰς τὸ νὰ ἦναι μόνον ὁ μάρτυς καὶ ὁ βεβαιωτὴς τῶν συμβάσεών των. Ἄλλως τε ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι δύο ἀντιθέτων συμφερόντων, ὅπερ δὲν δύναται ἐν γένει νὰ πράξῃ ὁ κοινὸς ἐντολοδόχος.

307. Ἄν καὶ οἱ κολλυβισταὶ καὶ οἱ μεσίται ἔχουσι χαρακτῆρα δημοσίου ὑπηρέτου ὅταν διορίζωνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὀρκιζόμενοι καὶ τὸν τῆς ὑπηρεσίας ὄρκον, εἶναι ὅμως κυρίως ἐμποροὶ καθὼς ἐξασκοῦντες ἐξ ἐπαγγέλματος ἐργασίας κολλυβι-

στικὰς καὶ μεσιτικὰς αἰτίνας, κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, κηρύττονται πράξεις ἐμπορικαί.

Ὅταν φέρωσι τὸν χαρακτῆρα δημοσίου ὑπηρετοῦ, τὰ παρ' αὐτῶν, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων των, συνταττόμενα συμβόλαια εἶναι ἔγγραφα δημόσια, τῶν ὁποίων ἡ πίστις δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ εἰμὴ διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφία κατηγορίας; Τοῦτο τεκμαίρεται ἐκ τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καθ' ὃ τὰ παρὰ τῶν μεσιτῶν συνταττόμενα ἀσφαλιστήρια ταυτίζονται μετὰ συμβολαιογραφικά.

Δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὰς μεταφράσεις, τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ κάμωσι κατὰ τὸ ἄρθρον 80 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Αἱ μεταφράσεις εἶναι μᾶλλον ἐργασία τοῦ νοῦς παρὰ ὄργανον πρὸς βεβαίωσιν γεγονότων, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προσφύγῃ τις εἰς τὴν ἐπὶ πλαστογραφία κατηγορίαν διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι μετάφρασις τις περιέχει παρεξηγήσεις, τοσοῦτον κοινὰς εἰς τοιαῦτα ἔργα (1).

308. Κατὰ τὸ ἄρθρον 84 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου οἱ κολλυβίσται καὶ οἱ μεσίται ὑποχρεοῦνται νὰ ἔχωσιν εὐρετήρια προσηκόντως ἀριθμημένα καὶ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν μονογραφημένα, τὰ ὁποῖα τὸ ἄρθρον 408 ἀρ. 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας κατατάσσει μετὰ τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων. Τὰ βιβλία ταῦτα, γραφόμενα κατὰ τὸ ἄρθρον 22 ἀρ. 2 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου εἰς χαρτόσημον τάξεως, πρώτης κλάσεως, τουτέστι λεπτῶν 25, ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ὅποιαν ἔχουσι τὰ ἐμπορικὰ βιβλία κατὰ μὴ ἐμπόρων (ἀρ. 120).

Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐνεργοῦσι τὰς πράξεις των, τὰς ἐγγράφουσι συνήθως εἰς πρόχειρον ἐκ τοῦ ὁποίου μετὰ ταῦτα τὰς ἀντιγράφουσι καθαρώτερον εἰς τὸ εὐρετήριόν των. Ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχῃ διαφορὰ μετὰ τοῦ προχείρου καὶ τοῦ εὐρετηρίου, ἀξιοπιστότερον φαίνεται τὸ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πράξεως καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν συμβαλλομένων συνταττόμενον πρόχειρον.

(1) Mollet, des bourses de commerce ἀρ. 567. — Répertoire du Palais
λ. Courtiers ἀρ. 4, καὶ 5.

309. Ως ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν καθημερινῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, οἱ κολλυβισταὶ καὶ οἱ μεσίται λαμβάνουσιν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσωσι τὰ ἀπόρρητα τῶν ἐμπόρων τοὺς ὁποίους ὑπηρετοῦσι, καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τε ἐγχωρίου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄλλοδαποῦ ἐμπορίου. Δὲν ἤθελε λοιπὸν εἶναι ἀδύνατον νὰ στρέψωσιν αὐτοὶ εἰς ἀτομικὸν ὄφελός των πᾶσαν συμπέπτουσαν ἐπιχείρησιν ἐξ ἧς ἤθελε προσδοκᾶται κέρδος, καὶ οὕτως ἡ μεσολάβησις των ἀντὶ ὠφελείας νὰ γίνεται ζημίας ἀφορμὴ εἰς τὸ ἐμπόριον. Τοῦτο προνοῶν ὁ νομοθέτης τοῖς ἀπηγόρευσε νὰ κάμνωσιν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἐπιχειρήσεις ἐμπορικὰς ἢ τραπεζιτικὰς δι' ἰδίων αὐτῶν λογαριασμὸν εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε πλαγίως, ἔτι δὲ καὶ νὰ ἐνεργῶσι πληρωμὰς διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐντολέων των. Ἀλλὰ διὰ τῆς τελευταίας ἀπαγορεύσεως δὲν ἐννοεῖ ὁ νομοθέτης νὰ μὴ δύνανται οἱ κολλυβισταὶ ἢ οἱ μεσίται νὰ λάβωσι παρὰ τῶν ἐντολέων αὐτῶν χρήματα διὰ νὰ τὰ δίδωσι διὰ λογαριασμὸν τῶν ἰδίων. Σκοπὸς τοῦ νόμου εἶναι μόνον νὰ τοῖς ἀπαγορεύσῃ νὰ μεταβάλλωσι τὰ μεσιτικὰ ἔργα εἰς τραπεζιτικὰ, ἐπὶ καθαιρέσει καὶ χρηματικῇ ποινῇ ἐπιβαλλομένη αὐτοῖς ἀπὸ τὸ πλημμελειοδικεῖον, καὶ μὴ ὑπερβαίνουσα τὰς τρισχιλίας τριακοσίας δραχμὰς, καὶ ἐπιφυλαττομένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως εἰς ὅντινα ἀνήκει. Ἐκτὸς δὲ ὅτι ὁ διὰ τοιαύτην παράδοσιν καθαιρεθεὶς κολλυβιστὴς ἢ μεσίτης δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ πλέον τὰ ἔργα του, ἐκτίθεται, ἂν κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἀπαγορευομένου ἰδίου ἐμπορίου πτωχέσῃ, εἰς τὸ νὰ καταδιωχθῇ ὡς χρεωκόπος [É. N. 85, 87, 88, 89].

310. Οἱ κολλυβισταὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν ἀκριβεῖς γνώσεις ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν κυκλοφορούντων νομισμάτων, τῶν ἀμοιβαίων σχέσεών των, τῶν αἰτιῶν τῆς μεταβολῆς τῆς συναλλαγῆς, καὶ τῆς περὶ πάντων τούτων νομοθεσίας.

Οἱ κολλυβισταὶ μεσολαβοῦσιν εἰς τὴν πώλησιν καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν μεταλλικῶν ὑλῶν, εἰς τὴν διαπραγματεύσιν τῶν συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων ἐμπορευσίμων γραμματίων [É. N. 76]. Μόνοι πιστοποιοῦσι τὴν ἀγοραίαν τιμὴν τῶν τε ἰδιωτικῶν καὶ τῶν δημοσίων γραμματίων, καὶ τοὺς ἐν περιπτώσει ἐπισυναλλαγῆς ἐκδιδομένους λογαριασμοὺς ἐπιστροφῆς [É. N. 181].

311. Ὁ ἐμπορικὸς νόμος διαίρει τοὺς μεσίτας 1. εἰς μεσίτας ἐμπορευμάτων· 2 εἰς μεσίτας ἀσφαλειῶν· 3 εἰς μεσίτας διερμηνευτὰς καὶ ναυλωτὰς πλοίων· 4. εἰς μεσίτας μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος.

Καθὼς δὲ εἰς ὅσας πόλεις δὲν ὑπάρχουσι μεσίται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διωρισμένοι, δύναται ἕκαστος νὰ μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο καὶ τὸ τοῦ κολλυβιστοῦ ἐλευθέρως, οὕτως ὅπου οἱ ὑπάρχοντες μεσίται δὲν περιορίζονται διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν εἰς ἐνὸς εἶδους μεσιτείαν, ἢ χαρακτηρίζονται μὲν ὡς μεσίται τοῦ δεινὸς εἶδους, δὲν ὑπάρχουσι δὲ μεσίται τῶν λοιπῶν εἰδῶν, ἢ κολλυβισταί, δύνανται ἐλευθέρως οἱ διορισθέντες νὰ ἐνεργήσωσι καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς μεσιτικὰς ἢ κολλυβιστικὰς πράξεις, καὶ ὅταν ῥητῶς αὗται δὲν τοῖς ἀνετέθησαν [Ε. Ν. 81].

312. Οἱ μεσίται τῶν ἐμπορευμάτων ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἀκριβεῖς τῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων ιδέας, τῶν ὑπὸ τῶν κανονισμῶν ἀπαιτουμένων αὐτῶν ιδιοτήτων, τοῦ μεγέθους ἢ τῆς ποιότητος αὐτῶν, τῶν ἐλαττωμάτων ἢ νοθεύσεων τῶν ὁποίων εἶναι ἐπιδεκτικὰ, τῶν σημείων τῶν ἐργοστασίων ἢ χειροτεχνειῶν, καὶ ἐν γένει τῆς ἀφορώσης ἕκαστον αὐτῶν εἶδος νομοθεσίας. Οἱ τοιοῦτοι δύνανται νὰ μετέρχωνται συνάμα μετὰ τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὴν περὶ μεταλλικῶν ὑλῶν μεσιτείαν [Ε. Ν. 78].

313. Οἱ ἀσφαλειῶν μεσίται συντάττουσι τὰ ἀσφαλιστήρια, ἃ τινα ἔχουσι τὸ αὐτὸ κύρος μὲ τὰ ἐνώπιον συμβολαιογράφων γινόμενα, βεβαιοῦσι τὴν γνησιότητα αὐτῶν διὰ τῆς ὑπογραφῆς των, καὶ πιστοποιοῦσι τὴν τιμὴν τῶν ἀσφαλιστρῶν. Ὀφείλουσι δὲ νὰ ἐκλέγωνται μεταξὺ ἀνθρώπων κατεχόντων ἀκριδῶς τὴν περὶ ἀσφαλειῶν νομοθεσίαν.

314. Οἱ μεσίται διερμηνευταὶ καὶ ναυλωταὶ πλοίων ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσι τὴν γλῶσσαν τῶν συνηθέστερον ἐπισκεπτομένων τοὺς λιμένας, καθ' οὓς πρόκειται νὰ διορισθῶσιν, ἐθνῶν. Οἱ τοιοῦτοι ἔχουσι μόνοι τὸ δικαίωμα Α. νὰ ἐρμηνεύωσιν ἐν περιπτώσει δικαστικῶν διενέξεων τὰς δηλώσεις, ναυλωτικὰς, φορτωτικὰς, ἢ ὅποιαδήποτε ἄλλα συμβόλαια τῶν ἐπ' αὐτῶν ἢ ἐμφάνις εἶναι ἀναγκαῖα. Αἱ μεταφράσεις αὐτῶν δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τοὺς διαδίκους, εἰμὴ ὅταν συμφωνήσωσι περὶ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ἢ

διορισθῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ. Β'. νὰ ὁδηγῶσι καὶ νὰ διερμηνεύωσι τοὺς ἀλλοδαποὺς ναυτικούς κατὰ τὰς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τῆς τελωνιακῆς, ἢ ἄλλης ὅποιασδήποτε ἀρχῆς, ὑποθέσεις των.

315. Οἱ μεσίται τῶν διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεων ἔχουσι μόνοι εἰς τὸν τόπον, ὅπου εἶναι διωρισμένοι, τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῶσι τὰς περὶ μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μεσιτείας, καὶ τοῖς ἀπαγορεύεται νὰ ἐκπληρῶσι συγχρόνως καὶ τὰ ἔργα μεσίτου ἐμπορευμάτων, ἢ ἀσφαλειῶν, ἢ μεσίτου ναυλωτοῦ πλοίων [Ε. Ν. 82].

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἀρμοδιότης τῶν μεσιτῶν τῶν διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεων δὲν περιλαμβάνει καὶ τὰς μεσιτείας τῆς διὰ θαλάσσης μετακομίσεως, ἢ ναυλώσεως, ὑπαγομένης εἰς τὰ εἰδικὰ καθήκοντα τῶν μεσιτῶν ἢ ναυλωτῶν πλοίων (1).

316. Ἡ ἀντιμισθία τῶν κολλυβιστῶν καὶ τῶν μεσιτῶν προσδιορίζεται εἴτε διὰ διοικητικῶν κανονισμῶν εἴτε κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, μὴ ὑπάρχοντος διοικητικοῦ περὶ τῆς ἀντιμισθίας ταύτης κανονισμοῦ, ὀρίζεται δι' ἰδιαιτέρας τῶν συμβαλλομένων συμφωνίας ἢ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ὡς πρὸς τὰ διάφορα εἶδη τῆς μεσιτείας συνήθειαν.

(1) Goujet et Merger λ. Courtier ἀρ. 245.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

317. Ὅρισμός τῆς παραγγελίας. — Πλεονεκτήματα τοῦ συναλλάγματος τούτου.
318. Ὁ παραγγελιοδόχος διαφέρει τοῦ ἐντολοδόχου καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιστάτου.
319. Δικαίωμα προμηθείας.
320. Ἰκανότης ἀπαιτουμένη πρὸς ἐνέργειαν αὐτοῦ τοῦ συναλλάγματος.
321. Πῶς συνίσταται τὸ συνάλλαγμα;
322. Δύο εἶδη παραγγελιοδόχων.

317. Παραγγελία λέγεται τὸ συνάλλαγμα δι' οὗ ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων δίδει εἰς τὸν ἄλλον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐνεργήσῃ διὰ λογαριασμόν του μίαν ἢ πλείους ἀτομικῶς ὠρισμένας ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, τῶν ὁποίων τὴν διεξαγωγὴν ἀναδέχεται νὰ ἐνεργήσῃ ὁ δεύτερος εἴτε ἐν ἰδίῳ ἢ ἐταιρικῶ ὀνόματι, εἴτε καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ.

Ἦτον ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ ἐμπόριον κατὰ τὴν σημερινὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν καὶ σημασίαν ἄνευ τοῦ συναλλάγματος τῆς παραγγελίας. Ὁ παραγωγὸς καὶ ὁ χειροτέχνης δὲν δύνανται ποτὲ νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν διὰ ν' ἀναζητῶσι τοὺς καταναλωτὰς τῶν προϊόντων αὐτῶν. Ἐπίσης δὲ δυσχερεῖς εἶναι τοιαῦται ὁδοιπορίαι καὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους, οἵτινες δὲν δύνανται ἄνευ μεγίστης ζημίας ν' ἀπομακρύνωνται αὐτοὶ τοῦ κέντρου τῶν ὑποθέσεων των, οὐδ' ἄνευ ὑπερόγκου δαπάνης νὰ πέμπωσι μισθωτοὺς αὐτῶν πράκτορας διὰ νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν ἢ τῆς ἀγορᾶς τῶν ζητουμένων. Καὶ ἂν τοὺς ὑποθέσωμεν δὲ μεταβαίνοντας πρὸς ἀναζήτησιν ἀγοραστῶν ἢ πωλητῶν, πόσον

δύσκολον εἶναι νὰ φθάσωσιν ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμήν ζητοῦνται ἢ προσφέρονται τὰ ἐμπορεύματα· οὐδὲ τοῖς συμφέρει πάντοτε νὰ δώσωσιν αὐτὰ ἢ νὰ προμηθευθῶσι τὰ ζητούμενα εἰς τὰς κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐπὶ τόπου μεταβάσεώς των παρουσιαζομένας τιμὰς. Ἐντεῦθεν ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη ἀρμοδίων ἀνταποκριτῶν, διαρκῶς κατοικούντων εἰς τὸν τόπον, καὶ καιροφυλακτούντων τὴν πρὸς πώλησιν ἢ ἀγορὰν κατάλληλον εὐκαιρίαν. Ἄς προσθέσωμεν εἰς τὰ ἀνωτέρω καὶ τὸ πλεονέκτημα Α'. τῶν χρηματικῶν προκαταβολῶν, τὰς ὁποίας, ὁ διὰ τῶν πρὸς πώλησιν πεμπομένων αὐτῶ ἐμπορευμάτων ἀποχρώντως ἀσφαλιζόμενος παραγγελιοδόχος δύναται ἀκινδύνως νὰ κάμῃ πρὸς τὸν παραγγελιοδότῃν αὐτοῦ θέτων οὕτως αὐτὸν εἰς κατὰστασιν νὰ ἐνεργῇ νέας ἐπιχειρήσεις· Β'. τὸ τῆς μυστικότητος καὶ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς αἱ σπουδαιότεραι ἐπιχειρήσεις δύνανται ν' ἀποπερατοῦνται, καθόσον οἱ τρίτοι, μεθ' ὧν τὰ συναλλάγματα μέλλουσι νὰ συναφθῶσι, δὲν ἔχουσι χρεῖαν νὰ πληροφορῶνται οὔτε περὶ τοῦ ὀνόματος οὔτε περὶ τοῦ ἀξιοχρέου τοῦ παραγγελιοδότου, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον τοῖς εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον.

348. Τὸ συναλλάγμα τῆς παραγγελίας εἶναι εἶδος ἐντολῆς· διαφέρει δὲ αὐτῆς, καθόσον ἡ ἐντολὴ εἶναι φύσει ἄμισθος, ἐν ᾧ ἡ παραγγελία, καθὼ συναλλάγμα ἐμπορικόν, ἐνεργεῖται ἐπὶ σκοπῷ κέρδους, καὶ εἶναι φύσει ἔμισθος. Ἀλλὰ καθὼς τὸ ἄμισθον δὲν εἶναι στοιχεῖον οὐσιῶδες τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐντολῆς, οὕτως οὐδ' ἡ ἀντιμισθία τοῦ τῆς παραγγελίας, καὶ ὅ,τι εἶναι κανὼν εἰς τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν, δύναται ν' ἀπαντηθῇ ὡς ἐξαίρεσις εἰς τὸ ἄλλο.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ καὶ συναλλάττεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι, ὁ ἐντολοδόχος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ. Ἡ περίστασις ὅμως αὕτη δὲν μεταβάλλει κατ' οὐδὲν τὰς ἀμοιβαίας τῶν συμβαλλομένων σχέσεις, καὶ ἡ διαφορὰ τῶν δύο τούτων συναλλαγμάτων ἀναφαίνεται μόνον ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, οἵτινες δὲν γνωρίζουσιν εἰμὴ τὸν παραγγελιοδόχον, καὶ μόνον ἀπέναντι αὐτοῦ ὑποχρεοῦνται.

Ὁ παραγγελιοδόχος διακρίνεται τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιστάτου (préposé), καθόσον ἡ ἐντολὴ τοῦ παραγγελιοδόχου εἶναι εἰδική

καὶ ἀποβλέπει τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένης πράξεως, ἐν ᾗ ἡ τοῦ ἐπιστάτου τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος εἶναι γενικὴ πρὸς διαχείρισιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐν γένει τῶν ἀφορωσῶν τὸ ἐμπόριον ἢ τὸν εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένον κλάδον τοῦ ἐμπορίου τοῦ προΐσταμένου αὐτοῦ ἐμπορίου.

Ἄλλως τε ὁ ἐπιστάτης εἶναι μισθωτὸς τοῦ προΐσταμένου αὐτοῦ· ὀφείλει πρὸς αὐτὸν ὅλην τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ δὲν δύναται ἐν γένει νὰ συνάπτῃ διαφόρων ἐμπόρων ὑπηρεσίαν, ἐν ᾗ ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ἐλευθέρως δι' ὃν τινα τῷ δώσει ἐντολήν. Διακρίνεται τέλος τοῦ μεσίτου καθόσον ὁ τελευταῖος, μεσολαβῶν μόνον, δὲν δύναται νὰ κατασταθῇ συμβαλλόμενος εἰς τὰ πρὸς τοὺς τρίτους συναλλάγματα, ἐν ᾗ ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ συνήθως ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι.

319. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ παραγγελία εἶναι φύσει ἔμμισθον συνάλλαγμα, ἔπεται ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δύναται, καὶ ἄνευ προηγουμένης συνομολογίας, ἐκτελῶν τὴν παραγγελίαν νὰ ὑπολογίσῃ μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ δαπάνης καὶ τὸ τίμημα τῆς παραγγελίας, ἢ δικαίωμα προμηθείας (provision), ὡς συνήθως ὀνομάζεται. Τὸ κέρδος τοῦτο, ἀνάλογον πάντοτε μὲ τὴν σημαντικότητα τῆς ἐνεργουμένης ὑποθέσεως, ἀναβαίνει συνήθως ἕως τῶν δύο τοῖς ἑκατὸν, ἂν οἱ συναλλαττόμενοι δὲν ἔταξαν ῥητῶς ἄλλον ἀνώτερον ἢ κατώτερον αὐτοῦ ὅρον (1).

320. Πᾶς ὅστις ἔχει τὴν ἐλευθέρην τῆς περιουσίας αὐτοῦ διαχείρισιν δύναται νὰ δώσῃ καὶ διαταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν παραγγελίας. Ἐκ μέρους ὅμως τοῦ παραγγελιοδόχου, ὡς μέλλοντος νὰ ἐνεργήσῃ πράξιν φύσει ἐμπορικὴν, ἀπαιτεῖται περιπλέον καὶ ἡ πρὸς ἐνέργειαν πράξεων ἐμπορικῶν νόμιμος ἱκανότης.

321. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι συναινετικόν, ὅθεν καὶ δύναται νὰ δοθῇ ἡ παραγγελία εἴτε προφορικῶς, εἴτε ἐγγράφως ἢ καὶ σιωπηλῶς. Ἄμα λοιπὸν οἱ συμβαλλόμενοι ἐκφράσωσιν ὅπωςδῆποτε τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν συγκατάθεσιν, τὸ συνάλλαγμα καθίσταται δι' αὐτοὺς ὑποχρεωτικόν.

(1) Τὸ δικαίωμα τῆς προμηθείας εἶναι συνήθως 1 καὶ 1/2 τοῖς 0/0 ἕως 2 τοῖς 0/0 εἰς τὰς ἀγοράς καὶ τὰς πωλήσεις.

Σιωπηλῶς δίδεται ἡ παραγγελία, ὅταν γνωρίζων τις ὅτι ἐμπορικὴ τις ὑπόθεσις διεξάγεται διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ, καὶ δυνάμενος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διεξαγωγὴν αὐτῆς, δὲν ἀντιτείνῃ.

Καὶ ἡ ἀποδοχὴ δὲ τῆς παραγγελίας δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καθ' ὅλους τοὺς προσημειωθέντας τρόπους. Ὑπάρχει σιωπηλὴ τῆς παραγγελίας ἀποδοχὴ, ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργῇ τὴν παρὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ αὐτοῦ δοθεῖσαν διαταγὴν ἄνευ τινὸς πρὸς αὐτὸν εἰδοποιήσεως. Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι μάλιστα ὁ συνηθέστατος μεταξὺ τῶν ἐμπόρων, καθόσον οὗτοι δὲν ἀναγγέλλουσι τὴν ἀποδοχὴν τῆς παραγγελίας εἰμὴ μετὰ τὴν ἐνέργειάν της.

322. Ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος ἀναγνωρίζει δύο εἶδη παραγγελιοδόχων, τῶν μὲν ἐνεργούντων, κατὰ τὸ ἄρθρον 91 ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου, τῶν δὲ, κατὰ τὸ ἄρθρον 92, ἐν τῷ τοῦ ἐντολέως αὐτῶν. Ἀμφότερα δὲ τὰ εἶδη ταῦτα τῆς παραγγελίας ἀνταποκρίνονται εἰς διαφόρους τοῦ ἐμπορίου χρείας.

Οὕτως ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος πληροφορεῖται ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀρκούντως ἀξιόχρεως, ἀποφεύγει νὰ ὑποχρεωθῇ προσωπικῶς πρὸς τοὺς τρίτους καὶ δὲν δέχεται νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παραγγελίαν του εἰμὴ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελιοδότου. Καὶ τάνάπαλιν δὲ, ἐάν ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εἶναι ἀρκούντως ἀξιόχρεως, ἢ ἡ ἐπιχείρησις ὑπερβαίνει τὴν ἐμπορικὴν αὐτοῦ πίστιν, ὁ παραγγελιοδόχος ἀπαιτεῖ νὰ ἐνεργηθῇ ἡ παραγγελία ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι.

Ἄλλοτε συμφέρει εἰς τὸν παραγγελιοδόχον νὰ διατηρήσῃ μυστικότητα, ὡς ἐν καιρῷ πολέμου, ἢ ὅταν ἡ ἐπιχείρησις αὐτοῦ ἀπαιτῇ ταχύτητα, ἥτις ἤθελεν ἀποτύχει ἂν ὁ τρίτος ἐζήτει πρότερον νὰ πληροφορηθῇ περὶ τοῦ ἀξιοχρέου τοῦ παραγγελέως· ἄλλοτε πάλιν τῷ συμφέρει νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἡ δυνατὴ δημοσιότης, καὶ νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ὄνομά του, ὡς μέσον στερεώσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἐμπορικῆς αὐτοῦ πίστεως.

Εἰς τοὺς ἐπομένους παραγράφους θέλομεν πραγματευθῇ, 1. περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ παραγγελιοδόχου· 2. περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ παραγγελέως, καὶ 3. περὶ διαλύσεως τοῦ συναλλάγματος τῆς παραγγελίας.

§. 1.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓ-
ΓΕΛΙΟΔΟΧΟΥ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

323. Χρέη τοῦ μὴ δεχομένου τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας παραγγε-
λιοδόχου.
324. Χρέη αὐτοῦ ὅταν τὴν δεχθῇ.
325. Παραγγελία ὠρισμένη καὶ ἀόριστος. — Ὅρια τῆς ἐξουσίας τοῦ πα-
ραγγελιοδόχου ἐπὶ τῆς ὠρισμένης παραγγελίας.
326. Ὅρια τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀορίστου παραγγελίας.
327. Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται ὑπὸ τὴν εὐθύνην του νὰ ὑποκαταστή-
σῃ καὶ ἄλλον παραγγελιοδόχον.
328. Ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ν' ἀποδίδῃ ἀμέσως πρὸς τὸν παραγ-
γελέα πᾶν ὅ, τι λαμβάνει διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ.
329. Τί λέγεται ὅριον τῆς παραγγελίας;
330. Ἀσφαλιστήριος προμήθεια.
331. Προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου.
332. Τίνος εἶδους κατοχὴ ἀπαιτεῖται πρὸς ἐξέσκησιν τοῦ προνομίου;
333. Τὸ πρόνομιον τοῦ παραγγελιοδόχου δὲν περιορίζεται εἰς ἀτομικῶς
ὠρισμένην ἀπαίτησιν.
334. Σχέσεις τοῦ παραγγελιοδόχου πρὸς τοὺς τρίτους.

323. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας ἀπαρτίζεται, ὡς εἴ-
δομεν ἀρ. 321, διὰ τῆς ἀμοιβαίας τῶν συναλλαττομένων συναι-
νέσεως, ὅθεν ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δέχεται τὴν εἰς αὐ-
τὸν ἀνατιθεμένην παραγγελίαν ἔπρεπε νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς
οὐδεμίαν πρὸς τὸν παραγγελέα εὐθύνην, καὶ μολαταῦτα, καὶ ἐν
τοιαύτῃ ἀκόμῃ περιπτώσει τὸ συμφέρον τῆς ἐμπορίας τὸν ὑπο-
χρεῖ νὰ λάβῃ ὅλα τὰ προσήκοντα μέτρα διὰ νὰ μὴ κινδυνεύσω-
σιν αἱ ὑποθέσεις τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ. Οὕτως ἂν τῷ πεμφθῶ-
σιν ἐμπορεύματα ὑπὸ τινος ὅρους τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ
δεχθῇ, ὀφείλει μολαταῦτα νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντηρήσεως
αὐτῶν ἕως οὗ λάβῃ τὰς περαιτέρω τοῦ παραγγελέως ὁδηγίας,
δύναται δέ, ἂν θέλῃ, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἄδειαν

νὰ τὰ παρακαταθέσῃ εἰς τρίτου χεῖρας, ἢ καὶ νὰ πωλήσῃ μέρος ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολὰς του (1).

Δὲν δύναται δ' ἐνίοτε οὐδὲ ν' ἀποποιηθῇ τὴν παραγγελίαν, ἂν ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ᾖ ἀνεπίδεκτος ἀναβολῆς, καὶ δὲν τὸν ἐκθέτῃ ἄλλως εἰς κινδύνους· οὕτως ἂν λάβῃ διαταγὴν νὰ εἰσπράξῃ συναλλαγματικὴν τινα λήγουσαν καθ' ἣν ἡμέραν τὴν λαμβάνει. Ἐὰν ὁ παραγγελεὺς κατὰ λάθος ἀπευθυνθῇ ἐπὶ ταύτῃ πρὸς τὸν ὀφειλέτην αὐτὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἢ τὸν γενόμενον κληρονόμον τοῦ ὀφειλέτου, δὲν δύναται οὗτος, μὴ πληρόνων, ν' ἀναβάλῃ τὴν καθ' ἑαυτοῦ σύνταξιν τοῦ προσήκοντος διαμαρτυρικοῦ (2). Ἦθελεν ὅμως ὑπάρχει ἀληθὲς κίνδυνος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας τοῦ νὰ ἐκδώσῃ ὁ παραγγελλόμενος συναλλαγματικὴν διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως, ὥστε ὅσον κατεπείγουσα καὶ ἂν ᾖ ἡ περίστασις, δύναται ὁ παραγγελιοδόχος ν' ἀποποιηθῇ τὴν τοιαύτην παραγγελίαν, ἂν δὲν ἔχῃ εἰς χεῖράς του ἀποχρῶσαν τοῦ παραγγελέως περιουσίαν.

324. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος δέχεται τὴν παραγγελίαν, ὀφείλει νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῆς ἀπαιτεῖται, ἄλλως ἐκθέτει τὴν εὐθύνην αὐτοῦ, ἂν δὲν δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ εἴτε πράξιν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ, εἴτε τυχαῖόν τι συμβῇ δι' οὗ ἡ ἐκτέλεσις ἐμποδίσθῃ.

325. Ἡ παραγγελία εἶναι ἢ ὠρισμένη ἢ ἀόριστος. Ὅταν ᾖ ὠρισμένη (*mandatum certum*), ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει, ὡς ὁ ἐντολοδόχος, νὰ τὴν ἐκτελέσῃ συμφώνως μὲ τὰς δοθείσας ὁδηγίας (3), ἢ, ἂν τοῦτο δὲν ᾖ δυνατόν, νὰ μὴ ἐνεργήσῃ τίποτε, καὶ ἂν, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἄλλος τρόπος ἐκτελέσεως

(1) Pardessus ἀρ. 558.

(2) Delamarre Τόμ. 2. ἀρ. 28.

(3) ἑ. Βασιλ. 14. 1. Τοὺς ὅρους τῆς ἐντολῆς ἤτοι προτροπῆς δεῖ φυλάττειν ἐπιμελῶς· ὁ γὰρ μὴ πληρώσας ἐνέχεται. Ἐὰν γὰρ ἐντείλωμαί σοι ἀγοράσαι μοι τὸν Πέτρου οἶκον ἑκατὸν νομισμάτων, καὶ ἀγοράσῃς ἄλλον τῶν ἑκατὸν ἢ καὶ ἥττον καὶ τοι πλείονος ἄξιον ὄντα, οὐκ ἐπλήρωσας τὴν ἐντολήν. — μς'. αὐτόθι. Ὅτε μὲν γὰρ φανερά ἐστὶν ἡ ἐντολή, οὐ δεῖ παρεξίνα· ὅτε δὲ ἀφανὴς ἢ πολλῶν αἰτιῶν, δύναται ὁ ἐνταλθεὶς καὶ δι' ἐτέρων δόσεων ἐπὶ συμφέροντι τῷ ἐναγομένῳ πληροῦν αὐτὸ, καὶ κινεῖν τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.

ἡδύνατο νὰ ᾔηται ἐπωφελέστερος εἰς τὸν παραγγελέα. Ὅθεν καὶ εἰς οὐδεμίαν ὑποβάλλεται ὁ παραγγελιοδόχος εὐθύνην ὅταν συνεμορφώθῃ ἀκριβῶς μὲ τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελέως, ἐν ᾧ εἶναι ὑπεύθυνος ὡς πρὸς τὰς ἐπιζημίους συνεπειὰς πάσης ὁποιασδήποτε παρεκτροπῆς ἀπὸ τῶν διαταγῶν αὐτοῦ. Ἄν ὅμως διὰ τῶν παρεκτροπῶν τούτων ἐπέτυχεν ὠφελείας, εἴτε προσδοκηθεῖσας εἴτε μὴ ὑπὸ τοῦ παραγγελέως, τῷ ὀφείλει αὐτῶν λόγον ἀκριβοῦς (1), καθότι ἀπέναντι αὐτοῦ ὁ παραγγελιοδόχος εἶναι πάντοτε ἀλλοτρίων καὶ οὐχὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πραγμάτων διοικητής. Ἄν δ' ὁ παραγγελιοδόχος παρεκτραπῇ ἀφ' ἐνὸς μὲν πρὸς ὄφελος, ἀφ' ἐτέρου δὲ πρὸς ζημίαν τοῦ παραγγελέως, καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ὠφέλεια ἐκείνη δὲν ἡδύνατο ν' ἀποκτηθῇ παρὰ διὰ τῆς ζημίας ταύτης, δὲν δύναται ὁ παραγγελεὺς νὰ δεχθῇ τὸ ὄφελος καὶ ν' ἀποποιηθῇ τὴν ζημίαν, ἀλλ' ὀφείλει ἢ νὰ ἐγκρίνῃ ὁλοσχερῶς τὰς πράξεις τοῦ παραγγελιοδόχου, ἢ νὰ τῷ παραιτήσῃ τὴν ὠφέλειαν ζητῶν τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ζημίας (2). Ἄν δ' ἡ ὠφέλεια ᾔηται ἀνεξάρτητος τῆς ζημίας, δύναται καὶ τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ζημίας συγχρόνως ν' ἀπαιτήσῃ.

326. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας, ὀφείλει ὁ παραγγελιοδόχος τὴν μεγίστην ἐπιμέλειαν ἢν ἔμπορος φίλος τῆς τάξεως καταβάλλει εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεις, καθότι ἄνευ ταύτης τῆς προσδοκίας δὲν ἤθελε βεβαίως τῷ ἀναθέσει ὁ παραγγελεὺς τὴν διαφρόντισιν τῶν συμφερόντων του. Ἀλλ' ἐὰν ἐπὶ τῆς ὀρισμένης παραγγελίας ὁ παραγγελιοδόχος ἐνέχεται εἰς αὐστηρὰν τήρησιν τῶν διδομένων αὐτῷ ὁδηγιῶν, ὅταν ἡ παραγγελία ᾔηται ἀόριστος, ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων. Τὸ συμφέρον τοῦ παραγγελέως εἶναι τότε ὁ κύριος κανὼν τῆς διαγωγῆς του, καὶ ὁ παραγγελεὺς, ὅστις ἔδωκεν ἀόριστον παραγγελίαν, ὀφείλει ἐν γένει νὰ ἐγκρίνῃ τὰς πράξεις τοῦ παραγγελιοδόχου, καὶ νὰ αἰτιᾶται ἑαυτὸν ἂν δὲν

(1) ἱ. Βασιλ. 14. 1. 'Ο διοικητής μου τῶν ὄντων παρ' αὐτῷ χρημάτων δίδωσι τόκους ἀπὸ ὑπερθέσεως, καὶ οὕς ἔλαβε δανείσας, κὰν μὴ ἐνετειλῇ αὐτῷ δανείσαι. Οὕτε γὰρ ἡ ἀγαθὴ πίστις συγχωρεῖ τινι ἐξ ἀλλοτρίων κερδᾶναι.

(2) Pardessus αρ. 567.

ἐνεργήθησαν κατὰ τὴν θέλησίν του (4). Ἄν ὅμως δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ περιστάσεις ὑπεργόρευον ἄλλην γραμμὴν διαγωγῆς, ἀφ' ἧς ὁ παραγγελιοδόχος ἐξ ἀπιστίας ἢ ἀμελείας παρεξέκλινεν, ὑποχρεοῦται οὗτος νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ.

Ἐνδέχεται δὲ νὰ παρουσιασθῇ περίπτωσις καθ' ἣν, καὶ ἐπὶ ὠρισμένης παραγγελίας, μένει ἐλεύθερος ὁ παραγγελιοδόχος νὰ ἐκτιμῇσῃ τὰς περιστάσεις, ὡς ὅταν ὁ παραγγελεύς τὸν εἰδοποιῇ ὅτι τὰ συμφέροντα αὐτοῦ ἀπαιτοῦσι ταχίστην ἐνέργειαν, αὐτὴ δὲ εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὰς ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως ὁδηγίας τοῦ παραγγελέως. Ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει τότε νὰ λάβῃ τὰ μὲ τὰς ὁδηγίας ταύτας πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ παραγγελέως του μᾶλλον συμβιβαζόμενα μέτρα.

Ἄπασαι ἐν γένει αὗται αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελιοδόχου, ἐπὶ τῶν ἀορίστων παραγγελιῶν, ἐκφράζονται συνήθως διὰ τῶν ὅρων » νὰ πράξῃ κατὰ τὸ συμφερότερον » λαμβάνουσιν ὅμως οὐχ ἥττον χώραν, καὶ ἐὰν δὲν γίνῃ χρήσις τοῦ ὅρου τούτου, καὶ σιωπήσαντος ἐντελῶς τοῦ παραγγελέως ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως.

Ἄν ὁ παραγγελεύς δὲν ὥρισε τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκτελέσεως, ἐννοεῖται ὅτι ὀφείλει νὰ ἐνεργηθῇ ὅσον οἶόν τε τάχιον. Ὅθεν ἂν ἄνευ ἀνάγκης ἀναβληθῇ ἡ ἀγορά, φέρ' εἰπεῖν, ἢ ἡ πώλησις, καὶ αἱ μεταγενέστεραι τοῦ ἐμπορίου περιστάσεις καταστήσωσι τὴν πράξιν ταύτην ἥττον ἐπωφελῇ εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ παραγγελέως, ὁ παραγγελιοδόχος ἐνέχεται εἰς ἀποζημιώσιν.

327. Δύναται ὁ παραγγελιοδόχος ν' ἀναθέσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα, ἂν ῥητῶς δὲν ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ ὁ παραγγελεύς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν, ἢ εὐθύνῃ ὅμως τῶν πράξεων τοῦ παρ' αὐτοῦ ὑποκατασταθέντος προσώπου καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ αὐστηρᾶς ἐκτελέσεως τῆς παραγγελίας τὸν βαρύνει ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἡ τῶν ιδίων αὐτοῦ πράξεων (2).

(1) γ'. Βασιλ. 14. 1. Ἐὰν οὖν ἐντελῶμαί σοι ἀγοράται μοι πρᾶγμα, μὴ προσθίς τὸ τίμημα, καὶ ἀγοράτης, ἔχομεν κατ' ἀλλήλων τὴν περὶ ἐντελῆς ἀγωγὴν.

(2) ἡ. Βασιλ. 14. 1. Ἐὰν ἐνταλθεῖς διοικῆσαι πράγματα ἐντελῶμαί σοι αὐτὰ

328. Πᾶν ὅτι λαμβάνει ὁ παραγγελιοδόχος δυνάμει τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ παραγγελίας καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ὀφείλει ἐν γένει νὰ τὸ παραδώσῃ ἀμέσως, ἂν ἄλλως δὲν διατάχῃ, ὑπόκειται δὲ ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς εἰς τόκους ὑπερῆμερίας (1). Ἄν ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενος τρίτος ἀναβάλλῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του, εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἀνήκει ἢ νὰ τὸν ἐνάξῃ αὐτὸς ἀπ' εὐθείας, ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀγωγὴν του πρὸς τὸν παραγγελέα, ἐὰν οὗτος τὸν ἐξασφαλίσῃ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς λόγῳ προμηθείας ὀφειλομένης πρὸς αὐτὸν ἀντιμισθίας (2).

329. Ὀνομάζεται ὄριον (limite) τῆς παραγγελίας τὸ πρὸς τὴν παραγγελλομένην ἀγορὰν ἢ πώλησιν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως προσδιοριζόμενον ποσόν. Ἐπ' αὐτοῦ δὲν ἐκτείνεται ὁ εἰς τὸν ἀρ. 325 τεθείς κανὼν ὅτι δὲν δύναται ὁ παραγγελιοδόχος ν' ἀπομακρυνθῇ ποτὲ τῶν ὄρων τῆς παραγγελίας, καὶ ἂν ἄλλος τρόπος ἐκτελέσεως τῷ φαίνεται ἐπωφελέστερος. Ὁ κανὼν οὗτος ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν προσωπικὴν τῶν περιστάσεων ἐκτίμησιν, τὴν ὁποίαν ἐνδέχεται νὰ κάμῃ ἄλλως πως ὁ παραγγελιοδόχος, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν μαθηματικὴν βεβαιότητα, ἥτις πάντοτε ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τῶν ἐμπορευμάτων. Εἶναι λοιπὸν ἀναμφισδύητον ὅτι, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ παραγγελέως, οὐ μόνον δύναται, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει προσέτι ὁ παραγγελιοδόχος ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν ὁδηγιῶν του, ὅσας δύνανται ν' ἀγοράσῃ εἰς κατωτέραν τιμὴν

διοικῆσαι, ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν· ἐνέχομαι γὰρ διὰ τὸ ἔχειν σε ἔνοχον. — Κατὰ τοὺς Delamárre et Lepoitevin Τόμ. 2. ἀρ. 49. Αἱ ἀρχαὶ αὗται εἶναι ἀσυμβίβαστοι μὲ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου. Ἐὰν ἐκ τῆς ἀναβολῆς ἐνδέχεται νὰ προκύψῃ κίνδυνος, ὁ ἐξ ἀσθενείας ἢ ἄλλου ὁποιοῦ δῆποτε συμβάντος κωλυόμενος παραγγελιοδόχος δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἄλλον ἄνευ εὐθύνης τινός, ἐκτίς ἂν ἡ ἐκλογὴ του δὲν γίνῃ πρᾶσιν.

Μόνον ἂν παραβιάσῃ τὴν ῥητὴν τυχὸν τοῦ παραγγελέως ἀπαγορεύειν νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλον, ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων αὐτοῦ, διότι παραβιάζων τὴν ἐντολήν του ἐνεργεῖ μᾶλλον ὡς διαχειριστὴς ἄλλοτρίων ὑποθέσεων, καὶ δὲν ὑποχρεῖ τὸν παραγγελέα εἰμὴ ἂν αἱ ὑποθέσεις αὐτοῦ διοικηθῶσι καλῶς.

(1) ἱ. Βασιλ. 14. 1. Ὅρα τὸ σχόλιον 1 τῆς σελ. 279.

(2) κζ'. Βασιλ. 14. 1. Ὁ ἐντεταλμένος μοι δανείσαι σοι, οὐ καταδικάζεται μοι, μὴ ἐκχωρηθῇ τὰς κατὰ σοῦ ἀγωγάς. Ἰδε καὶ κεφ. γδ'. Βασιλ. αὐτόθι.

ἐμπορεύματα τῆς αὐτῆς ποιότητος, ἢ νὰ πωλήσῃ τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον αὐτῷ σταλέντα εἰς ἀνωτέραν, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀσφαλείας ἢ ἐπὶ μετρητοῖς (1).

Ἐὰν ὁ παραγγελιοδόχος παραβῇ τὸ ὅριον τῆς παραγγελίας, πρὸς ζημίαν τοῦ παραγγελέως, δύναται οὗτος νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τὴν διαφορὰν τοῦ τιμήματος τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων, ν' ἀφήσῃ δὲ εἰς βάρος αὐτοῦ τὰ ἀγορασθέντα (2), καὶ νὰ ζητήσῃ περιπλέον ἀποζημιώσιν ἔνεκα τῶν ὁποίων τοιουτοτρόπως σφεαίρεται τυχὸν ἐμπορικῶν ὠφελειῶν ἅπασαι ὅμως αὐταὶ αἱ ἐπιζήμιοι συνέπειαι ἐκλείπουσιν ἅμα ὁ παραγγελιοδόχος προσφέρει πρὸς τὸν παραγγελέα τὴν συμφώνως μὲ τὸ παρ' αὐτοῦ τεθὲν ὅριον ἐκτέλεσιν τῆς διαπραγματεύσεως (3).

330. Ὁ παραγγελιοδόχος, καθὼ ἀπλοῦς ἐντολοδόχος ἀπέναντι τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ, ὅταν ἐκπληρώσῃ τὴν παραγγελίαν συμφώνως μὲ τὰς ὁδηγίας του δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδεμίαν περαιτέρω εὐθύνην ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς, καὶ ἂν ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαζάμενος τρίτος ἐθεωρεῖτο ἐν γένει ἀξιόχρεως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαπραγματεύσεως δὲν ἐγγυᾶται τὸ ἀναξιοχρεῶν αὐτοῦ, οὔτε ὅποιονδήποτε ἄλλο ἐπερχόμενον συμβάν δι' οὗ ἐμποδίζεται ἡ πραγματοποίησις τῆς ὑποχρεώσεώς του. Ὅθεν μὲ ὅλην τὴν τιμιότητα καὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ παραγγελιοδόχου, εἰς ὃν ἀναθέτει τις τὴν διεξαγωγὴν τινος ὑποθέσεως, ὁ παραγγελεὺς

(1) §. 8. Εἰσηγ. τοῦ Ἰουστινιανῶ — καὶ §. 8. παραφράσεως τοῦ Θεοφίλου περὶ ἐντάλματος. Εἰ δὲ ἐλάττονος ἀγοράσεις, οἷον π' νομισμάτων, εἴης κατ' ἐμοῦ δηλαδὴ τὴν *mandati*. — Ὁ γὰρ ἐντελλόμενος ἐκατὸν νομισμάτων αὐτῷ ἄγρὸν ἀγορασθῆναι, προδήλως ἐντέλλεσθαι δοκεῖ, ὥστε καὶ ἐλάττονος, εἰ δυνατόν, ἀγορασθῆναι. Ταῖς γὰρ πλείοσι τὰ ἐλάττονα περιέχεται. — καὶ π'. Βασίλ. 14. 1. Κρείττονα δὲ ποιεῖ τὴν αἵρεσιν τοῦ ἐντεταλμένου, ὡς ὅταν ἐπιτραπῇ ἀγοράσαι πρᾶγμα δέκα νομισμάτων ἀγοράσῃ ὅκτω ἢ τῶν δέκα μὲν, λάθῃ δέ τι καὶ ἕτερον εἰς προσθήκην.

(2) μ.α. Βασίλ. 14. 1. Ἐπὶ ὅτε μονοπλεύρως ὁ ἐντεταλμένος ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν· ὁ γὰρ ἐνταλθεὶς παρεξελθὼν τὴν ἐντολὴν οὐκ ἔχει τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς. — 1. Πανδ. 21. 3. Celsus ait: Si quis rem meam vendiderit minoris quam ei mandavi, non videtur alienata, et si petam eam, non obstat mihi hæc exceptio, quod verum est.

(3) μ.α. Βασίλ. 14. 1. Εἰ δὲ καὶ ἐντείλωμαί σοι ἄγρὸν πωλῆσαι ἐκατὸν νομισμάτων, καὶ πωλήσῃς ἐννεήκοντα, οὐκ ἔχει κατ' ἐμοῦ χώρην ἢ παραγραφή, εἰ μὴ λάβω τὰ λοιπὰ δέκα νομίσματα.

τρέχει πάντοτε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὸν κίνδυνον νὰ μὴ πληρωθῇ ἢ νὰ μὴ πληρωθῇ ὅλοσχερῶς ἢ ἐγκαίρως.

Ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου παρήχθη ἡ συνομολόγησις δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ παραγγελιοδόχος, πληρονόμενος τὴν ἀσφαλιστήριον λεγομένην προμήθειαν (*del credere*), ἀναδέχεται τοὺς κινδύνους τῆς διαπραγματεύσεως, καὶ ὑπόσχεται ὅτι ὁ παραγγελεὺς θέλει πληρωθῇ ἐμπροθέσμως· ἡ ἀσφαλιστήριος προμήθεια εἶναι ἐν γένει διπλασία τοῦ λόγῳ ἀπλῆς προμηθείας πληρονομένου συνήθως ποσοῦ.

Ἡ ἐκ τοιαύτης συνομολογήσεως πηγάζουσα εὐθύνη τοῦ παραγγελιοδόχου δὲν εἶναι ἀπλῇ ἐγγύησις, καθ' ἧς δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἡ ἔνστασις τῆς διζήσεως, ἀλλὰ τὸν ὑποχρεῖτο προσωπικῶς νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸς τὴν ὑποσχεθεῖσαν παροχὴν, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ἐξασκήσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὴν κατὰ τοῦ τρίτου ἀπαιτήσιν του. Ὁ ἐπὶ ἀσφαλιστηρίῳ προμηθεὶα παραγγελιοδόχος εἶναι μόνος καὶ ἄμεσος τοῦ παραγγελέως ὀφειλέτης, ὅπως εἶναι μόνος καὶ ἄμεσος δανειστής τοῦ μετ' αὐτοῦ συναλλαξαμένου τρίτου.

Μόνη ὅμως ἡ ζήτησις προμηθείας ἀνωτέρας τῆς μεταξὺ ἐμπόρων συνήθως ὑπολογιζομένης, ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος δὲν τὴν χαρακτηρίσῃ ὡς ἀσφαλιστήριον, δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναδεχθεὶς τὴν εὐθύνην τῶν τῆς παραγγελίας συνεπειῶν. Ἰδιαιτέροι κόποι καταβληθέντες ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου δύνανται πολλάκις νὰ ᾖναι ἡ μόνη αἰτία δι' ἣν οὗτος ζητεῖ προμήθειαν ἀνωτέραν τῆς συνήθους, καὶ τὴν ὁποίαν μένει ἐλεύθερος ὁ παραγγελεὺς νὰ παραδεχθῇ ἢ νὰ διαφιλονεικήσῃ.

334. Ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς τὴν ὁποίαν ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως, ὡς καὶ πᾶς κοινὸς ἐντολοδόχος, πρὸς πληρωμὴν τῶν προκαταβολῶν, τόκων καὶ ἐξόδων αὐτοῦ, ἀπολαμβάνει περιπλέον αὐτοδικαίως δικαίωμα ἐπισχέσεως ἢ προνόμιον ἐπὶ τῶν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἐμπορευμάτων τοῦ παραγγελέως πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἀπαιτήσεών του.

Κατὰ τὸν ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1836 περὶ ἐνεχύρου νόμον, διὰ ν' ἀποκτήσῃ ὁ δανειστής τὸ ἐκ τοῦ ἐνεχύρου προνόμιον ἐπὶ πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου του, ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποσοτήτων ἀνωτέρων τῶν πεντήκοντα δραχμῶν, νὰ συνταχθῇ ἑγγράφον φέρον

βεβαίαν χρονολογίαν, καὶ διαλαμβάνον τὴν ὀφειλομένην ποσότητα καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐνεχυριασθέντων πραγμάτων. Τὸ προνόμιον τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰμὴ καθόσον τὸ ἐνεχυριαζόμενον πᾶν εὐρίσκεται εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δανειστοῦ, ἢ τρίτου τινός, κοινῇ γνώμῃ τῶν συναλλαττομένων [N. περὶ ἐνεχύρου ἄρθρ. 2 καὶ 4]. Αἱ διατυπώσεις αὗται δυσκόλως δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι μετὰ ἐμπόρων κατοικούντων εἰς διαφόρους πόλεις, καὶ τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ἀπαιτοῦσιν ἐν τούτοις νὰ γίνωνται προκαταβολαὶ παρὰ τοῦ ἑτέρου αὐτῶν πρὸς τὸν ἕτερον, ἐξαπφαιζόμεναι αὐτοδικαίως διὰ τῆς ἀξίως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἐνός ἐμπορευμάτων τοῦ ἄλλου.

Τὴν ἐμπορικὴν ταύτην ἀνάγκην λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης εἰσήγαγε τὸ ὑπὲρ τοῦ παραγγελιοδόχου δικαίωμα ἐπισχεύσεως, ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους.

Α'. Αἱ πραγματεῖαι, ἐφ' ὧν τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀποκτᾶται, πρέπει νὰ ἐστάλησαν ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην πόλιν.

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐσκόπευσεν ὁ νομοθέτης νὰ προλάβῃ τὸν δόλον κακῆς πίστεως ὀφειλέτου, ὅστις, μελετῶν τὴν πτώχευσίν του, ἐξάγει τοῦ καταστήματός του καὶ πέμπει προχείρως εἰς τὰς ἀποθήκας ἀνθρώπων μετ' αὐτοῦ συνεννοημένων, ἐμπορεύματα τὰ ὅποια θέλει ν' ἀποκρύψῃ ἀπὸ τοὺς δανειστάς του, ἢ, προτιμῶν τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν, τῷ τὰ παρὰχωρεῖ πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀπαιτήσεών του.

Ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται ἂν ἀπαιτῆται νὰ ᾖναι διάφορος καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀποστολέως παρὰ τὴν τοῦ παραγγελιοδόχου, καὶ φρονοῦμεν ὅτι δὲν δύναται τις νὰ προσθήσῃ τὸν μὴ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου διαταττόμενον τοῦτον ὅρον, χωρὶς ν' ἀντικαταστήσῃ αὐθαирέτως τὴν θέλησίν του εἰς τὴν τοῦ νομοθέτου (1).

Β'. Ἀπαιτεῖται νὰ εὕρισκωνται αἱ πραγματεῖαι εἰς τὴν διαθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου, εἰς τὰς ἀποθήκας του ἢ εἰς δημόσιον ἀποδοχεῖον, ἢ, πρὶν φθᾶσιν, νὰ δύναται οὗτος ν' ἀποδείξῃ δι' ἀγωγιστηρίου ἢ φορτωτικοῦ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην ἀποστο-

(1) Ὁ Pardessus ἀρ. 1203 ἐκδ. 4. φρονεῖ ὅτι εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν δὲν ὀφείτεται τὸ προνόμιον. — Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ οἱ Persil et Croissant ἀρ. 87,

λήν των [Ε. Ν. 93]. Αποθήκας τοῦ παραγγελιοδόχου πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐννοήσωμεν πᾶν ἀποδοχεῖον ὅπου αἱ πραγματεῖαι εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσίν του, ὡς πλοῖον, ἂν καὶ μὴ ἀνήκον εἰς αὐτὸν, ἐν ᾧ ὅμως ἐτέθησαν ἢ μένουσιν ἤδη κατὰ συναίνεσίν του, τὸ παράλιον, πλατεῖάν τινα τῆς πόλεως ὅπου κατετέθησαν, τέλος καὶ αὐτὰς τὰς ἀποθήκας τρίτου τινὸς παραλαβόντος τὰς πραγματείας κατὰ πρόσκλησίν του (1).

332. Διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ὁ παραγγελιοδόχος τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἐπισχέσεως, ἀπαιτεῖται νὰ ἤρξατο ἡ κατοχὴ τοῦ πράγματος κατὰ συναίνεσιν ἢ συνεπείᾳ τῆς συναινέσεως τοῦ ιδιοκτήτου. Οὕτως ἂν ἔμπορός τις στείλῃ πρὸς τὸν Πέτρον πραγματείας διὰ λογαριασμὸν τοῦ Παύλου, ὅστις εἶναι ὀφειλέτης τοῦ Πέτρου, δὲν δύναται ὁ Πέτρος νὰ ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσχεσιν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς κατὰ τοῦ Παύλου ἀπαιτήσεώς του.

333. Διὰ φρόνον τοῦ ἐνεχύρου, τὸ ὅποῖον δὲν δύναται νὰ ἐκτανθῇ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην περίπτωσιν, τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἀτομικῶς ὠρισμένης ἀπαιτήσεως. Οὕτως ἐν ἀπεδέχθῃ συναλλαγματικὴν τινα διὰ λογαριασμὸν τοῦ Παύλου, καὶ ἔχω εἰς χεῖράς μου χρήματα ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν, δὲν δύναται ὁ Παῦλος ν' ἀπαιτήτῃ τὸ ποσὸν τοῦτο χωρὶς νὰ με ἀπλλάξῃ τῆς ἀποδοχῆς μου. Ἄν ἐπλήρωσα διὰ σὲ ἀσφάλιστρον ἢ ἐξέδωκα γραμμάτια πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν, ἐνεργῶ ἐπίσχεσιν ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεώς μου (2).

334. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ὁ παραγγελιοδόχος ὑποχρεοῦται, ἐν γένει, ὡς ἐπὶ ιδίων αὐτοῦ προσωπικῶν ὑποθέσεων, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαζάμενοι ἐγνωρίζον τὴν ιδιότητα ὑφ' ἣν οὗτος ἐνήργει, ἢ καὶ τὸ ὄνομα προτέτι τοῦ παραγγελέως χάριν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ πράξις. Οἱ τρίτοι ἀκολουθήσαντες τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ μόνου, αὐτὸν μόνον δύνανται καὶ νὰ ἐνάζωσι, δὲν ἔχουσι δὲ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραγγελέως εἰμὴ ἐξ ὀνόματος τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ παραγγελιοδόχου. Ὁ κανὼν

(1) Delamarre et Lepoitevin, ἀρ. 408.

(2) Delamarre ἀρ. 390.

οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 92 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ.

§. 2.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΓΕΛΕΩΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

335. Ὁ παραγγελεὺς ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ πᾶν ὅ,τι ὁ παραγγελιοδόχος ἐδαπάνησεν ἢ ἐζημιώθῃ χάριν αὐτοῦ.

335. Ὁ παραγγελεὺς, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ἐντολοδόχος ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον ὅλας τὰς προκαταβολὰς, τὰς δαπάνας, ἢ ζημίας εἰς ὅσας ἢ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας τὸν ἐξέθεσεν, ἀδιαφόρως εἴτε ἐπέτυχεν ἢ μὴ ἢ εἰς αὐτὸν ἀνατεθεῖσα ὑπόθεσις, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ ἀποτυχία ἢ αἱ ζημίαι προκύπτουσιν ἐξ ἁμαρτήματος τοῦ παραγγελιοδόχου. Τῷ ὀφείλονται δὲ περιπλέον καὶ οἱ τόκοι τῶν προκαταβολῶν του, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένοντο.

Πρὸς εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ, ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκολουθήσῃ τὸν συνομολογηθέντα ἢ κατὰ τὰ γενικά ἢ τοπικά τοῦ ἐμπορίου ἔθιμα διαγραφόμενον τρόπον. Δὲν δύναται ὅμως ἐν γένει νὰ ἐκδώσῃ εἰς βάρος αὐτοῦ συναλλαγματικὴν, καὶ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς. Δὲν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν παραγγελιοδόχον νὰ μεταβάλλῃ οὕτω τὴν θέσιν τοῦ παραγγελέως, εἰς ὃν συμφέρει πολλάκις νὰ ἐνεργήσῃ τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος πληρωμὰς εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ παραγγελιοδόχου, ἢ νὰ μὴ καταστῇ ὀφειλέτης ὁποιοῦν δήποτε ποσοῦ πρὸς ἐμπόρους τῆς πόλεώς του, καὶ τέλος νὰ μὴ ὑποβληθῇ εἰς τὰς αὐστηρὰς συνεπείας τῶν ἐκ συναλλαγματικῆς ὑποχρεώσεων (1).

(1) Pardessus ἀρ. 364. — Delamarre Τόμ. 2. ἀρ. 183.

§. 3.

ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

336. Κατὰ τίνες τρόπους διαλύεται τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας.

337. Ἀνάκλησις τῆς παραγγελίας ὑπὸ τοῦ παραγγελέως.

338. Παραίτησις τοῦ παραγγελιοδόχου.

339. Διαλύσις διὰ τοῦ φυσικοῦ ἢ πολιτικοῦ θανάτου τῶν μερῶν.

340. Διὰ τῆς πτωχεύσεως αὐτῶν *ἢ ἀπὸ ἀπαγορεύσεως*

341. Διὰ τῆς καταστροφῆς ἢ οὐσιώδους μεταβολῆς τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραγγελίας.

336. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας, ὡς καὶ τὸ τῆς ἐντολῆς, διαλύεται 1. διὰ τῆς θελήσεως, 2. διὰ τοῦ ~~φυσικοῦ ἢ τοῦ πολιτικοῦ~~ θανάτου, 3. διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ἢ τῆς πτωχεύσεως τῶν συναλλαξαμένων προσώπων, 4. διὰ τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραγγελίας, καὶ 5. τέλος διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς παραγγελθείσης υποθέσεως.

337. Ὁ παραγγελεὺς δύναται κατ' ἀρέσκειαν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν παραγγελίαν· καὶ ἂν μὲν πράξῃ τοῦτο πρὶν γίνῃ ἐναρξίς τῆς ἐκτελέσεως, ἡ παραγγελία θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρξασα ποτέ, ἂν δ' ἔφθασεν ἤδη νὰ ἐνεργηθῇ τι πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τὸ συνάλλαγμα παύει μόνον νὰ ὑπάρχῃ ὡς πρὸς τὸ μέλλον, διαμένονσι δὲ αἱ συνέπειαι αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸ παρελθόν (1).

Ἡ ἀνάκλησις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηλῶς. Ἡ σιωπηλὴ ἀνάκλησις ἐξάγεται ἀπὸ τὰς περιστάσεις. Μόνη ἡ ἀνάθεσις τῆς αὐτῆς παραγγελίας εἰς ἕτερον παραγγελιοδόχον δὲν ἀρκεῖ νὰ στηρίξῃ τοιαύτην σιωπηλὴν ἀνάκλησιν· πρέπει περιπλέον ἡ δευτέρα ἐντολὴ ν' ἀποκλείῃ ἀναγκαστικῶς τὴν προτέραν, ὡς ὅταν ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ ἀτομικῶς ὀρισμένον πρᾶγμα, καὶ ἐξά-

(1) εἰ. Βασιλ. 14. 1. Ἐὰν ἐντειλόμενός σοι χρεὸς ἀπαιτῆσαι κωλύσω σε, λύεται ἡ ἐντολή· εἰ δὲ δέξομαι τὸ παρὰ σοῦ ἀπαιτηθὲν, ἐλευθεροῦται ὁ χρεώστης.— εἰ. Βασιλ. 14. 1. Ἐὰν ἀγνοῶν κωλυθῇσαι πράξῃς τὸ ἐνταλθὲν, ἔχεις τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.

γεται ἄλλως ὅτι αἱ δύο παραγγελίαι δὲν ἐδόθησαν διὰ τὴν καταστῆ βεβαιωτέρα ἢ προμήθεια, φέρ' εἰπεῖν, τοῦ παραγγελθέντος ἐμπορεύματος.

Ἐάν ὁ παραγγελιοδόχος ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν μετὰ τὴν ἀνάκλησιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἠγνόει, αἱ πράξεις του εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὸν παραγγελέα. Ἀλλὰ καὶ ἀφ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος πληροφορηθῇ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐντολῆς, δύναται εἰσεῖναι νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἄφραυκτος συνέπειαι τῶν μέχρι τοῦδε πεπραγμένων, οἷον νὰ παραδώσῃ ὅ,τι εἶχε πωλήσει, ν' ἀποστείλῃ ὅ,τι εἶχεν ἀγοράσει (1).

338. Ὁ ἀποδεχόμενος τὴν παραγγελίαν παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς μετὰ τὴν αὐτὴν εὐχέρειαν μετ' ἧς ὁ παραγγελεύς δύναται νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ. Ἀπαιτεῖται ἡ παραιτήσις αὐτοῦ νὰ μὴ γίνῃ παράκαιρα ἢ νὰ στηρίζεται εἰς νόμιμον λόγον. Πράκαιρος εἶναι ἡ παραιτήσις τῆς ἐντολῆς, ὅταν δὲν ᾔῃ πλέον δυνατὸν εἰς τὸν παραγγελέα νὰ τὴν ἀναθέσῃ εἰς ἄλλον ἢ νὰ τὴν ἐνεργήσῃ αὐτὸς ἀζημίως. Στηρίζεται δὲ εἰς νόμιμον λόγον, ὅταν ὁ παραγγελεύς δὲν ἐκτελῇ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, ἢ ἡ ἐμπορικὴ αὐτοῦ πίστις κλονίζεται. Λύονη δὲ ἡ περίπτωσις ὅτι ἐνδέχεται νὰ ζημιωθῇ ὁ παραγγελιοδόχος ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ὁποίας ἀπεδέχθη ἄπχ' παραγγελίας δὲν εἶναι νόμιμος λόγος τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ, καθόσον αὐτὸς λαμβάνων ἀντιμισθίαν, δὲν δύναται νὰ χαίρῃ τὰ αὐτὰ μετὰ τὸν κοινὸν ἐντολοδόχον πλεονεκτήματα, ἀλλὰ πρὶν ἀναλάβῃ τὴν παραγγελίαν ὀφείλει νὰ ὑπολογίσῃ ὅλας αὐτῆς τὰς εὐνοϊκὰς ἢ ἐπαχθεῖς συνεπείας (2).

Ἡ ἐγκαίρως ἐνεργουμένη παραιτήσις δύναται νὰ γίνῃ ἀναιτιολογήτως. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ εἰς νόμιμον λόγον στηριζομένη δὲν δύναται νὰ γίνῃ παράκαιρα, ἂν ᾔητον ἄλλως δυνατὸν νὰ ἐνεργηθῇ ἐγκαίρως.

339. Ὁ φυσικὸς ἢ ὁ πολιτικὸς θάνατος εἴτε τοῦ παραγγελέως εἴτε τοῦ παραγγελιοδόχου ἐπιφέρουσι τὴν παῦσιν τῆς παραγγελίας μετὰ τὰς εἰς τὸν ἀρ. 336 ἐκτεθειμένας συνεπείας, καθόσον εἰς τὴν

(1) Delamarre Τόμ. 2. ἀρ. 438.

(2) Delamarre Τόμ. 2. ἀρ. 46.

στιγμὴν τοῦ θανάτου εἶχεν ἤδη γίνεαι ἑναρξίς τῆς ἐκτελέσεως ἡ μὴ (1). Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ παραγγελέως δὲν ἐμποδίζει τὸν παραγγελιοδόχον νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἐν περιπτώσει κατεπειγουσῆς ἀνάγκης, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας, οἷον, ἂν πρόκειται νὰ προληφθῇ ἡ συμπλήρωσις παραγραφῆς τινος, νὰ συντοχθῇ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ κτλ.

340. Ἡ ἀπαγόρευσις, δι' ἧς στερεῖται τις τῆς ἱκανότητος τῆς ἐνεργείας νομικῶν πράξεων, ἡ πτώχευσις καὶ ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας ἐπιφέρουσι τὰς αὐτάς μὲ τὸν θάνατον συνεπείας, καὶ διαλύουσι τὴν δοθεῖσαν παραγγελίαν.

341. Τὸ τυχαῖον συμβάν δι' οὗ τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας καταστρέφεται ἢ λαμβάνει μεταβολὴν τοιαύτην ὥστε, ἂν ὁ παραγγελεὺς τὴν ἐπρόβλεπε, δὲν ἤθελε δώσει τὴν παραγγελίαν, ἐπισύρει ἐπίσης τὴν διάλυσιν τοῦ συναλλάγματος. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ συνέπεια αὕτη εἶναι ἀναμφισβήτητος, ὡς πρὸς τὴν δευτέραν ὅμως δύναται τις τοῖναντίον νὰ διῃσχυρισθῇ ὅτι παράγει μόνον λόγον ἀναβολῆς ἢ ἀνακλήσεως τῆς ἐντολῆς ἕως οὗ ζητηθῶσιν ἢ δοθῶσι νέαι ὁδηγίαι.

342. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας εἶναι ὁ φυσικώτερος τρόπος διαλύσεως τοῦ συναλλάγματος· τούτου, ὑπολείπεται δὲ τότε ἡ ἐκ μέρους τοῦ παραγγελιοδόχου ὑποχρέωσις νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΩΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

343. Διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου.

343. Οἱ παραγγελιοδόχοι διαιροῦνται Α. εἰς παραγγελιοδόχους πωλήσεως, Β'. εἰς παραγγελιοδόχους ἀγορᾶς, Γ'. εἰς παραγγε-

(1) κς'. Βασιλ. 14. 1. Θάνατος τοῦ ἐντεταλμένου λύεται ἡ ἐντολή, τῆς ἐνοχῆς τοῦ ὅτε μενούσης· εἰ δὲ τὸν θάνατον ἀγνοῶν πληρώσει τὸ ἐνταλθὲν, ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν. — Ὅρα καὶ Θεοφίλου παράφρασιν, Βιβλ. Γ'. κεφ. κς'. §. 10.

λιοδόχους συναλλαγῆς, Δ'. εἰς παραγγελιοδόχους ἀσφαλειῶν καὶ Ἐ. εἰς παραγγελιοδόχους μετακομίσεως. Περὶ τῶν διαφορῶν τούτων εἰδῶν τῆς παραγγελίας θέλομεν πραγματευθῆ εἰς τὰ ἐπόμενα τμήματα.

ΤΜΗΜΑ Α.

Περὶ παραγγελιοδόχων πωλήσεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

344. Καθήκοντα αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν καὶ φύλαξιν τῶν ἐμπορευμάτων.
 345. Δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἐπὶ πιστιόσει;
 346. Δύνανται νὰ δεχθῇ συγχρόνως παραγγελλῶν ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τῶν αὐτῶν πραγμάτων.
 347. Ἄν δύναται νὰ γίνῃ αὐτὸς ἀγοραστῆς τῶν πρὸς πώλησιν στελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων;
 348. Δύνανται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐκποίησην τῶν ἐμπορευμάτων χάριν τῶν προκαταβολῶν του.
 349. Τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ὅταν δὲν τὰ πωλήσῃ;

344. Τὰ ἰδιαιτέρα τοῦ πρὸς πώλησιν παραγγελιοδόχου καθήκοντα ἀφρῶσιν εἴτε τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἀποστελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων, εἴτε τὴν πώλησιν αὐτῶν.

Καθόσον ἀφρᾷ τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἐμπορευμάτων, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ὅσῃν φροντίδα καταβάλλει καὶ διὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα. Ἡ εὐθύνη αὐτοῦ εἶναι κατὰ τοῦτο ὁμοία μὲ τὴν τοῦ θεματοφύλακος.

Οὕτως ἅμᾳ φθάσωσι τὰ ἐμπορεύματα, ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἐξελέγξῃ τὴν κατὰστασιν εἰς ἣν τὰ παραλαμβάνει καὶ τὴν ταυτότητα αὐτῶν. Ἄν ἀνακαλύψῃ ὅτι ἐβλάφθησαν κατὰ τὴν μετακόμισιν, ὀφείλει νὰ βεβαιώσῃ τὴν ὁποῖαν ὑπέστησεν βλάβην, καὶ νὰ πέμψῃ τὴν περὶ τούτου ἐκθεσιν πρὸς τὸν ἀποστολέα, κινῶν, ἐν περιπτώσει, ἀγωγὴν ἐπὶ ἀποζημιώσει κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου.

Ἄν παραμελήσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων, θέλει θεωρεῖται ὅτι τὰ ἐμπορεύματα τῷ παρεδόθησαν οἷα τῷ

ἀνηγγέλλοντο, καὶ πᾶσα βλάβη αὐτῶν ἢ ἀβαρία, ἣτις δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἢ προγενεστέρα τῆς πρὸς αὐτὸν παραδόσεως τῶν ἐμπορευμάτων, ἢ ἀποτελεσμα συμβεβηκότων ἀνωτέρας βίας, πίπτει εἰς βάρος του.

Ἄν ἡ εἰσχωγὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἀπαιτῇ κατὰ νόμον τὴν εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀρχὴν δηλωσιν αὐτῶν ἢ τὴν ἑκτισιν τελωνιακῶν ἢ ἄλλων δασμῶν, καθῆκον τοῦ παραγγελιοδόχου εἶναι νὰ ἐνεργήσῃ τὰς τοιαύτας διατυπώσεις, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀποστολεὺς τῷ τῷ ἀπηγόρευσε ῥητῶς, καὶ δὲν τρέχῃ κίνδυνόν τινα ὁ ἴδιος προσωπικῆς ὡς ἐκ τούτου καταδίκης. Καθότι, ἂν τοιοῦτος κίνδυνος ὑπάρχῃ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν γενομένην αὐτῷ ἀπαγόρευσιν, ἀλλὰ δικαιούται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελέως τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁποίων ἤθελεν ἐπὶ τούτῳ καταβάλλει δικαιομάτων καὶ τῆς λοιπῆς δαπάνης, ὡς ἂν εἰ ἤθελε λάβῃ παρ' αὐτοῦ ῥητὴν ἐντολὴν νὰ ἐνεργήσῃ τοιοῦτοτρόπως.

345. Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἐπὶ πιστώσει, ἐκτὸς ἂν τῷ τῷ ἐπέτρεψε ῥητῶς ὁ παραγγελεὺς, ἢ χορηγούνται προθεσμίαι πρὸς πληρωμὴν κατὰ τοπικὴν συνήθειαν. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν ὀφείλει νὰ μὴ παραχωρῇ πολλὰ μεγάλας προθεσμίας, πρὸ πάντων δὲ νὰ μὴ συναλλάττεται μὲ πασιγνώστως ἀναξιοχρεα πρόσωπα.

346. Δύναται ὁ αὐτὸς παραγγελιοδόχος νὰ δεχθῇ συγχρόνως παρὰ τινος μὲν παραγγελίαν νὰ πωλήσῃ, παρ' ἄλλου δὲ παραγγελίαν ν' ἀγοράσῃ πραγματείας τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους, καὶ συνάπτων οὕτω δύο συγκρουσμένας διαταγὰς, νὰ πέμψῃ πρὸς τὸν ἕτερον τὰς πραγματείας τοῦ ἑτέρου, χωρὶς νὰ λάβῃ πρότερον τὴν συναίνεσιν τῶν παραγγελέων του ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν αὐτὸς μόνος προσδιορίζει; Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν τυχρίαν ταύτην σώρευσιν δύο ἀντιθέτων παραγγελιών, ἀλλ' ὁ δεχόμενος αὐτὰς ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὴν αὐστηρότεραν τιμιότητα καὶ ἀμεροληψίαν περὶ τὴν ἐκτέλεσίν των.

Μακρὰν δὲ τοῦ ν' ἀποφεύγῃ τὴν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν των, πολλάκις οἱ ἔμποροι τὴν θηρεύουσιν ἀπεναντίας ἀποτεινόμενοι κατὰ προτίμησιν πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον ὅστις εὐρίσκεται εἰς θέσιν νὰ συνδυάσῃ ἐπὶ τὸ συμ-

φερώτερον τὰς εἰς αὐτὸν συγχρόνως ἀνατεθειμένας ἀγοράς καὶ πωλήσεις (1).

347. Ἀλλ' ὁ παραγγελιοδόχος δὲν πρέπει νὰ γίνεταί ἀγοραστής τῶν πρὸς πώλησιν ἀποστελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων, διότι ἡ ιδιότης αὕτη εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως εἰς αὐτὸν χορηγουμένην ἐμπιστοσύνην. Καὶ ἂν συμβῇ νὰ λάβῃ αὐτὸς ἀνάγκην ν' ἀγοράσῃ πραγματείας τῶν ὁποίων τῷ ἀνέθεσαν τὴν πώλησιν, ἡ καλὴ πίστις ἀπαιτεῖ νὰ τὸ γνωστοποιήσῃ εἰλικρινῶς πρὸς τὸν παραγγελέα του. Εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν δὲν δύναται κατ' αὐστηρὸν δίκαιον νὰ πληρωθῇ δικαίωμα προμηθείας, μολοντί εἰς μικρᾶς σημασίας πωλήσεις κατὰ τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν ἐνεργουμένας, οἱ παραγγελιοδόχοι δὲν διατάζουσι συνήθως νὰ γίνωνται οἱ ἴδιοι ἀγορασταὶ τῶν πρὸς πώλησιν πεμπομένων αὐτοῖς ἐμπορευμάτων, χωρὶς νὰ προειδοποιήσωσι τὸν παραγγελέα των, καὶ ἐπομένως νὰ ὑπολογίζωσι δικαίωμα προμηθείας, ὡς ἂν εἰ εἶχον συναλλαχθῇ πρὸς τρίτους (2).

348. Ὁ παραλήπτης πραγματειῶν παραγγελιοδόχος, ὅστις ἔκαμε προκαταβολάς, δύναται, ἂν ὁ παραγγελεὺς ἀναβάλλῃ νὰ τὸν πληρώσῃ, νὰ προκαλέσῃ τὴν δικαστικὴν ἐκποίησην αὐτῶν διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολάς του. Δύναται δὲ, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ τὴν ἄδειαν νὰ πωλήσῃ τὰς πραγματείας ταύτας εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς παρὰ τοῦ παραγγελέως προσδιορισθείσης.

349. Ἄν τὰ πρὸς πώλησιν πεμφθέντα ἐμπορεύματα δὲν πωληθῶσιν, ὁ παραγγελιοδόχος μένει θεματοφύλαξ αὐτῶν καὶ δὲν δύναται νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν παραγγελέα ἄνευ τῆς ἐπὶ τούτῳ συγκαταθέσεώς του.

Ἐὰν δ' ὁ τελευταῖος ἀναζητήσῃ τὰ ἐμπορεύματα, ὀφείλει πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον ἀντιμισθίαν ἧς τὸ ποσὸν ὀρίζεται κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, καὶ δύναται ὁ παραγγελεὺς νὰ τὰ κρατήσῃ ἕως οὗ αὕτη τῷ πληρωθῇ (3).

(1) Pardessus, ἀρ. 570. — Vincens T. 2, σελ. 135.

(2) Goujet et Merger, λ. Commissionnaire ἀρ. 203. — Pardessus ἀρ. 570.

(3) Pardessus, ἀρ. 571.

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Περὶ τῶν πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχων.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

350. Γενικά καθήκοντα τοῦ πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχου.

351. Τίνα ἀφορῶσιν οἱ κίνδυνοι τῶν ἀγορασθέντων ἐμπορευμάτων;

352. Ὅφειλει τόκους ἐν ὑπερημερίᾳ.

353. Πῶς δύναται νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολὰς του;

350. Ὁ πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ συμμορφοῦται αὐστηρῶς μὲ τὰς, ὡς πρὸς τὸ εἶδος ἢ τὴν ποιότητα τῶν ζητουμένων ἐμπορευμάτων καὶ τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν, ὁδηγίας τοῦ παραγγελέως του κατὰ τὰς ἐν τῷ ἀρ. 329 τεθείσας ἀρχάς (1).

Ἄν ἡ ποιότης τῶν προμηθευθέντων ἐμπορευμάτων διαφέρῃ τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ζητηθείσης δύναται οὗτος, καθὼ μὴ ὑποχρεούμενος νὰ δεχθῇ ἄλλα παρὰ τὰ ζητηθέντα πράγματα, νὰ τὰ παραιτήσῃ εἰς βῆρος τοῦ παραγγελιοδόχου. Ἄν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος ὑπερέβῃ μόνον τὸ ὅριον τῆς ταχθείσης τιμῆς, δύναται, συναινῶν νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐπὶ πλέον διαφορὰν, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραγγελέα νὰ δεχθῇ τὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ σημειωθείσαν τιμὴν.

Ἡ παραλαβὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀγωγιάτου καὶ ἡ ἄνευ διαμαρτυρήσεως πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου δὲν καθιστῶσιν ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν τὴν ὁποίαν ὁ παραγγελεὺς ἤθελεν, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, κινήσει κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου.

Τέλος ἂν παραγγελθῇ ν' ἀγοράσῃ ἐμπορεύματα ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔχει, ἢ ἐπεφορτίσθῃ νὰ πωλήσῃ δι' ἄλλον, ὀφείλει, ὡς εἰς τὸν ἀρ. 347 εἴρηται, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν παραγγελέα του. Ἄν δ' ἀγοράσῃ τὰς πραγματείας εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ὀρισθείσης, τῷ ὀφείλει λό-

(1) Pardessus, 572.

γον τῶν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ὑπολειπομένων χρημάτων, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος κοινὸς ἐντολοδόχος (1).

351. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος παραλάβῃ τὰ ἀπὸ τρίτον τινα διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ ἀγορασθέντα ἐμπορεύματα, οἱ κίνδυνοι αὐτῶν ἀφορῶσιν ἀπὸ τοῦδε τὸν παραγγελέα. Ἀλλ' ὁ παραγγελιοδόχος ὑπόκειται, ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν αὐτῶν, ἕως οὗ τὰ ἀποστείλῃ, εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ θεματοφύλακος, παύει δὲ αὕτη ἅμα τὰ παραδώσει πρὸς τὸν μέλλοντα νὰ τὰ μετακομίσῃ ἀγωγιάτην [É. N. 400], ἐκτὸς ἂν ὁ πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχος συνάπτῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ παραγγελιοδόχου τῆς διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεως [É. N. 98]. Ὅθεν καὶ ἂν ἐκ τυχαίου συμβάντος ἀπολεσθῶσιν ἢ βλαφθῶσι τὰ ἐμπορεύματα, ἡ εὐθύνη αὐτοῦ βαρύνει τὸν παραγγελιοδόχον, ἂν κατέστη ἔνοχος ἀμελείας ἢ ἀμαρτήματος (2).

352. Ὁ ἀναβάλλων τὴν πρόβλεψιν τῶν παραγγελθέντων ἐμπορευμάτων παραγγελιοδόχος ὀφείλει ἐν γένει τόκους ὑπερμερίας τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πεμφθέντων αὐτῷ χρημάτων, ἂν ἡ ἀνάβολὴ αὕτη δὲν δικαιολογεῖται διὰ περιστάσεων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του (3).

353. Ὁ προσηκόντως ἐκπληρώσας τὴν παραγγελίαν παραγγελιοδόχος δικαιούται νὰ πληρωθῇ ὅλας τὰς προκαταβολὰς αὐτοῦ, καὶ χαίρει ἐπὶ τῶν ἀγορασθέντων ἐμπορευμάτων ὅσα προνόμια ἀπολαμβάνει καὶ ὁ πωλητὴς κατὰ τοῦ μὴ ἐκπληροῦντος τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ἀγοραστοῦ, τὰ στερεῖται δὲ εἰς τὰς αὐτάς περιστάσεις.

Συνήθως οἱ συμβαλλόμενοι συνακούονται μεταξὺ των περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν αἱ προκαταβολαὶ αὗται θέλουσι πληρωθῇ. Ἄν ὁμῶς δὲν ἐπρόβλεψιν τίποτε περὶ τούτου, καὶ ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια δὲν ἀναπληροῖ τὴν σιωπὴν των, χρέος τοῦ παραγγελέως εἶναι νὰ ἐμβάσῃ πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον μετρητὰ, χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὸν ὑποχρέωσῃ εἰς τὸ νὰ καλυφθῇ διὰ συναλλαγ-

(1) Persil et Croissant, ἀρ. 42.

(2) Pardessus, ἀρ. 573. — Persil et Croissant, ἀρ. 40.

(3) Persil et Croissant, ἀρ. 43. — Pardessus, ἀρ. 573.

ματικῆς εἰς βάρος τοῦ παραγγελέως ἐκδιδομένης, καθότι ἡ ἐκδοσίς αὐτῆς ἐκθέτει τὸν παραγγελιοδόχον νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ αὐτὸς, ἂν κατὰ τὴν προθεσμίαν δὲν πληρωθῇ παρὰ τοῦ παραγγελέως, καὶ τοῦτο βλάπτει τὴν ἐμπορικὴν του πίστιν.

Ὅταν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος, εἴτε συμμορφούμενος μὲ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, εἴτε ἐκτελὼν τὴν μετὰ τοῦ παραγγελέως σύμβασιν, ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν διὰ νὰ πληρωθῇ τὰ ἐξοδά του, ἢ ἐκ τῆς συναλλαγῆς ζημία καὶ ἀπασχ ἢ πρὸς διαπραγματεύσιν αὐτῆς ἀναγκαία δαπάνη εἶναι, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, εἰς βάρος τοῦ παραγγελέως.

Χαίρει δὲ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἄδειαν νὰ πωλήσῃ μέρος τῶν προβλεφθέντων ἐμπορευμάτων καὶ οὕτω νὰ πληρωθῇ τὰ ἐξοδά του.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ παραγγελιοδόχων συναλλαγῆς.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

354. Γενικὰ χρεὶ τῷ πρὸς συναλλαγὴν παραγγελιοδόχου.
 355. Δικαιώματα τῶν τρίτων κατ' αὐτοῦ.
 356. Εἰς τί ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοράζων συναλλαγματικὴν διὰ λογαριασμὸν ἄλλου;
 357. Τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ὁ λαμβάνων συναλλαγματικὴν πρὸς ἀποδοχὴν κτλ;

354. Αἱ ἐργασίαι τῶν τῆς συναλλαγῆς παραγγελιοδόχων συνίστανται εἰς τὴν διὰ λογαριασμὸν ἄλλου ἐκδοσιν, ἀποδοχὴν, λήψιν, παρουσίαν πρὸς ἀποδοχὴν, ὀπισθογράφειν, ἢ ἐξαργύρωσιν συναλλαγματικῶν.

Ὁ λαβὼν παραγγελίαν πρὸς ἐκδοσιν συναλλαγματικῆς ὀφείλει νὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως διαγραφόμενους ὅρους. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ καὶ τῶν τρίτων ἐκδοχέων, ὁ κατὰ παραγγελίαν ἄλλου ἐκδότης εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τῆς προδόσεως, ὀφείλει νὰ πληροφορηθῇ πρότερον ἂν ἐκεῖνος, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἡ συναλλαγματικὴ πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ, θέλῃ πληρώσει.

Ἡ κατὰ παραγγελίαν συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ εἰς διαταγὴν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ σημειουμένου τρίτου· ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου παραγγελιοδόχου, ἐὰν ὁ παραγγελεὺς προτιμᾷ τὴν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον πρὸς αὐτὸν πληρωμὴν τῶν ἀπαιτήσεών του. Τέλος ἐνδέχεται νὰ διαταχθῇ νὰ ἐκδώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς βάρος τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ, διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ προκαταβολὰς του, καὶ τότε ὀφείλει νὰ πιστώσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ σημειῶν τὸ ποσὸν αὐτῆς εἰς τὸ πιστολογικὸν τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ἀνοικτοῦ λογαριαμοῦ.

355. Ὁ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου ἐκδότης σημειώνει συνήθως ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ παραγγελέως διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται. Ἀλλ' ὁ κομιστὴς αὐτῆς ἢ οἱ ἐκδοχεῖς του δὲν δύνανται νὰ κινήσωσιν ἀγωγὴν εἰμὴ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, ὡς ἂν ἦτον ἐκδότης ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἤθελε γνωστοποιήσῃ πρὸς τὸν λήπτην τὸ ὄνομα τοῦ παραγγελέως καὶ τὴν πρὸς ἐκδοσιν τῆς συναλλαγματικῆς διαταγὴν του [Ε. Ν. 115].

Ὁ πληρωτὴς ὅμως δὲν ἀποκτᾷ δικαιώματα εἰμὴ μόνον κατὰ τοῦ παραγγελέως, ἐκ διαταγῆς τοῦ ὁποίου ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται, οὐχὶ δὲ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἐκδότου, ὅστις εἶναι ἀπλοῦν μεσολαβοῦν ὄργανον μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς ἐκδότου παραγγελέως καὶ τοῦ πληρωτοῦ, τὸν ὁποῖον προσκαλεῖ ἐξ ὀνόματος ἐκείνου νὰ πληρώσῃ. Δὲν ἀποκτᾷ δικαιώματα κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἐκδότου, εἰμὴ ἂν πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν ὑπὲρ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, καθὼς ὑποχρέου ἀπέναντι τῶν τρίτων (1).

356. Ὁ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ἀγοράζων συναλλαγματικὴν τινα παραγγελιοδόχος ὑποχρεοῦται προσωπικῶς ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ αὐτῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς παντὸς ἄλλου ἐμπορεύματος.

Ἐὰν, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ὄνομα τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ

(1) Pardessus, ἀρ. 580,

ἀπ' εὐθείας ἐκδοσιν ἢ ὀπισθογράφῃσιν τῆς διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ ἀγοραζομένης συναλλαγματικῆς, λάβῃ συναλλαγματικὴν ἐκδεδομένην ἢ ὀπισθογραφημένην εἰς ὄνομά του, καὶ οὕτως ὑποχρεωθῇ νὰ τὴν ὀπισθογράψῃ καὶ αὐτὸς, ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τῶν τρίτων κομιστῶν αὐτῇ· τὴν ἐκ τοιαύτης παραχωρήσεως πηγάζουσιν ἐν γένει πρὸς ἐγγύησιν ὑποχρέωσιν. Ἀπέναντι ὅμως τοῦ παραγγελέως ἢ ὀπισθογράφῃς δὲν τὸν ὑποχρεοῖ πρὸς ἐγγύησιν, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ἀνεδέχθῃ ἀπέναντι αὐτοῦ ἀσφαλιστήριον παραγγελίαν, ἣτις συνήθως τεκμαίρεται ὅταν ὀπισθογραφῇ τὴν συναλλαγματικὴν χωρὶς νὰ κάμῃ ἐπιφυλάξεις εἴτε δι' ἐπιστολῆς εἴτε ἄλλως πως (1).

357. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος λαμβάνῃ συναλλαγματικὴν μὲ διαταγὴν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀποδοχῆς, ὀπισθογραφήσεως ἢ ἐξαργυρώσεως αὐτῆς, ὀφείλει, ἀφ' οὗ ἀναγγεῖλῃ τὴν παραλαβὴν αὐτῆς, νὰ τὴν παρουσιάσῃ τάχιστα πρὸς ἀποδοχὴν, ἂν ὁ νόμος, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 160 ἀνκφερομένην περίπτωσιν, αἱ ὁδηγίαι τοῦ παραγγελέως, ἢ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, ἐν γένει, καθιστῶσιν ὑποχρεωτικὴν τὴν διατύπωσιν ταύτην, νὰ βεβαιώσῃ δὲ, ἐν περὶ διπτώσει, τὴν μὴ ἀποδοχὴν, καὶ νὰ πληροφορήσῃ τὸν παραγγελέα αὐτοῦ περὶ αὐτῆς ἢ ὅποιασδήποτε ἄλλης περιστάσεως ἢ ἐπιφυλάξεως ἐνδιαφερούσης τὰ συμφέροντά του. Εἰς τὴν λήξιν τῆς συναλλαγματικῆς ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν αὐτῆς, καὶ ἂν παρηγγέλθῃ ῥητῶς μόνον περὶ τῆς ἀποδοχῆς· ἐν γένει δὲ ὀφείλει τότε νὰ ἐκπληρώσῃ ὅλα τὰ εἰς τὸν κομιστὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα.

Ἄν ὁ παραγγελιοδόχος ὀπισθογραφῇ τὴν συναλλαγματικὴν, ἐνέχεται πρὸς τὸν κομιστὴν ὡς πᾶς ἄλλος ὀπισθογράφος, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τοῦ παραγγελέως, ἐκτὸς μόνον ἂν ἐννόησῃ ν' ἀναδεχθῇ ἀσφαλιστήριον παραγγελίαν. Τοῦναντίον ὅμως ὁ παραγγελεὺς ἐγγυᾶται τὸν παραγγελιοδόχον ἀπὸ πάσης καταδιώξεως εἰς ἣν ἡ παραγγελία ἤθελε τὸν ἐκθέσει, καὶ τῷ ὀφείλει ἀποζημιώσιν διὰ τὴν ὁποῖαν τυχὸν κατέβαλε κατὰ συνέπειαν πληρωμῆς. Τοιοῦτος παραγγελιοδόχος εὐρίσκεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ κατὰ παρέμ-

(1) Pardessus, ἀρ. 581.

θασιν πληρωτοῦ καὶ χαίρει ὅλα αὐτοῦ τὰ δικαιώματα, ὑποκα-
θιστάμενος δυνάμει τοῦ νόμου εἰς τὴν θέσιν τοῦ πληρωθέντος
χομιστοῦ (1).

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ παραγγελιοδόχων ἀσφαλειῶν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

358. Καθήκοντα καὶ δικαιώματα αὐτῶν.

358. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἀσφαλείας ὑπογράψῃ ἀσφαλι-
στικὸν συμβόλαιον, ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τὴν ιδιότητα καθ' ἣν ἐνερ-
γῇ [É. N. 332]. Οὐχ ἥττον ὅμως θεωρεῖται κύριος συμβαλλό-
μενος ἀπέναντι τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἀπέναντι δὲ τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ
ἔχει τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα παντὸς ἄλλου παραγγε-
λιοδόχου ἐν γένει (2).

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ παραγγελιοδόχων τῆς διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος
μετακομίσεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

359. Ὀφείλεια τῶν πρὸς μετακόμισιν παραγγελιοδόχων.

360. Περὶ τίνος ἐγγυῶνται;

361. Τίς ἡ εὐθύνη τοῦ διαμέσου παραγγελιοδόχου;

362. Τίς δύνανται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν;—Ἀπαράδεκτα.

363. Παραγραφή αὐτῆς.

359. Παραγγελιοδόχος μετακομίσεως ὀνομάζεται ὁ ἐν ἰδίῳ
ὀνόματι, ἀλλὰ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου, μετ' ἀγωγιατῶν συμφω-
κῶν πρὸς μετακόμισιν ἐμπορευμάτων τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ.

(1) Pardessus, ἀρ. 583.

(2) Goujet et Merger λ. Commissionnaire ἀρ. 230 καὶ ἐπ. (1)

Τὸ ὄφελος τῶν πρὸς μετακόμισιν παραγγελιοδόχων καθίσταται πρὸ πάντων ἐπαισθητὸν ὅταν ἡ μετακόμισις τῶν ἐμπορευμάτων δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγωγιάτου, ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ τὰ μετακομιστέα ἐμπορεύματα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον τῶν, ἀπαιτεῖται νὰ μεταβληθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως οἱ ἀγωγιάται καὶ τὰ τῆς μετακομίσεως ὄργανα. Ἀλλὰ καὶ ὁ παραγγελιοδόχος οὗτος, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον του, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἀνταποκριτὰς τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, τῶν ὁποίων ἔργον εἶναι νὰ παραλαμβάνωσι τὰ ἐμπορεύματα ἀπὸ τὸν ἀγωγιάτην πρὸς ὃν πρῶτον παρεδόθησαν, τὸν πληρῶνουσι καὶ ἀναθέτουσι τὴν περαιτέρω μετακόμισιν αὐτῶν εἰς ἄλλους ἀγωγιάτας, καὶ οὕτως ἐφεξῆς.

360. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐγγυᾶται πρὸς τὸν ἀποστολέα τῶν
πραγματειῶν περὶ τῶν πράξεων τοῦ ἀγωγιάτου, δύναται ὅμως
νὰ συνομολογηθῇ τὸ ἐναντίον [E. N. 98], ἐὰν ὁ παραγγελιο-
δόχος δὲν ᾔηται συγχρόνως καὶ ἐργολάβος μετακομίσεως, καθότι
ἂν φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, δὲν δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ οὐδὲ
διὰ ῥητῆς συνομολογίας τῶν συνεπειῶν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, ἂν τοῦναντίον δὲν συνωμολογήθῃ, ἐγ-
γυᾶται καὶ περὶ τοῦ διαμέσου παραγγελιοδόχου, πρὸς ὃν διευθύνει
τὰςπραγματείας [É. N. 99], διατηρῶν πᾶν κατ' αὐτοῦ ἀνα-
γωγῆς δικαίωμα, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀποστολεὺς αὐτὸς τὸν διέταξεν
ὀνομαστειν ἄπευθυνθῇ πρὸς αὐτὸν, καθότι τότε ὁ διάμεσος πα-
ραγγελιοδόχος, πράττων ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ ἰδίου
ἀποστολέως, εἶναι ἐντολοδόχος αὐτοῦ καὶ οὐχὶ τοῦ μεσολαβή-
σαντος ἁπλῶς παραγγελιοδόχου.

361. Ὁ διάμεσος παραγγελιοδόχος ὑπόκειται ἀπέναντι εἴτε τοῦ ἀρχικοῦ παραγγελιοδόχου, εἴτε τοῦ ἐκλεξαμένου αὐτὸν ἀποστολέως τῶν πραγματειῶν, εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ παραλήπτου καὶ τοῦ θεματοφύλακος, καὶ ὀρεῖται, παραλαμβάνων τὰ ἐμπορεύματα, νὰ συμμορφοῦται μὲ τοὺς εἰς τὸν ἀρ. 344 ἐκτεθέντας κινόντας, τόσον ὡς πρὸς τὴν συντήρησιν αὐτῶν, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἐνέργειαν τῶν ὁδηγιῶν τοῦ ἀποστολέως (1).

362. Πᾶς ὁ εἰς τὴν ἔγκαιρον εὐόδωσιν τῶν ἀποστελλομένων ἐμπορευμάτων διαφερόμενος, ἐπομένως ὅ,τε ἀποστολεὺς καὶ ὁ παραλήπτης αὐτῶν, δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἐκ τοῦ ἀγωγιαστηρίου ἐγγράφου πηγάζουσαν ἀγωγὴν εἴτε κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, εἴτε καὶ κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου αὐτοῦ [É. N. 101].

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 100 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καθ' ἣν αἱ πραγματεῖαι, ἀφ' οὗ ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὴν ἀποθήκην τοῦ πωλητοῦ ἢ τοῦ ἀποστολέως, περιοδεύουσιν ὑπὸ κίνδυνον ἐκείνου εἰς ὃν ἀνήκουσι, σκοπεύει μόνον νὰ κανονίσῃ τὰς μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ σχέσεις, ἄλλως τε ἐνδέχεται ὁ ἀποστολεὺς ν' ἀναδεχθῇ ῥητῶς τοὺς τῆς μετακομίσεως κινδύνους (1).

Ἡ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἀγωγή δύναται, ἐκτὸς τῶν οὐσιαστικῶν μέσων, ν' ἀποκρουσθῇ καὶ δι' εἰδικῶν τινων ἐνστάσεων ἀπαραδέκτου.

Οὕτως ἂν ὁ παραλήπτης παρέλαβε τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἐπλήρωσε τὸ ἀγώγιον, θεωρεῖται παραιτηθεὶς πάσης κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἀγωγῆς, ἂν καὶ τὸ ἄρθρον 105 τοῦ νόμου, ἐξ οὗ τὸ ἀπαραδέκτον τοῦτο προκύπτει, ἀναφέρῃ μόνον τὸν ἀγωγιάτην, καθότι ὁ ἀγωγιάτης δὲν εἶναι εἰμὴ ἀπλοῦν τοῦ παραγγελιοδόχου ὄργανον.

Ἀπαιτεῖται δὲ νὰ συντρέξωσιν αἱ δύο περιστάσεις τῆς τε παραλαβῆς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου, διότι ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον νὰ συμπεράνητις ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πραγματειῶν ἀνεγνωρίσθῃ καλὴ παρὰ τοῦ παραλήπτου, ὅταν μὴ δυνάμενος ἀμέσως νὰ βεβαιωθῇ περὶ αὐτῆς, ἐπέτρεψε μολαταῦτα νὰ ἐκφορτωθῶσιν εἰς τὰς ἀποθήκας του. Ὁ ἀγωγιάτης ἢ ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ ἀπαραδέκτον τοῦτο εἰμὴ καθόσον εὐρίσκονται ἐν καλῇ πίστει. Ὅθεν ἂν ὁ παραγγελιοδόχος, ὑποκρύπτων τὴν συμβᾶσαν φθορὰν τῶν ἐμπορευμάτων, τὰ παρουσιάσῃ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ τὴν ὑποπτευθῇ ὁ παραλήπτης, ἢ ἂν τὰ παραδοτέα πράγματα δὲν ἔφθασαν πραγματικῶς εἰς τὸν προορισμόντων ἀνταλλαχθέντα μὲ ἄλλα, ἢ εὐθύνῃ τοῦ παραγγελιοδόχου θέλει ὑφί-

(1) Goujet et Merger, *op. cit.* 116. — Vincens, 1, 625.

σταται καὶ μετὰ τὴν παραλαβὴν αὐτῶν καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀγωγίου.

363. Πᾶσα κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἀγωγή περὶ ἀπωλείας ἢ ἀβαρίας (1) τῶν πραγματειῶν παραγράφεται, ἐπὶ μὲν τῶν ἐντὸς τοῦ κράτους ἀποστολῶν, μετὰ ἑξ μῆνας, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ μετὰ ἑν ἔτος, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας, ἢ μετακομιδῇ τῶν πραγματειῶν ὤφειλε νὰ γίνη, ἐν δὲ περιπτώσει ἀβαρίας, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένετο ἡ παράδοσις αὐτῶν (Ε. Ν. 408).

Παρατηρητέον ὅτι ἡ παραγραφή αὕτη, ὡς ἐξαιρετικὴ τοῦ κοινοῦ δικαίου, πρέπει νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τῶν αὐστηρῶν ὅρων τοῦ νόμου, ὅθεν δὲν δύναται νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ ὁ παραγγελιοδόχος εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἢ ἀβαρίας, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν δὲν πέμψῃ παντάπασιν τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παραδοθέντα αὐτῷ ἐμπορεύματα, ἢ ἄλλως δὲν ἐνεργήσῃ τινὰς τῶν διὰ τοῦ συναλλάγματος ἐπιβληθεισῶν αὐτῷ ὑποχρεώσεων.

Ὡσαύτως δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἡ παραγραφή αὕτη ὁσάκις ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ φθορὰ προέρχονται ἐκ δόλου ἢ ἀπιστίας. Ἡ ἀπλὴ παράλειψις τῆς περὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐμπορευμάτων ἀπαιτουμένης προνοίας, οἷον ἡ κακὴ αὐτῶν συσκευὴ κτλ., δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ τὸν δόλον καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παραγραφὴν.

Ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν ἐμπορευμάτων, ἡ παραγραφή τῆς ἀγωγῆς δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ὤφειλε νὰ ἐνεργηθῇ ἢ μετακομιδῇ. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι δὲν δύναται νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ ὁ παραγγελιοδόχος, ὅταν δὲν συνωμολογήθῃ προθεσμία τῆς μετακομιδῆς, ἐκτὸς ἂν ἀφοῦ ἐβεβαιώθῃ ἡ ἀπώλεια τῶν ἐμπορευμάτων παρῆλθεν ἡ πρὸς παραγραφὴν ἀπαιτουμένη προθεσμία.

(1) Ὁ Κοραῆς ἐτυμολογεῖ τὴν ἀβαρίαν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βάρης (navire) πλοῖον, ἢ τοῦ Γερμανικοῦ Hafen (havre) λιμὴν, ἢ τέλος ἀπὸ τοῦ βάρους μετὰ τοῦ στερητικοῦ α, ἀβαρής, καὶ ἐκ τούτου τὸ οὐσιαστικὸν ἀβαρία, οἷον εἰ ἀλάφρωσις, ἀνακούφισις, καθόσον κυρίως ἡ λέξις ἐφαρμόζεται εἰς τὴν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ πλοίου ἐκβολὴν πραγματειῶν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄτακτα Τόμ. 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΟΥ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

364. Ὅρισμός τοῦ ἀγωγιάτου.
 365. Διόλυσίς τοῦ συναλλάγματος τοῦ ἀγωγίου.
 366. Πῶς ἀποδεικνύεται;
 367. Εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου..
 368. Εἰς τί ὑποχρεοῦται;
 369. Ἀγωγή αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ.
 370. Ἀπαράδεκτα καὶ παραγραφή.

364. Ἀγωγιάτης ὀνομάζεται ὁ ἐπὶ συνωμολογημένῳ τιμῆματι ἀναδεχόμενος νὰ μετακομίσῃ εἰς ὠρισμένον τόπον πρόσωπα, ἢ πράγματα ἀνήκοντα εἰς τρίτον τινά (Ε. Ν. 407).

Δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τις τὸν ἀγωγιάτην μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τῆς διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεως, καθόσον ἐκείνος μὲν ἀναδέχεται τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τῆς μετακομίσεως, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος μεσολαβεῖ μόνον μεταξὺ τοῦ ἀποστολέως τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ ἀγωγιάτου. Ἀλλ' αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐργολάβου τῆς διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεως συγχέονται ὡς ἐπιτοπολὺ μὲ τὰς τοῦ ἀγωγιάτου, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐξομοιοῦται ἀναγκαίως εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐργολάβος (περὶ ἄρμ. ἐμπορ. ἄρθρ. 2 §. 2), μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ ἐργολάβος ἐνεργεῖ τὰς μετακομίσεις δι' ἄλλων παρ' αὐτοῦ μισθουμένων προσώπων, ἐν ᾧ ὁ ἀγωγιάτης ἐκτελεῖ τὴν μετακομιδὴν αὐτοπροσώπως.

365. Τὸ συνάλλαγμα τοῦ ἀγωγίου μετέχει τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως, καθόσον ὁ ἀγωγιάτης μισθώνει τὴν ὑπηρεσίαν του πρὸς μετακομιδὴν ὠρισμένων πραγμάτων, καὶ τοῦ συναλλάγματος τῆς παρακαταθήκης, καθόσον ὑποβάλλεται ὡς πρὸς τὴν φύλαξιν καὶ συντήρησιν τῶν μετακομιστέων πραγμάτων εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ θεματοφύλακος, ἀφ' ἧς στιγμῆς τῷ παραδοθῶσιν εἴτε προσωπικῶς εἴτε διὰ τῶν ἐπιστατῶν αὐτοῦ.

Αἱ περὶ μετακομίσεως συμβάσεις εἶναι συνήθως πράξεις ἐμ-

πορικαί. Ἐνίοτε ὅμως φέρουσι χαρακτῆρα συναλλάγματος τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ὡς ὅταν ὁ φορολογούμενος συμφωνῇ μετὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ νὰ μετακομίσῃ τὸν εἰς εἶδη φόρον αὐτοῦ, ἐπέκεινα τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένης ἀποστάσεως, ἐπὶ συνολογούμενῳ μισθώματι (1).

366. Αἱ μεταξὺ ἀποστολέως καὶ ἀγωγιάτου ἢ μεταξὺ ἀποστολέως, παραγγελιοδόχου καὶ ἀγωγιάτου συμβάσεις ἀποδεικνύονται συνήθως διὰ τοῦ ἀγωγιαστήριου ἐγγράφου.

Τὸ ἀγωγιαστήριον ἐγγράφον περιέχει κυρίως τὰ ἑξῆς:

Τὰ ὀνόματα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀγωγιάτου, τοῦ τυχόν μεσολαβοῦντος παραγγελιοδόχου καὶ τοῦ παραλήπτου τῶν πραγμάτων.

Τὴν φύσιν τῶν μετακομιστέων ἐμπορευμάτων, τὴν περιγραφὴν αὐτῶν καὶ τὸ τίμημα τοῦ ἀγωγίου.

Τὴν πρὸς μετακομιδὴν προθεσμίαν καὶ τὴν ἕνεκα τῆς ἀργοπορίας ὀφειλομένην ἀποζημίωσιν.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι, συμφώνως μὲ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, ἡ οὕτω πῶς συνολογούμενη ἀποζημίωσις ἀφορᾷ μόνον τὰς συνήθεις περιπτώσεις τῆς περὶ τὴν μετακομιδὴν ἀργοπορίας, τὰς ὁποίας οἱ συμβαλλόμενοι ἠδύναντο νὰ προνοήσωσιν. Ἐν περιπτώσει ὅμως ἐκτάκτου ἀργοπορίας, οἷον ἦτον ἀδύνατον νὰ προβλέψωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ἐξ ἧς βλάπτεται μεγάλως ὁ ἰδιοκτήτης τῶν πραγμάτων, διακιοῦται οὗτος νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν ἀνάλογον τῆς ζημίας του καὶ ἐπέκεινα τοῦ συνολοκληθέντος μέτρου.

Ἄν εἰς τὸ ἀγωγιαστήριον δὲν ἀναφέρονται ὅσα τὸ ἄρθρον 102 τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ, δὲν καλίσταται διὰ τοῦτο ἄκυρον, καὶ μόνον τῆς ἐλλείψεως τῆς συνέπειας θέλει εἶσθαι ὅτι θέλουσιν υποχρεωθῇ οἱ συμβαλλόμενοι νὰ κατεργάσωσιν εἰς ἄλλα μέσα ἀποδείξεως τῶν ἐνδιαφερόντων αὐτοῦ ὅρων.

Ἡ περὶ συντάξεως διπλῶν διάταξις τοῦ ἄρθρου 410 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας δὲν ἐκτείνεται εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἀγωγιαστήριου ἐγγράφου, ἀφοῦ ὁ ἐμπορικὸς νόμος δὲν τὸ ἀπαιτεῖ.

(1) Goujet et Merger λ. Voiturier ἀρ. 9.

Ἡ πρὸς τὸν ἀγωγιάντην παράδοσις τῶν ἐμπορευμάτων εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ καὶ εἶδος τῆς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκης, ὅθεν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς ἄλλου ἀποδεικτικοῦ μέσου καὶ διὰ μαρτύρων, ἀπόκειται δὲ εἰς τὰ δικαστήρια ν' ἀποφασίσωσιν εἰς τοιαύτας περιπτώσεις περὶ τῶν ὄρων τῆς μετακομίσεως.

367. Ὁ ἀγωγιάντης ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὰ πρὸς μετακόμισιν παραδοθέντα αὐτῷ ἐμπορεύματα πρὸς τὸν παραδόντα αὐτὰ ἢ ὄντινα ἄλλον ἤθελεν οὗτος διατάξει, χωρὶς νὰ δύναται νὰ διαφιλονεικῇ τὴν κυριότητα αὐτοῦ. Ἄν ὁ σημειωθείς παραλήπτης δὲν εὑρεθῇ, δύναται, συμφώνως μὲ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 106, νὰ προκαλέσῃ διαταγὴν τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου, ἐν ἐλλείψει ἐμποροδικείου, ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ νὰ τὰ παρακαταθέσῃ εἴτε εἰς δημόσιον ἀποδοχεῖον εἴτε εἰς χεῖρας τρίτου τινός.

Ἄν δὲν ἀποδώσῃ τὰ πρὸς μετακόμισιν παραδοθέντα αὐτῷ πράγματα, ὀφείλει τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν καθ' ἣν ἀξίαν ἤθελον ἔχει εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἔπρεπε ν' ἀποδοθῶσι (1).

368. Καθὸ ἐμμισθος θεματοφύλαξ τῶν μετακομιστέων πραγμάτων, ὁ ἀγωγιάντης ὑπόκειται εἰς αὐστηροτάτην εὐθύνην, καὶ ἐνέχεται καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἐλαφρὰ ἁμαρτήματά του (2).

Ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ἄρθρον 103 τοῦ νόμου κηρύττει τὸν ἀγωγιάντην ὑπεύθυνον περὶ τε τῆς ἀπωλείας τῶν μετακομιζομένων πραγμάτων καὶ περὶ πάσης ἀβαρίας ἐκτὸς τῶν ἀπὸ ἴδιον τοῦ πράγματος ἐλάττωμα ἢ ἐξ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως προερχομένων, τὸ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου κατὰ τοῦ ἀγωγιάντου καθιερούμενον τεκμήριον ὀφείλει ν' ἀνατραπῇ παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι κατέβαλεν ὅσην ἐπιμέλειαν ὁ ἀγαθὸς οἰκογενειάρχης φέρει εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα.

(1) Pardessus ἀρ. 541.

(2) κέ. Βασιλ. 20. 1. Ἐάν τις ἐπὶ τῷ μετακομίσαι μισθώτῃται κίονα, καὶ κλασθῇ ἐν τῷ κουφίζεσθαι, ἢ βλαστᾶσθαι, ἢ ἀποτίθεσθαι, οὐκ ἐνέχεται, εἰμὴ ἀπὸ ἀμελείας εἰκείας καὶ τῶν ὑπουργούντων αὐτῷ· ἐστέρηται δὲ ἀμελείας, εἰ πάντα γέγονεν, ἅπερ ἐπιμελέστατός τις ἔπραττε.

Ἡ εὐθύνη του ἄρχεται εἰς τὴν στιγμὴν τῆς πρὸς αὐτὸν ἢ τοὺς ὑπαλλήλους του παρὰδόσεως τῶν ἐμπορευμάτων. Ὀφείλει δὲ νὰ λάβῃ πρόνοιαν οὐ μόνον περὶ τῆς καταλλήλου φορτώσεως καὶ συντηρήσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς ἐλευθέραν αὐτῶν διάβασιν ἢ εἰσαγωγὴν ἐπιβαλλομένων νομίμων διατυπώσεων. Ἢ ἐκ τῆς κακῆς συσκευασίας τοῦ ἀποστολέως προκύπτουσα βλάβη δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἀγωγιάτην.

Ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ αὐτὰ τὰ παραδοθέντα πράγματα, ὑπὸ τὴν ἐξῆς διάκρισιν. Ἄν μὲν τὰ πράγματα ταῦτα περιέχωνται ἐντὸς κιβωτίων ἢ δεμάτων, ἀρκεῖ ν' ἀποδώσῃ τὰ διαληφθέντα ἀποδοχεῖα καλῶς συσκευασμένα ἔξωθεν, ἐκτὸς μόνον ἂν εἴτε διὰ τοῦ ἀγωγιστηρίου ἐγγράφου, εἴτε δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἀγωγιάτης ἐγνώρισε τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν τῶν περιεχομένων ἐμπορευμάτων, καὶ ὅτι ἐβεβαιώθη, ἢ κατὰ τοπικὴν συνήθειαν ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ βεβαιωθῇ περὶ αὐτῶν, ἢ ὅπως δῆποτε ἄλλως ἀνεδέχθη τὴν εὐθύνην ταύτην. Ἄν ἡ ποιότης ἢ ἡ ποσότης τῶν ἐμπορευμάτων ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ ἄνευ βλάβης ἐξωτερικῆς τῶν ἀποδοχείων, ὁ ἀγωγιάτης ἐνέχεται ν' ἀποδώσῃ τὸ εἶδος τοῦ ἐμπορεύματος τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ὡς περιεχόμενον ἐν αὐτοῖς.

369. Ἡ ἕνεκα τῆς παρὰδόσεως τοῦ συναλλάγματος κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου ἀγωγή δύναται νὰ κινηθῇ παρὰ παντὸς ὅν ἐνδιαφέρει ἢ ἐμπρόθεσμος καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν ἄφικε τῶν ἐμπορευμάτων, ἐπομένως καὶ παρὰ τοῦ ἀποστολέως αὐτοῦ, μολονότι, ἐν γένει, οἱ κίνδυνοι τῶν πραγματειῶν, ἅμα ἐξελθουσῶν τῶν ἀποθηκῶν αὐτοῦ, ἀφορῶσι τὸν παραλήπτην.

370. Ἡ κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου ἀγωγή καθίσταται ἀπαράδεκτος ἂν ὁ παραλήπτης παρέλαβε τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἐπλήρωσε τὸ ὀφειλόμενον ἀγώγιον καθ' ὅσα ἐν τῷ ἀρ. 362 λεπτομερέστερον ἐξετέθησαν.

Ἡ ἀγωγή αὕτη παραγράφεται ἐντὸς τῶν αὐτῶν προθεσμιῶν καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς διακρίσεις καθ' ἃς καὶ ἡ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου μετακομίσεως, συμφώνως μὲ ὅσα ἐν τῇ ἀρ. 363 ἀνεπτύξαμεν.

ΤΥΠΟΙ.

ΕΙΔΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

Διδομένη παρ' εμπόρου πρὸς παραγγελιοδόχον.

Ὁ ὑπογεγραμμένος Πέτρος Βόζης, ἔμπορος, κάτοικος Ἀθηνῶν, δίδω δια τῆς παρούσης πρὸς τὸν Κ. Μ., κάτοικον Ἀμφίσσης, τὴν παραγγελίαν νὰ παραλάβῃ ἀπὸ τὸν Δ. ἀγωγιάτην, (ἀμαξηλάτην, κυβερνήτην τοῦ πλοίου ἢ Ἀθηνᾶ προερχομένου ἐκ Τεργέστης) τὰς ἐξῆς πραγματείας (σημειοῦνται αἱ πραγματεῖαι), καθ' ἃ τῷ ἔπεμψα ἀγωγιαστήρια ἔγγραφα (φορτωτικάς), νὰ πληρώσῃ τὸ ὀφειλόμενον ἀγῶγιον (ναῦλον), νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγματειῶν, νὰ ὑπολογίσῃ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀγωγιάτου (πλοιάρχου) τὰς ἀβαρίας ἢ ὑπερμερίας του, ν' ἀποταμιεύσῃ τὰς πραγματείας εἰς τὰς ἀποθήκας του, ἄχρις οὗ λάβῃ τὴν περὶ πωλήσεως ἢ ἀποστολῆς αὐτῶν διαταγὴν.

Ἡ νὰ παραλάβῃ ἀπὸ τὸν Δημήτριον Σ., ἔμπορον εἰς Ἀμφισσαν, τὰς παρ' αὐτοῦ πωληθείσας πρὸς τὸν ὑποφαινόμενον πραγματείας, νὰ βεβαιώσῃ τὸ εἶδος, τὴν ποιότητα, τὸ βάρος ἢ τὸ μέτρον, ὡς καὶ πᾶν ἐλάττωμα αὐτῶν.

Ἡ νὰ πωλήσῃ τὰ κατὰ τὴν ὁ τοῦ Μαΐου Ε. Ε. διὰ τοῦ ἀγωγιάτου (πλοιάρχου) διευθυνθέντα αὐτῷ ἐμπορεύματα, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ τὰ δώσῃ κατωτέρω τῶν δραχμῶν. . . . εἰς μετρητὰ ἢ εἰς γραμμάτια. . . . μηνῶν, εἰς τὴν διαταγὴν μου, ὑπογεγραμμένα παρ' ἀξιοχρέων προσώπων περὶ ὧν θέλει ἐγγυᾶται.

Ἡ ν' ἀγοράσῃ διὰ λογαριασμὸν μου τὰ ἐξῆς ἐμπορεύματα (περιγράφονται κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν αὐτῶν) ἐπὶ τιμῇ δραχμῶν εἰς μετρητὰ ἢ μὲ γραμμάτιά μου προθεσμίας. . . .

Ἵπὸσχομαι δὲ νὰ πληρώσω δικαίωμα προμηθείας (ἐδῶ σημειοῦται τὸ ποσὸν τῆς χορηγούμενης προμηθείας) καὶ ν' ἀποδώσω ὅλα τὰ ἐξόδα, προκαταβολὰς ἐνοίκια ἀποθηκῶν, καὶ τοὺς τόκους πρὸς 0/0.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1848.

Π. Β.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

Διδομένη παρ' εμπόρου πρὸς παραγγελιοδόχον.

Ὁ υπογεγραμμένος Παῦλος Κ., κάτοικος Ἀθηνῶν, δίδω δια τῆς παρούσης μου παραγγελίαν πρὸς τὸν Κ. Ἰωάννην Σ., κάτοικον Πειραιῶς, νὰ παραλαμβάνῃ διὰ λογαριασμόν μου τὰς εἰς μὲ ἀνηκούσας πραγματείας, πεμπομένας πρὸς αὐτὸν εἰς ὄνομά μου, εἴτε διὰ ξηρᾶς εἴτε διὰ θαλάσσης, νὰ βεβαιήσῃ τὸ εἶδος, τὴν ποιότητα, τὸ βάρος ἢ τὸ μέτρον αὐτῶν, ἐν περιπτώσει δὲ ἀβαρίας, ἢ πλημμελοῦς ποιότητος, ἢ ἐλλείψεως τοῦ ἀναγγελλομένου ποσοῦ, νὰ προκαλῇ τὴν νόμιμον βεβαίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν παραδιδομένων, νὰ συζητῇ καὶ ἐξοφλῇ τὰ ἀγώγια, ναύλους ἢ ἄλλα ἐξόδα μετακομίσεως, ἢ ἀποταμιεύῃ εἰς τὰς ἀποθήκας τὰς ρηθείσας πραγματείας ἕως τῆς διαθέσεως αὐτῶν.

Τῷ δίδω ὡσούτως παραγγελίαν νὰ πωλῇ ἐν ὀνόματί μου ὅσας πραγματείας τῷ διευθύνω, ἐπὶ τὸ συμφερότερον, ἐγγυώμενος περὶ τῶν γραμματίων τὰ ὅποια θέλει λαμβάνει εἰς τὴν διαταγὴν μου.

Ὡσαύτως νὰ δέχεται καὶ ἐξοφλῇ ὅσας συναλλαγματικὰς ἢ γραμμάτια τῷ παρουσιασθῶσιν εἰς βάρος μου, μετὰ τὴν προσήκουσαν ἐξελεγχὴν τῆς γνησιότητος τῆς υπογραφῆς μου.

Ἵπὸσχομαι δὲ νὰ τῷ πληρώσω διὰ δικαίωμα προμηθείας δραχμὰς . . . καὶ νὰ τῷ ἀποδώσω πᾶσαν δαπάνην, προκαταβολὴν, ἐνοίκιον ἀποθηκῶν μετὰ τῶν νομίμων τόκων.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . . 1848.

Π. Κ.

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Περὶ πωλήσεως πραγματεῶν ἐπὶ παραγγελίᾳ.

Μεταξὺ τῶν ὑποφαινομένων Ἀντωνίου Β. . . ἀφ' ἑνὸς, καὶ Κωνσταντίνου Γ. ἀφ' ἑτέρου, συνωμολογήθησαν τὰ ἐπόμενα.

Ὅτι ὁ Ἀντώνιος Β. . . θέλει πέμπει πρὸς τὸν Κ. Κωνσταντῖνον Γ. ἐμπορεύματα (περιγράφεται τὸ εἶδος καὶ ἡ ποιότης) διὰ νὰ πωλῶνται παρ' αὐτοῦ εἰς (τὴν δεῖνα πόλιν) πρὸς δραχμὰς . . . εἰς μετρητὰ, θέλει δὲ κρατεῖ πρὸς ὄφελός του δραχμὰς . . . διὰ δικαίωμα προμηθείας, τὸ ἐνοίκιον τῶν ἀποθηκῶν, τὰς προκαταβολὰς του εἴτε διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἐμπορευμάτων, εἴτε διὰ τὴν φόρτωσιν καὶ ἐκφόρτωσιν αὐτῶν, ζέλλων μοι τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως χρήματα ἅμα συγκεφαλαιούμενα εἰς δραχμὰς (τόσας).

Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Γ. δέχεται τοὺς ἀνωτέρω ὅρους.

Ἐγένετο τὸ παρὸν εἰς διπλοῦν, καὶ παρέλαβεν ἑκάτερος τῶν συμβαλλομένων ἀνὰ ἓν αὐτοῦ ἀντίτυπον.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . . 1848.

Ἀντώνιος Β. Κωνσταντῖνος Γ.

ΑΓΩΓΙΑΣΤΗΡΙΟΝ.

	δρ. λ.	
Ἀγωγήιον. . . .	50	Ἐν Ἀθήναις, τὴν
Χαρτόσημον. . . .	50	
	<u>50</u>	
τὸ ὅλον	50, 50	

Κύριε,

Ἐν ὀνόματι Κυρίου, θέλετε λάβη διὰ τοῦ Ἀντωνίου Ρ., ἀγωγιάτου, κατοίκου Ἀθηνῶν, τέσσαρα δέματα Κ. Γ. (σημειοῦνται τὰ εἶδη τῶν ἐμπορευμάτων) σημειω-
 ἄρ. 1, μένα ὡς εἰς τὸ περιθώριον, ζυγίζοντα συνάμα καντά-
 2, 3, 4. ρια (τόσα), τὰ ὅποια θέλει σᾶς παραδώσει εἰς καλὴν
 κατάστασιν, ἐπὶ ποινῇ ἀφαιρέσεως τοῦ τρίτου τοῦ
 ἀγωγίου, θέλετε δὲ τῷ πληρώσει δραχμᾶς
 δι' ἑκαστον καντάρι, καὶ λεπτὰ 50 διὰ χαρτόσημον.

Πρὸς τὸν Κύριον Κ. Γ. . . .

Δ. Ρ.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟΝ.

ΠΕΡΙ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

371. Διαίρεσις τοῦ παρόντος μέρους.

371. Τὸ Μέρος τοῦτο θέλομεν διαιρέσει εἰς τέσσαρα Κεφάλαια. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον θέλομεν πραγματευθῆ περὶ τῆς συστάσεως τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ἐν γένει, εἰς τὸ δεύτερον, περὶ τῆς ἐκπληρώσεως αὐτοῦ, εἰς τὸ τρίτον, περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ διαληφθέντος συναλλάγματος, καὶ εἰς τὸ τέταρτον περὶ τῆς διαλύσεως αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

372. Ὅρισμός τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως. — Πῶς συνίσταται ;

372. Ἀγορὰ ἢ πώλησις λέγεται τὸ συνάλλαγμα δι' οὗ ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων ὑποχρεοῦται νὰ παράσῃ καὶ ἀσφαλίσῃ καὶ διὰ τὸ μέλλον πρὸς τὸν ἄλλον τὴν κατοχὴν τινος πράγματος ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῦ τελευταίου πρὸς τὸν πρῶτον ἐπὶ τούτῳ πληρωτέου τιμήματος.

Τὸ συνάλλαγμα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν συναινετικῶν, τελειοποιεῖται δηλονότι διὰ μόνης τῆς συναινέσεως τῶν συναλλαττομένων, εἰς τρόπον ὥστε ἅμα ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν συναινέσει εἰς τὴν πώλησιν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ πράγματος, ὑποχρεοῦται ἑκάτερος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω παροχῶν (1).

(1) ἁ. Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἰστί· διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξύ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου, καὶ διὰ γραμμάτων. — Θεοφίλου Παράφρ. 3. 23. Ἡ πρᾶσις καὶ ἡ ἀγορασία συνίσταται εὐθέως, ὅνῃκα περὶ τοῦ τιμήματος ἑκάτερον συναινέσῃ μέρος. — Ν. 1. §. 2. Ν. 2. §. 1. Πανδ., 18. 1.

Μόνον ὅταν ῥητῶς συνομολογηθῇ ὅτι τὸ συνάλλαγμα θέλει συναφθῇ ἐγγράφως, δὲν καθίσταται ὑποχρεωτικὸν εἰμὴ ἀφ' οὗ τὸ ἐγγραφοῦν συμβόλαιον συνταχθῇ καὶ ὑπογραφῇ ἀπὸ τὰ μέρη (1).

Τέλος ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος ἀπαγορεύει εἰς τὸ ἄρθρον 42 ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως, νὰ γίνεται ἡ πώλησις τῶν ἀκινήτων ἄλλως εἰμὴ διὰ δημοσίων ἐγγράφων καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου.

ΤΜΗΜΑ Α.

Περὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς συναινέσεως.

§. 1.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

373. Τὸ πωλούμενον πρᾶγμα πρέπει νὰ ᾖ ἐμπορεύσιμον. — Τίνα πράγματα δὲν δύνανται νὰ ᾖ ἀντικείμενα ἀγοραπωλησίας ;
 374. Περιορισμὸς τῆς ἐμπορικῆς κυκλοφορίας τοῦ πράγματος διὰ συναλλάγματος ἢ διαθήκης.
 375. Πώλησις ἐπὶ παραδόσει. — Ἀγορὰ ἄλλοτρίου πράγματος.
 376. Ἀγορὰ πράγματος ἀνήκοντος ἤδη εἰς τὸν ἀγοραστήν.
 377. Ἀγορὰ τῆς κατοχῆς.
 378. Ἀγορὰ ὑπὸ ὄρον τοῦ εἰς τὸν ἀγοραστήν ἀνήκοντος ἤδη πράγματος.
 379. Ἀγορὰ ἐλπίδος.
 380. Ἀγορὰ κατὰ τὴν ἀσυγκομίστων.
 381. Ἀγορὰ ἐλπιζομένου πράγματος.
 382. Ἀγορὰ ομάδος.

373. Τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως πρέπει νὰ

(1) Ν. 17. Κώδ. 4. 21. — Θεοφίλου Παράφρ. 3. 23. πρ. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐγγράφως γινομένης (πράσεως καὶ ἀγορασίας) οὐχ ἑτέρως τὸ τέλειον προσγίνεται λέγονται τῇ πράσει καὶ τῇ ἀγορασίᾳ, εἰ μὴ καὶ τὰ συμβόλαια τῆς πράσεως συγγραφῇ ἢ οἰκείᾳ χερὶ τοῦ πιπράσκοντος, ἢ ὑπὸ ἑτέρου μὲν γραφῇ, ὑπογράφῃ δὲ ὁ πιπράσκων· εἰ δὲ διὰ ταβελλίωτος γένηται, εἰ μὴ κομπλετίονες παρακολουθῶσιν ἡγησάμενης τῆς ὑπογραφῆς, καὶ ἀπολυθῇ τὰ συμβόλαια τοῖς μέρεσιν. Ἐν ὅσῃ γὰρ ἑλλείπει τι τούτων, καὶ τῇ μεταμελείᾳ χώρα γενήσεται, καὶ δύνανται ὁ ἀγοραστὴς ἢ ὁ πρᾶτης ἀζημίως ἀναχωρεῖν ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος.

ἦναι ἐμπορεύσιμα, δεκτικὰ δηλονότι ἐμπορικῆς κυκλοφορίας, καὶ μεταβολῆς κατοχῆς. Τοιαῦτα δὲν εἶναι

α'. Οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι (1), κατὰ δὲ τὸν ἀπὸ 4 Μαρτίου 1844 περὶ σωματεμπορίας νόμον καὶ τὸ ἀρθρ. 9 τοῦ Συντάγματος, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

β'. Τὰ δημόσια πράγματα (2), ἐκεῖνα δηλονότι δι' ὧν οὐσιωδῶς σκοπεύεται ἡ ἐπιτυχία τοῦ κοινωνικοῦ σκοποῦ τοῦ δημοσίου ἢ τῆς ἐκκλησίας. Δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἢ τῆς ἐκκλησίας ιδιωτικῶς ἀποκτηθέντα, καὶ πρὸς τὸν κοινωνικὸν αὐτῶν σκοπὸν ἐμμέσως μόνον τείνοντα.

γ'. Ἡ κληρονομία ὠρισμένου ζῶντος προσώπου (3).

δ'. Τὰ κλοπιμαῖα πράγματα (4).

ε'. Πράγματα ὅσων ἡ πώλησις ἀπαγορεύεται δι' ἰδιαιτέρων νομίμων ὀρισμῶν εἴτε προσωρινῶς εἴτε διὰ παντός (5).

Τοιούτων πραγμάτων πώλησις εἶναι ἄκυρος, οὐδὲ παράγει τὰς ἐκ τοῦ συναλλάγματος τούτου πηγαζούσας ὑποχρεώσεις, ἐκτὸς μόνον ὡς πρὸς τὸν ἐν καλῇ πίστει ἀγοραστήν. Ἄν ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν του, δύναται ν' ἀναζητήσῃ τὸ ἀναιτίως δοθὲν, εἴτε ἐγνώριζεν εἴτε μὴ τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ πράγματος. Ἄν δὲ ὁ πωλητὴς παρέδωκε τὸ πρᾶγμα, ἐν γνώσει τῆς ἀπαγορεύσεως, ὀφείλει ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος. Ἄν τέλος τὸ συνάλλαγμα ἐκπληρωθῇ παρ' ἀμφοτέρων τῶν

(1) Ν. 4. 5. 6. pr. Ν. 34. §. 2. Ν. 70. Πανδ. 18. 1. λβ. Βασιλ. 19. 1. Καὶ οἱ οὐδεὶς τὸν ἐλεύθερον ἀγοράσαι δύναται, καὶ προσταθῇ, ὅτε δοῦλος γένηται.

(2) λβ. Βασιλ. 19. 1. — καὶ ξ'. Βασιλ. αὐτόθι. Ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερὸν ὡς ιδιωτικὸν ἀγοράζων, εἰ καὶ μὴ συνίσταται ἡ πράσις, ὅμως ἔχει κατὰ τοῦ πράτου, εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε, μὴ ἀπατηθῆναι. — Ν. 22. Ν. 62. §. 1. Πανδ. 18. 1.

(3) Ν. 1. Πανδ. 18. 4. Si hereditas venierit ejus, qui vivat aut nullus sit, nihil esse actum, quia in rerum natura non sit, quod venierit.

(4) Ν. 3. 4. §. 3. Πανδ. 18. 1.

(5) ι'. Βασιλ. 2. 6. Μὴδὲν παρὰ τὴν τῶν νόμων ἔννοιαν πράχθαι ἐρῶσθω, ἀλλ' ἄχρηστον ἔστω, καὶ μὴ τοῦτο εἰδικῶς ὁ νομοθέτης ἐπήγαγεν. Ἀλλ' οὔτε ἕρκον ἐξενεχθέντα ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας βουλόμεθα κύρος ἔχειν. Ὁ δὲ τῇ διανοίᾳ τοῦ νόμου μαχόμενος οὐκ ἐκφεύζεται τὰς ἐγκειμένους τῷ νόμῳ τιμωρίας. — Ν. 5. Κώδ. 1. 14.

μερῶν, εἰ μὲν ἦσαν ἐν ἀγνοίᾳ, ἀμφότεροι δύνανται νὰ ζητήσωσι τοῦ δοθέντος τὴν ἀπόδοσιν, εἰ δὲ ἐν γνώσει, οὐδέτερος αὐτῶν, καὶ τέλος ἂν ὁ ἕτερος μόνον ἦτον ἐν γνώσει, μόνος ὁ ἄλλος δύναται ν' ἀναζητήσῃ τὸ δοθέν.

374. Ἡ ἰδιωτικὴ θέλησις δὲν ἰσχύει ποτὲ νὰ καταστήσῃ τὰ πράγματα ἀνεπίδεκτα ἐμπορικῆς κυκλοφορίας, οὐδὲ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ νὰ γίνωνται ἀντικείμενα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως, ὅθεν καὶ ὅταν πωλῇ τις πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ, ἢ ἐφ' οὗ ἔχει περιορισμένον μόνον διαθέσεως δικαίωμα, ἢ πώλησις αὕτη θέλει τὸ πολὺ θεωρηθῇ ὡς πώλησις ἀλλοτρίου πράγματος, καὶ ἐπομένως θέλει εἶναι ἰσχυρὰ μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων.

Οὕτως ὅταν τι δωρηθῇ, πωληθῇ ἢ κληροδοτηθῇ ὑπὸ τὴν αἰρεσιν τοῦ νὰ μὴ ἐκποιηθῇ, δύνανται μὲν ὁ πρότερος αὐτοῦ κύριος, οἱ κληρονόμοι ἢ οἱ καταπιστευματοδόχοι τοῦ νὰ διεκδικήσωσι τὸ πρᾶγμα τοῦτο κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ὁ πωλητὴς ἐνέχεται πάντοτε ἀπέναντι τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ, ἂν ἀποδεδειγμένως δὲν δύναται νὰ τῷ χορηγήσῃ τὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ὑποχρεοῦται νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ.

375. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ὁ πωλητὴς, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πωλήσεως, τὴν κυριότητα τοῦ πωλούμενου πράγματος, ἀλλ' οὐδὲ καὶ νὰ ὑφίσταται τὸ πωλούμενον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Οὕτως εἰς τὰς ἐπὶ παραδόσει λεγομένας πωλήσεις, καθ' ἃς συνήθως συμφωνεῖται ἡ πώλησις ἐμπορευμάτων οὐχὶ ἀτομικῶς, ἀλλὰ κατ' ἀριθμὸν, κατὰ μέτρον ἢ βάρος ὀριζομένων, ὑπακούεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὅτι ὁ πωλητὴς δὲν ἔχει τὰ πωλούμενα ἐμπορεύματα, ἀλλὰ μέλλει ἐπὶ τούτῳ νὰ τὰ προμηθευθῇ. Τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπιτρέπει μάλιστα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος τὴν πώλησιν, εἴτε γνωστὴ, εἴτε ἄγνωστος εἶναι ἡ περίστασις αὕτη εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαττομένους (1). Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι διὰ τοιούτου συναλλάγματος δὲν προσδύλλονται κατ' οὐδένα λόγον τὰ ἐπὶ τοῦ πράγματος δικαιώματα τοῦ ἀληθοῦς κυρίου ἢ τρίτου τινός· ὅθεν ἐν περιπτώσει ἐκ-

(1) κς'. Βασιλ. 19. 1. Δυνατὸν μὲν καὶ ἀλλότριον πιπράσκειν καὶ ἀρμυζει ἡ ἐξ ἐμποῦ οὐδέν· τοῦ ἀφαιρεῖται δὲ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἀγοραστοῦ.

μικέσεως τοῦ πράγματος ἐκ μέρους τοῦ τρίτου, ἀποδεικνύοντος ἐπικρατέστερον ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα, ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ἀλλὰ πλήρη ἀποζημίωσιν. Ἐὰν δὲ ὁ πωλητὴς ἐγνώριζεν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτον ἀλλότριον, ἠγνόει δὲ τοῦτο ὁ ἀγοραστής, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀμέσως ἀποζημίωσιν, καὶ ἐὰν δὲν παρέδωκε τὸ τίμημα, νὰ μὴ τὸ καταβάλῃ (1).

Ἐὰν ὅμως τὸ πωληθὲν πρᾶγμα ἦναι κλοπιμαῖον, εἰ μὲν ἀμφοτέρα τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἐγνώριζον τὸ ἐλάττωμα τοῦτο, ἡ πώλησις εἶναι, διὰ τὴν ἀμοιβαίαν ἀπάτην, ἐντελῶς ἄκυρος. Ἄν δ' εἰς μόνον τὸν πωλητὴν ἦτον ἔγνωσθῇ ἡ περίστασις αὕτη, ἡ πώλησις εἶναι μὲν ὑποχρεωτικὴ ὡς πρὸς αὐτὸν καὶ ὀφείλει λαμβάνων τὸ τίμημα νὰ παράσχω τὸ πρᾶγμα ἢ πλήρη ἀποζημίωσιν (2), ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ ἐνάξῃ τὸν ἀγοραστήν πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος (3). Καὶ ἐὰν τὸ πωληθὲν καὶ παραδοθὲν πρᾶγμα ἐκνικηθῇ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, δύναται οὗτος νὰ ἐνάξῃ τὸν πωλητὴν πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ διαφέροντος (4). Ἄν δ' ἀφ' ἐτέρου ἐγνώριζεν ὁ ἀγοραστής τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐλάττωμα, ἡ πώλησις δὲν ὑποχρεοῖ τὸν πωλητὴν, ἀλλ' ἐπίσης δὲν δύναται οὗτος ν' ἀπαιτήσῃ τὸ τίμημα χωρὶς νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα (5). Ἄν ὅμως ὁ ἀγοραστής τῷ πληρώσῃ ἐκουσίως ἢ ἀπέναντι τῆς παραδόσεως τοῦ πράγματος τὸ τίμημα, δύναται νὰ τὸ κρατήσῃ (6). Ἐὰν τέλος ἀμφοτέρα

(1) N. 30. §. 1. Πανδ. 19. 1.

(2) Quod si venditor scit, emtor ignoravit, utrinque obligatio contrahitur. N. 34. §. 3. Πανδ. 18. 1.

(3) Ante pretium solutum dominii quæstione mota, pretium emtorolvere non cogetur, nisi fidejussores idonei a venditore ejus evictionis nomine offerantur. N. 18. §. 1. Πανδ. 18. 6.

(4) Si sciens alienam rem ignorant mihi vendideris, etiam prius quam evincatur, utiliter me ex emto acturum putavit in id, quanti mea intersit, meam esse factam. N. 30. §. 1. Πανδ. 19. 1.

(5) Si emtor solus scit, non obligabitur venditor, nec tamen ex vendito quidquam consequitur, nisi ultro, quod convenerit, præstet. N. 34. §. 3. Πανδ. 18. 1.

(6) Item si et emtor et venditor scit furtivum esse, quod venit, a neutra parte obligatio contrahitur. N. 34. §. 3. Πανδ. 18. 1.

τὰ μέρη ἡγνόουν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτον κλοπιμαῖον (1), ἡ ἀγοραπωλησία θεωρεῖται ἔγκυρος (2).

376. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν σκοπεύεται ἡ παραχώρησις τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος, αὕτη δὲ εἶναι παντάπασις ἀνωφελὴς εἰς τὸν ἔχοντα ἤδη δικαίωμα κατοχῆς ἐπ' αὐτοῦ, ἔπεται ὅτι τὸ πωλούμενον πρᾶγμα δὲν πρέπει ν' ἀνήκη ἤδη εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἄλλως τὸ συναλλάγμα ὡς ἄσκοπον καὶ ἄκυρον δὲν ὑποχρεοῖ οὐδέτερον τῶν συμβαλλομένων. Ὁ ἀγοραστής δύναται, καί τοι συναφθέντος τοῦ συναλλάγματος, νὰ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος ἄνευ τινὸς τιμήματος, καὶ ἂν, μὴ γνωρίζων ὅτι τὸ πρᾶγμα τῷ ἀνῆκε, (καθότι ἄλλως θεωρεῖται ὅτι ἠθέλησε νὰ τὸ δωρήσῃ), κατέβαλεν ἤδη τὸ τίμημα αὐτοῦ, δύναται νὰ τὸ ἀναζητήσῃ (3).

377. Ἄλλ' ὁ κύριος τοῦ πράγματος δύναται ἐγκύρως ν' ἀγοράσῃ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ, καθόσον διὰ τῆς ἀγορᾶς ταύτης δὲν σκοπεύεται ἡ εἰς τὸ μέλλον ἐξασφάλισις τῆς κατοχῆς, ἀλλ' ἡ ἄμεσος αὐτῆςπραγματικὴ ἀπόκτησις. Τὸ πρῶτον ἡδύνατο πάντοτε ὁ κύριος καὶ δι' ἄλλων μέσων ν' ἀποκτήσῃ, τὸ δεύτερον δὲ μόνον δι' ἀναβολῆς τινος καιροῦ, τὴν ὁποίαν ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ συμφέρον ν' ἀποφύγῃ (4). Οὕτως ἀφ' οὗ ὁ μὴ κύριος προστατευθῇ δικαστικῶς εἰς τὴν κατοχὴν του, ἢ ὅταν τοιοῦτον ἀποτέλεσμα προβλέπεται πρὸ τῆς περὶ κατοχῆς δίκης, μὴ θέλων ὁ κύριος νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν περὶ τῆς κυριότητος πολυδάπανον καὶ πολυχρόνιον δίκην, προτιμᾷ νὰ κάμῃ μικρὰν χρηματικὴν θυσίαν διὰ νὰ λάβῃ ἀμέσως τὴν κατοχὴν. Τοιαύ-

(1) *Liberi hominis emtionem contrahi posse plerique existimaverunt, si modo inter ignorantes id fiat.* N. 34. §. 2. 3. N. 70. Πανδ. 18. 1.

(2) Τὰς ὡς πρὸς μὲν τὴν πώλησιν τῶν κλοπιμαίων ἰσχυρὰς ταύτας διατάξεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἐξέτεινεν ἡ Γερμανικὴ νομολογία εἰς τὴν πώλησιν τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος, ὅσαίς ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων γινώσκει τὸ περιστατικὸν τοῦτο καὶ τὸ ἀποσιωπᾷ. Glück Τόμ. 16, σελ. 33. Ὁρα *Weiske Rechtslexicon*, λ. Kauf (ἀγοραπωλησία) τόμ. 6, σελ. 20.

(3) *ιδ.* Βασιλ. 19. 1. Καὶ εἰδὼς καὶ ἄγνοων ἀνισχύρως ἀγοράζω τὸ ἐμὸν· εἰ δὲ ἡγνόησα, καὶ τὸ τίμημα ἀπαιτῶ.

(4) *ιδ.* 2) Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι τοῦ πράγματός μου τὴν νομὴν ἰσχυρῶς ἀγοράζω παρὰ τοῦ δυναμένου με παραγράφειναι. — N. 34. §. 4. Πανδ. 18. 1.

τῇ ἀγορᾷ προϋποθέτει, ἄλλως παρὰ εἰς τὴν τοῦ ἀριθ. 376 περιπτώσιν, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς γνωρίζει τὴν ἐπὶ τοῦ πράγματος κυριότητά του, ἄλλως ἤθελε ζητεῖ τὴν παραχώρησιν τῆς κυριότητος αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῆς κατοχῆς του.

Τοιαύτη πώλησις ὑποχρεοῖ μὲν, ὡς καὶ αἱ λοιπαί, τὸν πωλητὴν εἰς παράδοσιν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν κατὰ τῆς ἐκνικήσεως ἐγγύησιν, ἐκτὸς μόνον καθόσον ἀφορᾷ τὴν τελευταίαν κατοχὴν, καθότι ὁ ἀγοραστὴς, μὴ ἀναγνωρίζων τὴν κυριότητα τοῦ πωλητοῦ του, δὲν δύναται ν' ἀπαιτῇ περισσότερον παρ' αὐτοῦ.

378. Ἐπίσης δύναται ἐγκύρως καὶ ἄνευ παραβιάσεως τῶν ἀνωτέρω κανόνων ν' ἀγοράσῃ τις τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ κυριότης αὐτοῦ ἤθελε μεταβῇ εἰς ἄλλον (1). Οὕτως ὁ Πέτρος ἀγοράζει τι ἀπὸ τὸν Παῦλον ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἐξωνήσεως· ἀκολουθῶς δὲ ὁ αὐτὸς Πέτρος προσφέρει πρὸς τὸν Παῦλον τίμημα ἄνωτερον, ὥστε ἂν ποτε ὁ Παῦλος θελήσῃ νὰ ἐξασκήσῃ τὸ τῆς συνομολογηθείσης ἐξωνήσεως δικαίωμα, νὰ τῷ ἀφεθῇ τὸ ἀγορασθὲν πρᾶγμα ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως, καὶ οὕτω συνάπτεται ἐγκύρως νέα πρᾶξις ἀγοραπωλησίας.

379. Ἐπίσης δύνανται νὰ πωληθῶσι πράγματα τὰ ὅποια δὲν κατέχει ἤδη, ἐλπίζει ὅμως ν' ἀποκτήσῃ εἰς τὸ μέλλον ὁ πωλητής, ἂν καὶ παντάπασιν δὲν ὑπάρχωσιν εἰσέτι. Τοῦτο λέγεται ἀγορὰ ἐλπίδος, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἀγορὰ μελλούσης ἄγρας, θήρας κτλ. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον εἴτε πωλεῖται τὸ παρὰ τοῦ πωλητοῦ ἀγρευθισμένον, ἢ τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀγρεύσῃ ὁ ἀγοραστὴς ἐπὶ τῆς ιδιοκτησίας τοῦ πωλητοῦ. Τὰ τοῦ δευτέρου εἶδους συναλλάγματα, ὅταν συνάπτονται ἐπὶ τινα περίοδον χρόνου, χαρακτηρίζονται μᾶλλον ὡς μίσθωσις ἢ ὡς ἀγορά. Εἶδος ἀγορᾶς ἐλπίδος εἶναι καὶ ἡ ἀγορὰ λαχνοῦ εἰς λαχεῖον, ἢ τοῦ δικαιώματος ν' ἀνορύξῃ τις ἐπὶ τῆς ιδιοκτησίας τοῦ πωλητοῦ πρὸς ἀνεύρεσιν ὀρυκτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς τεκμαίρεται μόνον.

Καθ' ὅλα ταῦτα τὰ εἶδη τῆς ἀγοραπωλησίας ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει τὸ τίμημα καὶ ἂν δὲν ἐπιτύχη τι, ὁ δὲ πωλητὴς δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν περὶ τῆς ἐκνικήσεως τῶν ἀποκτωμένων πραγμάτων ἐγγύησιν (1), ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν περὶ τοῦ παραχωρουμένου δικαιώματος.

380. Καὶ ἡ ἀγορὰ καρπῶν ἀσυγκομίστων ἢ μέλλοντος ζώων τοκετοῦ, ἀποτελεῖ ἀγορὰν ἐλπίδος, ὅταν, ὡς συνήθως συμβαίνει, δὲν δύναται τις εἰσέτι νὰ προΐδῃ μετὰ θετικότητος τὸ ποσὸν τοῦ συλλεχθησομένου καρποῦ κεφαλαιωδῶς (ὀλικῶς) ἀγοραζομένου. Καὶ ἐν δι' ἀφορίαν δὲν συλλέξῃ τίποτε ὁ ἀγοραστὴς, ὀφείλει μολαταῦτα νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, τοῦ ὁποίου τότε μόνον ἀπαλλάττεται ὅταν ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν ἢ ἡ εὐφορία ἐμποδίσθῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ αὐτοῦ, ἢ παρῆμελήθῃ παρ' αὐτοῦ, ἐν ᾧ τυχὸν τὴν ἀνεδέχθῃ, ἢ ἀνεδέχθῃ τοὺς κινδύνους τῆς ὡς ἐκ τῆς κακοκαιρίας βλάβης τῶν καρπῶν (2).

Καὶ ἐνταῦθα δὲ, ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πωλήσεις ἐλπίδος, ὁ πωλητὴς ἐγγυᾶται μόνον περὶ τοῦ ὅτι εἶναι νόμιμος κάτοχος ἢ νομεὺς τοῦ παραγωγικοῦ τῶν πωληθέντων καρπῶν πράγματος, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐπομένως δύναται, δυνάμει ἐπικρατεστέρου ἐπὶ τοῦ πράγματος δικαιώματος, νὰ στερήσῃ τῶν καρπῶν τούτων τὸν ἀγοραστήν.

381. Διάφορος ἐντελῶς τῆς ἀγορᾶς ἐλπίδος, ὡς καὶ τῆς ἐπὶ παραδόσει ἀγορᾶς, εἶναι ἡ σύμβασις δι' ἧς ὁ πωλητὴς παραχωρεῖ πρὸς τὸν ἀγοραστήν πράγματα ἀτομικῶς, ἢ τοῦλάχιστον κατ' ἀριθμὸν, μέτρον ἢ βάρος, ὡς καὶ κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς ἀποκτήσεως αὐτῶν ὀριζόμενα, τὰ ὅποια δὲν εὐρίσκονται εἰσέτι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πωλητοῦ, ἢ καὶ πράγματα μὴ ὑπάρχοντα εἰσέτι, διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν θέλουσι περιέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν του, οἷον ὁ οἶνος τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδίας τῆς ἀμπέλου τοῦ πωλητοῦ ἀντὶ τοσούτων δραχμῶν τὴν βαρέλαν, κτλ. Τοιαύτη σύμβασις εἶναι συνήθης ἀγοραπωλησία ὑπὸ

(1) Ν. 8. §. 1. Πανδ. 18. 1. — 12. Πανδ. 19, 4.

(2) ὡς. Βασιλ. 19. 1. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι ὁ συμφωνήσας ἐπὶ αἵτου ἐστώτος τὴν τοῦ χειμῶνος βλάβην ἐπιγινώσκειν, περὶ τοῦ ἀμέτρου χειμῶνος δοκεῖ λέγειν. — Ν. 78. §. 3, Πανδ. 18, 1.

αἵρεσιν, καὶ ἐπομένως δὲν ἰσχύει ἂν ἡ αἵρεσις δὲν πραγματοποιηθῇ. Οὕτως ἂν πωλήσῃ τις ἑκατὸν κοιλὰ σίτου ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος συγχομισθησομένου, συγχομισθῶσι δὲ πεντήκοντα μόνᾳ κοιλᾷ, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν παράδοσιν πλείονος σίτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν υποχρεοῦται ὁ ἀγοραστής νὰ πληρώσῃ πλέον τοῦ εἰς τὸ παραδιδόμενον αὐτῷ ποσὸν ἀναλογούντος τιμήματος (1). Τὴν σύμβασιν ταύτην, πρὸς διαφορὰν τῆς ἀγορᾶς ἐλπίδος, ὀνομάζουσιν ἀγορὰν ἐλπιζομένου πράγματος (*emptio rei speratae*).

382. Κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἡ ἀγοραπωλησία ὁμάδος τινὸς ὑφεστώτων πραγμάτων, εἴτε ἄνευ εἰδικοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ποσότητος, εἴτε ὀριζομένης αὐτῆς κατὰ μέτρον, ἀριθμὸν ἢ βάρος, εἰς ἑκατέραν δὲ τῶν περιπτώσεων τούτων δύναται τὸ τίμημα νὰ προσδιορισθῇ ἢ κεφαλαιωδῶς, ἢ τοσούτου κατὰ μονάδα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἐγγύησις τοῦ πωλητοῦ περιορίζεται εἰς μόνον τὸ ὑπάρχον ποσόν. Βεβαίως ὅμως τοιαύτη ἀγοραπωλησία δὲν θεωρεῖται ἐντελής δι' ἑλλείψιν συναινέσεως ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα, εἰμὴ ἐὰν τὸ ἐμπόρευμα προσδιορισθῇ ἄλλως μετ' ἀκριθείας, εἴτε ἐπιδεικνυόμενον αὐτὸ εἰς τὸν ἀγοραστήν, εἴτε ἐπιδεικνυομένου τοῦ τόπου ἐν ᾧ εὐρίσκεται, εἴτε ἀναφερομένης ἄλλης τινὸς εἰδικῆς τοῦ ἐμπορεύματος ιδιότητος, οἷον ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς τοῦ πωλητοῦ καίμενος σῖτος, ἢ ὁ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ συγχομισθεὶς σῖτος, τὸ ἐν τῷ δεῖνι πλοῖον φορτίον, κτλ.

Ἄν τούναντίον ἡ πώλησις τοῦ ἐμπορεύματος συνομολογηθῇ κατὰ μέτρον, ἀριθμὸν ἢ βάρος, ὀφείλει ἐν γένει ὁ πωλητὴς νὰ παραδώσῃ ὅσον ὑπεσχέθη (2). Καὶ ἐὰν συγχρόνως προσδιορισθῇ

(1) λς'. Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι τοῦ καρποῦ ἡρτημένου πέπρακά σοι ἔλαιον, ἢ ἐπρωτήθην δέκα μέτρα, καὶ συνέβη, μόνᾳ πέντε γενέσθαι· οὐκ ἀπαιτηθήσμαι πλέον τῶν πέντε. — Ν. 36. §. 1. Πανδ. 18. 1.

(2) ε'. Βασιλ. 19. 8. Εἰ μὴ παραδίδωσι τὸ μέτρον, ὃ ὑπέσχετο ὁ πρᾶτης, κατέχεται. — δ'. Βασιλ. αὐτόθι. Ἐὰν ἐλλείπῃ τὸ μέτρον τοῦ πραθέντος ἀγροῦ, πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐργασίας τῶν ζευγῶν ὁ πρᾶτης ἐνέχεται, καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον τὸ τίμημα μειοῦται. Εἰ δὲ μὴ τῷ παντὶ ἀγρῷ, ἀλλὰ μέρει ἐλλείπῃ, εἶον τῷ ἀμπελώνι, τότε καὶ τῆς καλλονῆς γίνεται λόγος. — Ν. 2. pr. Ν. 4. §. 1. Ν. 6. pr. Ν. 38. pr. Πανδ. 19. 1.

καὶ ὁ τόπος ὅπου τὸ ἐμπόρευμα κεῖται ἢ ἄλλη τις αὐτοῦ ιδιότης, ὁ προσδιορισμὸς οὗτος θεωρεῖται ὡς δευτερεύων, ἡ δὲ ἐνοχλή τοῦ πωλητοῦ μένει ἡ αὐτή. Ἄν τέλος ἡ ποσότης ἐκφρασθῇ κατὰ συνεγγισμὸν, οἷον ἑκατὸν περίπου κοιλὰ, εἰ μὲν τὸ τίμημα ὠρίσθη κατὰ μονάδας, ὀφείλεται τίμημα ἀνάλογον τοῦ ἀληθῶς ὑπάρχοντος ποσοῦ τοῦ ἐμπορεύματος, εἰ δὲ συνεφωνήθη κεφαλαιωδῶς, ἂν μὲν τὸ ἐμπόρευμα εὑρεθῇ κατώτερον τοῦ συνομολογηθέντος ποσοῦ, ὁ πωλητὴς, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὸ προσδιορίσῃ ἄλλως, ἐνέχεται εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ὅλου, ἀφιεμένης αὐτῷ μιᾶς μόνης μονάδος, ἂν δ' ἀναφανῇ περισσότερον, δὲν τῷ ὀφείλεται αὐξήσις τοῦ τιμήματος (1).

§. 2.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

383. Τὸ τίμημα πρέπει νὰ ὀρίζεται εἰς χρήματα.

384. Πρέπει νὰ ᾔηται βέβαιον.

385. Βέβαιον τίμημα ἐπὶ ἀβεβαίου ποσότητος ἐμπορευμάτων.

386. Πρέπει νὰ ᾔηται σπουδαῖον.

387. Καὶ δίκαιον.

383. Τὸ τίμημα πρέπει οὐσιωδῶς νὰ συνίσταται εἰς χρήματα, καθότι ἂν ἡ ἀξία τοῦ πωλουμένου πράγματος ἀποδίδεται δι' ἄλλων πραγμάτων, ὑπάρχει ἀνταλλαγή καὶ οὐχὶ πώλησις (2). Δὲν ἀπαιτεῖται ὁμῶς ἀναγκαιῶς καὶ νὰ μετρηθῶσι πραγματικῶς τὰ χρήματα, ἂν καὶ ἡ υποχρέωσις αὕτη βαρύνῃ πάντοτε τὸν ἀγοραστὴν, καθόσον δὲν συνωμολογήθη τὸ ἐναντίον, ἢ δὲν ἔχει ἀφορμὴν συμψηφισμοῦ. Τοιαύτη δ' ἐναντία συνομολόγησις δύναται οὐ μόνον μετέπειτα νὰ γίνῃ, καὶ οὕτω νὰ δοθῇ ἄλλο τι ἀντὶ τῆς πληρωμῆς (3), ἀλλὰ καὶ ἀμέσως ἀπ'

(1) Treischke, der kaufcontract §. 16.

(2) α. Βασιλ. 19, 1. Ποτὲ καταλλαγή ἦν πραγμάτων ἀντιτιδομένων, ὥστερον δὲ γέγονεν ἡ πρᾶσις ἀργυρίων ἐπινημθέντων· χωρὶς γὰρ ἀργυρίων οὐ συνίσταται ἡ πρᾶσις. — Ν. 1. §. 1. Ν. 7. Κώδ. 4.

(3) Ν. 9. Κώδ. 4. 44.

ἀρχῆς νὰ λάβῃ χώραν. Οὕτως ὅταν π. χ. ἀνταλλάσσωνται δύο πράγματα ὧν ἡ τιμὴ προσδιορίζεται πρότερον εἰς χρήματα, ἀδιαφόρως εἴτε αἱ τιμαὶ αὗται εἶναι ἐντελῶς ἴσαι πρὸς ἀλλήλας, εἴτε ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων προσπληρόνει καὶ μέρος τοῦ τιμήματος εἰς μετρητά. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὑπάρχουσι δύο ἀγοραὶ τῶν ὁποίων τὰ ἀμοιβαῖα τιμήματα συμψηφίζονται. Τὸ συνάλλαγμα τοῦτο νομικῶς θεωρούμενον δὲν εἶναι ἀνταλλαγή, ἃν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον χαρακτηρίζεται πολ-
λάκις τοιουτοτρόπως.

Ὡσαύτως δὲ ἂν μετὰ τινα πραγματοποιηθεῖσαν ἀγοραπω-
λησίαν, οἱ συμβαλλόμενοι συμφωνήσωσι νὰ δοθῇ, ἀντὶ τοῦ συ-
νομολογηθέντος τιμήματος, πραγματεία εἰς χρήματα ἐκτιμη-
θεῖσα, θέλει ὑπάρχει δεύτερον συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας,
τοῦ ὁποίου τὸ τίμημα θέλει ἐννοεῖται συμψηφιζόμενον μὲ τὸ
τοῦ πρώτου (1).

384. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀγοραπωλησία, ἀπαιτεῖται τὸ τίμημα
νὰ ᾔναι βέβαιον, νὰ μὴ μένῃ τοῦτέστιν ἀμφιβολία εἴτε ὡς πρὸς
τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποδοτέων νομισμάτων, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν
αὐτῶν, ὅθεν ἡ ἀγορὰ ἐφ' ἧς ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τιμήματος
ἀφίεται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων δὲν ἔχει
κῦρος (2).

Ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως δύνανται τὰ μέρη νὰ ὀρίσωσι τὸ τίμημα,
ἐξαρτῶντα τὸν προσδιορισμὸν αὐτοῦ ἐξ οἱαζδήποτε περιπτώ-
σεως ἢ ἐκ τῆς ἀποφάσεως τρίτου τινός. εἰς ταύτην τὴν περί-
πτωσιν τὸ συνάλλαγμα λαμβάνει τὸ κῦρος του ὅταν πραγμα-
τοποιηθῇ ἡ προβλεφθεῖσα περίπτωσις, ἢ ἐκφράσῃ τὴν ἀπόφα-
σιν τοῦ ὁ τρίτος. Ἄν δ' ὁ τρίτος δὲν δυνήθῃ ἢ δὲν θελήσῃ ν'
ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ τιμήματος (3), ἢ τὰ ἐπὶ τοῦτῳ διορισθέντα
πλεῖω τοῦ ἐνὸς πρόσωπα δὲν συμφωνήσωσι πρὸς τοῦτο, τέλος
ἂν ὁ γενόμενος προσδιορισμὸς ἐξελεγχθῇ γενόμενος κατὰ με-

(1) Ν. 4. Κώδ. 8. 45.

(2) λγ'. Βασίλ. 19. 1. Οὐκ ἔρρωται τὸ εἰπεῖν, ὅσου θέλεις, πέπραταί σοι, ὅσου
θέλεις, ὅσου δοκιμάσεις, ὅσου δίκαιον κρίνεις. — Ν. 35. §. 1. Πανδ. 18. 1. — Ν.
τελ. Κώδ. 4. 38. — λέ. Βασίλ.

(3) Ν. τελ. Κώδ. 4, 28.

ροληψίαν ἢ δωροδοκίαν (1), ἢ ἀγοραπωλησίᾳ μένει ἀνίσχυρος.

385. Ἐπὶ πωλήσεως ομάδος, τὸ τίμημα δύναται νὰ ὀρισθῇ εἴτε κεφαλαιωδῶς, χωρὶς ἀριθμήσεως, μετρήσεως ἢ σταθμίσεως τῶν πωλουμένων, ἢ καὶ ἄνευ τοιούτου ἐλέγχου ὡς μὴ ὑπαρχούσης τινὸς περὶ τοῦ ποσοῦ αὐτῶν ἀμφιβολίας, εἴτε σχετικῶς μόνον ὡς πρὸς τινὰς μονάδας, καὶ τότε τὸ σύνολον τοῦ τιμήματος ὀρίζεται δι' ἀριθμήσεως, μετρήσεως, ἢ σταθμίσεως τῶν ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τῆς πωλήσεως περιεχομένων μονάδων· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν τὸ τίμημα εἶναι ἐρμείως ὠρισμένον, καθόσον ὁ προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐξήρτηται ἐξ ἐνὸς μόνου περιστατικοῦ, δυναμένου προχείρως νὰ σαφηνισθῇ. Τοιαύτη πώλησις θεωρεῖται λοιπὸν τελεία ἅμα οἱ συμβαλλόμενοι συμφωνήσωσι περὶ τοῦ τιμήματος ἐκάστου πήχεως, κοιλοῦ, ἐκατολλίτρου κτλ., καὶ μόνον καθόσον ἀφορᾷ τὴν μεταβίβασιν τοῦ κινδύνου διακρίνεται τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πωλήσεως ἀπὸ τὰ λοιπά.

386. Δὲν ὑπάρχει ὡσαύτως ἀγοραπωλησίᾳ, ὅταν δὲν ἀπαντᾷται σπουδαία τῶν συμβαλλομένων πρόθεσις νὰ ὠφεληθῇ ὁ πωλητὴς ἐκ τοῦ συνομολογηθέντος τιμήματος, εἴτε διὰ πραγματικῆς πληρωμῆς, εἴτε διὰ λογαριασμοῦ (*pretium verum*). Ἄν ἡ πρόθεσις αὕτη ἐλλείπῃ, τὸ συνάλλαγμα δύναται νὰ ἰσχύσῃ ὡς δωρεὰ, ὡς παρακαταθήκη, ὡς παραγγελία, ὡς ἐνεχύρον, κτλ., συμφώνως μὲ τὸν ἀληθῆ τῶν συναλλαξαμένων σκοπὸν, ποτὲ δὲ ὡς ἀγοραπωλησίᾳ. Ἐὰν ὅμως διὰ τοιούτων εἰκονικῶν πωλήσεων οἱ συμβαλλόμενοι ἐσκόπευον νὰ καλύψωσι συναλλάγματα ἐν γένει ἢ διὰ τὰς ἰδιαιτέρας τῶν μερῶν περιστάσεις ἀπηγορευμένας, ἢ ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος τῆς ἀγοραπωλησίας, ἂν δύναται νὰ τὴν χορηγήσῃ ὁ προσδῶλλον τὴν φαινομένην ἀγοραπωλησίαν θέλει συνεπάγῃ καὶ τὴν στέρησιν πάσης ἀγωγῆς, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ κεκαλυμμένων δωρεῶν μεταξὺ συζύγων, ἐπὶ τοκογλυφικῶν συναλλαγμάτων, ἐπὶ ἐνεχύρων ὑπὸ ὅρον ἀποκτήσεως τοῦ ἐνεχύρου ἔνεκα τῆς μὴ ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους, κτλ.

(1) οἷ'. Βασιλ. 12. 1. Τὴν οὖν φαύλην αὐτοῦ δοκιμασίαν, τοῦτέστι, κακὴν κρίσιν δὲ δικαστῆς διορθοῦται. — Ν. 79, Παγδ. 17. 2.

387. Τὸ τίμημα τῆς ἀγοραπωλησίας ἀπαιτεῖται τέλος, κατὰ νόμον, νὰ ᾖ δίκαιον (*pretium justum*), ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐννοηθῇ δι' ἐκεῖνα μόνον τὰ ἐμπορεύματα δι' ἃ ἐκανονίσθη νόμιμος τοῦ τιμήματος μέγιστος ὅρος, ὡς τοῦτο γίνεται δι' ἀστυνομικῶν διατάξεων περὶ τοῦ κρέατος, τοῦ ἄρτου, τῶν φαρμάκων, κτλ. Ἄν ὁ ὅρος οὗτος παραβιασθῇ, τὸ μὲν συνάλλαγμα μένει οὐχ ἥττον ἰσχυρὸν, ἀλλ' ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ εἰμὴ εἰς πληρωμὴν τοῦ νομίμου τιμήματος, καὶ δι-
 καιοῦται μάλιστα ν' ἀναζητήσῃ τὸ περιπλέον πληρωθέν. Ἄν ἐκ-
 τὸς τῆς περιπτώσεως ταύτης, ὁ μὲν ἀγοραστής πληρώσῃ τὸ ἀγοραζόμενον ἀνωτέρω τῆς ἀξίας του, ὁ δὲ πωλητὴς τὸ πώλησιν κατωτέρω αὐτῆς, ἡ περίστασις αὕτη δὲν ἀκυρόνει ἐν γένει τὸ συνάλλαγμα, ἐκτὸς ἂν ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ἠπάτησεν τὸν ἄλλον ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ ποιότητα τοῦ ἐμπορεύματος (1). Ἡ δὲ ἕνεκα ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος ἢ ὑπερόγκου βλάβης προσδοκῇ τῆς ἀγοραπωλησίας προϋποθέτει πώλησιν ἰσχυράν, καὶ παράγει μόνον ἀγωγὴν πρὸς διάρρηξιν ἢ ἀνατροπὴν αὐτῆς, ὅθεν περὶ αὐτῆς θέλει γίνεαι λόγος κατωτέρω.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῶν οὐσιωδῶν προσόντων τῆς συναινέσεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

388. Γενικαὶ ἀρχαί. — Τίνες δὲν δύνανται νὰ συνάψωσιν ἀγοραπω-
 λησίαν.
 389. Τρόπος τῆς ἐκφράσεως τῆς συναινέσεως μεταξύ παρόντων καὶ με-
 ταξὺ ἀπόντων.
 390. Χρόνος ἐφ' ᾧ ὁ συναινέσας θεωρεῖται ἐμμένων εἰς τὴν συναί-
 νεσίν του.
 391. Ἀντικείμενα ἐφ' ὧν πρέπει νὰ ἐκφρασθῇ ἡ συναίνεσις. — Ὡς
 πρὸς τὴν σύμβασιν αὐτήν.
 392. Ὡς πρὸς τὸ ἀγοραζόμενον πρᾶγμα.
 393. Ὡς πρὸς τὰς τυχαίας τοῦ πράγματος ιδιότητας.
 394. Ὡς πρὸς τὸ τίμημα.

(1) κβ'. Βασιλ. 20. 1. Φυσικῶς καὶ ἐν τῇ πράξει καὶ ἀγορασίᾳ, καὶ τῇ μι-
 σθώσει καὶ ἐκμισθώσει περιγράφουσι ἀλλήλους ἐν τῷ ποσῷ.

395. Ὡς πρὸς τὰς αἱρέσεις τοῦ συναλλάγματος.

396. Περὶ ἀρράδωνος.

388. Ὡς ἐφ' ὧν τῶν λοιπῶν συναλλαγματῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως, ἡ συναίνεσις τῶν συναλλαττομένων πρέπει νὰ μὴ ᾖ πλημμελής. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν νὰ ἔχωσιν οἱ συμβαλλόμενοι τὴν πλήρη τῆς περιουσίας των διάθεσιν, ἡ θέλησις αὐτῶν νὰ ἐκφρασθῇ ἐλευθέρα καὶ ἀπαραβίαστος (1), νὰ ἐννοήσωσι καλῶς ἀλλήλους καὶ νὰ μὴ ἀπατήσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον.

Ἀνίκανοι ὄθεν τοῦ συνάπτειν συναλλάγματα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως εἶναι α. οἱ ἄνηθοι, οἱ παράφρονες, (ἐκτὸς μόνον καθ' ὃ διαλείμματα ἐχεφρονοῦσι (2), καὶ τοῦτο ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὁ μετ' αὐτῶν συναλλαζόμενος), καὶ οἱ δικαστικῶς ἀπηγορευμένοι. Οἱ τοιοῦτοι δὲν συνάπτουσιν ἐγκύρους ἀγοραπωλησίας πράξεις, εἰ μὴ διὰ τῶν ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων των (3), οἵτινες δὲν δύνανται οὔτε νὰ πωλήσωσι πρὸς ἑαυτοὺς οὔτε ν' ἀγοράσωσι παρ' ἑαυτῶν, ἐκτὸς μόνον παρὰ συνεπιτρόπου ἢ συγκεδημένου, παρ' εἰδικοῦ κηδεμόνου (4), ἢ ἐπὶ δημοπρασίας (5). β'. οἱ πτωχεύσαντες κατὰ τὰς ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἀναπτυχθησομένης ἀρχᾶς, καὶ γ'. αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες ὡς πρὸς τὰ προικῶα αὐτῶν πράγματα.

389. Πρὸς τελειοποίησιν τοῦ συναλλάγματος ἀπαιτεῖται οὐ μόνον νὰ ἐκφρασθῇ ἡ σύμφωνος ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων θέλησις, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίσῃ ἐκάτερος αὐτῶν τὴν ἐκφρασιν τῆς θελήσεως τοῦ ἄλλου. Ὅθεν, ὅταν ἡ διαπραγματεύσις γίνεται μεταξὺ παρόντων, τὸ συνάλλαγμα τελειοῦται ἅμα ἐκάτερος τῶν συμβαλλομένων ἀκούσῃ ὅτι ὁ ἄλλος ἐσυμφωνήσῃ μὲ τὴν πρότασίν του. Δύναται ὅμως ἡ συναίνεσις νὰ ἐκφρασθῇ καὶ σιωπηλῶς, οἷον διὰ τῆς ἀμέσους ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος, καὶ εἰς

(1) Ν. 1. Κώδ. 4. 44.

(2) 2. Κώδ. 4. 38.

(3) 4. §. 1. Πανδ. 21. 2.

(4) λβ'. Βασιλ. 19. 1. Ὁ ἐπίτροπος οὐ δύναται ὀφρακτικὸν πρᾶγμα ἀγοράσαι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων κουράτωρος καὶ προκουράτωρος. — Ν. 34. §. 7. Πανδ. 18. 1. — Ν. 5. §. 2. Πανδ. 26. 8.

(5) 5. Κώδ. 4. 38.

ταύτην τὴν περίπτωσιν τὸ συνάλλαγμα δὲν τελειοποιεῖται, ἐναντίον τοῦ εἰς τὸν ἀρ. 372 τεθέντος κανόνος, εἰμὴ διὰ τῆς ἐκτελέσεως, ἥτις ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται ἐνταῦθα ὡς στοιχεῖον, ἀλλ' ὡς σημεῖον μόνον τῆς συναινέσεως.

Ὅταν ἡ διαπραγματεύσις ἐνεργῇται διὰ τρίτων, μὴ ἐχόντων τὴν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ συναλλάγματος ἀπαιτουμένην πληρεξουσιότητα, καὶ τοιοῦτοι εἶναι οἱ μεσῖται, ἡ ἀγοραπωλησία θεωρεῖται τελεία ἅμα τὸ μεσολαβοῦν πρόσωπον γνωστοποιήσῃ τὴν συναίνεσιν τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς τὸν πωλητὴν, καὶ τὴν τοῦ πωλητοῦ πρὸς τὸν ἀγοραστήν. Τούναντίον οἱ ἐντολοδόχοι ὑποχρεοῦσι τοὺς ἐντολεῖς των διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν συναινέσεως.

Ἐὰν οἱ συμβαλλόμενοι ἀποφασίσωσι νὰ συνταχθῇ περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας ἔγγραφον συμβόλαιον, ὁ νόμος θεωρεῖ ὅτι τὰ μέρη δὲν ἐννόησαν νὰ παρασκευάσωσι μόνον οὕτως ἔγγραφον τοῦ συναλλάγματος ἀπόδειξιν, ἀλλὰ πρὸ πάντων νὰ μὴ θεωρηθῇ αὐτὸ τετελεσμένον πρὶν τὸ συμβόλαιον ὑπογραφῇ παρ' ἀμφοτέρων.

Ὅταν τέλος ἡ διαπραγματεύσις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν τοσοῦτον συνήθους ἀλληλογραφίας, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τετελεσμένον, ἅμα ὁ μὲν τῶν συμβαλλομένων ἐκφρασθῇ διὰ τῆς ἐπιστολῆς του ὀριστικῶς περὶ τοῦ πράγματος καὶ τοῦ τιμήματος, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀπαντήσεως αὐτοῦ συναινέσῃ, καὶ ἡ ἀπάντησις αὕτη φθάσῃ εἰς χεῖρας τοῦ πρώτου.

390. Ἡ ἀγοραπωλησία ἄρχεται μὲ τὴν ζήτησιν ἢ τὴν προσφορὰν, τελειοῦται δὲ μὲ τὴν ἀποδοχὴν τῆς προσφορᾶς, ἢ τῆς εἰς τὴν ζήτησιν συγκαταθέσεως.

Ὅταν ἡ διαπραγματεύσις ἐνεργῇται μεταξὺ προσώπων παρόντων καὶ διὰ ζώσης, αἱ προτάσεις ὑφίστανται ἐφ' ὅσον διαρκεῖ καὶ ἡ διαπραγματεύσις, ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ ἐκφρασθῇ ἡ συναίνεσις πρὶν χωρισθῶσιν οἱ συμβαλλόμενοι, καθότι ἂν μακρυνθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων πρὶν μείνωσι σύμφωνοι ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη τοῦ συναλλάγματος ἀντικείμενα, θεωροῦνται ὡς ἀνακαλέσαντες ὁ μὲν τὴν προσφορὰν ὁ δὲ τὴν ζήτησίν του. Ὅταν ὅμως ἡ διαπραγματεύσις ἐνεργῇται μεταξὺ ἀπόντων δι' ἀλληλογραφίας, ἀναγκαιῶς διατρέχει διάστημα τι χρονικὸν μεταξὺ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ἀποδοχῆς, τῆς

ζητήσεως καὶ τῆς συναίνεσεως, τὸ δὲ διάστημα τοῦτο δύναται νὰ ᾔῃαι μᾶλλον ἢ ἦττον διεξοδικόν, καθότι ὁ πρῶτος ἐκφράσας τὴν θέλησίν του συμβαλλόμενος τεκμαίρεται ἐμμένων ἐν αὐτῇ, ἐν ὅσῳ δὲν ἀποδειχθῇ ὅτι τὴν μετέβαλε.

391. Ἡ συναίνεσις τῶν συναλλαττομένων ἀπαιτεῖται νὰ συντρέξῃ πάντοτε μὲν καὶ ἀναγκαίως ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη τοῦ συναλλάγματος τούτου προσόντα ἦτοι τὴν σύμβασιν αὐτὴν τοῦ ἀγοράσαι καὶ πωλῆσαι, τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ τίμημα, σχεδὸν δὲ πάντοτε ὡς πρὸς τὰ τυχαῖα αὐτοῦ προσόντα ἦτοι τὰς αἰρέσεις τῆς ἀγοραπωλησίας.

Οὕτως ἂν θελήσω νὰ ναυλώσω διὰ τρία ἔτη τὸ πλοῖόν σου ἀνὰ χιλίας δραχμὰς κατ' ἔτος, σὺ δὲ ἐννόησας νὰ μὲ τὸ πωλήσῃς διὰ δραχμὰς τρισχιλίας πληρωτέας εἰς τρεῖς ἴσας ἐτησίαις δόσεις, δὲν συνέστη μεταξὺ ἡμῶν οὔτε ναύλωσις, οὔτε ἀγοραπωλησία, οὔτε ἄλλο τι συνάλλαγμα, διότι αἱ δύο θελήσεις δὲν συνέτρεξαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν (*in idem placitum consensus*) τῆς συμβάσεως τῆς ἀγοραπωλησίας.

392. Ἡ συναίνεσις πρέπει νὰ ᾔῃαι ἐντελής καὶ ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἐκαστον δὲ ἐνσώματον πρᾶγμα συνίσταται ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ σχήματος αὐτοῦ, τῶν δύο τούτων βάσεων τῆς ἀξίας του. Ἄν λοιπὸν ὁ πωλητὴς προσφέρῃ ἵππον, ὁ δὲ ἀγοραστὴς νομίζῃ ὅτι ἀγοράζει πλοῖον, δὲν ὑπάρχει συναίνεσις ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγορᾶς, καθότι οἱ συμβαλλόμενοι πλανῶνται συνάμα καὶ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ ὡς πρὸς τὴν ὕλην τοῦ πράγματος.

Ἄν τις πάλιν θέλων ν' ἀγοράσῃ χρυσοῦν ὠρολόγιον ἀγοράσῃ χρυσοῦν δακτύλιον, ὑπάρχει μὲν συναίνεσις ὡς πρὸς τὴν ὕλην, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, ἕκαστον δὲ πρᾶγμα συνίσταται, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τῆς ὕλης αὐτοῦ, δὲν ὑπάρχει συναίνεσις ὡς πρὸς οὐδέτερον. τῶν δύο ἀντικειμένων.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν ὑπάρχει συναίνεσις οὐδ' ἂν σύμφωνοι ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, οἱ συμβαλλόμενοι πλανηθῶσιν ὡς πρὸς τὴν ὕλην, ὡς ἐὰν ἀγοράσῃ τις χειρόμακτρα βαμβακερὰ νομίζων ὅτι εἶναι μεταξωτά. Εἰς ὅλας δὲ τὰς ἀνωτέρω περιπτώ-

σεις εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὅτε τὸ συνάλλαγμα ἐγίνετο, εἶχον ἢ μὴ οἱ συμβαλλόμενοι τὸ πρᾶγμα ἐνώπιόν των. Τοιαῦτα συναλλάγματα εἶναι πάντοτε ἄκυρα καὶ μάλιστα τόσον πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἀγοραστοῦ ὅσον καὶ πρὸς τὸ τοῦ πωλητοῦ.

393. Ἐάν ὁμως ἡ πλάνη ἀφορᾷ μόνον τὰς τυχαίας τοῦ πράγματος ιδιότητας, οἷον τὴν καθαρότητα τοῦ χρυσοῦ, τὴν καλλονὴν ἢ τὴν ἐντέλειαν τῆς ἐργασίας, ἡ πώλησις ἰσχύει πάντοτε ὡς πρὸς τὸν πωλητὴν ὅστις πλανᾶται πρὸς ζημίαν του.

Ἀλλὰ καθόσον ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστήν πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἂν τὸ συνάλλαγμα κατηρτίσθῃ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πράγματος, ἢ χωρὶς νὰ τὸ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν τὰ μέρη. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἡ ὥς πρὸς τὰς τυχαίας τοῦ πράγματος ιδιότητας πλάνη δὲν συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τοῦ συναλλάγματος, ἐκτὸς μόνον ἂν ἐγένετο ῥητὴ ἢ σιωπηλὴ ὡς πρὸς αὐτὰς συνομολόγησις, ὑπάρχει δὲ ἡ τελευταία ὅταν ὁ πωλητὴς γνωρίζῃ ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ιδιότης ἦτον ἡ κυρία τῆς ἀγορᾶς ἀφορμή. Κατὰ μείζονα δὲ λόγον συμβαίνει τὸ αὐτὸ ἂν αἱ ιδιότητες τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος εἶναι φανεραί.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅταν τὸ συνάλλαγμα κατηρτίσθῃ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πράγματος, τὸ κύρος αὐτοῦ δὲν παρὰβλάπτεται ὡς ἐκ τῆς περὶ τὰς τυχαίας αὐτοῦ ιδιότητος πλάνης, φθάνει μόνον νὰ μὴ ἐπλανήθησαν τὰ μέρη εἴτε ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ὕλην, εἴτε ὡς πρὸς οὐσιώδη τινὰ αὐτοῦ ποιότητα. Μολονότι δὲ τὸ γένος τῶν ζώων εἶναι οὐσιῶδες τοῦ σχήματος αὐτῶν στοιχεῖον, ἂν ἀγοράσω δάμαλιν ἀντὶ βοῆς, ἢ τάνάπαλιν, ἡ ἀγορὰ δὲν θέλει εἶσθαι ἄκυρος, καθότι τοσοῦτον παχυλὴ πλάνη, τὴν ὁποίαν ἡδυνάμην ν' ἀποφύγω διὰ τῆς κοινοτέρας προσοχῆς, δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ πλημμελεῖ τὴν συναίνεσίν μου (1).

Αἱ συνέπειαι τῆς πλάνης εἶναι πάντῃ διάφοροι, ὅταν οἱ συναλλασσόμενοι δὲν εἶχον τὸ πρᾶγμα ὑπ' ὄψιν των κατὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας. Οὕτως ὅταν ἡ ἀγοραπωλησία καταρ-

(1) Ignorantia supina quando quis ignoravit illud quod in oculos cadit, non prodest. Paria enim sunt scire et scire debere (Brunneman ad leg. 15, D. de contr. empt.).

τίζεται δι' ἀλληλογραφίας, τὸ ἀντικείμενον τῆς πωλήσεως πρέπει νὰ συμφωνῇ ὡς πρὸς τὰς τυχαίας αὐτοῦ ιδιότητας μὲ τὰς παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ προσδιορισθείσας, καὶ τούτου μὴ ἐκφρασθέντος, μὲ τὰς κατὰ μέσον ὅρον συνήθεις τοῦ πράγματος ιδιότητας, ἄλλως ἢ ἀγοραπωλησία δὲν θέλει ἔχει κῦρος. Καὶ τῶ ὄντι, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγοραπωλησίας ᾖναι ὑπ' ὅψιν τῶν συμβαλλομένων, ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς φαινομένης καλῆς ἢ κακῆς αὐτοῦ ποιότητος, ἂν δὲ τὸ παραμελήσῃ, ὀφείλει νὰ αἰτιᾶται ἑαυτόν (1). Ἀλλ' εἰς τὸν ἀπόντα δὲν δύναται τις ν' ἀποδώσῃ τοιαύτην παραμέλησιν ὡς πρὸς ἔρευναν τὴν ὁποίαν οὔτε ἐνήργησεν οὔτε ἠδύνατο. νὰ ἐνεργήσῃ.

Τέλος εἴτε παρόντες εἶναι οἱ συμβαλλόμενοι εἴτε ἀπόντες, ὅταν ἡ πραγματεία ἀγοράζεται κατὰ μέτρον, βάρος, ἢ ἀριθμὸν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐντελὴς συναίνεσις καὶ ὡς πρὸς τὸ μέτρον, τὸ βάρος ἢ τὸν ἀριθμὸν.

394. Τὰ μέρη πρέπει νὰ ᾖναι περιπλέον ἐντελῶς σύμφωνα καὶ ὡς πρὸς τὸ τίμημα, εἴτε ὠρίσθῃ τοῦτο παρ' αὐτῶν ἀμέσως, εἴτε πρόκειται νὰ ὀρισθῇ σχετικῶς πρὸς ἄλλο ποσόν, ἄλλως δὲν ὑπάρχει ἀγορὰ ἢ πώλησις.

Ἐν γένει, ἀφ' οὗ ἡ ἀγοραπωλησία συνομολογηθῇ εἴτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς, δὲν ἀνατρέπεται ἕνεκα ἐλαφροῦς τινος περὶ τὴν ὡς πρὸς τὸ τίμημα συνεννόησιν ἐλλείψεως, ἀλλ' ὁ δικαστής ἀκολουθεῖ μᾶλλον ἐνταῦθα τὴν ἐπιείκειαν καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐρμηνείας (2). Ἐν ὅσῳ ὅμως διακροῦσιν αἱ διαπραγματεύσεις, ἡ ἐλαχίστη ὡς πρὸς τὸ ποσόν τοῦ τιμήματος διαφωνία ἐμποδίζει τὴν τελειοποίησιν τοῦ συναλλάγματος.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅταν τὸ τίμημα μέλλῃ νὰ ὀρισθῇ σχετικῶς πρὸς ἄλλο ποσόν, ἢ παρὰ τρίτων, ἂν ὑπάρχῃ ἡ ἐλαχίστη διαφωνία ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν μέλλει νὰ γίνη ὁ προσδιορισμὸς αὐτοῦ. Ἄμα ὅμως τὸ τίμημα ὀρισθῇ, σχηματίζεται ὁ δεσμός τοῦ δικαίου, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ τὸν διαλύσῃ ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ ἄλλου.

(1) Discat cautius et peritius negotiari.

(2) νῆ. Βασίλ. 19. 1. Καὶ ὅτι διὰ μικρὰν αἰτίαν ἡ γενομένη καλῇ πίστει πρᾶξις οὐκ ἀνατρέπεται.

Σημειώτέον ἐν τούτοις ὅτι ἂν δὲν ὑπάρχῃ συναίνεσις ὡς πρὸς τὸ τίμημα ὅταν ὁ πωλητὴς ζητῇ περισσύτερον, ὁ δὲ ἀγοραστὴς προσφέρῃ ὀλιγώτερον, ὑπάρχει βεβαίως τοιαύτη εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν, διότι τὸ μεγαλύτερον ποσὸν περιλαμβάνει τὸ μικρότερον.

395. Ἡ συναίνεσις τῶν συμβαλλομένων πρέπει τέλος νὰ συντρέξῃ καὶ ὡς πρὸς τὰς αἱρέσεις τοῦ συναλλάγματος. Ἀλλ' ἐνταῦθα διακρίτεον ἂν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ἐννόησαν νὰ ἐξαρτήσωσι τὴν ὑπαρξίν τῆς πωλήσεως ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συμφωνίαν των, ἢ τὰν ἀπάλιν.

Οὕτως, ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ἀναβάλλωσι νὰ συμφωνήσωσιν ἀκολούθως ὡς πρὸς παρεπομένας τινὰς τῆς πωλήσεως αἱρέσεις, ἢ πώλησις ὑπάρχει ἅμα ὅτε, μετὰ τὴν συνομολόγησιν αὐτῆς, μείνωσι σύμφωνοι ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ τίμημα. Σὲ πωλῶ π. χ. τὸν ἵππον μου δραχμῶν τριακοσίων, καὶ μένει νὰ συμφωνήσωμεν ἀκολούθως περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ τόπου τῆς παραδόσεως, ἢ ἐν γένει περὶ τῶν αἱρέσεων τοῦ συναλλάγματος, καὶ χωρὶς νὰ τὰς ὀρίσωμεν ἀμέσως. Ἡ πώλησις εἶναι τελεία, ἂν δὲ διαφωνήσωμεν ἀκολούθως ὡς πρὸς τὰς αἱρέσεις, ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν τὸ δικαστήριον.

Τοῦναντίον ἡ πώλησις, μακρὰν τοῦ νὰ ᾔῃαι τελεία, δὲν ὑπάρχει οὐδὲ καὶ ἀτελῶς, ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι, ἧτις ἐξ αὐτῶν, ἐννοοῦν νὰ ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρξίς τοῦ συναλλάγματος ἐκ τῆς προηγουμένης αὐτῶν συμφωνίας ὡς πρὸς τινὰ τῶν αἱρέσεων.

396. Ἐπὶ τῆς ἀγοραπωλησίας δίδεται ἄρραβὼν διὰ διαφόρους λόγους.

α. Ὡς σημεῖον τῆς τελειοποιήσεως τοῦ συναλλάγματος, ὑποχρεωτικοῦ ἤδη δι' ἀμφοτέρα τὰ μέρη καταστάντος, πληρόναι συνήθως ὁ ἀγοραστὴς μικρόν τι ποσὸν ἀναλόγως τοῦ συνομολογηθέντος τιμήματος, καὶ τοῦτο λέγεται ἄρραβὼν. Δύναται δὲ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ συναλλάγματος νὰ δοθῇ ἄρραβὼν καὶ ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν συναλλαττομένων ἀποδοχὴ τοῦ ἄρραβῶνος σημαίνει ὡσαύτως ὅτι καὶ αὐτὸς θεωρεῖ τὴν ἀγοραπωλησίαν τετελεσμένην.

β'. Πολλάκις ὁ ἄρραβὼν δίδεται καὶ ὅταν οἱ συμβαλλόμε-

μενοι συνεφώνησαν ὡς πρὸς τὸ ἐμπόρευμα καὶ τὸ τίμημα, ἂν καὶ τὸ συνάλλαγμα δὲν κατέστη δι' αὐτοὺς ὑποχρεωτικόν, καθὼ ἐξαρτώμενον εἰσέτι ἐκ προσδοκωμένης τινὸς αἰρέσεως, ἥ διότι πρόκειται νὰ συνταχθῇ περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας [ἔγγραφον συμβόλαιον.

γ'. Ἐνίοτε δίδεται ὁ ἀρράβων καὶ χωρὶς παντάπασιν νὰ συμφωνήσωσιν εἰσέτι οἱ συμβαλλόμενοι.

δ'. Τέλος ὁ ἀρράβων δίδεται πολλάκις μετὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ συναλλάγματος, ὅταν ὁ μὲν τῶν συμβαλλομένων ἐπιφυλάσσεται ν' ἀνατρέψῃ τὴν ἀγοραπωλησίαν, ὁ δὲ δὲν θέλει νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὴν ἀνατροπὴν ταύτην εἰμὴ ἐπὶ τινὶ ἀποζημιώσει, ἥτις πληρόνεται ἀμέσως πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἄλλου, ἐπιφυλάττεται δὲ ὁ λαμβάνων τὸν ἀρράβωνα νὰ τὸν ἀποδώσῃ, ἥ ἂν τὸ συνάλλαγμα μείνῃ ἰσχυρὸν, νὰ τὸν καταλογίσῃ ἐπὶ τοῦ τιμήματος. Εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν ὁ ἀρράβων λαμβάνει χαρακτῆρα μετανοητικοῦ προστίμου (ἀρ. 380).

Τὸ πρῶτον, δευτέρον καὶ τέταρτον εἶδος τοῦ ἀρράβωνος προϋποθέτουσι συνάλλαγμα τετελεσμένον καὶ ἀμετάβλητον (1). Ὅθεν κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν πάντοτε, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς αἰρέσεως, δύνανται τὰ μέρη νὰ κινήσωσιν ἀγωγὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ συναλλάγματος.

Εἰς τὴν τρίτην περίπτωσιν ὁ μὲν λήπτης τοῦ ἀρράβωνος στερεῖται παντὸς δικαιώματος ἀγωγῆς, καὶ ὀφείλει ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν ληφθεῖσαν ἀποζημιώσιν, ὁ δὲ δότης αὐτοῦ δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συναλλάγματος ἢ πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ἀρράβωνος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἂν τὸ συνάλλαγμα ἐκπληρωθῇ, ὁ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ δοθεὶς ἀρράβων θεωρεῖται ὡς πληρωμὴ γενομένη εἰς λογαριασμὸν τοῦ τιμήματος, ὁ δὲ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ δοθεὶς ὡς ἐνέχυρον τῆς ἐκπληρώσεως, ὅθεν καὶ ὀφείλει νὰ ἐπιστραφῇ συγχρόνως μὲ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος. Ἄν εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἐκλειπούσης τῆς αἰρέσεως μείνῃ τὸ συνάλλαγμα ἀπραγματοποίητον, ὁ

(1) λγ'. Βασ. 19. 1. Τὸ ἀρράβωνος χάριν παρεχόμενον, ἐλεγχὸς ἐστὶ καὶ ἀπὸ δειξίς πράξεως καὶ ἀγορασίας συστάσεως, οὐ μὴν αὐτὴ σύστασις.

ὅφ' ὁποιουδήποτε τῶν συναλλαττομένων δοθεὶς ἀρράβων ὀφείλει ν' ἀποδοθῇ, καὶ δύναται νὰ ζητηθῇ διὰ τῆς ἄνευ αἰτίας ἀγωγῆς (condictione sine causa). Ἄν δ' ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων ἀποφεύγῃ τὴν συνωμολογημένην ἔγγραφον τελειοποιήσιν καὶ ἐκπλήρῳσιν τῆς ἀγοραπωλησίας, δύναται ὁ ἄλλος, ἂν αὐτὸς μὲν ἔδωκεν ἀρράβωνα, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἀναχωρῶν ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ διπλασίου, ἂν δ' ἔδωκεν ἀρράβωνα καὶ ὁ ἄλλος, θέλει ζητήσῃ τὸν δοθέντα, κρατήσῃ δὲ καὶ τὸν ληφθέντα. Ἀποζημιῶσιν ἄλλην παρὰ τὸ διπλάσιον δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ εἰμὴ ἐάν δι' αὐτοῦ δὲν θεωραπεύεται ἡ ζημία του.

Κατὰ τὴν τρίτην τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων ὁ ἀρράβων ἤθελε στερεῖται πάσης σημασίας, ἂν ἐκ τῆς δόσεως αὐτοῦ δὲν ἐξήγετο ὅτι ὁ πωλητὴς τοῦ ἐμπορεύματος, λαμβάνων ἢ δίδων ἀρράβωνα, ὑποχρεοῦται νὰ μὴ τὸ πωλήσῃ πρὸς ἄλλον τινά, πρὶν εἰδοποιήσῃ τὸν δόντα τὸν ἀρράβωνα διὰ νὰ ἐξηγηθῇ ἂν θέλῃ νὰ τὸ ἀγοράσῃ ὑπὸ τὰς αὐτὰς αἰρέσεις.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πωλήσεων παρεπομένων συμφώνων.

Α'. Πρὸς ὄφελος τοῦ ἀγοραστοῦ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

397. Σύμφωνον δοκιμῆς.

398. Σύμφωνον μεταμελείας.

399. Ἐγγύησις τοῦ πωλητοῦ ὡς πρὸς πράγματα μὴ ἐπιδειχθέντα.

397. Ὅταν ἡ ἀγοραπωλησία γίνεται ἐπὶ δοκιμῇ, ὅταν δηλονότι ὁ ἀγοραστής δὲν λαμβάνῃ ἀμέσως γνῶσιν ὅλης τῆς ποσότητος τῶν ἀγοραζομένων ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ τῷ ἐπιδεικνύεται μέρος μόνον αὐτῶν ὡς δεῖγμα, ἐξ οὗ ὀφείλει νὰ εἰκάσῃ τὴν ποιότητα τῶν ὑπολοίπων, ἢ αἴρεσις αὕτη ποτὲ μὲν καθιστᾷ τὸ συνάλλαγμα ὑπὸ ὅρον ποτὲ δὲ οὐ. Ἡ ἀγοραπωλησία εἶναι ὑπὸ ὅρον, ὅταν ἡ συναίνεσις δὲν μέλλῃ νὰ θεωρηθῇ πλήρης, εἰμὴ ἐάν

ἡ ὁμάς τῶν ἀγορασθησομένων ἐμπορευμάτων εὐρεθῇ σύμφωνος μὲ τὸ ἐπιδειχθὲν δείγμα. Ὅθεν ἂν τὰ ἐμπορεύματα εὐρεθῶσι διαφόρου ποιότητος παρὰ τὸ δείγμα, ὁ ἀγοραστής δὲν ὑποχρεοῦται ἐκ τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' οὐδ' ἄλλα ἐμπορεύματα δύναται ν' ἀπαιτήσῃ, ἀφ' οὗ ὁ πωλητής τῷ ὑπεσχέθῃ ὠρισμένην τινὰ ὁμάδα ἐμπορευμάτων. Τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται μὴ καταρτισθὲν, ὡς ἐκ τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς ἀναβλητικῆς αἰρέσεως. Ἐπειδὴ ὅμως αὕτη συνομολογεῖται πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἀγοραστοῦ μόνου, δύναται οὗτος νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς, καὶ τότε ὑποχρεοῦται ὁ πωλητής νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὸ συνομολογηθὲν τίμημα. Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ εἰς τὸν πωλητὴν, ἐκτὸς ἐναντίας συνομολογίας, νὰ ζητήσῃ τίμημα ἀνώτερον τοῦ συμφωνηθέντος, ἂν τυχὸν τὰ ἐμπορεύματα ἀναφανῶσι ποιότητος κρείττονος τῆς τοῦ δείγματος, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι διὰ τῆς τοῦ δείγματος ἐπιδείξεως συνωμολογήθη τοῦτο σιωπηλῶς, καθόσον πρέπει ἐν γένει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ πωλητής γνωρίζει τὴν ποιότητα τῶν ἐμπορευμάτων αὐτοῦ, καὶ ἡ πρότασις πλάνης, τὴν ὁποῖαν τοσοῦτον εὐκολον ἦτον ν' ἀποφύγῃ, δὲν δύναται νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ὁ πωλητής δὲν δύναται νὰ βοηθηθῇ εἰμὴ ἔνεκα βλάβης ὑπὲρ τὸ ἥμισυ, ἢ ἀποδεικνύων δόλον τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς βλάβην του.

Ὅταν τούναντίον ἡ ἀγοραπωλησία δὲν ἀφορᾷ ὁμάδα ὠρισμένων ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ τὴν παράδοσιν ποσοῦ τινος ἐμπορευμάτων συμφώνων μὲ τὸ δείγμα, τὸ συνάλλαγμα δὲν εἶναι πλέον ὑπὸ ὅρον, ἀλλ' ἀναδέχεται ἀμέσως ὁ πωλητής τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παραδώσῃ τὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ δείγματος, καὶ, ἂν τοῦτο τῷ ἦναι ἀδύνατον, νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ ἐντελῶς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὑπάρχει τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ δευτέρου τούτου εἵδους τῆς ἀγοραπωλησίας, ὁσάκις ἡ ἀγορὰ συμφωνεῖται ἐπὶ δείγματος, ὅθεν ὁσάκις ὁ πωλητής ἐννοεῖ νὰ προσφέρῃ ὠρισμένην τινὰ ὁμάδα ἐμπορευμάτων ὀφείλει νὰ τὸ γνωστοποιήσῃ ῥητῶς πρὸς τὸν ἀγοραστήν ἢ τὸν μεσίτην (1).

(1) Treitschke, der Kaufcontract in besonderer Beziehung auf den Waarenhandel §. 46.

Ὁ πωλητὴς ὀφείλει τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ἐμπόρευμα εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ δεῖγμα, καθόσον ἡ ἀπόδειξις τῆς πραγματοποιήσεως τῆς αἰρέσεως εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ συναλλάγματος.

Συμφέρεи ὅθεν ἢ μόνον νὰ ἐπιδεικνύεται τὸ δεῖγμα, καὶ νὰ διατηρῆται εἴτε παρὰ τῷ μεσίτῃ, εἴτε, ἐπὶ τῶν ἀμέσων πωλήσεων, παρὰ τῷ πωλητῇ αὐτῷ, διὰ νὰ παραβληθῇ ἐν καιρῷ μὲ τὰ ἐμπορεύματα, ἢ νὰ γίνεται χρήσις διπλῶν δειγμάτων, ἐξ ὧν τὸ μὲν νὰ διατηρῆται παρὰ τῷ μεσίτῃ ἢ τῷ πωλητῇ, τὸ δὲ παρὰ τῷ ἀγοραστῇ, ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τοῦ πωλητοῦ. Ἄν δὲ τυχὸν ὁ πωλητὴς παραδώσῃ τὸ δεῖγμα πρὸς τὸν ἀγοραστήν, ἄνευ τῶν προηγουμένων προφυλάξεων, καὶ ἐντεῦθεν ἐγερεθῇ διένεξις περὶ τῆς ταυτότητος, δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοραστὴς εἰς τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, ἀλλ' ὀφείλει μᾶλλον ὁ πωλητὴς ν' ἀποδείξῃ τὴν παρ' αὐτοῦ προτεινομένην μεταβολήν. Ἄν τούναντίον ἀπωλέσῃ ὁ ἀγοραστὴς τὸ εἰς χεῖράς του παραδοθὲν δεῖγμα, ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ὁ πωλητὴς στερεῖται, ἐξ ἀμαρτήματος τοῦ ἀγοραστοῦ, τοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐγκριθείσης ποιότητος τῶν ἐμπορευμάτων συνομολογηθέντος μέσου, ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρέωσεως τοῦ νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, καὶ ὀφείλει μᾶλλον ὁ ἀγοραστὴς ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν του ὅτι τὸ ἐμπόρευμα δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ ἀπολεσθὲν δεῖγμα.

398. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ συνομολογουμένη ἐπιφύλαξις τῆς μεταμελείας (*pactum displicentiae*), ἢ τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποδώσῃ ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου τὰ παραληφθέντα ἐμπορεύματα καὶ ν' ἀναλάβῃ τὸ καταβληθὲν τίμημα ἢ ν' ἀπαλλαγῇ τῆς πρὸς καταβολὴν αὐτοῦ ὑποχρέωσεως, ἀποτελεῖ συνθήκως αἴρεσιν διαλυτικὴν (1). Ἄν δὲ οἱ συμβαλλόμενοι, ἀφ' οὗ μείνωσι σύμφωνοι ὡς πρὸς τὸ τίμημα, θελήσωσι νὰ δώσωσιν εἰς τοιαύτην αἴρεσιν δύναμιν ἀναδολητικὴν, καὶ νὰ πολεμήσωσιν οὕτω τὸ ἐκ τῆς παραδόσεως τοῦ πράγματος πηγάζον νόμιμον τετελεσμένης πω-

(1) N. 1. §. 6. Βασιλ. 50. 4. Ὡςπερ καὶν συμφωνηθῇ ἵνα, ἐὰν ἀπαρέσῃ ἐντὸς ῥητοῦ καιροῦ, ἀναγοράστον ᾗ. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ αἴρεσιν συνίστανται αἱ πράξεις αὐται, ἀλλ' ὑπὸ αἴρεσιν ἀναλύνονται. — N. 3. Πανθ. 18, 1, καὶ N. 2. §. 5. Πανθ. 41, 4.

λήσεως τεκμήριον, οφείλουσι ρητῶς νὰ συνομολογήσωσιν ὅτι τὸ συνάλλαγμα δὲν ἐτελειοποιήθη εἰσέτι καὶ ὅτι τὸ πρᾶγμα παρεδόθη πρὸς ἀπλὴν δοκιμασίαν· ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἂν δι' ἑλλειψιν συμφωνίας ὡς πρὸς τὸ τίμημα δὲν δύναται ἡ ἀγοραπωλησία νὰ θεωρηθῇ τετελεσμένη, ἡ παράδοσις δὲν θέλει ἐπιφέρει τὸ ἀνωτέρω τεκμήριον, οὐδ' ἐνοχῆτις ὑφίσταται οὐδὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν. Καὶ ἂν δὲν ὀρισθῇ δὲ προθεσμία, ἐπιφυλαχθῇ δὲ ἐν γένει τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς, ἡ ἐπιφύλαξις αὕτη ἰσχύει πάλιν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡς αἵρεσις ἀναβλητικῇ, καθόσον διὰ τοῦ ἀγορανομικοῦ διατάγματος ὀρίζεται προθεσμία ἐξήκοντα ἡμερῶν, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων παραγράφεται τὸ δικαίωμα τῆς μὴ ἐγκαίρως ζητηθείσης ὑποστροφῆς (1).

Πολλάκις μὲ τὴν αἶρεσιν τῆς ὑποστροφῆς συνδέεται καὶ ἡ τῆς πληρωμῆς προστίμου μεταμελείας, δι' ἧς ὁ ἀγοραστής ὑποχρεοῦται, ἂν κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος, ν' ἀφήσῃ εἰς τὸν πωλητὴν μέρος τοῦ καταβληθέντος τιμήματος, ἢ ἂν τὸ τίμημα δὲν καταβλήθῃ εἰσέτι νὰ τῷ δώσῃ ὠρισμένον τι ποσὸν πρὸς ἀποζημίωσιν. Ἄν τὸ ποσὸν τοῦτο προκαταβληθῇ καθ' ἣν στιγμὴν συνάπτεται τὸ συνάλλαγμα, ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον εἶδος ἀρράβωνος.

399. Ὅταν ἡ ἀγοραπωλησία ἐνεργῇται χωρὶς ὁ ἀγοραστής νὰ ἴδῃ ἢ νὰ δοκιμάσῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ κεκρυμμένας αὐτοῦ ιδιότητας, ἐγγυᾶται συνήθως ὁ πωλητὴς περὶ αὐτῶν. Τοιοῦτο σύμφωνον ἐπιφέρει συνεπειὰς διαλυτικῆς ἀλλ' οὐχὶ ἀναβλητικῆς αἱρέσεως. Τὸ συνάλλαγμα εἶναι τέλειον καὶ χορηγεῖ δικαίωμα ἀγωγῆς, δύναται ὅμως ν' ἀνατραπῇ, ἂν αἱ ὑποσχεθεῖσαι ιδιότητες ἐλλείπωσι καὶ ὁ ἀγοραστής τὸ ἀπαιτήσῃ.

Β'. Πρὸς ὄφελος τοῦ πωλητοῦ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

400. Σύμφωνον κρείττονος προσφορᾶς.

401. Σύμφωνον ἀπαλλακτικόν.

(1) Ν. 31. §. 22. Πανδ. 21, 1. — Ν. 4. Κώδ. 4. 58.

402. Σύμφωναν ἐπιφυλάξεως τῆς κυριότητος.

400. Ἐνίοτε ὁ πωλητὴς ἐπιφυλάττεται τὸ δικαίωμα νὰ δεχθῇ κρείττονα προσφορὰν ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου (*addictio in diem*), καὶ ἡ αἵρεσις αὕτη λαμβάνει ἀναβλητικὸν ἢ διαλυτικὸν χαρακτῆρα, καθόσον, κατὰ τὴν συνομολογίαν τῶν συμβαλλομένων, ὁ πωλητὴς δὲν θέλει ἐνέχεται εἰς τὸ συνάλλαγμα εἰμὴ ἐὰν ἐντὸς τῆς τεθείσης προθεσμίας δὲν παρουσιασθῇ ἐπωφελεστέρα προσφορὰ, ἢ ἡ ἀμέσως τελειοποιουμένη πώλησις θέλει θεωρεῖται ἀνατετραμμένη ἂν ἐν τοσούτῳ τῷ παρουσιασθῇ ἐπικερδεστέρα προσφορὰ (1). Ὑπάρχει δὲ ἐπικερδεστέρα προσφορὰ ὡςάκις προσίθεται ὁποιαδήποτε ὠφέλεια ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ διὰ τῆς ὑπὸ τρίτου τινὸς προτεινομένης νέας ἀγοραπωλησίας, εἴτε προσφέρεται τίμημα ἀνώτερον μὲ ἴσην πρὸς πληρωμὴν αὐτῆς προθεσμίαν, ἢ οὐχὶ τοσοῦτον μακροτέραν ὥστε οἱ τόκοι τοῦ διαμέσου χρόνου νὰ ἐξισωθῶσι μὲ τὴν διαφορὰν (2), εἴτε προτείνεται πληρωμὴ ἐντὸς βραχυτέρας προθεσμίας, ἢ μείζων ἀσφάλεια τοῦ πιστωθέντος ὀφειλομένου τιμήματος, ἢ πληρωμὴ διὰ συναλλαγματικῶν μᾶλλον ἐπιζητήτων καὶ εὐχερεστερας διὰ τοῦτο προεξοφλήσεως (*facilior solutio*), ἢ ἀπαλλαγὴ αἱρέσεων ἐνοχλητικῶν διὰ τὸν πωλητὴν, ἢ τέλος παραίτησις τῆς ἔνεκα ἐλαττωμάτων καὶ ἐκνικήσεως ἐπικειμένης αὐτῷ ἐγγυήσεως (3).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιφύλαξις ἐνεργεῖται πρὸς ὄφελος τοῦ πωλητοῦ, δὲν δύναται ὁ ἀγοραστὴς νὰ παραιτηθῇ μονομερῶς τῆς ἀγορᾶς ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐγένετο κρείσσων πρὸς τὸν πωλητὴν προσφορὰ, ἀλλὰ μένει πάντοτε ὁ πωλητὴς κύριος νὰ ἐμμείνη

(1) Ν. 12. Πανθ. 18. 2.

(2) ε. Β. 19. 2. Ὅτι ὁ δεύτερος ἀγοραστὴς μόνον τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐ τοὺς καρποὺς λαμβάνει, οὐ παρὰ τοῦτο δὲ, ἐὰν τῷ αὐτῷ πρώτῳ δίδῃσι τίμημα, δοκεῖ γίνεσθαι κρείττων ἢ αἵρεσις τοῦ πράτου, ὡς αὐτοῦ μέλλοντος κερδαίνειν τοὺς καρπούς. Καὶ ὅτι, ἐὰν μὴ γένηται ὑπερβηματισμὸς, ὁ πρώτος ἀγοραστὴς κερδαίνει τοὺς καρπούς· εἰ δὲ γένηται, ἀποδίδεται τῷ πράτῃ, καὶ ὑπερβηματισμὸς κατὰ τοῦ δευτέρου, καὶ μείνη ἔχων τὸ πρᾶγμα.

(3) δ'. Βασιλ. 19. 2. Τὰ γὰρ λυσιτελοῦντα τῷ πράτῃ κρείττονα ποιεῖ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ.

εἰς τὴν πρώτην προσφορὰν ἀπορρίπτων τὴν μεταγενεστέραν, ἂν τυχὸν δὲν συνωμολογήθη τὸ ἐναντίον (1).

Ἄν πλείονες ὁμοῦ πωλήσωσι κοινὸν πρᾶγμα ὑπὸ τὴν ἄνω ἐπιφύλαξιν, διὰ τὴν καταργηθῇ ἡ ἀπέναντι τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ ὑποχρέωσις των, ἀπαιτεῖται ἡ ἐκ μέρους ἀπάντων τῶν πωλητῶν ἀποδοχὴ τῆς κρείττονος προσφορᾶς (2). Καθότι ἐνδέχεται ν' ἀμφιβάλλεται ἂν ἡ νέα προσφορὰ ᾖ ἐπικερδესτέρα, ἢ νὰ ἔχῃσι διάφορον περὶ αὐτῆς γνώμην οἱ πωληταί. Ἄν δὲ καὶ τοῦτο δὲν ὑπάρχῃ, ἀλλὰ τινες αὐτῶν δὲν ἀποποιῶνται τὴν νέαν προσφορὰν εἰμὴ πρὸς χάριν τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ, δὲν δύναται μολαταῦτα νὰ τοὺς ὑποχρεώσωσιν οἱ λοιποὶ εἰς τὸ νὰ συνάψωσι τὸ δεύτερον συνάλλαγμα, ἀλλὰ μόνον νὰ τοὺς ὑποχρεώσωσι πρὸς ἀποζημίωσιν.

Ἄν συνεπεῖα τοῦ εἰρημένου συμφώνου ἀνατραπῇ ἡ ἀγορὰ, ἀποδίδει ὁ ἀγοραστὴς οὐ μόνον τὸ ἤδη πρὸς αὐτὸν παραδοθὲν πρᾶγμα, ἀλλ' ἂν ᾖ ἐπικερδοφόρον, καὶ ἅπαντας τοὺς καρποὺς αὐτοῦ (3), καὶ ἐὰν αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπερθεματίσας κατὰ τοῦ νέου ἀγοραστοῦ ἤθελε καὶ πάλιν μείνῃ κύριος τοῦ ἐμπορεύματος (4), καθότι πραγματοποιεῖται τότε νέα ἀγοραπωλησία, ἢ δὲ προτέρα ἀνατρέπεται (5). Ἀποδίδονται ἐν τούτοις πρὸς τὸν πρότερον ἀγοραστὴν τὰ ἔνεκα τοῦ πράγματος γενόμενα ἔξοδα, καὶ οἱ τόκοι τοῦ τυχὸν καταβληθέντος τιμήματος (6).

Ἡ ἐπιφύλαξις τῆς κρείττονος προσφορᾶς δὲν ὑπακούεται ποτὲ σιωπηλῶς, ἐκτὸς ἐπὶ πλειστηριασμῶν, ἐφ' ὧν οἱ ὑπερθεματισμοὶ ἐπιτρέπονται ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, μέχρι τῆς σιγμῆς τῆς κατακυρώσεως. Ἔπεται δὲ συγχρόνως ἐκ τῆς τῶν πλειστηριασμῶν συνήθως προταττομένης διακηρύξεως, ὅτι ὁ ἐπισπεύδων τὸν πλειστηριασμὸν δὲν εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀποκρούσῃ πρὸ τῆς κατακυρώσεως τὸν ὑπερθεματισμὸν καὶ ν' ἀφῇ

(1) Ν. 9. Πανδ. 18. 2.

(2) Ν. 11. §. 6. Πανδ. 12. 13. Πανδ. 18. 2.

(3) ἱ. Βασιλ. 19. 2. — Ν. 6. pr. Ν. 16. Πανδ. 18. 2.

(4) Ν. 6. §. 1. Πανδ. 18. 2.

(5) Ν. 72. pr. inf. Πανδ. 18. 1.

(6) Arg. Ν. 29. §. 2. Πανδ. 21. 1.

ση τὸ πρᾶγμα εἰς ὄφελος τοῦ ὀλιγώτερον προσφέροντος, ἐκτὸς ἂν ἐπεφυλάχθῃ ῥητῶς τὸ δικαίωμα τῆς μεταξὺ τῶν πλειστηριαστῶν ἐκλογῆς.

Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς μεταπωλήσῃ τὸ πρᾶγμα, δύναται ὁ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς κρείττονος προσφορᾶς ἐκποιήσας αὐτὸ νὰ τὸ διεκδικήσῃ καὶ εἰς χεῖρας τρίτου ἂν ἐντὸς τῆς συνομολογηθείσης προθεσμίας παρουσιασθῇ τοιαύτη (1).

Ἡ τῆς κρείττονος προσφορᾶς ἐπιφύλαξις δύναται νὰ γίνῃ καὶ χωρὶς νὰ τεθῇ προθεσμία· ὡσχύτως δὲ καὶ νὰ συνομολογηθῇ ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἀγοραπωλησίας ἐὰν ὁ πωλητὴς μεταμεληθῇ, ἀλλὰ τοῦτο ἐφ' ὠρισμένον μόνον χρόνον. Τοιαῦται συνομολογίαι κρίνονται κατὰ τοὺς περὶ ἐξωνήσεως κανόνες, ἂν δὲ τὸ πρᾶγμα δὲν παρεδόθῃ, κατὰ τὰς περὶ συμφώνου μεταμελείας ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ ἀρχάς (2).

404. Ὅταν εἰς τὰς ἐπὶ πιστώσει πωλήσεις δὲν συνομολογηθῇ ῥητῶς ὅτι τὸ συνάλλαγμα θέλει κυρωθῇ μόνον μετὰ τὴν ἐμπροθέσμον καταβολὴν τοῦ τιμήματος, καὶ ὅτι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἡ ἀγοραπωλησία θέλει θεωρηθῇ ὡς μὴ γενομένη, ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ ἀναβολὴ τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος δὲν δίδει εἰς τὸν πωλητὴν τὸ δικαίωμα ν' ἀνατρέψῃ τὸ συνάλλαγμα, ἀλλὰ νὰ ἐκδιᾷσῃ δικαστικῶς τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος (3). Δύναται ὅμως ἡ ἀκριβὴς τοῦ τιμήματος καταβολὴ νὰ συνομολογηθῇ καὶ ὡς αἵρεσις ἀναβλητικὴ τοῦ συναλλάγματος, τὸ ὅποῖον τότε δὲν τελειοποιεῖται εἰμὴ μετὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκπλήρωσιν τῆς αἰρέσεως. Συνηθέστερον ὅμως ἡ αἵρεσις τῆς πρὸς κύρωσιν τοῦ συναλλάγματος ἐμπροθέσμου καταβολῆς τοῦ τιμήματος ἰσχύει ὡς αἵρεσις διαλυτικὴ πρὸς ὄφελος τοῦ πωλητοῦ (4)· ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι

(1) Ν. 41. πρ. Πανδ. 6. 1.

(2) Treitschke, ἀν. §. 49.

(3) ἰ.ε. Βασιλ. 19. 5. Ἐκ δὲ τοῦ ἀρέσαντος τιμήματος μὴ ἀριθμηθέντος, ἀλλὰ μόνως τῆς νομῆς αὐτῇ παραδοθείσης, τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα οὐκ ἔστιν ἄκυρον οὐδὲ διὰ τοῦτο ὁ ἀγοράσας κακῶς νέμεται, ὅτι μὴ κατεβλήθη ἡ ποσότης, ἣν δοθῆναι συνεφώνησε. — Ν. 8. 9. 12. Κώδ. 4. 38. — Ν. 14. Κώδ. 4. 44.

(4) Ν. 1. Πανδ. 18. 3. — Ν. 3. Κώδ. 4. 54.

τὸ συνάλλαγμα καθίσταται ἀμέσως τέλειον, καὶ μόνον ἂν θελήσῃ ὁ πωλητής, ἀντρεπέται διὰ τὴν ὑπερμερίαν τοῦ ἀγοραστοῦ. Ὅθεν δικαιούται ὁ πωλητής ἢ τὸ δικαίωμα τοῦτο νὰ ἐξασκήσῃ, ἢ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀγοραστὴν εἰς πληρωμὴν, καθότι δὲν δύναται οὗτος διὰ τῆς ιδίαις αὐτοῦ ὑπερμερίας ν' ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὑπεκφύγῃ τὸ συνάλλαγμα (1). ἔχει δὲ ὁ πωλητής, πρὸς ἀπόληψιν τοῦ τυχόν παραδοθέντος ἤδη ἐμπορεύματος, ἀγωγὴν προσωπικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν διεκδικητικὴν, καθὼ πιστώσας τὸν ἀγοραστὴν, γενόμενον οὕτω κύριον τοῦ πράγματος, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου, ἂν τὸ ἐμπόρευμα ἐξεποιήθῃ πρὸς τρίτον, καὶ ἂν ἤθελε ρητῶς συνομολογηθῇ ἢ εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν ἐπάνοδος τῆς κυριότητος, καθόσον τοιαύτη συνομολογία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα, οὐδ' ἔχει τοιαῦτα ἄνευ τῆς πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ἀπαιτουμένης παραδόσεως (2).

Συνέπεια τοῦ ὅρου τούτου, ἐκτὸς ἀντιθέτου μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων συμφωνίας, εἶναι ὅτι ὁ ἀγοραστὴς γερεῖται τοῦ εἴτε λόγῳ ἀρραβῶνος εἴτε εἰς λογαριασμὸν τοῦ τιμήματος καταβληθέντος ποσοῦ, τὸ ὁποῖον κερδαίνει ὁ πωλητής ἐν εἴδει συνωμολογημένου προστίμου (3). ἀλλ' εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν ὀφείλει ὁ πωλητής ν' ἀφήσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ὅλους τοὺς ἐν το-

(1) N. 2. 3. 6. πρ. Πανδ. 18. 3. — N. 1. Κώδ. 4. 54. — Ε'. γ'. Βασιλ. 19. 3. Καὶ ὅτι τὸ εἰπεῖν, ἂν εἴσω τῆς δε τῆς προθεσμίας μὴ καταβάλλης τὸ τίμημα, ἀναγοραστός ἐστίν ὁ ἀγρὸς ὑπὲρ τοῦ πρώτου ἐστίν, καὶ δύναται αὐτῷ μὴ χρῆσασθαι, μῆτε τὴν πρᾶσιν ἀναλύειν.

(2) N. 3. Κώδ. 4. 54. Qui ea lege prædium vendidit, ut, nisi reliquum pretium intra certum tempus restitutum esset, ad se reverteretur, si non precariam possessionem tradidit, rei vindicationem non habet, sed actionem ex vendito. — Μεταταῦτα ἡ πράξις τῶν Γερμανικῶν δικαστηρίων ἐπιτρέπει εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ τρίτου. Treitschke, αὐτ. §. 50.

(3) δ'. Βασιλ. 1. 3. Ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ κομισσαρίου ὅρου, εἰ μέρος καταβληθῇ τοῦ τιμήματος, εἰ μὴ καὶ τὸ λείπον ἐντὸς τῆς ὀρισθείσης προθεσμίας καταβληθῇ, ἀπόλλαι καὶ τὸ καταβληθὲν ὁ ἀγοραστὴς, ἀναλυομένης τῆς πράσεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἄνευ λόγου, ἀλλὰ διὰ τὸ κερδαίνειν τοὺς ἐν τῷ μέσῳ καρπούς. — N. 6. πρ. Πανδ. 18. 3.

τούτω παραχθέντας ἐκ τοῦ πράγματος καρπούς, τοὺς ὁποίους ἄλλως ἤθελεν οὗτος ἀποδώσει (1).

402. Δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ ὅτι ὁ πωλητὴς θέλει μείνει κύριος τοῦ πωλουμένου πράγματος, ἢ ὅτι θέλει ἀναλάβῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ κυριότητα μεθ' ὠρισμένην τινὰ ἐποχὴν ἢ περίστασιν, χωρὶς οὕτω νὰ καταστραφῇ ἡ οὐσία αὐτῇ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἐπιτρέπεται ὅμως πολλάκις εἰς τὸν πωλητὴν, μάλιστα δὲ εἰς τὰς ἐπὶ πωλήσεις, ἐφ' ὧν τὰ ἐμπορεύματα παραδίδονται ἀμέσως, τὸ συμφέρον αὐτοῦ ἀπαιτεῖ νὰ ἐπιφυλαχθῇ τὴν κυριότητα τοῦ πωλουμένου πράγματος, ἕως οὗ πραγματικῶς τῷ πληρωθῇ τὸ τίμημα. Τοιαύτη συνομολόγησις ἀποτελεῖ αἵρεσιν ἀνασταλτικὴν, δι' ἧς ἡ ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ ἐνέργεια τοῦ συναλλάγματος ἀναστέλλεται ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν προθεσμίαν καταβολῆς τοῦ τιμήματος (2). Πολλοὶ συγχέουσι τὴν αἵρεσιν ταύτην μὲ τὸ ἀπαλλακτικὸν σύμφωνον τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ αἵρεσιν διαλυτικὴν, ἀλλ' ἡ διάκρισις αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ὄρων, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθησαν οἱ συμβαλλόμενοι, καὶ ἔχει σημασίαν μόνον ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων.

(1) δ'. Βασιλ. αὐτ. Καὶ ὅτι χώραν λαμβάνοντος τοῦ προστεθέντος ὄρου κινεῖ τὴν ἀγωγὴν ὁ πράτης εἰς ἀνάληψιν τοῦ πραθέντος καὶ τῶν καρπῶν, καὶ εἰς τὸ γέγονε χειρόν. — ε'. Βασιλ. αὐτ. Εἰ δὲ μηδόλως ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀγοραστὴς καταβάλῃ, ἀπαιτεῖται τοὺς καρπούς, οὓς ἔλαβεν ἐν τῷ μεταξὺ, καὶ οὐδὲν μένει ἐκ τοῦ πράγματος παρ' αὐτῷ μὴ ἐμπροθέσμως καταβαλόντι τὸ τίμημα. — Ν. 4. πρ. §. 1. Ν. 5. Πανδ. 18. 3.

(2) Ν. 10. §. 3. Πανδ. 18. 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΕΚΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ.

ΤΜΗΜΑ Α.

Ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

403. Γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πωλητοῦ.

403. Ὁ πωλητὴς ὀφείλει ἐν γένει νὰ ἐκπληρώσῃ (1) τὰς ὡς ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας πηγάζουσας ὑποχρεώσεις, καὶ ἐν ὅσῳ ἡ ἐκπλήρωσις αὐτῶν εἶναι ἐφικτὴ, δὲν ἀπαλλάττεται δι' ὅποιας-δὴποτε ἄλλης προσφορᾶς ἀποζημιώσεως. Αἱ δυνάμει τοῦ συναλλάγματος, καὶ ἄνευ ἰδιαιτέρας συνομολογήσεως, ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸν πωλητὴν ὑποχρεώσεις εἶναι νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν ἀγοραστὴν, καὶ οὐ μόνον νὰ τῷ χορηγήσῃ τὴν ἀποκλειστικὴν καὶ ἀτάραχον αὐτοῦ κατοχὴν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐγ-γυθῇ διὰ παντὸς τὸ ἐπ' αὐτῆς δικαίωμα του, ὥστε νὰ μὴ δύναται ἄλλος νὰ τὴν διαταράξῃ δυνάμει ἐπικρατεστέρου ἐπ' αὐτῆς δικαιώματος (2). Δὲν ὑποχρεοῦται δὲ ὁ πωλητὴς νὰ καταστήσῃ τὸν ἀγοραστὴν, ὡς κοινῶς νομίζεται, καὶ κύριον τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος (3), καθότι ἂν καὶ διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας γενικῶς τοῦτο σκοπεύεται (4), καὶ τοιαύτην συνέπειαν ἐπιφέρει ἡ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς πωλήσεως ἐνεργουμένη παράδοσις ὅταν ὁ πωλητὴς ᾖ τὸν κύριος τοῦ πράγματος, ἄλλως δὲ τοῦλάχιστον χορηγῇ δικαίωμα πρὸς χρησιδεδιοποιεῖαν, ἰσχύει μολαταῦτα μετὰ τῶν συμβαλλομένων καὶ ἡ πώλησις τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος, καὶ ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται ν' ἀπαιτή-

(1) N. 11. §. 2. N. 46. 50. Πανδ. 19. 1.—N. 6. 7. Κώδ. 4. 44.

(2) N. 11. §. 8. 10. 15. Πανδ. 19. 1.—N. 66. πρ. Πανδ. 18. 1.—N. 6. Κώδ. 8. 35.

(3) N. 25. §. 1. Πανδ. 18. 1.—N. 11. §. 2. Πανδ. de 19. 1.

(4) N. 67. 80. §. 3. Πανδ. 18. 1.

ση τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ἀτάραχον τοῦ ἀγορασθέντος κατο-
χὴν (1). Ἐξαιρεῖται μόνη ἡ ἐν γνώσει πώλησις τοῦ ἀλλοτρίου
πράγματος, τὸ ὁποῖον ὁ πωλητὴς παρέστησεν ὡς εἰς αὐτὸν
ἀνῆκον.

§. 1.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

404. Ἰδιότητες τοῦ πράγματος.—Ἀμέλεια τοῦ πωλητοῦ.

405. Τόπος καὶ τρόπος τῆς παραδόσεως.

406. Περὶ φορτωτικῶν.

407. Παράδοσις μεταξὺ ἀπόντων.

408. Χρόνος τῆς παραδόσεως.

409. Ὑπερημερία τοῦ πωλητοῦ.

404. Ὅταν πωλῇται ὠρισμένον πρᾶγμα ἢ ὠρισμένη ὁμὰς ἐμ-
πορευμάτων, ἀπαιτεῖται νὰ παραδοθῇ τὸ πωληθὲν εἰς ἡνκατὰ τὴν
ἐποχὴν τοῦ συναφθέντος συναλλάγματος εὐρίσκετο κατάστασιν,
ἐκτὸς ἂν, εἴτε ἐκ τύχης εἴτε ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ιδιότητος,
ὕπεστη μεταβολὴν τινὰ περὶ ἧς ὁ πωλητὴς δὲν ἐγγυᾶται κατὰ
νόμον (2).

Ὑπόκειται μολαταῦτα ὁ πωλητὴς εἰς τοιαύτην ἐγγύησιν ἐὰν
ἀ. Καταστῇ ὑπερήμερος ὡς πρὸς τὴν παράδοσιν (3), καὶ δὲν
ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πωληθὲν ἤθελε πάθει τὴν αὐτὴν εἰς χεῖρας τοῦ
ἀγοραστοῦ μεταβολὴν, καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο πρότερον ὁ ἀγορα-
στὴς νὰ τὸ μεταπωλήσῃ ἢ καταναλώσῃ.

β'. Ἄν ἠδύνατο νὰ προλάβῃ τὴν ζημίαν διὰ μέτρων τῶν
ὁποίων ἡ χρῆσις τῷ ἐπεδάλλετο κατὰ γενικὴν ἐμπορικὴν συνή-

(1) Ν. 3. Κώδ. 8. 45.

(2) Ν. 69. Πανδ. 18. 1. — Θεοφίλ. Παράφρ. §. 3. 3. 23. Καθόλου γὰρ ἴσθι,
εἴ τι δίχα δόλου καὶ ῥαθυμίας τοῦ πράτου συμβῇ τῷ πράγματι, ἔξει τὸ ἀμέρι-
νον ὁ πρᾶτης.

(3) Ν. 4. πρ. Πανδ. 18. 6. — Ν. 4. Κώδ. 4. 48.

θειαν (1), ἢ ὡς ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων, καθόσον ὑποχρεοῦται ἐν γένει εἰς τὴν φύλαξιν τοῦ πράγματος (2).

Ἡ ἐπιμέλεια τὴν ὁποῖαν ὁ πωλητὴς φέρει συνήθως εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα (*diligentia quam suis rebus adhibet*) δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς τὸ μέτρον τῆς εἰς φύλαξιν τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος ὀφειλομένης, εἰμὴ ἂν ἦναι ἀνωτέρα τῆς τῶν λοιπῶν τακτικῶν ἐμπόρων ἐπιμελείας, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἦναι κατωτέρα. Ἄν ὅμως ὁ ἀγοραστὴς καταστῇ ὑπερήμερος ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐμπορεύματος, ὁ πωλητὴς ἐνέχεται μόνον ἕνεκα δόλου ἢ μεγάλου ἀμαρτήματος (3), δύναται δὲ ν' ἀπαλλαχθῇ καὶ ταύτης τῆς εὐθύνης παρακαταθέτων δικαστικῶς τὸ ἐμπόρευμα.

Δὲν δύναται δὲ ὁ πωλητὴς ν' ἀνακαλέσῃ τὴν πώλησιν ἢ ν' ἀπαιτήσῃ αὐξήσιν τοῦ τιμήματος ἕνεκα τῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ συναλλάγματος ἕως τῆς παραδόσεως τοῦ ἐμπορεύματος ἐπελθούσης τυχὸν βελτιώσεως αὐτοῦ.

Ἄν ἡ πώλησις δὲν ἀφορᾷ πρᾶγμα ἀτομικῶς ὠρισμένον ἀλλὰ τὴν παράδοσιν ποσότητός τινος ἐμπορευμάτων, ὑποχρεοῦται ὁ πωλητὴς νὰ προμηθεύσῃ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν τοσοῦτον ἀριθμὸν, μέτρον ἢ βάρος ἐμπορευμάτων τῆς συνομολογηθείσης ποιότητος (4), ὁμοίων μὲ τὸ ἐπιδειχθὲν τυχὸν δείγμα.

Ἐνδέχεται νὰ μὴ ἦναι ὁ πωλητὴς εἰς κατὰστασιν νὰ παραδώσῃ τὸ πωληθὲν, ὅταν μὲν ἦναι ὠρισμένον, εἴτε διότι ἐν τοσοῦτῳ κατεστράφη ἢ ὑφαιρέθη, εἴτε διότι ἐπωλήθη καὶ παρεδόθη πρὸς ἄλλον, εἰς δὲ τὰς ἐπὶ προμηθείᾳ ἀγοραπωλησίας, εἴτε διότι δὲν δύναται ὁ πωλητὴς νὰ προμηθευθῇ τὸ ὑποσχεθὲν ἢ τὴν ζητηθεῖσαν αὐτοῦ ποσότητα, εἴτε διότι ἡ κυκλοφορία αὐτοῦ ἀπηγορεύθη παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Τότε βεβαίως δὲν ὑποχρεοῦ-

(1) λγ'. Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς, οἷαν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀπαιτεῖ φυλακὴν. — Ν. 35. §. 4. Πανδ. 18. 1.

(2) ιδ'. Βασιλ. 60. 12. Πρὸ παραδόσεως γὰρ ὁ μὲν κίνδυνος τοῦ ἀγοραστοῦ ἐστίν, ἡ δὲ παραφυλακὴ τοῦ πράτου. — Ὁ Ν. 14. Πανδ. 47. 2. ἐκφράζεται σαφέστερον, *Et sane periculum rei, ad emptorem pertinet, dum modo custodiam venditor ante traditionem praestet.* — Ν. 2. §. 1. Πανδ. 18. 6. — Ν. 31. πρ. Ν. 86. Πανδ. 49. 1. — Ν. 18. §. 7. Ν. 38. πρ. Πανδ. 39. 2.

(3) Ν. 14. πρ. Ν. 17. Πανδ. 18. 6.

(4) Ν. 4. §. 1. Ν. 6. §. 4. Ν. 26. 27. 54. §. 1. Πανδ. 18. 1.

ται εἰς τὰ ἀδύνατα· ἀλλ' ἂν ὁ πωλητὴς ἐγένετο ὑπαίτιος τῆς τοιαύτης καταστάσεως διὰ τοῦ δόλου ἢ τῆς ἀμελείας του, ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἀγοραστὴν (1).

Ὁμοῦ μὲ τὸ πωληθὲν πρᾶγμα ἀπαιτεῖται νὰ παραδοῖται καὶ ὅλα τὰ παρεπόμενα αὐτοῦ. Οὕτως ἐπὶ πωλήσεων κεφαλαιωδῶν (χονδρικῶν) τὰ κιβώτια, οἱ σάκκοι, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀποδοχεῖα θεωροῦνται πωληθέντα ὁμοῦ μὲ τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα ἐμπορεύματα.

Τούτων ἀπάντων ὀφείλει ὁ πωλητὴς νὰ χορηγήσῃ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν τὴν ἐλευθέραν κατοχὴν, ὥστε νὰ δύναται οὗτος νὰ καταλάβῃ πραγματικῶς τὰ ἀγορασθέντα καὶ νὰ τὰ διαθέσῃ κατ' ἀρέσκειαν, τιθέμενος οὕτως εἰς στάσιν νὰ τὰ ἔχῃ ὡς ἰδιοκτησίαν του, καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν νομικὴν αὐτῶν κατοχὴν, ἥτις χορηγεῖ τὰ στηρίζοντα αὐτὴν παραγγέλματα καὶ τὴν χρησιδεσποτείαν (2).

405. Ὅταν ὁ τόπος ὅπου τὰ ἐμπορεύματα εὑρίσκονται ᾗναι γνωστὸς εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαττομένους, ἐκεῖ ὀφείλει ὁ πωλητὴς νὰ τὰ παραδώσῃ καὶ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ τὰ μεταφέρῃ ἀλλαχόσε, καθότι οὐδένα ἄλλον τρόπον δύναται τις εὐλόγως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐνόησαν οἱ συναλλαττόμενοι νὰ προσδιορίσωσιν ὡς τρόπον τῆς παραδόσεως, καθόσον ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας δὲν πηγάζει ἡ ὑποχρέωσις τῆς εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ ἀγοραστοῦ μεταφορᾶς τῶν πωληθέντων. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ πωλητὴς δὲν ἀναφέρῃ ποῦ κεῖνται τὰ ἐμπορεύματα, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπὶ προμηθείᾳ πωλήσεις, ὁ τόπος ὅπου συνετάχθη τὸ συμβόλαιον θεωρεῖται ὡς ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος (3). Ἐννοεῖ-

(1) Ξς'. Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι κἄν ἐξ αἰτίας τοῦ πράτου μὴ νευμηθῇ ὁ ἀγοραστὴς δόλον ποιεῖ καὶ καταδικάζεται, οὐκ ἐπὶ τῷ παραδοῦναι, ἀλλ' ἐφ' οἷς δόλον ἦμ' αῖτεν. — Ν. 68. §. 2. Πανδ. 18. 1. — Ν. 13. §. 16. Πανδ. 19. 1.

(2) Ε'. Βασιλ. 19. 8. Καὶ πότε οὐ δοκεῖ ὁ πράτης σχολαίαν νομὴν παραδιδόναι τῷ ἀγοραστῇ, τυχὸν εἰ ἐπέμψθησαν εἰς νομὴν ληγατάριοι, ἢ δανεισταί, ἢ γαστήρ. — ια'. Βασιλ. αὐτ. Καὶ ὅτι ὁ πράτης, εἰ μὴ ποιήσῃ τὸν ἀγοραστὴν ἐν τῷ περὶ τῆς νομῆς δικαστηρίῳ ἐπικρατέστερον, οὐ δοκεῖ παραδιδόναι. — Ν. 2. §. 1. Ν. 11. §. 13. Πανδ. 19. 1.

(3) Ν. 3. §. 4. Πανδ. 19. 1. Ἰδε καὶ Πολιτικῆς δικονομίας ἀρθρον 22. ἀρ. 7.

ται δὲ ὅτι οἱ κανόνες οὗτοι ἰσχύουσι μόνον ἐπιβοηθητικῶς, καὶ τροποποιοῦνται δι' ἀντιθέτου τῶν συμβαλλομένων συνομολογίας.

Ἀπλούστατος παραδόσεως τρόπος εἶναι ὁ κατὰ τὰς περιστάσεις ἐφικτός καὶ μὲ τὴν τεκμαιρομένην τῶν συναλλαττομένων πρόθεσιν συνάδων, δι' οὗ τὸ ἐμπορεύμα μεταβιβάζεται ἀπὸ τῆς σωματικῆς τοῦ πωλητοῦ κατοχῆς εἰς τὴν τοῦ ἀγοραστοῦ, ὡς ὅταν ἐπὶ μὲν μικρῶν ἀντικειμένων, ὁ πωλητὴς τὰ παραδίδῃ ἀμέσως ἢ δι' ἄλλου εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐπὶ δὲ μεγαλύτερων, ἐπιτρέπη ν' ἀφαιρεθῶσιν ἀπὸ τὴν φύλαξίν του καὶ νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν τοῦ ἀγοραστοῦ.

Ἀλλ' ἡ παράδοσις δὲν ἐνεργεῖται πάντοτε κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, εἴτε διότι τὰ ἐμπορεύματα δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν σωματικὴν τοῦ πωλητοῦ κατοχήν, εἴτε διότι δὲν δύναται οὗτος νὰ τὰ παραδώσῃ ἀμέσως εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, καθόσον ὁ τελευταῖος διαμένει εἰς ἄλλον τόπον καὶ δὲν διώρισε πληρεξούσιον νὰ τὰ παραλάβῃ. Οὕτως εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσηιν τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκονται ἤδη εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, ὡς παραγγελιοδόχου, θεματοφύλακος, ἐνεχυροῦχου, ἢ πρὸς δοκιμὴν, καὶ τότε ἀρκεῖ καὶ μόνῃ ἡ ἀμοιβαία τῶν μερῶν δήλωσις πρὸς μεταβίβασιν τῆς πολιτικῆς κατοχῆς (*pactum constituti possessorii*) (1). Ἡ τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τρίτου, καὶ τότε ἀπαιτεῖται νὰ τὸν διατάξῃ ὁ πωλητὴς νὰ τὰ παραδώσῃ πρὸς τὸν ἀγοραστήν, ἐκδίδων πρὸς αὐτὸν ἔγγραφον παραδόσεως, καὶ ἀναγγέλλων πρὸς τὸν τρίτον ὅτι ὀφείλει τὸν τεῦθεν νὰ τὰ κρατῇ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγοραστοῦ.

406. Κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ ἀνωτέρω κανόνος, ἡ παράδοσις φορτωτικῆς φερούσης, ὅπου τοῦτο ἀπαιτεῖται, τὴν ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ νόμιμον ὀπισθογράφειν, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν παράδοσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων ἐμπορευμάτων, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πλοιάρχου πρὸς ὃν ἡ μετακλήμις αὐτῶν ἐνεπιστεύθη. Ὅθεν ἂν ἐκ

(1) Ῥ. Βασίλ. 50. 2. Εἰ δὲ, ὁ παρεθέμην ἢ ἔχρησά σοι, πωλήσω σοι, οὐ μὴν ἡλλακται ἡ αἰτία· οὐδὲ γὰρ ἐνέμου κυρίως. Ν. 3. §. 20. Πανδ. 41. 2. — Ν. 62. πρ. Πανδ. 21. 2.

κακῆς προθέσεως ἢ κατὰ παραδρομὴν ὀπισθογραφηθῶσι δύο ἀντίτυπα τῆς φορτωτικῆς πρὸς δύο διαφόρους ἀνθρώπους, ἢ προγενεστέρα ὀπισθογράφῃσι, καθὼ μεταβιβάστικῃ τῆς κατοχῆς, εἶναι ἐπικρατεστέρα. Ἄν αἱ δύο ὀπισθογραφῆσεις φέρωσι τὴν αὐτὴν χρονολογίαν, ἢ εἶναι ἀχρονολόγητοι, οἱ κομιστὰι αὐτῶν θέλουσι θεωρηθῆ ὡς συνιδιοκτῆται (1).

407. Ὅταν ὁ ἀγοραστὴς οὔτε ἐπιτοπίως εὐρίσκεται οὔτε ἀντιπροσωπεύεται παρ' ἄλλου, δύναται ὁ ἀγοραστής, ἂν ἄλλο τι δὲν συνομολογηθῇ, ἢ νὰ περιμείνῃ νὰ ζητηθῶσι τὰ ἐμπορεύματα, ἢ νὰ ὑποχρεώσῃ πρὸς τοῦτο τὸν ἀγοραστήν. Συνήθως ὅμως ἢ τρίτος τις ἐπιφορτίζεται παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ νὰ παραλάβῃ τὰ ἐμπορεύματα, ἢ παραγγέλλεται ὁ πωλητὴς αὐτὸς νὰ τῷ τὰ πέμψῃ. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὀφείλει ὁ πωλητὴς νὰ βεβαιωθῇ ἂν ὁ πρὸς ὃν μέλλει νὰ τὰ παραδώσῃ φέρῃ τὴν προσήκουσαν πληρεξουσιότητα· εἰς τὴν δευτέραν περιπλέκεται τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίαις μὲ τὸ τῆς ἐντολῆς, δυνάμει τῆς ὁποίας ὀφείλει ὁ πωλητὴς ν' ἀναθέσῃ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων εἰς ἀγωγιάτην ἢ πλοίαρχόν τινα, παρ' αὐτοῦ ἐκλεγομένους, συμφωνῶν μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ ἀγωγίου ἢ τοῦ ναύλου, καὶ συντάττων τὸ προσήκον ἀγωγιαστήριον ἢ τὴν φορτωτικὴν. Μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνωτέρω ὁ πωλητὴς ἀπαλλάττεται πάσης περαιτέρω ὑποχρεώσεως, καὶ ἐνέχεται μόνον ἔνεκα ἀσυγγνώστου ἀμελείας, ὡς ἐὰν ὁ ἐκλεχθεὶς ἀγωγιάτης ἢ πλοίαρχος ἐθεωρεῖτο γενικῶς ὡς ἀναξιοχρεὼς καὶ ἀνάξιος ἐμπιστοσύνης, ἂν συνωμολόγησε ναῦλον ἢ ἀγώγιον ἀνώτερα τοῦ ἀναγκαίου, ἂν περαιοσέφρυσαν εἰς τὴν φορτωτικὴν ἢ τὸ ἀγωγιαστήριον λάθῃ ἐπιζήμια, ἂν παρημελήθῃ ἢ ἐκπλήρωσις τῶν ἀπὸ τοῦς τελωνιακοῦς νόμους ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, ἢ ἄλλα κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν ἀναγκαῖα προφυλακτικὰ μέτρα, ὡς ἡ ἐξασφάλις τῶν ἐμπορευμάτων κατὰ τῶν θαλασσίων κινδύνων, κτλ.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ πωλητὴς διατηρεῖ τὸ δικαίωμα νὰ πέμψῃ τὰ ἐμπορεύματα πρὸς τρίτον, διαμένοντα εἰς τὴν αὐτὴν πό-

(1) Treitschke, auct. §. 59.

λιν μὲ τὸν ἀγοραστὴν, μὲ τὴν παραγγελίαν νὰ μὴ τὰ παραδώ-
σῃ πρὸς τὸν τελευταῖον εἰμὴ μετὰ προηγουμένην τοῦ τιμήμα-
τος καταβολήν.

408. Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι εὐρίσκωνται εἰς τὸν αὐτὸν τό-
πον, ἢ παράδοσις, ἢ αἱ εἰς αὐτὴν ἀντιστοιχοῦσαι πράξεις, ἀπαι-
τεῖται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀκριβῶς κατὰ τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν συνο-
μολογηθεῖσαν ἐποχὴν. Προϋποτίθεται ὅμως ὅτι καὶ ὁ ἀγορα-
στὴς ἐκπληρῶναι τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλομένην ὑποχρέωσιν τῆς
ἐγκαίρου καταβολῆς τοῦ τιμήματος, ἂν δὲν ἐπιστῶθῃ.

Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν εὐρίσκωνται εἰς τὸν αὐτὸν τό-
πον, ὀφείλει ὁ πωλητὴς νὰ ἐνεργήσῃ μὲ πρώτην εὐκαιρίαν τὰς
διὰ τῆς μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ συμβάσεως ἐπιβληθείσας αὐτῷ ἀντὶ
τῆς παραδόσεως πράξεις, οἷον τὴν πρὸς τὸν τρίτον κάτοχον
τοῦ ἐμπορεύματος παραγγελίαν νὰ τὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν
τοῦ ἀγοραστοῦ, τὴν διὰ τῆς πρώτης ταχυδρομικῆς εὐκαιρίας
διεῦθυσιν τῆς φορτωτικῆς, τὴν δι' ἀσφαλοῦς ἀγωγιάτου ἀπο-
στολὴν τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν, κτλ.

409. Ἄν ὁ πωλητὴς ἀναβάλῃ τὴν παράδοσιν ἢ τὰς ἀντ' αὐ-
τῆς πράξεις πέραν τῆς συνωμολογημένης ἢ νομίμου προθεσμίας,
ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἀγοραστὴν. Τότε δὲ μόνον ἢ κατὰ
τοῦτο ὑπερημερία τοῦ πωλητοῦ χορηγεῖ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν
τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἔνεκα τούτου διάλυσιν τῆς ἀγο-
ραπωλησίας, ὅταν ἢ εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν παράδοσις τοῦ ἐμ-
πορεύματος ἀποτελῇ ρητὸν τοῦ συναλλάγματος ὅρον, τοιοῦτος
δὲ ὅρος θεωρεῖται ὡς σιωπηλῶς συνωμολογούμενος ἐπὶ τῶν δι'
ὠρισμένην ἐποχὴν συναπτομένων ἐμπορικῶν ἀγοραπωλησιῶν.

Ὁ ὑπερήμερος πωλητὴς ὀφείλει ἀποζημιώσιν οὐ μόνον ἔνεκα
τῆς ἐν τοσοῦτῳ ἐπισυμβάσεως ἐλαττώσεως τοῦ ἀγοραίου τι-
μήματος τῶν ἐμπορευμάτων (1), ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τῆς στε-
ρήσεως τῶν ὠφελειῶν τὰς ὁποίας ἡδύνατο ὁ ἀγοραστὴς ν' ἀπο-
λαύσῃ (2), εἰς τρόπον ὥστε ἐνδέχεται πολλάκις νὰ ὑποχρεωθῇ
ὁ πωλητὴς νὰ πληρώσῃ, λόγῳ ἀποζημιώσεως, καὶ πλέον τοῦ

(1) Ν. 3. §. 3. Πανδ. 19. 1.

(2) Ν. 1. πρ. Πανδ. 19. 1 — Ν. 10, 12. Κώδ. 4. 49.

ὁποίου ἔλαβε τιμήματος (1). Δὲν καταλογίζονται ὅμως εἰς τὸν πωλητὴν αἱ ἔμμεσοι ζημίαι ἢ στερήσεις ὠφελειῶν. Οὕτως ὁ κτηνέμπορος, πρὸς ὃν δὲν παρεδόθη ἐγκαίρως ἡ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθεῖσα κριθὴ, δὲν δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ κριθιμποροῦ ἀποζημίωσιν διότι ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς προσηκούσης τροφῆς τὰ κτήνη αὐτοῦ κατὰσταθέντα ἰσχυρότερα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πωληθῶσιν, οὔτε πᾶς ἄλλος ἀγοραστὴς νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κέρδους τὸ ὁποῖον ἤθελε κάμει ἀγοράζων νέα ἐμπορεύματα διὰ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἤθελε λάβει ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν μὴ παραδοθέντων αὐτῷ ἀντικειμένων (2).

Ἄν καθ' ὃ διάστημα τοῦ χρόνου ἀνεβλήθῃ ἡ παράδοσις τοῦ πράγματος, οὔτε κέρδος ἠδύνατο δι' αὐτοῦ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἀγοραστὴς, οὔτε ἡ ἀγοραία αὐτοῦ ἀξία ἠλαττώθῃ, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἄλλην ἀποζημίωσιν εἰμὴ τόκους μόνον ὑπερμερείας, ἀφ' ἧς ἡμέρας προκκτέδαλε τὸ τίμημα, ἐκτὸς ἂν τὸ πωληθὲν πρᾶγμα παράγῃ καρποὺς καὶ ὁ πωλητὴς τοὺς ἀποδίδῃ μετὰ τοῦ πράγματος (3).

Ἐὰν ἡ ἐποχὴ τῆς παραδόσεως ἐθεωρήθῃ παρὰ τῶν συμβαλλομένων εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηλῶς ὡς ὅρος τοῦ συναλλάγματος, ὁ ἀγοραστὴς δικαιούται οὐ μόνον τοῦ συναλλάγματος τὴν διάλυσιν ν' ἀπαιτήσῃ ἀλλὰ προσέτι καὶ ἀποζημίωσιν. Ἄν κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν παραδοθῇ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν μέρος τοῦ πράγματος καὶ οὗτος τὸ δεχθῇ, δὲν ὑποχρεοῦται μὲν ἐντεῦθεν νὰ δεχθῇ καὶ τὸ μὴ ἐγκαίρως παραδοθὲν ὑπόλοιπον, περιορίζεται ὅμως ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ἀπαίτησις αὐτοῦ εἰς μόνην τοῦ ὑπολοίπου τούτου τὴν μὴ παράδοσιν. Οὐδέποτε δὲ δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ δεχθῇ μέρος μόνον τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος.

Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς, ἂν καὶ ἐγκαίρως τῷ προσηνέχθῃ μέρος

(1) ἁ. Βασιλ. 19. 8. Ὁ πρᾶγμης μὴ παραδιδούς τὸ πρᾶγμα ἐνάγεται εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἀγοραστῇ, καὶ εἰ συμβαίνει τὸ διαφέρειν ὑπερβαίνειν τὸ τίμημα. — Ν. 1. πρ. Πανδ. 19. 1.

(2) Ν. 21. §. 3. Πανδ. 10. 1.

(3) Ν. 47. εἰς τὸ τέλος. Πανδ. 19. 1.

τοῦ πράγματος, θέλη νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὸ ὅλον, ὡς ἂν εἰ ὁ πωλητὴς δὲν ἐξεπλήρου παντάπασιν τὴν ἐνοχὴν του, εἰς τὴν ἐπὶ τῆς μερικῆς ταύτης ἐκπληρώσεως τῆς ἐνοχῆς ἐνστασιν τοῦ πωλητοῦ ἀπαιτεῖται ν' ἀντιτάξῃ καὶ ν' ἀποδείξῃ ὁ ἀγοραστὴς τὴν ἀντένστασιν ὅτι ἡ μερικὴ ἐκπλήρωσις τοῦ συναλλάγματος ἦτον ἀνωφελὴς εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ὡς πρὸς τὸ προσεنعθὲν τοῦτο μέρος ὁ πωλητὴς δὲν θεωρεῖται εἰσέτι ἐν ὑπερμερίᾳ, οὐδὲ πρόκειται μόνον ἐκτίμησις προσγενομένης ζημίας, ἀλλὰ πραγματικῶν περιστατικῶν ἀπόδειξις, δὲν δύναται ὁ ἀγοραστὴς νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ὄρκον (1).

§. 2.

ΠΕΡΙ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΤΑΡΑΧΟΥ ΚΑΤΟΧΗΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

440. Τί ἐστὶν ἐκνίκησις;
 441. Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης.
 442. Ἀποζημίωσις. — Α'. Ἀποδίδεται ἡ ἀγοραία τοῦ πράγματος ἀξία.
 443. Β'. Ἡ πρὸς βελτίωσιν τοῦ πράγματος ἐπωφελὴς δαπάνη.
 444. Γ'. Ἡ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ δαπάνη.
 445. Δ'. Πότε ἀποδίδονται τὰ δικαστικὰ ἐξόδα τῆς περὶ ἐκνικήσεως δίκης;

440. Ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ καταστήσῃ οὐ μόνον φυσικῶς ἀλλὰ καὶ νομικῶς δυνατὴν τὴν ἐπὶ τοῦ πωληθέντος πράγματος ἀτάραχον τοῦ ἀγοραστοῦ κατοχὴν. Ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τοῦ πωλητοῦ ἀφορᾷ μόνον τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀγοραστοῦ κατ' ἐνδεχομένης τινός, ἐκ πράξεως τοῦ πωλητοῦ αὐτοῦ ἢ τῶν προκατόχων του, ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς κατοχῆς· καὶ ἐπειδὴ αἱ προσωπικαὶ ἀπαιτήσεις, ἂν καὶ πρὸς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναφερόμεναι, δὲν δύνανται ποτὲ νὰ ὑποστηριχθῶσιν ἀπέναντι τῶν τρίτων αὐτοῦ κατόχων, ἔπεται ὅτι ὁ πωλητὴς ἐνέχεται διὰ μόνας τὰς ἐκ πραγματικῶν δικαιωμάτων

(1) Treitschke, αὐτ. §. 63.

πηγαζούσας αξιώσεις, τὰς ὁποίας οἱ τρίτοι ἀπέκτησαν τυχὸν ἐπὶ τοῦ πράγματος πρὸ τῆς πωλήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὴν ἐκ μεταγενεστέρων συμβάντων στέρησιν αὐτοῦ (1). Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τοῦ πωλητοῦ εἶναι μὲν ἐν γένει διαρκὴς (2), δὲν δύναται ὅμως νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀγοραστὴς εἰρηλῶσταν εἴτε κατ' αὐτοῦ εἴτε κατὰ τινος δικαιοδόχου του (3) ἐπιδικασθῇ τελεσιδικίως εἰς τρίτον πραγματικὸν ἐπὶ τοῦ πωληθέντος πράγματος δικαίωμα, ἢ ἡ προσωρινὴ αὐτοῦ κατοχὴ (4), καὶ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐκτελεσθῇ πραγματικῶς κατ' αὐτοῦ, ἂν ᾗτον ἐναγόμενος (5). Ὡσαύτως δὲ καὶ ὅταν τοιοῦτον δικαίωμα ἐκτελεῖται δυνάμει ἄλλου εὐκρινοῦς καὶ ἐκτελεστοῦ τίτλου, ἢ ἡ αξίωσις τοῦ ἀγοραστοῦ ἀποκρουσθῇ δι' ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων (6).

Εἶναι δὲ ἀδιάφορος ἡ φύσις τοῦ πραγματικοῦ δικαιώματος δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖται ἡ ἐκνίκησις. Ὁ πωλητὴς δὲν ἐγγυᾶται μόνον κατὰ πάσης ἐκ μέρους τρίτων αξιώσεως κυριότητος ἐπὶ τοῦ πωληθέντος πράγματος, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσης αξιώσεως δουλείας (7), δικαιώματος ἐνεχύρου ἢ ὑποθήκης (8), ἢ καὶ ἀπλῶς δικαιώματος ἐπισχέσεως (9). Ἐπίσης ἀδιάφορον εἶναι εἴτε τὸ δικαίωμα τοῦ τρίτου ἐξασκεῖται δι' ἀγωγῆς, εἴτε δι' ἐνστάσεως ἀντιταττομένης παρὰ τοῦ τρίτου κατόχου τοῦ πράγματος πρὸς τὸν διεκδικοῦντα αὐτὸ ἀγοραστήν (10). Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ὁ παρὰ τρίτου ἄνευ τινος δικαιώματος στερούμενος τοῦ πράγματος ἀγοραστὴς δὲν ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ πωλητοῦ (11), ὡς οὔτε ὅταν ἐκουσίως παραιτήσῃ τὴν κατοχὴν.

Πρὶν δ' ἀναφανῇ ἡ περίπτωσις τῆς ἐκνικήσεως, τότε μόνον

(1) Ν. 11. πρ. Πανδ. 21. 2.

(2) Ν. 21. Κώδ. 8. 45.

(3) Ν. 61. Πανδ. 21. 2.

(4) Ν. 11. §. 13. Ν. 35. Πανδ. 19. 1.

(5) Ν. 56. §. 1. Ν. 57. Πανδ. 21. 2. — Ν. 17. 18. Κώδ. de evict.

(6) Ν. 24. 29. Πανδ. αὐτ. — Ν. 22. Κώδ. αὐτ.

(7) Ν. 49. Πανδ. αὐτ.

(8) Ν. 34. §. 2. 35. 65. Πανδ. αὐτ. — Ν. 52. §. 1. αὐτ.

(9) Ν. 13. §. 6. Ν. 21. §. 1. Ν. 41. Πανδ. 19. 1. — Ν. 9. Κώδ. 4. 49.

(10) Ν. 16. §. 1. Πανδ. 21. 2.

(11) Ν. τελ. Κώδ. 4. 49. — 11. Πανδ. 21. 2.

δύναται ὁ ἀγοραστὴς ν' ἀπαιτήσῃ, διὰ τῆς περὶ δόλου ἀγωγῆς, τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ τὴν τοῦ τιμήματος ἐπιστροφὴν, ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι γνωρίζων ὁ πωλητὴς τὸν λόγον τῆς ἐκνικήσεως τὸν ἀπεσιώπησε (1).

411. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ, ὡς ὁ πωλητὴς, ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν περιστάσεων εἰς ἃς τὸ πρᾶγμα εὑρέθη πρὸ τοῦ συναλλάγματος, οὐδὲ νὰ γνωρίζῃ τίνας ἐνστάσεις δύναται τυχὸν ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθέντος πράγματος ἀξιώσεις τρίτων, ὀφείλει νὰ αἰτιᾶται ἑαυτὸν ἂν τῷ ἀφαιρηθῇ τὸ πρᾶγμα δικαστικῶς, διότι ἀναδεχθεὶς μόνος τὴν δίκην δὲν ἀντέταξεν εἰς τὸν ἐκνικῶντα τὰς ὑφεστῶσας βασίμους ἐνστάσεις. Τότε μόνον λοιπὸν διατηρεῖ ὁ ἀγοραστὴς κατὰ τοῦ πωλητοῦ τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα, ὅταν δὲν παρημέλησε τὴν ἔγκαιρον (2) αὐτῷ ἀνακοινῶσιν τῆς κατ' αὐτοῦ κινήσεως ἀγωγῆς, καὶ ἔθεσεν αὐτὸν οὕτως εἰς στάσιν νὰ τῷ χορηγήσῃ τὰς ἀνηκούσας ἐνστάσεις (3). Ἀλλ' ἡ παράλειψις τῆς ἀνακοινώσεως δὲν βλάπτει τὸν ἀγοραστήν, ὅταν ὁ πωλητὴς παραιτηθῇ ῥητῶς τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ τῷ ἀνακοινωθῇ ἡ δίκη (4), ἢ ὁ ἀγοραστὴς ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἠδύνατο ὁ πωλητὴς νὰ τὸν προστατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀντιδίκου (5).

412. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς δὲν παραμελήσῃ τὴν πρὸς τὸν πωλητὴν ὀφειλομένην ἀνακοινῶσιν, καὶ μ' ὅλην τὴν προσήκουσαν τῶν χορηγηθεισῶν αὐτῷ ἐνστάσεων χρῆσιν ἠττηθῇ δικαστικῶς, διακαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ πλήρη παρ' αὐτοῦ ἀποκατάστασιν τῆς διὰ τῆς ἐκνικήσεως προσγενομένης αὐτῷ ζημίας. Ἡ ἀποζημιώσεις αὕτη συνίσταται,

(1) Ν. 30. § 1. Πανδ. 18. 1.

(2) Ν. 29. § 2. Πανδ. 21. 2. — Ν. 1. Κώδ. 4. 48.

(3) Ν. 29. § 2. Ν. 49. Ν. 51. § 1. Ν. 53. § 1. Ν. 56. § 4. 5. Ν. 62. § 1. Ν. 63. πρ. Πανδ. 21. 2.

(4) Ν. 63. Πανδ. 21. 2.

(5) Glück. Μέρ. 20. σελ. 403. Κατὰ δὲ τὸν Γαλλικὸν νόμον ἄρθρ. 1640, ἐπιβάλλεται εἰς τὸν πωλητὴν ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἠδύνατο διὰ τῶν ἐνστάσεων τοῦ ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἀγωγὴν. Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθιερόνουσι καὶ οἱ νόμοι τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Αὐστρίας.

Α. Εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκνικήσεως πραγματικῆς ἢ ἀγοραίας τοῦ ἐμπορεύματος ἀξίας (1), ἀδιαφόρως ἂν ὁ ἀγοραστής ἐπλήρωσε πολὺ πλεόν ἢ ἔλαττον τῆς ἀξίας ταύτης, φθάνει μόνον νὰ μὴ ὑπῆρξε βλάβη ὑπὲρ τὸ ἥμισυ, ἢ νὰ μὴ ἠπάτησεν ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων τὸν ἄλλον. Εἰς τὰς τελευταίας περιπτώσεις ὁ πωλητὴς ὑποχρεοῦται εἰς μόνου τοῦ ληφθέντος τὴν ἀπόδοσιν, καθόσον ἂν μὲν αὐτὸς ὑπέστη τὴν βλάβην, ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοραστής νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὸ ἐμπόρευμα ἀναλαμβάνων τὸ ὅποιον κατέβαλε τίμημα, ἂν δὲ ἡ βλάβη ὑπῆρξεν ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ, δύναται ἀποδίδων τὸ πρᾶγμα, ἂν ἡ ἀπόδοσις αὐτοῦ δὲν κατέστη ἀδύνατος ἄνευ ἁμαρτήματος αὐτοῦ, ν' ἀναζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν ὀλοκλήρου τοῦ τιμήματος.

Ἐκτὸς τῶν εἰς διὰρρήξιν τῆς ἀγοραπωλησίας ἀφορμὴν παρечουσῶν δύο τούτων περιπτώσεων, καὶ ἔαν ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων ἤθελεν ὠφεληθῇ μὲ ζημίαν τοῦ ἑτέρου, δὲν ὀφείλεται μολαταῦτα εἰμὴ ἡ ἀπόδοσις τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκνικήσεως ἀξίας τοῦ πράγματος, καθόσον ἡ ὠφέλεια ἐκείνη εἶναι συνέπεια τοῦ καταρτισθέντος συναλλάγματος, καὶ οὐχὶ τῆς ἐκνικήσεως. Δὲν θεωρεῖται δὲ ἂν ἡ ἀξία τοῦ πράγματος ἠϋζήνηται ἢ ἡλαττώηται μετὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν (2).

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀναγωγῆς δὲν σκοπεύεται ἡ ἀνατροπὴ τοῦ συναλλάγματος, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἔνεκα τῆς ἐκνικήσεως ἀποζημίωσις, ἔπεται ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀγορᾶς προκύψασα τυχὸν ὠφέλεια ἢ βλάβη μένει διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἀλλ' ἔαν ὁ ἀγοραστής φθάσας ἤδη μεταπωλήσῃ τὸ πρᾶγμα ἀνωτέρω ἢ κατωτέρω τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκνικήσεως ἀξίας του, ἡ ἀποζημίωσις ὑπολογίζεται τότε οὐχὶ κατὰ τὸ μέτρον τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νέου τιμήματος, τὸ ὅποιον ζημιοῦται τότε πραγματικῶς ὁ ἀγοραστής.

413. Β'. Ἡ πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος ἐπω-

(1) N. 8. 60. 66. §. 3. N. Πανδ. de evict. — N. 23. 25. Κώδ. αὐτ. — N. 43. 45. πρ. Πανδ. 18. 1.

(2) N. 45. πρ. Πανδ. 19. 1. — N. 64. πρ. N. 70. Πανδ. 21. 2.

φελῆς δαπάνη ὀφείλεται ὡσαύτως ν' ἀποδοθῇ, ἂν πραγματικῶς ἡῤῥησε τὴν ἀξίαν του (1), τὰ δὲ μάταια καὶ ἀνωφελῆ ἔξοδα μένουσιν εἰς βάρος τοῦ δαπανήσαντος αὐτὰ ἀγοραστοῦ. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ὁ πωλητὴς δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀνωτέρω δαπάνην, ὅταν ὁ διεκδικῶν τὸ πρᾶγμα κύριος ἐνέχεται κατὰ νόμον εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῆς, καὶ ἢ τὴν ἀποδίδῃ πραγματικῶς ἢ παραλείπῃ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῆς ἕνεκα ἀμελείας τοῦ ἀγοραστοῦ (2).

414. Γ'. Ὁ πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα ἐκνικήσεως ἐναγόμενος πωλητὴς ὀφείλει πρὸς τούτοις ν' ἀποδώσῃ καὶ τὴν πρὸς συντήρησιν τοῦ πράγματος δαπάνην, ἂν εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῆς δὲν ἐνέχεται ὁ διεκδικῶν αὐτὸ κύριος, καὶ εἶναι ἄλλως ἐφικτή. Ἀλλ' εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς δαπάνης ταύτης δὲν ὑποχρεοῦται ὁ τελευταῖος, εἰμὴ καθόσον δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀποφύγῃ καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα εὑρίσκετο εἰς τὴν κατοχὴν του. Τοιαῦται εἶναι αἱ πληρωμαὶ τελωνιακῶν, λιμενικῶν, ασφαλιστικῶν τελῶν, ἀβαριῶν, ἐνοικίων ἀποθηκῶν, κτλ.

415. Δ'. Ὁ πωλητὴς ὀφείλει περιπλέον ν' ἀποδώσῃ καὶ ὅσα δικαστικὰ ἔξοδα ὑπέστη ὁ ἀγοραστὴς ἡττηθεὶς εἰς τὴν κατὰ τοῦ διεκδικητοῦ δίκην (3). Ἀλλ' ἂν τὸυναντίον ὁ ἀγοραστὴς νικήσῃ, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν πωλητὴν τὴν ἀπόδοσιν τῶν τυχόν συμφηφισθέντων ἐξόδων του (4), καθόσον ὡς ἀναγνωριζόμενος κύριος τοῦ πράγματος, ὀφείλει νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐκ τῆς παρανόμου τοῦ τρίτου ἀξιώσεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν ἐνέχεται ὁ πωλητὴς, προσγενομένην αὐτῷ δαπάνην.

Ἄν ὁ πωλητὴς ἀναλάβῃ δικαστικῶς τὸ πρᾶγμα παρὰ τοῦ διεκδικητοῦ, ἀπαλλάττεται μὲν διὰ τῆς πρὸς τὸν ἀγοραστὴν παραδόσεως αὐτοῦ τῆς ὑποχρεώσεως ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ μετὰ τῆς γενομένης δαπάνης, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων (5).

(1) Ν. 9. Κώδ. de evict.

(2) Ν. 45. §. 1. Πανδ. 19. 1.

(3) Ν. 17. Κώδ. 8. 45.

(4) Ν. 18. Κώδ. 8. 45.

(5) ἔγ'. Βασιλ. 19. 11. Ὁ πρᾶτης μετὰ χρόνον τοῦ ἐκνικηθῆναι τὸ πρᾶγμα

Ἄν ὁ ἀγοραστὴς δὲν εἴχεν εἰσέτι καταβάλλῃ τὸ τίμημα, δύναται νὰ τὸ κρατήσῃ ἅμα ἐγερθῶσι τοιαῦται ἀξιώσεις (1).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

416. Παραλαβὴ τοῦ ἐμπορεύματος.

417. Πληρωμὴ τοῦ τιμήματος.

448. Ὑπερμερία τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ τόκοι.

416. Δὲν εἶναι μόνον ὑποχρέωσις ἀλλὰ καὶ δικαίωμα τοῦ πωλητοῦ νὰ παραδώσῃ τὸ πωληθὲν κατὰ τὴν συνομολογηθεῖσαν ἐποχὴν, ἢ ἂν τοιαύτη δὲν συνομολογήθῃ, ἀμέσως μετὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ συναλλάγματος. Ὅθεν δύναται διὰ τῆς ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας ἀγωγῆς νὰ ὑποχρεώσῃ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἀναβάλλοντα νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα ἀγοραστὴν (2), ν' ἀπαιτήσῃ δὲ παρ' αὐτοῦ τὴν προξενηθεῖσαν αὐτῷ ἐκ τῆς περαιτέρω φυλάξεως τοῦ πράγματος δαπάνην (3), ἐφ' ᾧ χαίρει δικαίωμα ἐπισχέσεως ἐπ' αὐτοῦ (4). Τοιαύτη τοῦ ἀγοραστοῦ ὑπερμερία ἀπαλλάττει τὸν πωλητὴν τῆς πρὸς φύλαξιν τοῦ πράγματος ἐπικειμένης αὐτῷ ὑποχρέωσεως (5), καὶ ἂν λάβῃ χρεῖαν τῶν περιεχόντων τὰ ἐμπορεύματα ἀποδοχείων, ἢ ἂν ἡ παρουσία αὐτῶν τὸν ἐνοχλῇ, δύναται νὰ τὰ ἐκποιήσῃ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀγοραστοῦ (6), ἀποδίδων αὐτῷ τὸ εἰσπραχθὲν τίμημα. Δὲν δύναται δὲ νὰ παραπονεθῇ ὁ ἀγοραστὴς ἂν ἡ ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων

προσφέρων αὐτὸ τῷ ἀγοραστῇ, οὐκ ἐκκλίνει τὴν εἰς τὸ διαφέρειν καταδικαν. — Ν. 67. Πανδ. 21. 2. — Ν. 15. Πανδ. 44. 4.

(1) Ν. 29. πρ. Πανδ. 21. 2. — Ν. 18. §. 1. Πανδ. 18. 6. — Ν. 5. 24. Κώδ. 8. 45.

(2) Ν. 9. Πανδ. 19. 1.

(3) ξθ'. Βασιλ. 19. 8. Ὁ πρᾶτης ἀπαιτεῖ τὰ γενόμενα καλῇ πίστει δαπανήματα. — Ν. 13. §. 22. Ν. 38. §. 1. Πανδ. 19. 1. — Ν. 16. Κώδ. 4. 49.

(4) Ν. 1. §. 3.

(5) Ν. 4. §. 2. Πανδ. 18. 6.

(6) Ν. 1. §. 3. τέλε. αὐτ.

ἡλαττώθη ἐν τοσούτῳ, καὶ πωληθῶσι διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον τοῦ παρ' αὐτοῦ καταβληθέντος τιμήματος (1), φθάνει μόνον νὰ μὴ κατέστη ὁ πωλητὴς ἔνοχος δόλου ἢ ἀσυγγνώστου ἀμελείας. Ἄν δὲ ὁ ἀγοραστὴς δὲν εἶχεν εἰσέτι καταβάλλῃ τὸ τίμημα, ὀφείλει ν' ἀναπληρώσῃ πρὸς τὸν πωλητὴν τὴν ἐπὶ ἔλαττον διαφοράν. Ἄν τούναντίον διὰ τῆς δευτέρας πωλήσεως εἰσπράξῃ ὁ ἀγοραστὴς ποσὸν ἀνώτερον τοῦ συνωμολογηθέντος τιμήματος, ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὸ περιπλέον πρὸς τὸν ἀγοραστήν, καὶ ἐάν, καθ' ἣν ἐποχὴν ζητήσῃ οὗτος νὰ τὸ παραλάβῃ, ἡ ἀξία αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἡλαττωμένη.

417. Πρωτίστη τοῦ ἀγοραστοῦ ὑποχρέωσις εἶναι νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς (2), εἴτε κατὰ τὰς συνωμολογημένας δόσεις, ἢ διὰ μιᾶς, ἂν τοιοῦτόν τι δὲν συνωμολογήθῃ. Εἰς πολλὰς ἐμπορικὰς πόλεις εἴθισται νὰ γίνεται ἐκπτώσις τις ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῶν ἀγοραζομένων ἐμπορευμάτων ἢ τινων ἐξ αὐτῶν, καὶ ὅταν ὁ ἀγοραστὴς δυνήθῃ ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπαρξίν τοιοῦτου ἐθίμου, τεκμαίρεται ἐν ἀμφιβολίᾳ ὅτι ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τιμήματος (3).

Ὅταν ὁ πωλητὴς δὲν πιστώσῃ τὸν ἀγοραστήν, τοῦτέστι δὲν τῷ παραχωρήσῃ προθεσμίαν πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ νὰ τῷ καταβληθῇ συγχρόνως μὲ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος, ἀπολαμβάνει δ' ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα ἐπισχέσεως, ἕως τῆς ὀλοσχεροῦς καταβολῆς τοῦ τιμήματος (4).

Ἄν πολλοὶ ὁμοῦ ἠγόρασαν τὸ πρᾶγμα ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἂν τὸν ἀγοραστήν διαδεχθῶσι πλείονες κληρονόμοι, δὲν δύναται ἕκαστος αὐτῶν νὰ ἐναχθῇ εἰμὴ διὰ τὸ εἰς αὐτὸν ἀναλογοῦν μέρος τοῦ τιμήματος, ἀλλ' ὁ πωλητὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ παραδῶσῃ τὸ πρᾶγμα, πρὶν ἅπαντες πληρώσωσι τὸ μέρος των, ἢ εἰς ἐξ αὐτῶν καταβάλλῃ τὸ ὅλον (5). Μόνη τοῦ πράγματος ἡ πα-

(1) Ν. 3. §. 4. Πανδ. 19. 1.

(2) Ν. 13. §. 8. Πανδ. 19. 1. — Ν. 13. §. 1. Πανδ. 12. 1.

(3) Ν. 34. Πανδ. 50. 17.

(4) Ν. 13. §. 8. Πανδ. 19. 1.

(5) Ν. 78. §. 2. Πανδ. 18. 1.

ράδοσις δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἐπιστώθη τὸ τίμημα, ἀλλ' ἡ συνομολόγησις αὕτη ὀφείλει μᾶλλον ν' ἀποδεικνύεται ἐκάστοτε παρὰ τοῦ ἐπικαλουμένου αὐτὴν ἀγοραστοῦ, ἐκτὸς ἂν κατὰ τοπικὸν ἔθιμον ὑπακούεται ἀλαλήτως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ πρὸ τῆς συνομολογημένης ἢ τεκμαιρομένης προθεσμίας πληρόνων ἀγοραστής δικαιούται νὰ κρατήσῃ ἀνάλογον τόκον, ὀνομαζόμενον προεξόφλημα (interusurium).

418. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής δὲν πληρώσῃ τὸ τίμημα κατὰ τὴν συνομολογημένην ἐποχὴν, ἥ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης¹ μετὰ προηγουμένην μήνυσιν, ὀφείλει, ἂν παρέλαβε τὸ πρᾶγμα, νὰ πληρώσῃ καὶ τόκους ὑπερήμερίας, ὡς πᾶς ἄλλος ὑπερήμερος ὀφειλέτης.

Καὶ ἐὰν δὲ, κατ' αὐστηρὸν δίκαιον, δὲν δύναται ὁ ἀγοραστής νὰ θεωρηθῇ ὑπερήμερος, ὅταν δὲν συνομολογήθῃ ῥητὴ πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας, οὐδὲ μήνυσις ἐπὶ τούτῳ ἐγένετο, ὀφείλει μολαταῦτα, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ῥωμαϊκοῦ νόμου, τοὺς τόκους τοῦ τιμήματος ἀφ' ἧς στιγμῆς τῷ παρεδόθη τὸ πρᾶγμα (1). Ἡ δ' ἐξαιρετικὴ τῆς διατάξεως ταύτης αὐστηρότης στηρίζεται εἰς τὸν λόγον ὅτι παραλαμβάνων ὁ ἀγοραστής τὸ πρᾶγμα ἄρχεται ἀμέσως ν' ἀπολαμβάνῃ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Τούναντίον δὲ ὁ πωλητής δὲν δύναται, οὐδ' ἐν περιπτώσει τῆς ἀληθοῦς ὑπερήμερίας, ν' ἀξιώσῃ ἀποζημιώσιν ἀνωτέραν τῶν νομίμων τοῦ τιμήματος τόκων, οὐδ' ἐὰν ἤθελε προσυνομολογηθῇ τοιαύτη (2), καθόσον ἀφ' ἐνὸς μὲν δὲν δύναται νὰ ὑποσχηχθῇ τοιαύτη ἐξαιρετικὴ τῶν ἐπὶ τῶν χρηματικῶν ἀποδόσεων ἰσχυόντων νομίμων ὁρισμῶν ἀρχὴ ὡς πρὸς τὴν καθυστέρησιν τοῦ τῆς ἀγορᾶς τιμήματος,

(1) N. 13. §. 20. Πανδ. 19. 1. — N. 16. §. 1. N. 18. §. 1. Πανδ. 22. 1. N. 2. Κώδ. 4. 32. — N. 5. Κώδ. 4. 49.

(2) ιγ'. Βασιλ. 19. 6. Ὁ ἀγοραστής ὑπερθεσιν ποιήσας¹ εἰς τὴν τοῦ τιμήματος καταβολὴν, μόνους τόκους δίδωσιν, καὶ οὐχ ὅσα ὁ πρᾶτης ἠδύνατο διὰ τῶν τιμημάτων ἀπὸ πραγματείας, ὡς εἰκός, κερδᾶναι. — N. 19. Πανδ. 18. 6. — ιγ'. Βασιλ. 19. 8. Ἐὰν συμφωνήθῃ, δεῦναι τὸν ἀγοραστὴν τὸ διπλοῦν, εἰ μὴ ἐντὸς προθεσμίας καταβάλῃ τὸ τίμημα, τὸ ὑπὲρ τὸν νόμιμον τόκον οὐκ ἔρρωται. — N. 18. §. 26. Πανδ. 19. 1. — θ'. Βασιλ. 23. 3. Ἐὰν ὁ δανείσας ἐπερωτήσῃ τὸ διπλοῦν ἐξ ὑπερθέσεως, μέχρι μόνου τοῦ νομίμου τόκου ἔρρωται κατὰ τὸ μέτρον ἐκάστου χρόνου. — καὶ μδ'. Βασιλ. αὐτ. Ἀντὶ τόκων οὐκ ἔξεστι ποιῆν ἐπερωτᾶν ὑπὲρ τὸν νόμιμον τόκον. — N. 9. πρ. N. 44. Πανδ. 22. 1. — N. 15. Κώδ. 4. 32.

ἂφ' ἑτέρου δὲ δὲν ὑποχρεοῦται ὁ πωλητὴς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐκ τῆς καθυστερήσεως ταύτης προσγενομένη αὐτῷ βλάβη ἀναβαίνει εἰς τὸ νόμιμον τῶν τόκων μέτρον.

Ἄν ὁ ἀγοραστὴς ἐμποδισθῇ νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, εἴτε διότι ἀποδημεῖ ὁ πωλητὴς, εἴτε διότι δὲν τὸ δέχεται, εἴτε δυνάμει δικαστικῆς διατάξεως, ὀφείλει, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς πληρωμῆς τόκων, νὰ παρακαταθέσῃ τὸ τίμημα δικαστικῶς (1).

Οἱ τόκοι τοῦ τιμήματος δὲν δύνανται νὰ ζητηθῶσιν εἰμὴ ὁμοῦ μὲ τὸ τίμημα αὐτὸ, οὐχὶ δὲ καὶ ἂφ' οὗ τοῦτο καταβληθῇ καὶ γίνῃ δεκτόν (2).

Ὅταν, δυνάμει μεταγενεστέρας συμφωνίας, πληρωθῇ τὸ τίμημα πρὸ τῆς ταχθείσης προθεσμίας, εἴθισται μεταξὺ ἐμπόρων ν' ἀφαιρῇται ἀνάλογος προεξοφλητικὸς τόκος. Οὐδέτερος δὲ τῶν συναλλαξαμένων δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἄλλον νὰ ἐνεργήσῃ ἢ νὰ δεχθῇ τοιαύτην προπληρωμὴν ὑπὸ ὅρον ἀφαιρέσεως τοῦ προεξοφλήματος, ἐκτὸς ἂν, κατ' ἔθιμον τοπικόν, ὁ ἀγοραστὴς χαίρῃ προθεσμίαν τινά, τῆς ὁποίας ἀποφασίση νὰ παραιτηθῇ προκαταβάλλων τὸ τίμημα (3).

(1) ζ'. Βασιλ. 23. 3. Ἐὰν μὴ θελήσαντος τοῦ δανειστοῦ δεῖξασθαι τὸ χρέος σφραγίσθαι καὶ ἀπόσθαι ὁ χρεώστης, ἐκτοτε διακόπτει τοὺς τόκους. — ιη'. Βασιλ. αὐτ. Μετὰ παράδοσιν τοῦ πράτου τελευτῶντος, εἰ καὶ μὴ φαίνεται αὐτοῦ διάδοχος, ὅμως τοῦ μὴ ἀποτεθέντος τιμήματος δίδωσι τόκον. — Ν. 7. Ν. 18. §. 1. Πανδ. 22. 1. — Ν. 6. 9. Κώδ. 4. 32.

(2) μθ'. Βασιλ. 19. 8. Εἰ καὶ μετὰ ὑπέρθεσιν καταβληθῇ τὸ κεφάλαιον οὐκ ἀπαιτεῖται τόκος· οὐ γὰρ ἐστὶν ὑπὸ ἐνοχλῆν, ἀλλ' ὀφφικίῃ τοῦ δικαστοῦ δίδοται. — Ν. 49. §. 1. Πανδ. 19. 1.

(3) Treitschke, αὐτ. §. 79.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ
ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ.

ΤΜΗΜΑ Α.

Περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν κινδύνων καὶ τῶν ὠφει-
λειῶν τοῦ πωληθέντος πράγματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

419. Γενικαὶ ἀρχαί.

420. Ὑπερημερία ἢ ἀμάρτημα τοῦ πωλητοῦ.

421. Ὑφαίρεςις ἢ βλάβη τοῦ πράγματος ὑπὸ τρίτου τινός.

419. Ἀφ' ἧς στιγμῆς οἱ συμβαλλόμενοι συμφωνήσωσιν, εἴ-
τε ἄνευ ὅρου, ἢ ὑπὸ ὅρον διαλυτικόν, τὴν ἀγοραπωλησίαν
ἀτομικῶς ὠρισμένου πράγματος, οἱ κίνδυνοι αὐτοῦ μεταβαί-
νουσιν εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὥστε ἂν τὸ πρᾶγμα χειροτερεύσῃ,
φθαρῇ, ἢ ἀπολεσθῇ ἐκ τυχαίων περιστατικῶν καὶ ἄνευ ἀμαρ-
τήματος τοῦ πωλητοῦ, δὲν ἐνέχεται οὗτος εἰς οὐδεμίαν ἀπέ-
ναντι τοῦ ἀγοραστοῦ ἀποζημίωσιν (1). Ἀλλὰ καὶ τ' ἀνάπαλιν,

(1) 6'. Βασιλ. 19. 6. Ἐπὶ τῆς πεπληρωμένης πράξεως ὁ ἀγοραστὴς κινδυνεύει.
— Καὶ ιδ'. Βασιλ. αὐτ. Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν πρᾶσιν, πᾶν κέρδος καὶ πᾶσα βλάβη
ἐπὶ τῷ πράγματι γενομένη, εἰς κέρδος καὶ ζημίαν ἀνήκει τοῦ ἀγοραστοῦ. —
Καὶ ια'. Βασιλ. 53. 7. Ἐάν κόττω παρῇ οἶνος, καὶ μὴ ὑπὸ γεῦσιν, μόνην φυλα-
κὴν ἀκριβεστάτην ὁ πρᾶτης χρεωστεῖ· ὁ δὲ κίνδυνος ἅπας καὶ τοῦ ὀξίσαι, καὶ τοῦ
ὕδαρωθῆναι, τὸν ἀγοραστήν ὀρᾷ. — Ν. 8. πρ. Ν. 15. Πανδ. 18. 6. — Ν. 1. 4.
5. 6. Κώδ. 4. 48. — Ν. 34. §. 6. Ν. 62, §. τελ. Πανδ. 18. 1. — ξ'. Βασιλ.
19. 1. Καὶ ἐάν κόττω ἀγορασθῇ τὸ πρᾶγμα, πότε τῷ ἀγοραστῇ ἐγκινδυνεύεται.
— Ν. 5. §. 2. Πανδ. 18. 5. — §. 3. Εἰσηγ. Θεοφίλου. Γ'. κγ'. Μετὰ τοίνυν τὴν
εἰρημένην σύστασιν ὁ κίνδυνος τοῦ πεπραμένου πράγματος εὐθὺς τὸν ἀγοραστήν
ὀρᾷ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μῆπω τὸ πρᾶγμα αὐτῷ παραδίδεται . . . Ἀμέλει τοι,
εἰ καὶ μῆπω τῆς τοῦ πράγματος ἐδράξατο νομῆς, ἀναγκάζεται τὸ τίμημα κατα-
βαλεῖν. Καθόλου γὰρ ἴσθι, εἴ τι δίχα δόλου καὶ ῥυθυμίας τοῦ πρᾶτου συμβῇ τῷ
πράγματι, ἔξει τὸ ἀμέριμνον ὁ πρᾶτης. — Ἰδε καὶ Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἄρθρ. 1302.

ὁ ἀγοραστής ἀπολαμβάνει ἀπὸ τοῦδε τὰς ὠφελείας τοῦ πράγματος καὶ πᾶσαν τυχαίαν τῆς ἀξίας αὐτοῦ αὔξῃσιν (1).

Ὅταν πωλῇται ὠρισμένη ὁμὰς ἐμπορευμάτων, τῶν ὁποίων τὸ ποσὸν ἀγνοεῖται, ἢ μέρος ποσοστὸν γνωστοῦ πλήθους ἐμπορευμάτων, μολονότι τὸ συνάλλαγμα καθίσταται ὑποχρεωτικὸν δι' ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἅμα συμφωνήσωσι περὶ τοῦ τιμήματος ἐκάστης μονάδος τῶν διαληφθέντων ἐμπορευμάτων, ὁ κίνδυνος ὅμως τοῦ πωληθέντος δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγοραστήν εἰμῇ, ἀφοῦ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν βεβαιωθῇ ἡ ὀλικὴ τιμὴ μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πωληθεισῶν μονάδων (2), εἰς δὲ τὴν δευτέραν χωρισθῇ πραγματικῶς τὸ παραδοτέον μέρος (3).

Ἄν ἐκ πολλῶν πραγμάτων πωληθῇ ἐν μόνον κατ' ἐκλογὴν τοῦ πωλητοῦ ἢ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀπολεσθῶσι δὲ ἅπαντα τυχαίως, ἡ ζημία βαρύνει τὸν ἀγοραστήν, ὑποχρεούμενον οὐχ ἥττον νὰ καταβάλῃ τὸ τίμημα.

Ἄν τὸυναντίον ἡ ἀγοραπωλησία συνομολογηθῇ ὑπὸ αἵρεσιν ἀνελθητικὴν, οἱ κίνδυνοι τῆς ἀπωλείας τοῦ πράγματος καὶ αἱ ὠφελείαι αὐτοῦ δὲν ἀφορῶσι τὸν ἀγοραστήν εἰμῇ ἀφ' οὗ ἡ αἵρεσις πραγματοποιηθῇ. Ὅταν ὅμως ἡ αἵρεσις πραγματοποιηθῇ, οἱ κίνδυνοι τῆς χειροτερεύσεως αὐτοῦ θεωροῦνται εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς εἰς βάρος αὐτοῦ. Ὅθεν ἐὰν τὸ πρᾶγμα καταγραφῇ ἐν τοσοῦτῳ ἐντε-

(1) Ἰδ. Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἀρθρ. 1614.

(2) λγ'. Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι τὰ σταθμώμενα, μετρούμενα, ἀριθμούμενα, εἰ μὲν ἐν ὁμάδι διαπραθῇ, τυχὸν ὡς ἔστιν, ἅμα τῷ δοῖται τὸ τίμημα τελεία ἐστὶν ἡ πράσις· εἰ δὲ δοῖται, τόσους μοδίους ἢ τόσους μετρητάς τοῦ νομίσματος, ἢ ἐκ τοῦ δε τοῦ πίδου ρ'. μετρητάς, εἴτε ἐνί τιμήματι τοὺς ρ'. εἴτε ὑπὲρ ἐκάστου τόδε, ἢ ὑπὲρ ἐκάστης λίτρας τόσα νομίσματα, οὐ συνίσταται, ἕως ἂν μετρηθῇ, ἢ ἀπαριθμηθῇ, ἢ σταθμηθῇ· καὶ ἐν τῷ μεταξύ τῷ πράτῃ ἐκινδυνεύεται. — Εἰ δὲ καὶ ἀγέλην πωλήσω, εἰ μὲν ἐν ὁμάδι, τὸ συμφωνὸν ἀπαρτίζει τὴν πρᾶσιν· εἰ δὲ κατὰ τόσας κεφαλὰς, περιμένονεν τὴν ἀπαρίθμησιν. — Ν. 35. § 5. 6. Πανδ. 18. 4. — Ν. 2. Κώδ. 4. 48. — Ν. 1. §. 1. Ν. 5. Πανδ. 18. 6. — Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἀρθρ. 1585.

(3) Ν. 35. §. 7. Πανδ. 18. 1. — Ν. 14. §. 1. Πανδ. 18. 6. — ἡ. Βασιλ. 19. 6. Ὅτι ἐὰν ἡ πραθεῖσα ὕλη κλαπῇ, εἰ μὲν πρὸ παραδόσεως, ὁ πράτης ζημιούται· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα, ὁ ἀγοραστής· δοκοῦσι δὲ παραδεδοῦσθαι· εἰ δὲ δοκοῖ, δὲ ὁ ἀγοραστής ἐσφράγισιν.

λῶς, ἡ ἀγοραπωλησία μένει ἄκυρος, ἡ δὲ πραγματοποίησις τῆς αἵρεσεως μένει ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἄν ὅμως τὸ πρᾶγμα διετηρήθη μὲν, ἀλλ' ἐβλάβη ἢ χειροτέρευσε ἐκ τυχαίου συμβάντος, δὲν δύναται διὰ τοῦτο ὁ ἀγοραστής οὔτε ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος οὔτε τὴν μείωσιν τοῦ τιμήματος νὰ ζητήσῃ (1). Ἐξαιρεῖται μόνον ἡ περίπτωσις καθ' ἣν τὸ συνάλλαγμα δὲν μέλλει νὰ καταρτισθῇ εἰμὴ ἀφ' οὗ ὁ ἀγοραστής ἐπισκεφθῇ καὶ ἐξετάσῃ τὸ πρᾶγμα (2), καθότι εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὁ κίνδυνος τῆς χειροτερεύσεως τοῦ πράγματος δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγοραστήν εἰμὴ ὅταν κατασταθῇ ἔνοχος παρανόμου υπερημερίας ὡς πρὸς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ.

Ἐάν εἰς τὴν ἄνευ ὅρου συνομολογηθεῖσαν ἀγοραπωλησίαν ἐπιβληθῇ μετέπειτα αἵρεσίς τις, ἡ μεταγενεστέρα αὕτη περίπτωσις δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὰς συνεπειὰς συναλλάγματος τελειοποιηθέντος (3). Ὅθεν ἐάν τὸ πρᾶγμα ἀπολεσθῇ πρὸ τῆς νέας ταύτης συνομολογίας, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν συμβαλλομένων, ἡ ζημία θέλει μολταυτα ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστήν.

Ἄν τέλος ἡ ἀγοραπωλησία δὲν ἀφορᾷ ἀτομικῶς ὠρισμένον πρᾶγμα, ἀλλὰ γένεσσι ἢ προμήθειαν ἐμπορευμάτων, οἱ κίνδυνοι καὶ αἱ ὠφελειαὶ τοῦ πράγματος δὲν μεταβαίνουν εἰς τὸν ἀγοραστήν εἰμὴ μετὰ τὴν προμήθειαν καὶ παράδοσιν ἢ τοῦλάχισον τὴν ἐπίδειξιν αὐτοῦ.

Ὅταν πωλῶνται ἐμπορεύματα πρὸς ἀγοραστήν διαμένοντα ἀλλαχοῦ, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον ἕμα ὁ πωλητὴς παραδῶσθαι τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν ἀγωγιάτην ἢ τὸν πλοίαρχον διὰ νὰ τὸ μετακομίσωσιν εἰς τὸν παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὀρισθέντα τόπον, ὅθεν καὶ οἱ κίνδυνοι τῆς μεταφορᾶς ἀφορῶσιν, ἐκτὸς ἀντιθέτου συνομολογίας, τὸν ἀγοραστήν, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου εἶναι καὶ τὰ ἀσφάλιστρα, τὰ ὅποια προκαταβάλλει συνήθως ὁ πωλητής, ἂν δὲν τῷ δοθῶσιν ἐναντία παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὁδηγαί.

(1) Ν. 6. πρ. Πανδ. 18. 6.

(2) Ν. 1. πρ. Ν. 4. §. 1. Πανδ. 18. 6.

(3) Ν. 7. πρ. Πανδ. 18. 5.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι οἱ ἀνωτέρω ἐκτεθέντες κανόνες δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι δι' ἀντιθέτου τῶν συναλλαττομένων συνομολογίας (1).

420. Κατ' ἐξαιρέσιν τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν, ὁ πωλητὴς βαρύνεται μὲ τὸν κίνδυνον τοῦ πράγματος, ἐὰν κατασταθῇ ὑπερήμερος ὡς πρὸς τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, ἢ ἂν, ἄνευ τινὸς ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ ὑπερημερίας, κατασταθῇ ἔνοχος ἀμελείας, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἂν ἐκ προθέσεως ἐπιφέρῃ τὴν βλάβην ἢ τὴν καταστροφὴν τοῦ πράγματος. Ἄν δ' ὁ ἀγοραστὴς κατασταθῇ ὑπερήμερος ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν τοῦ πράγματος, ὁ πωλητὴς ἐνέχεται μόνον ἕνεκα τῆς ἐκ προθέσεως ἢ ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας βλάβης, καὶ ἂν αὐτὸς ἦτον προηγουμένως ἐν ὑπερημερίᾳ.

Καὶ αὕτῃ τοῦ πωλητοῦ ἡ ὑπερημερία δὲν ἐμποδίζει τὴν μετάβασιν τοῦ κινδύνου, ἂν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ πρᾶγμα ἤθελε βλαφθῇ ἢ ἀπολεσθῇ καὶ ἂν εὐρίσκετο εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἠδύνατο πρότερον νὰ τὸ πωλήσῃ.

421. Ἡ διὰ παρανόμου πράξεως τρίτων εἰς τὸ πωληθὲν πρᾶγμα προξενουμένη βλάβη διέπεται ἐν γένει ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν ὡς καὶ ἡ ἐξ ἄλλων αἰτίων, ἀλλ' ἄνευ ἀμαρτήματος τοῦ πωλητοῦ, προσγινομένη, ὅθεν καὶ βαρύνει πάντοτε τὸν ἀγοραστήν. Οὐχ ἥττον ὅμως ὑποχρεοῦται εἰς ταύτας τὰς περιπτώσεις ὁ πωλητὴς νὰ συνδράμῃ τὸ κατὰ δύναμιν τὸν ἀγοραστήν ὥστε νὰ τῷ καταστήσῃ νομικῶς ἐφικτὴν τὴν ἀνάκτησιν τοῦ πράγματος ἢ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ζημίας, παραχωρῶν αὐτῷ τὰς ἀνηκούσας προσωπικὰς ἢ πραγματικὰς ἀγωγὰς (2).

Ἐὰν ὁ πωλητὴς δὲν δύναται νὰ παραχωρήσῃ τοιαύτας ἀγωγὰς, διότι τυχὸν δὲν ἦτον κύριος τοῦ παρ' αὐτοῦ πωληθέντος πράγματος, καὶ περὶ τούτου δὲν εἰδοποίησε τὸν ἀγοραστήν, ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος ὡς ἐπὶ τῆς ἐκ-

(1) §. 3. Εἰσηγ. Θεοφίλου, Γ'. κγ'.

(2) Ν. 13. Πανδ. 18, 6. — Ν. 31. παρ. Πανδ. 19, 4. — Ἰδ. καὶ Γαλλ. Πολ. Κώδ., ἀρθρ. 1303.

νικήσεως (1). Ἄν τὸ πωληθὲν δημευθῇ, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν τῷ μένει δικαίωμα ἀγωγῆς, ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ τὸ τίμημα μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος οὐδ' ἄλλην τινὰ ἀποζημίωσιν (2).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

422. Γενικαὶ ἀρχαί.

423. Ἐφαρμογὴ αὐτῶν εἰς διαφόρους περιπτώσεις.

424. Ἀποτελέσματα τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀγοραπωλησίας ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως κυριότητος τοῦ πράγματος.

422. Ἄν καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας σκοπευομένη μεταβίβασις τῆς κυριότητος, ἢ ἂν ὁ πωλητὴς δὲν ἦτον κύριος τοῦ πράγματος, ἢ μεταβίβασις τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ κατοχῆς, προϋποθέτῃ πάντοτε τέλειον συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας, τουτέστιν ἢ ἀπὸ πάσης αἱρέσεως ἀνεξάρτητον, ἢ συναφθὲν ὑπὸ αἵρεσιν πραγματοποιηθεῖσαν ἤδη (3), δὲν λαμβάνει μολαταῦτα χώραν ἀμέσως μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ μόνον ὅταν

α. Ὁ μὲν πωλητὴς παραδῶσῃ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν ἀγοραστήν ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸν καταστήσῃ κύριον αὐτοῦ (4).

β. Ὁ δὲ ἀγοραστὴς καταβάλλῃ τὸ τίμημα πρὸς τὸν πωλητήν, ἢ πιστωθῇ παρὰ τοῦ πωλητοῦ (5).

(1) λγ'. Βασιλ. 19. 1. Ὁ ἀγοραστής, οἶαν ἐν τοῖς ἰδίοις, ἀπαιτεῖ φυλακὴν. — Ν. 35. §. 4. Πανδ. 18. 1.

(2) λβ'. Βασιλ. 20. 1. Ἐάν μισθώσῃς μοι ἀγρὸν καὶ δημευθῇ, ἀποδίδως μοι τοῦ λειπομένου χρόνου τὸν μισθόν, οὐ μὴν τὸ διαφέρειν. Εἰ γὰρ καὶ ὁπραθεὶς ἀγρὸς δημευθῇ πρὸ παραδόσεως, μόνον τὸ τίμημα ἀποδίδεται. — Ν. 33. Πανδ. 19. 2.

(3) Ν. 8. πρ. Πανδ. 18. 6.

(4) σθ'. Βασιλ. 19. 1. Καὶ ὅτι οὐ δοκεῖ πιπράσκεισθαι, ὅπερ συμφωνήθῃ μὴ γενέσθαι τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἢ μίσθωσις ἐστίν, ἢ ἀντίχρησις. — Ν. 74. 80. §. 3. Πανδ. 18. 1. — Ν. 40. Πανδ. 19. 1. — Ν. 12. 27. Κώδ. 3. 32. — Ν. 8. Κώδ. 4. 49.

(5) ιθ'. Βασιλ. 19. 1. Ὅπερ ἐπώλησα, οὐ γίνεται τοῦ λαβόντος, εἰμὴ δοθῇ τὸ

423. Ἡ παράδοσις, ἡ οποιαδήποτε ἄλλη, κατὰ τὰ εἰς τὸν ἀρ. 405 ἐκτεθέντα, τόπον παραδόσεως ἐπέχουσα τοῦ πωλητοῦ πράξις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας ἐνεργουμένη, ἐπιφέρει καὶ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, ὅταν τὸ μὲν τίμημα πληρωθῇ ἢ πιστωθῇ, ὁ δὲ πωλητὴς δὲν ἐπιφυλαχθῇ ῥητῶς τὴν κυριότητα, (ἀρ. 402). Σχετικῶς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος τὸ τίμημα λογίζεται πιστωθὲν, ὡςάκις ὁ πωλητὴς παραδίδει τὸ πρᾶγμα χωρὶς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν σύγχρονον τοῦ τιμήματος καταβολήν (1).

Ἐάν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα πωληθὲν πρὸς δύο ἀγοραστάς παραδοθῇ πρὸς τὸν ἕτερον αὐτῶν, ὁ τελευταῖος ὑπερισχύει τοῦ ἄλλου, καθόσον διὰ τῆς παραδόσεως κατέστη κύριος αὐτοῦ, ἢ τοῦλάχιστον ἀπέκτησε κατὰ τοῦ πωλητοῦ τὴν περὶ τοῦ πωληθέντος καὶ παραδοθέντος πράγματος ἔνστασιν, ὅθεν ὁ πωλητὴς δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ παραχωρήσῃ πρὸς τὸν ἕτερον ἀγοραστὴν ἰσχυρὸν δικαίωμα διεκδικήσεως.

Ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν ἔπεται ὅτι ἐάν ὁ πωλητὴς πτωχεύσῃ πρὸ τῆς παραδόσεως τοῦ πωληθέντος πράγματος, δὲν μένει εἰς τὸν ἀγοραστὴν εἰμὴ δικαίωμα ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ πωλητοῦ ἕνεκα τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τοῦ συναλλάγματος, τὸ ὅποιον θέλει ἐξασκήσῃ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ δανεισταὶ τῆς πτωχεύσεως, οὐχὶ δὲ καὶ δικαίωμα πρὸς ἀπαίτησιν τοῦ πράγματος αὐτοῦ, τὸ ὅποιον διὰ τῆς πτωχεύσεως περιήλθεν εἰς τὴν ὁμάδα.

424. Ἐκ τῆς ἀδιαφιλονεικῆτου ἀρχῆς ὅτι ἡ κυριότης δὲν μεταβιβάζεται εἰμὴ διὰ τῆς παραδόσεως τῆς κατοχῆς ἢ ἄλλων τόπον αὐτῆς ἐπεχουσῶν πράξεων, συνωδευμένων μὲ τὴν πρόθεσιν τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ἔπεται ὅτι καὶ ἡ ἀπαξ μετα-

τίμημα, ἢ ἱκανοδοσία, ἢ χωρὶς ἱκανοδοσίας καταπιστεύσω τῷ ἀγοραστῇ — καὶ ν. 1. Βασιλ. αὐτ. — Ν. 19. 53. Πανδ. 18. 1. — ἱ. Βασιλ. 18. 2. Οὐ πάντως γὰρ εἶναι τὸ πρᾶγμα τοῦ πιπράσκοντος, εἰ μὴ λάβῃ τὸ τίμημα ἢ τὸ ἱκανὸν ἢ ἰγνητάς. — Ν. 5. §. 18. Πανδ. 14. 4. — §. 41. Εἰσηγ. Θεοφίλ. Β'. α. Εἰ δὲ πωλήσας τραπεζίτην, οὐχ ἑτέρως ἐπὶ τὸν ἀγοραστὴν ἢ δεσποτεία μέτεισιν, ἐάν μὴ ὁ ἀγοραστὴς τῷ πράτῃ τὸ τίμημα καταβάλῃ τοῦ πράγματος, ἢ τὸ ἱκανὸν αὐτῷ ποιήσῃ ἐπὶ τῷ τιμήματι. — Ν. 20. Κώδ. 2. 3. — Ν. 3. πρ. Πανδ. 44. 7.

(1) Ν. 19. Πανδ. 18. 1. — Ν. 1. §. 2. Πανδ. 21. 2.

βιβασθεῖσα κυριότης δὲν δύναται νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὸν πρότερον τοῦ πράγματος κύριον, εἰμὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὐδ' ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο μόνῃ ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἴτε ἐπέλθῃ ὡς συνέπεια τῆς πραγματοποιήσεως διαλυτικοῦ τινος ὅρου ἢ μεταγενεστέρας τῶν μερῶν συμβάσεως, εἴτε ἀπαγγεληῖ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ κατ' αἵτησιν τοῦ ἐτέρου τῶν συναλλαξαμένων.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ μείζονα λόγον ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἀγοραπωλησίας δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὀπισθενεργὸν ἀποτέλεσμα, ἔπεται ὅτι ἡ κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς γενομένης τοῦ πράγματος παραδόσεως καὶ τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀγοραπωλησίας διάστημα ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκποίησης ἢ ἐνεχυρίασις αὐτοῦ, ἢ ἄλλο ὅποιον δὴποτε ἐπιβλήθῃ εἰς αὐτὸ βάρος διατηροῦσι τὴν νόμιμον ἰσχύν των, εἰς τρόπον ὥστε μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἀνατροπὴν δύναται μὲν ὁ πωλητὴς ν' ἀπαιτήσῃ διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν παντὸς βάρους ἐλευθεράν κυριότητα τοῦ πράγματος, ἢ ἂν τοῦτο εἶναι ἀνέφικτον, νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ, δὲν δύναται ὅμως ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἀνατροπὴν εἰς τὸν τρίτον ὅστις ἀπέκτησε παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τοιαῦτα ἐπὶ τοῦ πράγματος δικαιώματα, οὐδ' ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς νὰ τὸ διεκδικήσῃ κατὰ τοῦ κατόχου.

Μίαν μόνον ἐξάίρεσιν καθιεροῖ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπὶ τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀγοραπωλησίας συνεπεία τοῦ τῆς κρείττονος προσφορᾶς συμφώνου (1), κατὰ τὸ ὅποῖον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀγοραστοῦ θεωρεῖται ὡς μηδέποτε ὑπάρξαν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὅλαι αἱ περιπτώσεις καθ' αἷς ἡ κυριότης δὲν μεταβιβάζεται, ὡς ὅταν ἡ ἀγοραπωλησία ᾗτον ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρος, ἢ ὁ ἀναβλητικὸς ὅρος δὲν ἐπραγματοποιήθῃ, δὲν ἀνάγονται εἰς τὸ προκείμενον.

Κατὰ τινὰς συγγραφεῖς, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ τοῦ τρίτου κατόχου τοῦ πράγματος θεωρεῖται καὶ κατ' ἄλλας εἰσέτι περιπτώσεις ὡς ἀπ' ἀρχῆς (ex tunc) διαλυόμενον.

Ὡς κυριωτέρας τῶν περιπτώσεων τούτων ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὴν συνεπεία πραγματοποιήσεως διαλυτικοῦ ὅρου, ἢ τοῦ περὶ

(1) Ν. 41. πρ. Πανδ. 6. 1. — Ν. 4. §. 3. Πανδ. 18. 2. — Ν. 3. Πανδ. 20. 6.

ἐξωνήσεως συμφώνου ἐνεργουμένην ἀνατροπὴν τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἀλλὰ καθόσον ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν τοῦ διαλυτικοῦ ὅρου, ἡ γνώμη αὕτη στηρίζεται ἀπλῶς εἰς τοὺς προμνησθέντας περὶ τοῦ συμφώνου τῆς κρείττονος προσφορᾶς νόμους, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐπεκτανθῶσιν ἐφ' ὅλων τῶν διαλυτικῶν ὅρων, καθόσον οὐ μόνον αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι γενικαὶ ἀρχαὶ ἀντίκεινται εἰς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ῥητοὶ νόμοι παραχωροῦσι πρὸς τὸν πωλητὴν ἐπὶ ἀναλόγων περιπτώσεων μόνον προσωπικὰ δικαιώματα οὐχὶ δὲ καὶ πραγματικὴν ἀγωγὴν (1).

Ὡς πρὸς τὸ σύμφωνον τῆς ἐξωνήσεως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐπίσης ὅρον διαλυτικόν, ἡ ἀντίθετος γνώμη εἶναι ἐπίσης ἀσυμβίβαστος μὲ τὰς ἀρχὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων, οἵτινες, ὡς αἰεὶ τὸ τῆς ἐκποιήσεως δικαίωμα περιορίζεται διὰ συμβάσεως, παραχωροῦσι μόνον προσωπικὴν κατὰ τοῦ παραδότη τοῦ περιορισμοῦ ἀγωγὴν, μὴ ἐξαιρουμένης μηδὲ τῆς περιπτώσεως αὐτῆς καθ' ἣν ῥητῶς τὰ μέρη συνομολογήσωσι νὰ θεωρηθῇ ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει ἄκυρος ἀπ' ἀρχῆς ἡ ἀγοραπωλησία (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ ΙΔΙΩΣ

ΕΝΕΚΑ ΝΟΜΙΜΩΝ ΛΟΓΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

425. Ἀμοιβαία θέλησις. — Πραγματοποιήσις τῆς διαλυτικῆς αἰρέσεως.
— Μονομερὲς ἀναχώρησις ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος.

425. Κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων γενικῶς ἰσχύουσαν τοῦ δικαίου ἀρχὴν ὅτι « ὃν τρόπον συνίσταται ἡ ἐνοχὴ οὕτω καὶ διαλύεται » ὅλαι αἱ συνέπειαι τῆς πραγματοποιηθείσης ἀγοραπωλησίας ἐκλείπουσιν ἅμα ἀμφοτέροι οἱ συμβαλλόμενοι ἐκφράσωσι τὴν περὶ διαλύσεως τοῦ συναλλάγματος συναίνεσίν των, ὅταν δὲ τοῦτο ἐξετελέσθῃ ἤδη, ἅμα ἡ ἀντίθετος αὕτη συναίνεσις τῶν

(1) Ν. 2. 3. Κώδ. 4. 54.

(2) Ν. 75. Πανδ. 18. 1. — Ν. 21. §. 1. Πανδ. 19. 1.

συναλλαξαμένων συνοδευθῇ μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐκατέρωθεν δοθέντος. Διὰ τοιαύτης πρὸς διάλυσιν τῆς ἀγοραπωλησίας ἀντιθέτου συμφωνίας οὐ μόνον ἀπαλλάττεται ἐκάτερος τῶν συναλλαξαμένων ἀπὸ τὰς ἐκ τοῦ συναλλάγματος πηγαζούσας ὑποχρεώσεις, ἀλλ' ἐν περιπτώσει μερικῆς πραγματοποιήσεως τοῦ συναλλάγματος, ἀποκτᾷ καὶ δικαίωμα ἀγωγῆς πρὸς ἀνάληψιν τοῦ δοθέντος.

Τοιαύτη μεταγενεστέρα τῶν συναλλαξαμένων πρὸς διάλυσιν τῆς ἀγοραπωλησίας συμφωνία δύναται οὐ μόνον ῥητῶς νὰ γίνη ἀλλὰ καὶ σιωπηλῶς, ὥς ἐάν περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συνολογηθῇ νέα ἀγοραπωλησία, προϋποτιθεμένου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν παρεδόθη ἢ ὅτι τὸ τίμημα οὔτε ἐπληρώθη οὔτε ἐπιστώθη, καθότι ἄλλως ἤθελεν ἀγοράζει ὁ ἀγοραστής τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι πρᾶξις ἀνίσχυρος. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ σιωπηλὴ διάλυσις δὲν δύναται νὰ προκύψῃ εἰμὴ ἐκ θετικῶν πράξεων τῶν μερῶν, ἐκφραζόντων οὕτω τὴν περὶ τῆς διαλύσεως τῆς ἀγοραπωλησίας θέλησίν των· μόνη δὲ ἡ σιωπὴ, τὴν ὁποίαν ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων ἐφύλαξεν ἀπέναντι τῆς πρὸς διάλυσιν τοῦ συναλλάγματος προτάσεως τοῦ ἄλλου, δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ εἰκάσῃ τις τὴν πρὸς τοῦτο συγκατάθεσίν του.

Ἐν γένει δὲν δύναται ὁ ἕτερος τῶν συναλλαξαμένων ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος μονομερῶς καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ἄλλου, καὶ ἂν ἀκόμη οὗτος παραβιάζῃ τὸ συνάλλαγμα καὶ δὲν ἐκπληροῖ τὰς ἐπιβεβλημένας αὐτῷ ὑποχρεώσεις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται μόνον νὰ ζητηθῇ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ συναλλάγματος οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἀνατροπὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ τυχόν ἤδη δοθέντος. Ἐξαίρουνται ἅ. ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ἡ εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν ἐκπλήρωσις τοῦ συναλλάγματος συνωμολογήθη ὡς ὅρος αὐτοῦ, ὅπερ τεκμαίρεται μεταξὺ ἐμπόρων, ὡσάκισ ὀρίζεται τοιαύτη προθεσμία (1). Β'. Ὅταν ἡ ἐκπλήρωσις κατέστη ἀδύνατος διὰ τὸν πωλητὴν,

(1) Κατὰ τὰ ἄρθρα 1610, 1654 καὶ 1657 τοῦ Γαλλ. π.λ. Κώδικος τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο λαμβάνει χώραν καὶ ἐπὶ μὴ ἐμπόρων.

ιδίως ὅταν ἡ βλάβη ἢ ἡ ἀπώλεια τοῦ πράγματος βαρύνῃ αὐτόν, καθότι τότε δύναται ὁ ἀγοραστὴς ν' ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἤδη πληρωθέντος. γ'. Ἐπὶ οὐσιωδῶν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀγοραπωλησίας κεκαλυμμένων ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος, ὅπερ προδήλως μόνος ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ. δ'. Ἐνεκα τῆς ὑπερόχου βλάβης. Περὶ τῶν δύο τελευταίων λόγων πραγματευόμεθα πλατύτερον εἰς τὰ ἐπόμενα τμήματα.

ΤΜΗΜΑ Α.

Περὶ τῆς ἀναστροφῆς καὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

426. Βάσεις τῆς ἔνεκα τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος εὐθύνης τοῦ πωλητοῦ.
 427. Τίνα λέγονται πάθη ἢ ἐλαττώματα τοῦ πράγματος.
 428. Ἐλαττώματα ἀφανῆ.
 429. Εὐθύνη ἔνεκα τῶν συνομολογηθεῖσων ιδιοτήτων τοῦ πράγματος.
 430. Ἀγωγαί.
 431. Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀγοραστοῦ ἐν περιπτώσει ἀναστροφῆς.
 432. Ὑποχρεώσεις τοῦ πωλητοῦ.

426. Ὅταν ὁ ἀγοραστὴς ἔλαβε γινῶσιν τῆς ποιότητος τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος, δὲν δύναται πλέον ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν τὸ εὐρίσκει ἤδη τῆς ἀρεσκείας του (1). Καὶ αὕτη δὲ ἡ ὥς πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος πλάνη του δὲν τῷ δίδει τοιοῦτον δικαίωμα, εἰμὴ ἐφ' ὅσον τὴν παρήγαγεν ὁ πωλητὴς διὰ ψευδῶν παρα-

(1) α. Βασίλ. 19. 10. Φησὶ γὰρ ὀφείλειεν τὸν πράτην προλέγειν τὰ πάθη καὶ τὰ αἷτια τοῦ δούλου, καὶ εἰ φυγὰς ἐστὶν ἢ ῥεμβός ἐστιν ἢ ἐνοχῇ ὑπόκειται ἢ κεφαλικόν τι ἥμαρτεν ἢ πρὸς ἐπιβουλὴν ἑαυτοῦ τι πέπραχεν ἢ κατήλθεν εἰς κυνηγέσιον ἐπὶ τῷ θηριομαχῆσαι. Τὰ προφανῆ πάθη καὶ τὰ αἷτια προλέγειν οὐκ ἐστὶν ἀναγκαῖον. — Ν. 1. §. 1. καὶ 6. Πανδ. 21. 1. — Καὶ ιβ'. §. 1. Βασίλ. 19. 10. Περὶ νόμου προφανοῦς ὁ πράτης οὐκ ἐνάγεται, οἷον ἐὰν τυφλὸς πρᾶτῃ, ἢ ἐπικίνδυνον ἔχων οὐλὴν ἐν φανερῷ κατὰ κεφαλῆς ἢ ἄλλου μέρους· τὸ γὰρ δόγμα ἐκείνων διαλαμβάνει τῶν παθῶν καὶ αἰτίων, ἃ τινὰ τις ἡγνόησεν, ἢ ἡγνοῆσαι ἐδύνατο. — Ν. 14. §. 10. Πανδ. 21. 1. καὶ Ν. 43. §. 1. Πανδ. 18. 1.

στάσεων, ἢ μὴ ἀνορθώσας τὴν περὶ αὐτῆς ἐκφρασθεῖσαν ἐσφαλμένην τοῦ ἀγοραστοῦ ιδέαν. Ἐξαίρεται ἡ περίπτωσις καθ' ἣν τὸ πρᾶγμα εἶναι κυρίως πλημμελές, ὅτε ἔνεκα ἐλαττωμάτων μετὰ ταῦτα ἀναφανέντων, καὶ ἐν ἐλλείψει τῶν ἀνωτέρω ὑποτεθέντων, καὶ ἂν ὁ πωλητὴς ἡγνόει τὸ ἐλάττωμα, ἀρκεῖ πρὸ τοῦ συναλλάγματος νὰ μὴ τὸ ἐγνώριζεν ἢ νὰ μὴ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ τὸ γνωρίσῃ ὁ ἀγοραστής, ἐπιτρέπεται νὰ ζητηθῇ παρὰ τοῦ τελευταίου εἴτε ἡ τοῦ τιμήματος ἐπιστροφή ἀποδομένου τοῦ πράγματος (ἀναστροφή redhibitio), εἴτε ἡ ἀνάλογος τοῦ τιμήματος μείωσις (1). Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ ἀγοραστής ἐναγόμενος μὲν ἔχει τὴν περὶ ἀναστροφῆς ἢ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἔνστασιν, ἢ ἂν ἤδη κατέβαλε τὸ τίμημα ἢ θέλῃ ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς πρὸς τοῦτο ὑποχρεώσεως, ἔχει τὴν ὁμώνυμον ἀγωγὴν.

427. Τὸ ἀγορανομικὸν διάταγμα, ἐξ οὗ αἱ ἀνωτέρω ἀρχαὶ ἐκπηγάζουσι, διαλαμβάνει μόνον περὶ δούλων καὶ ζώων, ὅθεν τόσον τὰ ἐν αὐτῷ ῥητῶς ἀναφερόμενα ἐλαττώματα, ὅσον καὶ ἐκεῖνα εἰς αἱ οἱ νομοδιδάσκαλοι τὸ ἐφήρμοσαν, συνίστανται μόνον εἰς νόσους ἢ πάθη ὡς ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δοῦλοι ἢ τὰ κτήνη ἐμποδίζονται νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν συνήθη ὑπουργίαν των. Διὰ δὲ τὴν ταυτότητα τοῦ λόγου, οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι ἐξέτειναν τὸ διάταγμα τοῦτο καὶ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα (2). Τοιαύτη ἐξ ἀναλογίας ἐπέκτασις τῶν ὁρισμῶν τοῦ διατάγματος δὲν ἐπιτρέπεται εἰμὴ ὁσάκις τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἐμπορεύματος τὸ καθιστᾷ ἥττον εὐχρηστον ἢ παντάπασιν ἄχρηστον πρὸς τὸν προωρισμένον σκοπὸν του (3). Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι

(1) δ. Βασιλ. 19. 1. Εἰ δὲ πάντων ἀκεραίων ὄντων δοῖται αὐξηθῆναι ἢ μειωθῆναι τὸ τίμημα, δοκοῦσι λύειν τὴν προτέραν πρᾶσιν καὶ νέαν ποιῆσθαι. — Ν. 72. πρ. Πανδ. 18. 1.

(2) ν'. Βασιλ. 19. 10. Καὶ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν μισθώσεων οὐκ ἔχει χώραν ἡ παρῶσα ἀγωγὴ, ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν πωλουμένων πραγμάτων. — α. Βασιλ. 19. 10. Ὁ παρὼν τίτλος διαλαμβάνει περὶ τῶν πραθέντων κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων. — Ν. 1. πρ. Ν. 63. πρ. Πανδ. 19. 1.

(3) ζ'. Βασιλ. 19. 8. Καὶ περὶ τοῦ, ἂν ἐλλείπῃ τῷ μέτρῳ τῷ λεχθέντι, ἢ τῷ σταθμῷ καὶ εἰ τοῦ σκεύους ἀκεραίου μὴ ὄντος ἀπώλετο τι ὁ ἀγοραστής, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον ἀνεδόξεν, ὃ περ γίνεται καὶ ἐπὶ μισθώσεων πύλων. — Ν. 6. §. 4. Πανδ. 19. 13.

κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐλάττωμα λογίζεται οὐχὶ ἡ εὐτελεστέρα τοῦ ἐμπορεύματος ποιότης, ἀλλὰ τὰ πραγματικὰ αὐτοῦ ἐλαττώματα, ὡς ὅταν κατὰ τὴν διάφορον αὐτοῦ φύσιν ᾖναι σαθρὸν, σεσηπὸς, εὐρωτιασμένον, σκωριασμένον, ὑγρὸν κτλ.

428. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα τὰ ἐλαττώματα τότε μόνον δίδουσι χώραν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω ἐνδίκων μέσων, ὅταν ὁ ἀγοραστὴς οὔτε ἀντελήφθῃ οὔτε ἠδύνατο ν' ἀντιληφθῇ αὐτῶν διὰ τῆς συνήθους προσοχῆς (1), ὅθεν καὶ ἀποκαλοῦνται ἀφανῆ. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι κατὰ τὴν διάφορον τῶν ἐμπορευμάτων φύσιν καὶ τὸν ποικίλον τρόπον καθ' ὃν εἰς τὸ ἐμπόριον κυκλοφοροῦσι, σχετικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀφάνεια αὐτῶν. Οὐδ' ἀπαιτεῖται τοιαύτη ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ παρατήρησις, ἥτις ἀδύνατος νὰ ἐνεργηθῇ ἄνευ τῆς ὀλοσχεροῦς μεταβολῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ σχήματος τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων, (οἷον ἐκτυλίξεως τῶν δεμάτων, ἀνοίξεως τῶν βαρελίων), εἶναι ἀσυνεθίστος εἰς τὸ ἐμπόριον, τοῦλάχιστον τὸ κεφαλαιωδῶς ἐνεργούμενον. Οὕτως ἡ καλὴ κατάστασις ἐρέας (τζόχας) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βεβαιωθῇ, χωρὶς νὰ ἐκτυλιχθῇ ὁλόκληρον τὸ κομμάτιον, νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸ φῶς, νὰ δοκιμασθῇ εἰς διάφορα αὐτοῦ μέρη ἡ στερεότης του κτλ. Τοιαῦτα ὅμως δοκιμαεῖ εἶναι ἀσυνεθίστοι εἰς τὸ κεφαλαιωδῶς ἐνεργούμενον ἐμπόριον, οὐδὲ συμβιβάζονται μὲ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπικρατοῦσαν καλὴν πίστιν. Ὅθεν ἂν καὶ ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα ἔμπειρος ἠδύνατο εὐκόλως νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς καλῆς καταστάσεως ἐκάστου πήχεως ἐρέας, ἐκάστου κόκκου καφέ κτλ., μολαταῦτα ἐπὶ ἐμπορευμάτων ἐντὸς δεμάτων, κιβωτίων, πίθων κτλ. πωλουμένων, ἅπαντα τὰ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν ἐπισκέψεως μὴ δυνάμενα ν' ἀνακαλυφθῶσιν ἐλαττώματα λογίζονται ἀφανῆ.

Ἄν, ὅταν πωλῶνται μεγάλαι ὁμάδες ἐμπορευμάτων, ἀνοίξῃ ὁ ἀγοραστὴς ἐν ἡ πλείονα δέματα, καὶ ἐξετάσας αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ εὔρη εἰς εὐχάριστον κατάστασιν, ἐνέχεται οὐχ ἥττον ὁ πω-

(1) μά. Βασιλ. 19. 1. Ὁ περὶ τῆς ὑγείας ἐπερωτώμενος τοῦ τυφλοῦ οὐ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ τῶν λοιπῶν ἐπερωτᾶσθαι δοκεῖ. — Ν. 43. §. 1. Πανδ. 18. 1. — ἴδε καὶ τὸν νόμον τῆς σημ. γγ. Ν. 10. §. 5. Ν. 14. §. 10. Πανδ. 21. 1.

λητῆς περὶ τῆς καλῆς καταστάσεως τῶν ἐν τοῖς λοιποῖς δέμασι περιεχομένων. Παρομοίως ἐνέχεται περὶ ὅλων τῶν ἐν τῷ δέματι περιεχομένων ὅταν ὁ ἀγοραστής ἐξετάσῃ μόνον τὰ πλησίον τοῦ καλύμματος εὐρισκόμενα, καὶ τότε τὸ ἐξετασθὲν μέρος θεωρεῖται ὡς δείγμα ὁλοκλήρου τῆς ἀγορασθείσης ομάδος. Εἰς παρομοίαν ὑποχρέωσιν ὑπόκειται ὁ πωλητῆς καὶ ὅταν ὁ ἀγοραστής παραλάβῃ ὁλόκληρον τὴν ἀγορασθεῖσαν ομάδα ἀνεξετάστως καὶ ἐπὶ καλῇ πίστει, ἐὰν ἔξωθεν τῶν δερμάτων δὲν ἐφαίνοντο ἴχνη ὑγρασίας, εὐρωτιάσεως, ἢ ἄλλων τοιούτων παθῶν.

Τὰ πάθη θεωροῦνται καταφανῆ ἢ ἀφανῆ κατὰ τὴν διάφορον τοῦ ἀγοραστοῦ πείραν. Ἄν ὁ ἀγοραστής εἶναι ἔμπορος, ἢ ἐν γένει δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔμπειρος περὶ τὰ τοιαῦτα, πολλὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια ὡς πρὸς τὸν κοινὸν ἀγοραστήν ἤθελαν θεωρηθῇ ὡς ἀφανῆ, ὡς πρὸς αὐτὸν δὲν δύνανται γὰρ ἐκληφθῶσι τοιαῦτα. Ἡ δὲ περὶ τούτου ἀπόφασις ἀνήκει ἐκάστοτε εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, κατὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν πραγματογνόνων.

Ὅταν ἡ ἀγορά δὲν ἐνεργῇται παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ δι' ἄλλου προσώπου, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ μεσολαβοῦν πρόσωπον καὶ οὐχὶ τὸ τοῦ παραγγελέως (1), προϋποτίθεται δὲ ὅτι τὸ μεσολαβοῦν πρόσωπον δὲν εἶχεν ἐντολὴν ν' ἀγοράσῃ ὠρισμένον πρᾶγμα ἀλλ' ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἀφῆθη εἰς αὐτὸ (2), καὶ ὅτι δὲν ἐνῆργει ρητῶς ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του ἀλλ' ὑπὸ τὸν χαρακτῆρα παραγγελιοδόχου. Ἄν ὁ πωλητῆς ἐγνωρίζεν ἢ ἠδύνατο νὰ γνωρίσῃ τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον, καθότι ἐνέχεται οὐχ ἥττον κατὰ τὰ προειρημένα (3).

429. Αἱ περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πωληθέντος πράγματος ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ ὁσάκις τὸ πρᾶγμα γερεῖται ιδιοτήτων ἢ πλεονεκτημάτων ἅτινα δὲν ὑποπίπτουσιν ἀμέσως εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἐὰν ὁ πωλητῆς ἐβεβαίωσε ρητῶς τὴν ὑπαρξίν των (4).

(1) N. 51. §. 1. Πανδ. 21. 1. — N. 12. Πανδ. 18. 1.

(2) N. 13. Πανδ. 18. 1.

(3) Ἀρθρ. 1643 τοῦ Γαλλ. Πολ. Κώδ.

(4) μ. Βασιλ. 19. 1. — N. 13. §. 34. Πανδ. 19. 1.

430. Δι' ὅλας τὰς ἐλλείψεις ἕνεκα τῶν ὁποίων, εἴτε δυνάμει τῶν ὁρισμῶν τοῦ νόμου εἴτε δυνάμει ρητῆς ἐγγυήσεως, ἐνέχεται ὁ πωλητής, καὶ εἴτε τὸ πράγμα καθίσταται δι' αὐτῶν ἐντελῶς ἄχρηστον, εἴτε ἀπλῶς μειοῦται ἡ ἀξία του, δύναται ὁ ἀγοραστὴς νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς περὶ ἀναστροφῆς τῆς ἀγοραπωλησίας ἢ τῆς περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγῆς (1). Ἄν δὲ ἐκλέξῃ τὴν ἐτέραν τῶν ἀγωγῶν τούτων, καὶ ἐκδοθῇ ἐπ' αὐτῆς ὁποιαδήποτε τελεσίδικος ἀπόφασις, δὲν δύναται πλέον νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἄλλην (2), ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἕνεκα νέου ἀνακαλυπτομένου ἐλαττώματος δύναται πάντοτε νὰ κινήσῃ εἰτε νέαν περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγὴν, εἴτε καὶ αὐτὴν τὴν περὶ ἀναστροφῆς τοῦ πράγματος (3). Ἡ περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγὴ μεταβάλλεται ἀφ' ἐκυτῆς εἰς ἀνασρεπτικὴν, ὅταν, εὐρεθέντος τοῦ πράγματος ὡς στερουμένου ἤδη πάσης ἀξίας, ὑποχρεωθῇ ὁ πωλητής ν' ἀποδώσῃ ὁλόκληρον τὸ τίμημα, καθόσον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πράγματος (4). Ἀλλ' εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, ὁ πωλητής δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς. Ὡσαύτως, ἀφ' οὗ ὁ ἀγοραστὴς ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν πωλητὴν ὅστις τὸ ἐδέχθη, δὲν δύναται πλέον νὰ τὸ ἀναζητήσῃ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μειώσεως τοῦ τιμήματος, ἀλλὰ δύναται μόνον νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ τυχόν καταβληθέντος τιμήματος, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀρχικὸν τῆς ἀγοραπωλησίας συνάλλαγμα διελύθη διὰ νέας συμβάσεως (5).

431. Διὰ τῆς ἀναστροφῆς σκοπεύεται ἡ κατάργησις ὅλων τῶν συνεπειᾶς τοῦ συναλλάγματος ἐνεργηθέντων, καὶ ἡ εἰς τὴν προτέραν στάσιν ἀποκατάστασις τῶν συναλλαξαμένων (6).

(1) Ν. 18. πρ. Πανδ. 21. 1. — Ν. 25. §. 1. Πανδ. 44. 2. Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἀρθρ. 1644.

(2) Ν. 25. §. 1. Πανδ. 44. 2.

(3) Ν. 32. §. 1. Πανδ. 21. 1.

(4) Ν. 43. §. 6. Πανδ. 21. 1.

(5) Ν. 31. §. 17. Πανδ. 21. 1. — Ν. 1. §. 3. Ν. 24. Πανδ. 12. 7. — Ν. 31. §. 18. Πανδ. 21. 1.

(6) Ν. 23. §. 7. Ν. 21. πρ. 60. Πανδ. 21. 1. — Ν. 9. Πανδ. 47.

Ὄφείλει ἐπομένως ὁ ἀγοραστής νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κατάστασιν τὸ παρέλαβεν, ἐκτὸς ἂν π. χ. τὸ τυχὸν ἀγορασθὲν ζῶον ἀπέθανεν ἄνευ ἐλλείψεως τοῦ ἀγοραστοῦ, ἢ τὸ ἐμπόρευμα ἐπωλήθη ἢ κατέστη ἄχρηστον ἐκ συμβάντος, τὸ ὁποῖον ἢ συνήθης προσοχὴ ἐπιμελοῦς ἀνθρώπου δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ. Εἰς ταύτας τὰς περιπτώσεις δικαιιοῦται οὐδὲν ἥττον νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ τιμήματος ἢ τὴν ἀπὸ τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ ἀπαλλαγὴν του, μολονότι δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα (1).

Ἄν ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ μετὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν χειροτέρους τοῦ πράγματος προῆλθε τυχαίως καὶ ἄνευ ἐλλείψεως του, δὲν στερεῖται μὲν τοῦ δικαιώματος νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀναστροφῆς ἀγωγὴν, ἀλλ' ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν πωλητὴν ἐνεκα τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀξίας αὐτοῦ (2). Ὡσαύτως ἂν τὸ πρᾶγμα ἐνεχυριάσθῃ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, εἰς αὐτὸν ἀνήκει νὰ τὸ ἐλευθερώσῃ (3). Τέλος ἂν τὸ πρᾶγμα ᾖναι προσοδοφόρον, ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ καὶ τὰς τυχὸν ἀποκτηθείσας ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ὅλα τὰ μετ' αὐτοῦ ἀγορασθέντα παρακολουθήματα (4).

Ἐπὶ ἀγορᾷ ὁμάδος ἐμπορευμάτων, ὅσάκις τὸ τίμημα ὀρίζεται καθ' ἕκαστον κομμάτιον, δὲν δύναται ὁ πωλητής, ἀνακαλυπτομένου ἐλαττώματός τινος κομματίου, οὔτε νὰ ὑποχρεωθῇ ν' ἀναλάβῃ ὁλόκληρον τὴν ὁμάδα, οὔτε δικαιιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τοῦτο ὡς ὅρον τῆς ἀναστροφῆς, ἥτις περιορίζεται μόνον εἰς τὸ πλημμελὲς ἐμπόρευμα (5). Ἐξαιροῦνται ὅσα πράγματα δὲν δύναται νὰ χωρισθῶσιν ἄνευ ἐλαττώσεως τῆς ἀξίας των, ὡς σύγγραμμα πολύτομον, ἢ τέθριππον ὁμόχρουν καὶ ὁμοίομορφον, ὅτε ἑκάτερος τῶν συναλλαξαμένων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητή-

(1) Ν. 31. §. 11. 12. Ν. 41. §. 1. Ν. 42. πρ. Πανδ. 21. 1. Τὸ ἄρθρον 1647 τοῦ Γαλλ. Κώδ. περιορίζει τὴν διάταξιν ταύτην εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ πρᾶγμα καταστρέφεται ὡς ἐκ τοῦ τὴν ἀναστροφὴν αἰτιολογούντος ἐλαττώματος· τὴν δὲ τυχαίαν ἀπώλειαν ὑποφέρει ὁ ἀγοραστής.

(2) Ν. 23. πρ. Ν. 25. 31. §. 9. 9. Πανδ. 21. 1.

(3) Ν. 43. §. 8. Πανδ. 21. 1.

(4) Ν. 1. §. 1. Ν. 23. §. 1. Ν. 31. §. 2. 19. Ν. 33. §. 1. Πανδ. 21. 1.

(5) Ν. 32. §. 12. Ν. 59. §. 1. Πανδ. 21. 1.

ση τὴν περὶ τοῦ ὅλου ἀναστροφὴν (1). Ἐπὶ τοιαύτης φύσεως πραγμάτων ἰσχύουσι τὰ αὐτὰ καὶ κατὰ μείζονα εἶτι λόγον ὅταν τὸ τίμημα ὀρισθῇ κεφαλαιωδῶς δι' ὅλην τὴν ὁμάδα, ὡς συνήθως συμβαίνει. Ἐπὶ δὲ πραγμάτων τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ χωρισθῶσιν ἄνευ ἐλαττώσεως τῆς ἀξίας των, καὶ ἐὰν τὸ τίμημα ὀρισθῇ κεφαλαιωδῶς δι' ὅλην τὴν ὁμάδα, δύναται ὁ ἀγοραστὴς νὰ ἐπιστρέψῃ εἴτε ὅλην τὴν ὁμάδα εἴτε τὸ πλημμελὲς αὐτῆς μέρος, ὑπολογιζομένου τοῦ ἀποδοτέου τιμήματος ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἀναλόγως τοῦ διὰ τὸ σύνολον συνομολογηθέντος (2).

432. Ὁ πωλητὴς ὀφείλει, ἀναλαμβάνων τὸ πωληθὲν πρᾶγμα, ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ἐκτὸς τοῦ τιμήματος, τοὺς τόκους αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καταβολῆς αὐτοῦ (3), καὶ πᾶσαν τὴν πρὸς συντήρησιν τοῦ πράγματος γενομένην δαπάνην. Οὕτως ἐπὶ τῆς ἐπιστροφῆς ζώων συναποδίδονται τὸ ἐνοίκιον τοῦ ἱπποστασίου, τὰ πρὸς τροφήν καὶ θεραπείαν δαπανηθέντα, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἔκαμνε χρῆσιν τοῦ ζώου, ὅτε δὲν ὀφείλεται εἰμὴ μόνον ἢ τῆς πρὸς θεραπείαν δαπάνης ἐπιστροφή (4). Ὁ πωλητὴς ὀφείλει περιπλέον ν' ἀποκαταστήσῃ καὶ πᾶσαν ζημίαν τὴν ὁποῖαν ὁ ἀγοραστὴς ὑπέστη ὡς ἐκ τοῦ πράγματος (5).

Κατὰ τοὺς νόμους 25 §. 10. καὶ 26 Πανδ. 21. 1. ἡ ἐπιστροφή τοῦ πράγματος προηγεῖται τῆς ἀποδόσεως τοῦ τιμήματος, ἀλλ' ὁ ἀγοραστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐγγύησιν μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ τιμήματος, ὅπερ καθίσταται περιττὸν ὅταν ἐκάτερον μέρος ἐκπληροῖ συγχρόνως τὴν εἰς αὐτὸ ἐπικειμένην ὑποχρέωσιν.

Ἐπὶ δὲ τῆς περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγῆς, ὀφείλει ὁ

(1) Ν. 34. §. 1. Πανδ. 21. 1. — Ν. 38. §. 14. Πανδ. 21. 1. — λδ'. Βασίλ. 19. 10. Καὶ ἴσων ὄντων τῶν ὑποζυγίων πραθέντων, διὰ τὸ πάθος τοῦ ἐνὸς ἀποδίδονται πάντα.

(2) Ν. 36. 38. §. 14. Ν. 64. πρ. §. 1. Πανδ. 21. 1.

(3) Ν. 29. §. 2. Πανδ. 21. 1. Ὅρα καὶ 1545, καὶ 1646. Γαλλ. Πολ. Κώδ.

(4) Ν. 30. §. 1. Πανδ. 51. 1.

(5) Ν. 29. §. 3. Πανδ. 21. 1.

πωλητῆς ν' ἀποδώσῃ ὅσον μέρος τοῦ ἤδη ληφθέντος τιμήματος ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν ὅπερ ὁ ἀγοραστὴς ἤθελε προσφέρει ἂν ἐγνώριζε τὸ ἐλάττωμα τοῦ πράγματος (*quanto minoris emisset*) (1), ὁ προσδιορισμὸς δὲ τοῦ ἀποδοτέου τούτου ποσοῦ ἐνεργεῖται σήμερον συνήθως διὰ πραγματογνωμόνων.

ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΙΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

433. Διάρκεια τῶν ἀγωγῶν.

434. Πότε ἐκλείπουσιν αἱ ἀγωγαὶ αὗται;

433. Ἄμα ὁ ἔμπορος ἀνακαλύψῃ ἐλαττώματα ἐπὶ τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος, ἂν θέλῃ νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ ἔνεκα τούτου πρὸς τὸν πωλητὴν, ὀφείλει, κατὰ σταθεράν τοῦ ἐμπορίου συνήθειαν, νὰ τῷ τὸ ἀναγγεῖλῃ καὶ νὰ τῷ τὸ πέμψῃ ἀμέσως ἂν διαμένῃ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἐκτὸς ἂν, καταβαλὼν ἤδη τὸ τίμημα, δὲν τὸν ἐμπιστεύεται νὰ τῷ πέμψῃ καὶ τὸ πρᾶγμα, ὅτε ὀφείλει τοῦλάχιστον νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ, ἐπειδὴ ὅμως, οἱ νόμοι δὲν ὀρίζουσιν τι περὶ τούτου, ἔπεται ὅτι δύναται ἀζημίως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διαληφθεῖσαν ἀγγελίαν ἐν ὅσῳ δὲν παρέλθῃ ἡ πρὸς παραγραφὴν νόμιμος προθεσμία. Ἐπὶ τούτῳ χαίρει ἐξάμηνον μὲν προθεσμίαν διὰ τὴν ἀνασρεπτικὴν ἀγωγὴν, ἐνιαυσίαν δὲ διὰ τὴν μειωτικὴν τοῦ τιμήματος, ὅταν εἴτε πρὸ τῆς ἀγοραπωλησίας εἴτε μετ' αὐτὴν εἴδῃ τὸ πρᾶγμα, ἀδιαφόρως εἴτε πρόκειται περὶ ἀφανοῦς ἐλαττώματος τοῦ πράγματος εἴτε περὶ ἐλλείψεως ιδιότητος ῥητῶς συνομολογηθείσης (2). Ἡ προθεσμία αὕτη λογίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀγοραπωλησίας, ἢ τῆς ἀποδεικνυομένης μεταγενεστέρας ἀνακαλύψεως τοῦ ἐλαττώματος (3).

Αἱ βραχυπρόθεσμοι αὗται παραγραφαὶ δὲν λαμβάνουσι χώ-

(1) Ν. 32, §. 1. Πανδ. 21. 2. — Ν. 61. Πανδ. 21. 1. — Ν. 13. πρ. Πανδ. 19. 1.

(2) Ν. 19, §. 6. — Ν. 28. 38. 48. §. 2. Πανδ. 21. 1. — Ν. 2. Κώδ. 4. 58.

(3) Ν. 55. Πανδ. 21. 1.

ραν εἰς τὰς ἐπὶ προμηθείᾳ πωλήσεις, ἐφ' ὧν ὁ ἀγοραστὴς δὲν βλέπει προηγουμένως τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ δίδει παραγγελίαν τῆς προμηθείας αὐτοῦ ὀρίζων μόνον τὴν ποιότητα καὶ ποσότητά του, διότι ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει, ἡ χορήγησις τῆς συνομολογηθείσης ποιότητος, ἥτις ἐννοεῖται ἐλευθέρᾳ ἐλαττωμάτων, ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συναλλάγματος καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ζητηθῇ διὰ τῆς περὶ ἀγοραπωλησίας ἀγωγῆς, ἐπὶ προσφορᾷ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν μὴ συμφώνων μὲ τὴν παραγγελίαν ἐμπορευμάτων (1). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ δοκιμῇ ἀγοράς.

Εἰς τὴν παραγραφὴν ταύτην ὑπόκεινται μόναι αἱ ἀγωγαὶ οὐχὶ δὲ καὶ αἱ ἐκ τοῦ ἀγορανομικοῦ διατάγματος πηγάζουσαι ἐνστάσεις (2), αἵτινες εἶναι διαρκεῖς καὶ δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν ὁψέποτε ὁ πωλητὴς κινήσῃ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τὴν ἐκ τοῦ συναλλάγματος ἀγωγὴν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἀφ' οὗ ἅπαξ ὁ ἀγοραστὴς πληρώσῃ δὲν δύναται πλέον μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς παραγραφὴν προθεσμίας ν' ἀντιτάξῃ τὴν περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἀξιώσιν του εἰς ἀγωγὴν τοῦ πωλητοῦ πηγάζουσαν ἀπὸ ἄλλον νόμιμον λόγον καὶ πραγματικὴν βάσιν.

Ἐὰν δὲ ὁ πωλητὴς συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἀναστροφὴν τοῦ πράγματος, ἢ ἐὰν ὑπάρξῃ δόλος, ἡ ἀγωγή δὲν παραγράφεται εἰμὴ ἐντὸς τῆς συνήθους προθεσμίας.

434. Αἱ ἀνωτέρω ἀγωγαὶ ἐκλείπουσιν ὅταν ὁ ἀγοραστὴς ἐξαφανίσῃ, καταναλώσῃ ἢ κατεργασθῇ τὸ πρᾶγμα, ὅταν τὸ πώλῃ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ τὸ ἀνακτήσῃ, ἢ ὅπωςδήποτε ἄλλως καταστήσῃ ἀδύνατον τὴν κατὰ τὴν πρότεραν αὐτοῦ κατάστασιν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος (3).

Ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωσις καθ' ἣν τὸ ἀφανὲς ἐλάττωμα ἀνακαλυφθῇ ἐν ᾧ τὸ πρᾶγμα κατεργάζεται, ὅτε ὁ πωλητὴς ἐνέχεται κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀγοραστοῦ εἴτε εἰς τὴν μείωσιν τοῦ τιμήματος, εἴτε εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πράγματος καὶ αὐτοῦ

(4) Ἐξ ἀναλ. τοῦ Ν. 45. ἐν τέλει Πανδ. 18. 1.

(2) Ν. 5. Κώδ. 8. 36.

(3) Ν. 47. πρ. Πανδ. 21. 1.

τοῦ ἤδη κατεργασθέντος, ὑποχρεούμενος ν' ἀποδώσῃ περιπλέον πλήρη ἀποζημίωσιν.

Αἱ ἀγωγαὶ αὗται δὲν θεωροῦνται σιωπηρῶς παρητημέναι εἴτε διότι ὁ ἀγοραστὴς ἐνήργησεν ἐπὶ τοῦ πράγματος ὡς κύριος αὐτοῦ, εἴτε διότι ἐπλήρωσε τὸ τίμημα, εἴτε διότι μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ πράγματος παρήγγειλε καὶ ἕτερον, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τι περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ προηγουμένου.

Ἄν ὅμως ὁ πωλητὴς δηλώσῃ ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐνέχεται περὶ ὁποιουδήποτε ἢ τοῦ δεινός ἐλαττώματος (1), ἂν καλῶς αὐτὸ γνωρίζων δὲν τὸ ἀπεσιώπησε δολίως (2), ἀργοῦσιν ἀμφοτέραι αἱ ἀγωγαί, ὡς ἐπίσης ἐάν ὁ πωλητὴς δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς ἐγνώριζε τὸ εἰ καὶ κεκρυμμένον ἐλάττωμα (3).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῆς ὑπερόγκου βλάβης.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

435. Θεωρία τῆς ὑπερόγκου βλάβης. — Ἐνδικοι μέσα.

436. Περιπτώσεις καθ' ἃς δὲν λαμβάνει χώραν ἡ ἀμφισβητεῖται. —

Α'. Γνώσις τῆς ἀληθοῦς ἀξίας.

437. Β'. Παραίτησις τοῦ δικαιώματος.

438. Γ'. Καταστροφὴ τοῦ πράγματος. — Ἐκποίησης.

439. Δ'. Ἀγορὰ ἐλπίδος.

440. Ε'. Δημόσιος πλειστηριασμός.

435. Κατὰ τοὺς νόμους 2 καὶ 8 τοῦ Κώδικος de rescindenda venditione 4. 44, ὅταν τις πωλήσῃ ἀκίνητον κτῆμα εἰς τίμημα ἑλαττον τῆς ἡμισείας ἀξίας του, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀγοραπωλησίας, ἂν δὲν προτιμᾷ ὁ ἀγοραστὴς νὰ συμπληρώσῃ τὸ τίμημα ἕως τῆς ἀληθοῦς τοῦ πράγματος ἀξίας (justum pretium) (4). Τὴν διάταξιν ταύτην ἐξέτει-

(1) Ν. 31. Πανδ. 2. 14. — Ν. 14. §. 9. Πανδ. 21. 1. Γαλλ. Πολ. Κώδ. 1643.

(2) Ν. 14. §. 9. — Ν. 6. §. τελ. Πανδ. 19. 1.

(3) Ν. 45. Πανδ. 18. 1.

(4) ξς'. Βασιλ. 19. 10. Ἐάν τις τὸ ἴδιον πρᾶγμα ἐλαχίστου τιμήματος πω-

ναν οἱ νομοδιδάσκαλοι, διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ λόγου, καὶ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν κινητῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅταν τὸ συμφωνηθὲν τίμημα υπερβαίνει τὸ διπλάσιον τῆς ἀληθοῦς ἀξίας τοῦ πράγματος (1). Ἀληθὴς ἀξία ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συστάσεως τῆς ἀγοραπωλησίας ἀξία του, ἐξακριβοῦται δὲ συνήθως διὰπραγματογνωμόνων ἢ ἐκτιμητῶν. Εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρισκόμενος ὁ ἀγοραστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀγοραπωλησίας, ἂν δὲν προτιμήσῃ ὁ πωλητὴς νὰ μετριασθῇ τὸ τίμημα ἕως τῆς ἀληθοῦς ἀξίας του.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο προτείνεται ἐκατέρωθεν εἴτε δι' ἀγωγῆς, εἴτε δι' ἐνστάσεως. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἀγωγῆς ταύτης οἱ νομικοὶ εἶναι διηρημένοι. Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων συγγραφέων θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ἀγωγὴν ἀγοραπωλησίας (*actio emti*), πρεσβεύουσιν ὅτι δὲν παραγράφεται εἰμὴ διὰ τῆς τριακονταετίας. Ἀλλὰ τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια, στηριζόμενα εἰς τὸν νόμον 69 Βιβλ. Γ'. τίτλον Γ'. τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, καὶ εἰς τὸ σχόλιον τοῦ Στεφάνου εἰς τὸ Κεφ. 72 τῶν βασιλικῶν βιβλ. 19. 10. παρεδέχθησαν ἐπ' αὐτῆς τὴν τετραετὴ παραγραφὴν (2).

436. Εἰς τὰς ἐπομένους περιπτώσεις, καὶ τοὶ ἀποδεικνυομένη ἡ ὑπέρογκος βλάβη δὲν ἐπιφέρει, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν συγγραφέων, τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀγοραπωλησίας.

λήσῃ, δύναται τὸ τίμημα ἀναδιδόνς λαμβάνειν τὸ ἴδιον πᾶγμα. Ἐλάχιστον δὲ τίμημά ἐστὶ τὸ μηδὲ εἰς ἡμίσειαν διατίμησιν ἀναφερόμενον. Ἐὰν δὲ ὁ ἀγοραστὴς ἐπιλέξῃται τὸ λείπον τῷ δικαίῳ τιμήματι δοῦναι, ἔχειν αὐτὸν τὸ πεπραγμένον πᾶγμα, τὸ αὐτὸ δὲ δίκαιον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῦ πράτου προβαίνειτω. — Δύνανται οἱ συναλλάττοντες μέχρι τοῦ ἡμίσεος τιμήματος περιγράψαι ἀλλήλους καὶ περιγράφεσθαι· εἰ δὲ ἐπέκεινα γένηται ἡ περιγραφὴ, ἢ τὸ πλεόν ἀποδίδεται, ἢ ἀναλύεται ἢ πρᾶσις. — Καὶ ὁ Βασίλ. αὐτ. — Ν. 2. καὶ 8. Κώδ. de rescindenda venditione, 4. 44.

(1) Τὴν νομολογίαν ταύτην εὐρίσκει τις ἐν γένει καθιερωμένην εἰς ὅσας ἐπικρατείας ἔσχυε τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν.

(2) Ἰδε ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ. 7 τῆς 16 Φεβρουαρίου 1842, καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 121 ἀπόφασιν τῆς 21 Αὐγούστου 1847. — Εὐρετήριο τῆς Ἑλλ. Νομολ. ὑπὸ Ν. Ἰωαννίδου τόμ. α'. λ. Ἀγοραπωλησίαι σελ. 14. καὶ Τόμ. γ'. λ. Ἀρμενόπουλος σελ. 373.

α. Ὅταν ὁ μὲν ζημιωθείς πωλητὴς ἐγνώριζεν ὅτι ἡ ἀληθὴς τοῦ πράγματος ἀξία ὑπερέβαινε κατὰ τὸ διπλάσιον τὸ ληφθὲν τίμημα, ἢ ὁ ζημιωθείς ἀγοραστὴς ὅτι ἡ ἀξία τοῦ πράγματος δὲν ἔφθκνεν οὐδ' εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ παρ' αὐτοῦ προσεσχεθέντος τιμήματος. Ἀλλ' ἐὰν δύναται τις ἴσως νὰ παραδεχθῇ τὴν γνώμην ταύτην ὡς πρὸς τὸν ζημιούμενον ἀγοραστὴν, περὶ οὗ ὁ νόμος σιωπᾷ, βεβαίως εἶναι ἀπαράδεκτος ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τῆς τοῦ πωλητοῦ ζημίας, καθότι ἀντίκειται εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νομοθέτου, προθεμένου νὰ τὸν βοηθήσῃ ὅταν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πιεζόμενος, καὶ οὐχὶ ἐκ πλάνης, ἐκποιῇ παρ' ἀξίαν τὸ πρᾶγμα του. Ὅθεν μόνη ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἡ εἰς εὐτελὲς τίμημα ἐκποίησης ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶς δύναται ν' ἀποκλείσῃ τὴν περὶ τῆς ὑπερόγκου βλάβης ἀγωγὴν.

437. β'. Ὅταν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας ὁ ζημιωθείς παραιτηθῇ ῥητῶς τοῦ πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς δικαιώματος. Μολονότι τοιαῦται ἀπ' ἀρχῆς γινόμεναι παραιτήσεις ἰσχύουσιν ἐν γένει κατὰ τὸν νόμον (1), δὲν δύναται μολαταῦτα εὐλόγως ν' ἀποκλεισθῇ ὁ ζημιωθείς τοῦ δικαιώματος νὰ προτείνῃ ὅτι ἡ παραίτησίς του προῆλθεν ἐκ τῆς ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ τοῦ πράγματος ἀξίαν πλάνης του, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἐξέφρασε κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας ὅτι χαρίζεται πρὸς τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλαττόμενον, ἢ ὁ ἀγοραστὴς ἐνήργησεν οὕτως ἐξ ἰδιαζούσης πρὸς τὸ πρᾶγμα κλίσεως.

438. γ'. Ἡ ὑπὸ τῶν συγγραφῶν ὡς τρίτη ἐξαιρέσεως περιπτώσις θεωρουμένη τῆς ἐκ τύχης καὶ ἄνευ ὑπαιτιότητος τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπωλείας τοῦ πράγματος, δὲν ἀποτελεῖ τοιαύτην. Τῷ ὄντι ἀπολεσθέντος τοῦ πράγματος ματαιοῦται ἀναγκαιῶς ἢ εἰς τὴν ἀπόληψιν αὐτοῦ τείνουσα ἀγωγὴ, καθόσον ὁ πωλητὴς δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τιμήματος, ἀλλὰ μόνος ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὴν προσφέρῃ, ἂν

(1) γ'. Βασιλ. 11. 1. Ἐὰν τις ὁμολογήσῃ ἐν συμβολαίῳ, μὴ κεχεῖσθαι φόρου παραγραφῇ διὰ ζώνην στρατείας ἰδίας ἢ ἀξιώματος, ἢ μὴ κεχεῖσθαι προνομίῳ ἱερουσίνης, ἰσχύει τούτο τὸ σύμφωνον. Ἰδε καὶ τὸν Ν. 29. Κώδ. 2, 3. ὅστις ἐκφράζεται ἔτι κατηγορητικώτερον περὶ τούτου.

θέλῃ ν' ἀποφύγῃ τὴν τοῦ πράγματος ἀπόδοσιν. Ἄλλ' ἐὰν ἡ καταστροφὴ τοῦ πράγματος προῆλθεν ἐξ ἀμαρτήματος τοῦ ἀγοραστοῦ, ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀξίαν του διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δικαιουῖται νὰ ζητήσῃ ὁ πωλητὴς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ζημίας, συνισταμένης εἰς τὸ ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν δύναται πλέον νὰ τῷ ἀποδοθῇ, ἐν ᾧ ὁ νόμος τῷ χορηγεῖ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ζητήσῃ (1). Ὡς πρὸς τὸν ἀγοραστὴν, ἡ νομολογία παραδέχεται ὅτι δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἔνεκα υπερόγκου βλάβης ἀνατροπὴν τῆς ἀγορᾶς καὶ τοὶ ἀπολεσθέντος τοῦ πράγματος, ὅταν τοῦτο συμβῇ ἄνευ ἀμαρτήματος αὐτοῦ. Ἐὰν ὁμοῦς ὁ ἀγοραστὴς ἐξεποίησε τὸ πρᾶγμα, ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πρᾶξις του αὐτὴ καὶ οὐχὶ τυχαῖον συμβᾶν καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος, δὲν ὑπάρχει λόγος τις ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς υποχρεώσεως ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀξίαν του, καὶ ἂν ἡ ἐκποίησις ἐγένετο καλῇ τῇ πίστει. Τοιουτοτρόπως σερρεῖται μόνος του τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς, καὶ ὀφείλει νὰ υποκύψῃ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος.

439. Δ'. Ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος. Ἐὰν πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ζημίας πωλήσῃ τις πρᾶγμα τοῦ ὁποίου ἡ μέλλουσα ἀξία ἐξαρτᾶται ἐντελῶς ἐκ τῆς τύχης, οἷον κλῆρον λαχείου, δὲν δύναται βεβαίως νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς πωλήσεως ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀνεφάνη μετέπειτα ὅτι ἂν ἐκράτει τὸ πρᾶγμα ὁ ἴδιος ἤθελεν ὠφεληθῇ πολὺ πλέον τῆς διπλασίας ἀξίας τοῦ ληφθέντος τιμήματος, καθότι καλῶς οὗτος γνωρίζων ὅτι ἡ ζημία ἦτον ἐνδεχομένη καὶ οὐχὶ βεβαία, ἠθέλησε νὰ προφυλαχθῇ ἀπ' αὐτῆς, προφυλαχθεὶς δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πιθανότητος ἐπέτυχε τοῦ σκοπομένου, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐνδεχομένη αὕτη ζημία δὲν ἐπραγματοποιήθη.

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία ἦσαν ἀβέβαια, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀγοραπωλησίας ἀξίαν δεκτικὴν ἐκτιμήσεως, ὅπερ ἀποκλείει τὴν ιδέαν τῆς υπερόγκου

(1) Ἐξ ἀναλ. τοῦ Ν. 31. §. 11. Πανδ. 21. 1. — κζ'. Βασιλ. 19. 1. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πρὸ τῆς προκατάρξεως ἀποθάνῃ ὁ δούλος ἐξ οἱαςδήποτε αἰτίας, τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ ῥαθυμίας ἢ τῆς φαιμιλίας αὐτοῦ, πῶς ἀντὶ ζῶντός ἐστιν, καὶ τίνα δίδονται.

βλάβης. Εάν δ' αἱ διατάξεις αὗται δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶ-
σιν ἐπὶ τοιοῦτου πωλητοῦ, ἔτι ὀλιγώτερον δύνανται νὰ τὰς ἐπι-
καλεσθῇ ὁ ἀγοραστὴς ὅστις ἀγοράσας τοιοῦτον πράγμα ἐπ' ἐλ-
πίδι κέρδους ἐζημιώθη ἐξ αὐτοῦ, διότι δὲν δύνανται νὰ εὐρίσκει-
ται εἰς εἰνοϊκωτέραν παρὰ τὸν πωλητὴν θέσιν.

Ἐπὶ πωλήσεων μεταξὺ ἐμπόρων, αἵτινες ἐν γένει ἐνεργοῦνται
εἴτε χάριν ἐλπιζομένου κέρδους, ἢ πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένης
ζημίας, διὸ καὶ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιδιώκωσι πᾶσαν ἐκ
τοῦ πωλουμένου πράγματος δυνατὴν ὠφέλειαν, πρέπει ἀναγκαίως
νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀποκλείεται τὸ δικαίωμα τῆς δι' ὑπερόγκον
βλάβην ἀνατροπῆς τῆς ἀγοραπωλησίας, τοσούτῳ μᾶλλον καθό-
σον ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐμπορίου του ὁ ἔμπορος πρέπει
νὰ θεωρῇται ὡςπραγματογνώμων (1).

440. Ε'. Ἐπὶ δημοσίως ἐνεργουμένων πλειστηριασμῶν. Πολλοὶ
συγγραφεῖς πρεσβεύουσιν ὅτι αἱ μνησθεῖσαι τοῦ Κώδικος διατά-
ξεις δὲν ἐκτείνονται εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς, καθόσον ὁ συνα-
γωνισμὸς εἶναι μέσον ἀσφαλέστερον πρὸς προσδιορισμὸν τῆς
ἀληθοῦς τοῦ πράγματος ἀξίας παρὰ τὴν διὰπραγματογνομένων
ἐκτίμησιν, ὅθεν συνάγουσιν ὅτι ἐπὶ τῶν διὰ πλειστηριασμοῦ ἐκ-
ποιήσεων δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ἐκτιμήσεως
ἀνατροπὴ τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἄν καὶ ὁ λόγος οὗτος δὲν εἶναι
πολὺ βάσιμος, καθόσον ἡ καθημερινὴ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι τὸ
ἀποτέλεσμα τῶν δημοπρασιῶν διαφέρει πολὺ ἀναλόγως τοῦ ἀριθ-
μοῦ καὶ τῶν χρηματικῶν μέσων τῶν πλειστηριαστῶν, τὰ ἐλλη-
νικὰ δικαστήρια καθιέρωσαν διὰ νομολογίας ὅτι ἐπὶ δικαστικῶν
πλειστηριασμῶν δὲν λαμβάνει χώραν ἡ ἔνεκα ὑπερόγκου βλάβης
ἀνατροπὴ τῆς ἀγοραπωλησίας (2).

(1) Meno Poehls, Handelsrecht, T. I. σελ. 162.

(2) Ἰδε ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ ἔτους 1848 μεταξὺ Δημοσίου καὶ Π.
Παπατσώνη. — Καὶ ἄρθρον 1684 τοῦ Γαλλ. Πολ. Κώδικος. — Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν
καθιέρωσαν καὶ αἱ νομοθεσίαι τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Αὐστρίας ὡς πρὸς τοὺς δι-
καστικούς πλειστηριασμούς.

ΤΥΠΟΙ.

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΝ

Πωλήσεως κινητῶν πραγμάτων.

Μεταξὺ τῶν ὑπογεγραμμένων Κ. Πέτρου Ρ., ἐμπόρου, κατοίκου ἀφ' ἑνός, καὶ Κ. Δημητρίου Π. ἐμπόρου κατοίκου ἀφ' ἑτέρου, συνομολογοῦνται τὰ ἑξῆς.

Ὁ Κ. Πέτρος Ρ. πωλεῖ διὰ τοῦ παρόντος πρὸς τὸν Κ. Δημήτριον Π., ὅστις τὰ ἀποδέχεται,

1^{ον} Εἴκοσι βαρέλια ζάχαρης ὀλλανδικῆς,

2^{ον} Πεντήκοντα ψάθας καφὲ Μαρτινίκας,

Ἄτινα εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ Κ. Πέτρου Ρ. εἰς Πειραιᾶ, διὰ δραχμὰς τὰς ὁποίας ὁ Κ. Δημήτριος Π. ὑπόσχεται νὰ μετρήσῃ πρὸς τὸν Κ. Πέτρον Ρ. συγχρόνως μὲ τὴν παραλαβὴν τῶν ἐμπορευμάτων. Ἡ παραλαβὴ αὐτῶν θέλει ἐνεργηθῇ ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς σήμερον.

Τὸ παρὸν ἐγένετο διπλοῦν, καὶ ὑπεγράφη παρ' ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων, ἐκάτερος τῶν ὁποίων κρατεῖ ἀνά ἓν ἀντίτυπον.

Ἐν . . . τὴν

Πέτρος Ρ.

Δημήτριος Π.

ΜΕΡΟΣ ΕΝΝΑΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

441. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

442. Διαίρεσις τῶν ἀποδείξεων ὡς ἐκ τῶν πηγῶν αὐτῶν.

441. Μολονότι τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπιγράφεται περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως, οἱ ὀρίσμοι τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ἀρθρου 109 ἐφαρμόζονται εἰς πᾶν εἶδος ἐμπορικῶν συναλλαγῶν καὶ ὑποχρεώσεων, ὁ δὲ νόμος ἀνέφερε μόνον τὴν ἀγοραπωλησίαν ὡς ἀπάντων τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων τὸ συνηθέστατον.

Ὅλα τὰ διὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου καθιερούμενα ἀποδεικτικὰ μέσα εἶναι δεκτὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν διενέξεων. Ἀλλ' ἡ ἐμπορικὴ νομοθεσία τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν κατέστησεν ἀπλούστερα καὶ μὲ τὰς ἐμπορικὰς ἀνάγκας συμφωνότερα. Οὕτω δὲν εὐρίσκωμεν ἐν γένει εἰς τὸν ἐμπορικὸν νόμον τὸν ἐν τῷ ἀρθρῳ 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας κανόνα τῆς συντάξεως τῶν συμβολαίων εἰς ἀντίτυπα ἰσάριθμα μὲ τὰ συναλλαττόμενα πρόσωπα. Δύναται ὁ δικαστὴς νὰ παραδεχθῇ ὡς ἔχοντα βεβαίαν πρὸς τοὺς τρίτους χρονολογίαν ἐμπορικὰ ἐγγράφα καὶ ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἀρθρῳ 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὀριζομένων περιπτώσεων. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ ἐκτὸς καὶ ἐναντίον τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός (ἀρθρ. Ε. Ν. 109. 41. 273. Πολ. Δικον. 304). Προσέθηκε δὲ καὶ νέα ἀποδεικτικὰ μέσα ἄγνωστα παντάπασιν εἰς τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ὡς τὰς κολλυθιστικὰς ἢ μεσιτικὰς ἀποδείξεις, τὰ ἀποδεδεγμένα τιμολόγια καὶ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία.

442. Αἱ ἀποδείξεις, ὡς πρὸς τὰς πηγὰς αὐτῶν θεωρούμεναι, δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τρεῖς γενικωτέρας κατηγορίας, τὴν ἐγγραφον ἀπόδειξιν, τὴν προφορικὴν, αἵτινες ἀμφότεραι στηρίζονται εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰ διὰ τοῦ συλλογισμοῦ ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου συναγόμενα συμπεράσματα, τὰ λεγόμενα τεκμήρια. Εἰς τὰ τρία ἐπόμενα τμήμα-

τα θέλομεν ἐκθέσει περιληπτικῶς τὰς ἀρχὰς ὑφ' ὧν τὰ διάφορα ταῦτα τῶν ἀποδείξεων εἶδη διέπονται.

ΤΜΗΜΑ Α.

Περὶ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

443. Τί ἐστὶν ἔγγραφος ἀπόδειξις καὶ ἐκ τίνων ἐγγράφων πηγάζει ;

443. Ἐγγραφος ἀπόδειξις λέγεται ἡ εἰς τὴν ἔγγραφον τοῦ ἀνθρώπου μαρτυρίαν στηριζομένη. Ἡ ἀπόδειξις αὕτη δύναται νὰ πηγᾷ ἐκ διαφόρων εἰδῶν ἐγγράφων. Α. Ἐξ ἐγγράφων συντεταγμένων εἰδικῶς πρὸς βεβαίωσιν γεγονότων ἢ συμβάσεων, ἅτινα καλοῦνται συμβόλαια (actes), δικαιογράφα (titres), ἢ συναλλάγματα (contrats), καὶ τὰ ὅποια εἶναι δημόσια ὅταν συντάσσονται παρὰ τῶν ἀρμοδίων δημοσίων ὑπαλλήλων, ἢ ἰδιωτικὰ ὅταν ᾖναι ἔργα τῶν ἰδιωτῶν. Β'. Ἐξ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, τὰ ὅποια μαρτυροῦσι μὲν ἢ ἀναφέρουσί τινα γεγονότα, δὲν συνετάχθησαν ὅμως πρὸς τὸν εἰδικὸν σκοπὸν τῆς κατ' ἀντιμωλίαν αὐτῶν βεβαιώσεως, καὶ ἅτινα ἂν καὶ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν τάξιν τῶν συμβολαίων οὐχ ἥττον ὅμως δύνανται νὰ προσαχθῶσι πρὸς ἀπόδειξιν, καὶ τοιαῦτα εἶναι ἡ ἀλληλογραφία, τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία (Πολ. δικονομ. 416. 420). Μὲ τὴν ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἐξομοιοῦνται τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἐγκοπίδες (Πολ. δικ. 421), ἐφ' ὧν σημεῖά τινα ἐκ συνθήκης ἀντικαθιστῶσι τὴν γραφὴν.

§. 1.

ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

444. Τί ἐστὶ δημόσιον ἔγγραφον. — Ἀποδεικτικὴ αὐτοῦ ἰσχὺς.

445. Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα ἀποτελοῦσι τὸ κυριώτερον αὐτῶν εἶδος.

446. Δημόσιον ἔγγραφον λέγεται τὸ συνταττόμενον κατὰ

τὸν διὰ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν πράξιν νομίμως ἀπαιτούμενον τύπον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, καὶ κατὰ τόπον ὅπου οὗτος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ τοιαῦτα (Πολ. Δικον. 398).

Τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ συντάξαντος αὐτὰ ὑπαλλήλου συμβάντων πρὸς τε τοὺς συναλλαττομένους, τοὺς κληρονόμους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, καὶ πρὸς τοὺς τρίτους, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους ὅμως ἀποδεικνύουσι μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου, εἶναι δ' ἐκτελεστὰ κατὰ πᾶσαν τὴν ἑκτασιν τοῦ κράτους μέχρι οὗ ἀποδειχθῇ ἡ πλαστογραφία, ἡ νόθευσις ἢ ἡ μεταβολὴ αὐτῶν (Πολ. Δικον. 400. 403).

Τοῦναντίον τὸ δημόσιον ἔγγραφον δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν μέχρι πλαστογραφίας, περὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἡθικῶν γεγονότων, τοῦτέστι περὶ τῶν πραγμάτων περὶ ὧν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν ἡδυνήθη νὰ βεβαιωθῇ διὰ τῶν αἰσθητηρίων του, καὶ τὰ ὅποια ἀναφέρει μόνον ὡς ἔκφρασιν τῆς ἀτομικῆς του γνώμης. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ βεβαίωσις ὅτι ὁ διαθέτης εἶχεν ὑγιεῖς τὰς φρένας, καθ' ἧς ἐπιτρέπεται ἡ ἐναντία ἀπόδειξις. Ὡσαύτως τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀποδεικνύουσι μὲν, ἀλλ' οὐχὶ μέχρι ἀποδείξεως πλαστογραφίας, τὴν γνησιότητα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων δηλώσεων τῶν συμβαλλομένων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι τὸ δημόσιον ἔγγραφον χορηγεῖ ἀπόδειξιν πάσης ἄλλης ἀνωτέραν καὶ ὑποχρεωτικὴν διὰ τὸν δικαστὴν. Οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται μὲν νὰ ματαιώσωσι τὴν ἀποδεικτικὴν αὐτῶν ἰσχὺν δι' ἀντεπιστολῶν, ἀλλ' αὐταὶ ὑποχρεοῦσι μόνον τοὺς συμβαλλομένους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, στεροῦνται δὲ πάσης ἀποδεικτικῆς ἰσχύος ὡς πρὸς τοὺς τρίτους (Πολ. Δικον. 404).

Ἐγγραφον συντεταγμένον οὐχὶ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους καὶ παρὰ μὴ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου ἰσχύει μολαταῦτα ὡς ἰδιωτικόν, ἂν φέρῃ τὰς υπογραφὰς τῶν συναλλαξαμένων, καθόσον ἡ δι' αὐτοῦ πιστοποιουμένη σύμβασις δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία,

πρὸς σύστασιν τῆς ὁποίας ὁ νόμος ἀπαιτεῖ δημόσιον ἔγγραφον, δὲν δύναται νὰ βεβαιωθῇ νομίμως δι' ἔγγραφου ἀκύρου καθὸ δημοσίου, ἂν καὶ ἄλλως συνάπτῃ ἅπαντα τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων τὰ στοιχεῖα.

445. Τὰ κυριώτερα δημόσια ἔγγραφα εἶναι τὰ ἐνώπιον συμβολαιογράφων συνταττόμενα. Μολονότι ἡ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων ἀπαιτουμένη ἐν γένει γοργότης δὲν ἐπιτρέπει πάντοτε εἰς τοὺς ἐμπόρους τὴν χρῆσιν τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου, ἅπαντα τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα δύνανται νὰ περιβληθῶσι μὲ τὸν τύπον τοῦτον, μὴδ' αὐτῶν τῶν συναλλαγματικῶν ἐξαιρουμένων.

§. 2.

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

446. Ἰδιωτικὸν συμβόλαιον. — Πότε ἡ ὑπογραφή εἶναι ἀναγκαία ;
 447. Ἄν ἡ χρονολόγησις αὐτοῦ ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποιῇ ἀκυρότητος ; —
 Βεβαία χρονολογία.
 448. Ἐξαιρέσεις.
 449. Ὁ κανὼν περὶ τῶν διπλῶν δὲν ἐφαρμόζεται ἐν γένει εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἔγγραφα.
 450. Ἡ ἰσχὺς τοῦ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς γνησιότητός του. — Πῶς γίνεται ;
 451. Τί ἐστὶ κολλυβιστικὴ ἢ μεσιτικὴ σημείωσις ; Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς.
 452. Δὲν ἀπαιτεῖται πάντοτε διὰ τὸ κύρος τῶν διὰ μεσιτῶν συναλλαγμάτων.
 453. Τί ἐστὶ τιμολόγιον ; Ἀποδεικτικὴ αὐτοῦ ἰσχὺς.

446. Ἰδιωτικὰ συμβόλαια εἶναι τὰ ἄνευ τῆς συνδρομῆς δημοσίου ὑπαλλήλου, εἴτε ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων αὐτῶν, εἴτε ὑπὸ τρίτου τινὸς συντασσόμενα (Πολ. Δικ. 407).

Τὰ ιδιωτικὰ ἔγγραφα λαμβάνουσι τὴν ἰσχύν των ἐκ τῆς ἐπ' αὐτῶν τιθεμένης ὑπογραφῆς, δι' ἧς ὁ ὑπογραφόμενος ἐκφράζει τὴν συναίνεσίν του (1). Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπο-

(1) Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γραφῇ τὸ ἔγγραφον διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ὑπογράφοντος αὐτό. Θεοφίλου εἰσηγ. βιβλ. Γ' κγ'. ἐν προοίμ. ἐπὶ δὲ τῆς ἐγγράφου

γραφῆς ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰ κυρίως λεγόμενα συμβόλαια, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ἀναγκαίως καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὡς τὰ οἰκονομικὰ ἢ ἐμπορικὰ βιβλία, κτλ. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἔγγραφον, ἂν καὶ ἀνυπόγραφον, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τεκμήριον τῆς ἐν αὐτῷ μνημονευομένης συμβάσεως. Πολλάκις τέλος ἢ ἐπὶ τινος ἔγγράφου ἔλλειψις τῆς ὑπογραφῆς δύναται ν' ἀναπληρωθῇ διὰ τῆς ἐπ' ἄλλου ἔγγράφου εὐρισκομένης, ὡσάκις μάλιστα ἢ ὑπαρξίς ἐκείνου προϋποθέτει τὴν τοῦ πρώτου.

Ἡ ἔλλειψις τῆς ὑπογραφῆς τῶν μὴ εἰδότητων γράφειν δὲν ἀναπληροῦται ἐγκύρως διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ ἢ ἄλλων ἀναλόγων σημείων.

447. Ἐν γένει ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἔγγράφου ὡς στοιχεῖον οὐσιῶδες τῆς ἀποδεικτικῆς ἐσχύος του τοῦλάχιστον μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ὅμως εἶναι πολλάκις ἀναγκαῖα, διὰ νὰ ὁρισθῶσιν αἱ συνέπειαι τοῦ ἔγγράφου ἀπέναντι αὐτῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ συναλλάγματα ἐφ' ὧν ἡ χρονολογία ἀπαιτεῖται οὐσιῶδως, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ συναλλαγματικαί, ἐκ τῆς χρονολογίας τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται πολλάκις ἡ ἡμέρα τῆς λήξεώς των, ἡ ἐποχὴ τῆς παραγραφῆς, ἡ ἀπόδειξις τῆς ἱκανότητος τοῦ ἐκδότου, κτλ.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 413 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας βεβαίαν χρονολογίαν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους λαμβάνει τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μόνον διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν μερῶν, ἢ διὰ δημοσίου ἔγγράφου, ἐν ᾧ ἀναφέρεται τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον κατὰ τὴν οὐσιώδη αὐτοῦ ἔννοιαν. Ὁ κανὼν ὅμως οὗτος εἶναι ἐν γένει ἀσυμβίβαστος μετὰ τὴν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἀπαιτουμένην ταχύτητα, καὶ περιττὸς καθ' ὅσον εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ὀφείλει νὰ ἐγγράφεται κατ' ἀκριβοῆ χρονολογικὴν σειρὰν πᾶσα πρᾶξις τοῦ ἐμπορίου, ὅθεν καὶ ἡ γνησιότης τῆς χρονολογίας εἰκάζεται ἐπὶ

γινόμενης (πράξεως καὶ ἀγορασίας) οὐχ ἑτέρως τὸ τέλειον προσγίνεσθαι λέγομεν τῇ πράξει καὶ τῇ ἀγορασίᾳ, εἰ μὴ καὶ τὰ συμβόλαια τῆς πράξεως συγγραφῇ, ἢ οἰκίᾳ χειρὶ τοῦ πιπράσκοντος, ἢ ὑπὸ ἑτέρου μὲν γραφῇ, ὑπογράφῃ δὲ ὁ πιπράσκων.

τῶν πλείστων ἐμπορικῶν ἐγγράφων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου (1).

Ἡ συνέπειά αὕτη ἐξάγεται ἐκ τῶν ὁρισμῶν αὐτῶν τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου εἰδικαί διατάξεις ἀναγνωρίζουσι βεβαίαν χρονολογίαν ἐπὶ τινων ιδιωτικῶν ἐγγράφων καὶ ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 413 τῆς Πολ. Δικονομίας μνημονευομένων περιπτώσεων.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ συμβόλαια τὰ ὁποῖα κατὰ ῥητὴν τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διατάξιν ὀφείλουσι νὰ χρονολογῶνται. Εἶναι τῷ ὄντι πρόδηλον ὅτι ἡ τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων χρονολόγησις, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖται ἐν γένει κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, διατάσσεται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς βεβαιότητος αὐτῆς ἀπέναντι τῶν τρίτων, ἀφ' οὗ, ὡς προεῖρηται, ἡ χρονολογία τῶν συμβολαίων ἐνδιαφέρει συνήθως τοὺς τρίτους μόνον, ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα δὲ τῶν συμβαλλομένων πρὸς ἀλλήλους εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδιάφορος. Ἄν ἡ χρονολογία τῶν ἐγγράφων τούτων δὲν θεωρηθῇ βεβαία ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, καθίσταται ἀνωφελής.

Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρον 110 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἡ συναλλαγματικὴ ὀφείλει νὰ χρονολογῇται· ἄρα γε πρὸς τὸ συμφέρον τῶν συμβαλλομένων; Οὐχὶ βέβαια· καὶ τοῦτο ἀνεγνώρισεν ἡ δικαστικὴ νομολογία καθιερώσασα ὅτι ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας τῆς συναλλαγματικῆς δὲν τὴν ἀκυρόνει, ὅταν ἡ κατὰ τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα ἐποχὴν χρονολόγησις τῆς δὲν μεταβάλλῃ τὸ δίκαιον, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ χρονολογία δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τρίτων, οἵτινες μόνον δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀφορμὴν ν' ἀμφισβητήσωσι τὸ δίκαιον. Πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ τρίτοι τὰ μέσα ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ ὀφειλέτης αὐτῶν ἐξέδωκε τὴν συναλλαγματικὴν του ὅτε, κατὰ τοὺς περὶ πτωχεύσεως νόμους, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν του. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ χρονολογία ἀποδεικνύει ἀπέναντι τῶν τρίτων ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη ἐν ἁρμοδίῳ χρόνῳ, ἔπεται ὅτι ἀποτελεῖ πίστιν κατ' αὐτῶν ἀνεξαρτή-

(1) Massé, Le droit commercial, T. 6. §. 68. — Delamarre et Lepoittevin *Trat.* 1. §. 208.

τως τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 443 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένων περιπτώσεων, ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι περιττὴ καὶ ἄσκοπος ἡ διάταξις καθ' ἣν ἡ συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ ἐκφράζη τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκδόσεώς της (1).

Ἐντεῦθεν δὲν πρέπει νὰ συμπεράνη τις ὅτι οἱ τρίτοι δὲν δύνανται ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν γνησιότητα τῆς χρονολογίας τῆς συναλλαγματικῆς εἰμὴ διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφία κατηγορίας. Ἡ προχρονολόγησις εἶναι πρᾶξις δολία δυναμένη ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων καὶ διὰ τεκμηρίων (Πολ. Δικον. 304 ἄρ. 2). Ἀλλ' εἰς τοὺς προσβάλλοντας τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὴν ὀπισθογραφῆσιν ὡς προχρονολογημένην ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, καὶ ἕως οὗ ἡ ἀπόδειξις αὕτη χορηγηθῇ, ἡ χρονολογία τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τῆς ὀπισθογραφῆσεως θεωρεῖται βεβαία ἀπέναντι αὐτῶν (2).

448. Μολαταῦτα ἐπὶ τινων ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων ἡ χρονολογία δὲν καθίσταται βεβαία εἰμὴ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας. Οὕτω τὸ ἄρθρον 192 ἄρ. 6 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπαιτεῖ, πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐπὶ τοῦ πωληθέντος πλοίου προνομίου τοῦ πωλητοῦ, ν' ἀποδεικνύεται ἡ πώλησις δι' ἐγγράφου ἔχοντος βεβαίαν χρονολογίαν, καὶ διὰ τῶν ὄρων τούτων ἀναμφιβόλως ὁ νόμος παραπέμπει εἰς τοὺς

(1) Τὸ Ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας κηρύττει ῥητῶς εἰς τὴν ἀπὸ 13 Μαΐου 1809 ἀπόφασίν του, ὅτι ἡ χρονολογία τῆς συναλλαγματικῆς ὀφείλει πάντοτε νὰ θεωρῇται ὡς βεβαία, καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἐπρέσβευσαν πάντοτε οἱ περὶ τοῦ συναλλάγματος τούτου πραγματευόμενοι ἀρχαιοτάτοι συγγραφεῖς. *Exceptio antedatæ tanquam extrinseca et requirens altiore indaginem, non est apta retardare executionem litterarum cambii.* Casaregis Disc. 217. ἄρ. 22. Ἐπίσης ὁ *Ansaldus* Disc. 65. ἄρ. 14 βεβαίει ὅτι τοῦτο ἐπρέσβευσαν ὅλοι οἱ νομοδιδάσκαλοι καὶ ὅλα τὰ δικαστήρια τῆς Ἰταλίας, quia ratione bonæ fidei et publici commercii hujus modi litteræ habent faciem solemn is instrumenti. — Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 137 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου συνδυασμένου μὲ τὸ 139, καθ' ὃ ἡ προχρονολόγησις τῶν ὀπισθογραφῆσεων τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς πλαστογραφίας, καθότι ἀφοῦ ἡ προχρονολόγησις τῆς ὀπισθογραφῆσεως δὲν βλάπτει τοὺς συμβαλλομένους, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι δύναται νὰ βλάψῃ τοὺς τρίτους, ἀποτελοῦσα πίστιν ἀπέναντι αὐτῶν, καὶ ἐντεῦθεν λαμβάνει τὸν χαρακτῆρα τῆς πλαστογραφίας.

(2) *Massé, droit commercial*, Τόμ. 6. §. 68.

περὶ βεβαίας χρονολογίας γενικοὺς κανόνας τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας. Οὕτως ἐπίσης τὸ ἄρθρον 95 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, παραπέμπον εἰς τὰς περὶ ἐνεχύρου διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἐννοεῖ βεβαίως ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἐνεχύρου προνόμιον δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰμὴ ἐπὶ ἐγγράφου εἴτε δημοσίου εἴτε ιδιωτικοῦ φέροντος βεβαίαν χρονολογίαν, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ περὶ ἐνεχύρου νόμου. Τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται εἰς τὴν σύστασιν τῶν ἐταιριῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ Νόμου, ἡτις δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τοὺς τρίτους ἂν δὲν ἀποδεικνύεται δι' ἐγγράφου ἀποκτήσαντος βεβαίαν χρονολογίαν διὰ τῆς εἰς τὰ βιβλία τοῦ ἐμποροδικείου καταχωρίσεως καὶ τῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον αὐτοῦ δημοσιεύσεως.

449. Διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ιδιωτικὸν ἐγγραφοῦν, περιέχον ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, πρέπει, κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, α. Νὰ συντάσσωνται τόσα πρωτότυπα ὅσα μέρη εἶναι ἔχοντα ἰδιαίτερον συμφέρον, διάφορον παρὰ τὸ τῶν λοιπῶν β'. Νὰ σημειοῦται ἀκριβῶς εἰς πᾶν πρωτότυπον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων πρωτοτύπων.

Ἀλλὰ τὰ ἐμπορικὰ ἐγγραφα φαίνονται ἀπηλλαγμένα τοῦ κανόνος τούτου, δι' ὅσα εἶδη συναλλαγμάτων εἰδική τις τοῦ νόμου διάταξις δὲν τὸν ἐπιβάλλει ρητῶς. Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπὶ τῆς δι' ιδιωτικοῦ ἐγγράφου συνισταμένης ὁμορρύθμου ἢ ἐτερορρύθμου ἐταιρίας, τὸ καταστατικὸν αὐτῆς συμβόλαιον θέλει εἶσθαι ἄκυρον ἂν δὲν γίνῃ εἰς ἰσάριθμα πρωτότυπα μὲ τὰ συνομολογοῦντα καὶ διάφορον συμφέρον ἔχοντα πρόσωπα. Ἡ ἰδιάζουσα δὲ τοῦ νομοθέτου πρόνοια τοῦ νὰ παραπέμψῃ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος κανόνα ἀποδεικνύει ὅτι δὲν τὸν ἐθεώρησεν ἐν γένει ἐφαρμοζόμενον εἰς τὸ ἐμπόριον, τοῦ ὁποίου αἱ ἀνάγκαι δυσκόλως συμβιβάζονται μὲ τὰς πολλαπλὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου διατυπώσεις (1).

450. Ἐκεῖνος, κατὰ τοῦ ὁποίου προσάγεται ἢ ἀντιτάσσεται τὸ ιδιωτικὸν ἐγγραφοῦν, ὀφείλει ἢ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπογρα-

(1) Delamarre et Lepoitevin ἀρ. 208. — Pardessus ἀρ. 245. — Toulhier T. 8. ἀρ. 230.

φήν του ἢ νὰ τὴν ἀρνηθῇ ῥητῶς. Ἡ σιωπὴ του θεωρεῖται ὡς ἀναγνώρισις.

Ἐν περιπτώσει μὴ ἀναγνώρισεως, ἡ ἀπόδειξις τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου στηρίζοντα τὴν ἀγωγὴν ἢ τὴν ἔνστασίν του.

Ὁ κληρονόμος ἢ ἄλλος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ῥητὴν τῆς γνησιότητος αὐτοῦ ἀρνησιν, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐκφράσῃ ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν ὑπογραφὴν, ἂν δὲ σιωπήσῃ, θεωρεῖται ὡς ἀναγνώρισας αὐτήν.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ γίνῃ δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων (Πολ. Δικον. 435—440).

451. Ὁ μεσίτης, εἰς ὃν ἔμπορός τις ἀνέθεσε τὴν διαπραγματεύσιν τινος ὑποθέσεως, ἀποτείνεται συνήθως πρὸς ἕτερον μεσίτην λαβόντα ἐντολὴν νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ἀντίστοιχον ὑπόθεσιν, καὶ ἂν αἱ ἐκατέρωθεν γινόμεναι προσφοραὶ καὶ αἰτήσεις τοῖς φανῶσιν ἀποδεχταί, οἱ δύο μεσίται σχετίζουσι τοὺς ἐντολεῖς των, τοῖς ἐξηγοῦσι τὴν ὑπόθεσιν, χορηγοῦσι τὰς ἀναγκαίας πληροφορίες, καὶ ἀφ' οὗ τὰ δύο μέρη συμφωνήσωσιν, ἑκάτερος τῶν μεσιτῶν καταγράφει μεθ' ὅλων τῶν ὄρων τῆς τὴν συνομολογηθεῖσαν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ σημειωματάριον του (carnet), ἐπιδεικνύων αὐτὸ πρὸς τὸν ἄλλον. Διὰ τοῦ προνοητικοῦ τούτου μέτρου προλαμβάνεται ἡ διορθοῦται ἀμέσως πᾶσα ἐνδεχομένη παρεξήγησις ἢ κακὴ συνεννόησις. Ἀκολουθῶς παραδίδουσιν εἰς ἑκάτερον τῶν συμβαλλομένων σημείωσιν ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτῶν καὶ βεβαιοῦσαν τὸ συνομολογηθὲν συνάλλαγμα, ὅπερ τοιουτοτρόπως καταρτίζεται. Τὰς σημειώσεις ταύτας ὀφείλει ὁ μεσίτης νὰ μεταφέρει ἀκολουθῶς εἰς τὰ βιβλία του.

Τὰ αὐτὰ ἐνεργοῦνται καὶ ὅταν εἷς μόνος μεσίτης μεσολαβῇ μεταξύ δύο ἐμπόρων, ἐμπιστευθέντων αὐτῷ τὰς ὑποθέσεις των, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ συνηθέστερον.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 109 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἡ κολλυβιστικὴ ἢ μεσιτικὴ σημείωσις, προσηκόντως ὑπογεγραμμένη παρὰ τῶν συμβαλλομένων, ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένης ἀγοραπωλησίας, μεταξύ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ. Ἄν

ὅπως ἡ σημειώσις φέρη μόνου τοῦ κολλυβιστοῦ ἢ τοῦ μεσίτου τὴν ὑπογραφὴν, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς διαπραγματεύσεως εἰμὴ μεταξὺ τοῦ κολλυβιστοῦ ἢ τοῦ μεσίτου καὶ τοῦ ἐμπορίου, κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόθεσις ἐνηργήθη.

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ μεσίτου, ὅταν οὗτος ᾖ δὴ δημόσιος ὑπάλληλος, καθιστᾷ βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου καὶ ἀπέναντι τῶν τρίτων (1).

452. Μολονότι ἀπαιτεῖται, ὡς εἶδομεν, νὰ ὑπογράφωνται καὶ παρὰ τῶν συναλλαττομένων αἱ περὶ συναλλαγμάτων διὰ μεσιτῶν καταρτισθέντων κολλυβιστικαὶ ἢ μεσιτικαὶ σημειώσεις, δὲν ἔπεται ὅτι τὸ τοιοῦτοτρόπως συνιστώμενον συνάλλαγμα δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν ἐν ὅσῳ τὰ συμβαλλόμενα μέρη δὲν ἐπιθέσωσι τὴν ὑπογραφὴν των εἰς τὰς διαληφθεῖσας μεσιτικὰς σημειώσεις. Μόνη ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου μεσίτου γενομένης προτάσεως ἀρκεῖ νὰ τελειοποιήσῃ τὸ συνάλλαγμα. Ὅθεν ἂν δώσω ἐντολὴν πρὸς τινὰ μεσίτην νὰ πωλήσῃ ἐπὶ ὥρισμένη τιμῇ μέρος τῶν ἐμπορευμάτων μου, ἡ ἀγορὰ αὐτῶν καθίσταται ἰσχυρὰ διὰ μόνης τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἀγοραστοῦ, οὐδὲ δύναμαι ν' ἀνακαλέσω τὴν πρότασίν μου, ὡς οὐδὲ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς ὁ ἀγοραστής, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἀφ' οὗ ὁ ἀγοραστής ὑπέγραψε τὴν μεσιτικὴν σημείωσιν, ἦτον ἀναγκαῖον νὰ τὴν ὑπογράψω καὶ ἐγὼ, ἀρκεῖ μόνον ν' ἀποδεικνύεται ὅτι ἔδοσα τὴν προσήκουσαν ἐντολὴν πρὸς τὸν μεσίτην (2).

453. Τιμολόγιον λέγεται ὁ ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ συντασσόμενος καὶ πρὸς τὸν ἀγοραστήν παρὰ διδόμενος λεπτομερὴς τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων κατάλογος, ἐν ᾧ σημειοῦται ἡ τιμὴ, ἡ φύσις, ἡ ποιότης καὶ ἡ ποσότης αὐτῶν. Ὅταν ὁ ἀγοραστής ἀποδεχθῇ τὸ τιμολόγιον, τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων ἀντικειμένων (É. N. 109).

Δὲν φαίνεται ἀναγκαῖον νὰ γίνεταί ἡ ἀποδοχὴ τοῦ τιμολογίου ἐγγράφως, δύναται δὲ ἡ ἀποδοχὴ αὐτοῦ νὰ βεβαιωθῇ εἴτε

(1) Massé, droit commercial, Τόμ. 6. ἀρ. 77—79.

(2) Pardessus, ἀρ. 247.

διὰ μαρτύρων, εἴτε διὰ τεκμηρίων συναγομένων ἐκ τῶν περιστάσεων, οἷον τῆς ἄνευ ἀντιρρήσεώς τινος παραλαβῆς του κτλ. (1).

Κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, ἡ παραχώρησις τοῦ τιμολογίου συνεπάγει τὴν συμβολικὴν παράδοσιν τῶν ἐν αὐτῷ σημειουμένων ἐμπορευμάτων, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ τιμολογίου ἢ τῆς φορτωτικῆς μεταπωλήσεις τῶν ἀγορασθέντων, ἂν καὶ μὴπω πραγματικῶς παραδοθέντων πραγμάτων. Μόνη δὲ ἡ ἀπλὴ κατοχὴ τοῦ ἐν ὀνόματι ἄλλου ἐκδεδομένου τιμολογίου δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κάτοχος τοῦ ἐγγράφου τούτου ἠγόρασε τὰ διαλαμβανόμενα ἐμπορεύματα, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι τῷ παρεδόθησαν εἰς παρακαταθήκην, ἢ διὰ τὴν ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ κυρίου των.

Τὰ τιμολόγια, ἂν καὶ μὴ ἀποδεδεγμένα, ἀποδεικνύουσιν ἐνίοτε τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων, ὡς εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 339 καὶ 415 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου θέλομεν ἐξηγήσει.

ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΙΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

454. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία. — Ἑρμηνευτικοὶ κανόνες ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας.
 455. Πότε αἱ συναίνεσεις τῶν ἀντεπι στελλόντων θεωροῦνται συντρέχουσαι πρὸς καταρτισμὸν τῆς συμβάσεως;
 456. Συνέπειαι τῆς σιωπῆς ἐπὶ τῶν συμβάσεων.
 457. Ἄν ἡ ἐπιστολὴ ἀποδεικνύῃ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους;
 458. Περὶ ἐμπορικῶν βιβλίων.
 459. Σύμβολον καὶ ἐγκοπίς.
 460. Τί πράττεται ἀναφύσεως διενέξεως; — Διαστολὴ.

454. Ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν ὀνομάζομεν τὸ σύνολον τῶν μεταξὺ δύο ἐμπόρων περὶ τινος ὑποθέσεως διαμειφθεισῶν ἐπιστολῶν, ἀπαρτίζεται δὲ αὕτη ἐκ τοῦ ἀντιγράφου τῶν ἐπιστολῶν ἃς ὁ ἔμπορος ἐπιτελλεῖ, καὶ τῆς συλλογῆς ὅσων ἔλαβε καὶ ὀφείλει νὰ φυλάττῃ.

(1) Massé, αὐτ. ἀρ. 83. — Pardessus ἀρ. 243. — Delamarre ἀρ. 229.

Ἡ ἀλληλογραφία δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ὄλων τῶν εἴτε ἀμφοτεροβαρῶν εἴτε ἑτεροβαρῶν συναλλαγμαμάτων, ἐξαιρουμένων ἐκείνων μόνον ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα εἰδικὴ διάταξις τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ τὴν καθ' ὠρισμένους τινὰς τύπους σύνταξιν ἐγγράφου, ὡς τὸ ναυτικοδάνειον, τὸ ἐνέχυρον, ἡ συναλλαγματικὴ κτλ. Ἀλλ' ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῆς ἀλληλογραφίας διαφέρει τῆς τῶν συμβολαίων, καθόσον τὰ μὲν συμβόλαια, συντασσόμενα κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου διαγραφομένους τύπους πρὸς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς βεβαιώσεως σύμβασεώς τινος, ἀποδεικνύουσιν, ἐν γένει, ἀμέσως καὶ ἀναγκαίως τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασιν, ἐν ᾗ ἡ ἀλληλογραφία, ἥτις δὲν δύναται κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδιωτικὸν συμβόλαιον, κατατάσσεται ἀπλῶς μεταξὺ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, δυναμένη νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἔλεγχον τῶν ἐξ ὧν αὕτη παρήχθη διαπραγματεύσεων.

Ἄν καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῆς ἀλληλογραφίας ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, ὑπάρχουσι μο-
λαταῦτα κανόνες, οὓς ὀφείλει οὗτος ἐν γένει ν' ἀκολουθῇ κατὰ τὴν ἐκτίμησίν της, καὶ ἀφ' ὧν μάλιστα ἐνίοτε δὲν τῷ ἐπιτρέπεται νὰ παρεκκλίνῃ. Τοὺς κυριωτέρους τῶν κανόνων τούτων ἐκθέτομεν ἐνταῦθα δι' ὀλίγων.

455. Ἐπειδὴ τὰ ἀμφοτεροβαρῇ συναλλάγματα δὲν θεωροῦνται ἀμετακλήτως κατηρτισμένα εἰμὴ ὅταν συντρέξῃ ἡ ὡς πρὸς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀμοιβαία τῶν συναλλαττομένων συναίνεσις, ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν πότε τὸ δι' ἐπιστολῆς συναπτόμενον συνάλλαγμα καθίσταται ἀμετάκλητον, νὰ ὀρίσωμεν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θεωροῦνται συντρέχουσαι αἱ θελήσεις τῶν τοιουτοτρόπως συναλλαττομένων.

Ὅταν πέμπω πρὸς τινα ἐπιστολὴν, σκοπεύω βεβαίως διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ τῷ διακοινώσω ἰδέας τὰς ὁποίας ἤθελα τῷ ἐκφράσει προφορικῶς, ἂν ἦτον παρὼν (1), ὅθεν ἡ ἀλληλογραφία δὲν εἶναι εἰμὴ μέσον γνωστοποιήσεως τῆς ἀμοιβαίας τῶν ἀντα-

(1) Epistola absenti idem est quod sermo praesentibus. Bartole ἐπὶ τοῦ νόμου 4 de donationibus.

ποκρινομένων ὡς πρὸς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα διαθέσεως. Ἐκατέρα τῶν διαμειβομένων ἐπιστολῶν ἀποτελεῖ λοιπὸν ἀλλαλὸν τινα ἄγγελον, δι' οὗ ὁ ἀποστολεὺς αὐτοῦ προτίθεται νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν θέλησίν του πρὸς τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων.

Καθὼς λοιπὸν δύναμαι ν' ἀνακαλέσω τὴν πρὸς τὸν ἐντολοδόχον μου ἐπιτραπεῖσαν ἐντολήν, καὶ ἂν εὐρίσκεται καθ' ὁδὸν ἢ καὶ ἂν ἔφθασεν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἑτέρου συμβαλλομένου νὰ τὸν ἀνακαλέσω πρὶν φθάσῃ νὰ τῷ κοινοποιήσῃ τὴν ἐκ μέρους μου ἀποδοχὴν τῆς προτάσεώς του, οὕτω δύναμαι ν' ἀνακαλέσω καὶ τὴν ἐπιστολήν μου ἐν ὧσιν ὁ ἄλλος οὗτος ἐντολοδόχος μου δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολήν του, ἐν ὧσιν δηλονότι δὲν ἐτέθη ὑπὸ τὰ ὅρματα τοῦ πρὸς ὃν διευθύνετο, καὶ ἐπομένως δὲν συνήφθη τὸ συνάλλαγμα.

Δὲν ἀρκεῖ τῷ ὄντι, πρὸς καταρτισμὸν τοῦ συναλλάγματος, νὰ ἐκφράσω θέλησιν ὁμοίαν μὲ τὴν τοῦ ἀνταποκριτοῦ μου, ἀπαιτεῖται περιπλέον νὰ λογίζωμαι ἐμμένων εἰς τὴν θέλησιν ταύτην καθ' ἣν στιγμὴν τῷ γνωστοποιεῖται εἴτε διὰ τῶν λόγων τοῦ μεσολαβήσαντος ἐντολοδόχου μου, εἴτε διὰ τῆς ἀλάλου γλώσσης τῆς ἐπιστολῆς μου. Ἐν ὧσιν τοῦτο δὲν γίνη, οὐδεμία θεωρεῖται λαβοῦσα χώραν μετὰ τῶν ἡμῶν συνδιάλεξις, καὶ ἀφοῦ τὰ πρὸς τὸν ἄγγελόν μου λεχθέντα, ἢ τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου γραφέντα δὲν ἐγνωστοποιήθησαν πρὸς τὸν ἀνταποκριτήν μου, μένουσιν ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ὑποστάσεως ὡς ἂν εἴ τὰ ἐπρόφερα μὲν ἐνώπιόν του, ἀλλ' ἕνεκα φυσικοῦ τινος κωλύματος δὲν τὰ ἤκουε (1).

(1) Ὁ Μερλίνος εἰς τὸ εὐρετήριόν του λ. Vente κεφ. 1. ἄρθρ. 2 δίδει τὸ ἑξῆς εὐφυὲς παράδειγμα. Εὐρίσκομαι, λέγει, ἐνώπιον κωφοῦ ὅστις μ' ἐρωτᾷ ἂν θέλω ν' ἀγοράσω τὸ δεῖνα ἐμπόρευμα τόσης ἀξίας. Τὸν ἀποκρίνομαι θέλω, ἀλλὰ μὴ ἀκούσας με, ἐρωτᾷ ἐκ νέου, καὶ ζητεῖ νὰ τῷ γράψω τὴν ἀπάντησίν μου. Λαμβάνω τὸν κάλαμον καὶ γράφω τὰ ἑξῆς. Σὲ εἶπα ὅτι θέλω, ἀλλὰ σκεφθεῖς ὠρμώτερον δὲν δέχομαι τὴν πρότασίν σου. Δὲν δύναται ὁ κωφὸς νὰ διίσχυρισθῇ ὅτι, δυνάμει τῆς παρ' ἐμοῦ ὁμολογουμένης ἀπαντήσεώς μου, συνήφθη τὸ συνάλλαγμα, ἔθεν καὶ ἂν οὗτος κινήθῃ κατ' ἐμοῦ δικαστικῶς, ἢ ἀγωγὴ του θέλει ἀπορρίψθῃ, διότι οἱ λόγοι μου δὲν ἔγιναν γνωστοὶ πρὸς τὸν κωφόν, ὅταν δὲ τοὺς ἐπληροφορήθῃ, ἢ θέλῃς μου εἶχε μεταβληθῇ, ὥστε συνδρομὴ τῶν δύο θελήσεων πότε δὲν ὑπῆρξεν.

Ἰδοὺ καὶ ἕτερον παράδειγμα.

Τοσοῦτον ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς καταρτισμὸν τοῦ συναλλάγματος νὰ ἐμμείνη ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων εἰς τὴν θέλησίν του, ὥστε δὲν ἀπαιτεῖται καὶ πάντοτε ῥητὴ αὐτῆς ἀνάκλησις διὰ νὰ μὴ καταρτισθῇ, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δύναται νὰ προκύψῃ καὶ ἐκ μόνης τῆς μεταβολῆς τῆς προσωπικῆς καταστάσεώς μου. Οὕτως ἂν, ἀφ' οὗ ἐπιστείλω πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι δέχομαι τὰ πρὸς ἀγορὰν προταθέντα μοι ἐμπορεύματα διὰ τόσας δραχμὰς, ἀποθάνω πρὶν τῷ παρὰδοθῇ ἡ ἐπιστολή μου, ἡ σύμβασις μένει ἀτελής, διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν εἶμαι πλέον εἰς κατάστασιν νὰ ὑποτεθῶ ὅτι διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου διαλέγομαι μετὰ τοῦ προσώπου πρὸς ὃ αὕτη διευθύνεται, οὔτε ὅτι ἐμμένω εἰς τὴν ἀρχικὴν θέλησίν μου. Μολονότι λοιπὸν δὲν εἶναι βέβαιον ὅτι ἂν ἔζων δὲν ἤθελα ἐμμείνη εἰς τὴν μετὰ τὸν θάνατόν μου γνωστοποιηθεῖσαν θέλησίν μου, ἀρκεῖ ὅτι ἐνδέχετο νὰ μεταβάλω θέλησιν, καὶ ἐπομένως κατὰ μείζονα λόγον ἀρκεῖ ἡ ἐγκαίρως ἐνεργουμένη ῥητὴ καὶ ὀριστικὴ αὐτῆς ἀνάκλησις (1).

Ἄνθρωπός τις ἔχει εἰς τὸ δωμάτιόν του ἀκουστικὴν τινὰ μηχανήν, ὀργανισμένην τοιοῦτοτρόπως, ὥστε οἱ ἀπὸ τῆς μιᾶς ἅκρας τῆς μηχανῆς εἰς τὴν ἄλλην διὰ τῶν ἐλικοειδῶν αὐτῆς σωλήνων διαπεμπόμενοι ἤχιοι φθάνουσι μετὰ παρέλευσιν πέντε λεπτῶν. Ἐμβαίνω εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου ἐρωτήσας με ἂν θέλω ν' ἀγοράσω τὸ δεῖνα πρᾶγμα τοσαύτης ἀξίας, μὲ ἐπιτάττει νὰ τῷ ἀπαντήσω διὰ τῆς ἀκουστικῆς μηχανῆς. Τίθεται εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἅκρων τῆς μηχανῆς, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ ἄλλο, καὶ τῷ λέγω, θέλω. Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς λεπτοῦ μεταβάλλων θέλησιν τρέχω πρὸς αὐτὸν καὶ πρὶν προφθάσῃ ν' ἀκούσῃ τὴν πρώτην μου ἀπάντησιν τῷ λέγω δὲν θέλω. Ἡμπορεῖ, ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὴν διὰ τῆς μηχανῆς δοθεῖσαν αὐτῷ ἀπάντησιν, νὰ διίσχυρισθῇ ὅτι ἀφ' οὗ ἡ ἀπάντησις αὕτη, μεταβιβασθεῖσα διὰ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ ἀκουστικῶν σωλήνων, κατέστη ἰδιωκτησίᾳ του ἅμα ἐκ τοῦ στόματός μου ἐξελθοῦσα, δὲν ἠδυνάμην πρὶν φθάσῃ εἰς τὰ ὦτά του νὰ τὴν ἀνακαλέσω; Οὐχὶ βέβαια.

Οἱ σωλήνες διαβιβάζουσι τοὺς προφερθέντας λόγους, ὅπως ἡ ἐπιστολὴ τοὺς γραφέντας, ὅθεν καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις τὸ ἀποτέλεσμα θίλει εἶσθαι ἀπαράλλακτον.

(1) Delamarre et Lepoitevin ἀρ. 249. — Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἐναντίαν γνώμην λέγουσιν ὅτι ὁ δι' ἐπιστολῆς συναλλαττόμενος ἀναδέχεται τὴν ἐνοχὴν ἢ ἐκφράζει πραγματικῶς τὴν πρὸς τοῦτο θέλησιν καθ' ἣν στιγμὴν τὴν γράφει, ὅθεν τὸ συνάλλαγμα τελειοποιεῖται τὸ κατ' αὐτὸν ἅμα ἡ ἐπιστολὴ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν του. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐνστάσιν ταύτην ὁ Μερλῖνος ἀντιτάττει, κατὰ τὸν Στράκχαν, ὅτι ἂν καὶ ὁ δι' ἐπιστολῆς τινος ὑποχρεούμενος συναινῇ καθ' ἣν στιγμὴν τὴν ἐπιστέλλει, δὲν ὑποχρεοῦται ὥς ἐκ τῆς συναινεσεώς του εἰμὴ διότι ἐμμένει εἰς αὐτὴν ἕως τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ ἐπιστολὴ του φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον τῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἂν

456. Ἐνίοτε ὁμως δὲν γίνεται οὐδεμία ἀπάντησις εἰς τὴν περιεκτικὴν τῆς προτάσεως ἐπιστολὴν· πᾶσα δὲ περαιτέρω ἀναβολὴ διὰ τὴν ζητηθῆ διὰ νέας ἐπιστολῆς ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπάντησις δύναται πολλάκις νὰ φέρῃ κίνδυνον εἰς τὰ συμφέροντα τῶν συμβαλλομένων· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ σύμβασις θέλει θεωρηθῇ κατηρτισμένη ἢ μὴ, κατὰ τὰς περιστάσεις.

Πρὸ πάντων πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ ζήτημα ἂν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν τὴν συναίνεσιν τινος ὡς ἐκ τῆς σιωπῆς του, καὶ ἰδίως ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀπαντήσεως εἰς ἐπιστολὴν τινα, δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ εἰμὴ ὁσάκις δὲν διαγράφεται ὑπὸ τοῦ νόμου τύπος εἰδικὸς πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος. Οὕτω δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν σιωπηρὰν συναίνεσιν ἐπὶ συναλλαγματικῶν, ἐπὶ ἐταιριῶν, ἐπὶ ἀσφαλειῶν, ἐπὶ ναυτικοδανείων κτλ., καθότι καὶ ἀποδεικνυμένη δὲν θέλει ἔχει ἀποτέλεσμα, ἀφ' οὗ ἡ ἔλλειψις τοῦ εἰδικοῦ ἐγγράφου, ὅπερ μόνον ἀποδεικνύει τὴν σύμβασιν κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ νομοθέτου, στερεῖ τὴν τοιαύτην συναίνεσιν πάσης νομίμου συνεπειᾶς. Οὕτως ἂν τις κρατήσῃ ἐπὶ τινα χρόνον τὴν πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφανισθεῖσαν αὐτῷ συναλλαγματικὴν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σιωπηρῶς ἀποδεξάμενος αὐτήν, καθόσον αἱ εἰς τὸ ἄρθρον 122 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διαγραφόμεναι διατυπώσεις ἀναγγέλλουσιν ὅτι ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς ὀφείλει νὰ ἐκφράζεται ἐγγράφως.

Μόνη τῆς μὴ ἐγκαίρου ἀποδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς συνέπειᾶς, κατὰ τὸ ἄρθρον 123 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, εἶναι ὅτι ὁ ἐπισχὼν αὐτὴν πλέον τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν εἶναι ὑπεύθυνος ν' ἀποζημιώσῃ τὸν κομιστὴν δι' ὅσον ἡ ἀναβολὴ αὕτη, ἀδιαφόρως εἴτε ἐκ δόλου εἴτε ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας προέρχεται, ἤθελε τὸν βλάψῃ. Εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι ἡ ἐνοχὴ αὕτη τοῦ σιωπήσαντος πληρωτοῦ, δυναμένου οὕτω πολλάκις νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν ἐντελῇ ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν στηρίζεται εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ ἐπὶ πολὺ παραταθεῖσα σιω-

ἀποθάνῃς πρὶν λάβω τὴν ἐπιστολὴν δι' ἧς ὑποχρεοῦσαι πρὸς ἐμὲ, ἢ ὑποχρεώσις σου σβένεται, καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὴν ἐπικαλεσθῶ κατὰ τῶν κληρονομίων σου. Delamare αὐτ. ἀρ. 250.

πὴ αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀποδοχὴν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῆς ὑπαι-
 τίου πράξεως αὐτοῦ πηγάζουσιν ὑποχρέωσιν του. Ἡ ἀρχὴ αὐ-
 τη δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς πᾶν ἄλλο συνάλλαγμα ὡς
 πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἡ ἐκπλήρωσις εἰδι-
 κῶν διατυπώσεων (1).

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὰς συνεπείας τῆς σιωπῆς ὡς πρὸς
 τὰ συναλλάγματα τῶν ὁποίων ἡ σύστασις δὲν ἀπαιτεῖ τὴν
 ἐκπλήρωσιν εἰδικῶν διατυπώσεων. Ἐν γένει ἡ σιωπὴ καθ' ἑαυ-
 τὴν θεωρουμένη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συναίνεσις. Συ-
 ναίνεσις τῷ ὄντι εἶναι ἡ ἔκφρασις θελήσεώς τινος, ἡ δὲ σιωπὴ,
 μὴ ἐκφράζουσα τίποτε, δὲν δύναται νὰ ἐκληθῇ ὡς δήλωσις
 τῆς θελήσεως τοῦ σιωπῶντος (2). Ἄν ὅμως τὴν σιωπὴν συνο-
 δεύωσι περιστατικὰ ἐξ ὧν δύναται νὰ εἰκάζῃ τις τὴν συναίνε-
 σιν, βεβαίως τοῦτο δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς σιωπῆς μόνης
 ἀλλὰ τῶν συνοδευόντων αὐτὴν γεγονότων, ἅτινα τῇ δίδουσι
 σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἄλλως καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶχε. Καὶ ἐπὶ
 μὲν τῶν ἑτεροβαρῶν συναλλαγμάτων, ἐφ' ὧν ὁ ἕτερος μόνον
 τῶν συμβαλλομένων ὑποχρεοῦται πρὸς τὸν ἄλλον, ἡ συναίνεσις
 τοῦ συμβαλλομένου, ὑπὲρ οὗ γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, εἰκάζε-
 ται εὐκόλως καὶ τοι μὴ ἐκφραζομένη, ἐν ᾧ ἡ συναίνεσις τοῦ
 ὑποχρεομένου προσώπου ἀπαιτεῖται πάντοτε νὰ ἐκφρασθῇ
 ῥητῶς, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἕκαστος εἶναι πρόθυμος ἐν γένει νὰ
 δεχθῇ τὰ προσφερόμενα πλεονεκτήματα (3), ἐν ᾧ τὰνάπαλιν
 οὐδεὶς τεκμαίρεται συναινῶν εἰς τὰ βάρη, ἢ εἰς τὴν παραίτησιν
 τῶν δικαιωμάτων του (4).

Ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τούτων εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν

(1) Pothier, Contrat de change ἀρ. 46. — Massé, droit commercial
 Τόμ. 4. ἀρ. 31.

(2) N. 142. Πινδ. 50. Qui tacet non utique fatetur sed tamen verum
 est eum non negare.

(3) Scientia sola inducit præsumptionem contractus lucrativi (Casare-
 gis Disc. 82. ἀρ. 56.)

(4) Silentium non producit consensum quando agitur de præjudicio
 et demissione juris (Menochius de præsumptionibus 29. ἀρ. 90.). Ὁ Κ.
 Παρδέσιος ἐκφράζει τὴν ἐναντίαν γνώμην Τομ. 1, ἀρ. 254. — Massé Le droit
 commercial Τόμ. 4. ἀρ. 34.

ἐπεται ὅτι ἐὰν ἔμπορός τις γράφων πρὸς ἄλλον ἀναγνωρίζῃ ἑαυτὸν ὀφειλέτην του, ὑποχρεοῦται ἐντεῦθεν μολονότι ὁ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀποκτῶν δικαιώματα δὲν ἀπῆντησε.

Τοῦναντίον δὲ ἡ ἔλλειψις ἀπαντήσεως εἰς ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ ὁ ἐπιστέλλων ἐκφράζει ἀξιώσεις κατὰ τοῦ πρὸς ὃν γράφει, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁμολογία τοῦ χρέους, ἐκτὸς μόνον ἂν ἰδιαίτερα περιστατικὰ καθίστων τὴν ἀπάντησιν ὑποχρεωτικήν.

Οὕτως ἂν λάβῃ τις ἐπιστολὴν δι' ἧς ὁ ἐπιστέλλων ἀξιῶι ἑαυτὸν δανειστὴν τοῦ πρὸς ὃν ἡ ἐπιστολὴ διευθύνεται, καὶ μετὰ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων ὑφίσταται ἐκκρεμῆς ὑπόθεσις, ἐξ ἧς ὁ πρῶτος παράγει τὰς κατὰ τοῦ δευτέρου ἀπαιτήσεις του, βεβαίως ἡ σιωπὴ τοῦ τελευταίου ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀναγνώρισιν τῶν ἀξιώσεων τούτων, διότι ἐμβαίνοντα τὰ δύο πρόσωπα εἰς ἀλληλογραφίαν ἐπὶ μερικῆς τινος ὑποθέσεως, ὑπεχρεώθησαν δι' αὐτὸ τοῦτο νὰ πράξωσι πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῆς. Ἄν τοῦναντίον μετὰ τοῦ ἐπιστέλλοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ ἐπιστολὴ διευθύνεται δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἀλληλογραφία, ἢ ἂν, καὶ τοι ὑπαρξάσης τοιαύτης, δὲν ὑπάρχῃ πλέον μετὰ τῶν ἐκκρεμῆς ὑπόθεσις εἰς ἣν ἡ ἐπιστολὴ ἐνδέχεται ν' ἀναφέρεται, ὁ λαμβάνων αὐτὴν δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀπαντήσῃ, καὶ ἐπομένως ἡ σιωπὴ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συναίνεσις (1).

Ἡ συνέπεια αὕτη δὲν λαμβάνει χώραν ὁσάκις ἡ σιωπὴ τοῦ λαμβάνοντος τὴν ἐπιστολὴν δύναται νὰ προέρχεται ἐξ ἄλλου λόγου παρὰ τὴν εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς συναίνεσίν του.

Ἐάν τις π. χ. λάβῃ κατὰστασιν λογαριασμοῦ ἰσοζυγισμοῦ εἰς βάρος του, δὲν θεωρεῖται ὅτι ἐγκρίνει τὸν ἰσολογισμόν τοῦτον μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὴν συνοδεύουσαν αὐτὸν ἐπιστολὴν, καὶ δὲν ἀμφισβητεῖ ἀμέσως εἴτε τὰ διάφορα αὐτοῦ κεφάλαια, εἴτε τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ σιωπὴ αὕτη δύναται ἐνταῦθα νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ λογαριασμοῦ ἥτις δὲν δύναται νὰ γίνῃ στιγμιαίως (2).

(1) Massé, Le droit commercial Τόμ. 4. ἀρ. 35.

(2) Τὰς διαφορὰς ταύτας τῆς σιωπῆς συνέπειας ὑπέδειξαν ἄριστα οἱ ἀρχαῖοι

457. Τὸ ζήτημα, ἂν ἡ αποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν ἐπιστολῶν ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς τρίτους, διαίρει ἔτι καὶ σήμερον καὶ τοὺς συγγραφεῖς καὶ τὴν δικαστικὴν νομολογίαν. Οἱ μὲν πρεσβεύουσιν ὡς ἀπόλυτον ἀρχὴν ὅτι πᾶσα πρὸς τρίτον τινὰ διευθυνομένη ἐπιστολὴ εἶναι οὐσιωδῶς μυστικὴ, καὶ ἐπομένως οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου οὐ μόνον ἄκοντος τοῦ λαβόντος αὐτὴν ἀλλ' οὐδὲ τῇ συναινέσει αὐτοῦ (1).

Ἄλλοι δὲ, ἂν καὶ παραδέχωνται τὴν ἀρχὴν, τὴν τροποποιοῦ-

νομοδιδάσκαλοι Casaregis, Ansaldus, Menochius κ. τ. λ. Ὁ Ansaldus Disc. 66. ἀρ. 160. λέγει, Calculus præsumitur retineri non ut debitum agnoscatur, sed ut videatur an recte fuerit ille confectus. Ὁ δὲ Casaregis ἐπικαλούμενος τὴν ἐπιστημονικὴν βαρύτητα τοῦ Ἀνσάλδου, ὃν ὀνομάζει κύριον αὐτοῦ ἢ διδάσκαλον, dominus meus, ὀρίζει ἔτι ἀκριβέστερον τὴν διαφορὰν μεταξὺ ἐπιστολῆς πραγματευμένης περὶ ἀπλοῦ χρέους καὶ τῆς περιεχούσης λογαριασμὸν ἐκ διαφορῶν κονδυλίων συγκεείμενον. Ubi dicit et ponit differentiam inter retentionem computi quod necesse est dispungi, vel revideri, et retentionem bilietti vel litterarum cum quibus nuntiatur debitum alienum; nam in hoc secundo casu dicitur probatum debitum si retineantur litteræ sine contradictione. Massé αὐτ. ἀρ. 38. Οὕτω λύουσι καθημέραν τὸ ζήτημα τὰ δικαστήρια τῆς Ἰταλίας. Il non avere risposto ad una lettera contenente un conto non importa la recognizione di una partita del conto medesimo di cui non si dava nella lettera e nel conto veruna giustificazione. Ἀποφ. τῆς Γερουσίας τῆς Γενούης τῆς 19 Ἀπριλίου 1843. Ἐτέρα ἀπόφασις τοῦ Ἐμποροδίκου τῆς Λιβόρνου τῆς 9 Φεβρουαρίου 1836 κηρύττει ὅτι ἡ ritenzione del conto trasmesso al debitore non basta ad indurne l'approbazione, senza il concorso di qualche atto in esecuzione del conto medesimo, per cui possa presumersi l'approvazione di chi lo abbia ricevuto e ritenuto. (Raccolta del Nervini σελ. 270).

(1) Considérant que c'est abuser de la confiance et de la bonne foi que de produire au jugement des lettres adressées à des tierces personnes, inconvénient des plus graves et des plus opposés aux liens sacrés qui doivent unir les hommes entr'eux. Ἀπόφ. Ἐφετ. Ρώμης 4 Δεκ. 1810. — Attendu que le secret des lettres est un principe que la justice ne peut méconnaître, parce qu'il dérive de la nature des choses, qui ne permet pas qu'une confidence privée devienne l'objet d'une exploration publique, Qu'une lettre est la propriété de celui à qui elle est adressée; que s'il en est dessaisi malgré lui, il y a violation de cette propriété; que si l'on en a fait un usage qu'il n'a pas consenti, il y a abus et violation de dépôt; qu'à aucun de ces titres la justice ne peut en tolérer la production. Ἀπόφ. τοῦ Ἀνωρωτικοῦ τῆς Γαλλ. τῆς 12 Ἰουνίου 1823.

σιν ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς κατὰ τὰς περιστάσεις. Οὕτως ὁ Τουλλιέρος διδάσκει (Τόμ. 10. ἀρ. 307) ὅτι, ἡ ἐπιστολὴ «δι' ἧς ὁ ὀφειλέτης ζητεῖ ἀπὸ τὸν δανειστήν προθεσμίαν διὰ νὰ πληρώσῃ, ἀποτελεῖ πλήρη περὶ τοῦ χρέους ἀπόδειξιν, καὶ ἐὰν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη πρὸς τρίτον τινὰ παραγγελλόμενον νὰ τὴν κοινοποιήσῃ πρὸς τὸν δανειστήν. Ἄν δὲ, προσθέτῃ ὁ συγγραφεὺς οὗτος, ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνθῃ πρὸς τρίτον μὴ παραγγελλθέντα νὰ τὴν κοινοποιήσῃ, εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν θέλει ἔχει τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν, καὶ ὁ ὀφειλέτης δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην ὁμολογίαν, χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὴν ἔκαμεν ἐκ πλάνης. Ἄν ὅμως ὁ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν τρίτος τὴν παρέδωκε πρὸς τὸν δανειστήν, οὗτος δὲ ἐδήλωσεν ὅτι δέχεται τὴν ἐν αὐτῇ ὁμολογίαν, νομίζομεν ἐξ ἀναλογίας τοῦ ἄρθρου 1121 (τοῦ Γαλλ. Κώδικος) ὅτι ὁ ὑπογράψας αὐτὴν δὲν δύναται πλέον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ὁμολογίαν του εἰμὴ ἀποδεικνύων ὅτι προῆλθεν ἐκ πλάνης.» Ὅθεν ὁ Τουλλιέρος φρονεῖ ὅτι ἐπιστολὴ γεγραμμένη πρὸς τρίτον ἄνευ ἀδείας ἢ παραγγελίας νὰ τὴν κοινοποιήσῃ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον ἀποδείξεως (1).

Ἐν μέσῳ τῶν ἀντιθέτων τούτων γνωμῶν νομίζομεν μετὰ τῶν ΚΚ. Delamarre et Lepoitevin ὅτι ἡ λύσις τοῦ προκειμένου ζητήματος δύναται ἀσφαλῶς νὰ προκύψῃ ἐξ εὐλόγου τινὸς διακρίσεως.

Ἡ ἠθικὴ μᾶς ἐπιβάλλει τὸ καθήκον νὰ φυλάττωμεν ἀπαρβιάστως τὸ εἰς ἡμᾶς ἐμπιστευόμενον ἀπόρρητον καὶ ἐπομένως νὰ μὴ ἐμφανίζωμεν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀλληλογραφίαν ἰδιωτικὴν καὶ ἐμπιστευτικὴν. Τὸ δὲ ἐλληνικὸν Σύνταγμα ἐκύρωσε κυριαρχικῶς τὸ ἠθικὸν τοῦτο παράγγελμα, κηρύξαν διὰ τοῦ ἄρθρου 14 ὅτι τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπαρβίαστον. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ὅλον συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὀρίσῃ τις πότε ἐπιστολὴ τις εἶναι ἐμπιστευτικὴ, καὶ πῶς δύναται ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ιδιότης αὕτη;

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραδεχθῇ τις ἀπολύτως ὅτι πᾶ-

(1) Ἀπόφ. τοῦ Ἐφεσίου γῆς Angers 1822.

σα ἐπιστολή εἶναι αὐτοδικαίως ἀπόρρητος, χωρὶς ἐντεῦθεν νὰ πηγάσωσιν ἀδικώταται συνέπειαι. Ἡ ἐπιστολή καθίσταται ἀπόρρητος διὰ τῆς θελήσεως τοῦ ἐπιστέλλοντος· ἂν οὗτος δὲν ἐσκόπευε νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἐπιστολὴν του τοιοῦτον χαρακτήρα, διατί νὰ τὸν ὑποθέσῃ τις ἐναντίον τῆς ἀληθείας; Ἐμπορός τις ἀνταποκριτὴς μου θέλων μᾶλλον νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνει μεγάλης ἐμπορικῆς πίστεως παρὰ νὰ μὲ ἀνακοινώσῃ τὰ ἀπόρρητά του, μ' ἐπιστέλλει ὅτι τῷ ἀνέθεσαν σημαντικὴν τινα παραγγελίαν. Ἀντὶ νὰ ζητῇ νὰ μείνῃ ἡ εἰδησις μυστικὴ, ἴσως μάλιστα ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν διαδώσῃ ὅσον ἐνεστίν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν δὲν μ' ἐσύστησε νὰ διατηρήσω τὴν εἰδησιν ταύτην μυστικὴν, εἰς τί θέλει προσβληθῇ ἡ ἠθικὴ, καὶ κατὰ τί ὁ ἔμπορος οὗτος δύναται νὰ παραπονεθῇ, ἂν μετέπειτα ἡ ἐπιστολή του ἐμφανισθῇ εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας ἤδη τολμᾷ ν' ἀρνηθῇ παραγγελίας ἀφ' οὗ πρότερον τὴν διέδιδε χάριν ἐπιδείξεως;

Ἄλλως τε ἀντιγράφων τις τὴν ἐπιστολὴν του εἰς βιβλίον, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὀφείλει νὰ προβλέψῃ ὅτι δύναται κατὰ τὸ ἄρθρον 15 αὐτοῦ νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ διὰ νὰ ληφθῇ ἀντίγραφον τῶν ἀφορώντων τὴν ὑπόθεσιν χωρίων, καὶ ὅτι ἡ ἐπιστολή του δύναται οὕτω νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὰ δικαστήρια.

Εἶναι λοιπὸν καὶ δίκαιον καὶ συνάδον μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου ν' ἀνατίθεται εἰς τὴν σύνεσιν τῶν δικαστῶν ἡ λύσις τοῦ ὅπως πραγματικοῦ ζητήματος πότε ἐπιστολή τις εἶναι ἀπόρρητος, λαμβανόντων ὑπ' ὄψιν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπιστολῆς, τὰς περιστάσεις καθ' ἃς ἐγράφη, τὴν ιδιότητα τοῦ πρὸς ὃν ἐπεστάλη, τὰς σχέσεις του μὲ τὸν ἀποστολέα, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο δύναται νὰ φωτίσῃ τὴν συνείδησιν τῶν δικαστῶν. Ὅθεν ἂν, εἴτε ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς, εἴτε ἐκ τῶν ἐνίοτε τιθεμένων ἐξωτερικῶν σημείων, εἴτε ἐκ τῆς μὴ ἀντιγραφῆς εἰς τὸ βιβλίον, συνάγεται ὅτι ἡ ἀλληλογραφία εἶναι ἐμπιστευτικὴ, ἔπεται ὅτι δὲν δύναται ὁ τρίτος νὰ τὴν κοινοποιήσῃ χωρὶς νὰ παραβιάσῃ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν καλὴν πίστιν, ἂν δὲ παρουσιασθῇ συναινέ-

σει τοῦ τρίτου, ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ μὴ τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν (1).

458. Πᾶς φίλος τῆς τάξεως, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς τὴν κατὰστασιν τῶν ὑποθέσεων του καὶ νὰ δύναται ἐκάστοτε νὰ ἰσοζυγίζῃ τὰ ἔξοδα μὲ τὰ ἔσοδά του, ὀφείλει νὰ καταγράφῃ εἰς ἐπὶ τούτῳ τηρούμενα βιβλία πᾶν ὅ,τι λαμβάνει ἢ δίδει, τὴν πρόσδοτον καὶ τὴν δαπάνην του. Ὁ δὲ ἔμπορος, τοῦ ὁποίου ἡ καλὴ ἢ κακὴ διαχείρισις δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν καὶ ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν τρίτων, ὑποχρεοῦται εἰς τοῦτο καὶ δυνάμει ρητῆς διατάξεως τοῦ νόμου, ὅθεν καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων διαφέρει τὰ μέγιστα τῆς τῶν ιδιωτικῶν ἢ οἰκιακῶν.

Ἐν γένει οὐδεὶς δύναται ν' ἀποδεικνύῃ διὰ τῶν ιδίων αὐτοῦ πράξεων (2), ὡς οὐδὲ νὰ μαρτυρῇ περὶ τῶν ιδίων του ὑποθέσεων, καὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιεροῖ ἡ πολιτικὴ δικονομία ὀρίζουσα εἰς τὸ ἄρθρον 415 ὅτι ιδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ συντάξαντος αὐτὸ εἰμὴ ὅταν τὸ προσαγάγῃ ὁ ἀντίδικος, ἢ τοῦλάχιστον κάμῃ αὐτοῦ χρῆσιν. Ὡσαύτως κατὰ τὸ ἄρθρον 420 τῆς αὐτῆς δικονομίας τὰ οἰκιακὰ βιβλία τότε μόνον ἔχουν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ὑπὲρ τοῦ συντάξαντος αὐτὰ, ὅταν φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν ὅλων ὅσοι ὑπεχρεώθησαν δι' αὐτῶν, καὶ συνετάχθησαν εἰς πρωτότυπα ἰσάριθμα μὲ τὰ συμβαλλόμενα πρόσωπα, ὥστε ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν ιδιωτικῶν βιβλίων ρυθμίζεται συμφώνως μὲ τὰς περὶ ιδιωτικῶν ἐγγράφων ἰσχυρούσας γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου.

Ἀλλὰ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, ὑποβαλλόμενα εἰς ἰδιαιτέρους ὡς πρὸς τὴν σύντάξιν αὐτῶν κανόνας καθὰ ἐν ἀρ. 419 εἶδομεν, ἀποδεικνύουσι καὶ ὑπὲρ τοῦ συντάξαντος αὐτὰ ἐμπορίου, ἀνεξαρτή-

(1) Massé, Le droit Commercial. Τόμ. 6. §. 104. — Ἴδε καὶ Zachariæ, Cours de droit civil français Τόμ. 5. §. 754, ὅστις παραδέχεται τὴν αὐτὴν γνώμην. — Delamarre et Lepoitevin ἀρ. 264.

(2) μ.α. Βασίλ. 22. 1. Οὔτε ὁ δημόσιος, οὔτε ἰδιώτης ἐκ τῶν ιδίων ὑποσημειώσεων δύναται ποιεῖσθαι χρέους ἀπόδειξιν κατὰ τινος. — Ν. 7. Κωδ. 4. 19. Deinde ordinariæ scripturæ privatarum non plus credendum est quam vi-væ scribentis voci, facile patet. Quid enim interest, quæso, ore quis affir-met, sibi deberi, an litteris? (Heineccius de lib. mercat. §. 9.)

τως τῶν περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἰσχυόντων κανόνων, καθ' ὅσα ἐν τῷ ἀρ. 120 ἐξετέθησαν, ὅπου καὶ παραπέμπεται ὁ ἀναγνώστης.

459. Σύμβολα καὶ ἐγκοπίδες λέγονται μικρὰ ἐπιμήκη τεμάχια ξύλου, παραλλήλως κεκομμένα, δι' ὧν βεβαιοῦνται αἱ μεταξὺ δύο συναλλαττομένων λιανικαὶ προμήθειας ἐμπορευμάτων, δι' ἐντομῶν ἐνεργουμένων κατὰ πᾶσαν προμήθειαν ἐπὶ τῶν ξύλων τούτων. Τὸ ἐν αὐτῶν ἢ τὸ σύμβολον μένει εἰς χεῖρας τοῦ προμηθευτοῦ, τὸ δ' ἕτερον ἢ τὴν ἐγκοπίδα κρατεῖ ὁ δεχόμενος τὰς προμηθείας ἀγοραστής. Προσεγγιζομένων δὲ ἀμφοτέρων, καὶ ἀριθμουμένων τῶν ἐπ' αὐτῶν συμπιπτουσῶν ἐντομῶν, ἀνυρίσκεται καὶ βεβαιοῦται τὸ ποσὸν τῆς γενομένης προμηθείας.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 408 ἀρ. 4. τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὸ σύμβολον καὶ ἡ ἐγκοπίς, ὡς ἰδιωτικὰ ἐγγραφα θεωρούμενα, ἔχουσιν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν καθ' ὅσον εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι τὰ μέρη συνηλλάττοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ ἂν ἀμφοτέρω τὰ ξύλα συμφωνοῦν πρὸς ἄλληλα.

Ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τοῦ συμβόλου καὶ τῆς ἐγκοπίδος εἶναι ἀνωτέρα τῆς τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων κατὰ τοῦτο ὅτι ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον μεταξὺ ἐμπόρων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ἐμπόρων ἀφ' ἐνὸς καὶ ἰδιωτῶν καταναλωτῶν ἀφ' ἑτέρου, ἐν ᾧ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποδεικνύουσι κατὰ τῶν τελευταίων εἰμὴ καθ' ὅσον ἡ ἐγχείρισις τοῦ ἐμπορεύματος ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἄλλως ἀποδεδειγμένη, καὶ τότε δὲ μόνον ἐπὶ ἐν ἔτος καὶ ἡμέραν μίαν (Πολ. δικον. 418). Ἡ διαφορὰ αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ὁ κακῆς πίστεως ἔμπορος δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὅποιανδήποτε ἐπὶ τοῦ βιβλίου του ἐγγραφὴν, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ ὁ ἰδιώτης, εἰς ὃν τὸ βιβλίον τοῦτο ἀντιτάσσεται, νὰ ἐξελέγξῃ τὸ ψεῦδος τῆς ἐγγραφῆς, ἐν ᾧ ὁ προμηθευτὴς δὲν δύναται νὰ κάμῃ οὐδεμίαν ἐπὶ τοῦ ξύλου του ἐντομὴν μὴ παρόντος ἢ μὴ συναινούντος τοῦ καταναλωτοῦ, καὶ ἡ προσέγγισις τῶν δύο ξύλων παρέχει βέβαιον ἔλεγχον τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἀκριθείας (1).

460. Ἐὰν ὁ ἐπὶ πληρωμῇ ἐνάγων προμηθευτὴς παρουσιάσῃ

(1) Massé αὐτ. ἀρ. 160. 161.

μόνος τὸ σύμβολόν του, ὁ δὲ ιδιώτης ἀποκρύπτῃ τὴν ἐγκοπίδα του, διακριτέον ἂν προτείνη ὅτι ἀπώλεσθη ἢ ὅτι δὲν εἶχε ποτὲ τοιαύτην. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ἐπιδειχθὲν ξύλον ἰσχύει κατὰ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 421 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἄν ὅμως ἀμφισβητῇται ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς βεβαιώσεως τῆς προμηθείας πρέπει οὗτος ν' ἀποδειχθῇ προηγουμένως (ἄρθρ. 408 ἀρ. 4).

Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ τὸ σύμβολον καὶ τὴν ἐγκοπίδα δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὴν ἀπόδειξιν ἣτις παράγεται ἐκ μνημείων ἐπὶ τούτῳ ἐγερθέντων, οἷον ὁροθετικῶν λίθων, σημείων ἀναγγελλόντων ὅτι τοῖχος τις δὲν ἀνήκει κοινῶς εἰς τοὺς γείτονας κτλ. (Πολ. δικον. 422).

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Περὶ τῆς προφορικῆς ἀποδείξεως.

§ 1.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

461. Τί ἐστὶ προφορικὴ ἀπόδειξις; — Βῆδῃ αὐτῆς.
462. Ἱστορικὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως.
463. Τίς ὁ κανὼν ὡς πρὸς τὸ παραδεκτὸν τοῦ ἀποδεικτικοῦ τῶν μαρτύρων μέσου κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον;
464. Ἐξαιρέσεις. — Α'. Ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.
465. Β'. Ὅταν ᾖναι ἀδύνατον νὰ προταχθῇ ἐγγραφοῦν.
466. Γ'. Ὅταν συναινῇ ὁ διάδικος καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις.
467. Τίς ὁ κανὼν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων;
468. Ὅταν ὁ νόμος διατάττῃ νὰ γίνωνται ἐγγραφα συμβόλαια, οἱ μάρτυρες δὲν εἶναι ἐν γένει δεκτοί.
469. Οἱ μάρτυρες δεκτοὶ καὶ ἐναντίον ἐγγράφων ἐν γένει.
470. Καὶ ὅταν ὁ νόμος ἀπαιτῇ ἐγγραφοῦν συμβόλαιον ἰδίως.

461. Προφορικὴν ἀπόδειξιν ὀνομάζομεν τὴν ἐκ τοῦ προφορικοῦ λόγου εἴτε τοῦ μάρτυρος, εἴτε τῶν διαδίκων αὐτῶν παραγομένην. Καὶ ἐκείνη μὲν λέγεται εἰδικώτερον ἀπόδειξις διὰ μαρτύ-

ρων, τῆς δὲ δευτέρας εἶδη εἶναι ἡ ὁμολογία καὶ ὁ ὅρκος τῶν διαδίκων, ἅτινα κυρίως κατατάσσονται μεταξύ τῶν νομίμων τεκμηρίων.

462. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀποδείξεις εἶναι ἀναντιρρήτως τῶν ἀποδείξεων ὅλων ἡ γενικωτάτη καὶ ἀρχαιοτάτη (1). Ἐξ αὐτῆς ἐκπηγάζει ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις, καὶ ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη τὴν παραδέχονται ἀπεριορίστως, μόνον δὲ εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας βλέπομεν τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον περιοριζόμενον βαθμυδὸν, ἕως οὗ καταντᾷ νὰ μὴ γίνεται παραδεκτὸν εἰμὴ ὡς ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος. Δὲν νομίζομεν δὲ ὀρθὸν τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν διαφθοράν τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν. Ἡ ψευδορκία εἶναι ἐγκλημα πολὺ σπανιώτερον εἰς τὰς φωτισμένας καὶ διὰ τοῦ πολιτισμοῦ ἐξευγενισμένας κοινωνίας, παρ' εἰς τὰς ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθίας καὶ τῆς βαρβαρότητος βυθισμένας. Κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ γραφὴ ἦτον ἄγνωστος, ἀναγκαιῶς κατέφευγον εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων ὅσοι διετήρουν τὴν μνήμην τῶν γεγονότων ἢ τῶν συμβάσεων. Ἄλλ' ἡ διάδοσις τῶν γραμμάτων, καταστήσασα εὐχερεστέραν τὴν σύνταξιν τῶν ἐγγράφων, ἀπῆλλαξε τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ προστρέχωσιν ἐκάστο τε εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἀνθρωπίνης μνήμης, καὶ οὕτως ἡ γραφὴ, ἥτις οὔτε ἐπιλήσιμων εἶναι οὔτε ἀπατάται, ὑπερίσχυσε τοῦ ἀτελοῦς μέσου τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἡ δὲ ἔγγραφος ἀπόδειξις ἀντεκατέστησε τὴν προφορικὴν ἐφ' ὅλων σχεδὸν τῶν συναλλαγμάτων ὅσα δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστα μὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀποδείξεως. Διὰ τοῦ μέσου τούτου ματαιοῦνται ἀξιώσεις ἄδικοι καὶ ἀστήρικτοι, αἵτινες ἤθελον ἄλλως παρενοχλεῖ τοὺς πολίτας, καὶ παρατείνει ἐπ' ἀπειρον τὰς μεταξύ αὐτῶν διενέξεις.

463. Ἡ πολιτικὴ δικονομία καθιερώνει εἰς τὸ ἄρθρον 300 τὸν κανόνα ὅτι ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς πεντήκοντα δραχμάς, δὲν δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων,

(1) Οὐκ ἔμμεναι μάρτυς εἰς μαρτυρῆσαι κατὰ ἀνθρώπου κατὰ πᾶσαν ἀδικίαν, καὶ κατὰ πᾶν ἀμάρτημα, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀμαρτίαν, ἣν εἰς ἀμάρτη. Ἐπὶ στόματες δύο μαρτύρων, καὶ ἐπὶ στόματος τριῶν μαρτύρων, στήσεται πᾶν ῥῆμα, Δευτερονόμ. κεφ. 19. στίχ. 15.

ἀλλὰ μόνον δι' ἐγγράφων, δι' ὅρκου ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας, εἰς δὲ τὸ 303 ὀρίζει ὅτι καὶ ἐπὶ ἀντικειμένων μὴ ὑπερβαινόντων τὰς πεντήκοντα δραχμὰς, ἢ διὰ μαρτύρων ἀποδείξεις δὲν εἶναι δεκτὴ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, καὶ ὅτι δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πράξις τις ἢ ὅποιαδήποτε συμφωνία ἦτις, καὶ ἂν δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ' αὐτῆς ἀλλὰ δὲν περιέχεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

464. Ἀλλ' οἱ δύο οὗτοι κανόνες ὑπόκεινται εἰς διαφοροὺς ἐξαιρέσεις.

Α. Ἡ πρώτη ἐξαιρέσις λαμβάνει χώραν ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν δηλονότι ὁ ἀποδεικνύων ἔχῃ ἐγγραφοὺν κατὰ τύπον ἀποδεικτικὸν συντεταγμένον, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ πιθανὸν ἂν καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ ἐντελῶς τὸ προτεινόμενον. (Πολ. δικ. 304. ἀρ. 3. 305).

465. Β'. Ἄλλη ἐξαιρέσις ὑπάρχει ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ οἰονεὶ συναλλάγματος, ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος, ἐπὶ τῶν κατ' ἀνάγκην παρακαταθηκῶν, ἐὰν ὁ δανειστὴς ἔχασεν ἀποδεδειγμένως διὰ συμπτώσεως τὰ δικαιόγραφά του, ἐὰν συμβολαῖόν τι προσβάλλεται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον ἢ ὡς πλαστογραφημένον, ἂν δὲν ἐξετελέσθῃ ἡ πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς νόμιμος ὑποχρέωσις, τέλος εἰς ὅποιανδήποτε ἄλλην περίπτωσιν, καθ' ἣν ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον νὰ προσαγάγῃ τις ἐγγραφοὺν ἀπόδειξιν.

466. Γ'. Μίαν τρίτην ἐξαιρέσιν δύναται τις νὰ ὑποστηρίξῃ ὡς ἐκπηγάζουσιν ἐκ τῆς γενικῆς ἀρχῆς, ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ παραιτηθῇ τῶν πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ ὀρισμῶν τοῦ νόμου, καὶ ἐπομένως καὶ νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ἀντιδίκου του νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν μαρτύρων ἐπὶ διαφορᾷ ὑπερβαινούσης τὰς πεντήκοντα δραχμὰς. Εἶναι δύσκολον νὰ ὑποστηρίξῃ τις ὅτι ἡ διάταξις, δι' ἧς τὸ ἀποδεικτικὸν τῶν μαρτύρων μέσον ἀπαγορεύεται εἰς ἄλλας παρὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προνοουμένας περιπτώσεις, ἀφορᾷ ἀπολύτως τὴν δημοσίαν τάξιν. Βεβαίως ἡ δημοσία τάξις ἀπαιτεῖ νὰ μὴ γίνεται δεκτὸν τὸ ὀλισθηρὸν τοῦτο ἀποδεικτικὸν μέσον ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις

διαδίκου, τοῦ ὁποίου τὰ συμφέροντα προστατεύονται τοιουτοτρόπως, ἀλλ' ἡ δημοσία τάξις δὲν ἐνδιαφέρεται πλέον ὅταν ὁ διάδικος αὐτός, παραιτούμενος τῶν παρὰ τοῦ νόμου χορηγουμένων αὐτῷ ἐγγυήσεων, ἀναγνωρίζῃ, τρόπον τινά, ὡς βάσιμον τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν. Καὶ καθὼς εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ διάδικος δύναται διὰ τῆς ὁμολογίας του νὰ βεβαιώσῃ σύμβασιν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἄλλως κατὰ νόμον ἔγγραφον συμβόλαιον, διότι ἡ ἀνάγκη τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως προϋποθέτει ὅτι ἀμφισβητεῖται ἡ ὑπαρξίς αὐτῇ τῆς συμβάσεως, οὕτω δύναται καὶ νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ προσαγομένην διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, καθόσον διὰ τῆς συναινέσεως ταύτης ὁ διάδικος ὁμολογεῖ τρόπον τινά ἂν οὐχὶ τὴν σύμβασιν, ἀλλὰ τουλάχιστον ὅτι τὸ ζητούμενον ἀποδεικτικὸν μέσον δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας (1).

467. Ἀλλ' ἂν κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις γίνεται δεκτὴ μόνον κατ' ἐξαιρέσειν, ἡ παραδοχὴ τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου εἶναι τὸναντίον ὁ γενικῶς ἰσχύων κανὼν εἰς τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν. Τοῦτο ἀπῆται ἡ πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τοσοῦτον ἀναγκαία ταχύτης, ἥτις δυσκόλως ἤθελε συμβιβάζεται μετὰ τὴν ἐπὶ τῶν καθημερινῶν συναλλαγμάτων ὑποχρεωτικὴν χρῆσιν τῆς γραφῆς.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην εὐρίσκομεν καθιερωμένην οὐ μόνον διὰ τοῦ ἀρθρου 109 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ 304 ἀρ. 1 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ὁποίων ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι δεκτὴ κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ ἐπὶ διαφορῶν ὅποιαςδήποτε ἀξίας, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ῥητὸς νόμος ἀπαιτεῖ ἔγγραφον συμβόλαιον. Ἐκ δὲ τῆς γενικότητος τῶν ἀνωτέρω διατάξεων συνάγεται προδήλως ὅτι οἱ ἐμποροδίκαι ἔχουσι τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν νὰ

(1) Massé, Le droit commercial. Τόμ. 6. ἀρ. 177. — Duranton τόμ. 13. ἀρ. 308. — Chauveau sur Carré ἀρ. 976. — Bonnier ἀρ. 115. Τὴν ἀντίθετον γνώμην πρεσβεύουσιν ὁ Toullier τόμ. 9. ἀρ. 36. — Merlin Rép. λ. Preuve sect. 2, §. 3. ἀρθρ. 1. ἀρ. 29. — Boncenne τόμ. 4. σελ. 125 ἐπ.

ἐπιτρέψωσιν ἢ ἂν ἀπορρίψωσι τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν οὐ μόνον ἐπὶ διαφορῶν ἀξίας ἀνωτέρας τῶν πεντήκοντα δραχμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν κατωτέρω τοῦ ποσοῦ τούτου ἄλλως ἂν ἢ παραδοχὴ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἦτον ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ἐμποροδίκας ἐπὶ ὑποθέσεων ἀξίας κατωτέρας τῶν πεντήκοντα δραχμῶν, οἱ ἔμποροι ἤθελον πλαγίως ἀπαλλάττεσθαι τῆς ὑποχρέωσης τοῦ νὰ ἐγγράψωσιν εἰς τὰ βιβλία αὐτῶν ὅλας τὰς κατωτέρω τοῦ ποσοῦ τούτου ἐργασίας των, καὶ οὕτω κατὰστρέφεσθαι μία τῶν οὐσιωδεστέρων διατάξεων τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας, ἐν ᾗ τὸ σύστημα τῆς δυνητικῆς παραδοχῆς τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου συμβιβάζεται μὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἀπαιτουμένην ἐπιείκειαν τοῦ δικαστοῦ ἄνευ οὐδεμιᾶς παραβιάσεως τοῦ νόμου (1).

Διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἀρκεῖ ἡ δι' αὐτῆς ἀποδεικτέα πράξις νὰ ᾖ ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸν ἀποδεικνύοντα, οὐδὲ δύναται ὁ ἕτερος διάδικος νὰ τὴν ἀποκρούσῃ ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν εἶναι ἐμπορὸς, ἢ ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν φέρει ὡς πρὸς αὐτὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα (2).

Ἀλλ' ἐὰν ἡ διένεξις φέρῃ μὲν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα ὡς πρὸς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων, ἐκ τῆς προκειμένης ὅμως ἀποδείξεως ἐνδέχεται νὰ προκύψῃ ὑποχρέωσις βαρύνουσα τὸν μὴ ἐμπορικῶς ἐνεργήσαντα διάδικον, οἱ μάρτυρες δὲν πρέπει νὰ γίνωσι δεκτοὶ εἰμὴ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς Πολιτικῆς δικονομίας (3).

468. Ὁ κανὼν, ὅτι ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως ἀπλῶς τοῦ δικαστοῦ, δὲν ἐφαρμόζεται ἐφ' ὅσων πράξεων ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἐγγράφον συμβόλαιον, καθότι ἀφ' οὗ ὁ νομοθέτης αὐτὸς διαγράφει εἰδικὸν τινὰ τρόπον ἀποδείξεως ἔπεται ἀναγκαιῶς ν' ἀποκλείωνται οἱ λοιποί.

Οὕτως αἱ ὁμόρρυθμοι καὶ αἱ ἑτερόρρυθμοι εταίρῃαι ἀπαιτεῖ-

(1) Delamarre et Lepoitevin ἀρ. 291.

(2) Massé, le droit commercial, T. 6. ἀρ. 180.

(3) Massé, Le droit commercial τόμ. 6. ἀρ. 181. — Pardessus ἀρ. 302.

ται νὰ βεβαιοῦνται δι' ἐγγράφων εἴτε δημοσίων, εἴτε ιδιω-
τικῶν, αἱ δὲ ἀνώνυμοι μόνον διὰ δημοσίων, καὶ πᾶν ἄλλο
ἀποδεικτικὸν μέσον εἶναι ἀπαράδεκτον κατὰ τὰ ἀκριβέστερον
ἐν τοῖς ἀρ. 150 ἐπ. ἀναπτυχθέντα. Οὕτως ἡ ἀγοραπωλησία
πλοίων, ἡ ναύλωσις, τὸ ναυτικοδάνειον, ἡ ἀσφάλεια κ.τ.λ.
ὀφείλουσι, κατὰ ρητὰς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διατάξεις, νὰ βε-
βαιοῦνται ἐγγράφως, καὶ ἂν ἡ ὁμολογία ἢ ὁ ὅρκος τῶν δια-
δίκων δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπόδειξιν τῶν μεταξὺ
τῶν συμβαλλομένων σχέσεων, δὲν δύνανται ὅμως ποτὲ ν' ἀν-
τιταχθῶσιν εἰς τοὺς τρίτους, οἵτινες εἶναι πάντοτε δεκτοὶ νὰ
θεωρήσωσι τὰς συμβάσεις ταύτας ὡς μὴ οὔσας.

Τινὲς τῶν νομοδιδασκάλων διίσχυρίζονται μολαταῦτα ὅτι ἡ
ναύλωσις, τὸ ναυτικοδάνειον, τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀσφαλείας
καὶ ἄλλα τοιαῦτα συναλλάγματα, ὡς πρὸς τὴν βεβαίωσιν τῶν
ὁποίων ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ ἐγγράφον συμβόλαιον, δύ-
νυνται, κατὰ τὸν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας ἰσχύοντα κα-
νὼνα, ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, ὡςάκις ἡ ἀξία αὐτῶν δὲν
ὑπερβαίνει τὰς πεντήκοντα δραχμὰς, ἢ ἂν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγ-
γράφου ἀποδείξεως. Ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην θεωροῦμεν ἀνυ-
ποστήρικτον διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ἡ πολιτικὴ νομοθεσία θέτει ὡς κανόνα ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων
ἀπόδειξις εἶναι ἀπαράδεκτος ὡςάκις ἡ ἀξία τοῦ ἀποδεικτέου
πράγματος ὑπερβαίνει τὰς πεντήκοντας δραχμὰς, κατ' ἐξαί-
ρεσιν δὲ μόνον τὴν ἐπιτρέπει ἐπὶ τινων εἰδικῶν περιπτώσεων
καὶ ἰδίως ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ὁ ἐμπορι-
κὸς νόμος παραδέχεται ἀπ' ἐναντίας τοὺς μάρτυρας, ἄνευ δια-
κρίσεως τῆς ἀξίας, ὡςάκις ρητὸς νόμος δὲν ὑποχρεοῖ τὰ μέρη
εἰς τὴν σύνταξιν ἐγγράφου συμβολαίου, ὅθεν προδήλως αἱ δύο
αὗται νομοθεσίαι στηρίζονται εἰς ἐκ διαμέτρου ἐναντίας ἀρ-
χὰς ὡς πρὸς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι
δὲν δυνάμεθα λογικῶς νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὴν ἐμπορικὴν νο-
μοθεσίαν τοὺς εἰς τὴν πολιτικὴν ἰσχύοντας κανόνας, καθόσον
οὔτοι ἐκπηγάζουσιν ἐξ ἀρχῶν ἐντελῶς ἀντιθέτων.

Ὅσακις λοιπὸν ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ ἐγγράφον συμ-
βόλαιον, νομίζομεν παράλογον νὰ ὑποστηρίξῃ τις ὅτι τὸ ἐγ-

γραφον τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως, καὶ ὅτι ἐπὶ ἀξίας κατωτέρας τῶν πεντήκοντα δραχμῶν ἐπιτρέπεται νὰ προσφύγῃ τις εἰς τοὺς μάρτυρας, καθότι ἡ διάκρισις αὕτη μεταξὺ ἀντικειμένων ἀξίας ἀνωτέρας ἢ κατωτέρας τῶν πεντήκοντα δραχμῶν ἀνήκει εἰς τὸ πολιτικὸν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον, καθ' ὃ οἱ μάρτυρες εἶναι ἐν γένει παραδεκτοὶ ἄνευ διακρίσεως τῆς ἀξίας, καὶ ἐπομένως ἡ ἐξαιρετικὴ διάταξις καθ' ἣν ἀπαιτεῖται ἔγγραφος ἀπόδειξις, καὶ ἥτις πρέπει νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸν γενικὸν κανόνα, δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐπηρεασθῇ ὡς ἐκ τῆς εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον πάντῃ ἄλλοτρίας ἀρχῆς τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου.

Τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἣν οἱ μάρτυρες γίνονται δεκτοὶ ὡσάκεις ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἡ ἐμπορικὴ νομοθεσία, ἥτις δὲν ἐξετάζει, ὅταν ἐπιτρέπη τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἂν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, δὲν τὴν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν οὐδ' ὅταν τὴν ἀπαγορεύῃ (1).

469. Εἰς τὸν ἀρ. 463 εἶδαμεν ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 303 τῆς πολ. δικον., κατὰ ἡ ἐκτὸς τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἂν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἀποτελῇ ὀλιγώτερον τῶν πεντήκοντα δραχμῶν.

Καὶ τῷ ὄντι, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις ἐθεωρήθη κατὰ γενικὸν κανόνα ὡς ἡ ἐπικρατεστέρα, ἡ δὲ διὰ μαρτύρων διετηρήθη μόνον ὡς ἐξαιρέσις, ἥτον ἐπόμενον νὰ μὴ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς δι' ἐγγράφου συμβολαίου κανονίσαντας τὴν μεταξὺ αὐτῶν συναφθεῖσαν σύμβασιν, ν' ἀνακαλῶσι τὴν ὑπογραφήντων καὶ νὰ προσφεύγωσιν εἰς τοὺς μάρτυρας πρὸς ἀπόδειξιν εἴτε μεταγενεστέρας τινὸς τροποποιήσεως, εἴτε προσθέτων ὅρων, οἵτινες ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται νὰ βεβαιοῦνται ὃν τρόπον καὶ ἡ σύμβασις εἰς ἣν ἀνάγονται.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας ἰσχυούσας ἀρχάς, ἐφ' ὧσιν πράξεων ἢ συναλλαγμάτων δὲν ἀπαιτεῖται ῥητῶς ἔγγραφον, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι δεκτὴ καὶ ἐναν-

(1) Massé αὐτ. ἀρ. 203.

τίον ἢ ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχομένου, ὡς τοῦτο προδήλως ἐξάγεται εἴτε ἐκ τοῦ ἄρθρου 409 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, εἴτε ἐκ τοῦ ἄρθρου 304 ἀρ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἃ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι δεκτὴ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, καθ' ὅλας ἐν γένει τὰς περιπτώσεις, ἐπομένως εἴτε πρόκειται περὶ ἀξίας ἀνωτέρας τῶν πεντήκοντα δραχμῶν, εἴτε ὑπάρχει προηγουμένον ἐγγράφον, ἐναντίον τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ προσαχθῶσι μάρτυρες. Καὶ τῷ ὄντι, ἀφ' οὗ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐπιτρέπονται αἱ προφορικαὶ συμβάσεις, εἶναι λογικὸν νὰ συγχωρῇται εἰς τοὺς συναλλαξαμένους νὰ τροποποιῶσι διὰ τοῦ λόγου καὶ αὐτὰς ἐκεῖνας περὶ ὧν προηγουμένως συνέταξαν ἐγγράφον συμβόλαιον. Ἠθέλαμεν ἄλλως ἀποδώσει εἰς τὸν νομοθέτην ἀντίφασιν ἀδικαιολόγητον, ἂν, ἀφ' οὗ ἐπέτρεψε νὰ συνάπτονται ἀγράφως τὰ σπουδαιότερα συναλλάγματα, παρεδεχόμεθα ὅτι ἀπαγορεύει εἰς τοὺς ἐγγράφως συναλλαξαμένους νὰ ἐπιφέρωσι διὰ τοῦ λόγου τὰς πλέον ἀσημάντους τροποποιήσεις εἰς τὰ συννομολογηθέντα. Ἡ τοσοῦτον ἀναγκαία ἄλλως τε μυστικότης ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ὑποχρεοῖ πολλάκις τοὺς ἐμπόρους νὰ συνάπτωσιν εἰκονικὰ συναλλάγματα, καὶ ἤθελεν ὡς ἐπιτοπολὺ εἶσθαι ἀδύνατος ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀληθείας, ἂν οἱ μάρτυρες δὲν ἦσαν δεκτοὶ πρὸς ἀπόδειξιν εἴτε προηγουμένων εἴτε συγχρόνων γεγονότων, μεταβάλλόντων τὴν φαινομένην φύσιν τῆς ἐγγράφου συμβάσεως. Βεβαίως οἱ κίνδυνοι τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου αὐξάνουσιν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀλλ' ὁ νόμος, ὅστις ἐπέτρεψεν εἰς τὸν δικαστὴν νὰ παραδεχθῇ τοὺς μάρτυρας, ἐπέφερε καὶ τὴν προσήκουσαν θεραπείαν, ἀφήσας αὐτὸν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοὺς ἀπορρίψῃ (1).

470. Μολονότι τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ ἐκτεθέντα ἐφαρμόζονται κυρίως ὡσάκις ῥητὴ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διάταξις δὲν ἀπαιτεῖ ἐγγράφον συμβόλαιον, ὑπάρχουσι μολαταῦτα περιπτώσεις καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ν' ἀποδείξῃ τις διὰ μαρτύρων ἐναντίον ἢ ἐκτὸς τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς, ἂν καὶ τοιοῦ-

(1) Pardessus ἀρ. 263. — Delamarre et Lepoittevin τόμ. α. ἀρ. 292. — Nouguier des tribunaux de commerce τόμ. 3, σελ. 65. — Massé ἀρ. 207.

τον ἔγγραφον εἶναι κατὰ νόμον ἀναγκαῖον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δι' αὐτοῦ βεβαιουμένης συμβάσεως. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν καὶ δὲν ἀπαιτῆται ῥητὴ τοῦ νόμου διάταξις, πρέπει ὅμως ἐκ τῶν ὁρισμῶν αὐτοῦ νὰ ἐξάγεται τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως. Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρον 112 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου λογίζεται ἀπλῇ ὑπόσχεσις πᾶσα συναλλαγματική περιέχουσα ὑποβολὴν ὀνόματος, ιδιότητος, κατοικίας, τόπου κτλ., ἐντεῦθεν δὲ ἔπεται ὅτι δύνανται ν' ἀποδειχθῶσιν αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναφερόμεναι ὑποβολαί, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ὀρίζει τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως συνάγεται ἀναγκαιῶς ὅτι ἐπιτρέπει ὅλα τὰ κατὰ τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν παραδεκτά (1).

Τοιαύτη ἀπόδειξις εἶναι ὡσαύτως δεκτὴ καὶ ὅταν, ἀντὶ ν' ἀνατρέψῃ τις τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου, πρόκειται μάλιστα ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸ τὴν φυσικὴν καὶ νόμιμον αὐτοῦ σημασίαν. Οὕτω θέλομεν ἰδῆ, πραγματευόμενοι περὶ τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὅτι ὁ δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς εἶναι δεκτὸς ν' ἀποδείξῃ καὶ διὰ μαρτύρων ὅτι ἐχορήγησε τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς καὶ ὅτι ἐπομένως τὴν κατέχει ὡς ἀληθὲς αὐτῆς κύριος.

Δίδομεν τέλος εἰς τὴν ὕλην ταύτην, τῆς ὁποίας ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις ὑπάγεται μᾶλλον εἰς τὸ δικονομικὸν δίκαιον, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι δὲν ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ κατὰ ἢ ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχομένου ὁ διῆσχυριζόμενος ὅτι ἐξώφλησεν ἀγράφως ὑπόσχεσιν ἐγγράφως συνομολογηθεῖσαν. Ὅθεν ὁ ὀφειλέτης δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων πῇ ἀπὸ τῆς ἐγγρά-

(1) Pardessus ἀρ. 263. — Massé αὐτ. ἀρ. 209. — Τὴν ἐναντίαν γνώμην πρεσβεύει ὁ Persil στηριζόμενος εἰς τοὺς κινδύνους τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, Des lettres de change ἀρθρ. 112. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἀπαράδεκτος καθόσον αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὑποβολαὶ φέρουσιν χαρακτηριστὰ δόλου δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων καὶ κατὰ τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας ἰσχύοντας κανόνας πολ. δικον. ἀρθρ. 304 ἀρ. 2. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον ἂν καὶ ἡ συναλλαγματικὴ ἀναφέρῃ ὅτι ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δημολογοῦντα τοῦτο ἢ τοὺς ἐνδιαφερομένους τρίτους ν' ἀποδείξωσι δι' ἑλὼν τῶν εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον παραδεκτῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, ὅτι τὸ ἀντίτιμον τοῦτο δὲν ἰδύθη, Massé τόμ. 6, ἀρ. 210.

φου αὐτοῦ ὑποχρέωσης ἀπαλλαγὴν του, καθότι αὐτὸς δὲν προσβάλλει τὸ συμβόλαιον, ἀλλ' ἀναγνωρίζων τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, ἀξιοῖ μόνον ὅτι ἐξεπλήρωσε μεταγενεστέρως τὴν ἐν αὐτῷ περιεχομένην ὑπόσχεσιν. Ὅθεν ἡ παρ' αὐτοῦ προσφερομένη διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν πολεμεῖται ἀπὸ τὸν ἤδη ἐκτεθέντα κανόνα τοῦ ἄρθρου 303 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας.

§. 2.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

471. Τί ἐστὶν ὁμολογία τοῦ διαδίκου; — Διαφρεσις.

472. Ἰσχύς τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας.

473. Διάφορα αὐτῆς εἶδη.

474. Πότε ὁμολογία τις εἶναι ἀδιαιρέτος;

475. Κατὰ τίνος ἰσχύει ἡ ὁμολογία;

476. Τί ἐστὶν ἐξώδικος ὁμολογία; — Ἰσχύς αὐτῆς.

471. Ὅμολογία ὀνομάζεται ἡ παρὰ τινος τῶν διαδίκων γινομένη ἀναγνώρισις γεγονότος τινὸς ἢ συμβάσεως. Μεταξὺ τῶν διαδίκων ἡ ὁμολογία εἶναι πασῶν τῶν ἀποδείξεων ἡ ἐπικρατεστέρα, διότι ἐκφράζουσα τὴν εἰς τὴν πρότασιν τοῦ ἐτέρου αὐτῶν συναίνεσιν τοῦ ἄλλου καθιστᾷ περιττὴν πᾶσαν ἄλλην τῆς ἐπιδίκου συμβάσεως ἀπόδειξιν, ἀναγκαίαν μόνον ἐν ὅσῳ ἡ σύμθεσις δὲν ἀναγνωρίζεται παρ' ἐκείνου καθ' οὗ ζητεῖται ἡ ἐκτέλεσις.

Ἡ ὁμολογία εἶναι εἴτε δικαστικὴ εἴτε ἐξώδικος. Δικαστικὴ λέγεται ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου προφορικῶς ἢ ἐγγράφως παρὰ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ ἢ τοῦ πληρεξουσίου του γινομένη. Πᾶσα ἄλλη ὁμολογία λέγεται ἐξώδικος.

472. Ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, εἴτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς γινομένη ὁμολογία ἀποτελεῖ ἐντελῆ ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτὴν, ἂν ὁ ὁμολογῶν δύναται νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως ἑαυτὸν τε καὶ τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ γίνεται ἡ ὁμολογία (πολ. δικον. ἄρθρ. 264).

Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ εἰμὴ ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι προῆλθεν ἐκ πραγματικῆς ἀπάτης, ἢ ὅτι ἐγένετο παρὰ δικηγόρου ἐναντίον τῶν πρὸς αὐτὸν ἕνεκα τῆς διεξαγωγῆς τῆς δίκης δοθεισῶν ἐγγράφων ἢ προφορικῶν διασαφήσεων.

Ἡ ἰσχὺς τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ἀποδοχῆς αὐτῆς, ἀδιαφόρως εἴτε ἐπροκαλέσθη δι' ἐρωτήσεώς τινος τοῦ δικαστοῦ, εἴτε ἐγένετο αὐτομάτως διὰ τῶν δικηγράφων ἢ προφορικῶς ἐπὶ ἀκροατηρίου. Ὅθεν δὲν δύναται ὁ διάδικος ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ὁμολογίαν του ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ ἀντίδικος δὲν τὴν ἀπεδέχθη, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ν' ἀποδείξῃ ὅτι προῆλθεν ἐκ πραγματικῆς πλάνης, ὅτι δηλονότι ὁ ὁμολογήσας ἀνεγνώρισε κατὰ λάθος γεγονὸς μὴ ὑπάρχον. Ἀλλ' ἡ νομικὴ πλάνη δὲν δύναται ἐν γένει νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀνάκλησιν τῆς ὁμολογίας.

473. Οἱ συγγραφεῖς διακρίνουσι τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν εἰς ἀπλὴν, τροποποιημένην καὶ σύνθετον.

Ἀπλὴ λέγεται ἡ ὁμολογία ὅταν δι' αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ἄνευ τροποποιήσεώς τινος ἢ προσθήκης τὸ παρὰ τοῦ ἐτέρου τῶν διαδίκων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς ἐνστάσεως αὐτοῦ ἀναφερόμενον γεγονὸς.

Ἡ ὁμολογία λέγεται τροποποιημένη (aveu qualifiée), ὅταν ὁ ὁμολογῶν ἀναγνωρίξῃ μὲν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀντιδίκου ἀλλὰ τροποποιημένον εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε μεταβάλλεται ἐντεῦθεν ἡ οὐσία ἢ ἡ νομικὴ αὐτοῦ φύσις.

Τέλος ἡ ὁμολογία εἶναι σύνθετος (complexe) ὅταν ὁ διάδικος ἀναγνωρίξῃ μὲν ἀτροποποιήτως τὸ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου του ἀναφερόμενον γεγονὸς, συγχρόνως ὅμως ἐπικαλῆται ἄλλο γεγονὸς ἐξ οὗ προκύπτει ἐνστάσις τις πρὸς ὄφελός του.

474. Ἐπὶ ἀπλῆς ὁμολογίας ἡ ἀνωτέρω τεθεῖσα ἀρχὴ τῆς ἐντελοῦς ἀποδεικτικῆς αὐτῆς ἰσχύος ἐφαρμόζεται ἄνευ τινὸς δυσχερείας. Ὅταν ὅμως ἡ ὁμολογία ᾗ τροποποιημένη ἢ σύνθετος, ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν διάδικος δύναται νὰ θεωρήσῃ μὲν ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ κύριον γεγονὸς, ν' ἀποκρούσῃ δὲ τοὺς τροποποιούντας ἢ συνοδεύοντας τὴν ὁμολογίαν ταύτην λοιποὺς ἰσχυρισμούς. Ἰδοὺ κανόνες τινὲς καθ' οὓς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐρμηνεύεται ἡ ὁμολογία.

Ἡ τροποποιημένη ὁμολογία εἶναι ἀδιαίρετος, ὅθεν δὲν δύναται ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν διάδικος νὰ παραδεχθῇ τὸ ἐπωφελές αὐτῆς μέρος, καὶ ν' ἀπορρίψῃ τὸ ἐναντίον. Οὕτως ὅταν ὁ πρὸς ἀπότισιν δανείου τινὸς ἐναγόμενος ὁμολογῇ μὲν ὅτι ἔλαβε τὸ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ζητούμενον ποσόν, προσθέτῃ ὅμως ὅτι τὸ ἔλαβεν εἰς δωρεάν, ἡ τροποποιημένη αὕτη ὁμολογία του εἶναι ἀδιαίρετος. Ὅθεν δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐνάγοντα νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁμολογίαν ἣτις, μακρὰν τοῦ νὰ βεβαιήσῃ τὴν ὑπαρξίν του παρ' αὐτοῦ ἀποδεικτέου ἰσχυρισμοῦ, τείνει ἀπ' ἐναντίας εἰς τὸ νὰ τὸν καταστρέψῃ. Καὶ ἀφ' οὗ ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων δὲν ὁμολογεῖ τὸ παρὰ τοῦ ἄλλου ἀναφερόμενον γεγονός, ὅπως ὁ ἐνάγων ὥφειλε νὰ τὸ ἀποδείξῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του, δὲν δύναται ὁ τελευταῖος νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς ὁμολογίας ταύτης καὶ ν' ἀπαλλαχθῇ οὕτω τῆς πρὸς ἀπόδειξιν ὑποχρεώσεως.

Ἐπίσης ἀδιαίρετος εἶναι καὶ ἡ σύνθετος ὁμολογία ὡσάκις ὁ ἐν αὐτῇ περιλαμβανόμενος πρόσθετος ἰσχυρισμὸς, ἀνάγεται ὡς φυσικὴ ἢ τυχαία συνέπεια εἰς τὸ κύριον γεγονός, τοῦ ὁποίου ὑποθέτει τὴν ὑπαρξίν, καὶ οὕτω περιορίζει ἢ καταργεῖ τὰς ἐξ αὐτοῦ πηγάζουσας νομικὰς συνεπείας. Οὕτως ἐάν ὁ πρὸς πληρωμὴν χρέους τινὸς ἐναγόμενος ὁμολογῇ μὲν τὴν ὑπαρξίν του, προσθέτῃ ὅμως συγχρόνως ὅτι τὸ ἐξώφλησεν, ἡ ὁμολογία του εἶναι ἀδιαίρετος.

Ἐάν ὅμως ὁ ἐν τῇ συνθέτῳ ὁμολογίᾳ περιλαμβανόμενος πρόσθετος ἰσχυρισμὸς ἀνάγεται εἰς περιστατικὸν ἐντελῶς διακεκριμένον τοῦ κυρίου γεγονότος, τοῦ ὁποίου δὲν προϋποθέτει ἀναγκαίως τὴν ὑπαρξίν, ἡ ὁμολογία δύναται νὰ διαιρεθῇ. Οὕτως ἐάν τις, ἀναγνωρίζων τὸ χρέος του, προσθέσῃ ὅτι συμψήφίζεται μὲ ἀπαίτησίν του προκύπτουσαν ἐκ γεγονότος προγενεστέρου ἢ μεταγενεστέρου τοῦ παραγαγόντος τὴν ὀφειλὴν του, ἡ ὁμολογία του αὕτη εἶναι βεβαίως δεκτικὴ διαιρέσεως.

Ἐν τούτοις ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας δὲν ἔχει ἄλλην σημασίαν εἰμὴ ὅτι ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν διάδικος δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ ὡς ὁμολογούμενον τὸ δι' αὐτῆς βεβαιούμενον κύριον γεγονός, ν' ἀπορρίψῃ δὲ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν

ὡς αναποδείκτους τοὺς προσθέτους ἰσχυρισμοὺς δι' ὧν πρόκει-
ται νὰ τροποποιηθῶσιν ἢ νὰ οὐδετερωθῶσι πρὸς ὄφελος τοῦ
ἀντιδίκου τοῦ αἰ νομικαὶ συνέπειαι τοῦ παρ' αὐτοῦ ἀναγνωρι-
σθέντος γεγονότος. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν ἀντίκειται παντά-
πασιν εἰς τὸ νὰ πολεμηθῶσιν, εἴτε διὰ νομίμων τεκμηρίων, εἴτε
δι' ἐναντίων ἀποδείξεων, οἱ πρόσθετοι τοῦ ὁμολογήσαντος τὸ κύ-
ριον γεγονὸς ἰσχυρισμοί. Ἐννοεῖται τέλος οἴκοθεν ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ
ἀδικοῦ τῆς ὁμολογίας δὲν ἐφαρμόζεται εἰμὴ ὡςάκις τὸ ἀνα-
γνωρίζον γεγονὸς βεβαιεῖται διὰ μόνης τῆς ὁμολογίας, οὐχὶ
δὲ καὶ ὅταν ἀποδεικνύεται καὶ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων.

475. Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία ἰσχύει κατὰ τοῦ ὁμολογήσαν-
τος καὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν τρί-
των καὶ ἰδίως τῶν δανειστῶν αὐτοῦ. Ὡς συναίνεσις θεωρουμέ-
νη ἡ ὁμολογία δὲν δύναται τῷ ὄντι νὰ ἰσχύῃ κατὰ τῶν τρίτων
εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας τοῖς γίνῃ γνωστὴ, οὐδ' ἀνατρέχει ἀναδρο-
μικῶς εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁμολογουμένου γεγονότος, καὶ διὰ
τοῦτο δὲν ἰσχύει νὰ προσβάλλῃ δικαιώματα τρίτων προηγουμέ-
νως ἀποκτηθέντα. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ δα-
νειστοῦ κηρύττοντος ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἐξώφλησε τὸ πρὸς αὐτὸν
χρὲος του, δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἐξόφλησιν ταύτην ἀπέναντι τῶν
ιδίῶν αὐτοῦ δανειστῶν, οἵτινες οὐχ ἥττον δύνανται νὰ ἐνά-
ξωσι τὸν ὀφειλέτην τοῦ ὀφειλέτου αὐτῶν ἐξ ὀνόματος τούτου
(Πολ. δικον. 268. 1025) (1).

476. Ἐξώδικος ὁμολογία λέγεται πᾶσα ἄλλη παρὰ τὴν
δικαστικὴν. Κατὰ τὸ ἄρθρον 265 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἡ
ὁμολογία αὕτη δὲν ὠφελεῖ τὸν ἐπικαλούμενον αὐτὴν, εἰμὴ
ἐὰν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέ-
σων, ἐπομένως ὅπου οἱ μάρτυρες εἶναι δεκτοί, καὶ δι' αὐτῶν.
Ἐντεῦθεν δ' ἔπεται ὅτι ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἡ ἐξώδικος
ὁμολογία δύναται πάντοτε ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, κατὰ
τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου.

(1) Confessio de recepto facta per debitorem sui debitori non suffragatur pro istius liberatione in præjudicium creditorum confidentis. Ansaldo disc. 85. ἀρ. 10.

Ἑτέρα διαφορά τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας ἀπὸ τῆς δικαστικῆς εἶναι ὅτι ἐπὶ τῆς πρώτης ἀπαιτεῖται πάντοτε ἡ ἀποδοχὴ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν, μέχρι τῆς ὁποίας δύναται ὁ ὁμολογήσας νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ. Ἡ διαφορά αὕτη στηρίζεται εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ἥτις ἀπαντᾷ πάντοτε εἰς καθαρὰν τινα καὶ ἀκριβῆ πρότασιν τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν, θεωρεῖται ἐκ τῶν προτέρων ἀποδεδεγμένη παρ' αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἡ ἐξώδικος δὲν προϋποθέτει πάντοτε προηγουμένην ἢ τοῦλάχιστον ἀκριβῶς διατετυπωμένην πρότασιν τοῦ ἄλλου διαδίκου (1).

Ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία δὲν ἐξέτεινε ῥητῶς τὸν κανόνα τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας εἰς τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν, ἀλλ' οἱ ἐπισημότεροι συγγραφεῖς θεωροῦσι καὶ αὐτὴν ἀδιαίρετον, δι' οὓς λόγους καὶ τὴν δικαστικὴν. Εἶναι βέβαιον ὅμως ὅτι, ὁ δικαστής, ὅστις ὑποχρεοῦται πολλάκις νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν, ἥτις μὴ γινομένη ἐνώπιόν του στερεῖται τῆς τὴν δικαστικὴν χαρακτηρίζουσας ἀκριβείας, δύναται διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ ἐπιφέρῃ ἐνίοτε τὴν διαίρεσίν της.

§. 3.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΡΚΟΥ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

477. Τί ἐστὶν ὄρκος; — Διαίρεσις αὐτοῦ.
 478. Ἄν δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν συμβάσεων περὶ ᾧ ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἔγγραφον.
 479. Ἰσχύς τοῦ ἐπαγομένου ὄρκου.
 480. Ὁρκος ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἐπιβαλλόμενος.
 481. Πότε δύναται νὰ ἐπιβληθῇ;

477. Ὁ ὄρκος εἶναι πράξις θρησκευτικὴ, καθ' ἣν ὁ ὁμνῶν ἐπικαλεῖται τὸν θεὸν οὐ μόνον ὡς μάρτυρα τῆς ἀληθείας τοῦ

(1) Massé, αὐτ. ἀρ. 228.—230.

ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἢ τῆς εἰλικρινείας τῆς ὑποσχέσεώς του, ἀλλὰ καὶ ὡς τιμωρὸν τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἀπιστίας (1).

Παραλείποντες τὰ περὶ τοῦ ὑποσχετικοῦ ὅρκου, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις ὅταν πρόκειται νὰ ὑποσχεθῇ τις μέλλουσαν πράξιν, ἐρχόμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἰδίως περὶ τοῦ βεβαιωτικοῦ ὅρκου, ὡς μέσου ἀποδείξεως ὑφιστάμενων ὑποχρεώσεων.

Ὁ ὅρκος οὗτος, ἢ ὁ δικαστικός, διαιρεῖται εἰς διαλυτικόν, τὸν πρὸς διάλυσιν τῆς διενέξεως ὑπὸ τῶν διαδίκων αὐτῶν ἐπαγόμενον ἢ ἀντεπαγόμενον, καὶ εἰς ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικόν, τὸν παρὰ τοῦ δικαστοῦ εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων ἐπιβαλλόμενον.

Πᾶς ὁ ἔχων δικαίωμα πρὸς διεξαγωγὴν δίκης τινὸς δύναται, ἐὰν ἰδιαίτεροι νόμιμοι ὅρισμοὶ δὲν διαγράφουν ρητῶς τὸ ἐναντίον, νὰ ἐπάγῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικον, κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, περὶ παντὸς πράγματος, καὶ κατ' αὐτῶν ἀκόμῃ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, εἴτε ὑπάρχουσιν ἄλλαι ἀποδείξεις, ἢ μὴ, ἂν καὶ ὁ ἀντίδικος δὲν ᾔθελεν ἔχῃ ἰδίαν γνώσιν τῶν ἀποδεικτέων πραγμάτων (Πολ. δικον. 354).

Ἀλλ' ἐκ τῆς γενικότητος τοῦ ὁρισμοῦ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι ὁ ὅρκος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἐκείνων τῶν συναλλαγματῶν τῶν ὁποίων τὸ κύρος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συντάξεως ἐγγράφου. Οὕτω δὲν δύναται τις νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον περὶ συναλλαγματικῆς τινος, ἢ τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς (άρ. 468), ἀγράφως δῆθεν γενομένης, διότι ὁ νομοθέτης προθέμενος διὰ τῆς συναλλαγματικῆς νὰ εἰσάξῃ εἰς τὴν κυκλοφορίαν πιστωτικόν τι νόμισμα, χάριν εὐκολίας τοῦ ἐμπορίου, διέγραψε συγχρόνως τοὺς τε ἐξωτερικοὺς καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς τοῦ ἐγγράφου τούτου τύπους, ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρ-

(1) Ὁ ἐπακτὸς ὅρκος ἦτο συνήθης εἰς τὴν δι' ἀδικασίαν τῶν Ἀττικῶν δικαστηρίων. Ὁρα Δημοσθένη πρὸς Κάλλιπον §. 25. Καὶ οὗτος, ὡς φησι, ὡς χρηστῶ μὲν αὐτῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ψευσαμένῳ ὅρκον ἐδίδου, ὡς περὶ πονηροῦ δὲ καὶ ἀπαλείφοντος ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν νυνὶ διαλέγεται; καὶ κείνος οὐτ' ὁμῶσαι θέλων, ὡς οὗτος φησιν, οὐτ' ἀποδιδούς οὐκ εὐθὺς ἂν ὠφλήκει; — Καὶ πρὸς Ἀπατούριον §. 13. Ἐνεστηκυίας δὲ τῆς δίκης δίδωσιν ὁ Παρμένων ὅρκον τούτῳ περὶ τινων ἐγκλημάτων, καὶ οὗτος ἐδέξατο, ἐπιδιαθέμενος ἀργύριον, ἐὰν μὴ ὁμῶσαι ὅρκον.

ξίς αὐτὴ τοῦ δικαίου, καὶ μόνον τὸ ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου δικαίωμα δὲν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ, τοῦ ὁποίου ἡ ὑλικὴ κατοχὴ εἶναι ἐν τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τοῦ δικαιώματος τοῦ κατόχου. Ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατηρτίσθη μεταξύ δύο προσώπων συνάλλαγμα συναλλαγῆς (*contrat de change*) δὲν δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν λήπτην ἢ τοὺς δικαιოდόχους αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς κατοχῆς τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς πηγάζοντα δικαιώματα. Ὅθεν ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ν' ἀπαγορεύῃ πᾶσαν ἀπόδειξιν, καὶ αὐτὴν τὴν διὰ τοῦ ὅρκου, ὡς οὐδεμίαν εἰς τὴν ἔκθασιν τῆς δίκης ἔχουσιν ἐπιρροήν (1).

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἂν τὸ ἔγγραφον τῆς συναλλαγματικῆς συνετάχθῃ μὲν ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀπωλέσθῃ, εἶναι δεκτὸς ὁ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἐπαγόμενος ὅρκος, ὡς καὶ ἐὰν δι' αὐτοῦ πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ τροποποιήσις τις τῶν φαινομένων αὐτῆς ὄρων. Οὕτω μολονότι ἡ ὀπισθογράφησις συναλλαγματικῆς τινος ἤθελε φέρει ὅτι ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς, ἂν ὁ ὀπισθογράφος ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ κομιστὴς ἀνεδέχθη τοὺς κινδύνους αὐτῆς παραιτηθεὶς πάσης κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ αὐτοῦ ἀναγωγῆς, δύναται νὰ τῷ ἐπαγάγῃ περὶ τούτου ὅρκον (2).

Τοῦναντίον ὁμως ὁ ὅρκος δύναται εὐκόλως νὰ ἐπαχθῇ καὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνας εἰσέτι τὰς συμβάσεις περὶ ὧν ὁ νόμος διέταξεν ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἀλλὰ μόνον καθόσον ἡ σύνταξις τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Οὕτως ἡ ἀγοραπωλησία τῶν πλοίων, ἡ ναύλωσις ἢ ἡ φόρτωσις αὐτῶν, τὸ ναυτικοδάνειον, ἡ ἀσφάλεια δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι μεταξύ τῶν συναλλαξαμένων διὰ τῆς ἐπαγωγῆς τοῦ ὅρκου ἀλλ' ἄνευ ἐπιρροῆς τινος ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν τρίτων (ἀρ. 475).

Ὡςχύτως δύναται τις νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον καὶ ἐναντίον τῶν δικαστικῶν τεκμηρίων (πολ. δικον. 276), οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν νομίμων, καθ' ὧν ἡ ἀνταπόδειξις εἶναι ἀπαράδεκτος.

(1) Αἱ αὗται παρατηρήσεις ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν ἀποδοχὴν. — Διὰ τὰς περαιτέρω λεπτομερεῖας παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ περὶ συναλλαγματικῶν Μέρους τῆς παρούσης πραγματείας.

(2) Massé, *Le droit commercial*, Τόμ. 6. ἀρ. 232.

479. Ὁ ὅρκος εἶναι ἀδιαίρετος ὡς καὶ ἡ ὁμολογία. Τῷ ὄντι ἀφ' οὗ ὁ ὅρκος δίδεται κατὰ τοὺς ὅρους τοὺς τεθέντας ὑπὸ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ, ὑπὲρ ἧ καθ' οὗ ἀποδεικνύει, ὀφείλει οὗτος νὰ τὸν παραδεχθῇ καθ' ὅλας τὰς συνεπείας του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὸν διαιρέσῃ.

Ὁ δοθεὶς ὅρκος ἀποδεικνύει ὑπὲρ ἧ κατὰ τοῦ ἐπαγαγόντος αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ἧ κατὰ τῶν κληρονόμων καὶ λοιπῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν τρίτων. Μολαταῦτα ὁ ὑπὸ τινος ἀλληλεγγύου δανειστοῦ εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐπαχθεὶς ὅρκος δὲν ἀπαλλάττει τὸν ὀφειλέτην τοῦτον εἰμὴ ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦ διαληφθέντος δανειστοῦ.

Ὁ εἰς τὸν κύριον ὀφειλέτην ἐπαχθεὶς ἀπαλλάττει καὶ τοὺς ἐγγυητὰς αὐτοῦ, ὁ δὲ εἰς τινὰ τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς, καὶ ὁ ὅρκος τοῦ ἐγγυητοῦ ἀπαλλάττει τὸν κύριον ὀφειλέτην.

Ὁ δοθεὶς ὅρκος ἀποτελεῖ νόμιμον τεκμήριον καθ' οὗ πᾶσα ἀνταπόδειξις, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ τῆς ψευδορκίας, εἶναι ἀπαράδεκτος.

480. Ἀναπληρωτικὸς λέγεται ὁ εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ ἐπιβαλλόμενος ὅρκος, εἴτε πρὸς διάλυσιν τῆς διενέξεως αὐτῆς, εἴτε πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς καταδίκης.

Ὁ ὅρκος οὗτος διαφέρει τοῦ παρὰ τοῦ διαδίκου ἐπαγομένου, καθ' ὅσον ὁ ἐπακτὸς ὅρκος ἀπαρτίζει συνάλλαγμα μεταξὺ τῶν διαδίκων, καὶ ὑπόκειται εἰς ὅλας τῶν συμβάσεων τὰς συνεπείας, ἐν ᾧ ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἶναι μέσον δι' οὗ ὁ δικαστὴς δύναται νὰ φωτίσῃ τὴν συνείδησίν του, συμπληρῶν οὕτω τὰς ὑπαρχούσας ἀποδείξεις. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ὁ διάδικος, εἰς ᾧ ὁ δικαστὴς ἐπιβάλλει τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον, δὲν δύναται, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, νὰ τὸν ἀντεπαγάγῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του, καὶ ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν δοθέντα ὅρκον, ἀν νέαι ἀποδείξεις τὸν πείσωσι ν' ἀποφασίσῃ ἄλλως (Πολ. δικ. 381.).

Διαφέρει δὲ ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος τοῦ ἐπακτοῦ καὶ καθόσον, ἐν ᾧ ὁ τελευταῖος δύναται νὰ ἐπαχθῇ εἰς πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης, εἴτε ὑπάρχουσιν ἀποδείξεις, εἴτε μὴ, ὁ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ

ἐπιβαλλόμενος προϋποθέτει ὅτι ἡ ἀγωγή ἢ ἡ ἐνστάσις, πρὸς ἀποφασιν τῆς ὁποίας ὁ ὅρκος ἐπιβάλλεται, δὲν εἶναι μὲν ἐντελῶς ἀποδεδειγμένη, δὲν στερεῖται δὲ καὶ πάσης ἀποδείξεως (Πολ. δικον. 378.).

481. Ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ὅταν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς ζημίας (Πολ. δικον. 383). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ δικαστὴς ὀρίζει τὸ ποσὸν ἕως τοῦ ὁποίου θέλει πιστευθῇ ὁ ὀρκισθησόμενος.

Τὰ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁ ὅρκος δίδεται κτλ. ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὸ διαδικαστικὸν δίκαιον.

Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

482. Τί ἐστὶ τεκμήριον; — Διαίρεσις τῶν τεκμηρίων.

483. Τεκμήρια νόμιμα.

484. Τεκμήρια δικαστικά.

482. Τεκμήρια εἶναι συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ἢ ὁ δικαστὴς συνάγει ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου (Πολ. δικον. 273).

Ἐπάρχουσι δύο εἴδη τεκμηρίων, τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ καθιερούμενα, τὰ λεγόμενα νόμιμα, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ τὰ κοινὰ ἢ δικαστικά, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτίμησις ἀνατίθεται εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὰ φῶτα τῶν δικαστῶν.

483. Οἱ συγγραφεῖς διακρίνουσι τὰ νόμιμα τεκμήρια εἰς τεκμήρια τοῦ δικαίου (juris), δι' ὧν ἀπαλλάττεται μὲν πάσης ἀποδείξεως ἐκεῖνος ὑπὲρ οὗ ὑφίστανται, δύνανται ὅμως ν' ἀναρρηθῶσι δι' ἐναντίας ἀποδείξεως, καὶ τὰ τεκμήρια τοῦ δικαίου καὶ περὶ τοῦ δικαίου (juris et de jure), ἢ ἀπόλυτα, καθ' ὧν εἶναι ἀπαράδεκτος πᾶσα ἀνταπόδειξις.

Τὴν διάκρισιν ταύτην εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομῇ.

μία ἥτις εἰς μὲν τὸ ἄρθρον 273 ἀπαριθμεῖ τὰ πρῶτα, διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 275 κανονίζει τὴν ἰσχὺν τῶν δευτέρων.

Οὕτως ἡ τελεσιδικία (1), ἡ παραμέλησις τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ διαδίκου δοθείσης προθεσμίας, ἀποτελοῦσι τεκμήρια ἀπόλυτα καθ' ὧν πᾶσα ἀνταπόδειξις εἶναι ἀπαράδεκτος. Τῆς αὐτῆς φύσεως εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγγελλομένη ἀκυρότης πράξεων τινων, ἃς ὁ νομοθέτης τεκμαίρεται δολίας καὶ διὰ τοῦτο κηρύττει ἀκύρους χωρὶς νὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις τῆς καλῆς πίστεως τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτάς. Τοιαῦται ἰδίως εἶναι τινες τῶν μετὰ τὴν πτώχευσιν ἐνεργηθειῶν ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος πράξεων.

Τούναντίον τὸ τεκμήριον τῆς ἐμπορικότητος, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ νόμος καλύπτει ὅλας τὰς μεταξὺ ἐμπόρων ὑποχρεώσεις, εἶναι τεκμήριον τοῦ δικαίου καὶ δύναται νὰ κατασραφῇ διὰ τῆς ἐναντίας ἀποδείξεως. Ὡσαύτως τὸ ἐκ τῆς ἐνικυσίου κατοχῆς ἀκινήτου πράγματος προκύπτον τεκμήριον κυριότητος ἀπαλλάττει μὲν τὸν κάτοχον πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, δύναται ὅμως νὰ πολεμηθῇ δι' ἀνταποδείξεως, κτλ.

484. Τὰ κοινὰ ἢ δικαστικὰ τεκμήρια δὲν ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλ' ἡ στάθμισις αὐτῶν ἀνατίθεται εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις ὀφείλει νὰ μὴ παραδέχεται εἰμὴ ὅσα εἶναι σπουδαῖα, ὠρισμένα καὶ σύμφωνα πρὸς ἄλληλα (πολ. δικ. 276). Τὰ τεκμήρια ταῦτα εἶναι δεκτὰ καθ' οὓς κανόνες καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.

Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν τεκμηρίων τούτων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ συνόλου καὶ τῆς συμφωνίας αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐν τεκμήριον μεμονωμένον δὲν ἔχει οὐδεμίαν νόμιμον ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τινος γεγονότος.

(1) Res judicata, λέγουσιν οἱ νομικοὶ, facit de albo nigrum.

ΠΙΝΑΞ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΠΡΩΤῳ ΤΟΜῳ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

(Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελίδας).

Α.

Ἀγωγιάντης. 302. — Χαρακτήρ τοῦ συναλλάγματος τοῦ ἀγωγίου. αὐτ. — Ἀπόδειξις αὐτοῦ. 303. — Εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου. 304. — Ἀγωγαὶ κατ' αὐτοῦ. 305. — Ἀπαράδεκτα καὶ παραγραφῇ. αὐτόθι. — Τύποι 306.

Ἄδεια ἐπιτηδεύματος. 67. — Δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἐκφρασις τῆς προθέσεως τοῦ λαμβάνοντος αὐτὴν νὰ ᾖ ἐμπορος. αὐτόθι. — Ἄδεια πρὸς τὸν ἀνήλικα διὰ νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον. 73. — Πῶς βεβαιοῦται καὶ δημοσιεύεται; 74. — Δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ. 77.

Ἄλληλασφάλεια. Δὲν εἶναι ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι. 132.

Ἄλληλογραφία ἐμπορικῇ. 389. — Πότε θεωροῦνται συντρέχουσαι αἱ θελήσεις τῶν δι' ἄλληλογραφίας συναλλαττομένων; — 323. 390 ἐπ. — Τί ὅταν σιωπᾷ ὁ λαμβάνων τὴν ἐπιστολήν. 393. — Ἀποδεικτικὴ αὐτῆς ἰσχὺς ὡς πρὸς τρίτους. 396. — Ἡ ἐπιστολὴ δὲν εἶναι πάντοτε ἀπόρρητος. 398.

Ἄλληλόχρεοι λογαριασμοί. 118. — Ὑπολογισμὸς τόκων ἐπ' αὐτῶν. 119.

Ἄλλοδαπὸς δύναται νὰ μετέλθῃ ἐλευθέρως τὸ ἐμπόριον. 91. Δὲν δύναται νὰ ᾖ πλοίαρχος. αὐτ. — Οὔτε διαιτητής. 92. — Οὔτε ἐμποροδίκης ἢ πάρεδρος. αὐτ. — Οὔτε μεσίτης. αὐτ. — Οὔτε μέτοχος ἐλληνικοῦ πλοίου πλέον τοῦ ἡμίσεως. αὐτ.

Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης. Ὅφειλει νὰ γίνεται ἐγκαίρως πρὸς τὸν πωλητήν. 348. — Πότε ἡ παράλειψις αὐτῆς δὲν βλάπτει; αὐτ.

Ἀναστροφή. Τί λέγεται; 365. — Πότε λαμβάνει χώραν; αὐτ. — Τί σκοπεύεται δι' αὐτῆς. 368. — Τί ἀποδίδεται. 369. 370. — Πῶς ἐνεργεῖται ἡ ἀγωγή αὕτη. 371. — Προθεσμία. αὐτ. — Πότε ἐκλείπει. 372.

Ἀνῆλιξ. Πότε δύναται νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον; 68. 73. — Θεωρεῖται ἐνῆλιξ ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριόν του. 76. — Δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ ἢ πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι δοθεῖσα αὐτῇ ἄδεια. 77.

Ἄνθρωπος, εἴτε ἐλεύθερος εἴτε δοῦλος δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας. 311.

Ἄξια ἀληθῆς τοῦ πωληθέντος πράγματος ἐννοεῖται ἡ κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας. 374.

Ἀπογραφῇ. Ὁ ἐμπορος ὀφείλει νὰ κάμνῃ κατ' ἔτος. 104.

Ἀπόδειξις. Τίνες δεκταὶ εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον. 379. — Διαιρέσις. αὐτ. — Ἐγγραφος. 380.

Ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς πρέπει νὰ γίνεται ἐγγράφως. 415.

Ἀποζημίωσις, ἔνεκα ἐκνικήσεως. 348. — Εἰς τί συνίσταται. 349.

Ἀρμενα. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν πρᾶξις ἐμπορικὴ. 52.

Ἀρράβων, εἶναι σημεῖον τῆς τελειοποιήσεως τῆς ἀγοραπωλησίας. 327. — Ἐνίστε δὲ καὶ μελλούσης, 328. — Πότε λαμβάνει χαρακτῆρα μετανοητικοῦ προστίμου; 328. — Ἀγωγή πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀρράβωνος. 329. — Ἀπόδοσις τοῦ διπλασίου. αὐτ. — Κερδαίνεται παρὰ τοῦ πωλητοῦ ὅταν μὴ καταβληθέντος τοῦ τιμήματος ἐγκαίρως ἀνατραπῇ ἡ πώλησις. 336.

Ἀρχηγὸς πολιτικὸς ἢ στρατιωτικὸς. Δὲν δύναται νὰ μετέρχεται ἐμπόριον εἰδῶν τινῶν. 96.

Ἀσφάλεια. Πότε αἱ κατὰ τοῦ πυρὸς ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι εἶναι ἐμπορικαί; 132. — Μετοχῆς ἐταιρικῆς ὑπὸ συνεταίρου. 218.

Ἀσφάλιστρα. Εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ τοῦ πεμπομένου πράγματος. 357.

B.

Βιβλία. Ὁ ἐμπόρος ὑποχρεοῦται νὰ κρατῇ βιβλία. 401. 399. — Ἱστορικόν. 402. — Πόσα εἶναι ὑποχρεωτικά; 103. Ἡμερολόγιον. αὐτ. — Ἀπογραφῆς. 104. — Ἀντιγράφου τῶν ἐπιστολῶν. αὐτ. — Τύπος αὐτῶν. 105. — Γράφονται ἐπὶ χαρτοσήμου. 106. — Ἀποδεικτικὴ αὐτῶν ἰσχὺς μεταξὺ ἐμπόρων. 108. — Πρὸς μὴ ἐμπόρους. 109. — Τῶν οἰκιακῶν. 399. — Δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλα βιβλία παρὰ τὰ κατὰ νόμον ὑποχρεωτικά. 110. — Ἀνακοίνωσις αὐτῶν 111. — Ἐμφάνισις. αὐτ. — Διατηροῦνται ἐπὶ δέκα ἔτη. αὐτ. — Ἐπιζήμιοι συνέπειαι τῆς μὴ συντάξεως βιβλίων. 113. — Ἐμπορικὸν λογιστικόν. Ὅρα τὴν λέξιν ταύτην. — Τύποι. 120.

Βλάβη ὑπέρροχος. 373. — Προτείνεται καὶ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ. 374. — Πότε δὲν λαμβάνει χώραν; αὐτ. — Εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀγορὰς δὲν λαμβάνει χώραν. 377. — Οὔτε ἐπὶ δικαστικῶν πλειστηριασμῶν. αὐτ.

Γ.

Γαμικὸν σύμφωνον. Δημοσίευσις αὐτοῦ. 262. — Δημοσίευσις τῆς διαζεύξεως. 263. — Τύποι. 264.

Γραμματίον. 35. — Τραπεζικόν. 42. — Τράπεζαι γραμματίων ἢ κυκλοφορίας. 40. — Ἄν δύναται νὰ προσελθῇ παρὰ τοῦ ἐκδότου τοῦ γραμματίου ἡ φαινομένη ἐμπορικὴ αὐτοῦ φύσις; 60.

Γυνὴ ὑπανδρὸς δύναται νὰ μετέλθῃ ἐμπόριον συναινέσει τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. 78. — Καὶ ἂν αὐτὸς ᾖ ἀνῆλιξ. 83. — Ὅταν ἡ γυνὴ ᾖ ἀνῆλιξ, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἄδεια τῶν γονέων αὐτῆς. 83. — Ἡ συναίνεσις αὕτη δύναται νὰ ἀνακαλεσθῇ. 84. — Πρέπει νὰ ἐνεργῇ ιδιάζουσαν ἐμπορίαν. 85. — Πότε αἱ ὑποχρεώσεις τῆς συνυποχρεόνουσι καὶ τὸν ἄνδρα; αὐτ. — Ἰπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν. 86. — Οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ. 87. — Δύνανται νὰ ἐνεργήσῃ ἅντι τῆς συναγέσεως τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μεμονωμένας ἐμπορικὰς πρά-

Ξεις. 88. — Ἀλλὰ τότε δὲν ὑπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν. αὐτ. — Δὲν δύναται ὅμως νὰ ὑποχρεωθῇ ἐκ συναλλαγματικῆς. 89.
 Ὑῖρος ἢ μεταφορά. 38. — Τράπεζαι γύρου. 40. — Πρῶτα: τράπεζαι γύρου. 41.

Δ.

Δανειστής. Ὁ τοῦ συνεταίρου δὲν εἶναι καὶ τῆς ἐταιρείας. 128. — Ὁ τῆς ἐταιρείας εἶναι καὶ τῶν συνεταίρων. 129.

Δημόσια ἔργα. 27. — Ὅρα πρᾶξις ἱμπορικῆ.

Δημόσια πράγματα. Δὲν δύναται νὰ ᾔηται ἀντικείμενα ἀγοραπωλησίας. 311.

Δικαιτητής. Δὲν δύναται νὰ ᾔηται ὁ ἀλλοδαπὸς οὐδ' ἐπὶ ἐκουσίας δικαιτήσεως. 92.

Διάλυσις τῆς ἐταιρείας. — 229. — Δύο κατηγορίαι διαλυτικῶν λόγων. 230. — Ἡ ὑπαρξίς λόγου τινὸς τῶν τῆς πρώτης κατηγορίας διαλύει τὴν ἐταιρίαν αὐτοδικαίως. 231. — Αἱ πράξεις τῶν διαχειριστῶν ἀγνοούντων τὴν διαλυτικὴν περίπτωσιν ὑποχρεοῦσι τοὺς συνεταίρους. 232. — Λόγοι διαλύσεως. 233. — Παρέλευσις τῆς προθεσμίας. αὐτ. — Ἀποπεράτωσις τῆς ἐπιχειρήσεως. αὐτ. — Καταστροφή τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος. 234. — Φυσικὸς θάνατος τοῦ συνεταίρου. 235. — Πολιτικὸς θάνατος. 236. — Ἀπορία. αὐτ. — Κοινὴ συναίνεσις. 237. — Θέλησις ἐνὸς μόνου. 238. — Διάλυσις δικαστικῶς ἀπαγγελομένη. 240. — Χαρακτὴρ τῶν λόγων τῆς δευτέρας κατηγορίας. αὐτ. — Παραδείγματα. 241. — Τῆς ἀγοραπωλησίας. 362.

Διανομή. 252. — Πῶς ἐνεργεῖται; αὐτ. — Πῶς κανονίζονται οἱ λογαριασμοὶ τῶν συνεταίρων; 253. — Μετὰ ταῦτα ἀποδίδονται ὅσα ἕκαστος ἐπεφυλάχθη νὰ λάβῃ ἰδίως. 254. — Ἐργασίαι τῆς διανεμῆς αὐτ. — Ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα. 255. — Παρέμβασις τῶν δανειστῶν, αὐτ. — Ἐγγύησις τῶν συνεταίρων αὐτ.

Διαχειρισταί. Ὅρα ἐταιρεία.

Διεκδίκησις. Ὁ πωλητὴς δὲν τὴν ἔχει κατὰ τοῦ τρίτου μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀγοραπωλησίας. — 361. Ἐξαίρεσις. αὐτ.

Δοκιμή. Πώλησις ἐπὶ δοκιμῇ. 329. 366.

Ε.

Ἐγγραφοὶ δημόσιον. 380. — Συμβολαιογραφικόν. 382. — Ἰδιωτικόν αὐτ. — Χρονολογία αὐτοῦ. 383. — Κανὼν περὶ τῶν διπλῶν. 386.

Ἐγγύησις. Περὶ τῆς ἐκνήσεως. 346. — Ἡ ἀξιώσεως δικαιώματος δουλείας κτλ. 347. — Περὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ πωληθέντος πράγματος. 339. — Δὲν ὀφείλεται παρὰ τοῦ πωλητοῦ τῆς κατοχῆς πράγματος ἀνήκοντες ἤδη εἰς τὸν ἀγοραστήν. 315. — Οὐτε ἐπὶ ἀγροῦς ἐλπίδος, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὸ παραχωρούμενον δικαίωμα. 316. — Ὁ πωλητὴς ἐγγυᾶται περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ πωλουμένου ὅταν ὁ ἀγοραστής δὲν τὸ εἶδεν. 332. — Ἡ περὶ αὐτῶν συναρμογούμενη ἐγγύησις εἶναι ὅρος διαλυτικός. 332. — Διὰ νὰ διατηρήσῃ τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα κατὰ τοῦ πωλητοῦ ὀφείλει ὁ ἀγοραστής ν' ἀνακινῶσθαι

ἐγκαίρως τὴν δίκην πρὸς τὸν πωλητὴν. 348. — Τίνα ἀποζημίωσιν ὀφείλει; 349.

Ἐγκοπὶς. Ὅρα σύμβολον.

Ἐθιμα. 3 ἐπ.

Ἐκκαθαρίσις. 243. — Πῶς διορίζονται οἱ ἐκκαθαρισταί. 244. — Τίνες; 245. — Ὁ θάνατος ὄλων τῶν συνεταίρων πλὴν ἑνὸς δὲν τὸν καθιστᾷ ἐκκαθαριστὴν αὐτ. — Ἐξουσία αὐτῶν. αὐτ. — Πρῶται πράξεις. 247. — Αἱ ἀπαιτήσεις τῶν συνεταίρων δὲν συμφηρίζονται μὲ τὰς ἀτομικὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεις. αὐτ. — Οἱ ἀπλοὶ συνεταῖροι δὲν εἰπράττουσι τὰς ἐταιρικὰς πιστώσεις. 248. — Ἄν ἡ διάλυσις δίδῃ δικαίωμα νὰ ζητῇ ὁ συνεταῖρος τὴν καταβολὴν τοῦ. αὐτ. — Αἱ ἀγωγαὶ κινουῦνται κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν. αὐτ. — Ὡς ἐντολοδόχων τῆς ἐταιρίας καὶ εὐχὶ προσωπικῶς. 250. — Οἱ καὶ συνεταῖροι ἐκκαθαρισταὶ καταδιώκονται καὶ μετὰ πενταετίαν. αὐτ. — Πότε ἡ παραγραφή δὲν τρέχει; 251. — Δὲν τρέχει ἐπὶ πτωχεύσεως. 252.

Ἐμίσθωσις. 19. — Ὅρα πράξις ἐμπορικὴ.

Ἐλεγκτής. Ἐπὶ ἀνωνύμου ἐταιρίας. 205.

Ἐμπορία. 1. — Ἐσωτερικὴ. αὐτ. — Ἐξωτερικὴ. αὐτ. — Πρὸς κατανάλωσιν. 2. — Διαμετακομιστικὴ. αὐτ. — Εἰς τίνας ἀπαγορεύεται ἡ ἐξάγκησις αὐτῆς; 95.

Ἐμπορικὸν δίκαιον. 2. — Δημόσιον. αὐτ. — Ἰδιωτικόν. αὐτ. — Πηγαί. — 2. 3.

Ἐμπορος. 2. — Τίς λέγεται; 63. — Πῶς ἀποκτᾶται ἡ ιδιότης αὐτῆς; 65. — Διαφέρει τοῦ τεχνίτου. 64. — Ἐκαστος ἱκανὸς πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι δύναται νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμποροῦ. 68. — Καὶ οἱ ἀνήλικες αὐτοὶ εκπληροῦντες ὅρους τινάς. 68 ἐπ. 73 ἐπ. — Καὶ αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες. 77. — Καὶ οἱ ἀλλοδαποί. 91.

Ἐνεχύρον. Δάνειον ἐπὶ ἐνεχύρῳ. 46.

Ἐξάρτια. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν εἶναι πράξις ἐμπορικὴ. 52.

Ἐπιβάτης. Ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πλοιάρχου σύμβασις δὲν εἶναι πράξις ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸν ἐπιβάτην. 52.

Ἐπιμέλεια. Τίνα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ πωλητὴς ὡς πρὸς τὸ πωληθὲν πρᾶγμα; 340. — Ἀπαλλάττεται τῆς πρὸς φύλαξιν τοῦ πράγματος ὑποχρεώσεως ἂν ὁ ἀγοραστὴς καταστῇ ὑπερήμερος ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν. 351.

Ἐπιστολαί. Ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ θέτῃ εἰς φάκελλον ὄσας λαμβάνει, καὶ ν' ἀντιγράψῃ ὄσας πέμπει. 105.

Ἐπίσχεσις. Δικαίωμα ἐπίσχεσεως χαίρει ὁ πωλητὴς κατὰ τοῦ ὑπερήμερου ἀγοραστοῦ διὰ τὴν πρὸς φύλαξιν τοῦ πωληθέντος δαπάνην. 351. — Μέχρι τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος μὴ πιστωθέντος. 352.

Ἐπιτροπος. Πῶς δύναται ν' ἀγοράσῃ τὰ τοῦ ἐπιτροπευομένου αὐτοῦ πράγματα; 322. — Τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ ἐταίριων 204.

Ἐπιχειρήσις. Ὅρα πράξις ἐμπορικὴ.

Ἐταιρία. Χαρακτῆρες αὐτῆς. 124 ἐπ. — Λεοντεία. 125. — Σχηματίζει ἠθικὸν πρόσωπον. 128. — Συνέπειαι. αὐτ. — Γενικαὶ καὶ μερικαί. 130. — Ἐμπορικαί. 131. — Εἶδη αὐτῶν. 133.

Εταιρία ἀνώνυμος. Χαρακτήρ αὐτῆς. 133. 137 ἐπ. — Δὲν ἔχει ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν. 138. — Τύπος τῆς συστάσεως αὐτῆς. 190. — Τί περιέχει τὸ καταστατικόν; 191. — Πῶς τὸ κεφάλαιον αὐτῆς σχηματίζεται καὶ διαιρεῖται; 189. 195. — Βιομηχανικαὶ ἢ ἐπικερπία μετοχαί. 198. — Εἶναι προσωπικαί. 201. — Δικαιώματα τοῦ κληρονόμου τοῦ βιομηχανικοῦ μετόχου. 199. — Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον. 201. — Χρεωλυτικὸν κεφάλαιον. 202. — Διαχειρίσεις αὐτῆς. αὐτ. — Συνελεύσεις. 204. — Ἐπίτροπος τῆς κυβερνήσεως. αὐτ. — Ἐλεγκταί. 205. — Δικαιώματα τῶν τρίτων. 205. — Τὰ διανεμηθέντα κέρδη δὲν ἀποδίδονται. 206. — Δικαιώματα τῶν διαχειριστῶν. αὐτ. — Δικαιώματα τῶν μελῶν αὐτῆς. 207. — Ὅταν ἀπολεσθῇ ἡ μετοχή. αὐτ. — Μόνον τὸ ἐταιρικὸν συμβόλαιον συντάσσεται κατ' ἀρχάς, κατὰ τύπον δημοσίου ἐγγράφου οἱ δὲ κανονισμοὶ ἰδιωτικῶς. αὐτ. — Πῶς δίδεται ἡ βασιλικὴ ἐγκρισις; 192. — Πληροφορεῖται ὑποβλητέα παρὰ τοῦ νομάρχου. 193. — Τί περιέχει ἡ ἀναφορά δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἐγκρισις; 194.

Εταιρία ἐτεροῤῥυθμος. Χαρακτήρ αὐτῆς. 209. 211. — Ἱστορικόν. 210. — Ἀπλῇ ἢ κατὰ μετοχάς. 217. 219. — Ἠθικὸν πρόσωπον 212. — Ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχωσι καὶ ὁμόρρυθμοι. αὐτ. — Ὁ ἐτεροῤῥυθμος χαρακτήρ πρέπει νὰ ἐκφράζεται ῥητῶς. 213. — Τύπος τῆς συστάσεως αὐτῆς. αὐτ. — Οἱ ὑπεύθυνοι μόνον ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἐταιρίαν. 214. — Ὁ διαχειριζόμενος ἐτεροῤῥυθμος καθίσταται ὁμόρρυθμος. αὐτ. — Ἀπέναντι μόνον τῶν δανειστῶν. 216. — Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ παράνομος ἐπέμβασις εἰς τὴν διαχείρισιν; 217. — Ἀσφάλεια τῆς μετοχῆς ὑπὸ συνεταίρου τινός. 218. — Οἱ τρίτοι δὲν δύνανται νὰ ἐνάξωσι τοὺς ἐτεροῤῥυθμούς. 219. — Ὁ ἐτεροῤῥυθμος δὲν ἐνέχεται ἅμα παραδῶσθαι τὴν καταβολὴν του. 221. — Ἄν ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν κερδῶν; αὐτ.

Εταιρία μετοχικὴ. Χαρακτήρ. 223. — Κατὰ τί διακρίνεται τῆς ὁμοῤῥυθμου; αὐτ. — Σύστασις αὐτῆς ἄνευ διατυπώσεων. 224. — Δὲν ἀποτελεῖ πρόσωπον ἠθικόν. 225. — Δικαιώματα τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους. 226. — Πότε ὁ ἐνεργῶν εἶναι ἐντολοδόχος τῶν μὴ ἐνεργούντων; 227. — Δικαιώματα τῶν τρίτων κατὰ μόνου τοῦ ἐνεργοῦντος. αὐτ.

Εταιρία ὁμόρρυθμος. Χαρακτήρ αὐτῆς. 134. — Ἐταιρικὴ ἐπωνυμία. 135. — Τὸ ὄνομα τοῦ παύσαντος συνεταίρου δὲν ἀποτελεῖ μέρος αὐτῆς. 136. — Σύστασις αὐτῆς. αὐτ. — Ἱστορικόν. 137. — Ἐγγραφον συμβόλαιον. 138. — Δημοσίευσις αὐτοῦ. 139. — Ἀκυρότης τῆς μὴ δημοσιευθείσης ἐταιρίας. 141. — Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν ἰσχύει. 143. — Παράκαιρος δημοσίευσις τοῦ καταστατικοῦ. 144. — Ἡ ἀκυρότης αὕτη δὲν ἀντιτάσσεται εἰς τοὺς τρίτους. 145. — Οἱ τρίτοι ἀποδεικνύουσι τὴν ὑπαρξιν τῆς ἐταιρίας δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων. 146. — Οἱ ὀφειλέται τῆς ἐταιρίας μένουσιν ὀφειλέται τῶν συνεταίρων. αὐτ. — Οἱ δανεισταὶ τῶν συνεταίρων ἔχουσι συμφέρον νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀκυρότητα. 147. — Οἱ δανεισταὶ τῶν συνεταίρων δὲν δύνανται νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐταιρίαν εἰμὴ ἐγγράφως. αὐτ. — Ὡσαύτως οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας ὅταν ἐνεργῶσι κατὰ τρίτων. 148. — Οἱ τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξωσι καὶ τὴν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς διαρκείας τῆς ἐταιρίας ἐξακολούθησιν αὐτῆς. αὐτ. — Ἡ ἀντικατάστασις συνεταίρου ὀφείλει νὰ δημοσιεύεται.

Συνέπειαι τῆς μὴ δημοσιεύσεως. αὐτ. — Ὡσαύτως ἡ διάλυσις αὐτῆς καὶ ἂν ἡ σύστασις δὲν ἰδημοσιεύθῃ. 149. — Πῶς διαχειρίζεται; 151. — Ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ. 153. — Οἱ συνεταῖροι εἶναι ὅλοι διαχειρισταί. αὐτ. — Πῶς συναλλάττονται; 155. — Οἱ λοιποὶ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν. 157. — Κατοικία ἑταιρική. αὐτ. — Τί γίνεται ὅταν συνεταῖρός τις ἀντιτείνῃ εἰς τινα πράξιν; αὐτ. — Ψηφισμοί. 159. — Διχοψηφία. αὐτ. — Εὐθύνη τῶν διαχειριστῶν. 160. — Ὑποχρεώσεις τῶν συνεταίρων. 161. — Καταβολή. αὐτ. — Ἐγγύησις τοῦ συνεταίρου περὶ τῆς καταβολῆς αὐτοῦ. 163. — Τί ὀφείλει ὁ καταβαλὼν τὴν βιομηχανίαν τοῦ συνεταίρου; 164. — Τί ὅταν ἡ καταβολὴ συνίσταται εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος ἢ εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; αὐτ. — Νέα καταβολὴ δὲν εἶναι ὑποχρεωτική. 165. — Ὅφειλει εὐθύνην διὰ πᾶσαν ὠφέλειαν πηγάζουσαν ἐκ τοῦ ἑταιρικοῦ πράγματος. 166. — Καὶ ἔνεκα πάσης βλάβης ἧς αὐτὸς γίνεται παραίτιος. 167. — Πληρωμαὶ πρὸς συνεταῖρον ὅστις εἶναι προσωπικὸς δανειστής τοῦ ὀφειλέτου τῆς ἑταιρίας. 168. — Ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας πρὸς τοὺς συνεταίρους. 170. — Μετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰ κέρδη. αὐτ. — Αἱ πρὸς τὴν ἑταιρίαν προκαταβολαὶ αὐτοῦ φέρουσι τόκους. 171. — Ἡ ἑταιρία ὀφείλει ἀποζημιώσειν πρὸς τὸν διὰ τῆς διαχειρίσεως ζημιούμενον συνεταῖρον. αὐτ. — Παθητικὴ τῶν συνεταίρων ἀλληλεγγύη. 173. — Πότε δύνανται νὰ ἐναχθῶσιν οἱ συνεταῖροι; 174. — Αἱ κατὰ τινος συνεταίρου καταδιώξεις διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς καὶ τοὺς ὑποβάλλουσιν εἰς πληρωμὴν τόκων. 175. — Τελεσιδικία τῶν κατὰ τῆς ἑταιρίας ἀποφάσεων ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους. 176. — Ἀγωγή τοῦ συνεταίρου κατὰ τῆς ἑταιρίας. 177. — Δικαιώματα τοῦ παρακωινωτοῦ. αὐτ. — Σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς συνεταίρους καὶ τοὺς τρίτους. 179. — Μετοχὴ τῶν συνεταίρων εἰς τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας. 181. — Κανονισμὸς αὐτῶν. 182. — Τί ὅταν ὑπάρχωσι καταβολαὶ χρηματικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ; αὐτ. — Τί ὅταν ὀρίσθῃ μόνον ἡ εἰς τὰ κέρδη μετοχὴ οὐχὶ δὲ καὶ ἡ εἰς τὰς ζημίας; αὐτ. — Προσδιορισμὸς τῆς μετοχῆς ὑπὸ τρίτου τινός. 183. — Πότε ἡ ἀπόδοσις ὅλου τοῦ κέρδους εἰς τινα συνεταῖρον ἀκυροῖ τὴν ἑταιρίαν; 184. — Ἄν δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ τις ἀπὸ πᾶσαν εἰς τὰς ζημίας μετοχὴν; 185. — Ἡ ἀναλογία τῆς εἰς τὰ κέρδη μετοχῆς δύναται νὰ διαφέρῃ τῆς εἰς τὰς ζημίας. 186.

Ἐφοπλισμὸς πλοίων. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις τῶν πρὸς ἐφοπλισμὸν πλοίων εἶναι πράξις ἐμπορική. 52.

Z.

Ζωοτροφίαι. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου εἶναι πράξις ἐμπορική. 52.

H.

Ἡμερολόγιον. 103. — Ὅρα βιβλία.

Θ.

Θάνατος πολιτικός. Ἄν ὁ ὑποστῇ αὐτὸν δὲν δύναται νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον; 93. Θεώματα, 31. — Ὅρα πράξις ἐμπορική.

Θεατρισταί. Ἡ περὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν σύμβασις δύναται νὰ θεωρηθῇ πράξις ἐμπορικῇ. 32.

Κ.

Καταβολὴ ἐταιρικῇ. 161.

Κατοχή. Ἡ μεταβίβασις αὐτῆς σκοπεύεται διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας. 359. — Ἀποφασίζει περὶ τῆς κυριότητος μεταξὺ πλειόνων τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἀγοραστῶν. 360. — Ἡ ἀπλὴ κατοχὴ τοῦ τιμολογίου δὲν ἀποδεικνύει τὴν κυριότητα. 389.

Κεφάλαιον. Ἀποθεματικόν. 201.

Κίνδυνοι. Οἱ κίνδυνοι τοῦ πωληθέντος ὁρισμένου πράγματος ἀφορῶσι τὸν ἀγοραστήν. 355. — Ὡσαύτως εἰς τὴν κατ' ἐκλογὴν πώλησιν ἔταν ἔλα ἀπολεσθῶσι. 356. — Διάκρισις ἐπὶ πωλήσεως ὁμάδος. αὐτ. — Εἰς τὴν ὑπὸ ἀναβλητικὴν αἴρεσιν ἀγοραπωλησίαν, μετὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς αἵρέσεως, καὶ μάλιστα ἀναδρομικῶς. αὐτ. — Οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ ἀγορᾷ μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πράγματος τελειοποιητέας. 357. — Ἐπὶ ἀγορᾷ γένους ἢ ἐπὶ προμηθείᾳ αἱ κίνδυνοι δὲν μεταβαίνουσιν εἰς τὸν ἀγοραστήν εἰμὴ μετὰ τὴν προμήθειαν καὶ παράδοσιν ἢ ἐπίδειξιν. 357. — Οἱ κίνδυνοι τοῦ εἰς τὸν ἀγωγιάνην παραδιδόμενου πράγματος ἀφορῶσι τὸν πρὸς ὃν διευθύνεται ἀγοραστήν. αὐτ. — Ἀφορῶσι τὸν πωλητὴν ἐν ὑπερμερίᾳ, ἀμελείᾳ ἢ δόλῳ. 358.

Κληρονομία ζῶντος δὲν δύναται νὰ ᾔναι ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας. 311.

Κλοπιμαῖα πράγματα δὲν δύνανται νὰ ᾔναι ἀντικείμενα ἀγοραπωλησίας. 311.

Κοινοπραξία. Τί διαφέρει τῆς ἐταιρίας; 126.

Κοινωνία. Διάφοροι τοῦ ὅρου σημασίαι, 122. — Ὅρα ἐταιρία.

Κολλυσιστής. Ἱστορικόν. 266. — Χαρακτήρ. 267. — Ἰσχύς τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ. αὐτ. — Βεβλία. 268. — Δὲν δύναται νὰ μετέρχεται ἴδιον ἐμπόριον. 96. 270. — Καθήκοντα αὐτοῦ. αὐτ. — Ἀντιμισθία. 272.

Κολλυσιτικὴ ἐργασία. 34.

Κόλλυθος. 36.

Κυριότης. Πότε μεταβιβάζεται εἰς τὸν ἀγοραστήν; 359. 360. — Ἡ ἀνατροπὴ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας ἀφίνει ἰσχυρὰς τὰς ἐν τοσούτῳ ἐνεργηθείσας ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ πράξεις. 361.

Λ.

Λαχεῖον. Ἡ ἀγορὰ λαχνῶ εἶναι ἀγορὰ ἐλπίδος. 315.

Λογαριασμὸς ἀνοικτός. 47. — Πότε ἢ ἐν αὐτῷ καταχώρισις ἀμοιβαίων πιστώσεων καθιστᾷ αὐτὰς ἐμπορικὰς; 58 ἐπ. — Ὅρα ἀλληλόχρεος λογαριασμός.

Λογιστικὸν ἐμπορικόν. 114. — Ἀπλογραφικὴ καὶ διπλογραφικὴ μέθοδος. αὐτ. — Ἰσολογισμός. 117. — Ἀλληλόχρεοι λογαριασμοί. 118. — Ἰσολογισμὸς τόκων ἐπ' αὐτῶν, 119.

M.

Μάρτυρες. 401. — Ιστορικόν. 402. — Κανόνες τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. αὐτ. —

Ἐξαιρέσεις. 403. — Εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν γένει παραδεκτοί. 404. — Δὲν εἶναι δεκτοὶ ὅταν ὁ νόμος ἀπαιτῇ ἔγγραφον. 405. — Ἐπιτρέπονται ἐκτός ἢ κατὰ τοῦ περιεχομένου τινὸς ἔγγραφου. 407. — Καὶ ὅταν τὸ ἔγγραφον καθ' οὗ ἢ ἀποδείξεις ἀπαιτῇται κατὰ νόμον. 409.

Μεσιτεία. 32. — Ὅρα πράξεις ἐμπορικῇ.

Μεσίτης. Ἱστορικόν. 266. — Αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐμπορικαί. 32. — Χαρακτήρ. 267. — Ἰσχύς τῶν ἔγγράφων αὐτοῦ. 268. — ἔχουσι βιβλία. αὐτ. — Τοῖς ἀπαγορεύεται ἴδιον ἐμπόριον. 270. 96. — Διαίσεις τῶν μεσιτῶν. 271. — Μεσιταὶ ἐμπορευμάτων. αὐτ. — Ἀσφαλειῶν. αὐτ. — Διερμνευταὶ ναυλωταὶ πλοίων. αὐτ. — Τῶν διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεων. 272. — Ἀντιμισθία. αὐτ. — Σημείωσις τοῦ μεσίτου. 387. — Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφή τῶν μερῶν διὰ νὰ καταρτισθῇ τὸ συνάλλαγμα. 388.

Μεταμέλεια. 331.

Μεταφορά. 38.

Μετοχή. Διαίσεις τοῦ κεφαλαίου τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας. 189. — Κλάσμα αὐτῆς. αὐτ. — Πότε ἡ παραχώρησις αὐτῆς ἀπαλλάττει τὸν παραχωρητὴν πάσης ὑποχρεώσεως; 196. — Βιομηχανικὴ ἢ ἐπικαρπίας τί διαφέρει τῆς οὐσιαστικῆς; 198. — Εἶναι προσωπικὴ. 201. — Ἀπώλεια τῆς μετοχῆς. 208. — Ἀσφάλεισις αὐτῆς ὑπὸ συνεταίρου. 218.

Μερὶς ἐταιρικὴ εἰς τί διαφέρει τῆς μετοχῆς; 189.

Μίσθωσις. 19. — Ἐργασίας. 22. — Ὅρα πράξεις ἐμπορικῇ.

Μυλωθρὸς δὲν εἶναι ἔμπορος. 64. — Πότε λογίζεται τοιοῦτος; αὐτ.

O.

Ὁμολογία δικαστικὴ καὶ ἐξωδίκος. 410. — Ἀποδεικτικὴ ἰσχύς τῆς δικαστικῆς. αὐτ. — Πότε ἀνακαλεῖται; 411. — Ἀπλῇ, τροποποιημένη καὶ σύνθετος. 411. — Πότε εἶναι ἀδιαίρετος; 412. — Κατὰ τίνος ἰσχύει; 413. — Ἰσχύς τῆς ἐξωδίκου. αὐτ. — Ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ δεκτὴ. αὐτ.

Ὅριον παραγγελίας. 281. — Ὅρα παραγγελιοδόχος.

Ὁρκος. 414. — Ἀποφασιστικὸς καὶ ἀναπληρωτικὸς. 415. — Ἐπὶ τίνων διαφορῶν ἐπάγεται; αὐτ. — Ἀδιαίρετος. 416.

Π.

Πάθη. Ὅρα πλημμελήματα.

Παραγγελία. 273. — Ἡ ἐπιχείρησις αὐτῆς πράξις ἐμπορικῇ. 29.

Παραγγελιοδόχος. 274. — Δικαίωμα προμηθείας. 275. — Ἀσφαλιστηρίου. 283. — Χαρακτήρ τοῦ συναλλάγματος. 273. 275. — Δύο εἶδη. αὐτ. — Χρὴν αὐτοῦ ὅταν δὲν δέχεται τὴν παραγγελίαν. 277. — Ὅταν τὴν δέχεται. 278. — Παραγγα-

λία άόριστος ή ώρισμένη. αὐτ. — Ἐπιμέλεια. 279. — Ὅριον παραγγελίας. 281. — Προνόμιον. 283. — Ἀπαιτεῖται διὰ νά ενεργηθῇ ή έναρξίς τῆς κατοχῆς συναινέσει τοῦ ιδιοκτητοῦ. 285. — Ἰποχρεοῦται άτομικῶς πρὸς τοὺς τρίτους. αὐτ. — ἔχει δικαίωμα νά λάβῃ πᾶν ὅ,τι ἔδαπάνησεν ή ἐξημιώθη ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς παραγγελίας. 286. — Διάλυσις τοῦ συναλλάγματος. 287. — Ἀνάκλησις. αὐτ. — Παράιτησις τοῦ παραγγελιοδόχου. 288. — Φυσικὸς ή πολιτικὸς θάνατος τῶν μερῶν. αὐτ. — Ἀπαγόρευσις ή πτώχευσις. 289. — Καταστροφή τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραγγελίας. αὐτ. — Ἐκτέλεσις αὐτῆς. αὐτ. — Διάφορα εἶδη παραγγελιοδόχων. αὐτ. — Πωλήσεως. 290. — Καθήκοντα αὐτοῦ. αὐτ. — Ἄν δύναται νά πωλήσῃ ἐπὶ πιστώσει; 291. — Δύναται νά δεχθῇ συγχρόνως παραγγελίαν ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τοῦ αὐτοῦ πράγματος. αὐτ. — Ἄν δύναται νά γίνεται αὐτὸς ἀγοραστῆς τῶν πρὸς πώλησιν πεμπομένων αὐτῷ πραγμάτων; 292. — Δικαστικὴ ἐκποίηση τῶν πραγμάτων πρὸς εἰσπραξιν τῶν προκαταβολῶν. αὐτ. — Ἄν δὲν πωληθῶσι μείνει θεματοφύλαξ αὐτῶν. αὐτ. — Καθήκοντα τοῦ παραγγελιοδόχου ἀγορᾶς. 293. — Τίνα ἀφορῶσιν οἱ κίνδυνοι τοῦ ἀγορασθέντος; 294. — Ὅφειλει τόκους ἐν υπερημερίᾳ. αὐτ. — Πληρῶνεται τὰς προκαταβολὰς αὐτοῦ καὶ χαίρει προνόμιον. αὐτ. — Καθήκοντα τοῦ παραγγελιοδόχου συναλλαγῆς. 295. 297. — Δικαιώματα τῶν τρίτων. 296. — Εἰς τί ὑποχρεοῦται. αὐτ. — Παραγγελιοδόχος ἀσφαλείας. 298. — Παραγγελιοδόχος τῆς διὰ γῆς ή δι' ὕδατος μετακομίσεως. 298. — Περὶ τίνος ἐγγυᾶται; 299. — Τίς ή εὐθύνη τοῦ διαμέσου παραγγελιοδόχου; αὐτ. — Τίς κινεῖ τὴν ἀγωγήν; 300. — Ἀπαράδεκτα. αὐτ. — Παραγραφή. 301.

Παράδοσις. Πότε μεταβιβάζει τὴν κυριότητα; 359. — Πράξεις ἀντίστοιχοι. 342. — Ἡ τοῦ ὀρισμένου πράγματος πρέπει νά γίνεται εἰς τὴν κατάστασιν ἣτον ὄτε συνήθη τὸ συνάλλαγμα. 339. — Ἐξαίρουνται αἱ τυχαῖαι ή φυσικαὶ μεταβολαί. αὐτ. — Πότε ὑπόκειται εἰς εὐθύνην ἕνεκα αὐτῶν ὁ πωλητής; αὐτ. — Παραδίδονται καὶ τὰ παρεπόμενα. 341. — Ποῦ ενεργεῖται; αὐτ. Πῶς; 342. — Pactum constituti possessorii τί λέγεται; αὐτ. — Εἰκονικὴ διὰ τῆς φορτώτικῆς. αὐτ. — Διὰ τιμολογίου 339. — Πότε; 344. — Ἀποζημιώσεις διὰ τὴν υπερημερίαν. αὐτ. — Ἡ παράδοσις ἀποφασίζει περὶ τῆς κυριότητος μεταξύ πλειόνων ἀγοραστῶν τοῦ αὐτοῦ πράγματος. 360. — Χρηγεῖ ἐνστάσιν. αὐτ. — Ἡ πρὸ τῆς παραδόσεως πτώχευσις τοῦ πωλητοῦ ἀφήνει εἰς τὸν ἀγοραστὴν μόνον ἀποζημιώσεως δικαίωμα. αὐτ.

Παρακοινωνός. 177. — Ὅρα ἐταιρία ὁμόρρυθμος.

Παραχώρησις. Μετοχῆς πῶς γίνεται; 195. — Τίνες αἱ συνέπειαι; 196 ἔπ.

Πελατεία ἐμπορικὴ. Πότε ή ἀγορά αὐτῆς εἶναι πράξις ἐμπορικὴ; 17.

Πίστωσις. Πότε ή ἀγορά πιστώσεων εἶναι πράξις ἐμπορικὴ; 16. — Ἡ τοῦ ἐκ μῆματος πίστωσις τελειοποιεῖ τὴν ἀγοραπωλησίαν. 359 ἔπ.

Πιστωτικὴ ἐπιστολή. 35. — Ἡ ἔκδοσις αὐτῆς δὲν εἶναι πάντοτε πράξις ἐμπορικὴ. 37.

Πλειστηρίασις. 30. — Ὅρα πράξις ἐμπορικὴ.

Πλημμελήματα τοῦ πωληθέντος πράγματος. Τίνα δίδουσι χῆραν εἰς τὴν ἀναστροφήν; 365, 367. — Τὰ αὐτὰ δύνανται νά λογιθῶσι καταφανῆ ή ἀφανῆ.

αὐτ. — Πότε ἐγγυᾶται ὁ συνεταῖρος περὶ τῶν πλημμελημάτων τοῦ καταβληθέντος πράγματος; 163.

Πλήρωμα. Ἡ μετὰ τοῦ πληρώματος πλοίου τινὸς σύμβασις εἶναι πράξις ἐμπορικῇ. 53.

Πλοῖον. Δὲν δύναται ὁ ἄλλοδαπὸς νὰ μετέχῃ ἐλληνικοῦ πλοίου πλέον τοῦ ἡμίσεως. 91.

Πλοίαρχος. Δὲν δύναται νὰ ᾖναι ὁ ἄλλοδαπός. 93.

Πρακτορία. 30. — Ὅρα πράξις ἐμπορικῇ.

Πράξις ἐμπορικῇ. 40. — Μεταξὺ πάντων. 11. — Μεταξὺ ἐμπόρων. 10. 54. —

Ἀγορὰ κινητῶν πρὸς μεταπώλησιν. 12. — Ἀγορὰ κινητῶν πρὸς ἐκμίσθωσιν.

13. 18. — Ἀπαιτεῖται νὰ προτίθεται ὁ ἀγοράζων κερδοσκοπίαν διὰ μεταπώλησεως ἢ ἐκμίσθωσεως. 14. — Ἡ ιδιότης τοῦ ἀγοράζοντος ἀδιάφορος. 15.

— Ἀγορὰ πιστώσεων. 16. — Καθιδρύματος ἐμπορικοῦ. 17. — Ἡ ἀγορὰ ἀκινήτου δὲν εἶναι ἐμπορικῇ πράξις. 25. — Ἐκτὸς ἀν περιλαμβάνῃ ἀγορὰν

ἐμπορευμάτων πρὸς μεταπώλησιν καὶ θεωρηθῇ ὡς παρεπόμενον. 25. — Μίσθωσις

πρὸς ὑπεκμίσθωσιν. 19. — Ἡ πώλησις τῶν προϊόντων ιδιοκτητοῦ ἀγροῦ δὲν εἶναι.

20. — Ἐπιχειρήσεις προμηθείας. 21. — Δὲν εἶναι τοιαύτῃ ἡ παρ' ἐμπορικοῦ ὑπαλ-

λήλου προμήθεια τῶν εἰς τὸν προῖστάμενον ἀναγκαίων. 22. — Προμήθεια πρὸς

τὸ δημόσιον αὐτ. — Μίσθωσις ἐργασίας. αὐτ. — Ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας.

24. — Ἀγορὰ ἐργαλείων. 25. — Ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας ἐπὶ ἀκινήτων. 26.

— Τί ὡς πρὸς τὰ δημόσια ἔργα; 27. — Καὶ ὅταν ἐντὸς τοῦ χειροτεχνείου

κατεργάζωνται προϊόντα τοῦ ιδιοκτητοῦ ἀγροῦ. 28. — Ἐπιχειρήσεις παραγ-

γελίας. 29. — Ἐπιχειρήσεις μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος. αὐτ. — Ἐπι-

χειρήσεις πρακτορίας. 30. — Ἐπιχειρήσεις πλειστηριάσεων. αὐτ. — Ἐπιχειρήσεις

δημοσίων θεαμάτων. 31. — Μεσιτεία. 32. — Καὶ ὅταν δὲν ἀφορᾷ συνάλλαγμα

ἐμπορικὸν λογίζεται πράξις ἐμπορικῇ. 33. — Κολ्लυσιτικαὶ ἐργασίαι. 34.

— Συναλλαγή. αὐτ. — Συναλλαγματικῇ. 35. — Γῦρος ἢ μεταφορά. 38. —

Τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι. 39. — Προεξόφλήσεις. αὐτ. — Ἐπιχειρήσεις κατασκευῆς

πλοίων. 51. — Πώλησις πλοίων. αὐτ. — Θαλασσία ἀποστολή. αὐτ. — Ἀγορὰ

ἢ πώλησις τῶν πρὸς τὸν ἐφοπλισμὲν πλοίων ἀναγκαίων. 52. — Μίσθωσις τοῦ

πλοίαρχου ἢ τοῦ ναύτου. 53. — Ναύλωσις πλοίου. 53. — Ναυτικοδάνειον.

αὐτ. — Ἀσφάλεια 54. — Πράξεις τεκμαιρόμεναι ἐμπορικαὶ ὡς ἐκ τῆς ιδιό-

τητος τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτάς. 55. — Ὅλοι δὲν εἶναι τοιαῦται. 56. — Τίς

δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πράξις ἐμπορικῇ; 67 ἐπ. — Εἰς τίνα ἀπαγορεύεται ἡ

ἐμπορία; 95. — Οὐχὶ δὲ καὶ μεμονωμέναι ἐμπορικαὶ πράξεις. 97.

Προεξόφλημα. Ὁ πρὸ τῆς προθεσμίας πληρόνων ἀγοραστῆς κρατεῖ προεξόφλημα; 353. 354.

Προμήθεια. 21. — Ὅρα πράξις ἐμπορικῇ, καὶ παραγγελιοδόχος.

Πρόξενος. Οἱ μισθοδοτούμενοι δὲν δύναται νὰ ἐμπορεύωνται. 96.

Προσφορά κρείττων. Ὅρα σύμφωνον.

Πώλησις. 20. 310. Ὅρα ἀγορά. — Εἶναι πράξις ἐμπορικῇ ὅταν ἡ ἀγορὰ ἐγένετο μὲ πρόθεσιν κερδοσκοπίας. αὐτ. — Ἡ τῶν πλοίων πάντοτε. 52. — Ὅρα ἀγορὰ καὶ πώλησις.

Πωλητής. Ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ τὸ πωληθέν καὶ νὰ ἐγγυηθῇ τὴν ἀτάραχον κατοχὴν τοῦ. 338. — Οὐχὶ δὲ καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν ἀγοραστήν κύριον. αὐτ. — Τίνα ἐπιμέλειαν ὀφείλει πρὸς φύλαξιν τοῦ πωληθέντος; 340.

P.

Ράπτης δὲν εἶναι πάντοτε ἔμπορος. 65. — Πότε λογίζεται τοιοῦτος. αὐτ.

Σ.

Συναλλαγή. 34. καὶ σχόλ. Δὲν εἶναι πράξις ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸν ιδιώτην. αὐτ.

Συναλλαγματικὴ. 35. — Πάντοτε πράξις ἐμπορικὴ. αὐτ. — Συναλλαγματικὴ γυναικὸς εἶναι ἀπλὴ ὑπόσχεσις. 89. — Ἐκτὸς ἂν ᾖναι ἔμπορος αὐτ.

Σκυτοτόμος πότε λογίζεται ἔμπορος; 65.

Σύμβολον καὶ ἐγκρίσις. Μέσον ἀποδείξεως. 399. — Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς. 400. — Τί ὅταν ἀπολεσθῇ τὸ ἐν τῶν δύο ξύλων; 401.

Σύμφωνον δοκιμῆς. 329. — Μεταμελείας. 331. — Ἐγγυήσεως τῶν ιδιοτήτων τοῦ πωλουμένου πράγματος. 332. — Κρείττονος προσφορᾶς. 333. — Ἀπαλλακτικόν. 335. — Τίνα ἀγωγὴν ἔχει ὁ συνμολογήσας αὐτὸ πωλητής; 336. — Ὁ πωλητὴς κερδαίνει τὸ προκαταβληθὲν μέρος τοῦ τιμήματος. αὐτ. — Ἐπιφύλαξις τῆς κυριότητος; 337 — Ἀποτελεῖ αἵρεσιν ἀναβλητικὴν. αὐτ.

Συναίνεσις. Προσόντα αὐτῆς. 322. — Τίνες δὲν δύνανται νὰ συναίνεωσι; αὐτ. — Ἀπαιτεῖται ὁ εἰς τῶν συναλλαξαμένων νὰ γνωρίσῃ τὴν συναίνεσιν τοῦ ἄλλου. 322. 323. 392. — Πρέπει πάντοτε νὰ συντρέξῃ ὡς πρὸς τὰ εὐσιώδη τοῦ συναλλάγματος προσόντα. 324. — Ἡ ὡς πρὸς τὰς τυχαίας τοῦ πράγματος ιδιότητος πλάνη δὲν ἀκυροῖ τὸ συνάλλαγμα ὡς πρὸς τὸν πωλητήν, τὸ ἀκυρόναι ὅμως ἐνίοτε ὡς πρὸς τὸν ἀγοραστήν. 325. — Καὶ ὡς πρὸς τὸ τίμημα. 326. — Ὡς πρὸς τὰς αἰρέσεις. 327.

T.

Τεχνίτης. 64. — Κατὰ τί διαφέρει τοῦ ἐμπόρου. αὐτ. — Πότε θεωρεῖται ἔμπορος; 65.

Τίμημα. Πρέπει νὰ συνίσταται εἰς χρήματα. 318. — Νὰ ᾖναι βέβαιον. 319. — Δύνανται δὲ νὰ ὀριοθῇ ὑπὸ τρίτου. αὐτ. — Σπουδαῖον. 320. — Δίκαιον. 321. — Συναίνεσις ὡς πρὸς αὐτό. — 326. — Ἐλαφρά τις περὶ τὴν ὡς πρὸς τὸ τίμημα συνεννόησιν ἑλλειψις δὲν ἀκυρόναι τὴν συνμολογηθεῖσαν ἀγοραπωλησίαν. 326. — Ἐμποδίζει ὅμως τὴν τελειοποίησιν τοῦ συναλλάγματος. αὐτ. — Μείωσις αὐτοῦ. 365. — Τί ἀποδίδεται; 371. — Πῶς ἐνεργεῖται ἡ ἀγωγή; αὐτ. — Πότε; αὐτ. — Πῶς ἐκλείπει; 372. Ὅρα καὶ ἀναστροφή.

Τιμολόγιον. 388. — Ἡ παραχώρησις αὐτοῦ συνεπάγει παράδοσιν τῶν ἐμπορευμάτων. 389. — Ἄν καὶ μὴ ἀποδεδεγμένον ἀποδεικνύει κατὰ τρίτου. 389.

Τόκοι. Ὑπερμερίας, ὅρα τὴν λέξιν ταύτην.

Τράπεζα. 39. — Εἶδη τραπεζῶν. 40. — Πρῶται τράπεζαι γύρου. 41. — Πρῶται

τράπεζαι ἐπὶ γραμματίαις ἢ κυκλοφορία. 43. — Τῆς Ἑλλάδος. 44. — Ἐργασίαι αὐτῆς. 45.

Υ.

Ἵπερμερία. Ἡ περὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ὑποχρεῖ εἰς πληρωμὴν τόκων. 353. — Καὶ ὅταν δὲν συνωμολογήθῃ προθεσμία, ἡ δὲν ἐγένετο μὴνυσις. αὐτ. — Ἡ περὶ τὴν παραλαβὴν τοῦ ἀγορασθέντος ἀπαλλάττει τὸν πωλητὴν τῆς πρὸς φύλαξιν εὐθύνης. 351. — Ἡ περὶ τὴν παράδοσιν τοῦ πωληθέντος τὸν ὑποβάλλει εἰς ἀποζημιώσεις. 344. 358.

Χ.

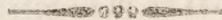
Χειραφεσία. 74. — Καθ' ἡμᾶς δὲν ἀπαιτεῖται διὰ νὰ μετέλθῃ τις τὸ ἐμπόριον. 75. Χειροτεχνία. 24. — Ὅρα πρᾶξις ἐμπορική. Χρηματιστήριον. Ἱστορικόν. 265. — Πῶς ἐνεργοῦνται αἱ ἐν αὐτῷ ἐργασίαι; 266.

Ψ.

Ψηφοφορία ἐταιρική. 159.

Ω.

ὠφέλεια. Αἱ ὠφέλεια τοῦ πωληθέντος ὠρισμένου πράγματος ἀφορῶσι τὸν ἀγοραστήν. 355.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ Α. ΤΟΜΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

(Ὁ ἀριθμὸς σημαίνει τὴν σελίδα.)

BIBΛION A'.

Περὶ ἐμπορίας ἐν γένει. 1

ΜΕΡΟΣ Α'.

Γενικά. 1

ΜΕΡΟΣ Β'.

Περὶ ἐμπορικῶν πράξεων καὶ περὶ ἐμπόρων. 6

ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ ἐμπορικῶν πράξεων. 10

ΤΜΗΜΑ Α'. Περὶ τῶν μεταξὺ ὁποιωνδήποτε προ-
σώπων ἐμπορικῶν κηρυττομένων πρά-
ξεων. 11

§. 1. Ἀγορά, πώλησις καὶ μίσθωσις πραγμάτων. 11

§. 2. Μίσθωσις ἐργασίας καὶ βιομηχανίας. 23

§. 3. Κολлуβισικαὶ καὶ τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι. 33

§. 4. Ναυτικὴ ἐμπορία. 50

ΤΜΗΜΑ Β'. Περὶ τῶν ὡς ἐκ τῆς ἐμπορικῆς ιδιότη-
τος τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου ἐμπο-
ρικῶν θεωρουμένων πράξεων. 54

ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ ἐμπόρων. 60

ΤΜΗΜΑ Α'. Τίνες λέγονται ἔμποροι. 63

ΤΜΗΜΑ Β'. Τίνες εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐνεργῶσι πράξεις
ἐμπορικὰς καὶ νὰ λάβωσι τὴν ιδιότη-
τα τοῦ ἐμπόρου. 67

§. 1. Περὶ τῶν ἀνηλίκων. 68

§. 2. Περὶ τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν. 77

§. 3. Περὶ τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ τῶν στερουμέ-
νων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. 89

ΤΜΗΜΑ Γ'. Εἰς τίνας ἀπαγορεύεται ἡ ἐξάσκησις	
τῆς ἐμπορίας.	95
Τύποι.	99

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Περὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ	
λογιστικοῦ.	101
Τύποι.	102

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν.	122
ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν ἐν γένει.	122
ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν.	133
ΤΜΗΜΑ Α'. Περὶ τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.	134
§. 1. Χαρακτηριστικὰ τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.	134
§. 2. Περὶ συστάσεως τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.	136
Α. Περὶ ἀποδείξεως τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.	137
Β'. Συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων μεταξὺ τῶν συνεταίρων.	140
Γ'. Συνέπειαι τῆς παραβιάσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.	144
§. 3. Περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας.	150
§. 4. Περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐταιρίας παραγομένων ὑποχρεώσεων.	160
Α'. Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν συνεταίρων πρὸς τὴν ἐταιρίαν.	161
Β'. Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς συνεταίρους.	169
Γ'. Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν συνεταίρων πρὸς τοὺς τρίτους.	173
Δ'. Περὶ τῶν σχέσεων τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους.	180

ΤΜΗΜΑ Β'. Περὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.	187
§. 1. Χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.	188
§. 2. Περὶ συστάσεως τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.	190
§. 3. Περὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.	194
§. 4. Περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας.	202
§. 5. Περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν ἐταιρικῶν ἐπι- χειρήσεων εἴτε μεταξὺ τῶν συνεταίρων εἴτε πρὸς τοὺς τρίτους.	205
ΤΜΗΜΑ Γ'. Περὶ τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας.	209
§. 1. Γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ τῶν ἑτερορρύθμων ἐταιριῶν.	211
§. 2. Περὶ τῶν ἐκ τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας πηγάζουσων ὑποχρεώσεων.	219
ΤΜΗΜΑ Δ'. Περὶ τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας.	223
§. 1. Γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ τῆς μετοχικῆς ἐται- ρίας.	223
§. 2. Συνέπειαι τῶν ἐταιρικῶν ὑποχρεώσεων εἴτε μεταξὺ τῶν συνεταίρων εἴτε πρὸς τοὺς τρίτους.	226
ΤΜΗΜΑ Ε'. Περὶ διαλύσεως τῶν ἐταιριῶν.	229
§. 1. Περὶ τῶν διαλυτικῶν τῆς ἐταιρίας λόγων. Α'. Λόγοι ἐπιφέροντες τὴν διάλυσιν αὐτοδι- καίως.	231
Β'. Περὶ τῆς δικαστικῶς ἀπαγγελλομένης διαλύσεως.	240
§. 2. Περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς. Τύποι.	242 256

ΜΕΡΟΣ Ε'.

Περὶ δημοσιεύσεως τοῦ γαμικοῦ συμφώνου καὶ τῶν τροποποιήσεων αὐτοῦ.	262
Τύποι.	264

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'.

Περὶ χρηματιστηρίων, κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν.	265
ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν.	266

ΜΕΡΟΣ Ζ'.

Περὶ παραγγελιοδόχων.	273
ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ παραγγελιοδόχων ἐν γένει.	273
§. 1. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ παραγγε- λιοδόχου.	277
§. 2. Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ παραγγε- λέως.	286
§. 3. Διάλυσις τοῦ συναλλάγματος τῆς παραγγε- γελίας.	287
ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ διαφορῶν εἰδῶν παραγγελιοδόχων.	289
ΤΜΗΜΑ Α'. Περὶ παραγγελιοδόχων πωλήσεως.	290
ΤΜΗΜΑ Β'. Περὶ τῶν πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχων.	293
ΤΜΗΜΑ Γ'. Περὶ παραγγελιοδόχων συναλλαγῆς.	295
ΤΜΗΜΑ Δ'. Περὶ παραγγελιοδόχων ἀσφαλειῶν.	298
ΤΜΗΜΑ Ε'. Περὶ παραγγελιοδόχων τῆς διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακομίσεως.	298
ΚΕΦΑΛ. Γ'. Περὶ τοῦ ἀγωγιάτου.	302
Τύποι.	306

ΜΕΡΟΣ Η'.

Περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως.	309
ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ συστάσεως τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως.	309
ΤΜΗΜΑ Α'. Περὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς συναινέσεως.	310
§. 1. Προσόντα τοῦ ἐμπορεύματος.	310
§. 2. Προσόντα τοῦ τιμήματος.	318
ΤΜΗΜΑ Β'. Περὶ τῶν οὐσιωδῶν προσόντων τῆς συ- ναινέσεως.	324
ΤΜΗΜΑ Γ'. Περὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πωλήσεων παρεπομένων συμφώνων.	329
Α'. Πρὸς ὄφελος τοῦ ἀγοραστοῦ.	329
Β'. Πρὸς ὄφελος τοῦ πωλητοῦ.	332

ΚΕΦΑΛ. Β'.	Περὶ ἐκπληρώσεως τῆς ἀγοραπωλησίας.	338
ΤΜΗΜΑ Α'.	Ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ.	338
§. 1.	Περὶ παραδόσεως.	339
§. 2.	Περὶ ἐγγυήσεως τῆς ἀταράχου κατοχῆς.	346
ΤΜΗΜΑ Β'.	Ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ.	351
ΚΕΦΑΛ. Γ'.	Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀγοραπωλησίας.	355
ΤΜΗΜΑ Α'.	Περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν κινδύνων καὶ τῶν ὠφελειῶν τοῦ πωληθέντος πράγματος.	355
ΤΜΗΜΑ Β'.	Περὶ μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος.	359
ΚΕΦΑΛ. Α'.	Περὶ διαλύσεως τῆς ἀγοραπωλησίας ἰδίως ἔνεκα νομίμων λόγων.	362
ΤΜΗΜΑ Α'.	Περὶ τῆς ἀναστροφῆς καὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος.	364
ΤΜΗΜΑ Β'.	Περὶ τῆς ὑπερόγκου βλάβης.	373
	Τύποι.	378

ΜΕΡΟΣ Θ'.

	Περὶ ἀποδείξεων.	379
ΤΜΗΜΑ Α'.	Περὶ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως.	380
§. 1.	Δημόσιον ἔγγραφον.	380
§. 2.	Ἰδιωτικὰ ἔγγραφα.	392
ΤΜΗΜΑ Β'.	Περὶ τῆς προφορικῆς ἀποδείξεως.	401
§. 1.	Περὶ τῶν μαρτύρων.	401
§. 2.	Περὶ τῆς ὁμολογίας τῶν διαδίκων.	410
§. 3.	Περὶ τοῦ ὅρκου.	414
ΤΜΗΜΑ Γ'.	Περὶ τεκμηρίων.	418
	Πίναξ ἀναλυτικός.	421

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

Σελ.	6.	στίχ.	39.	Ποτέ μὲ Γράφει ποτέ μὲν
"	14.	"	4.	ἡ ἀγορὰ εἶναι γρ. ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορὰ εἶναι
"	39.	"	3.	αὐτοῦ συνομοζαυμένου γρ. αὐτοῦ συνομο- λογομένου
"	69.	"	33.	εἰς τὸν §. Γ'. γρ. εἰς τὸ τμήμα Γ'.
"	75.	"	18.	καὶ ὡς πρὸς ἐνήλικας γρ. καὶ ὡς πρὸς ἀνή- λικας καὶ ὡς πρὸς ἐνήλικας
"	79.	"	32.	ἐπὶ ἐργαστηρίων καθεζόμεναι πιπράσκουσαι τε γρ. αἱ ἐπὶ ἐργαστηρίων καθεζόμεναι καὶ πιπράσκουσαι τι
"	90.	"	38.	possin-γρ. possint
"	90.	"	39.	ett γρ. et
"	93.	"	25.	οὐχὶ δὲ καὶ τῷ ἀφαιρῶνται γρ. οὐχὶ δὲ νὰ τῷ ἀφαιρῶνται.
"	133.	"	31.	Πρόσθετε. Εἰς δὲ τὸ πέμπτον Τμήμα θέλομεν ἐκθέσει τὰ περὶ διαλύσεως τῶν ἐταιριῶν, ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς.
"	143.	"	32.	Ὁ Frémery γρ. Frémery
"	302.	"	6.	Διάλυσις γρ. φύσις
"	415.	"	19.	Ἄλλ' ἐκ τῆς γενικότητος γρ. 478. ἀλλ' ἐκ τῆς γενικότητος

Σώμ.	Σώμ.
<i>Ἀθηναῶν.</i>	Γ. Δημητριάδης. 1
Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Ἰωνίδης	Σ. Γ. Ἀνηφιώτης. 1
διὰ τὰ διανεμηθῶσι δω-	Ἀντώνιος Ἰωαννίδης. 1
ρεάν εἰς ἀπόρους φοιτητάς. 95	Νικόλαος Ζαβιτζάνος. 1
	Α. Γαλανόπουλος. 1
	Γ. Βασιλείου. 1
<i>Ἀλεξανδρείας.</i>	
Οἱ ΚΚ. ἀδελφοὶ Τσοτίτζα	<i>Κερκύρας.</i>
καὶ Στουρνάρης. 7	Α. Α. Καποδίστριας. 1
Ἰω. Γ. Ἰβος. 1	Ἡλίας Βασιλάκης. 1
Α. Σωτήρη. 1	Νικόλαος Μποκύνης. 1
Γεώργ. Πυλάδης. 1	Σπυρίδων Τζίφρας. 1
Ι. Ἰδομενεὺς Βιτώρης. 1	Ἀνδρέας Μοναστηριώτης. 1
Β. Τζουρίδης. 1	Δρ. Ἰωάννης Πιέρρης Χα-
Π. Γούσιος. 1	λικιόπουλος. 1
Α. Ζωγράφος. 1	Γεώργιος Νικοκάδουρας. 1
Α. Ἀργυριάδης. 1	Δρ. Δημήτριος Λέσης Γε-
Ἀθ. Ρήγα Τζηρῶ. 1	ροντικός. 1
Ἐμμ. Φιλιππίδης. 1	Δρ. Ἰωάννης Ζαμπέλιος. 1
Θεόδωρος Τούλη. 1	Νικόλαος Μαρῖνος Λευκάδιος. 1
Ἰωάννης Χ. Σωτήρη. 1	Δρ. Ευδιᾶς. 1
Κυριακὸς Γεωργίου. 1	
Σωτήριος Γλυκὺς. 1	<i>Μεσολογγίου.</i>
Χρῆστος Δαβίδ. 1	
Ἀβραάμ Χρόνια. 1	Ι. Χ. Ζαβογιάννης. 1
Πέτρος Χαρίτων. 1	Σπυρ. Μανολάτος. 1
Γεώργιος Πεσεμαλτζόγλου. 1	Ζαφ. Π. Βάλδης. 1
Ἀλέξανδρος Μ. Καλογιάννη. 1	Σπυρ. Βουλπιώτης. 1
Ἰωάννης Μιχαήλ. 1	Σπυρ. Ψωμάκης. 1
Ἀχιλλεὺς Κορτέση. 1	Διον. Βουκελάτος. 1
Ἀδαμάντιος Φιλιππίδης. 1	Γεώργιος Ἀμπράζος. 1
Χριστόφορος Σάββα. 1	Ἰωάννης Σταματιάδης. 1
Ἀρισείδης Η. Παππαδοπού-	Λάμπρος Δαγκλῆς. 1
λου. 1	Δημ. Καψάλης. 1
	Κωνσ. Γραφρογιαννόπουλος. 1
<i>Ἄσφους.</i>	Μιχαήλ Παλμαῆς. 1
	Σπυρίδων Γαλάνης. 1
Παναγιώτης Α. Σταματιάδης. 1	Θεόδ. Παπαϊνάνου. 1
Ἰωάννης Ἀξελός. 1	Ἰωάννης Ἀποστολίδης. 1

	σώμ.		σώμ.
Κωνσ. Κουκουβίνας.	1	Λουκάς Βουδούρης.	1
		Π. Δ. Σκυλίτζης.	1
Ναυπ. Κου.		Π. Ζιζίνιας.	1
		Θ. καὶ Π. Κισσίσογλου.	1
Κ. Ζεγγίνης.	1	Α. Ροσσέτος.	1
Ν. Νικολόπουλος.	1	Σ. Μ. Σεβαστός.	1
Πολ. Ἀλεξανδρόπουλος.	1	Ι. Μ. Ροδοκανάκης.	1
Δ. Ἀρών.	1	Δ. Δημητρακόπουλος.	1
Π. Α. Κυπαρίσσης.	1	Α. Ἰγγλέσης.	1
Γ. Νικολαΐδης.	1	Ἀμβρ. Θ. Ράλλης.	1
		Νικόλαος Δαμιανός.	1
Αταλάρτης.		Διον. Κουντούρης.	1
		Α. Μ. Κοπκίλης.	1
Ν. Δ. Σπένδος.	1	Ἐμμανουέλοβιτς καὶ Ροδοκα- νάκης.	1
Ναυπάκτου.		Κωζῆς Α. Ἀγελάστου.	1
		Παντλ. καὶ Λουκάς Μαυρο- γορδάτος.	1
Παναγιώτης Κυρίτζης.	1	Ιάκωβος Ράλλης.	1
Σπυρίδων Φωτομάρας.	1	Δημ. Ν. Στέριου.	1
Ἰωάννης Τρικαῖος.	1	Σ. Ἀθ. Ραφαήλ.	1
Μασσαλίας.		Μ. Ζ. Καλβοκορέσης.	1
		Δ. Ν. Ταμβάκος.	1
Ὁ Κ. Ζ. Τζιτζίνιας.	6	Δ. Ι. Καλβοκορέσης.	1
		Θ. Ι. Νεγριπόντες.	1
Κωνσταντινουπόλεως.		Α. Φ. Μαυρογορδάτος.	1
		Στέφ. Δ. Μαυρογορδάτος.	2
Τουμαζῆς Ράλλης.	3	Ἰω. Σεργιάδης.	1
Πέτρος Ε. Σκυλίτζης.	1	Ἰω. Ἡλιάσκος.	1
Στέφανος Μ. Μαλαΐας.	1	Α. Π. Ράλλης.	1
Ζαχαρίας Ζαχάρωφ.	1		
Σεκιάρης Ἀργέντης καὶ Σκυ- λίτζης.	1		

Θέλουσι δημοσιευθῇ εἰς τὸν Β'. τόμον οἱ κατάλογοι τῶν
συνδρομητῶν ὅσοι δὲν ἐστάλησαν μέχρι τοῦδε.

